

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ
K 1168 NUMARALI ŞİİR MECCMUASI (1A-135B)
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)

RAHİME UZUN REİSOĞLU

R. UZUN REİSOĞLU

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2019

EKİM – 2019

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARI
K 1168 NUMARALI ŞİİR MECMUASI (1A-135B)
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)

RAHİME UZUN REİSOĞLU

TEZ DANIŞMANI:
DR. ÖĞR. ÜYESİ NİYAZI ADIGÜZEL

EKİM - 2019

T.C.

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Rahime UZUN'un "Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K1168 Numaralı Şiir Mecmuası (1a-135b) (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)" başlıklı tezi 11/10/2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Yasin ÇAKIREL

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi elde etmek için gerekli olan koşulları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Yakup YILMAZ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek Lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Dr.Öğr.Üyesi Niyazi ADIGÜZEL

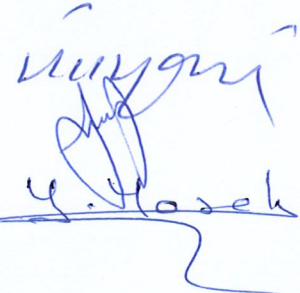
Tez Danışmanı

Jüri Üyeler:

Dr.Öğr.Üyesi Niyazi ADIGÜZEL Kırklareli Üniversitesi

Dr.Öğr.Üyesi Erdoğan TAŞTAN Marmara Üniversitesi

Dr.Öğr.Üyesi Yeliz YASAK PERAN Kırklareli Üniversitesi



Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Rahime UZUN REİSOĞLU

(11/10/2019)



ÖZ

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ K 1168
NUMARALI ŞİİR MECMUASI (1A-135B)
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)

Uzun Reisoğlu, Rahime

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Niyazi Adıgüzel

Ekim 2019

Toplanmış, biriktirilmiş anlamına gelen “mecmua”, içinde pek çok şey barındırabilir. İçeriğine bakıldığında şiir mecmuası olduğu anlaşılan mecmualarda, farklı şairlerin şiirlerine rastlamak mümkündür. Şiir araştırmalarına kaynaklık etmesi için araştırılıp aydınlığa kavuşturulmaya çalışılan Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K-1168 numaralı şiir mecmuasının, kim tarafından ve ne zaman istinsah edildiği belli değildir. Şiir mecmuasının 1a-135b varakları arasında, Seyyid Seyfullah Nizamoğlu, Abdünnâfi Baba, Hatâi, Osman Nevres Efendi, Nesîmî, Kul Nesîmî, Bosnevî, Hasan Nazîf Baba, Nakşî Ali Akkirmânî, Bağdatlı Rûhî, Azbî Baba, Resmî Ali Baba, Kaygusuz Abdal, Virânî, Sezâi, Senâi, Niyâzî-i Mısrî, Fuzûlî, Tûrabî, Kabûlî, Zahmî, Kâimî, Bahâyî, Müttakî, Mîâdî, Sabrî, Hayretî, Sâfî, İrşâdî, Bosnalı Vahdetî, Mukîmî, Cemâlî, Kanberî, Hâtemî, Selâmî, Şekîbî, Fasîhî, Şem‘î, Safvet, Lâmekânî isimli şairlere ait 193 şiir bulunmaktadır. Harekesiz olan metnin çoğu başlığı ve şair mahlasları kırmızı, kendisi ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Şiir mecmusunda üç şiir hariç, hepsinde başlık vardır. Eser, Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, şiir mecmuası, MESTAP.

ABSTRACT

ATATÜRK LIBRARY MUNICIPAL MANUSCRIPTS K 1168

POETRY COLLECTION (1A-135B)

(TRANSCRIPTION TEXT-ANALYSIS)

Uzun Reisoğlu, Rahime

Master of Arts, Turkish Language and Literature

Supervisor: Assistant Professor Niyazi Adıgüzel

October 2019

"Mecmua", which means collected, accumulated, can contain many things. It is possible to come across poems of different poets in the collections which are understood to be a collection of poems. It is not clear who and when the poetry collection K-1168 was collected by the Atatürk Library Municipal Manuscripts, which was searched and clarified in order to provide resources for poet research. There are 193 poetry collection to the poets named Seyyid Seyfullah Nizamoğlu, Abdünnâfi Baba, Hatâi, Osman Nevres Efendi, Nesîmî, Kul Nesîmî, Bosnevî, Hasan Nazîf Baba, Nakşî Ali Akkirmânî, Bağdatlı Rûhî, Azbî Baba, Resmî Ali Baba, Kaygusuz Abdal, Virânî, Sezâi, Senâi, Niyâzî-i Mısrî, Fuzûlî, Tûrabî, Kabûlî, Zahmî, Kâimî, Bahâyî, Müttakî, Mîâdî, Sabrî, Hayretî, Sâfî, İrşâdî, Bosnalı Vahdetî, Mukîmî, Cemâlî, Kanberî, Hâtemî, Selâmî, Şekîbî, Fasîhî, Şem'î, Safvet, Lâmekânî between the sheets 1a-135b of the poem journal. Most titles and poet names of the text without letter emphasis are written in red and the text is written in black ink. In the poetry collection, except for three poems, they all have titles. The work has been examined according to the Project Systematic Classification of Mecmua's (MESTAP).

Key Words: Mecmua, poem collection, MESTAP.

ÖN SÖZ

Kültür ve edebiyat yapısının oluşmasında geçmişin katkısı aşikârdır. Bu nedenle eski eserler gün ışığına çıkarılmalı ve yeni nesillere aktarılmalıdır.

Osmanlı el yazmaları dünya çapında nadide kıymetli eserlerin başında gelmektedir. Pek çok araştırmacının ilgiyle yöneldiği bu eserler kimi zaman makale, kimi zaman tez, kimi zaman ise kitap gibi akademik çalışmalara konu olmaktadır. Bu çalışmalar, İslam Edebiyatı alanında, gerek ülkemizde gerek yurt dışında faydalı olacak yeni bilgiler sunmaktadır. Pek çok şairin şiirini barındıran bu şiir mecmualarının en önemli noktası ise bir şairin, daha önce bilim dünyası tarafından hiç bulunmamış bir şiirinin veya daha önce hiç tanınmamış bir şairin bulunabilme olasılığıdır. Bu nedenle şiir mecmuaları Klasik Türk Edebiyatında önemli bir yere sahiptir.

Prof. Dr. M. Fatih Köksal'ın başlattığı Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) ile birlikte, daha çok lisansüstü öğrencilerinin yaptıkları ve yapacakları şiir mecmuası çalışmaları sayesinde raflarda kalmış pek çok mecmua gün ışığına çıkacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde, Atatürk Kitaplığı Yazma Eserler Koleksiyonunda “Bel-Yz-K-1168” numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuasının 1a-135b varakları arası tanıtılmıştır. İkinci bölümünde mecmuada bulunan, mahlaslarıyla tespit edilen şairlerin kısaca hayatlarına ve eserlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölüm de mecmuanın transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.

Mecmua, yaşadığı yüzyılı belli olmayan şairler ve 14,15,16,17,18 ve 19. yüzyıllarda yaşadığı anlaşılan şairlerin şiirlerinden oluşmaktadır.

Çalışmam boyunca bana yardım ve destek sağlayan, bilgi ve deneyimleriyle çalışmama ışık tutan, mecmua üzerinde çalışmama vesile olarak kendimi Eski Türk Edebiyatı alanında geliştirmemi, tezimin ortaya çıkmasını sağlayan çalışmamın yöneticisi Dr. Öğr. Üyesi Niyazi Adıgüzel'e teşekkürü bir borç bilirim.

Rahime UZUN REİSOĞLU

Ekim, 2019

Kırklareli

İÇİNDEKİLER

ÖZ	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xi
TABLOLAR.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİİR MECMUASININ TANITILMASI.....	5
1.1. Nüsha Tavsifi.....	5
1.2. Tertip Hususiyetleri	6
1.3 Şiir Mecmuasında Bulunan Şairler ve Beyit/Bend Sayıları.....	7
1.4. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri ve Sayıları.....	9
1.5. Şiir Mecmuasında Kullanılan Vezin Bilgileri.....	10
1.6. Şiir Mecmuasının Muhtevası	10
1.7 Müstensihin Kimliği	11

İKİNCİ BÖLÜM

ŞAİRLER	13
2.1. Şairlerin Hayatları ve Eserleri.....	13
2.1.1. Seyyid Seyfullah Nizâmoğlu	13
2.1.2. Abdünnâfi Baba	13
2.1.3. Hatâî.....	14
2.1.4. Osman Nevres Efendi	15
2.1.5. Nesîmî.....	15
2.1.6. Kul Nesîmî	16
2.1.7. Bosnevî	17

2.1.8. Hasan Nazîf Baba	17
2.1.9. Nakşî Ali Akkirmânî.....	18
2.1.10. Bağdatlı Rûhî.....	18
2.1.11. Azbî Baba	19
2.1.12. Resmî Ali Baba.....	19
2.1.13. Kaygusuz Abdal.....	20
2.1.14. Virânî.....	20
2.1.15. Sezâî.....	21
2.1.16. Senâî	21
2.1.17. Niyâzî-i Mısrî.....	22
2.1.18. Fuzûlî.....	23
2.1.19. Tûrabî.....	24
2.1.20. Kabûlî	25
2.1.21. Zahmî.....	25
2.1.22. Kâimî	25
2.1.23. Bahâyî.....	26
2.1.24. Müttakî.....	26
2.1.25. Mîâdî.....	26
2.1.26. Sabrî.....	27
2.1.27. Hayretî	27
2.1.28. Sâfî.....	28
2.1.29. İrşâdî	28
2.1.30. Bosnalı Vahdetî.....	28
2.1.31. Mukîmî	29
2.1.32. Cemâlî.....	29
2.1.33. Kanberî	29
2.1.34. Hâtemî.....	29
2.1.35. Selâmî	30
2.1.36. Şekîbî	30

2.1.37. Fasîhî.....	30
2.1.38. Şem'î.....	30
2.1.39. Safvet	31
2.1.40. Lâmekânî	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN.....	33
3.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem.....	33
3.2. Metin.....	35
3.3. Şiir Mecmuasının Mestap'a göre Metni	368
SONUÇ	407
KAYNAKÇA.....	410
EKLER	415

KISALTMALAR

C :Cilt

D :Divan

Hz. :Hazret

MESTAP:Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi

vb. :ve benzeri

vs. :vesaire

Y. :Yazma

Yay. :Yayınları

Yer Nu. :Yer Numarası

Yp. nu. :Yaprak numarası

TABLolar

Tablo 1 : Mecmuada Bulunan Şairlerin Şiirlerine Ait Nazım Şekilleri ve Sayıları .	7
Tablo 2 : Mecmuada Bulunan Şairlere Ait Beyit ve Bend Sayıları	8
Tablo 3 : Mecmuada Kullanılan Vezin Kalıpları, Sayıları ve Şiir Numaraları.....	10
Tablo 4 : Traskripsiyon Alfabetesi.....	34
Tablo 5 : Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K 1168 Numaralı Şiir Mecmuası (1a-135b) Mestap'a Gre Tablosu	368



GİRİŞ

Mecmua, “cem” kelimesinden türeyip toplanmış, biriktirilmiş anlamına gelmektedir. Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitaptır (Devellioğlu, 2007: 689). Şekil yönünden deftere benzeyen bu eserler, seçme yazıların bulunduğu Arap harfleriyle yazılmış el yazmalarıdır. Derleme yöntemiyle bir araya gelen bu mecmualar antoloji olarak da görülebilir. Pek çok konuyla ilgili olabilecek olan mecmualar içeriklerine göre adlandırılırlar. Bunların düzenli ve düzensiz olanları vardır. Birden fazla alanda derlenen mecmuaların edebiyatla ilgili olanlarında, şiir, nesir, risale ve mektup gibi eserler bulunabilir. Mecmuayı derleyen kendi beğendiklerini veya istediklerini istinsah ettiği için bu kitaplarda farklı şairlerden eserlerle veya bir şairin daha önce yayımlanmamış bir şiiriyle karşılaşabiliriz (Pala, 2011: 30).

En başta not defteri gibi olan mecmua, daha sonradan gelişmiş ve kitap hâlini almıştır. Mecmuanın tarihi, Hz. Muhammed’in kendi sözlerini sahabelerin not almasına izin vermesiyle başlamıştır. Daha sonra Osmanlı döneminde 15. yüzyıldan itibaren kendini geliştiren mecmua, ilk dönemlerde çok tertipli olmayıp daha çok dağınık bir şekilde yazılan bu mecmualar zaman geçtikçe kitap olma yolunda ilerlemiştir. Hatta bazı mecmualar derleyenin adıyla anılmaya başlanmıştır. Mecmualar daha çok kitap yazmayı göze alamayan şairler tarafından yazılmıştır (Uzun, 2003: 265-266)

Derleme yöntemiyle oluşan bu mecmualar edebiyat için oldukça önemlidir. Özellikle de şiir mecmuaları pek çok yönden önemlidir. Şiir mecmualarının önemli olmasının başlıca sebeplerini Prof. Dr. M. Fatih Köksal şöyle sıralamıştır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.

4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi'râciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz, bilâdiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâta dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmuaların arasında gizlidir.

5. Bilinmeyen ve kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeven kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşırız.

6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.

7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyenin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın / şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmualarında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.

9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan- şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

10. Mecmualar dışındaki eserlerin fevâid ve vikâye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında,

yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeat örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan ve mecmua konusuyla ilgisi olmayan- kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kıyıtlarındandır. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle ele alınması çok önemlidir.

11. Bütün bunlarla beraber, özeldede şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Meselâ Bâkî'nin divanında bulunmayan şiirlerini inceleyecek olsak bir tek mecmuayı taramamız ne ifade eder? Yahut bir mecmuada falan şairin şu kadar filan şairin bu kadar şiirinin bulunmasının bir anlamı var mıdır? Bu olsa olsa bize o derleyicinin şiir zevkini yansıtan bir işareti verir. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya koyacaktır (Köksal, 2012: 88-91).

El yazması olan bu mecmualar edebiyatımız açısından oldukça önemlidir. Mecmualarda, bugüne kadar hiç ortaya çıkmamış bir ilaç tarifine, duaya, mektuba, şiire rastlamak mümkündür. Bu nedenle mecmualar üzerinde yapılan çalışmalar kıymetlidir. Prof. Dr. M. Fatih Köksal ve öğrencilerinin yürüttüğü Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) fazlasıyla önemli bir konuyu üstlenmiş ve edebiyat dünyasına kazandırmıştır. Bu proje sayesinde araştırılması ve okunması gereken pek çok mecmua ve bu mecmualarda bulunan pek çok şiir gün yüzüne çıkarak aydınlığa kavuşacaktır.



I. BÖLÜM

ŞİİR MECMUASININ TANITILMASI

1.1. Nüsha Tavsifi

Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları Koleksiyonuna kayıtlı olan bu eser, “Bel-Yz-K-1168” numarada “şiiir mecmuası” adıyla kayıtlıdır. Kütüphanenin kayıt mührü, mecmuada 1b’dedir. 1b’nin en alt kısmında bulunan kayıt mührünün ortasında şiiir mecmuasının numarası vardır.

Mecmuada her sayfa iki sütundan oluşmaktadır. Mecmuanın sayfa numaraları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ancak eser yıpranmış olduğu için bazı sayfalarda numaralar silinmiştir. Eserde farklı bir numaralandırma sistemi de vardır.

İki sütundan oluşan bu mecmuada sayfa kenarlarında ve ortalarında cetvel çizgisi vardır. Ancak eser boyunca yer yer bu çizgiler bulunmamakta ve yazılar dışarı taşmıştır.

Mecmuada şiiirler genellikle 25 derecelik eğimle yazılmıştır, düz satırlar oldukça azdır. Bazı şiiir başlıkları kırmızı mürekkeple bazıları ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Kırmızı mürekkeple yazılan başlıklardaki şiiirlerde şairlerin mahlasları da kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Başlığı siyah mürekkeple yazılan şiiirlerde, yine mahlas da siyah mürekkeple yazılmıştır. Mecmuada bir şairden başka bir şaire geçerken sayfa boşlukları oluşmuştur. Bu boşluklar bazen bir sayfa bazen birden çok olabilmektedir.

Bazı kelimeler nadiren de olsa harekelenmiştir. Bazılarında ise şedde kullanılmıştır. Mecmuada bulunan şiiirlerin çoğu, şairlerin yayımlanan divan veya eserlerinde yer almaktadır. Ancak mecmuada kime ait olduğu tespit edilemeyen şiiirler de mevcuttur.

Kütüphane kayıtlarında, satın alınarak elde edildiği belirtilen mecmuanın genel fiziksel özellikleri şöyledir:

Kitap: El yazması

Ölçü: 200x130

Renk: Siyah ve kırmızı mürekkep.

Yazı: Arap-Rika.

Müstensih: Belli değil.

İstinsah tarihi: Belli değil.

Varak: 1a-135b

Sütun: 2 sütun.

Kağıt: Geneli açık kahverengi, bazı sayfalar açık yeşil.

Başı: Yâ Rab beni dür eyleme evlâd-ı ‘ Alîden
Kim bendesiyem ben bunlaruñ kâlû belîden

Sonu: Ey **Lâî Mekân**um seni ben çok aradım çok
Sînemde muķîm olduġuñ tâ duyulınca

1.2. Tertip Hususiyetleri

Mecmuanın 1b-135b varakları arası transkribe edilmiştir. 1b’den okunmaya başlanan mecmuada yazılar 25 derecelik eğimle yazılmıştır. Ancak bu durum sayfanın sonuna doğru bazen azalmaktadır. Bazı sayfalarda ise bu eğim yoktur.

Mecmuanın geneli iki sütundan oluşmaktadır. Mecmuada nadir olarak bir kaç sayfada, 1 sütunda iki şiir görülmektedir.

Müstensih yeni bir şaire geçerken mecmuanın genelinde boş sayfa bırakmıştır. Bunun tersini ispat eden sayfalar da mecmuada mevcuttur. Fakat bu oldukça azdır.

Şiirlerin tamamına yakınında, nazım şeklinin ve şairin adının geçtiği başlıklar verilmiştir. Ancak her şiirin nazım şekli ile başlığında yazan nazım şekli uyum sağlamamaktadır. Mecmuada başlığı olmayan üç şiir mevcuttur. Bu şiirlere bakıldığında Fuzûlî’ye ait olan şiir dışında, matla beyitlerinin olmadığı tespit edilmiş ve bunun sebebinin varak eksikliğinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Bunun dışında matla beyti, makta beyti veya herhangi bir beyti eksik olan şiirler de vardır.

Mecmuadaki her şaire ait şiirler peş peşe yazılmıştır. 1b-135b varakları arasında bir şaire ait olan şiirler tek bir yerde verilmiştir. Mecmuada dağınık olarak bulunmamaktadır. Ancak aralarında mahlas benzerliği olan Seyyid Nesîmî ve Kul Nesîmî adlı şairlere ait şiirler karışık şekildedir. Bütün bu özelliklere bakıldığında, Nesîmî mahlaslı şiirler dışında, şair sıralaması açısından bir tertip söz konusudur.

Müstensih bazı sayfalarda düzenli ve uyumlu bir şekilde yazarken bazı sayfalarda ise birbirine çok yakın ve düzensiz bir şekilde yazmıştır. Satıra sığmayan kelimeler, satırın üstünde verilmiştir. Bir bölümde(19a) sayfa kenarına eklenen beyit de vardır. 52a-52b sayfalarında yıpranmaya bağlı yırtıklar vardır. Bu sayfalarda bulunan şiirler Azbi Baba'ya ait olan divan esas alınarak yırtık olan kısımlar köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

1.3 Şiir Mecmuasında Bulunan Şairler ve Beyit/Bend Sayıları

Mecmuada toplamda 40 şaire ait olan 193şiir, 1269 beyit, 460 bend bulunmaktadır. Mecmuada bulunan şairler ve onlara ait olan nazım şekilleri, beyit ve bend sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1 : Mecmuada Bulunan Şairlerin Şiirlerine Ait Nazım Şekilleri ve Sayıları

Seyyid Seyfullah Nizamoğlu	12 gazel, 2 muhammes, 1 ilahi
Abdünnâfi Baba	1 nutuk
Hatâî	7 gazel, 4 nefes, 1 murabba, 1 kaside, 1 terci-bend
Osman Nevres Efendi	1 terkib-bend
Seyyid Nesîmî	6 gazel, 1 murabba
Kul Nesîmî	6 gazel, 1 muhammes
Nesîmî (?)	6 gazel, 2 muhammes, 1 kaside
Bosnevî	19 gazel, 3 müseddes, 1 muhammes, 1 nefes
Hasan Nazîf Baba	1 nefes, 1 müseddes
Nakşî Ali Akkirmânî	18 gazel, 1kaside, 1 muhammes, 1 musammat
Bağdatlı Rûhî	5 gazel, 1 muhammes, 1 nefes
Azbî Baba	4 gazel, 2 muhammes, 1 müseddes, 1 kaside, 1nefes, 1 terci-bend
Resmî Ali Baba	11 gazel, 4 müseddes, 1 murabba, 1 tahmis, 1 kaside
Kaygusuz Abdal	3 gazel, 2 nutuk
Virânî	4 gazel, 3 müseddes, 2 musammat
Sezâî	1 kaside
Senâî	1 terci-bend
Niyâzî-i Mısırî	2 gazel, 2 musammat, 1 nefes

Fuzûlî	4 gazel, 1 terki-bend
Türabî	2 müseddes
Kabûlî	1 murabba
Zahmî	1 müseddes
Kâimî	1 gazel
Bahâyî	1 müseddes
Müttakî	1 gazel biçiminde divan
Mîadî	1 gazel, 1 müsebba
Sabrî	1 müseddes
Hayretî	1 gazel, 1 kaside, 1 muhammes
Sâfî	1 kaside
İrşâdî	1 gazel
Bosnalı Vahdetî	1 tahmis, 1 terci-bend
Mukîmî	1 muhammes
Cemâlî	1 gazel, 1 müseddes
Kanberî	1 müseddes
Hâtemî	1 murabba
Selâmî	1 gazel, 2 muhammes
Şekîbî	1 müseddes
Fasîhî	1 gazel
Şem'î	2 müseddes
Safvet	1 gazel
Lâmekânî	1 gazel

Tablo 1'e göre mecmuada divan edebiyatının en çok kullanılan nazım şekli olan gazel kullanımı oldukça fazladır. Birkaç şair dışında, çoğu şairin gazellerine yer verilmiştir. Divan edebiyatına ait müseddes, murabba, kaside, müsebba, terci-bend, terki-bend gibi nazım şekilleri de mecmuada yer almaktadır. Bunun yanında, tasavvuf edebiyatına ait nutuk, nefes ve ilahi gibi nazım şekilleri de kullanılmıştır.

Tablo 2 : Mecmuada Bulunan Şairlere Ait Beyit ve Bend Sayıları

Seyyid Seyfullah Nizamoğlu	72 beyit, 27 bent
Abdünnâfi Baba	4 beyit
Hatâî	74 beyit, 44 bent,
Osman Nevres Efendi	12 bent
Seyyid Nesîmî	79 beyit, 11 bent
Kul Nesîmî	30 beyit, 5 bent
Nesîmî (?)	83 beyit, 18 bent
Bosnevî	125 beyit, 24 bent
Hasan Nazîf Baba	21 bent
Nakşî Ali Akkirmânî	186 beyit, 11 bent
Bağdatlı Rûhî	36 beyit, 35 bent

Azbî Baba	77 beyit, 26 bent
Resmî Ali Baba	203 beyit, 49 bent
Kaygusuz Abdal	26 beyit, 9 bent
Virânî	60 beyit, 32 bent
Sezâî	23 beyit
Senâî	5 bent
Niyâzî-i Mısrî	13 beyit, 16 bent
Fuzûlî	21 beyit, 5 bent
Türabî	11 bent
Kabûlî	5 bent
Zahmî	5 bent
Kâimî	12 beyit
Bahâyî	4 bent
Müttakî	24 beyit
Mîâdî	21 beyit, 7 bent
Sabrî	6 bent
Hayretî	40 beyit, 7 bent
Sâfî	31 beyit
İrşâdî	4 beyit
Bosnalî Vahdetî	14 bent
Mukîmî	5 bent
Cemâlî	6 beyit, 5 bent
Kanberî	7 bent
Hâtemî	7 bent
Selâmî	5 beyit, 10 bent
Şekîbî	7 bent
Fasîhî	5 beyit
Şem'î	10 bent
Safvet	2 beyit
Lâmekânî	7 beyit

Tablo 2'ye göre mecmuada en çok tercih edilen nazım birimi beyittir. Resmî Ali Baba en fazla beyit sayısına sahip olan şairdir.

1.4. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri ve Sayıları

Atatürk Kitaplığı Yazma Eseler Koleksiyonunda bulunan “Bel-Yz-K-1168” numaralı şiir mecmuasında 116 gazel, 22 müseddes, 9 nefes, 12 muhammes, 8 kaside, 7 musammat, 5 murabba, 4 terci-bend, 3 nutuk, 2

terkib-bend, 2 tahmis, 1 müsebba, 1 ilahi, 1 gazel biçiminde divan nazım şekli kullanılmıştır.

1.5. Şiir Mecmuasında Kullanılan Vezin Bilgileri

Tablo 3 : Mecmuada Kullanılan Vezin Kalıpları, Sayıları ve Şiir Numaraları

fā' ilātün / fā' ilātün fā' ilātün / fā' ilün	103/ 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14,17, 18, 19, 20, 21, 23, 28, 32, 33, 34, 35, 38, 40, 43, 44, 45, 46, 48, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 68, 69, 70, 71,73, 74, 77, 79, 81, 84, 87, 88, 89, 95, 99, 104, 105, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 140, 144, 145, 146, 148, 150, 157, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 169, 170, 177, 180, 183, 184, 186, 187, 188, 190, 191, 192
mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	40/ 5, 11, 15, 16, 29, 36, 37, 39, 49, 52, 64, 65, 66, 67, 75, 76, 82, 83, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 100, 101, 106, 117, 127, 135, 142, 155, 166, 179, 181, 185, 189.
mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün	14/ 2, 3, 24, 30, 47, 98, 119, 125, 136, 138, 147, 171, 174, 182
fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün	7/ 31, 102, 103, 152, 159, 172, 178
mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün	4/ 1, 42, 108, 193
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün	4 / 41, 72, 149, 153
mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün	3/ 158, 173, 176
müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün	2 / 137, 167
müstef' ilün müstef' ilün	1 / 154
müfte' ilün fā' ilün müfte' ilün fā' ilün	1 / 143
mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün	1 / 175
mef' ülü fā' ilātün mef' ülü fā' ilātün	1/ 151

Tablo 3'e göre mecmuada en çok kullanılan kalıp fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün'dür.

1.6. Şiir Mecmuasının Muhtevası

Bel-Yz-K-1168 numaralı mecmuanın 1a-135b varakları arasında 40 şair bulunmaktadır, bu şairlerin hayatları ve eserleri araştırılmıştır. Mecmuada yaşadığı yüzyılı belli olmayan şairler dışında 14,15,16,17,18 ve 19.

yüzyıllarda yaşadığı anlaşılan; Seyyid Seyfullah Nizamoğlu, Abdünnâfi Baba, Hatâî, Osman Nevres Efendi, Nesîmî, Kul Nesîmî, Bosnevî, Hasan Nazîf Baba, Nakşî Ali Akkirmânî, Bağdatlı Rûhî, Azbî Baba, Resmî Ali Baba, Kaygusuz Abdal, Virânî, Sezâî, Senâî, Niyâzî-i Mısırî, Fuzûlî, Tûrabî, Kabûlî, Zahmî, Kâimî, Bahâyî, Müttakî, Mîadî, Sabrî, Hayretî, Sâfi, İrsâdî, Bosnalı Vahdetî, Mukîmî, Cemâlî, Kanberî, Hâtemî, Selâmî, Şekîbî, Fasîhî, Şem‘î, Safvet, Lâmekânî isimli şairlerin eserleri ve hayatları araştırılarak tespit edilmiştir. Mecmuada birkaç şaire ait şiirlerde birden fazla mahlasın kullanıldığı görülmüştür. Şairlerin hayatlarına ve mecmuada bulunan şiirlerin geneline bakıldığında konu olarak Alevi- Bektaşî geleneğine ait içeriklerin işlendiği görülmüştür. Mecmuanın çoğu şiirinde Allah sevgisi, Hz Muhammed ve on iki imam (Hz. Ali, İmam Hasan, İmam Hüseyin, Zeynel Abidin, Muhammed Bakır, Cafer-i Sadık, Musa-i Kazım, Ali Rıza, Muhammed Taki, Ali Naki, Hasan Askeri, Muhammed Mehdi), şiirlerin konusu olmuştur. Aynı zamanda İslam dünyasının önemli olaylarından biri olan Kerbela olayı da mecmuada bulunan pek çok şiirde işlenen konulardan birisidir.

1.7 Müstensihin Kimliği

Mecmuanın ne zaman ve kim tarafından istinsah edildiği belli değildir. Mecmuada istinsah kaydı da bulunmamaktadır. Mecmuanın geneline bakıldığında şairler sırasıyla verilmiştir. Bir şairin mahlası daha sonraki varaklarda görülmemiştir. Mecmuadaki hemen hemen bütün şiirlerde başlık kullanılmıştır. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda müstensihin tertip hususiyetlerine dikkat ettiği söylenebilir.

Müstensihin metni yazım şekline bakıldığında:

1. “Nazal n” ile yazılması gereken kelime nun (ن) harfi ile yazılmıştır.
2. Bazı kelimelerde خ harfi yerine ح harfi, bazılarında ise ح harfi yerine خ harfi kullanılmıştır. “Hazret” kelimesinin mecmuada خ ile yazıldığı, “haber” kelimesinin ise ح ile yazıldığı görülmektedir. Ancak bu durum bu kelimenin geçtiği her yerde söz konusu değildir.



II. BÖLÜM

ŞAİRLER

2.1. Şairlerin Hayatları ve Eserleri

2.1.1. Seyyid Seyfullah Nizâmoğlu

16. yüzyılın başında İstanbul'da doğan Nizâmoğlu'nun doğum tarihi tam olarak belli değildir. İyi bir eğitim gören şair, Osmanlı Devleti'nin III. Murat Han döneminde tanınmıştır. İbrahim Ümmi Sinan'ın halifesi olup, tarikat ve şeriat ile ilgili ilimleri öğrenmiştir. Nizâmoğlu'nun babası Zeynel Âbidin soyundan gelmektedir. İyi bir çevrede yetişen mutasavvıf şair dönemindeki toplumun bozuk yönlerini, insanların sadece dünya işleriyle uğraşmamalarını, ahirete de önem vermelerini, dünyada işlenen günahları didaktik bir şiir diliyle hicvetmiştir. Şiirlerinde Nesîmî ve Yunus Emre'den etkilenen şairin, saz şiiri tarzında yazdığı şiirleri diğerlerine nazaran daha başarılıdır. İlahileri bestelenmiş ve yıllarca tekkelerde okunmuştur (Özmen, 1998: 469).

Şiirlerinde Caferî olduğunu belirtse de Hurûfliği de benimsemiştir. Nizâmoğlu 1601 yılında İstanbul'da vefat etmiş ve Kocamustafapaşa Silivrikapı yolu üzerindeki tekkeye defnedilmiştir (Sever, 2003: 188).

Eserleri: Dîvân, Mi'râc'ül-Mü'minîn, Seyr-i Sülûk, Câmi'ül-Ma'ârif, Miftâh-ı Vahdet-i Vücûd, Şeref-i Siyâdet, Tâc-nâme, Ma'denü'l-Ma'ârif, Esrârü'l-Ârifin.

2.1.2. Abdünnâfi Baba

Alevi-Bektaşîliğin son temsilcilerinden biri olan Abdünnâfi Baba'nın hayatı hakkında çok fazla bilgi yoktur. Bunun nedeni günümüze herhangi bir eserinin ulaşmamasıdır. Abdünnâfi Baba'nın 1860-1912 yılları arasında Rumeli Hisarı Şehitlik Dergâhı'nın postnişliğini yaptığı bilinmektedir. Bu Şehitlik Dergâh'ı daha sonra şairin adıyla anılacaktır (Alkan, 2015: 27).

Pîrîzâde Mehmed Efendi, Sadık Efendi ve Musa Kazım gibi büyüklerden eğitim almış ve Hanefî fıkhiyla ilgili kitapları okumuştur. Çocukluğundan beri eğitim gören şairin şiirlerinin bulunduğu veya derlendiği bir eser yoktur

(Alkan, 2015: 33-34). Abdünnâfi Baba uzun süre Rumeli Hisarı Şehitlik Dergâhı'nın postnişliğini yaptıktan sonra 1912 yılında vefat etmiştir (Alkan, 2015: 39).

2.1.3. Hatâî

16. yüzyılda yaşamış önemli bir hükümdar ve şairdir. Asıl adı Şah İsmail olan şair, Safevi Devleti'nin kurucusudur. 1487 yılında Erdebil'de dünyaya gelmiştir. Babası Haydar, Şah İsmail bir yaşındayken Gürcistan'a sefer düzenlemiştir ve bu seferde Şirvan hükümdarı Ferruh Yesar tarafından öldürülmüştür. Bunun üzerine Şah İsmail, kardeşleriyle birlikte bir kaleye kapatılmıştır. Çocukluk yılları oldukça zor geçen şair Lala Hüseyin'den eğitim gördükten sonra Akkoyunlu şehzadeleri arasında çıkan taht mücadelesinden faydalanarak Ferruh Yesarı öldürüp Tebriz'i ele geçirmiştir. 1501 yılında taç giyen İsmail “şah” unvanını almıştır (Macit, 2017: 27).

Safevi devletinin batısında Osmanlı Devleti, doğusunda ise Özbek Devleti vardır. Şah İsmail hükümdarlığının kendi ülkesinin sınırlarını aşmasını istemiştir. Bu nedenle Özbek halkıyla savaşmış ve hükümdarını öldürmüştür. Batıda ise Osmanlı devletiyle olan gerilimi II. Beyazıtla başlamış, Yavuz Sultan Selim ile devam etmiştir. Ancak Çaldıran Savaşı'nda Şah İsmail Yavuz Sultan Selim'e yenilmiştir. Bu savaşta karısı Bihruz Hanım Osmanlı Devleti'ne esir düşmüştür. Bunun üzerine Şah İsmail çevresinin de etkisiyle buhrana sürüklenmiştir. 1524'te Tebriz'de vefat etmiştir (Macit, 2017: 28).

Aynı dönemde yaşayan Fuzûlî ve Şah İsmail'in şiir dili birbirine benzemektedir. Şah İsmail Azeri edebiyatının önemli isimlerinden birisidir. Farsça ve Türkçe şiirler yazmıştır (Ergun, 1930: 134).

Sıkıntılı geçen çocukluk yıllarında oluşmaya başlayan sanatçı kişiliğiyle hem aruz hem de hece ölçüsüyle yazdığı şiirleriyle Alevi-Bektaşî edebiyatında en güzel örnekleri sunan, döneminin güçlü temsilcilerindendir. (Özmen, 1998: 117).

Eserleri: Dîvân, Deh-nâme, Nasihat-nâme.

2.1.4. Osman Nevres Efendi

Osman Nevres Efendi 1820'de Sakız Adası'nda doğdu. Rum asıllıdır. Küçük yaşlardayken Süleyman Faik Efendi tarafından satın alınmıştır. Onun yanında eğitim gördükten sonra Süleyman Efendi, Osman Nevres'i Yusuf Kamil Paşa'ya sunmuştur ve Osman Nevres artık Yusuf Kamil paşa himayesinde yaşamaya başlamıştır (Özcan, 2000: 1607).

Kitabet mesleğine sahip olan Osman Nevres, çeşitli görevlerde bulunmuştur. Görev aldığı dönemlerde yolsuzluk iddiasıyla karşı karşıya kalmış ve bu nedenle işinden atılmıştır. Tüm bu yolsuzluk iddiaları ve parasızlık şairin aklını kaybetmesine neden olmuştur, ancak şair akıl hastanesine kapatılmayıp Yusuf Kâmil Paşasının himayesinde Haydarpaşa Hastanesinde özel bir odada tedavi görmüştür. Sağlığına kavuşan Nevres, mesleğine geri dönmüş fakat hastalığı tekrar edince mesleğini tamamen bırakmak zorunda kalmıştır. 1976'da vefat eden Osman Nevres, Karaca Ahmet mezarlığına defnedilmiştir (Yavuz ve Özen, 1972: 283-284).

Eserleri: Mersiye-i Kerbelâ, Destâr-ı Hayâl, Dîvân, Eser-i Nâdir, Mecmûatü't-Tarab 'Alâ Lisâni'l-Edeb, Gülistân Tercümesi, Külbe-i Ahzân, Perî ile Civân.

2.1.5. Nesîmî

14. yüzyıl divan şairi olan Nesîmî'nin doğum tarihi belli değildir. Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Tebriz, Irak ve Diyarbakır da yaşadığı söylenmektedir. Ölüm tarihi kesin olmamasına rağmen kaynaklarda 1404'te öldüğü yazmaktadır. Hayatı herkesin dilinde efsane haline gelen Nesîmî, Bektaşî çevreleri tarafından "Şah-ı Şehid" olarak anılmaktadır (Mengi, 2011: 78).

Nesîmî, Hurûfliğin kurucusu olan Fazlullah'ın halifesidir. Şiirlerinde Hurûfliği yaymaya ve onu yaşatmaya çalışmıştır. Hurûflik; Arapça ve Farsça harflerle insanın yaratılışını izah etmeye çalışan bir anlayıştır (Mengi, 2011: 79).

Şiirlerinde kendi felsefi düşüncesini, tasavvufi unsurları da kullanarak maneviyat içerisinde, ahenkli bir şekilde aktarmıştır. Divanı ağır olmasına rağmen son derece mükemmeldir ve okunduğunda kulağa hoş gelen bir yönü

vardır. Nesîmî, insanın kâmilleşmesi gerektiğine, ancak bu şekilde Allah ile iletişimde olabileceğine inanmıştır. Vahdetî vücut kavramı benimsemiş, insanı sevmeyi ve ona secde etmeyi vurgulamıştır (Gharache ve Aydın, 2009: 9-10).

Nesîmî'nin yaşadığı dönemde Azerbaycan'da yaygın olan Hurûfliğin kurucusu Fazlullah, önce hapsedilmiş sonra öldürülmüştür. Onun izinden giden şairlerin sonu da ona benzemiştir. Hurûfliği savunan ve yaymaya çalışan Nesîmî de Halep'te dönemin yöneticileri tarafından derisi yüzülerek idam edilmiştir (Gharache ve Aydın, 2009: 11).

Eserleri: Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Mukaddimetü'l-Hakayık.

2.1.6. Kul Nesîmî

17. yüzyılda yaşamış halk şairi olan Kul Nesîmî'nin asıl adı Ali'dir (Koca, 1990, s. 222). Soyu, Sait Emre'ye dayanan Kul Nesîmî, yaşamı hakkında bilgi olmadığı için bugüne kadar Bağdat'lı olan Seyyid Nesîmî ile karıştırılmıştır. Şairi ortaya çıkaran ve üzerinde çalışan kişi Cahit Öztelli'dir. Kul Nesîmî, Safevi Devleti için Anadolu'da sürdürülen siyasi olaylara karışmış ve bu nedenle sıkıntı çekmiştir. Şairin mezarının nerede olduğu bilinmemektedir (Özmen, 1998: 31).

Kul Nesîmî'nin şiirlerine ilk, Sadeddin Nüzhet'in Bektaşî Şairleri ve Nefesleri adlı eserinde rastlanmıştır. Onun heceyle yazılan şiirleri dahi Seyyid Nesîmî'nin yeni şiirleri olarak tanıtılmıştır. Kul Nesîmî de Seyyid Nesîmî gibi Hurûfidir. Seyyid Nesîmî'den etkilenmiş ve sonunun onun gibi olmasını istemiştir (Öztelli, 1969: 9).

Tasavvuf, Kul Nesîmî'nin şiirlerinde oldukça ön plandadır. Eğitimli ve kültürlü olan şair, şiirlerinde hecenin yanı sıra aruz ölçüsünü de kullanmıştır; ancak hecede olduğu kadar başarılı olamamıştır. Şairin heceyle yazdığı gazelleri vardır ve bu gazeller hem hece hem de aruz ölçüsüne uymaktadır. Bunun nedeni döneminde de yaygın olan millileşme hareketidir. Şair tasavvuf dışında yazdığı şiirlerinde de başarılı olmuştur (Öztelli, 1969: 11-12).

Eserleri: Dîvân

2.1.7. Bosnevî

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan Bosnevî 19. yüzyılda yaşamıştır. Bosnevî'nin günümüze ulaşmış çok fazla eseri yoktur. Hıdır Baba için yazdığı bir nefesi ve 34 bentli bir destanı bulunmaktadır. Adından dolayı Bosnalı olduğu düşünülebilir (Koca, 1990: 556).

Hece ve aruz ölçüsünü kullanan bazı nefesleri bestelenmiştir ve günümüze kadar ulaşarak hala söylenmeye devam etmektedir. Tasavvufi inancını şiirlerine yansıtan şairin, dili oldukça sade ve akıcıdır. Şiirlerinde Hz. Ali'yi de konu edinmiştir (Özmen, 1998: 213).

2.1.8. Hasan Nazîf Baba

Asıl adı Hasan Nazif Dede olan mutasavvıf şair, Beşiktaş Mevlevihane'sinin 15. şeyhidir. Nazîf Baba 1794 yılında Mora Yarımadasına bağlı Yenişehir'de doğmuştur. Şair, ilk eğitimini babasından almıştır. Başka hocalardan da eğitim alan şair, öğrenimini tamamladıktan sonra Yenişehir'de müderrisliğe başlamıştır. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Beşiktaş Mevlevihane'sinin postnişin olmuştur (Karakuş, 2013: i).

1861 yılında vefat eden şair, Beşiktaş Mevlevihane'sinin bahçesine gömülür, ancak burası daha sonra yıkıldığı için şairin kabri başka yere taşınmıştır. Şu anda Eyüp Sultan'dadır. Şiirlerine kendine has üslubuyla vahdetî vücut kavramını konu edinen şair, çevresi tarafından Bektaşî olmakla itham edilmiş ve eleştirilmiştir. Oysa Nazîf Baba herhangi bir şiirinde Bektaşîlikten bahsetmemiş veya ona bağlı olduğunu gösterecek bir ifade kullanmamıştır. Aksine her zaman Mevlevîliğe bağlı olduğunu dile getirmiştir (Karakuş, 2013: ii-iii).

İyi bir eğitim gören şair pek çok kez Mevlânâ'nın kapısını ziyaret etmiştir. Doğup büyüdüğü yer olan Yenişehir'de bir Mevlevihane yaptırmıştır (Özcan, 2000: 1518).

Eserleri: Dîvânçe, Ta'rîfu's-Sulûk.

2.1.9. Nakşî Ali Akkirmânî

Divrik'te doğan şair 17. yüzyılda yaşamıştır. Nakşî hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Halvetiyye tarikatına bağlı olduğu bilinmektedir. İnsanlara Hak yolunu göstermek için Akkirmân'a gönderilmiştir. Bu nedenle Akkirmân ismini almıştır. Nakşî Ali Akkirmânî 1655 yılında vefat etmiştir (Atik, 2007: 27-28).

Şiirlerinde tasavvufî düşünceyle birlikte İslami ilimleri de yansıtan şair, yaşadığımız bu dünyayı iyi görmemiz gerektiğini ve ona göre yaşamamız gerektiğini vurgulamıştır. Dünyanın gelip geçici olduğunu, Allah aşkını, İslam'ı ve yapmamız gerekenleri şiirlerine konu edinmiştir. Bu nedenle onun hem aruz hem de heceyle yazdığı şiirlerinde eğitici ön plandadır (Atik, 2007: 29-30).

Eserleri: Manzûme-i 'Aynü'l- Hayat, Manzûme-i Gayriyye, Esrar-nâme, Dîvân-ı Nakşî.

2.1.10. Bağdatlı Rûhî

Asıl adı Osman olan Bağdatlı Rûhî'nin hangi tarihte doğduğu belli değildir. Tezkirelerin genelinde hakkında aynı bilgiler verilen şair Bağdat'ta doğmuştur. Ahdî, Rûhî'nin Bağdat'a gönüllü yerleşen bir Türk ailesinden olduğunu bildirmektedir. Kültürlü bir yapıya sahip olan Rûhî, Bağdâdî adıyla anılmaktadır (Ak, 2001: 13-14).

Bağdatlı Rûhî, Hurûfî, Bektaşî veya Mevlevî değildir. Rindane ve âşıkane söyleyiş hâkim olan şiirlerinde tasavvufu amaç olarak değil araç olarak kullanmıştır. Hayatı zorluklarla geçen şair 1605 yılında Şam'da vefat etmiştir (Ak, 2001: 22).

Anadolu'ya, İstanbul'a ve pek çok yere seyahat etmeyi, gezip dolaşmayı seven Rûhî, kendisini devlet büyüklerine ve insanlara tanıtmak istemiştir. 16. yüzyıl şairlerinden olan Rûhî'nin bir divanı vardır; ancak onun tanınmasını sağlayan meşhur Terkib-Bend'idir. Sosyal bir hiciv örneği olan bu eserde şair toplumun, yönetimin bozuk yönlerini yer yer ağır ve gülünç bir dille eleştirmiştir. Herkes tarafından tanınmasını sağlayan bu şiiri, ona pek çok şair tarafından nazire yazılmasını sağlamıştır. Bunlardan en ünlüsü Ziya Paşa'nın yazmış olduğudur (Mengi, 2011: 177).

Döneminde güçlü ve etkili olan Rûhî şiiirlerinde, insanın dışına değil, özüne bakılması gerektiğini düşünür. Baktığımızda gördüğümüzü değil, görmediğimizi görürsek eğer Allah'a ulaşmanın mümkün olabileceğini vurgular. Asıl gerçeklik görünmeyeni görerek Allah'a ulaşmaktır (Özmen, 1998: 421-422).

Eserleri: Dîvân.

2.1.11. Azbî Baba

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan şair, Kütahyalı'dır ve şairin asıl adı Mustafa'dır. Azbî Baba'nın doğum tarihi belli değildir; ancak onun etkilendiği şairlerden yaşadığı dönem hakkında bilgi edinebiliriz. Azbî Baba, Rodos'a sürgüne gönderilen Niyâzî-i Mısırî'nin yanında, ona eşlik etmesi için gönderilen memur olmasından dolayı ondan oldukça etkilenmiştir. Bu nedenle Niyâzî-i Mısırî'ye bağlanan Azbî, Mısırî ölene kadar onunla kalmış ve onun şiiirlerine pek çok nazire yazmıştır. İstanbul'a döndükten sonra Şahkulu Sultan Bektaşî Dergâhı'nın postnişin olmuştur. Bazı kaynaklar onun 1736'da, bazıları ise 1747'de öldüğünü yazmaktadır (Erol, 2002: 3-4).

Tasavvuftan etkilenen Azbî, eserlerinde vahdeti vücut kavramı görülür, Şairin dünyasında Hurûfliğin ve Bektaşîliğin de etkisi aşikârdır (Koca, 1990: 312).

Eserleri: Dîvân, Dîvân -ı Tahmis-i Niyâzi Mısırî, Şerh-i Gazel-i Mısırî.

2.1.12. Resmî Ali Baba

19. yüzyıl tekke şairlerinden olan Resmî Ali Baba Giritli'dir. Ne zaman doğduğu ve öldüğü hakkında bilgi yoktur. 386 beyitten sadece aruz vezniyle yazılmış şiiirlerinden oluşan yazma bir divanı vardır. Heceyle yazdığı şiiirlere henüz rastlanmamıştır. (Koca, 1990: 497).

Seyyid Ali Sultan'a intisap eden şair, Bektaşîlikten fazlasıyla etkilenmiştir. Hz. Ali'ye ve on iki imama gönülden bağlıdır. Bektaşîliği Balkanlara ve Rumeli'ye taşıyan şair Bektaşî edebiyatı için oldukça önemlidir. Günümüze üç eseri ulaşmıştır (Arslan, 2003: V).

Eserleri: Dîvân, Uyûnü'l- Hidâye, Bektaşîlik Risâlesi.

2.1.13. Kaygusuz Abdal

14. yüzyılda yaşayan Kaygusuz Abdal'ın hayatı menkıbevidir. Hakkında çok fazla kesin olmamakla birlikte şairin asıl adının Alaeddin Gaybî olduğu bilinmektedir. Kaynakalarda 1341-1444 yılları arasında yaşadığı yazmaktadır; ancak bu bilgi kesin değildir. İyi bir eğitim gören şairin Mısır'a ve pek çok ülkeye gittiği, bu yerlerde tasavvuf ilmini yaymak için etkinlikler düzenlediği söylenmektedir. Mısır'dan dönerken hacca gittiği ve dönüşte Şam'a uğrayıp, orada bir bahçe sulamasında kullanılan dolabı görüp Dolapnâme adındaki şiirini yazdığı da söylenenler arasındadır. Mısır'dan döndükten sonra Abdal Musa'ya intisap eden Kaygusuz Abdal, öldükten sonra bir mağaraya gömülmüştür ve bu nedenle o, "Abdullah Mağarayı" adıyla anılmıştır. Ancak hayatıyla ilgili bu bilgiler kesin değildir (Eyüboğlu, 1992: 49-50).

Bektaşîlikteki on iki posttan biri olan Kaygusuz Abdal, dini ilimler ve tasavvuf konusunda iyi eğitim almış, hem hece hem de aruzla şiirler vermiştir. Şiirlerinde esrarı övdüğü için ona "Kaygusuz" denmiştir. Kaygusuz Abdal şiirlerine bilinçaltı dünyasındakileri, yani yaşayamadıklarını ve yapmak istediklerini yansıtmıştır (Özmen, 1998: 217).

Eserleri: Dîvân, Gülistan, Mesnevîler, Gevhernâme, Minbernâme, Budalanâme, Kitâb-ı Miglâte, Vücûdnâme, Dilgüşâ, Saraynâme.

2.1.14. Virânî

16. yüzyılın önemli şairlerinden olan Virânî'nin ne zaman, nerede doğduğu ve nerede öldüğü, ailesi ve hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Şairin günümüze ulaşan divanı ve pek çok şiirin olduğu için onun iyi eğitim almış olduğu düşünülebilir (Bayrı, 1959: 6).

Yaşadığı dönemle ilgili, hakkında fazla bilgi bulunmayan şairin, yaşarken görüştüğü kişilerle, hangi dönemde yaşadığı hakkında bilgi sahibi olunabilir. Bunlar; Balım Sultan, Necef-i Eşref ve Demir Baba'dır. Ancak yine de bu kişilerin hayatlarına ve yaşadığı dönemlere bakılınca Virânî'nin bunlarla görüşüp görüşmediği bilgisine kesin olarak varılamaz (Vaktidolu, 1998: 7).

Günümüze kadar ulaşan iki önemli eseri olan Virânî, Arapça ve Farsça bilen önemli bir şairdir. O, şiirlerinde dini konular işlemiştir. Daha çok on iki imam ve Hz. Ali'yi konu edinen şair, Ali'ye taptığını, Allah'ın Ali'nin kendisinde tecelli ettiğini, bu nedenle Ali'ye secde edilmesi gerektiğini şiirlerinde vurgulamıştır. Bu inancından ötürü insana değer vermiş ve insan sevgisiyle birlikte çoğu aruz olmak üzere heceyle de eserler vermiştir. Virânî, sanat yapmak için değil, inancını insanlara yaymak için şiir yazmıştır. O, şiiri amaç değil araç olarak kullanmıştır (Vaktidolu, 1998: 8).

Eserleri: Dîvân, Risâle.

2.1.15. Sezâî

Mecmuada tek bir mersiyesi bulunan şairin hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. Bunun sebebi, mersiye'nin hangi Sezâî'ye ait olduğunun belirlenememesidir. 17. yüzyılda yaşamış olan Abdurrahman Sezâî, 16. yüzyılda yaşamış olan Sezâî'den hangisine ait olduğu tespit edilememiştir. Mersiye bu şairlerden herhangi birine veya başka bir Sezâî mahlaslı şaire ait olabilir.

2.1.16. Senâî

16. yüzyılda Edirne'de doğup 1785 yılında Edirne'de vefat eden mutasavvıf bir şairdir. Senâî'nin hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Gülşeni tarikatına bağlıdır. Mezarı Edirne Kâdirî Dergâhı'nın bahçesine gömülüdür (Canım, 1995: 412).

Asıl adı Ali olan Senâî, hilafetini Keşanlı Şeyh Süleyman Zâtî Efendi'den almıştır. Ailesi hakkında bilgi bulunmayan şair divanında bulunan bir nutukta, okuma yazma bilmediğini yazmıştır. Ancak onun divanına bakıldığında okuma yazma bilmeyen birisinin böyle bir divan yazması mümkün değildir. Senâî'nin bunu ilahi bilimleri yükseltmek için söylediği anlaşılmaktadır (Şimşek, 2013: 17-19).

Eserleri: Dîvân.

2.1.17. Niyâzî-i Mısırî

17. yüzyılda yaşamış, dönemin en önemli mutasavvıflarından Niyâzî-i Mısırî, 1617'de Malatya'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed olan Niyâzî'nin babası Nakşîbendi, kendisi ise Halvetî tarikatına bağlıdır. Niyâzî-i Mısırî, Bağdat'a ve oradan da Mısır'a geçmiştir. Burada dini ilimler konusunda eğitim alan şair bir rüya görmüştür ve bunun üzerine rüyasında gördüğü kişiyi aramak için Mısır'dan ayrılmıştır. Aradığı insanı Uşak'ta bulmuştur. Bir süre burada kalan Niyâzî, şeyhinden hilafet alır ve şeyhinin ölmesi üzerine Bursa'ya gider. Bursa'da yaşadığı bu dönemde, İstanbul ve Edirne'ye gidip gelen şair Edirne'de verdiği bir vaaz sebebiyle Rodos Adası'na sürgüne gönderilir. Kısa bir süre sonra affedilen şair, Bursa'ya geri döner. Ancak Niyâzî-i Mısırî, bir vaaz daha verir ve bu sefer Limni Adası'na sürgüne gönderilir. Burada 15 yıl kalan şairin yazdığı şiirlerde dönemin yönetimini eleştiren unsurlar vardır ve çevresi tarafından onu sürgüne gönderenlere bu durum iletilir. Tam sürgünü bitecek iken tekrar sürgün kararı çıkmıştır ve Limni Adası'nda 1693 yılında ayakları demire bağlı bir şekilde vefat etmiştir (Emre, 2012: 15-16).

Arapçanın hâkim olduğu yerlerde eğitim aldığı anlaşılan Niyâzî-i Mısırî'nin eserlerinin birazı Türkçe, birazı Arapçadır. Onun şiirleri genellikle didaktik ve öğreticidir. Çünkü Niyâzî-i Mısırî eserleriyle insanları bilgilendirmek onları tasavvufu, dini ilimleri öğretmek istemiştir. Türkçe yazdığı eserlerinin içinde Arapça bölümler, Arapça yazdığı eserlerinin içinde ise Türkçe bölümler yer almaktadır. Yunus Emre'den etkilenen şairin dili, onun gibi sadedir. Bunun sebebi halkı bilgilendirmek ve öğretmek istemesidir. En önemli mutasavvıflardan biri olan şairin divanının çok fazla el yazması vardır. Hatta divanı en çok el yazma nüshası olan divanlar arasında yer alır (Kavruk, 2004: XIX-XX).

Eserleri: Dîvân-ı İlâhiyât, Mecnûa-i Kelimât-ı Kudsiyye, Mecnûa-i Şeyh Mısırî Efendi, Risâle-i Es'ile ve Ecvibe-i Mutasavvıfâne, Ta'birâtü'l-Vâkı'at, Risâle-i Hasaneyn, Risâle-i Vahdet-i Vücûd, Risâle-i Hızıriyye,

Risâle-i Eşrâtu's-Sâ'at, Risâle-i Arşıyye, Risale-i Tevhîd, Risâle fi-Deverân-ı Sûfiyye, Şerh-i Esmâu'l-Hüsnâ, Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre, Mevâ'idü'l-İrfân ve Avâ'idü'l-İhsân, Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e, Ed-Devretü'l-Arşıyye, Mecâlis.

2.1.18. Fuzûlî

Türk topraklarının en büyük şairlerinden olan Fuzûlî 16. yüzyılda yaşamıştır. Doğum yılı ve yeri kesin olmamakla birlikte 1483 yılında Kerkük'te doğmuştur. Bazı Kaynaklarda Musul'da doğduğu da söylenmektedir. Fuzûlî'nin hayatı hakkındaki bilgileri daha çok tezkireler ve onun kendi eserlerinden öğrenmekteyiz. Şair Irak'a yerleşen Bayat boyunun Karyağdı aşiretinin soyundan gelmektedir (Özmen, 1998: 357).

Eserlerine bakıldığında Fuzûlî'nin Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsça da bildiği görülür. Bu farklı dillerde de başarılı eser veren şairin iyi bir eğitim aldığı ve ilimleri öğrendiği anlaşılmaktadır. Asıl adı Mehmed olan şair, Fuzûlî mahlasını seçmiştir. Bunun nedenini ise kendisi açıklamıştır. Beğendiği mahlasların başkaları tarafından kullanıldığını, bu nedenle gereksiz anlamına gelen "Fuzûlî" mahlasını kullanmak istediğini belirtmiştir. Fuzûlî'nin bir diğer anlamı ise erdemlik ve olgunluktur. Bu mahlasın ikinci anlamı da göz ardı edilmemelidir. Bağdat'ta yaşayan Fuzûlî'nin hayatı boyunca maddi sıkıntıları olmuştur. Şiirlerine bakıldığında pek çok devlet büyüğüne kaside yazdığı görülmektedir. Oldukça bilinen Bengü Bade mesnevisini Safevi hükümdarı Şah İsmail'e sunmuştur. Bağdat, Osmanlı devleti tarafından ele geçirildikten sonra özellikle Kanuni ve Osmanlı'nın devlet büyüklerine methiyeler yazmıştır. Osmanlı'nın Bağdat'ı almasıyla birlikte Hayâlî Bey, Taşlıcalı Yahyâ gibi Osmanlı şairleriyle tanışmış ve onlar sayesinde şiiri Anadolu'da da tanınmaya başlanmıştır. Ancak buna rağmen beklediği maddi ve manevi desteği görememiştir. Doğduğundan beri aynı topraklarda yaşayan Fuzûlî çektiği bu sıkıntılar nedeniyle şiirlerinde başka yerlere gitmek istediğinden bahseder; ancak 1556 yılında vefat eder. Peygambere, Hz. Ali'ye ve on iki imama sevgiyle bağlı olan Fuzûlî eserlerine de bunu yansıtmıştır.

Kerbela olayını da eserlerine konu edinen Fuzûlî'nin, Şii mezhebinden olduğu düşünülmüştür (Mengi, 2011: 153-154).

Lirik bir dile sahip olan Fuzûlî'nin şiiri evrenseldir. Herkesin şiirde kullandığı dili, o kendi diliyle yoğurmuş ve kişisel olan bu duyguyu herkesin hissetmesini sağlamıştır. Onun bu söyleyiş tarzı dünyada tanınmasını ve hala şiirlerinin insanları etkilemesini sağlamıştır (Özmen, 1998: 359).

Eserleri; Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Arapça Şiirler, Leylâ vü Mecnûn, Beng ü Bâde, Sâkî-nâme (Heft Cam), Hadîs-i Erbab'ın Tercümesi (Tercüme-i Hadîs-i Erba'in), Hadîkatü's_Süedâ, Türkçe mektuplar, Nişancı Celâlzâde Mustafa Çelebi Mektubu (Şikâyet-nâme), Musul Başbayraktarı Ahmet Bey Mektubu, Ayas Paşa Mektubu, Kadı Alaaddin Mektubu, Şehzade Beyazid Mektubu, Rind ü Zâhid, Sihat ü Maraz, Muamma Risalesi, Matlau'l-İltikad.

2.1.19. Tûrabî

19. yüzyılın tekke şairlerinden olan Tûrabî'nin hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Bazı kaynaklarda hakkında verilen bilgiler kesin olmamakla birlikte 1786 yılında doğduğu, 1868 yılında da öldüğü bilinmektedir. Bektaşîler için son derece önemli olan bu şair matbu bir divana sahiptir (Ergun, 1944: 377).

Asıl adı Yannolu'lu Hacı Tûrabî Dede-Baba olan Tûrabî, eserlerinde hem aruz hem de hece ölçüsü kullanmıştır. Şiirlerinde oldukça sade, akıcı ve anlaşılır bir dil kullanan şair Hz. Ali'ye, on iki imama ve tarikatlara bağlı bir üslup kullanmıştır. Din dışı konularda da yazdığı şiirlerinde başarılı olan şair, eserlerinde kendisini eğitilmiş ve bilgin olarak tanıtmıştır (Özmen, 1998: 157-158).

Mecmuada Tûrabî mahlaslı iki şiir bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi Yanbolu'lu Tûrabî'ye aittir. Ancak diğer şiirin hangi Tûrabî'ye ait olduğu tesbit edilemedi.

Eserleri: Turâbî Dîvânı, Risâlet-i Turâbî Baba.

2.1.20. Kabûlî

Edirne’li olan Kabûlî’nin doğum yılı hakkında bilgi yoktur. 19. yüzyılın önemli şairlerinden olan Kabûlî, Mûteahhîrîn-i Rîrâl-i Rufâiyye tarikatına bağlıdır. Mahkeme kâtipliği yapan şair mesleğini bırakarak evinde kendini dinlemeye çekilmiştir (Akkuş ve Yılmaz, 1990: 226).

Asıl adı Mustafa olan Kabûlî, mesleğini bırakıp inzivaya çekildikten sonra evinde bir dergâh kurmuştur. Yardım sever bir kişiliğe sahip olan şair, bundan sonraki ömrünü insanlara yardım etmek, onları hayırlı olana yönlendirmek için uğraşmıştır. Gündüzleri kılık değiştirerek sokağa çıkan şair, kötü durumda olan sarhoşlara nasihat edip onları kendi dergâhına yönlendirerek onların içkiden kurtulmalarını, zenginlerle görüşerek onlara iş bulmalarını sağlamıştır. Bu sayede tanınmadan insanlara yardım etmeyi başarabilen bir insan olmuştur. O insanları ne olursa olsun kabul eden bir kişiliğe sahip olduğu için çevresi tarafından “Kabûlî” adıyla anılmaya başlanmıştır. Sadece insanları değil doğaya ve hayvanlara karşı da merhametli olan Kabûlî, 1829 yılında vefat etmiştir (Canım, 1995: 423).

Eserleri: Dîvân, Kenzû’l-Esrâr, Müşki’l-Küşâ, Mûsiletü’l-Hidâye, Risâle-i Tasavvuf.

2.1.21. Zahmî

Mecmuada tek bir müseddesi bulunan şairin hayatı hakkında bilgi bulunamamıştır. Çünkü mecmuada bulunan müseddesin hangi Zahmî’ye ait olduğu tespit edilememiştir. 19. yüzyılda yaşamış iki Zahmî vardır. Bunlardan biri divan şairi olan Tekirdağ’lı Zahmî, diğeri ise Çankırlı Ahmed Zahmî’dir. Müseddes bu şairlerden birine veya Zahmî mahlaslı başka bir şaire ait olabilir.

2.1.22. Kâimî

Asıl adı Hasan olan şair, kırk gün boyunca ayakta inzivaya çekildiği için ona, “ayakta duran” anlamına gelen “Kâimî” ismi verilmiştir. Kâimî 1625-1690 yılları arasında yaşamıştır. Bazı yerlerde şeyhlik yapan şair evini dergâha çevirmiştir. Kâimî üzerine doktora yapan Jansa Samic, onun herkes tarafından sevilen bir şair olduğunu; bir ayaklanmaya katıldığını ve bu nedenle sürgüne gönderildiğini, orada öldüğünü yazmıştır. Fakat bu bilgilerin

kesin olmadığını da belirtmiştir. Hem hece hem de aruz ölçüsüyle şiirler yazmıştır. İki eseri bulunan şairin divanının 60'tan fazla nüshası bulunmaktadır (Aydın, 2007: 2).

Saraybosna'da yaşayan Kâimî, halk tarafından sevilen ve saygı duyulan bir kişidir. Vefat ettikten sonra da Boşnak edebiyatında etkili olmaya devam etmiştir. İyi bir eğitim almış ve halktan biri olan şair şiirlerinde aşkı, doğayı, peygamberleri, Hz.Ali'yi Abdül Kadir Geylani'yi konu edinmiştir. Arapça ve Farsça bilip kullanmasına rağmen şiir dili oldukça sade, anlaşılır ve halk diline yakındır. Öğretici bir üslupla yazan şairin şiirde güzellik endişesi yoktur (Aydın, 2007: 4-5).

Eserleri: Dîvân, Varidat.

2.1.23. Bahâyî

17 yüzyılın önemli şairlerinden olan Bahâyî'nin asıl adı Hasan Çelebi'dir. Küfrî lakabıyla da tanınan şairin bu lakabı almasının sebebi eserlerinden küfür derecesine varan hiciv kullanmasıdır. Çocukluğundan beri iyi bir eğitim alan şair, dönemdeki şairler arasında önemli bir yere sahiptir. İstanbul'da yaşayan Bahâyî'nin neredeyse tamamına yakını hicivlerde dolu bir divanı vardır. Özellikle bu yönüyle hem döneminde hem de sonrasında dikkat çekmiştir. Bahâyî, 1660 yılında vefat etmiştir (Ergun, 1936-45: 663-664).

Eserleri: Dîvân -ı Hezeliyyât, Ahkâm-ı Külliye.

2.1.24. Müttakî

Mecmuada tek bir şiiri bulunan şairin hayatı hakkında bilgi yoktur. Şiir, Cemalettin Yavuz'un yüksek lisans tezi olarak hazırladığı "Alevi-Bektaşî Geleneğindeki Dövazimamlar Üzerine Bir Araştırma" adlı tezinde bulunmuştur. Fakat Cemalettin Yavuz'un tezinde ve diğer kaynaklarda Müttakî mahlaslı şair hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.1.25. Mîâdî

Şairin hayatı hakkında bilgi yoktur. Mecmuada bulunan şiiri Sadeddin Nüzhet'in, On dokuzuncu Asra Kadar Bektaşî Şairleri ve Nefesleri adlı kitabında, yüzyılı belli olmayan şairler arasında tespit edilmiştir ve eserde şairin hayatı hakkında bilgi verilmemiştir. Yine Turgut Koca'nın Bektaşî

Şairleri ve Nefesleri adlı kitabında da Mîâdî'nin şiirlerine rastlanmaktadır, ancak bu kitapta da şairin hayatı hakkında bilgi yoktur.

2.1.26. Sabrî

Edirneli olan Sabrî 16. yüzyılın sonunda Edirne'de doğmuştur. Babası kadı olan Sabrî, iyi bir ailede ve çevrede yetiştiği için eğitim görmüş aydın bir kişiliğe sahiptir. Ulemâ sınıfından olan şair, bulunduğu görevler için İstanbul'a gelmiştir. Burada görevini sürdüren Sabrî, saray çevresi tarafından saygı duyulan bir kimsedir. (Kasır, 1990: 12).

Tezkirelerden ve eserlerinden öğrenilen bilgiler dışında Sabrî'nin hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Asıl adı Mehmed Şerif olan Sabrî, günümüze kadar bir kaç isimle anılmıştır. Bunlarda en çok kullanılanı Şâkir Sabrî'dir. Ulemâ sınıfından olan şair Şeyhülislam Yahya Efendi'den oldukça etkilenmiştir. Saray ve çevresine yakın olan Sabrî kadılık ve müderrislik yapmıştır. Devlet büyüklerine kaside yazmışlığı vardır (Kasır, 1990: 13-14) Şiirlerinde hikemî üslubu benimseyen şair, 1648 yılında vefat etmiştir.

Eserleri: Dîvân, Münşeat.

2.1.27. Hayretî

Asıl adı Mehmed olan divan şairi Hayretî, Mehmed Çelebi ve Mehmed Şah isimleriyle de anılmaktadır. Vardar'a bağlı Yenice'de doğan şair, Rumeli ve İstanbul'da yaşamıştır. Balım Sultan'a bağlandığı da bilinenler arasındadır (Çavuşoğlu ve Tanyeri, 1981: X).

Caferi olan ve Alevi- Bektaşîler tarafından da oldukça sevilen Hayreti için Latifi, tezkiresinde onun dönemindeki ve sonrasındaki şairleri etkisi altına alacak kadar iyi bir şair olduğunu söyler. 17.yüzyılın önemli şairlerinden olan Hayretî'nin mezarı kendi yaptırdığı dergâhın içinde bulunmaktadır. Şiirlerinde atasözlerini, halk söyleyişlerini kullanan şair, konu olarak vahdetî vücut kavramını ve sonsuzluğa ulaşmanın güzelliğini işlemiştir (Özmen, 1998: 525).

Eserleri: Dîvân, Belgrad Şehrengizi, Yenice Şehrengizi.

2.1.28. Sâfi

16. yüzyıl şairlerinden olan Sâfi'nin doğum ve ölüm yılı belli değildir. Ünlü İmam Hüseyin mersiyesiyle hem döneminde hem de şuan tanınan şairin, Sadeddin Nüzhet, Bektaşî Şairleri ve Nefesleri adlı eserinde Edirneli Attarzade olabileceğini söyler. Ancak Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde bu ünlü mersiye ait olduğu Safi, Cezeri Kasım Paşa olarak geçmektedir. Safi'nin hangi tarikata bağlı olduğu belli değildir, fakat onun şiirlerine bakıldığında Alevi-Bektaşî tarikatlarına yakın olabileceği düşünülebilir. Buna rağmen onun mersiyesi tüm tarikat ve dergâhlar tarafından, kendi döneminde ve ondan sonrada okutulmuştur (Ergun, 1930: 236)

Eserleri: Dîvân.

2.1.29. İrşâdî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hangi İrşâdî olduğu tespit edilememiştir. 19. yüzyılda yaşamış İrşâdî mahlaslı iki şair vardır. Bunlardan biri, İzmir Bayındır'lı Ahmed Talib'dir, diğeri ise Bayrburt'lu İrşâdî'dir. Mecmuada bulunan gazel bu şairlerden birine veya başka bir İrşâdî mahlaslı şaire ait olabilir.

2.1.30. Bosnalı Vahdetî

Vahdetî, 16. yüzyılda Bosna'da yaşamış ünlü bir tekke şairidir. Kaynaklarda ve tezkirelerde hakkında çok fazla bilgi bulunmayan şairin nerede ve ne zaman doğduğu da bilinmiyor. Hurûfliğe bağlı olan Vahdetî, Fazlullah Hurûfî'nin görüşlerini benimsemiş ve eserlerinde yansıtmıştır. Hurûfliği benimsediği için, Hurûfliğin temel inançlarından biri olan insanın harflerde zuhur etmesini şiirlerinde açık ve sade bir dille okuyucuyu bilgilendirmek için anlatmıştır. Aynı zamanda Hz.Ali'ye, on iki imama ve ehli beyte olan bağlılığı da eserlerinde hissedilir. Vahdetî'nin eserlerine bakıldığında, nadir kullanılan Arapça ve Farsça kelimeleri kullandığı görülür. Bu nedenle şairin iyi eğitim aldığı ve bu dilleri iyi bildiği düşünülebilir (Öztürk, 2006: xi-xii).

Sersem Ali Baba'ya bağlanan Vahdetî, 1598 yılında Ereğli'de vefat etmiştir (Ergun, 1930: 231).

Eserleri: Dîvân.

2.1.31. Mukîmî

15, 16, 19. yüzyıl ve yüzyılı belli olmayanla birlikte bilinen dört Mukimi vardır. Mecmuada bulunan tahmisin hangisine ait olduğu tespit edilememiştir. Bu şairlerin Özbek edebiyatına ait olanı dışında şairlerin herhangi bir kayıtlı eseri yoktur. Bu durum da, şiirin hangi şaire ait olduğunu tespit etmede güçlük yaratan sorunlardandır.

2.1.32. Cemâlî

Mecmuada Cemâlî mahlaslı 1 müseddes ve 1 gazel bulunmaktadır. İki şiirinde aynı şaire mi ait olduğu ve hangi Cemâlî'ye ait olduğu belirlenememiştir. Cemâlî ve Camâlî mahlaslı farklı ve aynı yüzyıllarda yaşamış pek çok şair vardır.

2.1.33. Kanberî

Hurûfliği ve Alevi-Bektaşîliği benimseyen Kanberî vücut birliğini konu edinen pek çok şiir yazmıştır. Aruz ölçüsüyle de yazdığı şiirleri vardır. Şairin divanı yoktur, ancak pek çok yerde kayıtlı şiiri bulunmaktadır. Doğum ve ölüm tarihi belli olmayan şair 16 yüzyılda yaşamıştır. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur (Koca, 1990: 65).

2.1.34. Hâtemî

Mecmuada Hâtemî'ye ait bir murabba vardır. Bu şiir Sadeddin Nüzhet Ergun'un On dokuzuncu Asra Kadar Bektaşî Şairleri ve Nefesleri adlı kitabında Hâtemî başlığı altında bulunmuştur. Fakat şairin hayatıyla ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Bu sebeple bulunan şiirin hangi Hâtemî'ye ait olduğu tespit edilememiştir. Hâtemî mahlaslı bilinen diğer şairler; 18. yüzyıl şairi Akçahisarlı Haydar Hâtemî, 16. yüzyıl şairi Edirneli Hâtemî İbrahim Bey, 15. yüzyıl şairi Amasyalı Abdürrahman Çelebi, 16. yüzyıl şairi Mustafa Hâtemî Paşa, Çorumlu Salih Hâtemî Efendi'dir.

2.1.35. Selâmî

Nakşibendiyye tarikatına bağlı olan Selâmî'nin hayatıyla ilgili bilgiler kaynaklarda sınırlıdır. Selâmî her ne kadar bir tarikata bağlı olsa da şiirlerinde Alevi-Bektaşlıktan, Mevlevilikten ve Hurûflikten izler görülür. Bu tarikatların anlayışlarını eserlerinde kullanmasının başlıca sebebi onun hayat görüşüdür. Selâmî toplumdaki tüm insanların birleşmesi gerektiğini, her düşüncenin birlikte, bir arada olması gerektiğini savunduğu için şiirlerinde bütün tarikatların özelliklerini göstermiştir. Bu nedenle Selâmî mutasavvıf gibi görünsede, aslında divan şairi çizgisinde olmaya çalışmıştır. Eserlerinde tasavvufu öğretmeye çalışmıştır (Kayya, 2001: XIV).

19. yüzyılın başında vefat eden şairin şiir diline ve eserlerindeki tasavvufi bilgi verici tutumuna bakıldığında divan şiirini pek yansıtmadığı görülür (Kayya, 2001: 4).

Eserleri: Dîvân, Manzûme-i Mevlidiyye.

2.1.36. Şekîbî

Mecmuada Şekîbî mahlaslı bir müseddes bulunmaktadır. Bilinen iki Şekîbî 16. yüzyılda yaşamış Maksud Ali Şekîbî ve 17. yüzyılda yaşamış olan Mehmed Şekîbî Çelebi'dir. Müseddesin bu iki Şekîbî'ye veya başka bir Şekîbî'ye ait olup olmadığı tespit edilememiştir.

2.1.37. Fasîhî

Fasîhî 'ye ait bir gazel mecmuada bulunmaktadır. Tanınan Fasîhî mahlaslı şairler, 16. yüzyıl şairi Fasîhî, 17. yüzyıl şairi Mehmed Fasîhî Efendi ve Uşşâkîzâde Mehmed, 18. yüzyıl şairi Ahmed Fasîhî Efendi ve Hasan Fasîhî Efendi'dir. Mecmuada bulunan gazelin hangi Fasîhî'ye ait olduğu bilinmemektedir.

2.1.38. Şem'î

Mecmuada Şem'î mahlasıyla yazılmış iki müseddes vardır. Şem'î mahlasıyla anılan şairler, 16. yüzyıl şairi Mustafa, Prizenli Şem'î ve Şem'î Efendi, 18. yüzyıl şairi Mehmed Efendi, Mustafa Efendi ve Mehmed Salih Efendi, 19. yüzyılda yaşamış olan Ahmed Şem'î, Meşrebzâde Damad

Mehmed Şem‘î Efendi, Mehmed Efendi ve Mehmed Şem‘î’dir. Mecmuada yer alan iki müseddesin hangi Şem‘î’ye ait olduğu tespit edilememiştir.

2.1.39. Safvet

Mecmuada bulunan iki beyit, Safvet mahlasıyla yazılmıştır. Şiirde başlık yoktur ve şiir, varak eksikliğinden dolayı muhtemelen eksik kalmıştır. Bu iki beyitin Safvet mahlaslı hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

2.1.40. Lâmekânî

15. yüzyılın Bayrâmiyye-Melâmiyye tarikatına bağlı olan Lâmekânî, dönemin önemli şairlerindedir. Şairin nerede doğduğuyla ilgili kaynaklarda verilen bilgiler karışıktır. Evliya Çelebi ve Atai, Lâmekânî’nin Peşte’de, Kâtip Çelebi ise Bosna’da doğduğunu söyler. Ancak hangisinin doğru olduğu kesin olarak belli değildir. Bu mekânların aynı yer olabileceği, okuma yanlışlığından farklı bir yermiş gibi algılanabileceği de söz konusudur. Her ne kadar bir tarikata mensup olsa da ipekçi esnafından olan şair, ömrü boyunca çalışmıştır. Bu durumun bağlı olduğu tarikatın görüşlerinden kaynaklandığı da söylenebilir. Arapça ve Farsçayı iyi bilen Lâmekânî, eserlerinde tasavvufu konu edinmiştir. Şiirlerinde Hüsâm ve Hüsâmî mahlaslarını da kullanmıştır; ancak en çok kullandığı mahlası Lâmekânî’dir. Şeyhlik yaptığı sürece iyi müritler yetiştirmiştir. Bunlardan en önemlisi, Olanlar Şeyhi İbrahim Efendi’dir. 1625 yılında vefat etmiştir. Mezarı Şah Sultan Cami bahçesinde bulunmaktadır (Ilıç, 2003: 94).

Eserleri: Dîvân, Vahdetnâme, Risâle-i Vahdet, Esrârname.



III. BÖLÜM

METİN

3.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K 1168 numarada “Şiir Mecmuası” adıyla kayıtlı olan bu eserin 1a-135b varakları arası iki metin şeklinde çalışılmıştır. Biri transkripsiyon harfleriyle hazırlanan çeviri metindir. Diğeri Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)’nin sunmuş olduğu tablolara göre hazırlanan metindir.

Transkripsiyonlu çeviri yazı metni oluşturulurken izlenen yöntem aşağıdaki gibidir:

Metnin varak numaraları sayfanın en solunda köşeli parantez içinde verilmiştir.

Metinde şiirlerin başına önce varsa başlığı transkripsiyonlu bir şekilde, sonra şiirin vezni yazılmıştır.

Metinde bulunan şiirlerin, divanlarda tespit edilenlerinin altına divanda bulunduğu nazım şekli ve şiir sırası yazılmıştır. Bu durum şiirin altında G.1, K.3, M.5 vb olarak gösterilmiştir.

Metinde bulunan bir şiirin, bulunduğu divanla veya eserle arasındaki tüm farklılıklar dipnotla belirtilmiştir.

Metinde mecmuaya sadık kalınmış, eksik olup divanda tam olan beyit/bent/mısra metne eklenmeyip, eksik olduğu bilgisi dipnotta verilmiştir.

Metinde şiirin mecmua ile divan arasındaki beyit bend farklılıkları bilgisi dipnotta bildirilmiştir.

Metinde bulunan şiirin beyit/ bend sıraları divana göre farklıysa dipnot kısmında gösterilmiştir.

Metinde bulunan şiirlerdeki kelime eksikliği, başvuralan divan ve eserlerde tespit edilip metin içinde köşeli parantez ile gösterilmiştir.

Metinde yıpranmaya bağlı silinmiş ve bu nedenle okunamayan yerler parantez içinde soru işareti “(?)” verilerek gösterilmiştir.

Metinde vezne uymadığı tespit edilen fazla heceler parantez içinde gösterilmiştir.

Metinde başlığı bulunmayan şiirler başına kısa çizgi “-” verilerek gösterilmiştir.

Metinde bulunan şiirlerin vezinleri, başlığı bulunan şiirlerde başlığın altına, başlığı bulunmayan şiirlerde ise kısa çizgi “-” altındaki şiirin üstünde söz gelimi “*mef‘ulü me‘fāilü me‘fāilü fe‘ulün*” şeklinde verilmiştir.

Mecmuada yer alan şairlerin, bütün divanları ve eserleri taranmış olup, divan ve eser arasındaki tüm farklılıklar dipnotla gösterilmiştir.

Metin çevirisinde aşağıdaki transkripsiyon alfabesi esas alınmıştır.

Tablo 4 : Traskripsiyon Alfabeti

ا (أ)	a,ā	ص	ş
ا (أ)	a,e,i,u,ü	ض	z, d
ء	'	ط	ţ
ب	b,p	ظ	z
ب	p	ع	'
ت	t	غ	ğ
ث	ş	ف	f
ج	c,ç	ق	q
چ	ç	ك	k, g
ح	h	گ	g
خ	h	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	ى	y, ı, i, ĩ, é
ش	ş		

Mestap'ın tablosu 8 sütundan oluşmaktadır. Tablonun başında mecmuanın yer numarası ismiyle birlikte verilmiştir. Sütunlar; yaprak numarası, mahlas, matla beyit/ bent, makta beyit/ bent, nazım şekli/birimi, nazım türü, vezin ve açıklamalar bölümlerinden oluşmaktadır. Her şiire bir satır verilmiştir. Açıklamalar kısmında şiirlerin başlıkları verilmiştir.

3.2. Metin

1

Ġazel-i Ĥazret-i Seyfī

[1b] *mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe' ūlūn*

1. Yā Rab beni dūr eyleme evlād-ı ' Alīden
Kim bendesiyem ben bularuñ ħālū belīden
2. Dönemem¹ eger ħāriciler başumı kesse
Sīnemde muħabbetleri var[dur] ezeliiden
3. Cān u dille kim bende olur āl-i Resūle
Her kime ' ināyet nazarı olsa² velīden
4. Ā' mā idi bu dīdelerüm oldu çü bīnā
Ĥāk-i reh-i³ seyyidlere ' aynım süreliden
5. Çün buldı ħayāt-ı ezeli bularla⁴ Seyfī
Cānını fedā başını tōp édeliden⁵

D.167

¹ dönemem: dönmem ger D.

² olsa: irse D.

³ Ĥāk-i reh-i: Ĥāk-i rāhı Y.

⁴ bularla: bunlara D.

⁵ İdris Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dīvānı İnceleme-Tenkitli Metin* (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2013. YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 347428), s. 291.

Ġazel-i Ĥazret-i Seyfī*mefā'īlün / mefā'īlün / fe'ūlün⁶*

1. Muḥammed Muṣṭafā'[nuñ] nesliyem ben
Baña münkir olan inkāra lā' net
' Aliyyü'l-Murtaẓā'nuñ sırrıyam ben
Beni Ĥaḳ bilmeyen murdāra lā' net
2. Baña ceddümden erişüpdür irşād
Gelüp bī'at édenler oldılar şād
Beni Ĥaḳ bilmeyenler ḳaldılar yād
İkilükde ḳalan mekkāre lā' net
3. Benüm 'ammüm Ḥasan Ḥulḳı'r-Rızādur
' Aṭām şāh-ı şehīd-i Kerbelādur
Beni Ĥaḳ bilmeyen Ĥaḳdan cüdādur
Cehennem kelbi ehl-i nāra lā' net
4. Cemālüm hep celālüm déyü geldüm
Güneş gibi beni şanma[ñ] dolaşdum⁷
Velīydüm? ġā'ib olmuşdum bulundum
Beni ġayrı bilen aġyāra lā' net

⁶ Musammat, divanda 10 beyittir.

⁷ dolaşdum: dolandum D.

5. Benüm Seyyid Nizâmoğlu'dur 'aţâm
Bu ad ile beni Şanma ki yâdum⁸

D.14

3

Ėazel-i Ėazret-i Seyfî

mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ülün⁹

1. ÉriŐirdi bu cânı cânâ mürşid
Bizi vaŐ eyledi cânâna mürşid
2. Giderdi cân u dilden mâsivâyı
Ėomadı dilde hiĖ¹⁰ biğâne mürŐid¹¹

D.32

4

Ėazel-i Ėazret-i Seyfî

[2a] *fâ'îlâtün / fâ'îlâtün / fâ'îlâtün / fâ'îlün*

1. Râzıyuz dehrün cefâsına vefâdan geĖmiŐüz
Ėâlib-i miğnet bizüz zevĖ u Őafâdan geĖmiŐüz
2. Terk-i tecrîdüz fenâ mülkünde abdâl olmuşuz
Varımız terk eyleyüp tâc u Ėabâdan geĖmiŐüz

⁸ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı*, s. 374.

⁹ Gazel, divanda 7 beyittir. Sadece 1. ve 2. beyit mecmuada mevcuttur.

¹⁰ Ėomadı dilde hiÇ: Gönülde Ėomadı D.

¹¹ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı*, s. 208.

3. Āteş-i ʿaşk ile yakduk nefsimüz kelbini biz
Āşinā-yı ʿaşk olaldan māsivādan geçmişüz
4. Dil saç-ı Leylīsine Mecnūn olaldan dilberūn
Kūh-i miḥnet meskenümdür āşinādan geçmişüz
5. Şūfi ister bizi kendü yolına irşād éde¹²
Seyfiyā biz ehl-i ʿaşkuz ol riyādan geçmişüz¹³

D.94

5

Ġazel-i Ḥazret-i Seyfī

*mefāʿ īlün / mefāʿ īlün / mefāʿ īlün / mefāʿ īlün*¹⁴

1. Gözinde[n] ehl-i inkāruñ nihān-ender-nihān sensin¹⁵
Muvahḥid ḳande kim baḳsa ʿıyān-ender-ʿıyān sensin¹⁶
2. Çü sensin evvel ü āḫir daḫı hem zāhir ü bāṭın¹⁷
Mekānuñ lā-mekān bī-şek ḳamu kevn ü mekān sensin¹⁸
3. ʿAcāʿib baḫr-ı vaḫdetsin ki her dü ʿalem emvācuñ
Kenārı ḳaʿrı yoḳ baḫrūñ¹⁹ ʿamiḳ [ü] bī-kerānsın sensin²⁰

¹² Şūfi ister bizi kendü yolına irşād éde: Şūfi ister bizi irşād ide kendi yolına D.

¹³ Söylemez, *Seyfullah Nizāmioḡlu Dīvānı*, s. 246.

¹⁴ Gazel, divanda 7 beyittir.

¹⁵ nihān sensin: nihānsuñ sen D.

¹⁶ ʿıyān-ender-ʿıyān sensin: ʿayān-ender-ʿayānsuñ sen D.

¹⁷ zāhir ü bāṭın: bāṭın ü zāhir D.

¹⁸ mekān sensin: mekānsuñ sen D.

¹⁹ baḫrūñ : baḫr-i D.

²⁰ Beyit, divanda 5. beyittir.

4. Gözümde ki gören²¹ sensin dilümde söyleyen sensin
Semi' ümsün semâ' ümsün benim cânümde cân sensin²²
5. Boyanmağdan yakılmağdan murādun Hâk ise şūfi
Vücūdun arıd²³ maḥv ét naẓar kıl kim gör nihân sensin²⁴
6. Vücūdı varlıgun **Seyyid Nizāmođı**[nun] al gitsün
Ulaşdır aşlına anı ḥayāt-ı cāvidān sensin²⁵

D.164

6

Sitāyiş-i Ḥazret-i Şāh-i Velāyet-i Fermayet

Ḥazret-i Seyfī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Ol zamān kim 'āleme kıldı naẓar Perverdigār
Nūr-ı Aḥmedden 'Alī nūrı olupdur āşikār
Vird-i Cebrā'il²⁶ idi oldı cihāna yādigār
Lā fetā illā 'Alī lā seyfe illā Zülfiķār
2. Oldı çün nūr-ı Muḥammed mazhar-ı nūr-ı Ḥudā
Murtaẓādur 'āleme hem muḳtedā hem müntehā

²¹ Gözümde ki gören: Gözüm ki görmesi D.

²² Beyit, divanda 3. beyittir.

²³ arıd: aradan D.

²⁴ nihānsun sensin: ne kānsuñ sen D. Beyit, divanda 4. beyittir.

²⁵ Söylemez, *Seyfullah Nizāmođı Dıvānı*, s. 289.

²⁶ Cebrā'il: Cibril D.

- [2b] Ben ulūmuñ şehriyem dédi ‘Alīyyün-bābühā²⁷
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfiķār
3. Ey münāfiķ oķumadın mı nedür penç-i ‘abā
*Laħmūke laħmī*²⁸ degil mi[dür] ‘Aliyyü‘l-Murtażā
Şānıma nāzil degil mi āyet āyet *hel-etā*²⁹
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfiķār
4. Şīr-i Ĥayder³⁰ Murtażā sırr-ı velāyetdür Ĥasan
Murtażāyı bilmeyüp sen ĥāricī olmaķ neden
Sen ‘Alīyi bilmedün ey Tañrısın[ı] bilmeyen
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfiķār
5. Şāh Ĥüseyn-i Kerbelā ‘aşķında kim oldı şehīd
Küşte-i ‘aşķ-ı ilāhīdür ebed oldı sa‘īd
Lā‘netu’llāh Yezīd oğlı [daķı] ķavm-i Yezīd
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfiķār
6. Gördiler kendi ‘Alīdür şāh-ı³¹ Zeyne’l-‘Ābidīn
Ĥalk-ı ‘ālem dédiler oldur o imāmü’l-mü’minīn
Sırr-ı Ĥayderden görünür³² Rabbü’l-‘ālemīn³³
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zülfiķār

²⁷ Ben ulūmuñ şehriyem dédi ‘Alī²⁷ bābühā: Ben ilmin şehriyim, Ali kapısıdır. Keşfü’l-Hafā.

²⁸ *Laħmūke laħmī*: Teni tenimdir (Eti etimdir). Kenzü’l-Ummāl.

²⁹ *hel-etā*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

³⁰ Ĥayder: Ĥaķķdur D.

³¹ şāh-ı: şāh D.

³² görünür: göründi D.

³³ Vezin kusurludur.

7. Bendedi oldinsa cān ile Muḥammed Bāḳırun
Zāhirüñ pür-nūr olup ma' mūr olupdur bâṭınuñ
Zāhirüñde bâṭınuñda Murtaẓādur ḥāḍırın
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
8. Ca' fer-i Şādıḳdan aldı³⁴ ehl-i ĩmān mezhebi
Milleti oldu Ḥalīlu'llāh hem Muḥammed meşrebi³⁵
Ḥayder-i Kerrārdur ḥalk-ı cihānuñ maṭlabı
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
9. Gör ne lā' netler oldu ol Yezid-i kāfiriñ
Mezheb-i ĩmānına ḳā'il degildür Ca' fer-iñ
[3a] Mūsā-i Kāzım degil mi nūr-ı sırr-ı Ḥayderiñ
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
10. Sırr-ı sulṭān-ı velāyetdür ' Alī Mūsā Rızā
Dīde-i ĩmāniyāna ḥāk-i pāy-i tūtiyā
Şāh-ı sālār-ı ' Acem nūr-ı ' Aliyyü'l-Murtaẓā
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
11. Sırr-ı nūr-ı pāk-i Aḥmeddür Muḥammedür ³⁶Taḳī
Gel muḥib ol āl ü evlāda şaḳī olma şaḳī
Ḥubb-i Ḥayderdür ' ibādāt-ı Ḥudānuñ revnaḳı
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār

³⁴ aldı: oldu D.

³⁵ Vezin kusurludur.

³⁶ Muḥammedür: Muḥammed ol D.

12. Āl ü evlāduñ ‘ adūsıdur³⁷ şaķı̄-ender-şāķı̄
Zād-ı uĥrādur muĥabbet eylemek ey müttakı̄
Murtażā[nuñ] nesl-i pākidür ‘ Alı̄ vü bā-Naķı̄
Lā fetā illā ‘ Alı̄ lā seyfe illā Zülfiķār
13. ‘ Askerı̄ ism-i Ĥasan bin ‘ Alı̄dür sevdigüm³⁸
Āl-i Peyġamber velı̄ bin velı̄dür sevdigüm
Dīnim ĩmānum Muĥammedür ‘ Alı̄dür sevdigüm
Lā fetā illā ‘ Alı̄ lā seyfe illā Zülfiķār
14. Nām-ı pākidür Muĥammed ceddıdür anuñ Resül
Mehdı̄-i şāĥı̄b-zamāna muntazır ol mü ’min ol
Ĥubb-ı evlād-ı ‘ Alı̄ vü Aĥmed olmuşdur uşul
Lā fetā illā ‘ Alı̄ lā seyfe illā Zülfiķār
15. Bende-i āl-i ‘ abāyam ehl-i beytün kemteri
Sevmezem āl-i Yezı̄di Ca’ ferı̄yem Ca’ ferı̄
Ben Nizāmoġlıyam āl-i Resülün çākeri³⁹
Lā fetā illā ‘ Alı̄ lā seyfe illā Zülfiķār⁴⁰

D.16

7

Ġazel-i Ĥazret-i Seyfı̄

fā’ ilātün / fā’ ilātün / fā’ ilātün / fā’ ilün⁴¹

³⁷ evlāduñ ‘ adūsıdur: evlādına du’ asıdır D.

³⁸ ‘ Askerı̄ ism-i Ĥasan bin ‘ Alı̄dür sevdigüm: ‘ Askerı̄ ism-i ‘ Alı̄dür sevdigim D.

³⁹ çākeri: kemteri D.

⁴⁰ Söylemez, *Seyfullah Nizāmioġlu Dıvānı*, s. 378.

⁴¹ Gazel, divanda 5 beyittir.

1. Yâ Resûlu'llâh bize gör nétdi 'âşî ümmetün
Görmeye anlar dahı rûz-ı kıyâmet şefkatün
- 2.[3b] Kerbelâda⁴² şâh Hüseynün hâke berâber étdiler cismini
Kılmadılar ol münâfıklar senün hiç hürmetün⁴³
3. Biz muhibb-i hânedân-ı Muşafâyuz **Seyfiyâ**
Rûz u şeb nesl-i Resûlu'llâha olsun midhatün⁴⁴

D.126

8

Selâmnâme-i Hâzret-i Seyfî

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Es-selâm ey sâlik-i râh-ı şerî' at es-selâm
Es-selâm ey rehber-i ehl-i tarîkat es-selâm
2. Es-selâm ey pertev-i âyine-i nûr-ı Hudâ
Es-selâm ey vâkıf-ı sırr-ı haqîkat es-selâm
3. Es-selâm ey nesl-i pâk-i Muşafâ vü Murtażâ
Es-selâm ey şâhib-i sırr-ı velâyet es-selâm
4. Es-selâm ey muqtedâ-yı tâlibân-ı râh-ı Hâk
Es-selâm ey 'âleme envâr-ı rahmet es-selâm

⁴² “Kerbelâ” kelimesi, divanda bulunan bir önceki beyte aittir.

⁴³ Beyit, divanda 3. beyittir.

⁴⁴ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı*, ss. 266-267. / Beyit, divanda 5. beyittir.

5. Es-selām ey āsitānuñ⁴⁵ Ka‘ be-i erbāb-ı dīn
Es-selām ey zübde-i şāhib-kerāmet es-selām
6. Es-selām ey on yedi erkāna bī‘ at gösteren
Es-selām ey şāhib-i āyāt-ı bī‘ at es-selām
7. Āsitāna geldi [**Seyyid**]**Seyfī** yüz biñ ‘ özr ile
Gel q̄bul eyle selāmuñ k̄n-ı⁴⁶ mürüvvet es-selām⁴⁷

D.140

9

Ġazel-i Ĥazret-i Seyfī

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Cümle eşyāya nazār kı̄l gör ne sırru’llāhdur
Raṭb ü yābis zāhir ü bāṭın şıfātu’llāhdur
2. Cūş édüp deryā-yı vaḥdet zāhir oldı k̄’ināt
Zerrelerdür şems-i Ĥaḫ her kaṭre baḫru’llāhdur
3. *Küntü kenzen*⁴⁸ sırrı zāhir oldı bir kez *kün* dédi
On sekiz biñ ‘ ālem anuñçün Kelāmu’llāhdur

⁴⁵ āsitānuñ: āşiyānun D.

⁴⁶ k̄anı: q̄an D.

⁴⁷ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı*, s. 275.

⁴⁸ *Küntü kenzen*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

4. Lā nedür illā nedür fehm étmeyen mü'min degil
Lā ilāhdur her dü 'ālem bākī ol Allāhdur
5. Kanda kim kılsañ nazar hiç halkı görme Hakkı gör
Ey muvaḥḥid gördigin hep *semme vecchu 'llāh*⁴⁹dur
6. Zāt-ı Bārī çün şifātından kemālin gösterür
Cān göziyle baq şifāta 'ayn-i zātu'llāhdur
- 7.[4a] Ger dilersen senligim maḥv ola zāhir ola Hāk
Zıkr[i] terk étme **Nizāmioğlu Seyfu'llāhdur**⁵⁰

D.50

10

Ġazel-i Hāzret-i Seyfī

*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilür*⁵¹

1. Hāyder-i şāh-ı velāyet Murtażāsun yā 'Alī
*Laḥmüke laḥmi*⁵² Muḥammed Muştafasun yā 'Alī
2. Zehri sükker yerine nüş eylesün 'āşıkларуñ
Bir nümāyişde Ḥasan ḥulḳu'r-Rızāsun yā 'Alī

⁴⁹ *semme vecchu 'llāh*: Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Bakara 2/ 115.

⁵⁰ Söylemez, *Seyfullah Nizāmioğlu Dîvânı*, ss. 220-221.

⁵¹ Ġazel, divanda 12 beyittir.

⁵² *Laḥmüke laḥmi*: Teni benimdir (Eti etimdir). Kenzü'l-Ummâl.

3. Her dem içre ana ęar olsun vücūd-ı k'int
ün Hseyin Őh-ı Őehidn⁵³ Kerbelsun y ' Al
4. Hlk irŐd eyledn [ey] Őh-ı⁵⁴ Zeyne'l- bidn
Ehl-i mna hemn sen mutedsun y ' Al
5. alb-i vsic oldığın adı Bkr servern
Sen Muammed Hkı n⁵⁵l-i ' absun y ' Al
6. Mezhebn Hkdur bugn Ca fer de sen Hyder de sen
'lemeyne-i gti-nmsun⁵⁶ y ' Al
7. Kim bilrsin Őh-ı ey emrn⁵⁷ ' Arab Őh-ı ' Acem⁵⁸
Bu ne hikmetdr ' Al Ms'r-Rzsun y ' Al⁵⁹
8. Ehl-i mnn szi gerek Muammeddr⁶⁰ Ta
Ehl-i ' aŐ dilindesin nr-ı Hdsun y ' Al⁶¹
9. Meşreb-i pk-i ' Al Őhum Tadr⁶² Őbhesiz
Őf-diller Őhsn ehl-i Őfsn y ' Al⁶³

⁵³ Őehidn: Şehid-i D.

⁵⁴ Őh-ı: Őh D.

⁵⁵ Hkı n: hkıyn D.

⁵⁶yne-i gti-nmsun:yneyi knt-i nmsun D.

⁵⁷ ey emrn: ey mr-i D.

⁵⁸ Vezin kusurludur.

⁵⁹ Beyit, divanda 8. beyittir.

⁶⁰ Muammeddr: Muammed-i D.

⁶¹ Beyit, divanda 9. beyittir.

⁶² Tadr: Nadr D.

⁶³ Beyit, divanda 10. beyittir.

10. ‘Askerũn serdârî[*dur*] şâhum Ḥasan el-‘Askerî
Allâh Allâh kâ’înâta piş-vâsın yâ ‘Alî⁶⁴
11. Bu **Nizâmoğlu** şehâ rûz u şeb gözler seni⁶⁵
Sen Muhammed Mehdi-i⁶⁶ sâhib-livâsın yâ ‘Alî⁶⁷

D.226

11

Ėazel-i Ḥazret-i Seyfî

mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

1. Muḥabbet bezminin câmuñ⁶⁸ cemin her câna vérmezler
Anı ser-mest-i ‘âşıklar⁶⁹ [içer] ḥayrâna vérmezler
2. Yüri ‘anķâ gibi ķâf-ı ķanâ‘ at ihtiyâr ét [kim]
Muḥabbet kişt zârından saña bir dâne vérmezler
- 3.[4b] Şeh-i⁷⁰ ‘aşķ olmaķ istersen çeküp ten cübbesin ķâk ét
[Ki] zirâ câme-i şâhı ki⁷¹ her ‘irfâna⁷² vérmezler

⁶⁴ Beyit, divanda 11. beyittir.

⁶⁵ Bu **Nizâmoğlu** şehâ rûz u şeb gözler seni: Rûz u şeb gözler seni Seyyid Nizâmoğlu şahâ D. Vezin kusurludur.

⁶⁶ Mehdi-i: Mehdiye D.

⁶⁷ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Divânı*, ss. 327-328. / Beyit, divanda 12. beyittir.

⁶⁸ câmuñ: câm-ı D.

⁶⁹ ‘âşıklar: ‘aşķ olan D.

⁷⁰ şeh-i: şeyh-i D.

⁷¹ şâhı ki: şâhı D.

⁷² ‘irfâna: üryâna D.

4. Şarāb-ı bezm-i vaḥdetden naşībūñ yoḡdur ey şūfi
Bu meclisde olan bī-gāneye peymāne vérmezler
5. Diyār-ı dilde ey **Seyfī** me' āni-i tıflı vardur kim
Mışır sultānı olan Yūsıf-ı Ken' āna vérmezler⁷³

D.59

12

Ġazel-i Ḥazret-i Seyfī Ḳuddise Sırruhu⁷⁴

1. Yā Rab ' aşkıñı vér baña
Hū déyeyim yaña yaña⁷⁵
' Āşık olayım ben saña
Hū déyeyim yaña yaña
2. Ḳoma hiç benligüm bende(n)
Varlıgum yoḡ eyle sende
Seni görüp her mekānda
Hū déyeyim yaña yaña
3. Senden gayrısın al benden
Ayırmayın⁷⁶ ḡuluñ senden
Sevdür baña seni cāndan
Hū déyeyim yaña yaña⁷⁷

⁷³ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı*, s. 226.

⁷⁴ İlahi, divanda 8 dōrtlüktür ve 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁷⁵ yaña yaña: dōñe dōñe D. Şiirin sonuna kadar böyle devam etmektedir.

⁷⁶ Ayırmayın: Ayurma D.

⁷⁷ Dōrtlük, divanda 4. dōrtlüktür.

4. Gönlümde ağıyâr almasıun
Senden ğayrı yâr olmasıun
Noldığım⁷⁸ kimse bilmesün
Hû d eyeyim yaa yaa⁷⁹
5. Őevk n v r baa d ney m
T  k l olunca yanayım
G rdigun seni Őanayım
H  d eyeyim yaa yaa⁸⁰
6. Mevl m oma beni baa
Al g nl mi senden yaa
M Őt k oluram ben⁸¹ saa
H  d eyeyim yaa yaa⁸²
7. **Seyy d Niz moğlu** uldur
Gerek dirg r gerek öldür
  AŐula g nlimi⁸³ doldur
H  d eyeyim yaa yaa⁸⁴

D.29

⁷⁸ Noldığım: Bulduğum D.

⁷⁹ Dörtlük, divanda 5. dörtlüktür.

⁸⁰ Dörtlük, divanda 6. dörtlüktür.

⁸¹ M Őt k oluram ben: M Őt kın oluben D.

⁸² Dörtlük, divanda 7. dörtlüktür.

⁸³ g nlimi: g ynimi D.

⁸⁴ Söylemez, *Seyfullah Niz mioğlu D v n *, ss. 505-506. / Dörtlük, divanda 8. dörtlüktür.

Ḥazret-i Seyfī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Dişlerüñ *ve't-tîni ve'z-zeytün*⁸⁵ zebānuñdur senüñ
Dédügi⁸⁶ *ve't-tür-i sinin*⁸⁷ Ḥaḫḫa şānuñdur senüñ
2. 'Älemi ḳalbinde *hāzel-beled*⁸⁸ oldığı budur
Ġayrı Ḥaḫdan ḳalmadı ol eve⁸⁹ mihmānuñ senüñ
3. Kim *leḳad*⁹⁰ ismini taḫḳikān *ḫalaḳnādan*⁹¹ bilür
Oldı *fī aḫsen-i taḳvīm*⁹² sırr-ı⁹³ seyrānuñ senüñ
4. Bilmeyen *semme redednāhü*⁹⁴ nedür esrārını
*Esfelü's-sāfilin*⁹⁵ oldı şekl-i ḫayvānuñ senüñ
5. Dédi her⁹⁶ kim *ellezine āmenü*⁹⁷ den bir ḫaber
Ve *'amilu's-şāliḫātī*⁹⁸ olıser cānuñ senüñ

⁸⁵ *ve't-tîni ve'z-zeytün*: Yemin olsun incir ve zeytine. Tin, 95/ 1.

⁸⁶ Dédügi: Dide ki D.

⁸⁷ *ve't-tür-i sinin*: Ve Sina dağına. Tin, 95/2.

⁸⁸ *hāzel-beled*: Bu belde. Tin, 95/3.

⁸⁹ eve: evde D.

⁹⁰ *leḳad ḫalaḳnā*: Yemin olsun biz yarattık. Tin, 95/4.

⁹¹ *ḫalaḳnādan*: *ḫalaḳnā* der D.

⁹² *fī aḫsen-i taḳvīm*: (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tin, 95/4

⁹³ sırr-ı: seyr ü D.

⁹⁴ *semme redednāhü*: Sonra reddettik, çevirdik. Tin, 95/5.

⁹⁵ *Esfelü's-sāfilin*: Sefillerin en sefili. Tin, 95/5.

⁹⁶ Dédi her: Tıydı D.

⁹⁷ *ellezine āmenü*: İman edenler. Tin, 95/6.

⁹⁸ *'amilu's-şāliḫātī*: İyi amel işleyenler, iyi işler yapanlar. Tin, 95/6.

- 6.[5a] *Felehüm ecre*⁹⁹ éresin añlayıcağ kendüni
*Ġayru memnunlar*¹⁰⁰ müyesser éde sultānuñ senüñ
7. Bil *femā yükezzibüke*¹⁰¹ hālınıñ¹⁰² aḥvālını
*Ba' dü biddi'n*¹⁰³ yazıla bu dīn ü imānuñ senüñ
8. Kim *eleysā'llāhü*¹⁰⁴ bildi [çünki] Ḥağdan ġayrī yoğ
Oldı *bī-aḥkemü'l-ḥākīmīn*¹⁰⁵ çünki Subḥānuñ senüñ
9. Mazḥār-ı āyāt-ı Ḥağ oldı vücūdı **Seyfīnūñ**
Şūfi niçün secde étmez ola şeytānuñ senüñ¹⁰⁶

D.121

14

Ḥazret-i Seyfī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Sen mekān-ı pertev-i zāt-ı Ḥudāsun ey göñül
Sen temāşā-yı rüḥ-ı cānāna cānsın ey göñül
2. Mü'minūñ ḳalbidür Allāhuñ evi bilmez misin
Ka' be vü zezem dağı Merve Şafāsın ey göñül

⁹⁹ *Felehüm ecre*: İşte onlaramükafat vardır. Tin, 95/6.

¹⁰⁰ *Ġayru memnun*: Kesintisiz, hiç kesilmeyen Tin, 95/6.

¹⁰¹ *femā yükezzibüke*: Öyleyse seni yalanlatan nedir. Tin, 95/7.

¹⁰² hālınıñ: hālinden D.

¹⁰³ *Ba' dü biddi'n*: Bundan sonra dīni. Tin, 95/7.

¹⁰⁴ *eleysā'llāhü*: Allah değil mi? Tin, 95/8.

¹⁰⁵ *bī-aḥkemü'l-ḥākīmīn*: Hükmedenlerin en iyisi değil midir? Tin, 95/8.

¹⁰⁶ Söylemez, *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı*, ss. 263-264.

3. Sensin ol gencine-i sulţān için maḥzūn¹⁰⁷ olan
Anuñ için ğayrıdan faqr u fenāsın ey gönül
4. Sen tecellī Ṭūrısın envār-ı Hāḳ¹⁰⁸ görmeklige
Şübhesiz āyīne-i ğitī-nümāsın¹⁰⁹ ey gönül
5. Sen muḥabbet kānısın ʿ uşşāka ʿ aşḳ senden gelir
Maʿ den ü kān-ı kerem cūd-ı seḫāsın¹¹⁰ ey gönül
6. Bāb-ı vuşlatsun vişāl-i yāri senden buldılar
Ehl-i derdūñ derdine ʿ ayn-ı devāsın ey gönül
7. Al elin **Seyyid Nizāmođluna** ulaşdur aşlına
*Küntü kenzen*¹¹¹ ʿ ālemiyle āşināsın ey gönül¹¹²

D.136

15

Ḥazret-i Seyfī

mefāʿ ilün / mefāʿ ilün / mefāʿ ilün / mefāʿ ilün

¹⁰⁷ maḥzūn: maḥzen D.

¹⁰⁸ Hāḳ: Hāḳḳı D.

¹⁰⁹ āyīne-i ğitī-nümāsın: āyine-i künti- nümāsuñ D.

¹¹⁰ cūd-ı seḫāsın: vüçüd-seḫāsuñ D.

¹¹¹ *Küntü kenzen*: Ben bir gizli hazine idim, görölmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

¹¹² Söylemez, *Seyfullah Nizāmiođlu Dîvânı*, ss. 272-273.

1. Bi-ḥamdi'llāh zihī minnet bizüm ma' bûdumuz vardır
Ne yerde isteseñ ḥāzır¹¹³ bizüm mevcûdumuz¹¹⁴ vardır
2. Görüp şûfilerüñ devrānuñ ey vā' iz gider daḥli
Senüñ ' aḳlun buña irmez bizüm maḳşûdumuz vardır
3. Muḥabbet āteşinden biz fenā-ender-fenā olduḳ
Bu bir pāzār-ı varlıḳdur ki yoḳluk sevdamız vardır
4. Ḥarābat ehliyüz meyhāne-i ' aşḳda[n] şerāb içmişüz¹¹⁵
Ne ' ırz u nāmus ne bir kişiden ordumuz¹¹⁶ vardır
5. Baña **Seyyid NizāmoḒlu** démişler gerçe dünyāda
Bizüm [ol] ' ālem-i¹¹⁷ dilde bir özge adımız vardır¹¹⁸

D.64

16

Nutḳ-ı Nāfi' Baba

[7a] *mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün*

1. Felekler revzen açmış sīnesinden şehir-i mātemde
Boyanmış çeşm-i ḳana āsumānuñ menzil-i tende

¹¹³ ḥāzır: ancak D.

¹¹⁴ mevcûdumuz: ma' bûdumuz D.

¹¹⁵ içmişüz: içmiş D.

¹¹⁶ ordumuz: ' avdımız D.

¹¹⁷ ' ālem-i: ' ālemde D.

¹¹⁸ Söylemez, *Seyfullah NizāmioḒlu Dîvânı*, ss. 228-229.

2. Güneş çāk-ı girībān eyleyüp her şubḥ-dem aġlar
Nücümüñ gözlerinden kıan aķar māh-ı muḥarremde
3. Bugün Mūsā vü Ğİsā kıaralar giysün semāvātda
Süleymān eylesün taḥrīr-i mātem naķş-i ḥātemde
4. Melekler başı tutsun ol şehīd-i Kerbelā için
Zemīn taşlar alup başına ursun köhne Ğālemde¹¹⁹

17

Ğazel-i Ḥāzret-i Ḥaḫāī

[8a] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Ḥüsn içinde¹²⁰ bāy imişsin yā ĞAlī¹²¹ senden meded
Gök yüzinde ay imişsin yā ĞAlī senden meded
2. ĞAşķ¹²² ile ma' şük¹²³ u Ğāşık senden¹²⁴ olmuşdur nuzül¹²⁵
Sırr-ı mā evḫā¹²⁶ imişsin yā ĞAlī senden meded¹²⁷

¹¹⁹ Ercan Alkan, "Şehitlik Dergāhı Tarihçesine Bir Katkı: Abdünnāfi Baba'nın Ahmed İsmet Efendi'ye Verdiği İcāzetnāme", *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, C. 35, S. 1 (2015), s. 35.

¹²⁰ içinde: gör ki D.

¹²¹ ĞAlī: ĞElī D. Şiir boyunca bu şekildedir.

¹²² ĞAşķ: ĞEşķ D. Şiir boyunca bu şekildedir.

¹²³ ma' şük: me' şük D.

¹²⁴ senden: sende D.

¹²⁵ nuzül: zuhūr D.

¹²⁶ mā evḫā: Vahy edile. Necm, 53/10.

¹²⁷ Mısra, divanda 6. beyit 2. mısradır.

3. ' Aşq oqurlar ismini¹²⁸ rāh-ı ḥaḳīḳatde senün¹²⁹
' Aşq ile şeydā imişsin yā ' Alī senden meded¹³⁰
4. Mü'mine işler¹³¹ édersin luḳ u iḥsān ü kerem
Kāfire ğavgā imişsin yā ' Alī senden meded¹³²
5. Bunca yıl kim¹³³ eyledüm gezdüm vücūdum şehri
Hüsn-i¹³⁴ bī-hemtā imişsin yā ' Alī senden meded¹³⁵
6. Yerde görmez gökde ister kör münāfiḳlar seni¹³⁶
Zāhir ü peydā imişsin yā ' Alī senden meded¹³⁷
7. Ḳısmet-i rüz-ı ezelden Murtażā¹³⁸ ètmek seni
Nergiz-i¹³⁹ şehlä imişsin yā ' Alī senden meded¹⁴⁰
8. Enbiyālar evliyālar¹⁴¹ çoḳ-durur ammā¹⁴² ki sen
Cümleden ā' lā¹⁴³ imişsin yā ' Alī senden meded¹⁴⁴

¹²⁸ ismini: aduñı D.

¹²⁹ Mısra, divanda 6. beyit 1. mısradır.

¹³⁰ Mısra, divanda 2. beyit 2. mısradır.

¹³¹ işler: irşād D.

¹³² Beyit, divanda 5. beyittir.

¹³³ Bunca yıl kim: Anca kim fikr D.

¹³⁴ Hüsn-i: Mişli D.

¹³⁵ Beyit, divanda 3. beyittir.

¹³⁶ Yerde görmez gökde ister kör münāfiḳlar seni: Yerde gökde görmediler ol kor münāfiḳlar seni D.

¹³⁷ Beyit, divanda 7. beyittir.

¹³⁸ Murtażā: hem mü' eyyen D.

¹³⁹ Nergiz-i: Nergis-i D.

¹⁴⁰ Beyit, divanda 8. beyittir.

¹⁴¹ Enbiyālar evliyālar: Evliyālar enbiyālar D.

¹⁴² ammā: illā D.

¹⁴³ ā' lā: e' lā D.

¹⁴⁴ Beyit, divanda 4. beyittir.

9. Bu cihānda seyr éderler bir Cemāllu'llāh için
Hüsniile zībā imişsin yā ' Alī senden meded¹⁴⁵
10. Birliğine bel bağlamışdur bu **Ḥataī** ḥaste dil¹⁴⁶
Vāḥid ü¹⁴⁷ yektā imişsin yā ' Alī senden meded¹⁴⁸

D.40

18

Ġazel-i Ḥazret-i Ḥataī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Lā'yı isķāt eyleyüp bir bilmeyen illāsını
Bilmedi nefy ile işpātuñ nedür ma' nāsını
Vādī-yi ' işyānda qaldı anmadı mevlāsını
Āb-ı tevḥīd ile ṭāhir¹⁴⁹ kılmadı ā' zāsını
- [8b] İçmedi bezm-i elestüñ bāde-i ḥamrāsını
Açmadı nūr-ı hidāyet¹⁵⁰ çeşm-i nā-bināsını
Görmedi gün ṭurrasından leyletü'l-esrāsını
Bulmadı rāh-ı yaķīñüñ menzilüñ¹⁵¹ ā' lāsını
*Ḳābe ḳavseyn*¹⁵² üñ yanılmış ḳurb-ı *ev'ednā*¹⁵³ sını

¹⁴⁵ Bu cihānda seyr éderler bir Cemāllu'llāh için/ Hüsniile zībā imişsin yā ' Alī senden meded: On sekiz miñ ' ālemüñ sırrı senüñ sirrindedür/ Mürşid-i binā imişsen yā ' Elī senden meded D.

¹⁴⁶ Birliğine bel bağlamışdur bu **Ḥataī** ḥaste dil: Bu Hetā'ī ḥeste-dil birliğüne iķrār eder D.

¹⁴⁷ Vāḥid ü: Vāḥid-i D.

¹⁴⁸ Babek Cavanşir ve Ekber N.Necef, *Ḥatâî Külliyyatı*. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2006, ss. 185-186.

¹⁴⁹ ṭāhir: tahrir D.

¹⁵⁰ hidāyet: vilāyet D.

¹⁵¹ menzilüñ: menzil-i D.

¹⁵² *Ḳābe ḳavseyn*: İki yay arası mesafe. Necm, 53/ 9.

¹⁵³ *ev'ednā*: hatta daha yakın Necm, 53/ 9.

Fazl-ı Yezdān silmedi dil safhasından¹⁵⁴ pāsını
Müftī-i ‘aşk böyle vérmışdir bu ser¹⁵⁵ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘aşkuñ fāsını

2. Yoğ¹⁵⁶ iken kevn ü mekân ü sâhil ü ağ u kıra
Cūşa geldi şevkden¹⁵⁷ baħr-i muħabbet ibtidā
Taşa¹⁵⁸ çaldı şīşesin étđi temevvüc her yaña
Ser-be-ser eşyāyı seyrān étđi biçün¹⁵⁹ ü çirā
‘Aşk manşürını gördi ol arada āşinā
Bir fenā abdāl¹⁶⁰ geldi yanıma déđi baña¹⁶¹
Var ferāğat gūşesin edin¹⁶² maķām-ı dilgüşā
Ol dürrür dār-ı şifāyı derd mendāna¹⁶³ devā
‘Ālemi¹⁶⁴ baħr-i taħayyürde gezerken bi-nevā
Gūşıma érđi sırr-ı ğaybdan iş bu¹⁶⁵ nidā [vü hoş seda]
Müftī-i ‘aşk böyle vérmışdir bu ser¹⁶⁶ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘aşkuñ fāsını

3. Şol zamān kim baħn-ı ümde noķta-i¹⁶⁷ medfün idik
Emr-i bārī ile anda bir dürr-i bir ħün¹⁶⁸ idik

¹⁵⁴ Fazl-ı Yezdān silmedi dil safhasından: Silmedi āyīne-yi dilden ğubār u pāsını D.

¹⁵⁵ bu ser: bunun D.

¹⁵⁶ Yoğ: Yoğ D.

¹⁵⁷ şevkden: şevk ile D.

¹⁵⁸ Taşa: Daşa D.

¹⁵⁹ biçün: çün D.

¹⁶⁰ abdāl: abdāl D.

¹⁶¹ baña: maña D.

¹⁶² edin: aydın D.

¹⁶³ Ol dürrür dār-ı şifāyı derd mendāna: Gül derür dāru’ş-şefādur derd-imendāne D.

¹⁶⁴ ‘Ālemi: ‘Ālem-i D.

¹⁶⁵ Gūşıma érđi sırr-ı ğaybdan iş bu: Gūşuma girdi ğéyibden bir D.

¹⁶⁶ bu ser: bunun D.

¹⁶⁷ noķta-i: nütfe-yi D.

¹⁶⁸ bir dürr-i bir ħün: perde-yi pür-ħün D.

Çatire-i nāçiz idik muğga uyuşmuş ħün idik
Özini¹⁶⁹ farç étmeyüp dembeste vü maĥzün idik¹⁷⁰
Serseri idik egerçi t̄alibi biçün idik
Sāc y ile deryāya érmiş dürr-i bir¹⁷¹ meknün idik
Kāsesin kesr eylemiş Leylāsı bir¹⁷² Mecnün idik¹⁷³
Kūh kenden soñra Ferhād ile hem¹⁷⁴ hāmün idik

[9a] c Āciz ü zār u zelīl ü müflis ü medyün idik
Destgīr olmazsa bir kân-ı kerem maĥbün idik
Müftī-i c aşğ böyle vérmişdir bu ser¹⁷⁵ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma c aşğıñ tāsını

4. Ādem-i ĥākiñüñ añladınsa t̄in ü māsını
Bātılı¹⁷⁶ inkārı gider fehm ét ĥayālün ĥāsını
Lā'da ĥalma şūfiyā bil tevĥidüñ illāsını
Uyma şeytān-ı la'ine diñleme vesvāsını
Jeng-i¹⁷⁷ ĥamdan açā gör mir'āt-ı ĥalbün pāsını
Rāh-ı c aşğ içre bulasın menzilün¹⁷⁸ āc lāsını
İbn-i vaqt ol anma dehrün emrūr¹⁷⁹ ü ferdāsını
Çoy bu dünün himmet-i¹⁸⁰ fenānuñ şūr ü şer ĥavgāsını
Göricek étseñ gerek¹⁸¹ gerçeklerün da' vāsını

¹⁶⁹ Özini: Özümüz D.

¹⁷⁰ Mısra, divanda 3. bent 7. mısradır.

¹⁷¹ dürr-i bir: dür-i D.

¹⁷² Leylāsı bir: bir Leylīye D.

¹⁷³ Mısra, divanda 3. bent 4. mısradır.

¹⁷⁴ Kūh kenden soñra Ferhād ile hem: Kūh-i tende se' y ile Ferhad ile D.

¹⁷⁵ bu ser: bunun D.

¹⁷⁶ Bātılı: Bātıl D.

¹⁷⁷ Jeng-i: Yeñi D.

¹⁷⁸ menzilün: menzil-i D.

¹⁷⁹ emrūr: emrüz D.

¹⁸⁰ Çoy bu dünün himmet-i: Gör bu duñ-himmet D.

¹⁸¹ Göricek étseñ gerek: Görgeç gerek o D.

Añladınsa ehl-i ‘aşkuñ sözünün ma‘ nāsını
Müftî-i ‘aşk böyle vérmışdir bu ser¹⁸² fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘aşkuñ fāsını

5. ‘Ārif¹⁸³ ol [ol] gül‘ izāruñ bülbül-i nālānı ol
Cān vérüp yolında şıdķ ile ķulu ķurbānı ol
Künc-i ğamda derd ü miñnet ma‘ deninüñ kānı ol
Bāķīdir şanma fenā dāruñ hemān mihmānı ol¹⁸⁴
Rūz u şeb ol mehliķānuñ vālih ü ģayrānı ol¹⁸⁵
Geç¹⁸⁶ ferāğat taħtına gel ‘ālemüñ sulţānı ol¹⁸⁷
Ger sa‘ ādet gencini bulmaķ dilersen fānı ol
Kūy-ı faħr içre gedāliķ mülkinüñ ģāķānı¹⁸⁸ ol
Ehl-i ‘aşkuñ āsitānı bābıñuñ derbānı ol
Baş açık meydān-ı ‘aşkuñ şoyunup ‘uryānı ol
Müftî-i ‘aşk böyle vérmışdir bu ser¹⁸⁹ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘aşkuñ fāsını

6. Perde-i pindārdan geç ‘ālemüñ sulţānı ol
Her gedāya şefķat édüp cān¹⁹⁰ içre cānı ol
[9b] Cevher-i ‘aķl-ı me‘ ādından çıķargıl kānı ol
Ķūy-i ‘aşkuñ sen daģı¹⁹¹ başın açık uryānı ol
Na‘ ra-yi yāhū ile doldur cihānı fānı ol

¹⁸² bu ser: bunun D.

¹⁸³ ‘Ārif: āşık D.

¹⁸⁴ Mısra, divanda 5. bent 6. mısradır.

¹⁸⁵ Mısra, divanda 5. bent 5. mısradır.

¹⁸⁶ Geç: Keç D.

¹⁸⁷ Mısra, divanda 5. bent 4. mısradır.

¹⁸⁸ ģāķānı: sulţānı D.

¹⁸⁹ bu ser: bunun D.

¹⁹⁰ cān: cānı D.

¹⁹¹ daģı: daģı bir D.

Kāh mest ü kāh esrük bir mehūñ hayrānı ol
‘ Āşık-ı divāneler ser-defterinüñ hānı ol¹⁹²
Baş açık ol¹⁹³ pādīşāhın bende-i fermānı ol¹⁹⁴
Hem Hüseyin-i Kerbelānuñ şıdık ile kurbānı ol
Kelleni top eyle megdānında gel ğaltānı ol¹⁹⁵
Müftī-i ‘ aşk böyle vérmışdir bu ser¹⁹⁶ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘ aşkuñ tāsını¹⁹⁷

7. Hāmdülillāh érişip cānāneye cān olmuşuz
Katre-i nāçiz iken deryāya¹⁹⁸ ‘ ummān olmuşuz¹⁹⁹
Ser vérüp megdān-ı ‘ aşka girmiş²⁰⁰ ‘ üryān olmuşuz²⁰¹
Fāhr édüp dervişligi ‘ ālemde sulţān olmuşuz
Tekye-i fānide bir kaç gün ki mihmān olmuşuz²⁰²
Da‘ vā-i hām etmezüz rāh-ı yakīn olmuşuz²⁰³
Ey birāder ‘ aşk-ı esrārıyla hayrān olmuşuz²⁰⁴
Dér isen kimdir pīrinden hem²⁰⁵ naşīhat almışız²⁰⁶
Érişüp feyz-i ilāhī pīre²⁰⁷ teslīm olmuşuz²⁰⁸

¹⁹² Mısra, divanda yoktur.

¹⁹³ ol: bir D.

¹⁹⁴ Mısra, divanda 7. bent 8. mısradır

¹⁹⁵ Beyit, divanda yoktur.

¹⁹⁶ bu ser: bunun D.

¹⁹⁷ Bent divanda 7. benttir.

¹⁹⁸ deryāya: deryā-yı D.

¹⁹⁹ Mısra, divanda 6. bent 3. mısradır.

²⁰⁰ megdān-ı ‘ aşka girmiş: meydān-i eşke girüp D.

²⁰¹ Mısra, divanda 6. bent 2. mısradır.

²⁰² Mısra, divanda 6. bent 6. mısradır.

²⁰³ rāh-ı yakīn olmuşuz: rāh-i te‘eyyün bulmuşuz D. Mısra, divanda 6. bent 5. mısradır.

²⁰⁴ Mısra, divanda 6. bent 8. mısradır.

²⁰⁵ kimdir pīrinden hem: kim dehr pīrinden D.

²⁰⁶ Mısra, divanda 6. bent 7. mısradır.

²⁰⁷ pīre: bize D.

²⁰⁸ Mısra, divanda 6. bent 10. mısradır.

Cān u dil terk édüp megdān-ı²⁰⁹ ‘ aşka gelmişiz²¹⁰
Müftî-i ‘ aşk böyle vèrmişdir bu ser²¹¹ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘ aşkuñ tāsını²¹²

8. Vaşf-ı yāre ey **Hatâî** söz démek şānımdadır
Cilveler²¹³ kılmak benim tab‘ -ı sūhan-dānumdadır
Hemdemim hem meşrebim derd ü belā yanımdadır
Yār için ölmek benim āyīn ü erkānımdadır
On sekiz biñ ‘ ālemūñ esmāsı dīvānımdadır
Kā’inātuñ şābitātı kaşr ü eyvānımdadır
[10a] Sāye şalmağ²¹⁴ üstüme mihr-i dıraşşānımdadır²¹⁵
Muştafānuñ ümmetiyem sevgüsü cānımdadır²¹⁶
Hem ‘ Alīyyü’l Murtażānuñ derdi dermānımdadır²¹⁷
On iki şehzādenüñ imlāsı pinhānımdadır²¹⁸
Müftî-i ‘ aşk böyle vèrmişdir bu ser²¹⁹ fetvāsını
Yā çek el serden yā gel çınlatma ‘ aşkuñ tāsını²²⁰

D.1

²⁰⁹ édüp megdān-ı: urup méydān-ı D.

²¹⁰ Mısra, divanda 6. bent 9. mısradır.

²¹¹ bu ser: bunun D.

²¹² Bent, divanda 6. benttir.

²¹³ Cilveler: Cilve-ger D.

²¹⁴ şalmağ: şalmış D.

²¹⁵ Mısra, divanda 8. bent 6. mısradır.

²¹⁶ Mısra, divanda 8. bent 9. mısradır.

²¹⁷ Mısra, divanda 8. bent 10. mısradır.

²¹⁸ Mısra, divanda 8. bent 7. mısradır.

²¹⁹ bu ser: bunun D.

²²⁰ Cavanşir ve Necef, *Hatâî Külliyatı*, ss. 435-438.

Gazel-i Hazret-i Haṭāī*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Gevher-i zāt-ı kadīm²²¹ kibriyāsın yā ' Alī
Enbiyā vü²²² evliyāya pişüvāsın yā ' Alī
2. Kimse bilmez ma' nā-yı²²³ zāt-ı şıfātını²²⁴ senün
Lā-mekān baħrinde dürr-i müntehāsın yā ' Alī
3. Kābiliyyet sende görmüşdür Resül-i şāhımı²²⁵
Şükr-i li'llāh hemdem-i hayrū'n-nisāsın yā ' Alī
4. Hem Havāric sırrını bildim ki idrāk eylemez
Zāhir ü bāṭında sen mu' ciz-nümāsın yā ' Alī
5. Muşṭafā gördi seni arslānım şıfatlıdır felek²²⁶
Şāhib ü mi' rāc²²⁷ hem tāc ü livāsın²²⁸ yā ' Alī
6. Zülfiķār ile kamu kıldun müsaḥḥar 'ālemi
Bilmişem taḥḳīķ ile kim lā fetāsın yā ' Alī

²²¹ kadīm: kadīm-i D.

²²² Enbiyā vü: Enbiyāya D.

²²³ ma' nā-yı: me' nā-yı D.

²²⁴ şıfātını: şıfātındur D.

²²⁵ şāhımı: Hāşimī D.

²²⁶ arslānım şıfatlıdır felek: aşlan şıfetlü melek D.

²²⁷ Şāhib ü mi' rāc: Şāhib-i mi' rāc u D.

²²⁸ tāc ü livāsın: tāc-ı livāsın D.

7. Bu **Ḥatâinün**²²⁹ dīn-i ĩmānı sendendir dūrüst
Nūr-ı çeşm-i ḥānedān-ı²³⁰ Muştafāsun yā ‘Alī²³¹

D.121

20

Ġazel-i Ḥazret-i Ḥatâi

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Mihrini mühr étmişem [men] sīnem içre Ḥayderin
Cān u dilden çākeriyem şıdķ ile ol serverin
2. Nāzil oldı *hel-etā*²³² şānında hem lā fetā
Şāhibidir Düldülün ḥā‘acesidir hem Kānberin
3. Zūlfıķār ile müsahḥar kıldı heft-i²³³ kişveri
Pençesiyle²³⁴ fetḥ édüpdür қаpusını Ḥayberin
- 4.[10b] Muştafā *şemsü’đ-đuḥā*²³⁵dur Murtażādur ve’l-ķamer
Hem Emīrū’l-mü’minün hem sākisidür Kevşerin
5. Nūr-ı çeşm-i Aḥmedün hem Murtażānuñ dīdesi
*ķurretü’l-‘ayn*²³⁶ ‘Alīnün ālidir Peyğamberin

²²⁹ **Ḥatâinün**: Ḥetâi

²³⁰ ḥānedān-ı: ḥān-dān-ı D.

²³¹ Cavanşir ve Necef, *Ḥatâi Külliyatı*, s. 231.

²³² *hel-etā*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

²³³ heft-i: heftüm D.

²³⁴ Pençesiyle: Barmaķ ile D.

²³⁵ *şemsü’đ-đuḥā*: Güneş ve onun ışığına. Şems, 91/1.

²³⁶ *ķurretü’l-‘ayn*: Göz aydınlığı. Furkan, 25/74.

6. Bāb-ı Şebbīr [ile] Şübber biri²³⁷ Ḥasan biri Ḥüseyn
Ey Mevālī bilki bulardır imām ü rehberin
7. Ba' dehu²³⁸ Zeynel-Ābidīndir hem imām-ı mü'minin
Çün Muḥammed Bâkır oldu atası ol Ca' ferin²³⁹
8. Mūsā-i Kāzım muḥīṭ-i baḥr-i²⁴⁰ ĩlm-i ma' rifet
Hem Ālī Mūsā'r-Rızādır Ka' besi mü'minlerin
9. Keşf ola bāb-ı tarīkat hem Taķīññüñ ĩaşķına
Şıdķ ile bel bağlayup gel terk eyle²⁴¹ cān u serin
10. Ḥaķķa ķurbet bulasın ger dilersen ey ĩ azīz
Mezhebinden yüz çevirme ol Naķī vü ĩ Askerin
11. Yā Muḥammed Mehdī-i şāḥib-zamān ile²⁴² zuhūr
Nesliñi ķatl²⁴³ eyle müşrikler ile kāfirlerin
12. Yā ilāhi Muşţafā vü Murtaşānuñ ḥaķķıçün
Müstecāb eyle du' āsın²⁴⁴ bu Ḥatāī kemterin²⁴⁵

D.248

²³⁷ Şübber biri: Şübberdür D.

²³⁸ Ba' dehu:Be' d-i D.

²³⁹ ol Ca' ferin: bunların D.

²⁴⁰ muḥīṭ-i baḥr-i: muḥīṭ ü mihr-i D.

²⁴¹ eyle: eylegil D.

²⁴² ile: eyle D.

²⁴³ ķatl: ķeť D.

²⁴⁴ Müstecāb eyle du' āsın: Sen du' āsın mestecāb ét D.

²⁴⁵ Cavanşir ve Necef, *Hatāi Külliyatı*, s. 298.

Gazel-i Hâzret-i Hâfî

*fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün*²⁴⁶

1. [Ey] iki 'âlem penâhı şah ü server yâ ' Alî
Şâhib-i fazl-ı kerâmet şîr ü²⁴⁷ Hâyder yâ ' Alî
2. Şol ' Alîsin²⁴⁸ kim senün şânunda geldi *hel-etâ*²⁴⁹
Vaşfuñ oldı âyet-i Qur'ân serâser yâ ' Alî²⁵⁰
3. Geldi dostuñ²⁵¹ şânına ism-i *yedu'llâh*²⁵² bi-gümân
Oldı zât-ı bi-mişâlün Hâkka mazhar²⁵³ yâ ' Alî²⁵⁴
4. Senden a' lâ²⁵⁵ gelmedi er kılıcundan özge tîğ
Bu söz evşâfındadır Hâkdan²⁵⁶ muğarrer yâ ' Alî²⁵⁷
5. Rûz-i heycâ sâ' atüñ bir kırk a' dâ bed urur²⁵⁸
Kâbzına şâhib²⁵⁹ degül şemşîr ü hânçer²⁶⁰ yâ ' Alî²⁶¹

²⁴⁶ Kaside, divanda 15 beyittir.

²⁴⁷ şîr ü: şîr-i D.

²⁴⁸ Şol ' Alîsin: Ol ' Elî D.

²⁴⁹ *hel-etâ*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

²⁵⁰ Beyit, divanda 6. beyittir.

²⁵¹ dostuñ: destüñ D.

²⁵² *yedu'llâh*: Allah'ın eli. Fetih, 48/10.

²⁵³ mazhar: mezher D.

²⁵⁴ Beyit, divanda 2. beyittir.

²⁵⁵ a' lâ: özge D.

²⁵⁶ evşâfındadır Hâkdan: evşâfında hâkdandır D.

²⁵⁷ Beyit, dianda 7. beyittir.

²⁵⁸ heycâ sâ' atüñ bir kırk a' dâ bed urur: hicâ sâ' idün ber ferğ-i e' dâ' besdürür D.

²⁵⁹ şâhib: hâcet D.

²⁶⁰ hânçer: hencer D.

²⁶¹ Beyit, divanda 3. beyittir.

- 6.[11a] Ol ʿAlī sen kim şehâdet parmağın ʿallâb²⁶² édüp
 Çopdı yerden kuvvetüñlen Bâb-ı Hıyber yâ ʿAlī²⁶³
7. Ey şecâʿ at maʿ deni sen hışm ileñ hüküm eylesen²⁶⁴
 Kün fekân emrindedür²⁶⁵ destünde yekser yâ ʿAlī²⁶⁶
8. Kim ʿalür rûz-ı kıyâmet havl-i mahşerde şusuz
 Anda sensin sâķi-yi Kevşer ü ebrâr²⁶⁷ yâ ʿAlī
9. Sensin ol şafder ki dest-i muʿ cizâtını görüp
 Hükmine oldı müsaḥḥar Şâm ü Berber²⁶⁸ yâ ʿAlī
10. Üç yüz yıldan²⁶⁹ sonra Selmân étدی senden imtiḥân
 Vérdüñ anuñ destine²⁷⁰ gül tâze vü ter yâ ʿAlī²⁷¹
11. Ol kerâmet kânısın kim Hâķ teʿ âlâdan saña
 Şarķ ü ğarb ü ʿarş ü kürs²⁷² oldı musaḥḥar yâ ʿAlī
12. Şadr-ı divân-ı eʿimme-i piş-vâ-yı enbiyâ
 Kıḫb-ı dîn ü kıble-i minber ü miḥrâb²⁷³ yâ ʿAlī²⁷⁴

²⁶² ʿallâb: ʿullâb D.

²⁶³ Beyit, divanda 10. beyittir.

²⁶⁴ eylesen: édeseñ D.

²⁶⁵ emrindedür: bir almadur D.

²⁶⁶ Beyit, divanda 4. beyittir.

²⁶⁷ Kevşer ü ebrâr: ebrâr ü Kevşer D.

²⁶⁸ oldı müseḥḥar Şâm ü Berber: râm oldı Şâm u Rûm u Berber D.

²⁶⁹ yıldan: ilden D.

²⁷⁰ destine: deste-yi D.

²⁷¹ Beyit, divanda 12. beyittir.

²⁷² Şarķ ü ğarb ü ʿarş ü kürs: ʿErş ü kürsî şerk ü ğerb D.

²⁷³ kıble-i minber ü miḥrâb: kıble vü miḥrâb u minber D.

²⁷⁴ Beyit, divanda 13. beyittir.

13. *Laḥmūke laḥmi*²⁷⁵ (değil mi) rumūzınıñ beyānı sendedir
Hem-dem ü hem sırr ü hemzâr-ı²⁷⁶ Peyğamber yâ ‘ Ali²⁷⁷
14. Bu **Ḥatâi** ḥasteye hem-râhı²⁷⁸ kılgil himmetün
Kim saña şıdk ilen oldı bende-i²⁷⁹ çâker yâ ‘ Ali²⁸⁰

D.7

22

Nefes-i Ḥazret-i Ḥatâi²⁸¹

1. Bizim içdiğümüz ṭolu²⁸²
Ṭolularun²⁸³ ṭolusudur
‘ Ummānlara ṭalub²⁸⁴ giden
Erenlerün gemisüdür
2. Hiç ‘ ummāna ṭalmadun²⁸⁵ mu
Ṭalup²⁸⁶ gevher almadun mu
Tâlib yola gelmedün mü
Yine kendi yavrusıdur²⁸⁷

²⁷⁵ *Laḥmūke laḥmi*: Teni tenimdir (Eti etimdir). Kenzül-Ummâl.

²⁷⁶ hemzâr-ı: hem-râz-i D.

²⁷⁷ Beyit, divanda 14. beyittir.

²⁷⁸ hem-râhı: hem-râh D.

²⁷⁹ bende-i: bende D.

²⁸⁰ Cavanşir ve Necef, *Ḥatâi Külliyyatı*, ss. 412-413. / Beyit, divanda 15 beyittir.

²⁸¹ Nefes, 8’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁸² ṭolu: dolu (Ergun, 1930).

²⁸³ Ṭolularun: Erenlerin (Ergun, 1930).

²⁸⁴ ṭalub: dalup (Ergun, 1930).

²⁸⁵ ṭalmadun: dalmadun (Ergun, 1930).

²⁸⁶ Ṭalup: Dalup (Ergun, 1930).

²⁸⁷ yavrusıdur: berusidür (Ergun, 1930).

3. İlüşürler²⁸⁸ bedestânlar
Al çiçekli gülistânlar
Ela²⁸⁹ gözlü mestâneler
Pîrim ʿ Alî korusudur
4. Kimdür bunu böyle diyen
Erenlerden öğüt alan
Yeşil ʿ âlem çeküp gelen
Pîrim ʿ Alî kendüsüdür
5. Ey **Ḥatâî**²⁹⁰ didâra bak
Manşûr ipin boynuna tak
Nesimî oldu Ḥakla Ḥak
Şol üzilen²⁹¹ derisidir²⁹²

23

Ġazel-i Ḥazret-i Ḥatâî

fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün

1. [11b]Ey gönül şad ol kim Muḥammed Muştafâ devrânıdır
Meşreb-i şâh-ı velâyet Murtażâ devrânıdır²⁹³
2. Her taraftan ḥikmetullâh sırr-ı şâh oldı zuhûr
Şâh Ḥasanla şâh Ḥüseyn-i Kerbelâ devrânıdır

²⁸⁸ İlüşürler: Ulu şarlar (Ergun, 1930).

²⁸⁹ Ela gözlü: Ala gözlü ol (Ergun, 1930).

²⁹⁰ Ey **Ḥatâî**: Şah Hatayî D.

²⁹¹ Şol üzilen: Ol üzülen (Ergun, 1930).

²⁹² Sadeddin N. Ergun, *Bektaşî Şairleri*, İstanbul: Devlet Matbaası, 1930, ss. 160-161.

²⁹³ Divanda sadece ilk beyti “mevcut neşirlerde yoktur” dipnotuyla bulunmuştur.

3. Tālib Zeyne'l-‘abāya Bākıra ihlās ile
Mūsā Kāzım ‘Alī Mūsā Rızā devrānıdır
4. Şāh Taqī sultān-ı ‘ālem hem Naqī ol ‘Askerī
Mehdī-i hem dīn serveri āl-i ‘abā devrānıdır
5. Şoḥbeti ‘irfāna érmez her ḥāsīs-i bī-ḥaber
Bunda şıḡmaz nāşīler bu āşinā devrānıdır
6. Geldi Mervān geçdi ḥükmi geldi imām ‘Āskerī
Ey **Ḥaṭāī** secde kıl şāh evliyā devrānıdır²⁹⁴

24

Ġazel-i Ḥazret-i Ḥaṭāī

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

1. Cemālūndir senüñ nūrı ilāhī
Yüzündür ‘ālemin ḥurşīd-i māhı
2. Ayaḡın topraḡı ey maḗhar-ı Ḥaḗ
Erenler başınuñ tācı külāhı
3. Nişār olsun saña dūnyā ü ‘uḗbā
Ki sensin dīn ü dūnyā pādişāhı

²⁹⁴ Muhsin Macit, *Ḥatāyī Dīvānı*, İstanbul: Türkiye Yazma Eseler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2017, s. 132.

4. Şehenşâhısın kim kemter kıllarınuñ
Öñince evliyâlardır sipâhı
5. Kıo bî-çârelerin derdmendlerinüñ
Eşigin torağıdur tekye gâhı
6. Senüñ fermânına ey faħır-ı ‘âlem
İtâ‘ at kııldı Mehdî-i kıâb-ı mâhi
7. Münâfık varmadı şer‘ üñ yoluna
Delâletden getürdi toğrı râhı
- 8.[12a] Sözüne kıılmadı her kim ki fermân
Yolunda kendüsinüñ kıazdı câhı
9. Senüñ yolunda her kim öldi geçdü
Cehennem oldu anuñ cây-gâhı
10. Hıalâş oldu günâhından tamâmet
Kime kim luţfile kııldın nigâhı
11. Günahkâr ümmetündür bu **Hıatâi**
Nazar kııl hâline sen gâhı gâhı

Nefes-i Hâzret-i Hâfâ²⁹⁶

1. Meded [meded] ‘ âlemleri yaradan
Zâhirde bâtıında señ imdâd eyle
‘ Âlemi âdemi yođdan²⁹⁷ var éden
Zâhirde bâtıında señ imdâd eyle
2. Egnine cennetden²⁹⁸ tâc hulle giyen
Melekler önünde yüz yére uran
Yér yüzinde halka²⁹⁹ halife olan
Zâhirde bâtıında señ imdâd eyle³⁰⁰
3. Evlâdını kurbân eyleyen server
Belinden gelmişdir Muşafâ³⁰¹ Hâyder
Beytullâhı yapan Hâlîl Peyğamber
Zâhirde bâtıında señ imdâd eyle³⁰²
4. İkrâr eyledik erenler belî³⁰³
Hâğkın kudret eli erenler³⁰⁴ ‘ âlî

²⁹⁵ Nefes, eserde (Yaltırık, 2002) 9 dörtlüktür.

²⁹⁶ 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

²⁹⁷ yoğdan: Haktan (Yaltırık, 2002).

²⁹⁸ Egnine cennetden: Cennet evlerinde (Yaltırık, 2002).

²⁹⁹ halka: Haktan (Yaltırık, 2002).

³⁰⁰ Dörtlük, eserde (Yaltırık, 2002) 3. dörtlüktür.

³⁰¹ Muşafâ: Muhammed (Yaltırık, 2002).

³⁰² Dörtlük, eserde (Yaltırık, 2002) 2. dörtlüktür.

³⁰³ İkrâr eyledik erenler belî: İkrâr verip dedik onlara belî(ğ) (Yaltırık, 2002).

³⁰⁴ kudret eli erenler: kudretidir onların eli (Yaltırık, 2002).

Evvelî ezeli³⁰⁵ pîrim Hâk Muḥammed ‘Alî³⁰⁶

Zâhirde bâtında señ imdâd eyle

5. Cümle erenlerüñ piş-vâsı hemân³⁰⁷

Erenlere uyanuñ her işi tamâm³⁰⁸

Evlâd-ı Muḥammed on iki imâm

Zâhirde bâtında señ imdâd eyle³⁰⁹

6.[12b] Oğımı aşayım yayımı yaqayım

Dimârlaruñ ḥaracını keseyim

Yolumuzuñ şâhibi imâm Ḥasan

Zâhirde bâtında señ imdâd eyle

7. Cümle erenlere ḥazretidür³¹⁰ baş

İşâret eyledi yürüdi beş taş³¹¹

Pîrim efendüm üstâdum ol³¹² Hâcı Bektaş³¹³

Zâhirde bâtında señ imdâd eyle

8. Hükmini yürütdi cümle ol nâsa

Eşigini tutan görmedi guşşa

Seyyid Ḥasan oğlu şâh Abdâl Mûsâ

Zâhirde bâtında señ imdâd eyle

³⁰⁵ Evvelî ezeli: Tâ ezelden (Yaltrık, 2002).

³⁰⁶ Ölçüsü kusurludur.

³⁰⁷ Cümle erenlerüñ pişvâsı hemân: Cümle evliyaya baş idi imam (Yaltrık, 2002).

³⁰⁸ Erenlere uyanuñ her işi tamâm: Söyle dedi taşa söyledi beş taş (Yaltrık, 2002).

³⁰⁹ Dörtlük, eserde (Yaltrık, 2002) 8. dörtlüktür.

³¹⁰ ḥazretidür: hazret idi (Yaltrık, 2002).

³¹¹ İşâret eyledi yürüdi beş taş: Söyle dedi taşa söyledi beş taş (Yaltrık, 2002).

³¹² Pîrim efendüm üstâdum ol: Yâ pîrim hünkârım yâ (Yaltrık, 2002).

³¹³ Ölçü kusurludur.

9. Rūm ilini feth eden³¹⁴ ol gerçək velī
Tahta kılınç tutar ol bāṭın eli
‘ Ālemlerūñ kuṭbı³¹⁵ şāh Seyyid ‘ Alī
Zāhirde bāṭında señ imdād eyle³¹⁶

10. Eşigine yüzün süreñ hep gerçək erler³¹⁷
Niyāz édüp yüzün yire qorlar³¹⁸
Rūm elinde³¹⁹ yatan erenler pīrlər
Zāhirde bāṭında señ imdād eyle³²⁰

11. Evlād-ı ‘ Alīñūñ oldur şebbāzı
Cümle erenlerden şāh-bāzı bāzı
Sultān Şücā‘ baba şāh Seyyid abdāl gāzı³²¹
Zāhirde bāṭında señ imdād eyle

12. Şāh Hacım kıl himmet ol pīrim³²² sultān
Ol küçük yatağan büyük yatağan³²³
Erenler cellādı ol Hācim Sultān
Zāhirde bāṭında señ imdād eyle³²⁴

³¹⁴ Rūm ilini feth eden: Rumelin feth etti (Yaltırık, 2002).

³¹⁵ ‘ Ālemlerūñ kuṭbı: Erenler serveri (Yaltırık, 2002).

³¹⁶ Dörtlük, eserde (Yaltırık, 2002) 5. dörtlüktür.

³¹⁷ Eşigine yüzün süreñ hep gerçək erler: Eşigine yaslanır cümle erenler (Yaltırık, 2002).

³¹⁸ Niyāz édüp yüzün yire qorlar: Niyaz edip başın yere koyanlar (Yaltırık, 2002).

³¹⁹ Rūm elinde: Rumeli’de (Yaltırık, 2002).

³²⁰ Dörtlük, eserde (Yaltırık, 2002) 6. dörtlüktür.

³²¹ Ölçü kusurludur.

³²² kıl himmet ol pīrim: der himmettir (Yaltırık, 2002).

³²³ Ol küçük yatağan büyük yatağan: Küçük yatağan hem büyük yatağan (Yaltırık, 2002).

³²⁴ Hüseyin Yaltırık, *Trakya Bölgesinin Tasavvufi Halk Müziği*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002, ss. 130-131. / Dörtlük, eserde (Yaltırık, 2002) 9. dörtlüktür.

Nefes-i Hâzret-i Hâfî³²⁵

1. İbtidâdan yol şorarsan şūfim
Yol Muḥammed ʿ Alīnūndür hū
Yetmiş iki dil şorarsan şūfim
Din³²⁶ Muḥammed ʿ Alīnūndür hū

- 2.[13a] Géce olur gündüz olur şūfim
Cümle ʿ âlem düpdüz³²⁷ olur
Gökde kaç biñ yıldız³²⁸ olur şūfim
Ay Muḥammed ʿ Alīnūndür hū

3. Varma Yezîdin yanına şūfim
Kõkusı siner tenüne
Laʿ net Yezîdün cānına³²⁹ şūfim
Cān Muḥammed ʿ Alīnūndür hū

4. Āl-i Yezîdün seçilür şūfim
Müʾmine rahmet şaçilür
İlk bahārda açilür şūfim³³⁰
Gül Muḥammed ʿ Alīnūndür hū

³²⁵ Sadettin Nüzhet'in eserinde (Ergun, 1930), nefes 8'li hece ölçüsüyle yazılmıştır; ancak "şūfim ve hu" kelimeleri bu eserde yoktur .

³²⁶ Din: Dil (Ergun, 1930).

³²⁷ düpdüz: dümdüz (Ergun, 1930).

³²⁸ yıldız: ıldız (Ergun, 1930).

³²⁹ cānına: huyuna (Ergun, 1930).

³³⁰ Āl-i Yezîdün seçilür şūfim / Müʾmine rahmet şaçilür / İlk bahārda açilür şūfim: Yezit alaydan seçildi / Mümine hulle biçildi / Evvel baharda açıldı (Ergun, 1930).

5. Varma Yezîd meclisine şūfim
Hem kulağ tutma sesine³³¹
Batır³³² Yezîd ensesine şūfim
Ṭab³³³ Muḥammed ʿ Alīnūndür hū³³⁴
6. ʿ Aqlını başına devşir şūfim
Rehberin önüne düşer
Deryā ʿ ummāna qarışur şūfim
Şayd Muḥammed ʿ Alīnūndür hū³³⁵
7. **Ḥaṭāim** ḥastedur inler şūfim
Muḥiblerin gönülün egler
Nūr olmuş mü'mini toplar şūfim³³⁶
Nūr Muḥammed ʿ Alīnūndür hū³³⁷

27

Nefes-i Ḥazret-i Ḥaṭāi³³⁸

1. Ḥorāsāndan çıkdum söküñ eyledüm
Bunda kul Yūsufum görmege geldüm

³³¹ Hem kulağ tutma sesine: Kulak virme hiç sesine (Ergun, 1930).

³³² Batır: Satur (Ergun, 1930).

³³³ Ṭab: Seyf (Ergun, 1930).

³³⁴ Dörtlük, eserde (Ergun, 1930) 6. dörtlüktür.

^{335c} Aqlını başına devşir şūfim / Rehberin önüne düşer / Deryā ʿ ummāna qarışur şūfim / Şayd Muḥammed ʿ Alīnūndür hū : Gökden rahmetler saçıldı/ Mümin olanlar seçildi/ Abı kevserler içildi/ Dem Muḥammed Alinindür (Ergun, 1930). Dörtlük, eserde 5.dörtlüktür.

³³⁶ **Ḥaṭāim** ḥastedur inler şūfim/ Muḥiblerin gönülün egler / Nūr olmuş mü'mini toplar şūfim: Hatāyī oturmuş ağlar/ Dilüne geleni söyler/ Topolmuş ortada döner (Ergun, 1930).

³³⁷ Ergun, *Bektaşî Şairleri*, s. 165.

³³⁸ Nefes, 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

İndim Hâcî Bektaşda semâ' eyledüm
Eşigine yüzüm sürmege geldim

2. Nürdan kuşak kuşatdılar belime
Hağ Muhammed ' Alî geldi dilime
Uydum gitdüm on iki imâm yolına
Erenler erkânüñ sürmege geldim

3. Hep dedeler mürşidine tapılı
Civârları la' l-i gevher yapılı
Bir şar gördüm otuz iki kapılı
Kimin örtüp kimin açmağa geldim

4. Tûñi kumrî gibi kafesde besler
Al rehberi néde mürşide göster
Yükümüz cevâhir müşteri ister
Kimin alup kimin şatmağa geldim

5. Pîr **Hañâî**im Hayder havâda uçar
İdrîs Peygamber hulleler biçer
[13b] Şuyı şuya köpri kurmuş kim geçer
Erenler erkânüñ örtmege geldim

28

Gazel-i Hâzret-i Hañâî Kıddise Sırruhu'l-' Alâ

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün³³⁹

³³⁹ Murabba, divanda 6 benttir.

1. Bendeyem ben³⁴⁰ cān ü dilden pādişāhımdur³⁴¹ ‘ Alī
Gözlerim nūri ziyāsın³⁴² bedr-i māhımdur ‘ Alī
Yoluna cānlar fedādur tođrı³⁴³ rāhumdur ‘ Alī
Kıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ‘ Alī
2. Ol Ḥasan ḥulki Rızānuñ bendesi hem ḳulıyam³⁴⁴
Ḥamdülillāh kim ḥasedden kibr ü kinden beriyem³⁴⁵
Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānuñ baş açuḳ çākeriyem³⁴⁶
Kıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ‘ Alī
3. Ol imām³⁴⁷ Zeyne’l ‘ Abādīn Bākırı bil³⁴⁸ Ca’ ferī
Bunları bilene dēr Ḥaḳ yolun dīn erleri³⁴⁹
Vird édüben bu nuṭḳı dā’im olmayasın serseri³⁵⁰
Kıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ‘ Alī
4. Mūsā-i Kāzımı her kim vird édindi buldı Ḥaḳ
Ol sheñşāhı Mūsā Rızā dilde sebaḳ³⁵¹
Ḳaldurup tīz gözin bunlara cān göziyle baḳ
Kıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ‘ Alī³⁵²

³⁴⁰ ben: men D.

³⁴¹ pādişāhımdur: pādşuhımdur D.

³⁴² ziyāsın: cahānda D.

³⁴³ cānlar fedādur toğrı: Ḥaḳ olduğum doğrı D.

³⁴⁴ Ol Ḥasan ḥulki Rızānuñ bendesi hem ḳulıyam: Men ḥüsn-i ḥulk-i Rızānun bir muhibb-i ‘ āliyam D.

³⁴⁵ ḥasedden kibr ü kinden beriyem: ḥesedle kibr ü kinden ḥālīyam D.

³⁴⁶ çākeriyem: abdāliyam D.

³⁴⁷ Ol imām: Şāh-i D.

³⁴⁸ bil: ile D.

³⁴⁹ Bunları bilene dēr Ḥaḳ yolun dīn erleri: Bilmişüz anlardurur kim dīn ile imān eri D.

³⁵⁰ Vird édüben bu nuṭḳı dā’im olmayasın serseri: Dā’imā bu nütḳi vird et ḳalmayasan serseri D.

³⁵¹ Vezin kusurludur.

³⁵² Dörtlük, divanda yoktur.

5. Şāh Taqī vü bā-Naḳīyi bildüniz ki baḥş-i yār³⁵³
Dergehinden cümleyi ayırma ey³⁵⁴ Perverdigār
Mü'min olanlar bu nuḥkî okıdılar āşikār³⁵⁵
Ḳıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ʿ Ali³⁵⁶
6. ʿ Askerinüñ ʿ askerinden olmaḳ istersen müdām³⁵⁷
Ḳıl tevellā ḥānedāna Aḥmedi bir bil hemān³⁵⁸
Ḥātemi sırr-ı velayet Mehdīdür étme mekān³⁵⁹
Ḳıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ʿ Ali³⁶⁰
7. Ğāfil olma ey **Ḥatāī** çün bu³⁶¹ dünyā fānīdür
Her ne kim gelse vüçüda öyle bil³⁶² mihmānidur
Bu kelāmı vird édinmek mü'minüñ erkānidur
Ḳıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ʿ Ali³⁶³

D. 2

³⁵³ Naḳīyi bildüniz ki baḥş-i yār: Nekinün ḳulı ol ey beḥtiyār D.

³⁵⁴ Dergehinden cümleyi ayırma ey: Bunları sevenlere raḥmet eder D.

³⁵⁵ bu nuḥkî okıdılar āşikār: bu kelāmı yād eder leyl ü nehār D.

³⁵⁶ Dörtlük divanda 4. dörtlüktür.

³⁵⁷ ʿ Askerinüñ ʿ askerinden olmaḳ istersen müdām: ʿ Eskerīye ʿ esker olmaḳ diler isen ey be nām D.

³⁵⁸ ḥānedāna Aḥmedi bir bil hemān: ḥān-idān Eḥmedi bugil tamām D.

³⁵⁹ Ḥātemi sırr-ı velayet Mehdīdür étme mekān: Ḥātemü'l-e^ç şārdur imāmet Mehdīde beyn'ül-enām D.

³⁶⁰ Dörtlük, divanda 5. dörtlüktür.

³⁶¹ Ğāfil olma ey **Ḥatāī** çün bu: Ey Hatāī ğāfil olma uşbu D.

³⁶² kim gelse vüçüda öyle bil: ki geldi vucüda ḥaḳḳın ol D.

³⁶³ Cavanşir ve Necef, *Hatâi Külliyyatı*, ss. 424-425. / Dörtlük, divanda 6. dörtlüktür.

Gazel-i Hâzret-i Haṭâî³⁶⁴[14a] *mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün*³⁶⁵

1. Bugün ğam tekyegâhında fedâ bir cânımız vardır
Gönül abdâl-ı 'aşk olmuş geleñ qurbânımız vardır
2. Evvel³⁶⁶ birdir âhîr birdir zâhir birdir bâtın bir[dir]
Çü birlik bâbına girdik³⁶⁷ şükür 'irfânımız vardır
3. Şâfiyu'llâh Hâlîlu'llâh Esedu'llâh démiş billâh
Biḥamdi'llâh ululardan³⁶⁸ kadîm erkânımız vardır
4. Çemende bülbüli gördüm 'aceb efgân ile söyler
Dili şad ḥâr ile her dem gül-i handânımız vardır³⁶⁹
5. Peri peyker melek manzar bize âdem démez amma
Dem olur ki meleklerle bizim seyrânımız vardır³⁷⁰

³⁶⁴ Gazel, eserde (Aslanoğlu, 1992) 8 beyittir. Mahlas beyti mecmuada yoktur.

³⁶⁵ Gazel, eserde (Aslanoğlu, 1992), şüpheliler kısmında yer almaktadır. Hatâî'ye ait olup olmadığı belli değildir.

³⁶⁶ Evvel: Evet (Aslanoğlu, 1992).

³⁶⁷ birlik bâbına girdik: bildik birliğe erdik (Aslanoğlu, 1992).

³⁶⁸ ululardan: ki bulardan (Aslanoğlu, 1992)

³⁶⁹ Beyit, eserde (Aslanoğlu, 1992) 5. beyittir.

³⁷⁰ Beyit, divanda 4. beyittir.

6. Şerābuñ bezl édüp³⁷¹ sākī şarābuñ la' l-gün³⁷² olsun
Derūn-ı³⁷³ şişede³⁷⁴ pişmiş ciger-i püryānımız³⁷⁵ vardır
7. Hıta menden 'atā senden günāh menden lütf senden
Bizim cürmümüze bakma zīrā noqşānımız³⁷⁶ vardır³⁷⁷

D.106

30

Ġazel-i Hızret-i Hıta

mefā' ilün / mefā' ilün / fe' ulün³⁷⁸

1. Meni sergeste hayrān eyleyen şāh
Gönül şehrinde seyrān eyleyen şāh
2. Musahhar eyleyen cümle cihānı
Yezid kavmini³⁷⁹ müselmān eyleyen şāh³⁸⁰
3. Beni bednām³⁸¹ édüp şaldın cihāna
Dü çeşm-i³⁸² zār ü giryān eyleyen şāh³⁸³

³⁷¹ bezl édüp: bezmidir (Aslanoğlu, 1992).

³⁷² gün : renk (Aslanoğlu, 1992).

³⁷³ Derūn: Gönül (Aslanođlu, 1992).

³⁷⁴ şişede: şişinde (Aslanoğlu, 1992).

³⁷⁵ püryānımız: biryānımız (Aslanoğlu, 1992).

³⁷⁶ noqşānımız: Mennān'ımız (Aslanoğlu, 1992).

³⁷⁷ İbrahim Aslanoğlu, *Şah İsmail Hatayi*, İstanbul: Der Yayınları, 1992, ss. 412-413.

³⁷⁸ Gazel, divanda 12 beyittir.

³⁷⁹ kavmini: kavmin D.

³⁸⁰ Beyit, divanda 3. beyittir.

³⁸¹ bednām: rusvā D.

³⁸² Dü çeşm-i: Gözümi D.

³⁸³ Beyit, divanda 2. beyittir.

4. Ene'l Hâk çağırup Manşūr dārda³⁸⁴
Yine özini pinhân³⁸⁵ eyleyen şâh³⁸⁶
5. Yūsufi kırtaran³⁸⁷ câh-ı belâdan
Mısır şehrinde sultân eyleyen şâh³⁸⁸
6. Şu dest-i arzına³⁸⁹ Selmân-ı Fârisî
Alup arslan elinden kırtaran şâh³⁹⁰
7. **Hatâî** géce gündüz³⁹¹ şâhı çağır
Yâ Rabbi maşşerde³⁹² divân eyleyen şâh³⁹³

D.82

31

Merşiye-i Nevres-i Efendi³⁹⁴

[14b] *fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün*³⁹⁵

1. Demdir ey dil alayım destime levh ü kâlemi
Şûr-ı mâtem ile tecdîd édeyim köhne gamı

³⁸⁴ dārda: donında D.

³⁸⁵ Yine özini pinhân: Yéne Menşūr-ı ber-dār D.

³⁸⁶ Beyit, divanda 5. beyittir.

³⁸⁷ Yūsufi kırtaran: Çıhardan Yūsufi D.

³⁸⁸ Dörtlük, divanda 6. beyittir.

³⁸⁹ Şu dest-i arzına: Bé deşt-i Erjene D.

³⁹⁰ Beyit, divanda 4. beyittir.

³⁹¹ géce gündüz: subh ü şâm sen D.

³⁹² Yâ Rabbi maşşerde: Ki mehşer günü D.

³⁹³ Cavanşir ve Necef, *Hatâî Külliyyatı*, ss. 207-208. / Beyit, divanda 12. beyittir.

³⁹⁴ Merşiye-i Nevres-i Efendi: MERSİYE-İ KERBELÂ D.

³⁹⁵ Terkib-Bend, divanda 95 beyittir.

Tîg-i hâmemle sipihrüñ cigerin an édeyim³⁹⁶
Ben de icrâ édeyim â' ide-i muhteşemi
Derd ile vay Hüseynim déyü feryâd édeyim
Yaayım âteş-i asretle ulüb-i ümemi
Sînemi yandırayım âteş-i endîşe³⁹⁷ ile
Dağ édüp³⁹⁸ şu' le-i şî' rimle dil-i pür-elemi
Bir bir ardınca gelür³⁹⁹ hâdişe-i devr-i zamân
Eksik olmaz felekün ' âleme ulm ü sitemi
Ben de ara ıarup nâlelerim yandırayım
Âh-ı pey-der-pey ile hâdişe-i dem-be-demi
Gitdi feryâd éderek asret ile mevsim-i ' ayş
Ağla ey dîde ki an ağlamanuñ geldi demi
Bu muarrem mehidir mâtem ü şîven demidir
Âh édüp derd ile an ağlamanuñ mevsimidir

2. İşte bu mâh-ı muarremde Hüseyn oldu şehîd
Her ne kim perdede mafî idi hep oldu bedîd
ar olup alk-ı cihân cümle siyeh câmelere
Girye-i mâtem ile dîdeleri oldu sefîd
Eyleyüp⁴⁰⁰ ulm ile ol seyyidi⁴⁰¹ ağaşte-i hûn
Lâyık-ı la' net ü ahr-ı ebedî oldu Yezîd
O dem az aldı ki zîr ü zeber olsun ' âlem
Ki düşüp hâke boyandı ana ol nal-i ümîd
Nîze üzre ser-i pür-hûn-ı Hüseyni göricek

³⁹⁶ an édeyim: pâreleyip D.

³⁹⁷ endîşe: süzânım D.

³⁹⁸ Dağ édüp: Dağlayıp D.

³⁹⁹ gelür: gelir D.

⁴⁰⁰ Eyleyüp: Eyleyip D.

⁴⁰¹ seyyidi: serveri D.

Hayretinden baş açık tağlara⁴⁰² çıkdı hurs̄id
Nüve-i⁴⁰³ Aḥmed-i Muḥtārı şeh̄id eylediler
Nétdiler āl-i Resūle görüñ ol kavm-i ‘anīd
Açdılar bāb-ı ğam u mātemi ḥalkuñ yüzine
Urdılar ḫufl-ı⁴⁰⁴ merḥamet ü ‘afva kilīd
Zulm ile s̄ine-i pür-nürını çāk eylediler
Sidre-i raḥmeti üftāde-i ḥāk eylediler

3. Āh kim zulm ile āgašte-i ḥūn oldu Ḥüseyn
‘İlm-i⁴⁰⁵ raḥmet iken ḥāke nigūn oldu Ḥüseyn
Arşa-i⁴⁰⁶ ḥā’il-i teslīmde merdāna ṭurup⁴⁰⁷
Ḳuvvet-i pençe-i taḫdīre zebūn oldu Ḥüseyn
[Ḳat‘] édüp gerden-i gerdūndan emel zincīrin
Ḥalka sermāye-i sevdā vü cunūn oldu Ḥüseyn
[Mest olup cām-ı şehā]detle vefā zümresine
Bā‘ iş-i rīş-i dil ü dāğ-ı derūn oldu Ḥüseyn
[Naḫşını dīde-i] merdūndan édüp maḥv ü⁴⁰⁸ vedā‘
Sebeb-i cūşış-i enhār-ı ‘uyūn oldu Ḥüseyn
[15a] Gün gibi şu‘le-ver-i bezm-i zuḥūr olmuş iken
Mey-i taḫdīr ile medhūş-ı бүтүн oldu Ḥüseyn
Kerbelā ḥādīse-gāhında düşüp teşne-ciger
Ḥayme-i mātēm-i eflāke sūtūn oldu Ḥüseyn
Biz daḫı ey dil-i mātēm-zede āh eyleyelim
Āhımız dūdı ile çarḫı siyāh eyleyelim

⁴⁰² tağlara: dağlara D.

⁴⁰³ Nüve-i: Neve-i D.

⁴⁰⁴ ḫufl-ı: āh D.

⁴⁰⁵ ‘İlm-i: ‘Alem-i D.

⁴⁰⁶ Arşa-i: Mevkif-i D.

⁴⁰⁷ ṭurup: durup D.

⁴⁰⁸ maḥv ü: maḥv-ı D.

- 4.⁴⁰⁹ Kāş ol dem felekün aşrı arāb olsa idi
Dil-i alk āteş-i asretle kebāb olsa idi
Yıkılıp⁴¹⁰ lāne-i bülbül urıyup gülşen-i dehr
Mesken-i ar u as u b m u g rāb olsa idi
Şarşar-ı ahr ile t fān-ı ecel mevce gelüp
Keşti-i  ömr-i cihān g rka-i āb olsa idi
aplayup her arafın ebr-i g zāb⁴¹¹ d nyānu 
 mem-i r y-i zem n cümle türāb olsa idi⁴¹²
Felek adişeden şā ıklar nāzil olup
Ser-i āb-ı emel-i alk serāb olsa idi⁴¹³
G niden⁴¹⁴   lemi t fān-ı ıyāmet b r y p
G nbed-i heft-felek anda abāb olsa idi⁴¹⁵
Ermeyeydi veled-i Fātmaya tek bu sitem
Olmayaydı ciger-i alk kebab-ı mātem⁴¹⁶
- 5 Bu mürüvvet mi ki ehl-i arem ayr-ı beşer
B -sebeb ma ekede teşne ciger cān vereler
angı b -meramet eyler bu adar z lm  ab l
Kim  der cevr   cefā āl-i Res le bu adar
H nedān-ı nebev  teşne-leb üftāde-i ak
Nice ar olmadı ol ali görüp z r   zeber
Nāle-i vā-aaşā vā-ebetā vā- mmetā⁴¹⁷

⁴⁰⁹ Bent, 7 beyitten oluşmaktadı.

⁴¹⁰ Yıkılıp: Yıkılıp D.

⁴¹¹ aplayup her arafın ebr-i g zāb: aplayıp ebr-i g zāb her tarafın D.

⁴¹² Mısra, divanda 4. bent 5. beyit 2. mısradır.

⁴¹³ Beyit, divanda 4. bent 6. beyittir.

⁴¹⁴ G niden: G ybdan D.

⁴¹⁵ Beyit, divanda 4. bent 7. beyittir.

⁴¹⁶ Beyit, divanda 4. bent 8. beyittir.

⁴¹⁷ vā-aaşā vā-ebetā vā- mmetā: “Susuzluktan yandım, kavruldu; anneciğim, babacığım” (Esef, üzüntü ve pişmanlık bildiren Arapa bir ibāre).

Şaçdı eflāke çıķup ħar-geh-i ħūrşīde şerer
Bir taraf na‘ra-i a‘dā vü hücūm-ı düşmen
Bir taraf nāle-i ferzend ü fiġān-ı māder
Mūyken-i mūyekūn⁴¹⁸ ol ma‘reke de ehl-i Ĥüseyn
Cümlesi ħuşk-zebān sūĥte-cān teşne-ciger
Baş açık yalın ayak cümlesi a‘dāya esīr
Şanki ol tā’ifenūn başına ħopdı maĥşer
Ķaralar giydi o ġün mātem édüp çarĥ-ı felek
Āh édüp derd ile [ķan] aġladılar cümle melek

- 6.⁴¹⁹ Benden ol vāķı‘a-i müdĥişeyi etme su‘āl
Ki beyān eyleyemez vāķı‘ını fikr ü ħayāl⁴²⁰
Veled-i Ĥayderi ol Şimr olacaķ bī-emān
Zebĥ édüp ķanı ile eyledi şahrāları al
Rāst geldikçe çeker-gāĥ Ĥüseyne peykān
‘Arşda dītrer idī rūĥ-ı Resūl-i mūte‘āl
Pākdir zāt-ı Ĥudā böyle şıfatdan yoĥsa
Dāmen-i ‘izzete ķondı dēr idim gerd-i melāl
Şehribānū göricek cism-i Ĥüseyni bī-ser
Nāvek-i düşmen ile her yanı ġırbāl mişāl⁴²¹
[15b] Alup āġūşuna ol peyker-i ħūn-ālūdu
Dédi ey vāy⁴²² Ĥüseynim saña noldı ne bu ħāl⁴²³
Ne için ħāke düşüp ķana boyanduñ böyle
Nedir ey mūnis-i cān sende bu ħālet söyle⁴²⁴

⁴¹⁸ mūyekūn: mūy iken D.

⁴¹⁹ Bent, 7 beyitten oluşmaktadır.

⁴²⁰ fikr ü ħayāl: kilk-i makāl D.

⁴²¹ Beyit, divanda 6. bent 6. beyittir.

⁴²² ey vāy: eyvāĥ D.

⁴²³ Beyit, divanda 6. bent 7. beyittir.

⁴²⁴ Beyit, divanda 6. bent 8. beyittir.

7. Söylemezsin niçün ey sırr-ı⁴²⁵ çemen-zâr-ı şafâ
Saña noldı cigerim yandı aman söyle baña
İşte hürşîd toğup⁴²⁶ étدی cihâni rûşen
Aç gözün h̄`âbdan ey nergis-i gül-zâr-ı vefâ
Bu mürüvvet mi ki sen zâde-i H̄ayder olasın
Pây-mâl-i sipeh-i⁴²⁷ düşmen ola âl-i velâ
Dün beķâ meclisinüñ şem^ç -i şeb-efrûzı iken
Bugün olduñ mey-i taķdîr ile medhûş-ı fenâ
Nefes-i âfet-i düşmen ile h̄âmûş oldu
Şem^ç -i dîdâruñ iken meclis-i îmâna ziyâ
Her tarafından yürüyüp geldi sipâh-ı düşmen
Kalk emân ğayrı uyan ey h̄alef-i şîr-i H̄udâ
Yazık oldu saña ey seyyid-i âl-i Hâşim
Nedeyim çâre nedür böyle imiş h̄ükm-i kaçâ
‘Ömrüm oldukça hemân derd ile feryâd édeyim
H̄âne-i ‘âlemi feryâd ile berbâd édeyim

8. Sen nihâl-i çemenistân dil-i H̄ayder iken
Kurre-i bâşıra-i h̄azret-i Peyğamber iken
Şem^ç -i h̄alvet-gede-i h̄âne-i râz-ı melekût
Şadef-i ma^ç rifet-i lem-yezele gevher iken
‘Âlim ü ‘ârif ü dâna vü emîn ü şadık
Feyz-i esmâ-yı ilâhîyye bütün⁴²⁸ mazhar iken
Dîde-i rûha ziyâ âyîne-i kalbe cilâ
Beşere râh-nümâ vü melege rehber iken
Bâğbân-ı ceberûta gül-i nev-h̄îz-i çemen

⁴²⁵ sırr-ı : serv-i D.

⁴²⁶ toğup: doğup D.

⁴²⁷ sipeh-i: sitem-i D.

⁴²⁸ bütün: hep D.

Pādişāh-ı melekūta güher-i efser iken
Nüşā-i hikmet ü⁴²⁹ ‘ ilm ü ‘ amele şirā bize⁴³⁰
Meclis-i vāsī‘ -i hilm ü kereme ziver iken
Hüsn-i ahlāk ile mülk-i edebe hük-m-revā
Neseb-i pāk ile burc-ı şerefe ahter iken
Beni bu derd ile encām[1] bıraķduñ gitdüñ
Cigerim āteş-i hasret ile yaķduñ gitdüñ

9. Çeşm-i giryānıma şimden girü demdür hem-dem
Dil-i mātem-zedeme derd ü elemdir māhrem⁴³¹
Bu muşibet bu belā ‘ āleme yüz göstereli
Gözümün yāşı gibi çıķdı gözümden ‘ ālem
Devr-i peymāne-i sūr olsa da sensiz görünür
Baña hicrānuñ ile halkā-i dām-ı mātem
[16a] Umarım memleket-i sīnemi senden şoñra
Dem-be-dem eyleye pā-māl-i fenā leşker-i ğam
‘ Ömr-i Şirīnimi telh etsün ecel pārelesin
Bī-sütün-ı emelim tīşe-i Ferhād-ı elem
Şu‘ le-i berķ-i fenā hırmenim etsün berbād
Müy-yı āşüfte gibi hātırım olsun derhem
Neylerem kişver-i cān-süz-ı cihānı⁴³² sensiz
Baña menzil ola şimden girü şahrā-yı ‘ adem
Nice biñ āteş-i āhım ile yansun cigerim
Eylesün merdümi ğarķ-āb-ı belā çeşm-i terim

⁴²⁹ hikmet ü: hikmet-i D.

⁴³⁰ şirā bize: şirāze D.

⁴³¹ māhrem: mātem D.

⁴³² cihānı: vücūdı D.

10. Bir tarafından dağı feryād ile Zeyn-i ‘Ubbād
Şarılup vālidine étđi fiğān u feryād
K’ey benim vālidim ey seyyid-i āl-i Hāşim
Ağter-i burc-ı hüdā kuṭb-ı medār-ı irşād
Niçe dād⁴³³ eylemeyim derd ile kıan ağlamayım
Ki érişdi bize ā‘ dā-yı Hūdādan bīdād
Zulm édüp sīneni çāk eylediler hañçer ile
Nice kıydı saña bilmem bu sipihr-i cellād
Bu mürüvvet mi ki al kıana boyansun cismüñ
Ādemin kıalbi ṭayanmaz buña olsa pūlād
Hayf kim oldu esüp şarşar-ı kīn-i düşmen
Hīrmen-i silsile-i āl-i Muḥammed berbād
Felimen ba‘ dake eşkü elemiy yā ebetiy⁴³⁴
Keyfe ummi feraḥān nāruke tekviy el ekbāda
Bu revā mı ki pedersiz kıalayım böyle yetīm
Ne muşāḥib ne muvāfiķ ne refiķ ü ne nedīm

11. Kāş kör⁴³⁵ olsa idi gözlerim ey mihr-i felek
Görmeseydim seni bu ḥālde ey reşk-i melek
Kāş ol nīze⁴³⁶ benim pāreleseydi cigerim
Érmeseydi bu ziyān ol beden-i nāzike tek
Saña ā‘ dā-yı Hūdā ḥayli sitem eylediler
Yāzuķ oldu saña ey zāt-ı Muḥammed meslek
Zāt-ı pākūñ gibi bir seyyid-i nīgū-gühere
Gör ne bīdād ü ne zulm étđi ‘adū-yı bed-rek

⁴³³ dād: āh D.

⁴³⁴ *Felimen ba‘ dake eşkü elemiy yā ebetiy*: “Babacım, senden sonra elemimi ben kime şikayet edeyim?” (Arapça bir ibâre.)

⁴³⁵ kör: kūr D.

⁴³⁶ nīze: tīr D.

Umarım derd ü elem hañçeri senden soñra
Ferañuñ naqş éde şafha-i sinemden hañ
Beni hañret ile koyduñ bu fenā dārında
‘Azm iklīm-i beķā eyledüñ Allāh ma‘ak
Kime şimden gerü rāzım güherüñ keşf édeyim
Yalıñuz bir sen idüñ gevher-i esrāra miñek
Sen de ey māh bugün dādeden olduñ mehcūr
Girye-i mātem ile çeşmimi étdüñ bī-nūr

12. [16b]Gör ne gelmiş başına āl-i ‘abānuñ Nevres

Neler érmiş gülüne bağ-ı velānuñ Nevres
‘Ayb olunmaz bu muşibetlere kañ ağlar ise
Haşre dek dīdesi erbāb-ı vefānuñ Nevres
Derd ü āh u ğam u mātem ile tārīk olsa
Yeri var āyinesi ehl-i şafānuñ Nevres
Kim éder tīr ile ā‘dā-yı Ĥudādan başka
Ustuñ‘ānım şikest öyle Hümānuñ Nevres⁴³⁷
Zulm ile zāde-i Zehrāyı şehīd étsünler
Hīç mümkün mi vuķū‘u bu belānuñ Nevres⁴³⁸
Şabrdan ğayrı ne çāre⁴³⁹ elimizden ne gelür
Nédelüm böyle imiş ĥükmi Ĥudānuñ **Nevres**⁴⁴⁰
Bunı kim étdi ise rūñına yüz biñ nefrīn
Étsün Allāh anı dūzağda mü‘ebbed āmīn⁴⁴¹

Āmīn

⁴³⁷ Beyit, divanda 12. bent 6. beyittir.

⁴³⁸ Beyit, divanda 12. bent 7. beyittir.

⁴³⁹ çāre: tedbīr: D.

⁴⁴⁰ Beyit, divanda 12. bent 4. beyittir.

⁴⁴¹ Bayram Ali Kaya, *Osman Nevres Dīvānı*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2017, ss. 309-316. / Bent, 7 beyitten oluşmaktadır.

D.2

32

Ġazel-i Ĥazret-i Nesīmī

[17a] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Ey şaçuñ zıll-ı ilāhī vey rūḥuñ⁴⁴² *Allāhu nūr*⁴⁴³
Ravzānuñ servi boyundur *indehā cennātü*⁴⁴⁴ ḥūr
2. Ey şifātuñ *ḳulhü va 'llāhü*⁴⁴⁵ vey cemālün Fātiḥa
Uşta Furḳān uşta Tevrāt uşta İncil ü Zebūr
3. İstivāsıdır şaçuñ *innā hedeynāhü's-sebīl*⁴⁴⁶
Cennet anuñdur ki ḳıldı şol şırāṭ üzre 'ubūr⁴⁴⁷
4. On sekiz biñ 'ālemün āyīnesidir şūretün
Kim ki şol mir'āti buldı⁴⁴⁸ oldı min ehl'is-sürür⁴⁴⁹
5. Ādemün vechidür Allāhuñ kitābı uş kitāb
Ey kelāmu'llāha münkir ḥıf mine'llāhi'l-ğayūr⁴⁵⁰

⁴⁴² rūḥuñ: ruḥuñ D.

⁴⁴³ *Allāhu nūr*: Allah nurdur. Nur, 24/35

⁴⁴⁴ *indehā cennātü*: Onun yanında cennet. Necm, 53/15.

⁴⁴⁵ şifātuñ *ḳulhü va 'llāhü*: hüvallahü şifātuñ D./ *ḳulhü va 'llāhü*: De ki o Allah'tır. İhlas, 112/1.

⁴⁴⁶ *innā hedeynāhü's-sebīl*: Muhakkak ki biz, onu hidâyet olan bir yola ulaştırdık. İnsan, 76/3.

⁴⁴⁷ Beyit, divanda 7. beyittir.

⁴⁴⁸ buldı: gördi D.

⁴⁴⁹ Beyit, divanda 5. beyittir.

⁴⁵⁰ Beyit, divanda 3. beyittir.

6. *Küntü kenzün*⁴⁵¹ perdesinden *ġāfirü'z-zenb*⁴⁵² oldu faş
Zāhid istiġfāra geldi her dem eydür yā Ğafūr
7. *Ālimü'l-ġaybün*⁴⁵³ vücūd-ı kâ'inātuñ *Ā* aynıdur
Ey şehādetten ħabersüz cāenā yevmü'n-nüşūr⁴⁵⁴
8. *Ķahr u luţfuñ* *Ā* illeti ma^Ā nāde vāĥiddür velī
Bilmedi şeyţān bu tevĥīdi eĥadden düşdi dūr
9. *Ā* Ayn ü şīn ü kâfa baĥ anuñ⁴⁵⁵ cemālün anda gör
Ķıl⁴⁵⁶ Tebārek yā Muşavvir *leyse fihā min fuţūr*⁴⁵⁷
10. *Ķopdı ħüsnünden kıyāmet ey ħisābuñ yañılan*
Uyĥudandur kim erişdi va^Ā de-i *men fi'l-kubūr*⁴⁵⁸
11. Fā' il-i muţlaĥdan ġayrı nesne⁴⁵⁹ yoĥdur arada
Ger sen idrāk eylemezsen bilki sendendür *Ķuşūr*⁴⁶⁰
12. Mü'minün ħalbidür ey şāĥib-dil Allāhuñ evi
Leyse maĥbūli's-salāti'l-*Ā* abdi illā bi'l-ĥuzūr

⁴⁵¹ *Küntü kenzün*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

⁴⁵² *ġāfirü'z-zenb*: Günaha maġfired eden. Mu'min, 40/3.

⁴⁵³ *Ālimü'l-ġayb*: Gaybı bilen. Haşr, 59/ 22.

⁴⁵⁴ Beyit, divanda 4. beyittir.

⁴⁵⁵ anuñ: yāruñ D.

⁴⁵⁶ Ķıl: Ķul D. Divanda ötrelidir.

⁴⁵⁷ *leyse fihā min fuţūr*: Onda (göklerde) bir bozukluk yoktur. Mülk, 67/3. ayetine bir işarettir.

⁴⁵⁸ *men fi'l-kubūr*: Kabirde olanlar. Hac, 22/7./ Beyit, divanda 11. beyittir.

⁴⁵⁹ ġayrı nesne: ayru kimse D.

⁴⁶⁰ Beyit, divanda 10. beyittir.

13. Rūḥ-ı ƣudsīdir⁴⁶¹ Nesīmīñüñ ḥaƣīƣat severleri⁴⁶²
Ger Mesīḥāyā dir iseñ⁴⁶³ yatma kim ƣalındı sūr⁴⁶⁴
14. Her kim Eyyübün belāsm sevdiginden geƣmedi
Giymedi maḥbūb elinden ḥil^ƣ at-ı ƣ abdü'ş-şekūr⁴⁶⁵

D.39

33

Ġazel-i Ḥazret-i Nesīmī

fā^ƣ ilātün / fā^ƣ ilātün / fā^ƣ ilātün / fā^ƣ ilün⁴⁶⁶

1. Merḥabā ey⁴⁶⁷ baḥr-ı zātuñ gevheri zāt-ı Ḥudā
Ma^ƣ den-i fazl-ı vücūduñ yā⁴⁶⁸ Resūl-i Kibriyā
- 2.[17b] ƣ Ālemün cismi ü cānı senden ötri oldu gör⁴⁶⁹
Seyyid-i kevineyn-i ƣ ālem yā Muḥammed Muştafa

⁴⁶¹ ƣudsīdir: Kuds oldu D.

⁴⁶² ḥaƣīƣat severleri:ey zinde-dil D.

⁴⁶³ Mesīḥāyā dir iseñ: Mesīḥā tek diriyeñ D.

⁴⁶⁴ Beyit, divanda 14.beyittir.

⁴⁶⁵ Hüseyin Ayan, *Nesīmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*, Ankara: TDK Yayınları, 2014, ss. 230-231. / Beyit, divanda 13. beyittir.

⁴⁶⁶ Gazel, divanda 18 beyittir.

⁴⁶⁷ Merḥabā ey: İy şıfātuñ D.

⁴⁶⁸ yā: iy D.

⁴⁶⁹ gör: bil D.

3. Şüretüñ *tāhā* vü *yāsīn* zülf-i ‘ anber sāyeñüz⁴⁷⁰
*Fe’rtekīb māfi’s-semāvāt*⁴⁷¹ ey *duḥānuñ*⁴⁷² *kul kefā*⁴⁷³
4. *Küntü kenzün*⁴⁷⁴ ma‘ nāsı⁴⁷⁵ senden açıldı ‘ äleme
Ey beyānuñ ‘ ilm içinde hem⁴⁷⁶ delīl ü reh-nümā⁴⁷⁷
5. Kaşlaruñ *innā fetahñā*⁴⁷⁸ ey şıfātuñ *ķāf* imiş
Ey boyuñ hem çü tebārek geldi *sidretü’l-müntehā*⁴⁷⁹
6. *Aḥsen-i taķvīm*⁴⁸⁰ sensin⁴⁸¹ ey vilāyet meskeni
*Hel-etā*⁴⁸² şānına geldi yā ‘ Aliyyü’l-Murtażā⁴⁸³
7. Fāṭıma ma‘ şüm olupdur hem Ḥadīce maḥremi⁴⁸⁴
Ma‘ den-i ḥayrū’ n-nisā vü menba‘ -ı faḥrū’ n-nisā⁴⁸⁵

⁴⁷⁰ zülf-i ‘ anber sāyeñüz: ey Resül-i mu‘ teber D.

⁴⁷¹ *semāvāt*: *semā* D.

⁴⁷² *duḥānuñ*: cemālün D./ *Fe’rtekīb māfi’s-semāvāt* ey *duḥān* : O halde gökyüzünü gözle.
Duhan, 44/10. ayetine işaretir.

⁴⁷³ *kul kefā*: De ki yeterli. İsrā, 17/96.

⁴⁷⁴ *Küntü kenzün*: Ben bir gizli hazine idim, görölmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

⁴⁷⁵ ma‘ nāsı: perdesi D.

⁴⁷⁶ Ey beyānuñ ‘ ilm içinde hem: Bu beyānuñ ‘ ilmi senden uş D.

⁴⁷⁷ Beyit, divanda 7. beyittir.

⁴⁷⁸ *innā fetahñā*: Muhakkak ki fetih verdik. Fetih, 48/1.

⁴⁷⁹ *sidretü’l-müntehā*: En son nokta (en uzak noktadaki ağaç). Necm, 53/14./ Beyit, divanda yoktur.

⁴⁸⁰ *Aḥsen-i taķvīm*: (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tin, 95/4

⁴⁸¹ *Aḥsen-i taķvīm* sensin: Ma‘ den-i cüd u seḥāsan D.

⁴⁸² *Hel-etā*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

⁴⁸³ Mısra, divanda 8. beyit 2. mısradır.

⁴⁸⁴ maḥremi: muḥterem D.

⁴⁸⁵ Ma‘ den-i ḥayrū’ n-nisā vü menba‘ -ı faḥrū’ n-nisā: Ma‘ den-i faḥrū’ n-nisādur menba‘ -ı ḥayrū’ n-nisā D. Beyit, divanda 9. beyittir.

8. Gel bu dehrin içre ʔala gör kim nedir⁴⁸⁶
‘ Aşq elinden ağu içdi ol ʔasan ʔulq-ı Rızā⁴⁸⁷
9. Kāfirūñ nefsi⁴⁸⁸ elinden ötri gel gör⁴⁸⁹ ey gönül
Ger şehid olmak dilerseñ çün ʔüseyn-i Kerbelā⁴⁹⁰
10. Ādem-i āl-i ‘ abādır şems-i Zeyne’l-‘ Ābidin
Gel⁴⁹¹ Muḥammed Bākırı gör maḥremi zü’l-Kibriyā⁴⁹²
11. Evvel ü āḫir olardır zāhir ü bāḫın olar
Ca‘ fer-i Şādıq çü Kāzım hem ‘ Alī Mūsā’r-Rızā(dır)⁴⁹³
12. ʔusrev-i her dü mekāndır çün Taḫī vü bā-Naḫī
Müctebādır muḫtedādır muḫtedādır müctebā⁴⁹⁴
13. ‘ Askeridır şāh-ı kevneyn menba‘ -ı cūdı⁴⁹⁵ kerem
ʔüccetü’l-ḫā’im Muḥammed Mehdī ol kân ü⁴⁹⁶ vefā⁴⁹⁷
14. Derd-mend oldu vücūdum müstemend[em] sensizüñ
Kim [ki] saña nāḫir ola ol olur ‘ ayn-i şafā⁴⁹⁸

⁴⁸⁶ Gel bu dehrin içre ʔala gör kim nedir: Gel bu bahr-i hayret içre dalagörgil kim nedür D.

⁴⁸⁷ Beyit, divanda 10. beyittir.

⁴⁸⁸ Kāfirūñ nefsi: Kāfir-i nefsiñ D.

⁴⁸⁹ ötri gel gör: gel oda gir D.

⁴⁹⁰ Beyit, divanda 11. beyittir.

⁴⁹¹ Gel: Şol D.

⁴⁹² Beyit, divanda 12. beyittir.

⁴⁹³ Beyit, divanda 13. beyittir.

⁴⁹⁴ Beyit, divanda 14. beyittir.

⁴⁹⁵ cūdı: cūd u D.

⁴⁹⁶ kân ü: kân-i D.

⁴⁹⁷ Beyit, divanda 15. beyittir.

⁴⁹⁸ Beyit, divanda 17. beyittir.

15. Çün Nesîmî mahşerüñ haşrinden içti Kevşeri
Sırr-ı kehf oldu alubı vadet-i alb-i liā⁴⁹⁹

D.1

34

azel-i Hażret-i Nesîmî uddise Sırruhu

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Gelmişem Hadan ene'l-Ha gör ne mansūr olmuşam
Rūh-ı udsîññ⁵⁰⁰ nukıyam ser-tā-adem nūr olmuşam
- 2.[18a] Lev-ı mahfūzun benem Rūhu'l-Emîññ hem-demi
Haşr için mîzān ü İsrāfîl ü hem şūr olmuşam
3. Tā vücūdum vadeti[n] keşretde ispāt eyleyem
Müsāyım *anestü nāra*⁵⁰¹ nūr ile Tūr olmuşam
4. Gerçe gā'ibdir vücūdun⁵⁰² her nazardan dā'imā⁵⁰³
Gör ne nāzır gör ne manzar gör ne manzūr olmuşam
5. Lā-mekānuñ genciyem gerçe yérüm vîrānedir
Eylerim ma' mūr anı gör kim ne ma' mūr olmuşam

⁴⁹⁹ Ayan, *Nesîmî*, ss. 173-174. / alubı vadet-i alb-i liā: vücūdı buldı vadet bā-rehā D. / Beyit, divanda 18. beyittir.

⁵⁰⁰ udsîññ: udsüñ D.

⁵⁰¹ *anestü nāra*: Ben bir ateş gördüm. Tāhā, 20/10; Neml, 27/7; Kasas, 28/29.

⁵⁰² vücūdun: vücūdu D.

⁵⁰³ dā'imā: zātumuñ D.

6. Şūret ü ma' nā benem hem ism ile hem cism ü cān
Gör niçe ma' nā ile şūretde mestūr olmışam
7. Şöhret āfetden⁵⁰⁴ uşandım şöhretinden ' ālemūñ
Gerçe hem a' lā vü esfelde meşhūr olmışam
8. Bulmışam çün kişver-i Fazluñ yedi iqlīmini
Keykubād ü Qayşer ü Cemşīd ü Fağfūr olmışam
9. Tanımaz *māen ṭahūrā*⁵⁰⁵ her tahāretsüz faḳīh
Ben seḫābından bu āb-ı ravza⁵⁰⁶ maḳtūr olmışam
10. Āteş-i mihr-i ruḫūñ ḫātemde⁵⁰⁷ te' şīr eyledim⁵⁰⁸
Ben bu oddan yanaram ya' nī ki maḫrūr olmışam
11. Mısr-i cāmi' dir vücūdum anda kıldım cum' ayı
Gör ne şehrem gör ne muḫkem ḳal' a vü şūr olmışam
12. Zākirem zikr eylerim ya' nī ki şeyḫim şūfiyem
Gör ne gökcek ad ile ' ālemde mezkūr⁵⁰⁹ olmışam
13. Ey **Nesīmī** cennet ü ḫūr ol nigāruñ vaşlıdır
Çün ben ol maḫbūbı buldum cennet ü ḫūr olmışam⁵¹⁰

⁵⁰⁴ āfetden: āfetdür D.

⁵⁰⁵ *māen ṭahūrā*: Temiz su. Furkan, 25/48.

⁵⁰⁶ ravza: arza D.

⁵⁰⁷ ḫātemde: cānumda D.

⁵⁰⁸ eyledim: eyledi D.

⁵⁰⁹ mezkūr: meşhūr D.

⁵¹⁰ Ayan, *Nesīmī*, ss. 495-496.

Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ķuddise Sırruhu'l-‘ Alâ

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1. Şûret-i raĥmâni buldum şûret-i raĥmân benem
Rûĥ-ı⁵¹¹ muĥlaĥ Ĥaĥ kelâmı *ĥaf ve'l Ķur‘ân*⁵¹² benem
- 2.[18b] Hem benem *ânestü nâran*⁵¹³ sırrını fâş eyleyen
Hem Ĥalîl oldum bu nâra Mûsâ-i ‘ İmrân benem⁵¹⁴
3. Hem Mesîĥim⁵¹⁵ hem Sikender hem benem âb-ı ĥayât
Hem ĥayât-ı Ĥıızrı buldum çeşme-i ĥayvân benem
4. Hem muĥîĥam hem kenârem hem şâdef dür-dâne[y]em
Hem bu baĥruñ gevheri hem gevher-i ‘ ummân benem
5. Hem ĥayâlem hem cemâlem hem şifâtem hem taleb
Hem nuĥuşam hem bu naĥşe vâlih ü ĥayrân benem
6. Zülmetem mevtem⁵¹⁶ memâtem hem ĥayâtem hem memât
Mü‘mine Nûĥam⁵¹⁷ necâtem kâfire tûfân benem

⁵¹¹ Rûĥ-ı: Vaĥy-i D.

⁵¹² *ĥaf ve'l Ķur‘ân*: Kaf. Kur‘ana yemin olsun. Kaf, 50/1.

⁵¹³ *ânestü nâra*: Ben bir ateş gördüm. Tâhâ, 20/10; Neml, 27/7; Kasas, 28/29.

⁵¹⁴ benem: menem D. Şiir boyunca bu şekildedir.

⁵¹⁵ Mesîĥim: ‘ İsayem D.

⁵¹⁶ Zülmetem mevtem: Zülmet-i mevt ü D.

⁵¹⁷ Nûĥam: Nûĥ-ı D.

7. Hem ʿ ilācem hem ṭabībem hem şifāyem hem ʿ anā⁵¹⁸
Hem bu rencün renciyem hem dertlere⁵¹⁹ dermān benem
8. Muşḥafam ḥarfem kitābem⁵²⁰ hem kelāmem hem kelīm
Hem kelāmı hem nāṭıqam⁵²¹ hem Ḥaḫdan uş bürhān benem
9. Sākıyem şemʿ am şerābem hem ḥumārem hem ḥamīr
Selsebīlem sākıyem hem sāğar⁵²² ü peymān benem
10. Hem şalavātem⁵²³ hem zekātem hem benem zerḫ u riyā
Hem [menem] ĩmān ü tevḥīd şuʿ le-i ĩmān benem
11. Hem naʿ ĩmem hem raḥīmem hem kerīmem hem kerem
Hem naʿ ĩm⁵²⁴ benem ḥuldem ü cennet ü Rıdḫvān benem
12. Ey Nesīmī [sen] Ḥaḫkı bil Ḥaḫḫa ikrār eyle kim⁵²⁵
Çünkü insānı beşersen Ḥaḫ diyen insān⁵²⁶ benem⁵²⁷

D.266

⁵¹⁸ ʿ anā: şıḫat D.

⁵¹⁹ dertlere: derdine D.

⁵²⁰ kitābem: ḥurūfem D.

⁵²¹ kelāmı hem nāṭıqam: kelām-ı nāṭıqım D.

⁵²² sāğar: sākıye D.

⁵²³ şalavātem: şalātem D.

⁵²⁴ naʿ ĩm: naʿ ĩm-i D.

⁵²⁵ kim: ğıl D.

⁵²⁶ insān: sünḫān D.

⁵²⁷ Ayan, *Nesīmī*, s. 514.

Ġazel-i Ĥazret-i Nesimī Ķuddise Sırruhu'1-‘ Alā*mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün*

1. Senün ‘aşkuñ beni Mecnün édüp hiç kendimi bilmem (ben)
Bu hâle ben giriftârim saña mağbül müyüm bilmem (ben)⁵²⁸
2. Kemâl-i şevķile söyler bu dilim ey ‘azimü’ş-şân
Cemâlün vaşlına érmek muķadder mi anı bilmem
3. Ezeldendür bu ‘aşķ bende saña ma‘ lümıdır yazan
Şefā‘ at yâ Resûlullâh ne dürlü yalvaram bilmem
- 4.[19a] Benim suçum bu ‘âlemde nihâyetsizdür ey Raḥmân
‘ Aceb iḥsân olur mı hiç **Nesimī** ḳuluna bilmem

Ġazel-i Ĥazret-i Nesimī*mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün*

1. Gözün aç gör kim ey sâki⁵²⁹ ‘ Alîdür her yaña⁵³⁰ server
Muḥammed ‘ ışķ-ı deryâdur⁵³¹ ‘ Alîdür ḳıymetî gevher
2. Muḥammed ‘ ilme kân oldu ‘ Alî nuṭķ-ı beyân oldu
Aña her sırr ‘ ıyân oldu ‘ Alîdür h‘âce-i Ḳanber

⁵²⁸ Vezin kusurludur.

⁵²⁹ sâki: ṭalib D.

⁵³⁰ yaña: kan-ı D.

⁵³¹ ‘ ışķ-ı deryâdur: ‘ ışķ ile deryâ D.

3. ‘ Alīdūr cūmlenūñ cānı Muḥammedür ‘ Alī kāmı
Ḥaḳīḳatdür ‘ Alī şānı ‘ Alīdūr yār-ı Peyğamber
4. Ne bilsün cāhil ü nādān Muḥammed yā ‘ Alī kimdür
Muḥammed şāhib-i ⁵³² dīndür ‘ Alīdūr cümleye server⁵³³
5. Ḥezārān dürlü cünbüşler ‘ Alī emriyle her işler
Varur yazlar gelür kışlar ‘ Alīdūr cismi cān-perver⁵³⁴
6. ‘ Alī evvel ‘ Alī āḫir ‘ Alī zāhir ‘ Alī bāṭın
‘ Alī şems-i ‘ Alī ḥāver ⁵³⁵ Alīdūr nūr ile enver
7. ‘ Alīdūr her şey için cān ‘ Alīdūr yār ile mihmān
Odur raḥīm odur raḥmān⁵³⁶ ‘ Alīdūr cümleye rehber⁵³⁷
8. ‘ Alī vāḫid ‘ Alī eḫad [‘ Alī] ferd ü ‘ Alī şamed
‘ Alīdūr cümleye raḥmet ‘ Alīdūr şāfi‘ -i maḥşer
9. ‘ Alī sübhān ‘ Alī sulṭān⁵³⁸ ‘ Alī cennet ‘ Alī rıḍvān
‘ Alī dīndür ‘ Alī imān ‘ Alīdūr sāḳı-i Kevşer
10. ‘ Alīdūr ol veliyyu’llāh ‘ Alīdūr mazḫar-ı Allāh
‘ Alī nūrından eyva’llāh münevverdür yēdi aḫter⁵³⁹

⁵³² şāhib-i: server-i D.

⁵³³ server: reh-ber D. Beyit, divanda 5. beyittir.

⁵³⁴ Beyit, divanda 4. beyittir.

⁵³⁵ ‘ Alī ḥāver: münevverdür D.

⁵³⁶ Odur raḥīm odur raḥmān: ‘ Alī raḥīm ‘ Alī raḥmān D.

⁵³⁷ rehber: server D.

⁵³⁸ ‘ Alī sübhān ‘ Alī sulṭān: ‘ Alī sulṭān ‘ Alī sübhān D.

⁵³⁹ aḫter : kişver D. Beyit, mecmuada sayfa kenarına yazılıdır.

11. ‘ Alīdür Ḥayder-i Kerrār ol oldı⁵⁴⁰ al‘ a-i Ḥayber
‘ Alīdür atıl-i küffār ‘ Alīdür mīr ü⁵⁴¹ her leker
12. ‘ Alīñüñ nūr ile enver **Nesīmīñüñ** dil ü cānı⁵⁴²
‘ Alī vālā ‘ Alī vālī⁵⁴³ ‘ Alīdür server-i afder⁵⁴⁴

D.68

38

azel-i Ḥazret-i Nesīmī uddise Sırruhu

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Gel temāa eyle zāhid kim bu dem abdāllar
Mutafā uluñ utup giyse ‘ aceb mi allar
Murtaza megdānına marem-i akiat hānlar
Mereb-i Ḥa rāh-ı Ḥa irārı Ḥa abdāllar
- 2.[19b] anma ey zāhid bular emr-i Ḥudādan hālīdür
‘ Ālem ire ‘ aıı bilgil ki ehl-i hālīdür
Cān u dilden söylediler kim Muammed ‘ ālīdür
Mereb-i Ḥa rāh-ı Ḥa irārı Ḥa abdāllar
3. Nūr-ı Ḥa vērđi ziyā āhın ariın bildiler
Münkire la‘ net édüp nār-ı caıme aldılar

⁵⁴⁰ oldı: aldı D.

⁵⁴¹ mīr ü: mīr-i D.

⁵⁴² ‘ Alīñüñ nūr ile enver **Nesīmīñüñ** dil ü cānı: Nesīmīñüñ dil ü cānı münevverdür ‘ Alī nūrı D.

⁵⁴³ vālī: a‘ lā D.

⁵⁴⁴ Ayan, *Nesīmī*, ss. 263-264.

Sīnede āteşi yakup bir bir (birer) leşker çaldılar⁵⁴⁵
Meşreb-i Hâk rāh-ı Hâk ikrârı Hâk abdâllar

4. Geldiler hulkı Hasan şehrinden irşād eylediler
Bildiler dārü'l-fenāda olmazdan evvel oldılar
Şāh Hüseynūñ yoluna pākīze-ķurbān oldılar
Meşreb-i Hâk rāh-ı Hâk ikrârı Hâk abdâllar

5. Hāzret-i Zeyne'l-‘ abā rāh ehliñūñ dermānidur
Hem Muḥammed Bākır ol nūrı Hūdānuñ cānidur
Tāhir biñ Ca‘ ferī ḳavī mevālī kānidur⁵⁴⁶
Meşreb-i Hâk rāh-ı Hâk ikrârı Hâk abdâllar

6. Kāzım ol Rabbü'l-‘ Alādan eyledi keşf ü nidā
Şāh ‘ Alī Rızānuñ yoluna cānlar fedā
Hem Taḳī vü bā-Naḳīñūñ emrini ḳıldılar edā
Meşreb-i Hâk rāh-ı Hâk ikrârı Hâk abdâllar

7. ‘ Askerīñūñ ‘ askeri zaḥm-ı nūrile nūrāniyüz
Çün fenādan fāriğ olduk şöyle bil pinhāniyuz
Mehdī-i şāhib-rızānuñ dēdiler ḳurbāniyuz
Meşreb-i Hâk rāh-ı Hâk ikrârı Hâk abdâllar

8. Ey Nesīmī gel şenā ḳıl Muştafanūñ ālma
Ḥamdülillāh ki bizi ḳoydı ‘ abā ü şālma
Ol düvvāzdeh imām cihāda ma‘ şüm u pāk ola
Meşreb-i Hâk rāh-ı Hâk ikrârı Hâk abdâllar

⁵⁴⁵ Vezin kusurludur.

⁵⁴⁶ Vezin kusurludur.

Ġazel-i Ĥazret-i Nesīmī Ķuddise Sırruhu

[20a] *mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün*

1. Nebīler serveri cün kim Muḥammed Muṣṭafā geldi
Velāyet rehberi sulṭān 'Alīyyü'l-Murtażā geldi
2. Emīneyn ü sa'ideyn ü şehīdeyn Kerbelā geldi
Ḥasan ḥulķı Rızā ile Ḥüseyn-i Kerbelā geldi
3. Çü Zeyne'l-'Ābidīn oldı 'aṭası cümle evlādın
Muḥammed Bāķır ü Ca'fer ḳamuya reh-nümā geldi
4. Şehīd-i heftümin oldı yaķın bil Mūsā-i Kāzım
İmām-ı heṣtümün ba'de 'Alī Mūsā'r-Rızā geldi
5. Taķī taķvā-yı dīñüñ bil imām hem bināsıdır
Naķī devrān-ı 'ālemde ḳamu derde devā geldi
6. İmām 'Askerī olup peder Mehdī-i devrāna
Hudānuñ fażlı erişdi şükür şāhib-livā geldi
7. **Nesīmī** ehl-i dil olur 'Alīyi etmeyen inkār
Velāyet ehline Ḥayder imām u piş-vā geldi

Na' me-i Ĥazret-i Nesīmī Ķuddise Sırruhu

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1. Kimdir ol kim pāk olmuşdur yolunda āl-i dīn
Zār u dār-ı Muşţafā hem şāh-ı cümle murselin
Nūr-ı zātīle münevverdür semādan zemīn
Kim   Alīdür mażharullāh-ı Rabbü'l-  ālemin
2. Diñle imdi şāh-ı Merdān-ı   Alīden bir kelām
İşidüp şādān u ħandān ola ħāş u   ām⁵⁴⁷
Lā fetā illā   Alī dédi lā benām⁵⁴⁸
Kim   Alīdür mażharullāh-ı Rabbü'l-  ālemin
3. *Laĥmūke laĥmī*⁵⁴⁹ dédi aña Resūl-i bergüzīn
Ol ħabīb-i zülcelāl-i evvelin ü āĥirīn
Nūr-ı   aynı şāh Ĥasan ile Ĥüseynüñdür bil yaĥīn
Kim   Alīdür mażharullāh-ı Rabbü'l-  ālemin
4. Şāh Ĥüseynüñ sırrını ey şāh-ı Zeyne'l-  Ābidīn
Ol Muĥammed Bākır ü Ca  fer-i imām ehl-i dīn
Mūsā-i Kāzımdur ol nesl-i emīri mü'minin
Kim   Alīdür mażharullāh-ı Rabbü'l-  ālemin
- 5.[20b] Cümle   ālem ħalĥına rehber   Alī Mūsā'r-Rızā
Hem Naĥī ü bā-Naĥī çeşm-i çerāĥı Murtaşā
Şāh-ı Ĥanber şāĥib-i Düldül imām-ı rehnümā
Kim   Alīdür mażharullāh-ı Rabbü'l-  ālemin

⁵⁴⁷ Vezin kusurludur.

⁵⁴⁸ Vezin kusurludur.

⁵⁴⁹ *Laĥmūke laĥmī*: Teni tenimdir (Eti etimdir). Kenzü'l-Ummāl.

6. ʿ Askerī hem Mehdī-i šāhib-zamān pür-kerem
Daḥı senden ğayrı dermān kimden isterem
Nāṭıķ-ı Hāķ nūr-ı muṭlaķ imām-i muḥterem
Kim ʿ Alīdür maḥzarullāh-ı Rabbü'l-ʿ ālemin
7. ʿ Āşık oldur kim vére anuñ yoluna postı
Tā bileler kim olupdur Murtażānuñ dostı
Bundan özge nesne hiç gelmez dilime rastı
Kim ʿ Alīdür maḥzarullāh-ı Rabbü'l-ʿ ālemin
8. ʿ Āşık-ı sermest ḥayrānū'l-ḥā yüzine
Ḥāricīler baĝrına hem tiĝ-i berrāķ tevzīne
Ḥamdilillāh bende ol şāh-ı Merdān özine
Kim ʿ Alīdür maḥzarullāh-ı Rabbü'l-ʿ ālemin
9. Āfitāb-ı dīn maḥcūb-ı kerīm budur yār⁵⁵⁰
Zūlfikār şah-ı Merdān ile oldı āşikār
Ḥayder-i şafder şehi Düldül süvār-ı nā-medār
Kim ʿ Alīdür maḥzarullāh-ı Rabbü'l-ʿ ālemin
10. Raḥmet olsun ana daḥı hem anuñ üstādına
Kim teberrā eyleye Yezīd gelince yādına
Nesīmī kıl ṭolı sen şehūñ evlādına⁵⁵¹
Kim ʿ Alīdür maḥzarullāh-ı Rabbü'l-ʿ ālemin

⁵⁵⁰ Vezin kusurludur.

⁵⁵¹ Vezin kusurludur.

Gazel-i Hâzret-i Nesîmî Kıddise Sırruhu'l-‘Alâ

*fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün*⁵⁵²

1. Sâkıyâ mâh-ı şıyâm oldı temâm
Gel bize⁵⁵³ şun sâğar-ı mey ve’s-selâm
2. ‘ Āşıkun bayrâmı yüzün ayıdur
Ey saçun mahşer yüzün⁵⁵⁴ Beytü’l-Harâm
3. Cennetün hamrı lebün şahbâsıdur
*İşkını min zâlike ‘l-ğaber ey ğulâm*⁵⁵⁵
4. Çün gözün sermest ü la‘ lündür şerâb
Mey mubâh oldı vü şûfilik harâm
- 5.[21a] Tevbeden geç şûfiyâ rindâne kim
Bâde şâf oldı vü geldi devr-i câm
6. Çün riyâdur hırqa-püştuñ⁵⁵⁶ tã‘ ati
*Kum fe-enzir*⁵⁵⁷ minneti ke’s’el-müdâm

⁵⁵² Gazel, divanda 17 beyittir.

⁵⁵³ bize: berü D.

⁵⁵⁴ yüzün: ruñun D.

⁵⁵⁵ *İşkını min zâlike ‘l-ğaber ey ğulâm* : “Ey oğlan, beni o kaynaktan sula.”

⁵⁵⁶ püştuñ: püşun D.

⁵⁵⁷ *Kum fe-enzir*: Kalk ve uyar. Muddessir, 74/2.

7. *Ve'd-duḥānuñ*⁵⁵⁸ şemsi yüzüñ ayıdur
Muḥtefī nūra taḥte'l-ḡalām⁵⁵⁹
8. *Kāb-ı Kavseyñ*⁵⁶⁰ ḡaşuñ⁵⁶¹ miḥrābıdur
Ey imāmım gözlerüñ ni' me'l-imām⁵⁶²
9. Maḥla^c -ı envār anuñ zülfeynidür
Veche fīhā gider fī'l-ḡalām
10. Ğārifüñ kūy-ı muḡān oldı yeri
Āferin aña zehi Ğālī maḡām
11. Ka^c be-i büt-ḡānadan fark étmezem
Ḡader āyetü'l-Ḥaḡ fī gül maḡām⁵⁶³
12. Dāne-i ḡālün beni şayd étđi çün⁵⁶⁴
Ṭurrādan niçün düzersin bunça dām⁵⁶⁵
13. İncüden yegdür **Nesimīñ**ñüñ sözi⁵⁶⁶
Kim anuñ ḡüftāridur ḡayrū'l-keḡām⁵⁶⁷

D.280

⁵⁵⁸ *Ve'd-duḥā*: Kuşluk vaktine yemin olsun. Duhā, 93/1.

⁵⁵⁹ Beyit, divanda 8. beyittir.

⁵⁶⁰ *Ḡābe kavseyñ*: İki yay arası mesafe. Necm, 53/ 9.

⁵⁶¹ ḡaşuñ: ḡaşlarıñ D.

⁵⁶² Beyit, divanda 7. beyittir.

⁵⁶³ Beyit, divanda 12. beyittir.

⁵⁶⁴ beni şayd étđi çün: cihānı ṭıtdı çün D.

⁵⁶⁵ Beyit, divanda 11. beyittir.

⁵⁶⁶ İncüden yegdür **Nesimīñ**ñüñ sözi: Gel Nesimīñ kelāmın ḡüş ḡıl D.

⁵⁶⁷ Ayan, *Nesimī*, ss. 533-535. / Beyit, divanda 17. beyittir.

Ġazel-i Ĥazret-i Nesīmī*mef'ūlü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ulün*⁵⁶⁸

1. ' Ālem yüzine şaldı ziyā āl-i Muḥammed
 Ḥayvān ne bilür dānā bilür āl-i Muḥammed⁵⁶⁹
 Seyfūñ şak édüp geldi yine āl-i Muḥammed⁵⁷⁰
 Fe⁵⁷¹ şallü ' alā seyyidinā āl-i Muḥammed
 [Sad şallü ' alā mürşidinā şāh-ı Velāyet]

2. Ben ' Alīñüñ kemter ḳulıyım şāh-ı keremdir⁵⁷²
 Ḥasan başımuñ tacı Ḥüseyn gözdeki⁵⁷³ nemdir
 Çün Zeyne'l-' Abādīn Bākır ile mīr-i⁵⁷⁴ ḥaremdir
 Fe şallü ' alā seyyidinā āl-i Muḥammed
 [Sad şallü ' alā mürşidinā şāh-ı Velāyet]

3. ' Ālem yüzine külliyeñ Ca' fer gibi ' irfān⁵⁷⁵
 Kāzım gibi olmaya daḫı bir ulu sultān⁵⁷⁶
 Gül yüzini gördükçe dérem⁵⁷⁷ şāh-ı Ḥorāsān

⁵⁶⁸ Muhammesin divanda bulunan her benti 5 mısradan oluşmaktadır. Mecmuada bulunmayıp her bentte tekrarlanan mısra "Sad şallü ' alā mürşidinā şāh-ı Velāyet" dir.

⁵⁶⁹ Ḥayvān ne bilür dānā bilür āl-i Muḥammed: Gaafil ne bilür ehl bilür āl-i Muḥammed D. Mısra, divanda 1. bent 3. mısradır.

⁵⁷⁰ Seyfūñ şak édüp geldi yine āl-i Muḥammed: Dil kişverine verdi safā āl-i Muhammed D. Mısra, divanda 1. bent 2. mısradır.

⁵⁷¹ Fe: Ve D. Şiir boyunda bu şekildedir.

⁵⁷² Ben ' Alīñüñ kemter ḳulıyım şāh-ı keremdir: Kemter kuluyum ben Ali'nin ol şāh-ı keremdir D.

⁵⁷³ gözdeki: dīdemdeki D.

⁵⁷⁴ Çün Zeyne'l-' Abādīn Bākır ile mīr-i: İmām-ı Zeynel' abā Bākır mihr-i D.

⁵⁷⁵ ' Ālem yüzine külliyeñ Ca' fer gibi ' irfān: İmām-ı Cāfer Sadık bir dahi irfān D.

⁵⁷⁶ Kāzım gibi olmaya daḫı bir ulu sultān: İmām-ı Mūsa Kāzım gibi olmaya sultān D.

⁵⁷⁷ Gül yüzini gördükçe dérem: Cihan yüzünü görse derler yā D.

Fe şallü ‘alâ seyyidinâ âl-i Muḥammed
[Sad şallü ‘alâ mürşidinâ şâh-ı Velâyet]

4. Ol şâh Taḳî gözlerime nûrî⁵⁷⁸ ziyâdır
‘Alî vü bâ-Naḳî sâyesine zıll-ı⁵⁷⁹ Hümâdır
Ḥasanü’l-‘Askerî dertlülere ‘ayn-ı şifâdır⁵⁸⁰
Fe şallü ‘alâ seyyidinâ âl-i Muḥammed
[Sad şallü ‘alâ mürşidinâ şâh-ı Velâyet]

- 5.[21b] Çün Mehdî zuhûr eyleyecek ḳalmaya bürrân ferden⁵⁸¹
Ḥâricîler geḳse⁵⁸² gerek tîg ü teberden⁵⁸³
Nesîmî şâhuñ ismün⁵⁸⁴ oḳur şâm u seḳerden
Fe şallü ‘alâ seyyidinâ âl-i Muḥammed
[Sad şallü ‘alâ mürşidinâ şâh-ı Velâyet]⁵⁸⁵

D.104

43⁵⁸⁶

Gazel-i Ḥâzret-i Nesîmî

*fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün*⁵⁸⁷

⁵⁷⁸ Ol şâh Taḳî gözlerime nûrî: İmâm Taḳî gözlerime aynı D.

⁵⁷⁹ ‘Alî vü bâ-Naḳî sâyesine zıll-ı: İmâm-ı Nakî sâyesi ol mürğ-ı D.

⁵⁸⁰ Ḥasanü’l-‘Askerî dertlülere ‘ayn-ı şifâdır: İmâm-ı Askerî derdimize ‘aynı devâdır D.

⁵⁸¹ eyleyecek ḳalmaya bürrân ferden: ede nihân kalmaya perde D.

⁵⁸² Ḥâricîler geḳse: Ḥâricîleri kesse D.

⁵⁸³ teberden: teberle D.

⁵⁸⁴ şâhuñ ismün: Resûl medhin D.

⁵⁸⁵ Cahit Öztelli, *Kul Nesîmî*, Ankara: Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayını, 1969, s. 91. / Bentin, ilk üç mısrasının sonundaki “n”, divanda “e” şeklindedir.

⁵⁸⁶ Gazel, divanda 4 beyittir.

⁵⁸⁷ Divanda hem aruz hem de hece ölçüsüne uyduḡu yazılıdır.

1. Yār beni qatlı eylese qatlım⁵⁸⁸ helâldir kime ne
Men⁵⁸⁹ bilürüm ne çekerim āh u⁵⁹⁰ zārım kime ne
2. Ehl-i diller meclisinde⁵⁹¹ dēdiler kim mey hārām
Hārām olsun men içerim sever qadeh hem kim[e] ne⁵⁹²
3. Şūfiler⁵⁹³ secde kıllarlar⁵⁹⁴ mescidūñ mihrābına
Menim ol dost eşigidür⁵⁹⁵ secdegāhım kime ne
4. Ne bilürem fā münevver ne gidem uçmağa men
Çün ğanī Hūdām yaratdı küfr-i imānım kime ne⁵⁹⁶
5. Nesīmīññ sözine⁵⁹⁷ çünkim haqadur dēdiler
Menim ancak şol⁵⁹⁸ qadardur ıştılāhım kime ne⁵⁹⁹

D.31

44

Ġazel-i Hāzret-i Nesīmī Quddise Sırruhu

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün⁶⁰⁰

⁵⁸⁸ qatlım: qanım D.

⁵⁸⁹ men: ben D.

⁵⁹⁰ çekerim āh u: çekdiğim āhile D.

⁵⁹¹ Ehl-i diller meclisinde: Müddeiler arasında D.

⁵⁹² Hārām olsun men içerim sever qadeh hem kim[e] ne: Sākī-i dılıcū elinden ben içerim kime ne D.

⁵⁹³ Şūfiler: Ham sofular D.

⁵⁹⁴ kıllarlar: kıllar D.

⁵⁹⁵ Menim ol dost eşigidür: Benim ancak yār eşigi D.

⁵⁹⁶ Beyit, divanda yoktur.

⁵⁹⁷ Nesīmīññ sözine: Ey Nesīmī sözlerin D.

⁵⁹⁸ Menim ancak şol: Benim ancak bu D.

⁵⁹⁹ Öztelli, *Kul Nesīmî*, ss. 49-50.

⁶⁰⁰ Musammat, divanda 14 benttir.

1. Yüzine⁶⁰¹ kıldı [nazar] şol hâlik-i Perverdigār
Āba döndi der édem ol hayretten [oldı] tārūmār
Şol yüzün⁶⁰² kandile yazmış idi ol der-[rüz-i] şumār
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Zülfiķār
2. Kudretinden Hâk yaratdı kubbe-i zerrin-nigār
Kubbenüñ hem gerdişinden oldı bu leyl ü nehār
Çarh-ı gerdüni anuñ ismiyle döndürdi müdām⁶⁰³
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Zülfiķār⁶⁰⁴
3. ʿAql u ʿışk u nefis-i cānı hâzretten idi intizār
Bir avuç toprağa [çün] kıldı nazar Perverdigār
Ādemüñ cismi anuñ ismiyle oldı üstüvār
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Zülfiķār⁶⁰⁵
4. Ādeme kıldı⁶⁰⁶ kerāmet huld ü cennātün-naʿim
Küllü⁶⁰⁷ aña secde kıldı ğayrū şeytāniʿr-racim
Ādeme yedi ʿalā haṭṭ ile yazmış şol⁶⁰⁸ kadim
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā Zülfiķār⁶⁰⁹

⁶⁰¹ Yüzine: Nūruna D.

⁶⁰² Şol yüzün: Ol nūrun D.

⁶⁰³ müdām: medār D.

⁶⁰⁴ Bent, divanda 3. benttir.

⁶⁰⁵ Bent, divanda 4. benttir.

⁶⁰⁶ kıldı: verdi D.

⁶⁰⁷ Külli: Cümle D.

⁶⁰⁸ Ādeme yedi ʿalā haṭṭ ile yazmış şol: Ādemüñ vechinde yidi haṭṭı yazmışdı D.

⁶⁰⁹ Bent, divanda 5. benttir.

5.[22a] Mancınığdan Nemrūduñ odına atdı Ҳalīl⁶¹⁰

Nār-ı gülzār eyleyüp bir taht yaratdı şol Celīl⁶¹¹

Bu mübārek ismi yazup vardı aña Cebr'īl⁶¹²

Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār⁶¹³

6. Eyyūba kıldı havāle yidi yıl renc ü belā

Rabbenā söyledi⁶¹⁴ dā'im Һazretinden⁶¹⁵ Rabbenā

Bu ismi yād eyleyüp oldı cihān ğamdan aña⁶¹⁶

Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār⁶¹⁷

7. Sāmiri Fir'avn içün sihr étدی bizni'llāh aña⁶¹⁸

Hem nidā geldi Mūsā lakin⁶¹⁹ elinden ' aşā

Lā fetānuñ⁶²⁰ Һaққına⁶²¹ geldi bu ismiyle du'ā

Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār⁶²²

8. Һaққın emriyle götürdi Cebrā'īl ādem velī⁶²³

Hem meşāmından oқurdı Һāl⁶²⁴ étدی Meryemi⁶²⁵

⁶¹⁰ Mancınığdan Nemrūduñ odına atdı Ҳalīl: Nemrūduñ mancınığından nāra atıldı Ҳalīl D.

⁶¹¹ Nār-ı gülzār eyleyüp bir taht yaratdı şol Celīl: Nārı gülzār eyledi aña çün ol Rabb-ı celīl D.

⁶¹² Bu mübārek ismi yazup vardı aña Cebr'īl: Bu mübārek ismi geldi nāra urdı Cebrā'īl D.

⁶¹³ Bent, divanda 6. benttir.

⁶¹⁴ söyledi: söylerdi D.

⁶¹⁵ Һazretinden: Һazretinde D.

⁶¹⁶ Bu ismi yād eyleyüp oldı cihān ğamdan aña: Uş bu ismi yād kıldı buldı ol ğamdan necā D.

⁶¹⁷ Bent, divanda 7. benttir.

⁶¹⁸ bizni'llāh aña: bā-izn-i Һudā D.

⁶¹⁹ geldi Mūsā lakin: Mūsāya geldi şaldı D.

⁶²⁰ fetānuñ: teħāfū D.

⁶²¹ Lā fetānuñ Һaққına: Lā teħāfūnuñ Һaққına D.

⁶²² Bent, divanda 8. benttir.

⁶²³ velī: demi D.

⁶²⁴ Һāl: Һāmil D.

⁶²⁵ Vezin kusurludur.

‘ İ̄sā anuñ ismini yād ét̄di oldı⁶²⁶ hem-demi

Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Z̄ülfikār⁶²⁷

9. Aḥmedī Maḥmūd u Kāsım çıķdı ber-‘ arşı’l-mecīd⁶²⁸

Hem Esedullāhı gör kim hāver imiş mezīd⁶²⁹

Ber-mezīd oldı aña bu ism ü devlet ber-mezīd

Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Z̄ülfikār⁶³⁰

10. Gitdi bu hicrān devri⁶³¹ geldi [çü] hengām-ı⁶³² bahār

Şad hezārān gül⁶³³ açıldı oldı ‘ ālem murğ-zār

Bülbül ü t̄ütī⁶³⁴ o kumrı⁶³⁵ söyledi vaşfuñ hezār

Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Z̄ülfikār⁶³⁶

11. Tā-ḥayālūñ gönül şehrinde seyrān eylerem

Ben bu ismi dā’imā gönlümde tekrār eylerem⁶³⁷

Men Nesīmīyem şāhımuñ vaşfuñ⁶³⁸ destān eylerem

Lā fetā illā ‘ Alī lā seyfe illā Z̄ülfikār⁶³⁹

D.1

⁶²⁶ oldı: boldı D.

⁶²⁷ Bent, divanda 10. benttir.

⁶²⁸ ber-‘ arşı’l-mecīd: ber ‘ arş-ı mecīd D.

⁶²⁹ Hem Esedullāhı gör kim hāver imiş mezīd: Hem esedullāhı gördi dergāha olmuş mürīd D.

⁶³⁰ Bent, divanda 11. benttir.

⁶³¹ devri: demi D.

⁶³² hengām-ı: eyyām-ı D.

⁶³³ gül: murğ-zār D.

⁶³⁴ t̄ütī: kumrı D.

⁶³⁵ o kumrı: muṭabbaķ D.

⁶³⁶ Bent, divanda 12. benttir.

⁶³⁷ Ben bu ismi dā’imā gönlümde tekrār eylerem: Men meni ol şāhımuñ medḥinde ḥayrān eylerem D.

⁶³⁸ şāhımuñ vaşfuñ: şehūñ vaşfını D.

⁶³⁹ Ayan, *Nesīmī*, ss. 767-769. / Bent, divanda 14. benttir.

Ġazel-i Ĥazret-i Seyyid Nesîmî

*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*⁶⁴⁰

1. Her⁶⁴¹ kişinün şorma aşlın ' izzetinden bellüdir
Ĥüccet-i' irfānı⁶⁴² görenler ĥürmetinden bellüdir
- 2.[22b] Ĥaĥ Te' ālā ' ilm içinde çünki *simāhüm*⁶⁴³ dédi
Her kişinün baĥ yüzine şüretinden bellüdir
3. Her zerrin ħālî' mihenkinden bilinür bellü beyān⁶⁴⁴
Nitekim bīmār-ı ' aşķuñ ' illetinden bellidir⁶⁴⁵
4. Dervişün yerini⁶⁴⁶ şormaĥ dédiler ' ādet degil
' Ārifāne yek nazar ħıl kisbe tenden⁶⁴⁷ bellüdir⁶⁴⁸
5. Ey Nesîmî nuĥķını⁶⁴⁹ nādān eline vérme kim⁶⁵⁰
Gevheri şarrāfa göster⁶⁵¹ kıymetinden bellüdir⁶⁵²

D.100

⁶⁴⁰ Ġazel Kul Nesîmî'ye ait olmasına rağmen başlıkta Seyyid Nesîmî yazmaktadır.

⁶⁴¹ her: bir D.

⁶⁴² Ĥüccet-i ' irfānı: Meclis-i irfān D.

⁶⁴³ *simāhüm*: Nişaneleri. Fetih, 48/29.

⁶⁴⁴ Her zerrin ħālî' mihenkinden bilinür bellü beyān: Ādemin ħalbi mihenktir bellidir belli beyān D.

⁶⁴⁵ Beyit, divanda 4. beyittir.

⁶⁴⁶ yerini: pîrini D.

⁶⁴⁷ kisbe tenden: sîretinden D.

⁶⁴⁸ Beyit, divanda 3. beyittir.

⁶⁴⁹ nuĥķını: gevheri D.

⁶⁵⁰ vérme kim: vermegil D.

⁶⁵¹ şarrāfa göster: sarraf ne bilsün D.

⁶⁵² Öztelli, *Kul Nesîmî*, s. 88.

Gazel-i Hâzret-i Nesîmî

*fâ' ilâtün /fâ' ilâtün /fâ' ilâtün /fâ' ilün*⁶⁵³

1. Mü'minün kalbinde rûh u cism ile cândır ' Alî
' Ayn-ı zâtullâhıyla hem vech-i yegânedir⁶⁵⁴ ' Alî
2. Hem şerî' at hem tarîkat hem hâkîkat ma' rifet
Âyet-i 'ilme'l-yaqîn⁶⁵⁵ 'ilmün⁶⁵⁶ Qur'ândır ' Alî
3. [Yer yüzünde] çün senün ismün ' Alîdir yâ velî
Gökde melekler oğurlar⁶⁵⁷ nür-ı Yezdândır ' Alî⁶⁵⁸
4. Kim ' Alîyi bilmedi mel' unudur ol Mervân-ı has
Cennet-i ' adnün vişâlün hür-ı rahvândır⁶⁵⁹ ' Alî⁶⁶⁰
5. Ey Nesîmî sen bu medhî şubh u şâm⁶⁶¹ [yâd] eylegil
Şöyle kim⁶⁶² ' âlemde meşhür dîn ü imândır ' Alî⁶⁶³

D.41

⁶⁵³ Gazel, divanda 8 beyittir.

⁶⁵⁴ ' Ayn-ı zâtullâhıyla hem vech-i yegânedir: Kâbetullahdır cemâli, vech-i Subhan'dır D.

⁶⁵⁵ 'ilme'l-yaqîn: Kesin bilgi. Tekâsur, 102/5.

⁶⁵⁶ 'ilmün: ilm ile D.

⁶⁵⁷ Gökde melekler oğurlar: Gökte okurlar melekler D.

⁶⁵⁸ Beyit, divanda 6. beyittir.

⁶⁵⁹ Cennet-i ' adnün vişâlün hür-ı rahvândır: Cennet-adn visâl-i hür ü gılmandır D.

⁶⁶⁰ Beyit, divanda 7. beyittir.

⁶⁶¹ şubh u şâm: rûz u şeb D.

⁶⁶² Şöyle kim: Şöyle D.

⁶⁶³ Öztelli, *Kul Nesîmî*, s. 55. / Beyit, divanda 8. beyittir.

Na‘t-ı Hâzret-i Nesîmî*mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / fe‘ûlün*

1. İki ‘âlemde sultânım Muḥammed
Beyân-ı ‘ilm-i Ḳur’an Muḥammed
2. Hēsâb-ı ḥaşr u neşr ola o günde
Şefî‘ -i cümle ḥulḳândur Muḥammed
3. Kemâl-i ma‘rifet andan açıldı
Yaḳîn bil gevher-i kândur Muḥammed
4. Serâser yedi gögi gezdi⁶⁶⁴
Ki ‘arş ü ferş seyrândur Muḥammed
5. **Nesîmî** dâ‘imâ medḥ-i Nebî kııl
Hemişe dîn-i îmândur Muḥammed

Hâzret-i Nesîmî[23a] *fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün*⁶⁶⁵

1. İçmişem ‘aşkuñ meyini zîkrini mestâneden
Zinciri zülfine taḳdı farkı yok divâneden

⁶⁶⁴ Vezin kusurludur.⁶⁶⁵ Nefesin sadece mahlas beyti Kul Nesîmî’ye ait olan divanda bulunmuştur. Nefesin geri kalan kısmı divandaki şiirle aynı değildir.

2. Sâkıyâ hüsn-i cemâlün görenler cân vérdiler
Yâ nice mest oldu anlarıñ kadeh-i peymânenen
3. Gerçe mescidden gelür esrâr-ı ʿaşk-ı yâyla
Ġâfil olma bir nefes yâhu gelür meyhânenen
4. Kendi zâtın bilmeyenler bulmadı gevher kemâl
Sadâ-yı bülbül den aldık yanmağı pervânenen
5. Ey Nesîmî on sekiz biñ ʿâlemün⁶⁶⁶ maʿbûd-ı⁶⁶⁷ Hâk
Kim bu sırra âşinâ olmazsa yüz ver hânenen⁶⁶⁸

49

Ġazel-i Hâzret-i Nesîmî

mefâʿîlün / mefâʿîlün / mefâʿîlün / mefâʿîlün

1. Hâberdâr olmaya kimse bu ʿaşkuñ derdi vâhından
Meger kim bağı taşdandır hem anuñ kalbi âhından
2. Kimün cânında yoğdur çün bu şâhuñ Mehdiyle ʿaşkı
Ne müʾmindür ne kâfirki çıkmışdur dîni râhından
3. Yüzünde cehri derdi nişândur ʿâşıka ey hân
Ne hâcet daʿvâya ʿayândur güvâhından⁶⁶⁹

⁶⁶⁶ Kelime, mısranın üstünde ek olarak verilmiştir

⁶⁶⁷ maʿbûd-ı: maksûdu D.

⁶⁶⁸ Öztelli, *Kul Nesîmî*, s. 68. / sırra âşinâ olmazsa yüz ver hânenen: devrânı bilmez sür çıkar devrânenen D.

⁶⁶⁹ Vezin kusurludur.

4. Cemāl ü vech-i dilberden yüz döndürme ey zāhid
Süver oldı dergāhı Hāḡdan her enīs döndi şāhından
5. Evc-i' aşka etme gel inşāf eyle ey şūfi
Nétsün neylesün Nesīmi budur fenn-i āhından

50

Ḥāzret-i Nesīmi

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Bülbülem gülşende men⁶⁷⁰ gülzāra yoḡdur minnetim
Dostlar minnet Ḥudāya ḡāre yoḡdur minnetim
2. Cān u diller vermişim dilber ḡayālün⁶⁷¹ ḡaḡtına
Çün müyesser ḡıldı Hāḡ dīdāra⁶⁷² yoḡdur minnetim
3. Tengri ḡaḡḡiçün begim baş egemem⁶⁷³ nāmerde kim
Men baña yār ola[yı]m tek⁶⁷⁴ yāre yoḡdur minnetim⁶⁷⁵
4. Bende kim⁶⁷⁶ bend olmuşam zencīr-i zūlfün bendine
Manşūrum meḡdāna⁶⁷⁷ geldim dāra yoḡdur minnetim⁶⁷⁸

⁶⁷⁰ men: ben D.

⁶⁷¹ ḡayālün: ḡayāl-i D.

⁶⁷² dīdāra: dildāra D.

⁶⁷³ begim baş egemem: bugün baş egmezem D.

⁶⁷⁴ Men baña yār ola[yı]m tek: Ben bana tek yār olayım D.

⁶⁷⁵ Beyit, divanda 4. beyittir.

⁶⁷⁶ Bende kim: Nideyim D.

⁶⁷⁷ meḡdāna: meydāna D.

⁶⁷⁸ Beyit, divanda 3. beyittir.

5. Vāhid oldum yār ile yārım [bugün] minnet Hāḫḫa
Ey Nesîmî zerrece aġyāra yoḫdur minnetim⁶⁷⁹

D.62

51

Hāzret-i Nesîmî

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Ey Hüdāvendegah ismüñ faẓl-ı bislmi'llāhdur
Zāhir ü bāṭın şıfātüñ 'ayn-ı zātu'llāhdur
2. On sekiz biñ 'ālemüñ içi tışı senden tolu
Ġayrı yoḫdur arada hep külli 'aynu'llāhdur
3. *Leyse fī'd-dān* çün Hāḫdan özge nesne yoḫ
Çaḫaru baḫsaḫ ḫaḫîḫat *semme veḫhu'llāhdur*⁶⁸⁰
4. *Kullu şey'in ḫālîḫun*⁶⁸¹ vechinden oldu çün 'ayān
Āyet-i ḫüsnüñ Hāḫḫı vechüñ kelāmu'llāhdur
5. 'İlmü'l-esmānuñ ismi vü müsemması tamām
Enbiyālar atası Ādem-i Şafīyu'llāhdur

⁶⁷⁹ Öztelli, *Kul Nesîmî*, s. 67.

⁶⁸⁰ *semme veḫhu'llāh*: Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Bakara, 2/115.

⁶⁸¹ *Kullu şey'in ḫālîḫun*: Her şey helak olucu. Kasas, 28/88.

Gazel-i Nesîmî

[23b] *mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün*

1. Hâķîķat 'ilmîni cāna Őaķın Őgretme her cāna⁶⁸²
Ki Őarrāf olmayan vērmez bahāyı (ol) dürr ü mercāna
2. Pîrimiz ehl-i 'irfāndur kaķan idrāk éder ĥayvān
Érüşmez her mecāz ehli kemāl-i zāt-ı insāna⁶⁸³
3. Őaradır zāhidüñ ķalbi yoķuŐdur tã'ati ammā
Ne ĥāŐıl fikrūñ⁶⁸⁴ vesv[ā]s[dan] abeŐdir fi'li insāna
4. Muĥammed Őānına geldi niŐānı⁶⁸⁵ tãcı Mevlanuñ
Delîli lâ fetā illā gelüpdür Őāh-ı Merdāna
5. İŞütsün kãđî vü müftü bu da'vānuñ sebebin kim
Nesîmî cān ile başın virüpdür Hãķķa ķurbāna⁶⁸⁶

D.25

⁶⁸² her cāna: nādāna D.

⁶⁸³ insāna: irfāna D.

⁶⁸⁴ Ne ĥāŐıl fikrūñ : Ne lâzım fikr-i D.

⁶⁸⁵ niŐānı: niŐān ü D.

⁶⁸⁶ Öztelli, *Kul Nesîmî*, s. 46.

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün⁶⁸⁸

1. Mancınıkdan atılan Hâk aña nârı nûr éden
Gülşen-i 'aşk içre İbrâhim Hâlîlu'llâhdur
2. 'Âlemi tûfâna ğark édüp özi bulan necât
Keştiye ol dem giren Nûh nebiyu'llâhdur
3. Tura çıķup Hâkla biñbir kelâm söyleşen
Âl-i 'İmrân oğlu Mûsâ-i kelîmu'llâhdur
4. Nefha-i mu'ciz deminden mürdeler ihyâ éden
Rûh-ı kudsün hemdemi 'İsâ rûhu'llâhdur
5. Enbiyânun evveli vü âhiri vü serveri
Hâk Muhammed Muştafâ hatm-i nebiyu'llâhdur
6. Cümleñ ol serveridür serfirâzı cümleñ
Ol şefî'ü'l-müznibîndür ol habîbu'llâhdur
7. Ben ki 'ilmün şehriyem ol çapısı dédi Resûl
Ol 'Aliyyü'l-Murtaşâ şah-ı velîyu'llâhdur

⁶⁸⁷ Şiirin başında “bu da onundur” anlamına gelen “velehü” yazmaktadır.

⁶⁸⁸ Gazel başlıksız olup matla beyti yoktur. Bu durum varak eksikliğinden kaynaklanmış olabilir.

8. Şāh Ḥasan ile Ḥüseyn ol iki şehzādeler
Ḥaḡ için zālīm elinde ol şehīdu'llāhdur
9. Şāh Zeyne'l-Ābidīndür ol imām-ı müttakī
Çün Muḥammed Bāḡıruñ virdi ėibādu'llāhdur
10. Ca' fer-i Şādıḡ kim ol şıdḡ ehlinüñ sultānidur
Mūsā-i Kāzım ḡaḡīḡat faḡr-ı faḡru'llāhdur
11. Ol ė Alī Mūsā Rızādur dērler ins ü melek
Hem Taḡī vü bā-Naḡīnün ḡalbi beytu'llāhdur
12. Şāh sālār-ı cihāndur pīş-vāyı ė Askerī
Hem anuñ ḡarḡı yerinde ḡabbetu'llāhdur
13. Çün ėre devrān-ı āḡır Mehdī-i şāḡib-zamān
Rūşen ola ė ilm-i Ḥaḡ kim feyz-i fazlullāhdur

- 14.[24a]Yā ilāhi Muşḡafā vü Murtażānuñ ė aşḡına
Bu Nesīmīnün niyāzı zıkr-i şey'ullāhdur

54

Ḥazret-i Nesīmī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Bu cism evine ḡālibā[seyr ederek] çün cān gelür
Bu evde bāḡī şanma [kim] bir iki gün miḡmān gelür
2. Vardur su'ālim çün saña vérgil cevāb ḡılma ḡana
Bu rūḡ-ı ḡudsi saña degül ki sen ḡandan gelür

3. Çünkü hâkden éde sefer me‘ âdın nebât olur şecer
Saña bil kim ey şâhib-nazar ol tu‘ me-yi hayvân gelür
4. Çün tu‘ me-yi hayvân olduran aña cism ü cân gelür
Ana vérdi ilik ü kan bes tu‘ me-yi insân gelür
5. Bî-ih̄tiyâr ü bî-‘aded gelür gider kim vâşıl ola
Tâ vâşıl olunca âdeme cândan gider cândan gelür
6. Çün âdeme vâşıl olur maqşûd aña hâşıl olur
Ol nuţfeden insân olup lü’lü gibi galţân gelür
7. Çün nuţfe-i insân olur rûh-ı hayvânı olur
İnsâna vâşıl olmağa bî-dost u yârân gelür
8. Çün nuţfe-i insân olur insâna cism cân olur
Pes-rûh-i insânî olup çün şüret-i rahmân gelür
9. Ol ‘âlem-i ıtlâkdan ol şems-i dîn-i hallâkdan
Ayrıldığıçün zerre veş bu dünyâya nâlân gelür
10. Bu ‘âlem çünkim gelür kesb-i kemâl ü ma‘rifet
Étmez olursa dembedem nâdân gider nâdân gelür
11. Çün men ledün ‘ilmine ol olmadı ‘âlem ey faķîh
Ehl-i nazar önünde ol bir câhil hırmân gelür
12. Şol câhil ü ebter olan ol müşrik kâfir olan
Deccâla oldur hâr olan görmezki ol cânân gelür

13. Ma'rifetden hâlidür hâli şevkile kâlîdür
Ol her zamân bu arşada 'uryân gider 'uryân gelür
14. Çümkim kitâb-ı nefsine olmadın kârî ey hakîm
Anuñ vücûdına âdem dërsem saña yalan gelür
15. Zerâfet-i' âlem oldın çün ol şems-i dînüñ mazharı
Ol muşhaf-ı cânâneye eşya ğam ü âşiyân gelür
16. Ol zât-ı pāk mäsivâ âyât-ı Muşhafdur velî
Bu enbiyâ vü evliyâ bil fî-mesel 'unvân gelür
17. Ol muşhafı bil ismile insân-ı kāmildür kim ol
Her yerde bilgil kim yakîn ol ebb-ı ins ü cân gelür
18. Çün müşteri merîh ü şems nevbetlerüñ éder tamâm
Zühre 'aţţâr dile kâmusun derdile keyvân gelür
19. Kâlû belâda lâ diyen cânki adı cînn-i divdür
Bu dünyâdan ol bî-haber bî-cân gider bî-cân gelür
20. Hağ söze inşâf eylese âyineyi şâf eylese
Şunlarki bîkr oldı yakînde avrat gider oğlan gelür
21. Her kim ki âdem-i zâtdur étmezse âdeme sücûd
Şüretde ma' nādâ şeytân gider şeytân gelür
22. Hûni olan pis? zânî vü lûfî hûn u?
Sârîk olan bi-dest ü pâ bir dâye-i cenbân gelür

23. Görmedigün bilmediğün işitmediğün söyleyen
Görür görür dilsüz olup gör kim nice hırrân gelür
- 24.[24b]Şuna kim mürâyî şūfidür yā şeyhim mü' āzî ey püser
Yumurta bile her biri bir gelmeye çübân gelür
25. Şöyleki her esb ü baqar dürlü dürlü ne ise
Geh eslefün her yoluna bî-bürân? yürür sekbân gelür
26. İsm-i celâlün mazharı olan kişi ol ezel
İmândan ol ayrı düşer hem kâfir-i tuğyân gelür
27. İsm-i cemâlün mazharı olan kişiden tâ ebed
Hulq-ı Hasan luğ u kerem fazl ile ihsân gelür
28. Şol nâ-halef kim âdeme gördiginle evâdı halef
Nâ bâliğ ol oğlandır andan bes 'udvân gelür
29. Gör kim vücūd-ı âdemi ba' de'l-fenâ neşâţ vérüp
Her 'udvı bir dürlü kir olup kamu yeksân gelür
30. Maḥbûb ile maḥbûbenin la'ldür lebidür dürr dişî
Sünbül saçı gül ârızî yâ lâle-i nu' mân gelür
31. Boyundan anuñ zambâkı icâd éder gör kim ḥaqqı
Eşyada bu 'ilmi oqu kim tâlib-i 'ayân gelür
32. Hâl ü ḥaṭṭı zülfi anun ḥâne-i muşḥafdur okudum
Gördüm muḥaqqâk bî-gubâr ol nazmla reyḥân gelür

33. Ol cānki şāfī dil olup geçdi cihāndan eline
Billāh kim her dembedem hem çün gül-i ḥandān gelür
34. Ehl-i fenā olsa fenā iqlīm-i heftüm var?
Vallāh gerçek söz budur ol Mehdī-i devrān gelür
35. Şuna kim fenādan fi'l-fenā buldu odur şāhib-Ḳur'ān
Aña bu ḥalkuñ ekşeri enşār ü a' vān gelür
36. Bu iqlime fāni olan ehl-i sülük zümresi
Dār-ı Berhemen Keyka vü Hüsrev ü ḥāḳān gelür
37. Ḥōş ḥān-ı ḥatīb zākir u ḥāfız u a' zam?
Zāg u ber zāg cennetüñ? érüp her murğı ḥün? gelür
38. Görsüñ kemāli ṭālibān ehl-i ' aşkuñ kim yaḳīn
Ḳahr u tecellisi rāzī dostun aña rıdvān gelür
39. Bu keşretüñ āyātını ol vaḥdete irgürmeyen
Müşrikdür ol tā ebedī ' ahd ü peymān gelür
40. Her zerrede ğayrı gören bu şems? ey ḳamer
Ol vaḥdetüñ iqlīmüne bī-dīn ü imān gelür
41. Her bir ' ulūmuñ gerçe kim vardur maḳāmı az u çok
' İlm-i ledun oḳuyan derviş gider sulṭān gelür
42. Her sālīkūñ kim ayağı merdāne basmaz bu yolu
Dīninden ol ayru düşer mevtābe olup? gelür

43. Bil bu ũlũm? pāyānı yokdur t̄alibā
Çũnkim bu bahrın kaṭresi vũ deryāsı bī-pāyān gelür

55

Ĝazel-i Bosnevī Baba

[26a] *fā' ilātũn / fā' ilātũn / fā' ilātũn / fā' ilũn*

1. Fehm edũp ' ilm-i nihānı fetḥ-i bāb oldı baña
Ḥamdulillāh çār ' arz-ı dũrt kitāb oldı baña
2. Ŗems-i cihāndan gũrũndi nũr-ı maḥbũb-ı ezel
Gũsterũp vech-i cemālũn āfitāb oldı baña
3. Çarḥ- ı ' aŖḫı serteser seyrangāh-ter seyr eyledũm
Bī-zevāl ũzre girũp ' ayn-ı ḫıṭā oldı baña
4. H'āhiŖi levḥ-i kaḍerden ḫātem-i naḫŖ-ı eḫad
Maẖzar-ı taŖvīr-i ' ālem bī-ḫabāb oldı baña
5. Menzili devr-i kaḿer dīdāra vāŖıl olmaĝa
' Iyd-ı ekberdir cemāli māhitāb oldı baña
6. Çũn mũnevver zātını gũrdũm ki taŖvīr eylemiŖ
Cũmle Ŗeyden bī-hũccet-i inḫılāb oldı baña
7. Mey-i ' aŖḫũn **Bosnevī** sen cāmını nũŖ eyle kim
ŖīŖe-i bezm-i Ŗafādur cem-i cenāb oldı baña

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevī Baba*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Nāṭıķın emr-i Ĥudādur bī-reib ey pāk-zāt
İspātından şāyet oldı *ķul hüvallahū*⁶⁸⁹ şıfāt
2. Gel oķu ma' nā yüzünden çār-ı meyin sırrını
Keşf olur bāb-ı ' ulūmuñ görünür her müşkilāt
3. Emr-i ġā'ib hāzır oldı *lem yelīd ve lem yūled*⁶⁹⁰
Emr-i künden söyleşürler cümle eşyā-yı zerrāt
4. *Küfüven eħad*⁶⁹¹ degil mi huṭbe-i levlāki gören
Guş édüp insile ceme hūşu tıyurur şalāt
5. Sen hāzā'in gibi hıfz ét bu remzi **Bosnevī**
Çünkü idrāk édemez hōd-bın olan nedür necāt

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevī Baba*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Bā-i bismillāh déyüp çağırırım dost dost
*Şemme veçhu 'llāh*⁶⁹² görüp çağırırım dost dost

⁶⁸⁹ *ķul hüvallahū*: De ki o Allah. İhlas, 112/1.

⁶⁹⁰ *lem yelīd ve lem yūled*: O doğurmadı ve doğurulmadı. İhlas, 112/3.

⁶⁹¹ *Küfüven eħad*: O tektir, eşi yoktur. İhlas, 112/4.

⁶⁹² *Şemme veçhu 'llāh*: Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Bakara, 2/ 115.

2. Nūr-ı ʿayn-ı Muṣṭafā naḳd-ı rūhı Murtaẓā
Şāh Ḥasan-ı müctebā çağrırım dost dost
- 3.[26b] Kerbelāʿıyd-ı şāh Ḥüseyn-ı şehīd⁶⁹³
Kesmezem senden ümīd çağrırım dost dost
4. Pīş-vā-yı ehl-i dīn dīne rüy-ı zemīn
Şāh Zeyneʿl-ʿĀbidīn çağrırım dost dost
5. Mezheb-i server dūrür şāfʿī maḥşer dūrür
Ol imām-ı Caʿfer dūrür çağrırım dost dost
6. Gelin levh-i ḳādire ḥaṭṭ-ı zātı envere
Hem imām-ı Bāḳıra çağrırım dost dost
7. Ol şehīdi *ḳul kefā*⁶⁹⁴ mālīk-i milk beḳā
Kāzım Mūsā Rızā çağrırım dost dost
8. Etkıyā-yı şeh Naḳī cān u dilden şādıḳı
Dü cihānuñ revnaḳı çağrırım dost dost
9. Yā ʿAlī Naḳī pāk tā bu sīnem çāk çāk
Cesedüm olunca ḥāk çağrırım dost dost
10. Ravza-i maʿnā güli baḡ-ı necef bülbülü
Yaʿni imām-ı ʿAlī çağrırım dost dost

⁶⁹³ Hece kusurludur.

⁶⁹⁴ *ḳul kefā*: De ki yeterli. İsrā, 17/96.

11. Һaymegāhıdur serveri nesl-i pākūñ rehberi
İmām-ı Һasan ʿ Askerī çağırırım dost dost
12. Mehdī-i maʿ nā budur ʿ ilmü'l-esmā budur
Bosnevī imza budur çağırırım dost dost

58

Ğazel-i Bosnevī Baba Һazretleri

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

1. Mazhar-ı sırr-ı Һudāsın yā ʿ Alī senden meded
Enbiyādan ibtidāsın yā ʿ Alī senden meded
2. Nām-ı nūrı velāyet senden oldı āşikār
Hem Cebrile rehnümāsın yā ʿ Alī senden meded
3. *Laħmüke laħmi*⁶⁹⁵ dédi Һaqqında ol Һayrü'l-beşer
Nür-ı ʿ ayn-ı enbiyāsın yā ʿ Alī senden meded
4. Fazl-ı ʿ ilmün miftaħı olup ʿ irfā urefā(?)⁶⁹⁶
Fātiħ-i kişver-küşāsın yā ʿ Alī senden meded
- 5.[27a] Seni inkār eyleyen ol Һārici müşriklere
Zülfikār-ı lā fetāsın yā ʿ Alī senden meded
6. **Bosnevī** ednā Һapunda nā-tüvānındur senün
Raħmet-i cüd seħāsın yā ʿ Alī senden meded

⁶⁹⁵ *Laħmüke laħmi*: Teni tenimdir (Eti etimdir). Kenzü'l-Ummâl.

⁶⁹⁶ Mısranın devamı silik olduğu için okunamamıştır.

Ġazel-i Bosnevî Baba*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Ey risâlet gülsitâni ey nihâl-i serv-ķad
Ĥaķķuñ Ĥaķķında degül mi *ķul hüvallahü eĤad*⁶⁹⁷
2. Bâ-i bismillâhda gördüm birligüñ esrârını
Niçe müşrik derki démez münkir *Allāhuşşamed*⁶⁹⁸
3. Doğmadın zât-ı şifâtı çün münezzeh ol ġanı
Lâ veche vü lâ mekândur *lem yelîd ve lem yüled*⁶⁹⁹
4. Mü'min iseñ cümle eşyâsı şifâtı Ĥaķdurur
Ĥiç fenâ olmaz cihânda zâtına yoķdur 'aded
5. AĤmed MuĤammede her dem eyledi iķrâr **Bosnevî**
*Lem yelîd*⁷⁰⁰ ki oķursın oldurur *küfüven eĤad*⁷⁰¹

Ġazel-i Bosnevî Baba*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Ehl-i 'aşķuñ her sözü *ümmü'l-kitābuñ* aynıdır
Sen tehî şanma⁷⁰² dilâ şâĤ-ı cevābın 'aynıdır

⁶⁹⁷ *ķul hüvallahü eĤad*: De ki o Allah tektir. İhlas, 112/1.

⁶⁹⁸ *Allāhuşşamed*: Allah samettir. İhlas, 112/2.

⁶⁹⁹ *lem yelîd ve lem yüled*: O doğurmadı ve doğurulmadı. İhlas, 112/3.

⁷⁰⁰ *lem yelîd*: O doğurmadı. İhlas, 112/3.

⁷⁰¹ *küfüven eĤad*: O tektir, eşi yoktur. İhlas, 112/4.

⁷⁰² şanma: baķma (Koca, 1990).

2. Kenz-i mahfîdir hürûfun *‘allemel’esmâyi* gör
Ma‘nâ-i *seb‘u’l-meşâni*⁷⁰³ ilm ü bâbın ‘aynıdır
3. Revnâk-ı ruhsâr-ı yârin⁷⁰⁴ görünür her zerreden
Tal‘at-i hürşîd-i enver nûr-i tâbın ‘aynıdır
4. Vech-i âdemden oğu kim nüsha-i ‘ilm-i ledün
Muşhâfi nâţık odur ‘âlî cenâbın ‘aynıdır
5. **Bosnevî** bu feyz-i nazmuñ ‘ârif u⁷⁰⁵ dâna bilür
Tılsım-ı âb hayât-ı Kevşer şerâbın ‘aynıdır⁷⁰⁶

61

Ġazel-i Bosnevî Baba

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

1. Ehl-i ‘aşkuñ zıkr ü fikri dembedem didâr olur
İstemez hemîşe behîşti h‘âhişi didâr olur
2. İzdihânuñ keşretinden kendüzin eyler bîrün
Nevm-i ğafletten uyanur her seher bîdâr olur
- 3.[27b] Pûte-i ‘aşk içre kâl éyler vücûdın serteser
Zâhid-i ‘ârif olanlar hâzîni esrâr olur

⁷⁰³ Yedi âyetten meydana gelen Fâtiha Sûresi’dir.

⁷⁰⁴ yârin: yâr çün (Koca, 1990).

⁷⁰⁵ ‘ârif u: ârif-i (Koca, 1990).

⁷⁰⁶ Turgut Koca, *Bektaşî Alevî Şairleri ve Nefesleri (13.yüzyıldan 20. yüzyıla)*, İstanbul: Naci Kasım İstanbul Marif Kitaphanesi ve Matbaası A.Ş., 1990, s. 567.

4. Sâķī-i devri zamānuñ cür' asın nüş eyler ol
Yapışur *ħublü'l-metīne* mest olur huşyār olur
5. Ķatlı éder dīvi ' inādı **Bosnevī** ' ālemde bil
Vāriş-i ' ilm-i nübüvvet Ĥayder-i Kerrār olur

62

Ĝazel-i Ĥazret-i Bosnevī Baba

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. ' Aşķ bil ki ey birāder ĥarfı yok Furķānidur
Cān u dilden oķu kim ol emr-i Ĥaķ bürhāndur
2. Nüşā-i ' aşķ-ı ilāhi şanma kim āsān olur
Emr-i künde lafz-ı ĥāzır şūret-i raĥmāndur
3. Bu serīri ' aşķa hergiz dest-res bulmaz yolu
Devr éder bir muĥteremdür ĥükm iden sulţāndur
4.(?)⁷⁰⁷ özinden böyle teşbīb eyledi
Māye-i ' aşķ miĥnet-i ĥattābı pāyāndur
5. Bā-i bismillāh oķu kim mişlini şerĥ eyle gel
Olma nādān? bil kim bilenler merdāndur
6. ' Aşķ-ı da' vāya düşme ' ārif iseñ **Bosnevī**
Noķtasız fetvāyı ' aşķı farķ éden irfāndur

⁷⁰⁷ Mısranın devamı silik olduğu için okunamamıştır.

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevī Baba*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün⁷⁰⁸*

1. *Küntü kenzün⁷⁰⁹* hücetü bürhānıdır bektāşiler
Sırrı mi' rāc mazharı ' irfānıdır Bektāşiler
2. Mücerred ervāh-ı ⁷¹⁰ kıdsün rehberi zāt ü şifāt
Faḫrū faḫrī remzinüñ derbānıdır Bektāşiler
3. Levh-i maḫfūzu nübüvvet ḫāteminde naḫş-i ḫaṭ
Āyeti ' ilm-i ledün Furḫānıdır Bektāşiler
4. Leyle-i necm-i şeref ol kıble-i islām[ı] dīn
Beyt-i ma' mūrı Ḥudānuñ kānıdır Bektāşiler
- 5.[28a] Maḫrem-i şadı risālet sāye-i ' arş-ı mecīd
Burc-ı⁷¹¹ sa' ādet māhınuñ raḫşānıdır Bektāşiler
6. Kāşif-i sırr-ı velāyet Ca' ferī mezhebdürür
Dü cihānuñ server-i sulṭānıdır Bektāşiler
7. Yeg nazardan zühre-i a' dā-yı dīn şad çāk olur
Şāh-ı ' Alī Murtażā arslānıdır Bektāşiler⁷¹²

⁷⁰⁸ Ġazel, eserde (Koca, 1990) 7 beyittir.

⁷⁰⁹ *Küntü kenzün*: Ben bir gizli hazine idim, görölmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

⁷¹⁰ Mücerred ervāh-ı : Hem mücerret rüh-i (Koca, 1990).

⁷¹¹ Burc-ı: Bu (Koca, 1990).

⁷¹² Beyit, eserde (Koca, 1990) yoktur.

8. Vākıf-ı esrār iseñ kıl **Bosnevî** cānuñ fedā
Çün şehīdī Kerbelā qurbānıdır Bektāşiler⁷¹³

64

Ġazel-i Bosnevî Ĥazretleri

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Ĥiṭāb-ı *Ien terān̄mūñ*⁷¹⁴ rumūzı Murtażādandır
Ṭulū' şems-i 'ālemde enveri Muşṭafādandır
2. Velikin şūfī-i sālūs⁷¹⁵ idrāk u fark' étmez
Ki doğmuş raḥm-ı māderden gözi yok ibtidādandır
3. Ne bilsün kıble-i dīni özin bilmez yalāncıdır
Eser senūñ ḥaḳıḳatle mecāzı hep riyādandır
4. Benim merdān-ı sūḥandānım déyü lāf-ı güzāf eyler
Ki sebaḳ olmuş sırrı şeyḫ firādandır⁷¹⁶
5. Gör imdi münkirūñ fi' lūñ müdāmā bezm-i ṭa' n eyler
Meyān-ı beste zunnār olmuş bugün ol Rūm papadandır
6. Muḥıbb-i ḥānedānuz biz ḳuluyuz āl-i evlādın
Ki ḳahrı bize luṭf oldı ezel nuṭḳı rızādandır

⁷¹³ Koca, *Bektaşî Alevî Şairleri ve Nefesleri*, s. 566. / Beyit, divanda 7. beyittir.

⁷¹⁴ *Ien terān̄*: Beni asla göremezsin. A'râf, 7/143

⁷¹⁵ Metinde siliktir.

⁷¹⁶ Vezin kusurludur.

7. Çalındı tabl-ı tebşîrât dilâ megdân-ı ‘ aşk içre
Göründi çeşme-i secde ki tâ kâlû belâdandır
8. Bu ednâ **Bosnevî** vuşlat diler etsün dîdârına
Niyâzım bu durur dâim benim ol bî-riyâdandır

65

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî

mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

1. Ne dânem ‘ Arabî Farsî ne ez-Türkem ne Yunanem
Dilâ bir nefha-i ‘ aşkam velî bir sır u bürhânem
2. Ne tedsîs-i Zebûr u Tevrât ne İncîl⁷¹⁷
Ne Mûsâ vü Mesîh oldum ‘ ulûmı baħr-ı Furķânem
- 3.[28b] Sin ü ĥarfin oķuyup âdeme geldüm⁷¹⁸
Beşer pîrâheññ giydüm mir’ât-i nûr-ı Raħmânem
4. Degül taķdîr-i nuţķım naşş-ı kâtî‘ dür ey zâhid
Degilem âb-ı nâr-ı bād velâkin ĥâk-i yezdânem
5. Dekadenk? **Bosnevî** ‘ âlem ne dânem ġayr-ı zâtem nist
Hemân eşyâ-i Ĥaķ dëdüm dige-gün ne bînânem

⁷¹⁷ Vezin kusurludur.

⁷¹⁸ Vezin kusurludur.

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Baba Ķuddise Sırruhu

mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün

1. Beni ıa' n étme ey zāhid ki bir řāha nedîm oldum
Geçüp benlik hicābından bu birlikde ıadîm oldum
2. Nidā érđi sem' -i cāna işidüp sırr-ı Yezdānı
Geçürdi ism-i resimden velî ıalb-i selîm oldum
3. Velî ismim o demindür göründi řuretā insān
Yedî kırık çile gördüm müsem mādan cesim oldum
4. Görinür sırrım eşyāda hulūlı ittiĥād étmez
Oıudum ders-i *kerremnā*⁷¹⁹ rūĥ-ı ıudsî dersim oldum
5. Bu nazm-ı pākimi fehm ét ĥilāfı bilme ey řūfı
Ki ĥüccet kenz-i lāyefnā budur kim terk-i bîm oldum
6. Ĥūr u ĥılman cennet ü ıamu ıamusı cism-i insānda
Yeter **Bosnevî** ednā déme fazl-ı na'îm oldum

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî

mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün

⁷¹⁹ *kerremnā*: Şereflendirdik. İsrā, 17/70.

1. Bu ūret nefha-i ‘aūkım velī ben emr-i Yezdānem
Oķu gel bā-i bismillāh vallāh Yezdānem⁷²⁰
2. Nedenlū mūūrik-i hōd-bīn ēderse nazmı inkār
Kelāmımdur yine bākī ķalur ma‘ nāda Furķānem
3. Görūdüm gerķe ādem haķāretle nazār ķılma
Tamāūāgāh-ı eūyāyım ki zerānında pinhānem
4. Nazargāh-ı ta‘accūbde perī peyker milk-i ‘ācizinim
Ne bilsün ins ü cin zāhid ki sālār-ı ‘irfānem
5. Gelūpdür **Bosnevī** kemter dilā bir ķaķreden ammā
Hezārān baķr olur peydā ki her ķaķre ‘ummānem

68

[29a] **Ĝazel-i Ėazret-i Bosnevī Baba Ėuddise Sırruhu**

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Ėayret aldı ey gōñül divāne ol ūimdengerü
Mūm-ı ‘aūķa yana gör pervāne ol ūimdengerü
2. İūtāle eyledūñ ķün diller ballar ‘aūķına
Pīr-i ‘aūķuñ ‘aūķına bīgāne ol ūimdengerü
3. Terk-i nāmūs eyle her dem cām-ı ‘aūķı nūū ēdüp
Var ķarābāt bezmine mestāne ol ūimdengerü

⁷²⁰ Vezin kusurludur.

4. Tut yüzün dergāh-ı Hāḫḫa sen tūrābīler gibi
Beyt-i ‘aşḫa gir bugün vīrāne ol ūimdengerü
5. Gün yeter vā‘ izlerüñ taḫrīkine ūabr eyledik
Bosnevī var sākin-i meyḫāne ol ūemdengerü

69

Ġazel-i Hāzret-i Bosnevī Ḳuddise Sırruhu

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Bezm-i ‘aşḫ içre bugün ḫayrān olan gelsün berü
Vāḫıf-ı huūyār olup mestān olan gelsün berü
2. Teūne diller ḫālını erbāb-ı nādān añlamaz
Nuḫḫ-i bākiyle kapum ‘irfān olan gelsün berü
3. ūūfi-i sālūs olanlar bezm-i ‘aşḫa gelmesün
Tekye-i ūıdḫ-ı rızāda cān olan gelsün berü
4. Pençe-i cām niçe bilsün olmayan ūāfī dimāğ
Rīk-i ‘aşḫda çākeri püryān olan gelsün berü
5. İmtiḫān olsun cihānda diller yā ‘āūıḫlaruñ
Baū açuḫ abdāl gibi ‘üryān olan gelsün berü
6. **Bosnevī** esrār-ı ḫaḫḫı añlamaz dünyā perest
Varlığın terk eyleyüp sultān olan gelsün berü

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Kıddise Sırruhu

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Bilki Rüm abdālým her kâle minnet eylemem
Naĥv-i ĥarfden geçişür timşâle minnet eylemem
2. ' Arabî Farisiye minnet eyleyen ' aşık degül
Ta' lîm neylesin olan ef' âle minnet eylemem
- 3.[29b] Levĥ-i uşurlub degilem benden al şâfî cevâb
Kurret-endâzdeki kâle minnet eylemem
4. Görinen ' ilme'l-yaķîn⁷²¹ ' ayne'l-yaķîndür ey zâhid
Rüy-ı ĥaķķı görmüşem imĥâle minnet eylemem
5. *Aĥsen-i taķvîm*⁷²² ile mażhar-ı eşyâ budur
Kâf u nün olmuşam rümâle minnet eylemem
6. Bende-i âl-i ' abâyım var yürî şûret perest
Rân-ı Ĥaķdur mezhebim a' mâle minnet eylemem
7. Ĥâşılı ben **Bosnevî**yem terk-i tecrîd olmuşam
Bir mücerret abdâlmki zâle minnet eylemem

⁷²¹ ' ilme'l-yaķîn: Kesin bilgi. Tekâsur, 102/5.

⁷²² *Aĥsen-i taķvîm*: (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tin, 95/4

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Dilberā zāhir görünür sīnem üzre yare yoĶ
Gir bu Ķalbüm iĶre gör hiĶ yarasız bir yara yoĶ
2. Ĥākipānuñ tūtiyādur Ķeşmime bedr-i münir
Yār-ı gār olmuş baña bir sen gibi mehpāre yoĶ
3. ŞavĶ alır eşyā-yı 'ālem nūr-ı ĥüsnüñden senüñ
Pür yaĶar pervānenüñ cān u dil pür nāra yoĶ
4. GerĶe Mecnūn görünür 'ālemde vāfirdür veli
Sen şaĶı Leylāya baĶlu ben gibi bī-Ķāre yoĶ
5. Ĥüsnüñi seyr etmege ārzü Ķılar her şeyĶ ü şebāb
Dilberā **Bosnevî** veş sīnesi şad-pāre yoĶ

Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Dilberā gezdüm cihānı sūy-ı sū
Varmidür ruĶsār veş bir nīĶĶu
2. Aradım buldum bir dem Ķayl-i dem
Bulmadum eyler muĶabbet rūberü

3. İster idüm rāz-ı ‘ aşkım açmağa
Hālīm añlar yođ bilür yođ mū-be-mū
- 4.[30a] Sürer şanur dem bu fenāda bulunur
Merdum-ı sencīda diller tobtolu
5. Teşne dil ‘ ālemde vardur gerçi kim
‘ Aşkile yanmışdır vefī faħcerū
6. Sākiyā devr-i zamāndan istesem
Vérmez ol hā’ifi bir kaçre şu
7. Bundan özge var rumuzum remzile
Gūş-ı mār ét hōşça cānlar gelberū
8. Biñ iki yüz şeşte tamām
Suyyūduda bir fesād eyler ğülü
9. Bundan özge hikmetu’llāh bilür
Kimse bilmez bundan artuđ ilerū
10. Hā elifdür dāl ü mīm fetħi anuñ
Ey şāhım mīm ü hādan cüstücū
11. Nüşa-i Raħmāna gel bađ raħm kıł
Hīç ağarmı ‘ aksine bir kaçre şu
12. Ne müneccim ne mühendīs ister ol
‘ Ālem oldur cümle eşyāya şamu

13. Hâk vekîldir hem delîldir hem kefîl
Fâ' il-i muṭlaḳ durur ol ey?
14. Taşavvuf şanma bu nazmı şâf-i dil
Bosnevînün rüiyeti ebyâtı bu

73

Ġazel-i Hâzret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu

*fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün*⁷²³

1. Bir güli ruḫsârũ ey olmuş efkendesî
Zâr édüp bülbül mişâli dil anũ ger bendesî
Hâste-i ' aşḳam bugün ey şehlerin şâhendesî
Bu ferş-i miḫnet içre düşmişem dembestesî
Ben gibi var mı cihânda olmaya hîc kimsesî
Gel yetiş imdâdıma ey kimsesizler kimsesî
2. Yâ ilâhi sen bilürsin hâlimi oldum neçâr
Pûta-i ğamda vücûdum yanmada leyl ü nehâr
Zulmet içre ḳalmışam her rûzum oldı şeb-i nâr
Senden özge yok enîsim ey ğani Perverdigâr
Ben gibi var mı cihânda olmaya hîc kimsesî
Gel yetiş imdâdıma ey kimsesizler kimsesî
- 3.[30b] Kimine eyler tesellî şoḫbet-i ' irfânile
Kimine cevr ü cefâlar gösterür bürrânile
Kimini şâh eyleyüp ol mühr-i Süleymânile
Kimisi sermest bi-' aḳl yatur hicrânile

⁷²³ Nakarat mecmuada son beyite eklenmiştir.

Ben gibi var mı cihānda olmaya hīc kimsesi
Gel yetiş imdādıma ey kimsesizler kimsesi

4. **Bosnevi** kemterem şāh-ı velāyet gel yetiş
Ceyş ü ğamda almışam ey tāc-ı sa' ādet gel yetiş
Kūh-ı firat ire aldum ıl hidāyet gel yetiş
Pāy-māl oldum meded eyle ' ināyet gel yetiş
Ben gibi var mı cihānda olmaya hīc kimsesi
Gel yetiş imdādıma ey kimsesizler kimsesi

74

azel-i Hāzret-i Bosnevi uddise Sırruhu

fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilūn

1. Meclis-i zincir-i ' aşım gel yetiş cānān baa
Her gūnāhım gūne adı ' afv ıl gūfrān baa
Gūlřeni dār-ı fenānu yarsuz zindān baa
Var iken dilde muabbet tılsımı mervān baa
Nu-ı zātımdan açup gōr neyledi nādān baa
2. Rūz-ı hařri anmayup ōz cānile ' ahd eyledi
atlime i' lām ēdūp nīrān-ı mūřhed eyledi
Ehl-i beyt ocaımı sōndürmege cehd eyledi
Ol Yezidi zehr-i bīdīn cānıma aşd eyledi
Neydi nā-a yere ol ni' met-i gūfrān baa
3. Ařinā-yı sırr-ı eřyā oldıımmıdır şuum
a mūnezzeħ cūmle řeyden bildiımmıdır řuum
a-ı bāıldan seup fark ētdiımmıdır şuum

Men ʔarīḳı müstaḳīme gitdigimmidür Şuçum
Ya nedendir ibn-i mülcem eyledi bühtān baña

4. Āh kim bir hemdemim yoḳ diñlesün aḳvālimi
Sergüzeştim ḥadd-ı birün añlasün ef ʔalimi
Ḳanı bir ʔālemki idrāk eylesün aḥvālimi
Ḳanı bir esrāra maḥrem söylesün vebālimi
Ne cihetden fitne düzdi nāḡihān düŐmān baña

- 5.[31a] **Bosnevī**yem pür ḳuŐurum bilki taḥmīr olduḡım
Kerbelā ʔopraḡıyla bünyādı taʔmīr olduḡım
Bundan özge bilmezem böyle taʔzīr olduḡım
Söylesün Őeyḥ-i müderris bend-i zincīr olduḡım
Sırr-ı Furḳāndan ...? geldi ḳatlı için fermān baña

75

Ġazel-i Ḥazret-i Bosnevī Ḳuddise Sırruhu'1-ʔ Alā

mefāʔīlün / mefāʔīlün / mefāʔīlün / mefāʔīlün

1. Göñül meyl eyledi cānāna çeşm-i siyāh cerde
Baña raḥm eylemez aŐlā alur aḡyārı defterde
ʔAceb ḥālüm niçe olur benüm bu dār-ı āḥarda
Eger vuşlat erişmezse bugün yārimle bu yerde
Şu denlü gözimüñ yāŐın dökem ol rüz-ı maḥŐerde
Ki tā bu āh-ı efḡānım çıḳa ʔarŐ üzre günlerde
2. Çekem bir naʔre-i yāhu gelüp hep cinn ile insān
Melāʔik cümle ola āḥır olalar hālime ḥayrān
Görenler Şekli mi ol dem ola ḥayrān-ı ser-gerdān
Bulunca yārimi biŐek divān-ı bārīde olan

Şu denlü gözimüñ yâşın dökem ol rûz-1 maşşerde
Ki tâbu âh-1 efgânım çıka ‘arş üzre günlerde

3. Kâmu mesned-nişin ehlin ki da‘vet eyleyem bir bir
Neler étdi baña yârüm şikâyet eyleyem bir bir
Cünün-1 ‘aşkıımı ya‘ni hikâyet eyleyem bir bir
Benüm bu sergüzeştim hep rivâyet eyleyem bir bir
Şu denlü gözimüñ yâşın dökem ol rûz-1 maşşerde
Ki tâbu âh-1 efgânım çıka ‘arş üzre günlerde

4. Nazar kııl bendeki kıaldum nedâmetde diyem yâ Rab
Ne çekdüm yâr için dâr-1 felâketde diyem yâ Rab
Baña rahm étmedi bir dem refâkâtte diyem yâ Rab
Geçürdi ‘ömrimi bârı melâletde diyem yâ Rab
Şu denlü gözimüñ yâşın dökem ol rûz-1 maşşerde
Ki tâbu âh-1 efgânım çıka ‘arş üzre günlerde

5. Ayırssa **Bosnevî** ‘ayñuñ görüp ol kıurre dil-cûda
Geçer elbet girîbânı elime ol terâzûda
Tutam dâmenini ol dem érem tâ vaşl-1 maşşûda
Özüm dârda yüzüm yerde varam dîvân-1 ma‘bûda
Şu denlü gözimüñ yâşın dökem ol rûz-1 maşşerde
Ki tâbu âh-1 efgânım çıka ‘arş üzre günlerde

76

Ėazel-i Ėazret-i Bosnevî Baba Kıuddise Sırruhu

mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

1. Muhibb-i âl-i Resûlüm Yezîdi yâr-i gâr etmem
Şıfât-1 zât-1 tecridüm velî bir kem nazâr etmem

Cihānuñ terkini kıldum mülevveş ihtiyār etmem
Bu ziynet bezmine ašlā vü vallāh ihtiyār etmem
Bugün abdāl-ı ‘aşkıñ ben cihāna i‘tibār etmem
‘Alīyyü’l-Murtażā Hāḡḡ-ı Hudādan ġayr-ı yār etmem

2.[31b] Fenānuñ bārgāhında revāmı cāy-ı gāh etmek

Adm dervīş ola āḡir fenāyı bezm-i gāh etmem
Ne lāzım ekl ü şürb için şeb ü rüz āh u vāh etmek
Çü nāmı zehr-i ḡātildür sezāmı eyvallāh etmek
Bugün abdāl-ı ‘aşkıñ ben cihāna i‘tibār etmem
‘Alīyyü’l-Murtażā Hāḡḡ-ı Hudādan ġayr-ı yār etmem

3. Bu sīnem neyzeni ‘aşḡuñ derūnım bāde-i cemdür
Ne mümkündür şikest olmaḡ bināyı dest-i a‘zamdur
Vallāh levḡ-i taḡdīre bu göñlüm çünkü maḡkumdur
ġamım yoḡdur güzārımda Hudā rızḡ-ı ‘ālemdür
Bugün abdāl-ı ‘aşkıñ ben cihāna i‘tibār etmem
‘Alīyyü’l-Murtażā Hāḡḡ-ı Hudādan ġayr-ı yār etmem

4. Serāpa perdeler çekse sipihr ceyš ü emāre
Düşer baña rām olmaḡ bu cismim ḡalsa şad-pāre
Görse ne gerek ḡalursam rāh-ı Hāḡdan olamam avāre
Naşūhumdur şabūr ismi sipāsım yoḡdur aḡyāre
Bugün abdāl-ı ‘aşkıñ ben cihāna i‘tibār etmem
‘Alīyyü’l-Murtażā Hāḡḡ-ı Hudādan ġayr-ı yār etmem

5. Selefden ‘ādet étmişdür bu rāhı bunca ‘aşıklar
Şehādetle rehā bulmuş cihānda cümle şadıḡlar
Fülüsi aḡmere vérmış bu dehri baḡrı yanıklar
Hāḡīḡat **Bosnevī** bilmem ne söyler nāra lāyıḡlar

Bugün abdāl-ı ‘aşkı̄m ben cihāna i‘tibār etmem
‘Alīyü’l-Murtaẓā Hāḳḳ-ı Hūdādan ğayr-ı yār etmem

77

Ġazel-i Hāzret-i Bosnevī Ḳuddise Sırruhu

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Ehl-i ‘aşḳuñ ḥālidür kim sīm ile derdden geçer
Terk éder nāmūsı tengi zevḳ ü zīverden geđer
2. Kevşer-i la‘ l-i lebüñden sāḳiyā içmekde güç
La‘ l-i nābı gūş édenler cām-ı aḥmerden geđer
3. Mest olur tā ḥaşre dek bilmez şafāyı ğuşşa ğam
Hāşılı huşyār olur ol yedi aḥterden geçer
4. Defter-i ‘uşşāḳa yazmaz levḥ-i dil esrārını
Cāme-i ‘aşḳ ḥāḳīḳat niçe defterden geçer
5. **Bosnevī** ednāyı gör yāre kılmaz imtizāc
Dembedem ‘āşık derd-i ma‘ şūḳ için serden geđer

Ėazel-i Ėazret-i Bosnevī Ėuddise Sırruhu'1-‘ Alā ⁷²⁴

1. [32a]İbâdetten eger su’âl éderseñ

Ėıblem Muğammedür secdemdür ‘ Alī⁷²⁵

KulluĖumdan eger⁷²⁶ cevâb ister iseñ

Ėıblem Muğammedür secdemdür ‘ Alī

2. Münkir[i] fırķasında Ėalmadı eğer

Fırķa-i nâcīden almığam Ėaber

On sekiz biñ ‘ âlem böyle vird éder⁷²⁷

Ėıblem Muğammedür secdemdür ‘ Alī⁷²⁸

3. ‘ ĖşıĖ iseñ bugün gezmeye hevâda

Muğammed ‘ Alīden ne var ziyâde⁷²⁹

Yer ile gök durmuş hep inĖiyâda

Ėıblem Muğammedür secdemdür ‘ Alī⁷³⁰

4. Yedi Ėân gök yerler⁷³¹ bünyâd olmadan

Ėy ile gün yıldız icâd olmadan

Dünyâ dedikleri âbâd olmadan

Ėıblem Muğammedür secdemdür ‘ Alī⁷³²

⁷²⁴ Nefes, 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır, eserde (Ergun, 1930) 4 dörtlüktür.

⁷²⁵ Ėıblem Muğammedür secdemdür ‘ Alī: Ėıblemdir Muğammed secdendir ‘ Alī (Ergun, 1930).

⁷²⁶ eger: benim (Ergun, 1930).

⁷²⁷ ‘ âlem böyle vird éder : âlemi viran eder (Ergun, 1930).

⁷²⁸ Dörtlük, eserde (Ergun, 1930) 3. dörtlüktür.

⁷²⁹ ne var ziyâde: nûru dünyâda (Ergun, 1930).

⁷³⁰ Dörtlük, eserde (Ergun, 1930) 4. dörtlüktür.

⁷³¹ Yedi Ėân gök yerler: Yedi gök yedi yer (Ergun, 1930).

⁷³² Dörtlük, eserde (Ergun, 1930) 2. dörtlüktür.

5. **Bosnevî** ednāyı guş éden Taķî
Göñül şāfî olur bulur revnaķı
Şeş cihetden berü görmüşem Hāķķı
Kıblem Muḥammedür secdemdür ‘Alî⁷³³

[32b]

79

Nuḥk-ı Nazîf Baba

[33a] *fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün*

1. Zāhidā Hāķķı-çün ol şāhın ki cūd-i ekmeli
Aḥmed-i Muḥtāra vaḥy étđi Kitāb-ı Münzeli
Mevleviyem Aḥmediyem Ḥayderiyem ben belî
Baña besdir bir Ḥudā vü bir nebî vü bir velî
La ilāhe illā hüvallahü'l-‘Aliyyü’l-Müncelî⁷³⁴
Lā nebiyye illā Muḥammed lā fetā illā ‘Alî⁷³⁵
2. Meclis-i rüz-ı ezelde çünki iķrārım budur
Dīnim⁷³⁶ imānım budur göñlümde esrārım budur
Zinde olduğça vücūdum dilde ezkārım budur
Cān fedā étđikde hem āḥirki güftārım budur
La ilāhe illā hüvallahü'l-‘Aliyyü’l-Müncelî
Lā nebiyye illā Muḥammed lā fetā illā ‘Alî

⁷³³ Ergun, *Bektaşî Şairleri*, s. 36. / Eserde (Ergun, 1930) bu dörtlük yoktur. Ancak eserin son dörtlüğündeki dipnotta “bu manzumenin son hanesi yok” yazmaktadır.

⁷³⁴ Apaçık Ali olan Allah’tan başka ilāh yoktur.

⁷³⁵ Muhammed’den başka nebî, Ali’den başka yiğit yoktur./ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

⁷³⁶ Dīnim: Dīn ü D.

3. Cūylar taşlar ağaclar tağlar hāmūnlar
Nüh-felek cinn ü melek baħr ü semek cümle⁷³⁷ beşer
Sākinān-ı ʿ arş u ferş ü encüm ü şems ü kamer
Hep lisān-ı ħāl ü ħāl ile bu beyti zıkr eder
La ilāhe illā hüvallahü'l-ʿ Aliyyü'l-Müncelī
Lā nebiyye illā Muħammed lā fetā illā ʿ Ali⁷³⁸
4. Milletim ehl-i ħaĳīkat ħālīkim Rabbim Ĥudā
Mezhebim rāh-ı muħabbet şarḫ-ı ĩmānım fenā
Ķıblem ebrū-yı Muħammedir imāmım Murtażā
Dīnim islām āşikāredur ne lāzum ihtifā
La ilāhe illā hüvallahü'l-ʿ Aliyyü'l-Müncelī
Lā nebiyye illā Muħammed lā fetā illā ʿ Ali⁷³⁹
5. Ma ʿ nā-i ħükm-i Resūli çünki iz ʿ ān eyledim
Dildeki cem ʿ iyyet-i vehmi perişān eyledim
Mezheb-i ʿ irfānımı āfāka i ʿ lān eyledim
Ey Muħammed ümmeti ben böyle ĩmān eyledim
La ilāhe illā hüvallahü'l-ʿ Aliyyü'l-Müncelī
Lā nebiyye illā Muħammed lā fetā illā ʿ Ali⁷⁴⁰
6. Bende-i āl-i ʿ abāyım Ĥayderiyem Ĥayderī
Ey **Nazīf** bu yolda ĳurbān eyledün⁷⁴¹ cān ü seri
Ĥāşılı ber-muĳteżā-yı meşreb-i Peyĳamberī
İ ʿ tiĳādum böyledir *naħnü ĳesemnādan*⁷⁴² beri

⁷³⁷ cümle: ins ü D.

⁷³⁸ Bent, divançede 5. benttir.

⁷³⁹ Bent, divançede 3. benttir.

⁷⁴⁰ Bent, divançede 4. benttir.

⁷⁴¹ eyledün: eylerim D.

⁷⁴² *naħnü ĳesemnā*: Biz taksim ettik. Zuhrūf, 43/32.

La ilāhe illā hüvallahü'l-‘Aliyyü'l-Müncelī
Lā nebiyye illā Muḥammed lā fetā illā ‘Alī⁷⁴³

D.46

80

Nuṭṭ-ı Şeyḫ Nazîf Efendi⁷⁴⁴

1.[33b] Nūr-ı hidāyet

Sırr-ı velāyet

Mecrā-yı ḥikmet

Cümle ‘Alīdir

2. Tāb-ı şerī‘ at

Bāb-ı ḥaḳīḳat

Meclā-yı vaḥdet

Cümle ‘Alīdir

3. Şehr-i ‘ulūmuñ

Bāb-ı fütūhı

Rūḫumuñ rūḫu

Cümle ‘Alīdir

4. Şîr-i Ḥudādır

Nūr-ı bahādır

⁷⁴³ Gülbeyaz Karakuş, *Mevlevî Nazîf Dede Dîvânçe ve Risâlesi*, İstanbul: Revak Kitabevi, 2013, ss. 68-69.

⁷⁴⁴ Nefes, 5’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Bedr-i vefâdır
Şadr-ı ğınâdır

5. Āb-ı⁷⁴⁵ ʿaṭâdır
Baḥr-i seḥâdır
Şaḥbâ-yı ḳudret
Cümle ʿAlîdir

6. Şehr-i ʿulûmuñ
Bâb-ı fütûhu
Rûḥumuñ rûḥu
Cümle ʿAlîdir

7. Ayn-i mehâbet
Maḥż-ı şecâʿat
Mağz-ı kerâmet
Nağz-ı leṭâfet

8. Şâhib-i ḳanâʿat
Ehl-i ferâgat
Deryâ-yı himmet
Cümle ʿAlîdir

9. Şehr-i ʿulûmuñ
Bâb-ı fütûhu
Rûḥumuñ rûḥu
Cümle ʿAlîdir

⁷⁴⁵ Āb-ı: Ebr-i D.

10. Māhtāb-1 şūret
Reh-yāb-1 şavlet
Tāb-1 başiret
Āb-1 şadāķāt

11. Faħr-i şabāħat
Zecr-i đalālet
Cāy-1 selāmet
Cümle   Alīdir

12. Şehr-i   ulūmuñ
Bāb-1 fütūhu
Rūħumuñ rūħu
Cümle   Alīdir

13. İş bu **Nazīf**-i
  Abd-1 za  ĩfe⁷⁴⁶
Ṭab  -1 ħafīfe⁷⁴⁷
Cism-i naħīfe

14. Burc-1   ināyet
Derc-i sa  ādet
Meclā-yı⁷⁴⁸ izzet
Cümle   Alīdir

⁷⁴⁶   Abd-1 za  ĩfe: Ṭab  -1 ħafīfe D.

⁷⁴⁷ Ṭab  -1 ħafīfe:   abd-1 za  ĩfe D.

⁷⁴⁸ meclā-yı: mevlā-yı D.

15. Şehr-i ‘ulūmuñ
Bāb-ı fütūhu
Rūḥumuñ rūḥu
Cümle ‘Alīdir⁷⁴⁹

D.14

81

Na‘t-ı Şerīf-i Ḥazret-i Nakṣī Ḳuddise Sırruhu

[35a] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. Merḥabā ey şu‘ le-i āyīne-ı sırr-ı Ḥudā
Merḥabā ey şāhid-i didār-ı maḳşūd-ı livā
Merḥabā ey mazḥar-ı feyż-i cenāb-ı kibriyā
Merḥabā ey nām-ı şānuñdur Muḥammed Mustafā
2. Sidreden teşrifini tebşir édüp peyk-i celil
Şānına yüz dörd kitāb oldı şarāḫatle delil
Ceddi pākindür halīlu’llāh ey ḥūrī celil
Merḥabā ey *ḳurretü’l-‘ayn*-ı⁷⁵⁰ nūrı aşfiyā
3. **Nakṣī**-i ğam-ḥ‘ārını ser-defter-i ‘uşşāk kııl
Āsitānuñda cümālün şem‘ ine müştāk kııl
Sırrını göster vişālün bezmine ilḫāk kııl
Merḥabā ey ‘ilmü’l-esrār-ı ğayb-ı māverā

⁷⁴⁹ Karakuş, *Mevlevî Nazif Dede Divânçe ve Risâlesi*, ss. 26-27.

⁷⁵⁰ *Ḳurretü’l-‘ayn*: Göz aydınlığı. Furkan, 25/74.

Ġazel-i Ĥazret-i Nakŝi Ķuddise Sırruhu

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Nedir ol kim buyurmuşlar kaçan gökden iner 'İsā
Urup Deccālī katl eyler⁷⁵¹ ' adāletle[n] tolar⁷⁵² hercā
2. İkinci gör nedür Mehdī ki⁷⁵³ [' ālem] ditreşür andan
Sürer ĥükmün cihān içre gerek zāhir gerek aĥfā
3. Nedür 'İsā ile⁷⁵⁴ Mehdī kim eyler yerde cem' iyyet
Bulardan kaŋıdur⁷⁵⁵ étđi emānet ĥizmetin icrā
4. Nedür bundan ġaraż ŝāhım küşād ét mekteb-i ' ilmi⁷⁵⁶
Oķunsun nüşa-i ādem⁷⁵⁷ bilünsün ĳudret-i Mevlā⁷⁵⁸
5. Birer ' avrat olup āĥir bulardan toġalar ādem⁷⁵⁹
Nazīri olmayup Nakŝi olurlar⁷⁶⁰ ' ālemi kübrā⁷⁶¹

D.9

⁷⁵¹ Deccālī katl eyler: katl ide Deccālī D.

⁷⁵² tolar: dolar D.

⁷⁵³ ki: kim D.

⁷⁵⁴ ile: ilen D.

⁷⁵⁵ kaŋıdur: kaŋıtısı D.

⁷⁵⁶ ' ilmi: ' ışķı D.

⁷⁵⁷ ādem: ĳudret D.

⁷⁵⁸ ĳudret-i Mevlā: ādem ü ĥavvā D.

⁷⁵⁹ toġalar ādem: doġar evlādlar D.

⁷⁶⁰ olurlar: olalar D.

⁷⁶¹ Hikmet Atik, *Nakŝi Ali Akkirmânî Divânı*, Sivas: Buruciye Yayınları, 2007, s. 160.

Ėazel-i Ėazret-i NakŖŖi Ėuddise Sırruhu'l-‘Alā

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

1. Elā ey sālĖk-i Mevlā Ėulak tüt gel bu feryāda
Neler çekmiŖdür ‘āŖıĖlar diyem ‘aŖĖ iÇre dñnyāda
2. Yolum bir ŖubĖ-dem cānā ēriŖdi Sedd-i Ye‘cūce
Dayandı himmetim raĖŖı ērüp ol dehŖet-i ābāda
- 3.[35b] Ėü gördüm nice ŖālĖbler bu cā-yı pür-belā iÇre
Gezer Ėān ağlayup inler dönerler iŖ bu ŖaĖrāda
4. Su‘āl ētdüm bulardan beñ bu seddññ māsivāsından⁷⁶²
Dēdiler anda varmıŖ yok gelen Ėalur bu ārāda
5. Ėaçan kim istimā‘ ētdüm bulardan Ėayrı varmıŖ yok⁷⁶³
Dēdüm lāyĖk degil yā Rab meğer kim bunlar irŖāda
6. Velī‘ ilminde māhirdür su‘āl ētseñ bulardan señ
Yarar bir mñyı ĖırĖ bunlar mesā‘il iÇre da‘vāda
7. Bulardan el Ėeküp āĖĖir Ėezüp ol seddññ eĖrāfuñ
Bulup bir reh-güzār anda ēriŖdüm cāy-ı āzāda

⁷⁶² māsivāsından: mā-verāsından D.

⁷⁶³ Ėayrı varmıŖ yok: ben bu ĖüĖtārı D.

8. Bu menzil içre t̄alibler ne kim var cümleten cānā
Degül[dür] çār ‘anāşırdan⁷⁶⁴ ne fehm étdüñ bu ma‘ nāda
9. Metā‘ -ı h̄üsn-i dīdārı⁷⁶⁵ t̄urur ol yerde bāzārı
Olurlar⁷⁶⁶ dem-be-dem bunlar geçerler⁷⁶⁷ şehr-i Bağdāda
10. Çeküp el yine bunlardan kaçan kim ‘azm-i rāh étdüm
Érişdüm yine bir kavme ki bunlar gelmez ecsāda
11. Bunlaruñ şeş cihātından bir āteş kaplamış gör kim⁷⁶⁸
Yañar⁷⁶⁹ şām u seher bunlar t̄utarlar⁷⁷⁰ ‘ışk-ı Mevlāda
12. Yağup āyīne-i dilden t̄ururdum baħr-i hayretde
Nümāyān oldu bir meh-rū Hızır-veş érdi imdāda
13. T̄utup destimden ol āfet⁷⁷¹ soyup cān gömleğin benden
Giydirdi⁷⁷² baña t̄on kim bulunmaz mişl-i eşyāda
14. Vérüp kendim aña⁷⁷³ ol dem alup bu benligüm benden
Çıkarıdı h̄ükm-i ‘unşurdan qarār étdüm dil-ārāda

⁷⁶⁴ ‘anāşırdan: ‘unşurdan D.

⁷⁶⁵ dīdārı: dil-dārun D.

⁷⁶⁶ Olurlar: Alırlar D.

⁷⁶⁷ geçerler: göçerler D.

⁷⁶⁸ gör kim: gördüm D.

⁷⁶⁹ Yañar: Yanup D.

⁷⁷⁰ t̄utarlar: dönerler D.

⁷⁷¹ āfet: meh-rū D.

⁷⁷² Giydirdi: Giyürdi D.

⁷⁷³ kendim aña: kendin baña D.

15. Olar kim bilmez öz nefsiñ bu nazmı[ñ] étmeyüp idrāk
Şanurlar Nakşiyā anlar seni doğmışsın⁷⁷⁴ ilhāda⁷⁷⁵

D.142

84

Ġazel-i Ĥazret-i Nakşī Ķuddise Sırruhu'l-‘ Alā

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Bir ‘ acāyib ‘ ışķa⁷⁷⁶ düşdü̇m anda dermān gizlidür
Çekmezem ġam ĥamidu’llāh⁷⁷⁷ bile Loķmān gizlidür
- 2.[36a] Kesret-i zıll-ı ĥayāli gösterüp fā‘ il gibi⁷⁷⁸
Şuret[iñ] nakşında şāhım nazm olan cān⁷⁷⁹ gizlidür
3. Çār ‘ unşürdan göründüñ gerçe⁷⁸⁰ kim bir kaçresin
Defter-i ĥüsnünde cānā baĥr-i ‘ ummān gizlidür
4. Şāni‘ üñ bulmaķ dilersen şan‘ atı elden ķoma kim⁷⁸¹
Ansız olmaz çār ‘ unşur tende raĥmān gizlidür
5. *Küntü kenzüñ*⁷⁸² gevherüñ sen bulmaķ istersen eger

⁷⁷⁴ doğmışsın: düşmüşsüñ D.

⁷⁷⁵ Atik, *Nakşī Divānı*, ss. 263-265.

⁷⁷⁶ ‘ ışķa: derde D.

⁷⁷⁷ Çekmezem ġam ĥamidu’llāh: Līk bilmez herkes ammā D.

⁷⁷⁸ gösterüp fā‘ il gibi: gösteren fā‘ il nedür D.

⁷⁷⁹ nazm olan cān: kāmīl insān D.

⁷⁸⁰ gerçe: gerçi D.

⁷⁸¹ şan‘ atı elden ķoma kim: yoķla zāhid sen seni D.

⁷⁸² *Küntü kenz*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

Nakşiyā kendünde yoqla sende ol kân gizlidir.⁷⁸³

D.33

85

Ġazel-i Ĥazret-i Nakşî Ķuddise Sırruhu

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Nedür gör sende Cebrā'îl ki gökden indirüp ħurbān
Dilā' aqluñdurur ol kim seni senden éder iz' ān
2. Olupdur çoç senüñ nefsüñ ki İbrāhîm anı ol dem
Helāk étmişdürür cānā érüp Ĥağdan aña ihsān
3. Göñüldür cünkim İsmā'îl ki bulmışdur bağā mülkin
Fenādan el çeküp āħir anı ħayy étđi çün Yezdān⁷⁸⁴
4. Gidüp ol dem Ĥalîlinden ħicāblar külli ref' oldı
Açıldı bāb-ı raħmet çün göründi şüret-i Raħmān
5. Vişāl-i' ışķına yārüñ⁷⁸⁵ sürüp fî'l-cümle ağıyāruñ
Mekîn oldı çü İbrāhîm özin maħv eyleyüp ol ān
6. Bulup İsmā'îli ol dem dilā' mümkün görünmekden⁷⁸⁶
Édüp tevħîd-i zāt içre edā-yı ħizmetüñ ey cān
7. Görüp vaħy oldı çün rûħa ki ayrıl iş bu ħālbden [sen]

⁷⁸³ Atik, *Nakşî Divānı*, s. 180.

⁷⁸⁴ Yezdān: sultān D.

⁷⁸⁵ ' ışķına yārüñ: Ĥağğ-ı zātîden D.

⁷⁸⁶ mümkün görünmekden: milkinde çün temkîn D.

Ki kurbān olmağ ister dil yeter ol gezdi ser-gerdān

8. Bulup dil Yūsufuñ āḥir geçüp taht-ı sa' ādetden
Oturmuş **Nakşiyā** ol gül ol⁷⁸⁷ Mısr-ı dile sultān⁷⁸⁸

D.113

86

Ġazel-i Nakşī Ķuddise Sırruhu'l-‘ Alā

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Nedür gör Dabbe kim āḥir cihān içre olup⁷⁸⁹ peydā
Çıķup⁷⁹⁰ Beytü'l-Haremnden ol şadāsından tolar⁷⁹¹ şahrā
- 2.[36b] Démişler aña levvām[e] kaçan kim ola ol zāhid⁷⁹²
Senüñ milk-i vücūdun çün olur her hizmete evlā
3. Édüp birlik gönül ol kim Ĥudādan ġayrı bir şey yok⁷⁹³
Ķomaz Beytü'l-Harem içre gerek esfel gerek a' lā⁷⁹⁴
4. Ķıyāmetden nişāndur bu beşinci güneş āḥir kim⁷⁹⁵
Toğup⁷⁹⁶ mağrib diyārından zamān-ı ḥazret-i ' İsā

⁷⁸⁷ ol gül ol: gel gör olup D.

⁷⁸⁸ Atik, *Nakşī Divānı*, ss. 243-244.

⁷⁸⁹ olup: olur D.

⁷⁹⁰ Çıķup: Gelüp D.

⁷⁹¹ tolar: dolar D.

⁷⁹² zāhid: zāḥir D.

⁷⁹³ bir şey yok: bir şeyi D.

⁷⁹⁴ esfel gerek a' lā: a' lā gerek ednā D.

⁷⁹⁵ güneş āḥir kim: kim güneş āḥir D.

⁷⁹⁶ Toğup: Doğar D.

5. Muḳaddem tođmaya⁷⁹⁷ üç gün tođup⁷⁹⁸ dördünci mağribden
Görince⁷⁹⁹ ḥalḳ-ı ʿālem çün diyeler anda vāveylā
6. Ḳalur⁸⁰⁰ bir dem bu ḥāl üzre yine cānab-i mağribden
Batup emr-i Ḥudā ol dem ola zulumet bütün dünyā
7. Tođup⁸⁰¹ çün soñra meşrıḳdan tamāmet gösterüp kendin
Münevver ola ʿālemler ziyāsından olup⁸⁰² her cā
8. Budur ol rūḥ-i aḥfā kim ḥaḳīḳat ʿāleminde ol
Zuhūr eyler anuñ sırrı gözin aç ey melek-sīmā
9. Eger görmezse sālīkler bu nazımım ʿālem-i maʿnā
İşi duşvār olur **Nakşī** kaçan ol dem éder ferda⁸⁰³

D.6

87

Ėazel-i Ḥazret-i Nakşī Ḳuddise Sırruhu'l-ʿAlā

fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün

1. Bir devāsız derde düşdüm yā Muḥammed gel yetiş
Ḥayli dem yandum tutuşdum yā Muḥammed gel yetiş

⁷⁹⁷ toğmaya: doğmaya D.

⁷⁹⁸ toğup: doğup D.

⁷⁹⁹ Görince: Görüp ol D.

⁸⁰⁰ Ḳalur: Kalup D.

⁸⁰¹ Toğup: Doğup D.

⁸⁰² olup: dolar D.

⁸⁰³ Atik, *Nakşī Divānı*, ss. 157-158.

2. Ol ‘Aliyyü’l-Murtazānuñ ‘aşkına eyle kerem
Baħr-i bī-pāyāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
3. Süffāh-ı? ħüsndür ħūblaruñ şāh Ĥüseyn-i Kerbelā
Ķan aķa ‘ummāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
4. Ol ‘Alī Zeyne’l-‘abāya bendedür ins ü melek
Derd ile giryāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
5. Bāķır ü Şādık u Kāzım ‘aşķ ile oldı şehīd
Ķāresiz hicrāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
6. Ķıble-i heftüm ‘Alī Mūsā Rızānuñ ħaķķıçün
Ĥāk ile yeksāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
- 7.[37a] Cāna cānān ol Taķīdir nūr-ı ĩmandır Naķī
‘Askerī raħmāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
8. Mehdī-i şāħib-zamānuñ fazlına açdum eli
Sā’ilem iħsāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş
9. Ķāker-i āl-i ‘abāyım ezelden **Naķsiyā**
Mücrimim dermāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş

88

Ķazel-i Ĥazret-i Naķşī Ķuddise Sırruhu

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1. Fārīs-i megdān-ı⁸⁰⁴ ʿışkız kim muḥabbet beklerüz
Pās-bān-ı⁸⁰⁵ intihā-yı sedd-i ser-ḥad bekleriz
2. Bāde-i ʿışk-ı ilāhī cānımız mest édeli
Ol şarāb-ı lā yezālī ile şoḥbet bekleriz
3. Men ʿaref sırrını bu dil mülkine kenz édeli
ʿĀrif-i Ḥaḫka’l-yaḫīñüz genc-i vaḥdet bekleriz
4. Sırr-ı aḫfā maḥv édelden māsivā-yı keşreti
Yār ile tenhā gönül mülkünde ḫalvet bekleriz
5. Tīğ-i lā’den fetḫ olalı⁸⁰⁶ zāhidā iḫlīm-i dil
*Fī sebīli’llāh*⁸⁰⁷ mücāhid bāb-ı rifʿat⁸⁰⁸ bekleriz
6. **Naḫsiyā** *el-faḫru faḫrī*⁸⁰⁹ cāmını nüş édeli
Lā mekānuñ mestiyüz biz evc-i rifʿat bekleriz⁸¹⁰

D.75

89

Ġazel-i Ḥazret-i Naḫsī Ḳuddise Sırruhu’l-ʿĀlī

*fā’ ilātün / fā’ ilātün / fā’ ilātün / fā’ ilün*⁸¹¹

⁸⁰⁴ megdān-ı: meydān-ı D.

⁸⁰⁵ Pās-bān-ı: Pās-bānız D.

⁸⁰⁶ olalı: olaldan D.

⁸⁰⁷ *Fī sebīli’llāh*: Allah’ın yolu. Nisa, 4/84

⁸⁰⁸ rifʿat: rahmet D.

⁸⁰⁹ *el-faḫru faḫrī*: Fakirlik benim övüncümdür (Hadis-i şerif).

⁸¹⁰ Atik, *Naḫsī Divānı*, s. 214.

⁸¹¹ Ġazel, divanda 10 beyittir.

1. Rūh-ı Aḥmedden Ḥudā kim emr ü fermān eyledi
Āb u nār⁸¹² ḥāk ü yelden vech-i insān eyledi
2. Urdı bir bünyād-ı ā‘ zam ḳudretüñ izhār için
*Küntü kenzün*⁸¹³ gevherinden nefḥa-i cān eyledi
3. Cār ‘ unşur ḥānesinden gösterüp dendānesin⁸¹⁴
Her birin bir renge ḳoydı baḥr-i ‘ ummān eyledi
4. Kimseler⁸¹⁵ bilmez bu sırrı bunda ‘ aḳl[ıñ] māt olur
Emr-i *künden* her ne kim var sende pinhān eyledi⁸¹⁶
- 5.[37b] ‘ Arş u ferş olmazdan evvel Ādemüñ bünyādım
Sırr-ı esrār-ı Ḥudādan gizli bir kān eyledi⁸¹⁷
6. Āşiyānı evvelinden mürğ-i dil pervāz édüp
Giydi bir rengin libāsı geldi seyrān eyledi
7. İndirüp āḥir zemīne gör bu ḳudret cāmesin
Giydirüp ol murge gel gör hem aña cān eyledi⁸¹⁸
8. Gösterüp süflīden anı düşdi ğurbet dārına
Kimin ‘ ulvī kimin anuñ ḥāke yeksān eyledi⁸¹⁹

⁸¹² nār u:ateş D.

⁸¹³ *Küntü kenz*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

⁸¹⁴ dendānesin: dür-dānesin D.

⁸¹⁵ Kimseler: Degme kes D.

⁸¹⁶ Beyit, divanda 5. beyittir.

⁸¹⁷ Beyit, divanda 4. beyittir.

⁸¹⁸ Beyit, divanda yoktur.

⁸¹⁹ Beyit, divanda 7. beyittir.

9. Cām-ı ‘ışkuñ cür’ asından nūş eden ‘āşıkları
İrgürüp ma’ şūka āhır⁸²⁰ mest ü hayrān eyledi⁸²¹
10. Emr ü nehyūñ kulluğundan kurtulan⁸²² dil Yūsufuñ
Taht-gāh-ı Mısr-ı dilde anı sultān eyledi⁸²³
11. Gör kemāl-i kudretuñ kim tā elestuñ⁸²⁴ **Naqşiyā**
Oğur nāt-ı esrār haqqı⁸²⁵ saña āsān eyledi⁸²⁶

D.172

90

Ġazel-i Ĥazret-i Naqşī

mefā’ īlūn / mefā’ īlūn / mefā’ īlūn / mefā’ īlūn

1. Toğuz⁸²⁷ kat bir cevāhirden dilā Ĥağ resm-i insānı
Ėdüp bir kal’ a-i zerrīn görüñdi⁸²⁸ emr-i Rabbānī
2. İki yüz kırk sekiz pāre-i Ĥağlar⁸²⁹ bağlayup anda
İki pāy üzre durğurdu anı gör⁸³⁰ şun’-i Raħmānī

⁸²⁰ İrgürüp ma’ şūka āhır: Bezm ü vuşlat Ĥasretinden D.

⁸²¹ Beyit, divanda 8. beyittir.

⁸²² kurtulan: kurtarup D.

⁸²³ Beyit, divanda 9. beyittir.

⁸²⁴ elestuñ: elestden D.

⁸²⁵ Oğur nāt-ı esrār haqqı: Baħr-i ‘ışkıñ dillerin hep D.

⁸²⁶ Atik, *Naqşī Divānı*, ss. 288-289./Beyit, divanda 10. beyittir.

⁸²⁷ Toğuz: Doğuz D.

⁸²⁸ görüñdi: yaratdı D.

⁸²⁹ pāre-i Ĥağlar: pare Ĥağıllar

⁸³⁰ durğurdu anı gör: turğurmuş anı çün D.

3. Dağı üçyüz yigirmiyle aña dört yüz kirişler çün
Çeküp ebnâ-yı⁸³¹ ‘ âlem gör yapıldı kaşr-ı sulţânî
4. İki per oniki kapu édüp ol şehr-i â‘ zamda
Çodı on dürlü genc anda ki gözler görmemiş anı
5. Pes⁸³² üçyüz altmış ırmaqlar ağıtdı bir birin anda
Ki tutsun tâze ter dâ’im ser-â-ser bağ-ı bûstânı
6. Dağı bir kethüdâ cānâ emīn imiş sürer hükümün
Bular mağlûb olur⁸³³ âhîr eger éylerse ‘ işyānî⁸³⁴
- 7.[38a] Bulardan sonra gel gör kim koyup bir pâdişâh anda
Oturmuşdur vezîr ile⁸³⁵ kurup bir taht-ı hâkânî⁸³⁶
8. Bunuñ ardınca gel gör kim aña hem uc bölüg kavmi
Mücāvîr eylemiş şâhım éderler tende seyrânı
9. Biri mü’min biri kâfir enisüñdir bular cānâ
Birin fetḥ étmezem anuñ oñat fehm ét bu ‘ irfāna
10. Meta‘ -ı kudret Hâkķı⁸³⁷ ne kim nazm étdüñ ey **Nakşî**
O sâlikler bilür⁸³⁸ ancağ ki açmışdur bu dükkānî⁸³⁹

⁸³¹ ebnâ-yı : bennâ-yı D.

⁸³² Pes: Hem D.

⁸³³ olur: olup D.

⁸³⁴ ‘ işyānî: noqşānî D. Beyit, divanda 7. beyittir.

⁸³⁵ ile: ilen D.

⁸³⁶ Beyit, divanda 6. beyittir.

⁸³⁷ kudret Hâkķı: hüsn-i dil-dârı D.

⁸³⁸ bilür: oğır D.

⁸³⁹ Atik, *Nakşî Divânı*, ss. 289-290.

D.173

91

Ġazel-i Ĥazret-i Nakŝi

mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün / mefā'īlün

1. Seni senden éder gönlüm bu dil milkinde şeydu'llāh⁸⁴⁰
Beni ben bilmeyüp bildüm bilen hem bildiren Allāh
2. Bu benlik perdesin ref' ét açup dil mektebün cānā
' Arefden oĸu gel dersi bu yolda olmaĸıl⁸⁴¹ güm-rāh
3. Seni sen bilmedin ŝāhım çekeydin ger elin bir dem
Geçüp sen⁸⁴² şirk-i aĸfādan olurdı āŝikār ol māh
4. Érüp dest-i ecel āĸir viŝāl-i yāre érmezsın
Yüri ĸan ağla cān vér kim çürütüdi[n] ' ömrini eyvāĸ
5. Eger bir ŝeyĸ-i kāmilden göreydin ger ' arefdersin
Bilüp netsün⁸⁴³ bu gün cānā olurduñ sen saña gümrāh⁸⁴⁴
6. Cihān(a) [baĸımdan] uçmuŝdur vücūduñ bülbüli **Nakŝi**
O bir ŝolmaz gül ister kim ĸonup nuĸĸ eyleye her gāh⁸⁴⁵

D.138

⁸⁴⁰ şeydu'llāh: şey' Allāh D.

⁸⁴¹ olmaĸıl: olma gel D.

⁸⁴² Geçüp sen: Geçeydüñ D.

⁸⁴³ Bilüp netsün: Bilün nefsiñ D.

⁸⁴⁴ sen saña gümrāh: saña sen hem-rāh D.

⁸⁴⁵ Atik, *Nakŝi Divānı*, s. 261.

Tahmīs-i Nakşī*mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün*⁸⁴⁶

1. Dilā münkir kaçır Hāğdan işitmez mağz-ı Qur'ānı
Anı bilmezler ki anlar⁸⁴⁷ oğurlar kāmīl insānı
Ne bilsün ol kara yüzli ne cevher şarf éder anı
Muhaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i 'irfānı
Anuñçün dédiler cānā bu kavme İblīs-i şānī
2. İraq ol geçme yanından aña sırrı 'ıyān étme
Ki bilmez kadrini anuñ bu pendim tüt ziyān étme
Sözüm Hāğdur Hudā⁸⁴⁸ Hāğkı şakın aşlā gümān étme⁸⁴⁹
Muhaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i 'irfānı
Anuñçün dédiler cānā bu kavme İblīs-i şānī
- 3.[38b] Olanlar hāşş u 'āmından⁸⁵⁰ velīlerle[n] 'inād étmez
Sürer yüzün eşiğinde kovarsan da varup⁸⁵¹ gitmez
Bu işler kim éder anlar gücü yetse dağı yetmez⁸⁵²
Muhaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i 'irfānı
Anuñçün dédiler cānā bu kavme İblīs-i şānī
4. Ne kim söyler iseñ Hāğdan anı bātil kıyās eyler
Anı bilmez ki bu nazmım 'avāmmı cümle hāş eyler

⁸⁴⁶ Muhammes, divanda 10 benttir.

⁸⁴⁷ Anı bilmezler ki anlar: bilmez ki anuñla D.

⁸⁴⁸ Hāğdur Hudā: : bil Hāğdurur D.

⁸⁴⁹ Mısra, mecmuada sayfa kenarına yazılıdır.

⁸⁵⁰ hāşş u 'āmından: hāşş-ı ümmetden D.

⁸⁵¹ varup: koyup D.

⁸⁵² yetmez: n'itmezD.

Ne bilsün (ki) nār u firqatden kişi [ne kim] ḥalāş eyler
Muḥaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ʿirfānı
Anuñçün dēdiler cānā bu ḳavme İblīs-i şānī

5. Ḥilāf anlar meʿānīden añā muṭlaḳ ḥiṭāb étseñ
Açup ʿilm-i künūzuñdan añā ḥatm-i kitāb étseñ
Daḳı hem zīre⁸⁵³ pāyinde anuñ rüyuñ türāb étseñ
Muḥaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ʿirfānı
Anuñçün dēdiler cānā bu ḳavme İblīs-i şānī⁸⁵⁴

6. Ne yüzden ḥaşr olur bunlar anı benden suʿāl étme
Eger insān ilen dērseñ buni hergiz ḥayāl étme
Budur ben bildigüm zāhid yürü sen var cidāl étme
Muḥaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ʿirfānı
Anuñçün dēdiler cānā bu ḳavme İblīs-i şānī⁸⁵⁵

7. Tehī-dest olduḡın bilmez ʿacebdür gör bu ḳāl ehli
Odur kim olmadı cānā bular ʿālemde ḥāl ehli
Ne bilsün imdi pes bunlar ki merdlerdir kemāl ehli
Muḥaşşal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ʿirfānı
Anuñçün dēdiler cānā bu ḳavme İblīs-i şānī⁸⁵⁶

8. Göñülden bī-ḥaber bunlar şanur nuṭḳ eyleyen femdür
Anuñçün işbu münkirler iki ʿālemde pür-ḡamdur
Şorarsan **Nakşiyā** bunlar ḳamu ehl-i cehennemdür

⁸⁵³ zīre: zīr-i D.

⁸⁵⁴ Bent, divanda 7. benttir.

⁸⁵⁵ Bent, divanda 8. benttir.

⁸⁵⁶ Bent, divanda 9. benttir.

Muḥaṣṣal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ʿirfānı
Anuñçün dēdiler cānā bu kavme İblīs-i ṣānī⁸⁵⁷

D.3

93

Ḥazret-i Nakṣī

[39a] *mefāʿ-īlün / mefāʿ-īlün / mefāʿ-īlün / mefāʿ-īlün*

1. Nedür miʿ rāc-ı ḥazret gör ne söyler bu sülḥan-dānı
Çıķup dil ism ü resminden gidermekdir bu elvānı
2. O kim nūr-ı ḥaķīķatdür ki mürġ⁸⁵⁸ olmuş vücūd içre
ʿUrūc étmekdür aṣlına⁸⁵⁹ ki yaʿ nī rūḥ-ı sulṭānı
3. Ayak *taḥteʿs-serā*⁸⁶⁰ [āḥir] başı fevķaʿs-semādan çün
Geçüp bu kevne ṭolmaķdur⁸⁶¹ oñat fehm ét bu ʿirfānı
4. Görünüp⁸⁶² sırr-ı *evʿednā*⁸⁶³ tekellümsüz kelām étmek
İki cān bir ten olmaķdur bürinüp ḳalb-i insānı
5. Bedendür yer gönüldür gök [ki] anuñ ʿıṣķı refrefdür
Çeker ʿuṣṣāķı maʿ ṣūķa olur ol cümleden fānī

⁸⁵⁷ Atik, *Nakṣī Divānı*, ss. 147-149. /Bent, divanda 10. benttir.

⁸⁵⁸ mürġ: ferʿ D.

⁸⁵⁹ aṣlına: aṣla D.

⁸⁶⁰ *taḥteʿs-serā*: Toprağın altında. Taha, 20/6.

⁸⁶¹ bu kevne ṭolmaķdur: kevneyne dolmaķdur D.

⁸⁶² Görünüp: Görünür D.

⁸⁶³ *evʿednā*: hatta daha yakın Necm, 53/ 9.

6. Melek mürsel nebî şıgmaz bu cā-yı dehşet-ābāda
Göñüldür cezb⁸⁶⁴ éder anda ki cezb éder Hudā anı
7. Haber al *lī-ma*‘*allāh*dan⁸⁶⁵ eger te’vīle kādirseñ
Nedir⁸⁶⁶ bilmedün ey zāhid bu remz-i sırr-ı pinhānı
8. Anuñ Cebrā’īl⁸⁶⁷ ‘aqlıdur ki hergiz Sidreden cānā
Açup bāl ü perin geçmez alur görmez bu ihsānı
9. adem basmaz iseñ zāhid eger mezheb-i yāre
Ne küfrün anladuñ anuñ ne bildün sen bu imānı⁸⁶⁸
10. Saña ol [hem] aña sen varmadan Mevlā münezzehdür
Ki yokdur urb u ba‘īd⁸⁶⁹ anda ne şandın (sen) bu meydānı⁸⁷⁰
11. Yeter ey **Nakşī** el-a ki bular⁸⁷¹ [kim] ‘aql-ı evveldür
abul [eyler] sözün añla aıat ey kerem-kānı⁸⁷²

D.161

94

azret-i Nakşī

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

⁸⁶⁴ cezb: ‘am D.

⁸⁶⁵ *lī-ma*‘*allāh*: “Benim Allah ile...”

⁸⁶⁶ Nedir: Ve gerni D.

⁸⁶⁷ Cebrā’īl: Cibrīl D.

⁸⁶⁸ Beyit, divanda 10. beyittir.

⁸⁶⁹ ba‘īd: bu‘ d D.

⁸⁷⁰ Beyit, divanda 9. beyittir.

⁸⁷¹ ki bular:olar D.

⁸⁷² Atik, *Nakşī Divānı*, ss. 280-281.

1. Dilâ *el-fakru fahrî*⁸⁷³ nedür maqşud-ı sultânî
Ki étmişler küfürdür bu benüm cânımuñ cânı
2. Beķā bulmaz olur cânâ eger bu küfre érmese⁸⁷⁴
Çalır cā-yı nübüvvetde[n] érişmez küfre⁸⁷⁵ ĩmānı
3. Libās-ı ayrılıķdan ol ĥalāş olmaz çalır āķir⁸⁷⁶
Fenâ bulmaz ‘ubūdiyyet oñat fehm ét bu ‘irfānı
4. Düşenler [iş] bu küfr içre bu dört mezhebden el çekdi
Ki bu dīn-i Muħammedür çabul étmez müslimānı⁸⁷⁷
- 5.[39b] İşit⁸⁷⁸ bu sözlerüm cânâ bu nazmum eyleyüp idrāk
Nazār ķıl çeşm-i ‘ibretle oñat fehm ét meded anı
6. Irulmaz rāh-ı Aħmedden olupdur menzilin **Nakşî**
Anuñçün küfr ü dīn tutmaz olupdur cümle[den] fānı⁸⁷⁹

D.200

95

Ĥazret-i Nakşî

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

⁸⁷³ *el-fakru fahrî*: Fakirlik benim övüncümdür (Hadis-i şerif).

⁸⁷⁴ érmese: irmezse D.

⁸⁷⁵ érişmez küfre: bulunmaz dінде D.

⁸⁷⁶ Libās-ı ayrılıķdan ol ĥalāş olmaz çalır āķir: Ĥalāş olmaz çalır āķir libās-ı ayrılıķdan ol D.

⁸⁷⁷ müslimānı: müselmān D.

⁸⁷⁸ İşit: ĩmān it D.

⁸⁷⁹ Atik, *Nakşî Divānı*, ss. 313-314.

1. Levh-i dilden sil hicābuñ⁸⁸⁰ ey gönül gel cāna baķ
Gir vücūduñ içre şāhım aç gözūñ cānāna baķ
2. Bilmek istersen yürekden⁸⁸¹ *küntü kenzūñ*⁸⁸² sırrımı
Mekteb-i hüsnūñde dā'im oķunan Kur'āna baķ⁸⁸³
3. Bir avuç hāk eylemiş gör zātınūñ mir'ātini
Gösterür ādem yüzünden kendü sen⁸⁸⁴ merdāne baķ⁸⁸⁵
4. Var yūri top eyle başūñ vir meta' -i hüsnine
Gir bugūn bāzār-ı ' ışķa çalınan çevgāna baķ
5. Mīşe ü zār-ı⁸⁸⁶ ' ālem içre şanma hergiz hālidür
Er yatur her bir gönülde aç gözūñ seyrāna⁸⁸⁷ baķ
6. On sekiz biñ ' ālemūñ kılmaķ dilersen seyrini
' Ārif ol ' ālemde **Nakşı** gel berü insāna baķ⁸⁸⁸

D.81

96

Ḥazret-i Nakşı

⁸⁸⁰ hicābuñ: hicābı D.

⁸⁸¹ yürekden: yüzünden D.

⁸⁸² *Küntü kenz*: Ben bir gizli hazine idim, görölmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

⁸⁸³ Beyit, divanda 3. beyittir.

⁸⁸⁴ kendü sen: kend'özin D.

⁸⁸⁵ Beyit, divanda 2. beyittir.

⁸⁸⁶ Mīşe ü zār-ı: Mīşe- zār-ı D

⁸⁸⁷ seyrāna: şirāna D.

⁸⁸⁸ Atik, *Nakşî Divānı*, ss. 218-219.

mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün / mefā'îlün

1. Hıtâb-ı 'allame'l-*esmâ* rumûz-ı sırr-ı insândur
Kitab-ı noқта-i evvel haқıқat ehl-i 'irfândur
2. Lisân-ı ilm-i esrârûñ o kim fehм eylemez remzin
Görinür şüretâ insân velî ma' nîde⁸⁸⁹ hayvândur
3. Olar kim rû-yı dil-dârı temâşâ étđi her yüzden
Çıkar anlar aradan kim⁸⁹⁰ bu ma' nâ özge seyrândur
4. Diler bir demde қatlı eyler ser-â-ser 'âlemün halkuñ
Yazılmaz bir nefes cürmi rızâ-yı hükм-i sultândur⁸⁹¹
5. Kaçan kim ol kemân-ebür girer meydân-ı 'ışık içre
Başın top eyler 'âşıklar ki zîrâ zülf ü çevkândur⁸⁹²
6. Binâ-yı dest-i kudretdür yıkılmaz bilmiş ol **Naқşî**
Libâs ten tâzeler anlar⁸⁹³ 'âkıllar bunda hayrândur⁸⁹⁴

D.41

97

Hâzret-i Naқşî

⁸⁸⁹ ma' nîde: sîretde D.

⁸⁹⁰ Çıkar anlar aradan kim: Çeker el ğayr-ı Haқdan ol D.

⁸⁹¹ Beyit, divanda 5. beyittir.

⁸⁹² Başın top eyler 'âşıklar ki zîrâ zülf ü çevkândur: Sürüp 'uşşâkı top eyler anuñ kim zülfü çevgândur D. Beyit, divanda 4. beyittir.

⁸⁹³ Libâs ten tâzeler anlar: Libâsın tâzeler ancaқ D.

⁸⁹⁴ Atik, *Naқşî Divânı*, s. 186.

*mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün*⁸⁹⁵

1. Gel ey sâlik kulağ tut gör⁸⁹⁶ nedür terkîb olan eşyâ⁸⁹⁷
Biri yeldür biri âteş biri toprağ biridür⁸⁹⁸ mā'
2. O kim şu ile toprağdur haqîkat⁸⁹⁹ süflîdür anlar
Şu [kim] bād ile⁹⁰⁰ âteşdür haqîkat ' ulvîdür ammā
- 3.[40a] Biri tendür anuñ cānā birisi cān olupdur bil
Fenā bulmaz biri hergiz⁹⁰¹ biri süflî olur ifnā
4. Bu yerden⁹⁰² kanğıdur ol kim düşüpdür taşra ey sâlik
Ki bilmez ic yüzün aşlā⁹⁰³ gezer ' âlemde ol a' mā
5. Birinüñ rûhına cānā démişler rûh-ı hayvānî
Birin kim⁹⁰⁴ rûh-ı insānî déyü çün⁹⁰⁵ eylemiş ihfā
6. İkinüñ yoğla mabeynüñ durur⁹⁰⁶ bir şeb-çerāğ anda
Yanar leyl ü nehârı ey qomışdur çün anı⁹⁰⁷ Mevlā

⁸⁹⁵ Gazel, divanda 19 beyittir.

⁸⁹⁶ kulağ tut gör: işit benden D.

⁸⁹⁷ eşyâ: ma' nā D.

⁸⁹⁸ biridür: birisi D.

⁸⁹⁹ haqîkat: bilürsün D.

⁹⁰⁰ Şu [kim] bād ile: Olar kim bād ü D.

⁹⁰¹ Fenā bulmaz biri hergiz: Ki ol hergiz fenā bulmaz D.

⁹⁰² Bu yerden: Bulardan D.

⁹⁰³ aşlā: hergiz D.

⁹⁰⁴ Birin kim: birinüñ D.

⁹⁰⁵ déyü çün: diyüb hem D.

⁹⁰⁶ durur: durup D.

⁹⁰⁷ nehârı ey qomışdur çün anı: nehâr et dil qomışdur sende çün D.

7. Nedür fehm ét anıñ adı hāzer kıl uymasun⁹⁰⁸ nefse
Olursuñ ‘ālem-i süflī қо bir başında biñ⁹⁰⁹ ğavgā
8. Anı gel⁹¹⁰ yār-ı cān ét kim alup hūkm altına nefsi
Gözin açdurmayup hergiz taşarruf oluna ol ta
9. Biri şarķī biri ğarbī olup şeh-zādeler bunlar
İkinüñ izdivācından toğa tā bir melek-simā⁹¹¹
10. Vekālet hizmetüñ ol dem olup lā harfi dil-dārı[n]
İmām-ı hayy olup ma‘ nā[n] nikāhuñ eyleye illā⁹¹²
11. Ve gerni nefsüñ alursa şerī‘ at tīgini senden⁹¹³
Uyup ‘ aqluñ aña cānā éder ol hūkmini icrā
12. Gider bu salṭanat elden gözin aç bilmiş ol āḫir
Çekersüñ ğurbetüñ derdüñ ne işşı ağlamak ferdā
13. Ve ger kıoymazsa cān elden ‘ adālet şimşirüñ bir dem
Kesüp başın anuñ cān éder hem⁹¹⁴ ‘ askerüñ yağma
14. Bulup Nemrūd-ı Şeddādī daḫı Fir‘ avn-ı bed-kārı
Sürüp milk-i vücūdundan kıomaz Mūsā gibi aşlā

⁹⁰⁸ Nedür fehm ét anıñ adı hāzer kıl uymasun: Ne gevherdür dilā ol kim eger rām olsa ol D.

⁹⁰⁹ Olursuñ ‘ālem-i süflī қо bir başında biñ: Қалур ol ‘ālem-i süflī kıpar başında қоқ D.

⁹¹⁰ gel: sen D.

⁹¹¹ Beyit, divanda 10. beyittir.

⁹¹² Beyit, divanda 9. beyittir.

⁹¹³ nefsüñ alursa şerī‘ at tīgini senden: cān elinden ger alursa tīgini nefsin D.

⁹¹⁴ hem: mi D.

15. Merātib kaṭ' édüp cānā güzār ét iş bu menzilden
Ériş mülk-i bekā içre olup sen cümleden a' lā
16. Sürüp raḥş-i şabā reftüñ alup⁹¹⁵ taḥt-ı Süleymānı
Götür ayağı süfliden açılsın ' ālem-i kübrā⁹¹⁶
17. Çıkama ḥātemüñ ögdin senüñ ḥükmindedür dünyā⁹¹⁷
Şikār ét ḥātemi[n] sırrı[n] ola destinde her eşyā⁹¹⁸
18. Bekā bul geç fenādan gel libās ét cümle maḥlūķı⁹¹⁹
Görine her zerreden cānā ki sensin ' ālem kübrā⁹²⁰
19. ' İbādın ma' rifetdür bil ğidāsı rûḥ-ı insānuñ
Hevādır rûḥ-ı ḥayvānuñ éder ḥürmet ḥased peydā⁹²¹
20. Édenler Nakşiyā nazmım⁹²² bugün Mecnūn-veş icrā⁹²³
Gehī cānān[ı] cān eyler gehī ol cān alur Leylā⁹²⁴

D.15

⁹¹⁵ Sürüp raḥş-i şabā reftüñ alup : Sürüben rif' atin esbin olup D.

⁹¹⁶ Mısra, divanda yoktur.

⁹¹⁷ Mısra, divanda yoktur.

⁹¹⁸ her eşyā : tā her cā D. Beyit, 16. beyit 2. mısradır.

⁹¹⁹ maḥlūķı: eşyayı D.

⁹²⁰ Beyit, divanda 17. beyittir.

⁹²¹ ' İbādın ma' rifetdür bil ğidāsı rûḥ-ı insānuñ / Hevādır rûḥ-ı ḥayvānuñ éder ḥürmet ḥased peydā: O cān kim iş bu mektebden Ḥudāyā almadı dersi / Özinden bî-ḥaberdür ol ' ilimden dem urup ḥayfā D. Beyit, divanda 18. beyittir.

⁹²² nazmım: icrā D.

⁹²³ icrā: nazmım D.

⁹²⁴ Atik, *Nakşî Divânı*, ss. 164-165. /Beyit, divanda 19. beyittir.

Ḥazret-i Nakṣī[40b] *mefā' ilün / mefā' ilün / fe' ulün*⁹²⁵

1. Eyā ṣāhım bu gelmekden cihāna
Nedür maḳṣūd ḥaber vér ' aṣıḳāna
2. Ne yerdensün eyā aṣluñ nedendür
Getür luḫ ét ḥaber vir⁹²⁶ bir beyāna
3. Ne cevherdür bu gökden⁹²⁷ vér cevābı
Ériṣsün cān u ṣadāsı gūṣ-ı cāna
4. Dirilsün mürde-diller pādiṣāhım
Kelāmuñ dürlerün al sin⁹²⁸ dehāna
5. Seḫerden gūṣ édüp bülbüller anı
Ḳonup ḳan ağlayan⁹²⁹ bāğ-ı cināne
6. Kemān-ı ma' nā elden bırakma
Muḫabbet sırrını at gel niṣāne
7. Ṣaḳuñ aldanma nefsün ḫīlesine
Saña dām olmasun⁹³⁰ devr-i zamāne

⁹²⁵ Kaside, divanda 71 beyittir.⁹²⁶ ḥaber vir: anı bir D.⁹²⁷ gökden: yük gel D.⁹²⁸ sin: sen D.⁹²⁹ ağlayan: ağlasun D.⁹³⁰ olmasun: itmesün D.

8. Ki seň bir peççesüň uçduň yuvadan
Şaşın şayd olmadan sen ol toğana
9. Gözin ac var yüri⁹³¹ fehm ét bu remzi
Seni sen sende bul gitme yabāna
10. Eger zāğ olmayup bülbül olursan
Ne ğam yersin senüñdür āşiyāna
11. İşitdüñse elest içre hiţābı
Gelüpdür icrā-yı şāhım⁹³² ĩmāna
12. O kim fehm étmedi emr-i⁹³³ elesti
Düşer biġānedür anlar yabāne⁹³⁴
13. İşit benden dīleşem bu remizi⁹³⁵
Kulağ tut merd iseň gel sen bu cāna⁹³⁶
14. Ĥudā mevcūd iken her yerde zāhid
Niçün⁹³⁷ çıkdı Muħammed āsumāna⁹³⁸
15. Nedür maķşūd olan gökden bilürsen
Bu nazmuñ cevābuñ vér şādıkāna⁹³⁹

⁹³¹ yüri: dilā D.

⁹³² Gelüpdür icrā-yı şāhım: Gelürsüñ bilmiş ol āħir D.

⁹³³ emr-i: remz-i D.

⁹³⁴ Düşer biġānedür anlar yabāne: Düşerler gün-be-gün anlar gümāna D.

⁹³⁵ benden dīleşem bu remizi: imdi diyem ben bu rumūzu D.

⁹³⁶ Beyit, divanda 14. beyittir.

⁹³⁷ Niçün: Neden D.

⁹³⁸ Beyit, divanda 15. beyittir.

⁹³⁹ nazmuñ cevābuñ vér şādıkāna: sırruñ vir cevābın ‘ārifāna D Beyit, divanda 16. beyittir.

16. Su'âl étmez kişi ağ u ıaradan
Anasından bu gn gzsz dođana⁹⁴⁰
17. Ayıl ğaflet meyinden ki ğazer kııl
Degldr şan' atuñ ıeng  ıeđġane
18. Bu yolda ' ařđ eri olmağ dilerseñ
Bu sevdādan yzin⁹⁴¹ dnsn ğazāna⁹⁴²
19. Bu dilden bilmeyp ğayvān olanlar
Anuñın beñzer ol tağ u ıobāna⁹⁴³
- 20.[41a]Dilerseñ sende āĥir⁹⁴⁴ ādem olmağ
Gnl vēr gel bugn pīr ⁹⁴⁵ muđāne⁹⁴⁶
21. Diriđ étmez olur derdin devāsuñ
Eřiđñ yaşlanup ħā'im durana⁹⁴⁷
22. Ħarām étđi Ħudā nār-ı caĥīmi
Aña bel bağlayup ĥizmet kılana⁹⁴⁸

⁹⁴⁰ doğana: toğana D. Beyit, divanda 18. beyittir.

⁹⁴¹ Bu sevdādan yzin: şararsm beñizñ D.

⁹⁴² Beyit, divanda 20. beyittir.

⁹⁴³ Beyit, divanda 13. beyittir.

⁹⁴⁴ sende āĥir: zāhidā ger D.

⁹⁴⁵ gel bugn pīr : sen dağı pīr-i D.

⁹⁴⁶ Beyit, divanda 21. beyittir.

⁹⁴⁷ Beyit, divanda 22. beyittir.

⁹⁴⁸ Beyit, divanda 23. beyittir.

23. Hiřāb-ı ırc'ı olmaz bilürsün
Anuñ emrin řayıp⁹⁴⁹ yoldan řapana⁹⁵⁰
24. Ne müşkil derd olur ğaflet ilāhı
Anuñ kim şirk ile řalbi⁹⁵¹ řapana⁹⁵²
25. Getürmeñ Naķřıyā ma' nā-yı ' ayān
Ĝıdā vërmeñ degil mi iş bu cāna⁹⁵³

D.2

99

Hāzret-i Naķřı⁹⁵⁴

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün⁹⁵⁵

1. Rūh-ı Aħmedden Ğudā kim emr ü fermān eyledi
Āb u nār u⁹⁵⁶ ħāk u yelden vech-i insān eyledi
2. Urdı bir bünyād-ı a' zam-ı kudretüñ iźhār için
Küntü kenzün⁹⁵⁷ gevherinden nefħa-i cān eyledi

⁹⁴⁹ Anuñ emrin şayıp: çeri' atden çıķup D.

⁹⁵⁰ Beyit, divanda 19. beyittir

⁹⁵¹ şalbi: göñlü D.

⁹⁵² Beyit, divanda 25. beyittir.

⁹⁵³ Atik, *Naķřı Divānı*, ss. 125-131. /Getürmeñ Naķřıyā ma' nā-yı ' ayān/ Ĝıdā vërmeñ degil mi iş bu cāna:Yeter faşeyledün bu sırrı Naķřı/ Getürmez bilmiş ol bi'llāh zamāne D. Beyit, divanda 71. beyittir.

⁹⁵⁴ şiir, mecmuada bulunan 9/28 numaralı şiirin aynısıdır; ancak bazı farlılıklar vardır.

⁹⁵⁵ Gazel, divanda 10 beyittir.

⁹⁵⁶ nār u: ateş D.

⁹⁵⁷ *Küntü kenz*: Ben bir gizli hazine idim, görölmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

3. Çār ‘ unşur hānesinden gösterüp dūr-dānesūñ
Her birin bir renge koydı baħr u⁹⁵⁸ ‘ ummān eyledi
4. Kimse⁹⁵⁹[kes] bilmez bu sırrı bunda ‘ aql[ıñ] māt olur
Emr-i künden her ne kim var sende pinhān eyledi⁹⁶⁰
5. ‘ Arş ü ferş olmazdan evvel Ādemūñ bünyādını
Sırr-ı esrār-ı Ĥudādan gizlū bir kān eyledi⁹⁶¹
6. Āşiyān-ı evvelinden mürğ-i dil pervāz édüp
Giydi bir rengin libāsı geldi seyrān eyledi
7. Andırup āħir zemīne gör bu ĩudret cāmesūñ
Giydirüp ol murğa gel gör hem aña cān eyledi⁹⁶²
8. Gösterüp süflīden anı düşdi ĩurbet dārna
Kimūñ ‘ ulvī kimūñ anuñ hāke yeksān eyledi⁹⁶³
9. Cām-ı ‘ ıřķuñ cūr‘ asından nūş eden ‘ āşıķları
İrgürüp ma‘ şūķa āħir⁹⁶⁴ mest ü ĩayrān eyledi⁹⁶⁵

⁹⁵⁸ baħr u: baħr-i D.

⁹⁵⁹ Kimse: Degme D.

⁹⁶⁰ Beyit, divanda 5. beyittir.

⁹⁶¹ Beyit, divanda 4. beyittir.

⁹⁶² Beyit, divanda yoktur.

⁹⁶³ Beyit, divanda 7. beyittir.

⁹⁶⁴ İrgürüp ma‘ şūķa āħir: Bezm ü vuşlat ĩasretinden D.

⁹⁶⁵ Beyit, divanda 8. beyittir.

10. Emr ü nehyüñ ulluğundan urtulan⁹⁶⁶ dil Yūsufuñ
Taht-gāh-ı Mışr-ı dilde anı sulṫān eyledi⁹⁶⁷
11. Gör kemāl-i udretüñ ki tā elestüñ⁹⁶⁸ **Nakřiyā**
Ounan esrār-ı Haı⁹⁶⁹ saña āsān eyledi⁹⁷⁰

D.172

100

azret-i Nakşı

[41b] *mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün*

1. Dilā 'āřıqlaruñ derdin⁹⁷¹ bilenler emr-i Rabbānı
Görüp dahl eylemez nazmuñ anuñ kim ola irfānı
2. Ki cānā⁹⁷² mest olanlardan gelen söz kendünüñ olmaz
Anuñçün söyler 'āřıdan ene'l-Ha rü-ı sulṫānı
3. açankim gee bir sālİK maām-ı lu u ahrından
Ne or ardında ol küfrü ne hüd ön şafda imānı
4. Ki gördüm hadd ü hālile bu⁹⁷³ zülfün ısbi' ayn étmiř
Anuñçün döndürür cānā bulalar⁹⁷⁴ alb-i insānı

⁹⁶⁶ urtulan: urtarup D.

⁹⁶⁷ Beyit, divanda 9. beyittir.

⁹⁶⁸ elestüñ: elestden D.

⁹⁶⁹ Ounan esrār-ı Haı: Baħr-ı 'ışın dillerin hep D.

⁹⁷⁰ Atik, *Nakşı Divānı*, s. 288. /Beyit, divanda 10. beyittir.

⁹⁷¹ derdin: adriñ D.

⁹⁷² cānā: zırā D.

⁹⁷³ hadd ü hālile bu: ha-ı hālilen dü D.

⁹⁷⁴ bulalar: bularlan D.

5. Çözüp bî-gâne-i⁹⁷⁵ bendüñ dönenler reng-i dil-dâra
Tenüñ cân eylemişlerdür vücūduñ eyleyüp fânî
6. Geçenler işbu menzilden dilâ bu cāy-ı hayretde
Çalır bir niçe dem cānâ érince peyk-i Raḥmānî
7. Bu bir deryâ-yı â' zamdur muvâfık rûz-gār ister
Timon⁹⁷⁶ tutmaz bu yerlerde ki hîc yok⁹⁷⁷ ḥadd-i pâyânı
8. Eser bād-ı şabâ bundan açar yelkenlerüñ ' aşık⁹⁷⁸
Geçer ol baḥr-i ḥasretten⁹⁷⁹ görünür menzil-i şānî
9. Gelüp⁹⁸⁰ ' aşk-ı Hudâ ol dem érer dil ğayrı bir mülke
Görür kim niçe ' aşıklar érer ol yerde cevlanî⁹⁸¹
10. Ḥaber gelmez iç ildür buña diller bunda kâşırdur
Olurlar bî-lisân⁹⁸² ancaḳ bulan ol genc-i pinhānı⁹⁸³
11. Geçenler bir kadem cānâ bu yerden bilmiş ol âḫir
Maḳām-ı ğalaṭa⁹⁸⁴ uğrar ol oñat fehm ét bu ' irfānı⁹⁸⁵

⁹⁷⁵ bî-gâne-i: biġānelik D.

⁹⁷⁶ Timon: Dümen D.

⁹⁷⁷ yerlerde ki hîc yok: yerler hiç ki yokdur D.

⁹⁷⁸ yelkenlerüñ ' aşık: ' aşıkları yelken D.

⁹⁷⁹ ḥasretten: ḥayretten D.

⁹⁸⁰ Gelüp: Gelür D.

⁹⁸¹ Görür kim niçe ' aşıklar érer ol yerde cevlanı: Görür kim anda ' aşıklar tutar destinde çevġanı D.

⁹⁸² lisân: nişān D.

⁹⁸³ pinhānı: nihānı D.

⁹⁸⁴ ğalaṭa: ḥalta D.

⁹⁸⁵ oñat fehm ét bu ' irfānı: ol dikiş tutmaz giribānı D.

12. Ne yüzden fehm olur **Naḳṣī** eyā bu nazm-ı ḳudret kim
‘ Aḳıl ḫayrān olur bunda tefekkür édemez anı⁹⁸⁶

D.175

101

Ḥazret-i Naḳṣī⁹⁸⁷

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

1. Nedür ol kim buyurmuşlar ḳaçan gökden iner ‘ İṣā
Urup Deccālī ḳatlı eyler ‘ adāletlik ṭolar⁹⁸⁸ her cā
2. İkinci gör nedür Mehdī [kim ‘ ālem ditreşür andan]
Sürer hükmin cihān içre gerek zāhir gerek aḫfā
3. Nedür ‘ İṣā ile Mehdī kim eyler yerde cem‘ iyyet
Bular ḳaḅıdur étđi emānet⁹⁸⁹ ḫizmet[in] icrā
4. Nedür bundan ğaraż şāhım küşād ét mekteb-i ‘ Alī⁹⁹⁰
Oḳunsun nüṣḫa-i ādem⁹⁹¹ bilünsün ḳudret-i Mevlā⁹⁹²
5. Birer ‘ avrat alup⁹⁹³ āḫir bulardan ṭoğalar ādem⁹⁹⁴

⁹⁸⁶ Atik, *Naḳṣī Divānı*, ss. 291-292.

⁹⁸⁷ Şiir, mecmuada bulunan 2/88 numaralı şiirin aynısıdır; ancak bazı farklılıklar vardır.

⁹⁸⁸ Deccālī ḳatlı eyler ‘ adāletlik ṭolar: ḳatlı ide Deccālī ‘ adāletlen dolar D.

⁹⁸⁹ Bular ḳaḅıdur étđi emānet: Bulardan ḳaḅısı ider imāmet D.

⁹⁹⁰ ‘ Alī: ‘ ışḳı D.

⁹⁹¹ ādem: ḳudret D.

⁹⁹² ḳudret-i Mevlā: Ādem ü Ḥavvā D.

⁹⁹³ alup: olup D.

⁹⁹⁴ ṭoğalar ādem: doğar evlādlar D.

Nazîri olmayup **Nakşî** olurlar⁹⁹⁵    lem-i k br ⁹⁹⁶

D.9

102

 azel-i H zret-i R h  Kıddise Sırruhu

[42a] *fe  il t n / fe  il t n / fe  il t n / fe  il n*

1. H kla⁹⁹⁷ k n eyleme var ise bel gat sende
Seni zem eyleyene⁹⁹⁸ sen medhile k l Şermende
2. Ağlama kimseye ba na h lime⁹⁹⁹ rahm eyle d y 
Cehd k l eylemesin    lem  st ne¹⁰⁰⁰ h nde
3. Ehl-i   irf nile k l handa ge inmek yegdür
C hel  ile zevk eylemed n¹⁰⁰¹ g l sende
4. Pest  der  addini kiŐi n n  hir¹⁰⁰² sergeŐlik
Ser-fir z ola ol    rif [ki] ola efgende
5. H Őıl-ı¹⁰⁰³ künc-i tevekk l olagör ey **R h **
Nefsinde¹⁰⁰⁴    rif olan c hile olmaz bende¹⁰⁰⁵

⁹⁹⁵ olurlar: olalar D.

⁹⁹⁶ Atik, *NakŐ Div nı*, s. 160.

⁹⁹⁷ H kla: h lk  D.

⁹⁹⁸ zem eyleyene:  ad  ideni D.

⁹⁹⁹ Ağlama kimseye ba na h lime: Kimseye ağlama h lu n ba na D.

¹⁰⁰⁰    lem  st ne:  st ne    lem D.

¹⁰⁰¹ zevk eylemed n: Őaf  eylemeden D.

¹⁰⁰² kiŐi n n  hir:  hir kiŐi n n D.

¹⁰⁰³ H Őıl-ı: Ő kin-i D.

¹⁰⁰⁴ Nefsinde: Nefs i  n D.

¹⁰⁰⁵ CoŐkun Ak, *Bağdatlı R h  Div nı Karşılaştırmalı Metin*, Bursa: Uludağ Basım Evi, 2001, s. 976.

D.1017

103

Ġazel-i Ĥazret-i Rūhī

fe^ˆilātün / fe^ˆilātün / fe^ˆilātün / fe^ˆilün¹⁰⁰⁶

1. Şanma ey ĥ^ˆāce senden zer ü sīm isterler
Yevme lā-yenfa^ˆuda¹⁰⁰⁷ ħalb-i selīm isterler
2. Berzaĥ u¹⁰⁰⁸ ĥavf u recādan giçegör ^ˆārif isen¹⁰⁰⁹
Dem-i āĥirde ne ümīdüne?¹⁰¹⁰ mīm isterler
3. Unudup bildiğünü ^ˆārif isen dānā dil¹⁰¹¹ ol
Bezm-i vaĥdetde ne ^ˆilm u ne ^ˆalīm isterler
4. ^ˆĀlem ü¹⁰¹² bī-meh ü ĥürşīd ü felekde dā'im¹⁰¹³
Ne müneccim ne mühendis¹⁰¹⁴ ne ĥakīm isterler
5. ^ˆĀlem-i¹⁰¹⁵ keşf-i ma^ˆnāda çok esrār açılır
Varamaz nefsi-i ġazūb anda ĥalīm isterler

¹⁰⁰⁶ Divanda 13 beyitlik bir gazeldir; ancak mecmuada gazel şeklinde değil, terci-bend şeklindedir. Mecmuada bulunan mısraların hepsi divanda vardır, fakat mecmuada 5. beyit her 4 beyitten sonra tekrar yazılmıştır.

¹⁰⁰⁷ *Yevme lā-yenfa^ˆu*: Fayda vermeyen gün. Şuarâ, 26/88.

¹⁰⁰⁸ Berzaĥ u: Berzaĥ-ı D.

¹⁰⁰⁹ ^ˆārif isen: nākām ol D.

¹⁰¹⁰ ümīdüne: ümmīd ü ne bīm D.

¹⁰¹¹ dānā dil: nādān D.

¹⁰¹² ^ˆĀlem ü: ^ˆĀlem-i D.

¹⁰¹³ dā'im: hergiz D.

¹⁰¹⁴ Ne müneccim ne mühendis: Ne mühendis ne müneccim D.

¹⁰¹⁵ ^ˆĀlem-i: Maĥbes-i D.

6. ʿ Ālem ü maʿ nāda¹⁰¹⁶ biġāneye yol vέρmezler
Āşinā-yı ezeli yār-ı qādīm isterler
7. Sākin-i dergāh-ı¹⁰¹⁷ teslim-i rızā ol dāʿim
Ber-murād étmege hizmetde mukīm isterler
8. Dergāh-ı¹⁰¹⁸ fakre varup dirligini ʿ arz étme
Anda hergiz ne sipāhi ü¹⁰¹⁹ zaʿ ĩm isterler
9. Cürmine muʿ terif ol tāʿ atına maġrūr olma
[42b] Ki şifā-ĥāne-i ĥikmetde saġīm isterler
10. ʿ Āşık ol şerbet-i vaşl ister iseñ [kim ʿ uşşāk]
Çāresüz derd arayup renc-i elīm isterler
11. Niʿ met-i zāhire dil-beste olan sergeşler¹⁰²⁰
Müzde nān-pāreye cenāb-ı¹⁰²¹ naʿ ĩm isterler
12. Kıble-i maʿ nā-yı fehm eylemeyen kec-revler
Sehvile secde édüp ecr-i ʿ aẓīm isterler
13. Ezber ét kışsa-i esrār-ı dilün¹⁰²² ey **Rūhî**
Ĥāzır ol bezm-i ilāhîde nedīm isterler¹⁰²³

¹⁰¹⁶ ʿ Ālem ü maʿ nāda: Ĥarem-i maʿ nāya D.

¹⁰¹⁷ dergāh-ı: dergeh-i D.

¹⁰¹⁸ Dergāh-ı: dergeh-i D.

¹⁰¹⁹ ü: ne D.

¹⁰²⁰ sergeşler: ġürsineler D.

¹⁰²¹ cenāb-ı: cennāt-ı D.

¹⁰²² dilün: dili D.

¹⁰²³ Ak, *Baġdathı Rūhî Dîvânı*, ss. 581-582.

Ġazel-i Ĥazret-i Rūhī Ķuddise Sırruhu'l-‘Ālī

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1. Sākiyā mey Şun bize bārī Ĥudānuñ ‘aşķına
Sürelüm bir dem Muĥammed MuŐtafānuñ ‘aşķına
Édelüm ‘işret ‘Aliyyü’l-Murtazānuñ ‘aşķına
NūŐ édelüm Őāh Ĥasan ĥulķ-ı Rızānuñ ‘aşķına
CūŐ édelüm Őāh Ĥüseyn-i Kerbelānuñ ‘aşķına
2. Bu cihānda her zamān bir ‘āŐıķuñ devrānidur
Rehberimiz ĥāliyā iki cihān sulţānidur
Pīrimiz mürŐdidimiz luţf u ‘anā yegānedur
Bāde-i cām-ı muĥabbet mü’minüñ ĩmānidur
Sākiyā doldur ‘Alī Zeyne’l-‘abānuñ ‘aşķına
3. Ķünkü aŐlımız Őorarsın evvel ü āķır biziz
İbtidāyuz intihāyuz zāhir ü bāţın biziz
Her yaña baķsuñ ĥāli ĥazret-i nāţır biziz
Bir ķadeĥ Şun sākiyā züvverini Bāķır biziz
Őāh Muĥammed Bāķır ü kānī ü fānuñ ‘aşķına
- 4.[43a] Ol biziz kim varlıĥımız ile Őolu kevn ü mekān
Kah zāhir olurız biz kah olurız sırr-ı nihān
VaŐlımız ārzü éderler cümle eŐyā-yı cihān
Bāde-i gülgünü doldur sākiyā Şun tāze cām
Őāh Ca‘fer-i ma‘den-i Őıdķ u Őafānuñ ‘aşķına

5. Nüh felek çâr-‘ unşurdur bizim huddāmımız
Cümle eşyâ gece gündüz vird iderler nāmımız
Cum‘ amızdur cum‘ amuz her gün bizüm bayrāmımız
Sâkiyâ şun içelüm şabaḥ olunca şāmımız
Şâh imām Mūsā-i Kāzım-i ‘ aṭānuñ ‘ aşkına
6. Maḥrem-i esrār-ı Hâḳḳuz bizdedür sırr-ı ḳadīm
Maḫzar-ı zāt-ı şifātuz hem emīr ü hem ‘ aẓīm
Şāhidī dīdār-ı yāriz bizdedür vech-i kerīm
Pādişāh-ı dü cihān olur bize olan nedīm
Bāde şun sākī ‘ Alī Mūsā Rızānuñ ‘ aşkına
7. Maḫzar-ı sırr-ı Hudāyız bizdedür ‘ ilm-i ezel
On sekiz biñ ‘ āleme érer eger uzatsaḳ el
‘ Ālemī ‘ ālem biziz kim bizdedür ‘ ilm-i ‘ amel
Sâkiyâ şun bize cümle ḫaḳīḳate emel
Şâh Muḫammed Taḳī bedrū’ d-dücanuñ ‘ aşkına
8. Kenz-i Ḳur’an biziz külli ‘ irfān bizdedür
Çeşme-i ḫayvān biziz her derde dermān bizdedür
Baḫr-i ‘ ummān ḳamu la‘ liyle mercān bizdedür
Sâkiyâ mey şun bize şimdi düzāf? bizdedür
Şâh ‘ Alī vü bā-Naḳī *şemsü’ d-duḫānuñ*¹⁰²⁴ ‘ aşkına
9. Ehl-i ĩmān bizdedür biz mü‘ minüñ ĩmānıyuz
Münkirüñ inkārıyuz hem kāfirüñ tuḡyānıyuz
Cümle cismüñ cānıyuz hem cānlaruñ cānānıyuz

¹⁰²⁴ *şemsü’ d-duḫā*: Güneşe ve onun aydınlığına. Şems, 91/1.

Sâkiyâ mey şun bize kim ‘âlemüñ sulţānıyuz
Şâh Hâsan ‘Askerî tâcî livānuñ ‘aşkına

10.[43b]Felek ü ‘arz u semâ her taraf seyrân bizim
Evvel ü âhîr bu ‘âlem nâm ile nişân bizim
Cümleñüñ bu kâ’inâta gelmege fermân bizim
Sâkiyâ mey şun bu demki dem bizim devrân bizim
Şâh Muḥammed Mehdî-i şâhib-zamānuñ ‘aşkına

11. **Rûhiyâ** her nesnenüñ aşlı biziz sünnî cihât
Tâ ezelden biz olduḡ cümle zerrâta zevât
A‘zam-ı esmâyuz biz bizden görünür nûr-ı zât
Üç biñ mu‘cizile kılmışuz saña ki mât
Cânımız olsun fedâ âl-i ‘abānuñ ‘aşkına

12. Bizdedür miftâḡ-ı ġayb bizden olur fetḡ-i bâb
Dembedem kesb-i ziyâyı bizden olur âfitâb
Kılmışuz levḡ-i nazâr bizdedür ümmü’l-kitâb
Mest-i ‘aşkız biz gör sâkı şun câmı şerâb
Sâkiyâ şun bize kim zû’l-celâlün ‘aşkına

105

Merşiye-i Hâzret-i Rûhî

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

1. Çāk kı̄l sîne[ñi] kim [mâh-ı] muḡarremdür bu
Ey gönül âh u figân ét dem-i¹⁰²⁵ mâtemdür bu

¹⁰²⁵ ét dem-i: eyle ki D.

2. Dökdiler [hāka] bu güne¹⁰²⁶ āl-i Resūlūñ anuñ
Aqla ey dīde ki an aqlayaca demdūr bu
3. Beñzemez ayrı ama¹⁰²⁷ vā' a-yi atl-i Hūseyñ
Nār-ı asretle gönüller yaıcı amdur bu
4. Añup ol vā' a[yı] aqlamayan bī-derde
Déyeler¹⁰²⁸ melekler ne ' aceb seng-dil ādemdūr bu
5. [Bedenin dā-ı] siyehlerle siyeh-pūş eyle
Rūhīyā [aralara gir] dem-i mātemdūr bu¹⁰²⁹

D.909

106

Merşiye-i Hāzret-i Rūhī

mefā' īlūn / mefā' īlūn / mefā' īlūn / mefā' īlūn

1. Gönül māh-ı muarremdūr anı feryād-ı efgānuñ
Niūn vérmez cihānı seyle eşk-i eşm-i deryānuñ¹⁰³⁰
- 2.[44a] Anuñūn utdılar¹⁰³¹ yıl başıñı [māh-ı] muarrem kim
Cedīd olur bu ayda mātemi şāh-ı şehīdānuñ

¹⁰²⁶ güne: bu dem D.

¹⁰²⁷ ayrı ama: ayra am-ı D.

¹⁰²⁸ Déyeler: Dir D.

¹⁰²⁹ Ak, *Bādatlı Rūhī Dīvānı*, ss. 905-906.

¹⁰³⁰ deryānuñ: giryānuñ D.

¹⁰³¹ utdılar:dutdılar D.

3. Bu mäh ol mähdur kim Muştafānuñ *ķurretü'l-‘ayn*¹⁰³²
Şehīd-i hañçer-i bīdādı oldu Şımr-i nādānuñ
4. Bu mäh ol mähdur kim¹⁰³³ Murtażānuñ naķd-ı ĩmānı
Esīr oldu elinde bir bölük bī-dīn ü ĩmānuñ
5. Yezīdüñ ey felek ķuţb-ı murādı üzre düşmekden¹⁰³⁴
Bozulsayegdi pergāruñ¹⁰³⁵ dükense yegdi devrānuñ¹⁰³⁶
6. Çanı bir hāksār-ı hānedān-ı āl-i Aħmed kim
Yaķa bir āhile nüh saķfını gerdūn-ı gerdānuñ
7. Hüseynüñ ravzasın seyr ét ķāmet¹⁰³⁷ görmek istersen
Ki tutmuş serv-i ķadler mātemüñ ol şāh-ı zīşānuñ¹⁰³⁸
8. Yeter ķan aĭladın¹⁰³⁹ **Rūhī** Kerbelāyı ĭarķ-ı hūn étdüñ
Gider seyle mezārı ķorķarın şāh-ı şehīdānuñ¹⁰⁴⁰

D.678

¹⁰³² *ķurretü'l-‘ayn*: Göz aydınlıĭı. Furkan, 25/74.

¹⁰³³ kim: ki D.

¹⁰³⁴ düşmekden: dönmeķden D.

¹⁰³⁵ pergāruñ: pergāluñ D.

¹⁰³⁶ devrānuñ: cevlānuñ D.

¹⁰³⁷ ķāmet: kıyāmet D.

¹⁰³⁸ zīşānuñ: devrānuñ D.

¹⁰³⁹ ķan aĭladın: ķanile aĭla D.

¹⁰⁴⁰ Ak, *Baĭdatlı Rūhī Dīvānı*, ss. 752-753.

Gazel-i Hâzret-i Rûhî Kıddise Sırruhu^{1-ç} Âlî¹⁰⁴¹

1. Yâr yüzini görelî
Çağırırım dost dost
Vuşlatına érelî
Çağırırım dost dost
2. Ğāşık-ı dīvāneyem
Hecr ile bīgāneyem
Şevķile mestāneyem
Çağırırım dost dost
3. H̄ān-ı sebaķ olmuşam
Mihr-i şafaķ olmuşam
Hakķıyla Hak olmuşam
Çağırırım dost dost
4. Cennet-i rıdvān benem
Hūr ile ğilmān menem
Mālik-i derbān menem
Çağırırım dost dost
5. Şubķile şām olmuşam
Mest-i mūdām olmuşam
Mīr-i kelām olmuşam
Çağırırım dost dost

¹⁰⁴¹ Şiir, 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

6. Āyet-i ‘uzmā menem
Māni‘ -i fetvā menem
Būlbül-i şeydā menem
Çağırırım dost dost
7. H̄aste-i bī-çāreyem
‘Āciz ü āvāreyem
Dağı ne var ereyem
Çağırırım dost dost
8. Āteşine yanmışam
Kānlara boyanmışam
Kendine dayanmışam
Çağırırım dost dost
9. Dērdile bī-çāre menem
‘Aşķile güftār menem
[44b] H̄asret ile zār menem
Çağırırım dost dost
10. Nīl ü Fīrāt olmuşam
K̄and u nebāt olmuşam
Āb-ı hayāt olmuşam
Çağırırım dost dost
11. Dembedem āh eylerem
‘Aşķuñ ile söylerem
Ġayrı sözi neylerem
Çağırırım dost dost

12. Dürlü edā bilmezem
Mîr ü gedā bilmezem
Ġayrı nidā bilmezem
Çağırırım dost dost

13. H̱aḡḡa ‘inād etmezem
Egri yola gitmezem
Ġayrı söz işitmezem
Çağırırım dost dost

14. Şehd ü şifādur sözim
‘Ayn-ı vefādur özüm
Ġayri-i görmez gözüm
Çağırırım dost dost

15. Yārim ile yār menem
Zülfine berdār menem
Lü’lü’ şehvār menem
Çağırırım dost dost

16. Dürrer ile gevher menem
Miskile ‘anber menem
H̱ayder ü Ḳanber menem
Çağırırım dost dost

17. Şöhret-i ‘ār istemem
Kesbile kār istemem
Ġayrı nigār istemem
Çağırırım dost dost

18. ‘ Aşķile leyl ü nehār
Eylerem efġān ü zār
İstemezem ġayrı yār
Çaġırırım dost dost

19. Āb-ı zülāl olmuşam
‘ Aynı vişāl olmuşam
Derdile ķāl olmuşam
Çaġırırım dost dost

20. Gözlere nūr olmuşam
Ķalbe surūr olmuşam
‘ Āleme şūr olmuşam
Çaġırırım dost dost

21. Şevķile şubġ u mesā
Söylerem yā Rabbenā
İstemem andan sivā
Çaġırırım dost dost

22. Aldum ol dostdan ġaber
Gözlemezem sīm ü zer
Şıdķile şām u seġer
Çaġırırım dost dost

23. **Rūġī** beni ādemim
Mihr ü mehi ‘ ālemim
Dostum ile hemdemim
Çaġırırım dost dost

Ḥazret-i Rūḥī

mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe' ūlū¹⁰⁴²

1. Göñül¹⁰⁴³ gıtdi ise sāğar-ı şahbā elimizde
Bāg olmaz ise dāmen-i şahrā elimüzde
2. Seyir étmedür¹⁰⁴⁴ şāhid-i maqşūd cemālin
Sāğar gibi mir'āt-ı mücella elimüzde
- 3.[45a] Māhiyyetini cümleden a' lā bilürüz biz
Zirā buyurdu ol meh-i garrā elimüzde
4. Kātillerimizden dehnūñ¹⁰⁴⁵ gerçe görünmez
Cānā hele ol zülfi muṭarrā elimüzde
5. **Rūḥī** dil-i virānede biñ genc-i güher var
Şarf étmege bir ḥabbe yoğ ammā elimüzde¹⁰⁴⁶

D.917**Ġazel-i 'Azbi Baba Ḥazretleri**

[48a] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

¹⁰⁴² Gazel, divanda 7 beyittir.

¹⁰⁴³ Göñül: Gül D.

¹⁰⁴⁴ étmedür: itmedeyüz D.

¹⁰⁴⁵ dehnūñ: dehenūñ D.

¹⁰⁴⁶ Ak, *Bağdatlı Rūḥī Dīvānı*, ss. 910-911. /Divanda, bu beyitten sonra iki beyit daha vardır.

1. Ger mecāz ile ḥaḳīḳatle seversen güzeli
Herkesüñ ḥaddi kadar kıldı ‘atâ lem-yezelî
Kimine vέρdi şafâ kimine vέρdi keseli
Zāhidüñ ṯā‘at ile dileni ṯul-i emeli
Ezelîdür [ezelîdür] ezeldir ezeli
2. Saña bu sözi¹⁰⁴⁷ ziyân oldığı ey rūḥ-ı revân
Bir gedâ şāh-ı cihân oldığı ey rūḥ-ı revân
‘Āşıḳuñ ḥāli yamān oldığı ey rūḥ-ı revân
Münkirüñ ḳavli yalan oldığı ey rūḥ-ı revân
Ezelîdür [ezelîdür] ezeldir ezeli
3. Gücenirsin eger başına gelse zecr¹⁰⁴⁸ ü belâ
Mâ’ili zevḳ u şafâsın dil-i şeydâ ammâ
Édeni eyleyeni bilmeyen olmaz dānâ
Her kişiye *naḥnü ḳesemnâ*¹⁰⁴⁹ da şafâ cevri ü cefâ
Ezelîdür [ezelîdür] ezeldir ezeli
4. Çün bize oldu iṯâ‘at o mehe ḳavli-i ümem
Ḥayr ile şerri benimdir dedî Ḥaḳ çekme elem
Éden eyleyen ol sen bu sözi oḳu her dem

¹⁰⁴⁷ sözi: sevdâ D.

¹⁰⁴⁸ zecr: cevri D.

¹⁰⁴⁹ *naḥnü ḳesemnâ*: Biz taksim ettik. Zuhrûf, 43/32.

Ḳāmilūñ ‘ahdi bütün olduđı ey şāh-ı kerem
Ezelīdür [ezelīdür] ezelīdir ezeli

5. Çünkü¹⁰⁵⁰ necs oldı sıvā eyleye gör ‘Azbi vuzū’
Pāk ét¹⁰⁵¹ ḳalbini bu ğaflet ile olma ulu
Ḥaḳ diyen¹⁰⁵² Ḥaḳ ile Ḥaḳdır neden oldı ayru
Cahilūñ cehli ile kāmilūñ ‘irfānı ḳamu
Ezelīdür [ezelīdür] ezelīdir ezeli¹⁰⁵³

D.50

110

Ġazel-i ‘Azbi Baba Ḥazretleri

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün¹⁰⁵⁴

1. Cān u dilden men muḥibb-i ḥānedāş-ı¹⁰⁵⁵ ‘āliyim
Hem erenler çākerinūñ ḥāḳ-i pāy-māliyim¹⁰⁵⁶
Hem dađı¹⁰⁵⁷ sultān-ı ‘ālem Muştafā ḥayāliyim¹⁰⁵⁸
Cümleden geçdim velī ancak ‘Alī meyyāliyi
‘Āşıkım ser-pā-bürehne şāh Ḥüseyn abdāliyam

- 2.[48b] Ḳayd-ı ‘uḳbā vü fenādan olmuşum ğamdan beri

¹⁰⁵⁰ Çünkü: Çün D.

¹⁰⁵¹ ét: edip D.

¹⁰⁵² diyen: dīn D.

¹⁰⁵³ Mehmet Erol, *Azbi Baba Divanı İnceleme- Metin* (Doktora Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale 2002, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 122267), ss. 245-246.

¹⁰⁵⁴ Muhammes, divanda 6 benttir.

¹⁰⁵⁵ ḥānedāş-ı: ḥānedān D.

¹⁰⁵⁶ pāy-māliyim: pā pāmāliyim D.

¹⁰⁵⁷ Hem dağı: Şāriḥ-i D.

¹⁰⁵⁸ ḥayāliyim: vaşşāliyim D.

Baňa teslīm-i rızādır taht-ı gāh-ı hāverī
Olmuşum on iki¹⁰⁵⁹ imāmuñ bende-i fermān beri¹⁰⁶⁰
Diñlemem ta' n-ı ' adūyu Ca' ferīyim Ca' ferī¹⁰⁶¹
' Āşıkım ser-pā-bürehne şāh Hüseyñ abdālıyam

3. ' Āşıkā Hāğdan¹⁰⁶² keremdir nuṭṭ-ı pīri dinlemek¹⁰⁶³
Ṭālibe cāndan¹⁰⁶⁴?¹⁰⁶⁵ cān u baş terk eylemek
Söz degil vaşlım imāmdur¹⁰⁶⁶ şāhidim ins ü melek
Neylerim tāc u ḳabāyı baňa sen şāhım¹⁰⁶⁷ gerek
' Āşıkım ser-pā-bürehne şāh Hüseyñ abdālıyam¹⁰⁶⁸

4. Hādī-i rāh-ı Hūdādır¹⁰⁶⁹ maḫhar-ı nūr-ı celī
Hem¹⁰⁷⁰ pīrim şāh-ı erenler Hācī Bektāş Velī
Gıtdigim şāh Hūdādır¹⁰⁷¹ tutdığım dāmen velī
Çağırırım ' āşıkım¹⁰⁷² Allāh Muḫammed yā ' Alī
' Āşıkım ser-pā-bürehne şāh Hüseyñ abdālıyam¹⁰⁷³

5. Baňa pīrinden¹⁰⁷⁴ gelir zemzem degil göñlüm [melūl]

¹⁰⁵⁹ on iki: düvāzdeh D.

¹⁰⁶⁰ Mısra, divanda 2. bent 4. mısradır.

¹⁰⁶¹ Ca' ferīyim Ca' ferī : ḫayderīyim ḫayderī D. Mısra, divanda 2. bent 3. mısradır.

¹⁰⁶² Hāğdan: feyz-i D.

¹⁰⁶³ dinlemek: beklemek D.

¹⁰⁶⁴ cāndan: cāndır D.

¹⁰⁶⁵ imāme: emānet D.

¹⁰⁶⁶ imāmdur: ' alāmet D.

¹⁰⁶⁷ şāhım: cānım D.

¹⁰⁶⁸ Bent, divanda 5. benttir.

¹⁰⁶⁹ Hūdādır: Hūdāyım D.

¹⁰⁷⁰ Hem: yā D.

¹⁰⁷¹ şāh Hūdādır: rāhım ' Alīdir D.

¹⁰⁷² Çağırırım ' āşıkım: ' Azbīyim çağırırım D.

¹⁰⁷³ Bent, divanda 6. benttir.

¹⁰⁷⁴ pīrinden: zemminden D.

Zāhid-i ḥod-bīn¹⁰⁷⁵ gör kim [her edāsı biñ füzül]
‘Az̄bī pīrinden ḥavālet istedi [aldı ‘uşul]
Sen baña dérsen Kızılbaş ben dérem şıd̄k-ı Resül
‘Āşıkım ser-pā-bürehne şāh Ḥüseyn abdālıyam¹⁰⁷⁶
D.40

111

Ġazel-i Ḥazret-i ‘Az̄bī Ḳuddise Sırruhu

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün¹⁰⁷⁷

1. Biḥamdi’llāh ki (derd-i) derūnum yine sildi mi kederi¹⁰⁷⁸
Mīve-dār oldu yine¹⁰⁷⁹ çünki gönlüm¹⁰⁸⁰ şeceri
Destime ḥāme olup¹⁰⁸¹ yazmağa bu şi‘ r-i teri
Pīr rızā virdi baña diñle ḥaberden ḥaberi
Lī-ma ‘allāh¹⁰⁸² göñül Ḥaḳ bilüben t̄ac u seri¹⁰⁸³
Ḳanda baḳdı ise¹⁰⁸⁴ gözüm gördi Ḥudādan¹⁰⁸⁵ eşeri
Çünki Allāh ezeli ādeme v̄erdi zaferi¹⁰⁸⁶
Ḳıldı ādemde emānet ki bu şūret güheri
Ṭoḡdı āyine Aḥmed ki¹⁰⁸⁷ aña ḳıldı nazarı

¹⁰⁷⁵ bīn: rāyı D.

¹⁰⁷⁶ Erol, *Az̄bī Baba Divanı*, ss. 233-234. /Bent, divandaki 3. benttir.

¹⁰⁷⁷ Terci-Bend divanda 50 beyittir. Her bent 10beyitten oluşmaktadır. Mecmuada her bentte mısra eksiği bulunmaktadır ve hemen hemen bütün mısraların yerleri değişmiştir.

¹⁰⁷⁸ Biḥamdi’llāh ki (derd-i) derūnum yine sildi mi kederi: Ḥamdüli’llāh ki derūndan sildim kederi D.

¹⁰⁷⁹ yine: bu dem D.

¹⁰⁸⁰ gönlüm: zebānım D.

¹⁰⁸¹ olup: alıp D.

¹⁰⁸² *Lī-ma ‘allāh*: Bildi Allāhı D./ *Lī-ma ‘allāh*: “Benim Allah ile...”

¹⁰⁸³ t̄ac u seri:ḥayr ü şerri D.

¹⁰⁸⁴ baḳdı ise: baḳdıysa D.

¹⁰⁸⁵ Ḥudādan: güzelden D.

¹⁰⁸⁶ Çünki Allāh ezeli ādeme v̄erdi zaferi : Lima‘ allāh iline ḳıldı çü ādem seferi D.

¹⁰⁸⁷ Ṭoḡdı āyine Aḥmed ki: Oldu āyine Muḥammed D.

İşbu gerdün¹⁰⁸⁸ [bu] fenā ‘ālemine şaldı çeri

Şûre-i ikrâ’ ile eyledi ‘arz-ı hüneri¹⁰⁸⁹

[49a] [*Fe se yekfike humu’llâh*¹⁰⁹⁰] oluben tâc-ı seri¹⁰⁹¹

[Perdedir Hâkka sivâ] añla sözüm ile¹⁰⁹² deri

Pîrden aldum ezeli lemyezeliden haberi¹⁰⁹³

Oğudum kavı-i ‘Alîden haber-i mu‘teberi¹⁰⁹⁴

Yazdı hem Kâdî ü Keşşâf ü Harîr ü Taberi¹⁰⁹⁵

2.¹⁰⁹⁶ ‘Aşkla bir turalım her seher yâd olalım¹⁰⁹⁷

Mâsivâdan elimiz taşhîh édelim âbâd¹⁰⁹⁸ olalım¹⁰⁹⁹

Yeter insâf édelim târik-i ifsâd olalım¹¹⁰⁰

Nefs-i bedh-âhuñ elinden tîz¹¹⁰¹ ‘âzâd olalım¹¹⁰²

Münkir bir la‘îñüñ katli ile¹¹⁰³ cellâd olalım¹¹⁰⁴

Gâhice bir ağlayalım gâhice bir gülelim¹¹⁰⁵

Dilberüñ cebhesini¹¹⁰⁶ yazmada Bihzâd olalım¹¹⁰⁷

¹⁰⁸⁸ gerdün: âdem D.

¹⁰⁸⁹ Mısra, 1. bent 13. mısradır.

¹⁰⁹⁰ *Fe se yekfike humu’llâh*: O takdirde, onlara karşı sana Allah kafidir. Bakara, 2/137.

¹⁰⁹¹ Mısra, 1. bent 15. mısradır.

¹⁰⁹² ile: etle D.

¹⁰⁹³ Mısra, divanda yoktur ve her bentte tekrarlanmıştır.

¹⁰⁹⁴ Mısra, 1. bent 20. mısradır.

¹⁰⁹⁵ Mısra, 1. bent 19. mısradır.

¹⁰⁹⁶ Bent, divanda 4. benttir.

¹⁰⁹⁷ Mısra, divanda yoktur.

¹⁰⁹⁸ taşhîh édelim âbâd: kat’ idüben yâd D.

¹⁰⁹⁹ Mısra, divanda 4. bent 6. mısradır.

¹¹⁰⁰ Mısra, divanda 4. bent 4. mısradır.

¹¹⁰¹ tîz: yiter D.

¹¹⁰² Mısra, divanda 4. bent 7. mısradır.

¹¹⁰³ Münkir bir la‘îñüñ katli ile: ‘Ameli yok kişiniñ nefsine D.

¹¹⁰⁴ Mısra, divanda 4. bent 8. mısradır.

¹¹⁰⁵ Gâhice bir ağlayalım gâhice bir gülelim: Gâhi bir ağlayalım gâhice şâd olalım D. Mısra, divanda 4. bent 10. mısradır.

¹¹⁰⁶ cebhesini: lehçesini D.

¹¹⁰⁷ Mısra, divanda 4. bent 11. mısradır.

Sürelüm zevkuñ anuñ cevrine mu‘ tād olalım¹¹⁰⁸
Kāmilān zümresine ey¹¹⁰⁹ gönül bî-çār¹¹¹⁰ olalım¹¹¹¹
Birleyüp Hāḳḳı yine Hāḳḳıyla¹¹¹² berdār¹¹¹³ olalım¹¹¹⁴
Ṭāğ-ı ‘aşḳında anuñ ‘aşḳ ile Ferhād olalım¹¹¹⁵
Pīrden aldım ezeli lemyezelīden ḥaberi
Oḳudum ḳavl-i ‘Alīden ḥaber-i mu‘ teberi¹¹¹⁶
Yazdı hem Ḳāḏī ü Keşşāf ü Ḥarīr ü Ṭaberi¹¹¹⁷

3. Hāzret-i faḥr-i cihān ‘āleme sultān[da] daḥı
Daḥı Ḥavvā ananuñ étدی¹¹¹⁸ efgān[da] daḥı¹¹¹⁹
Ādeme ḥuldda vérüp ḳıldığı noḳşān[da]¹¹²⁰ daḥı¹¹²¹
Şīr-i Yezdānı olan server-i¹¹²² Mervān[da] daḥı¹¹²³
Berḳ-i ḥātef ile bāde daḥı¹¹²⁴
Aydan evvel eyleye ol zāhir pinhānda daḥı¹¹²⁵
Hāḳdan özge ki kim¹¹²⁶ gizlide dev meydānda daḥı¹¹²⁷

¹¹⁰⁸ Mısra, divanda 4. bent 13. mısradır.

¹¹⁰⁹ ey: gel D.

¹¹¹⁰ bî-çār: ilḥāḳ D.

¹¹¹¹ Mısra, divanda 4. bent 16. mısradır.

¹¹¹² Hāḳḳıyla: Hāḳḳa D.

¹¹¹³ berdār: üstād D.

¹¹¹⁴ Mısra, divanda 4. bent 17. mısradır.

¹¹¹⁵ Mısra, divanda 4. bent 15. mısradır.

¹¹¹⁶ Mısra, divanda 4. bent 20. mısradır.

¹¹¹⁷ Mısra, divanda 4. bent 19. mısradır.

¹¹¹⁸ Daḥı Ḥavvā ananuñ étدی: Yine Ḥavvānın ḳıldığı D.

¹¹¹⁹ Mısra, divanda 3. bent 10. mısradır.

¹¹²⁰ Ādeme ḥuldda vérüp ḳıldığı noḳşān[da]: Ḥuldda yiyip etدی ‘isyānda D.

¹¹²¹ Mısra, divanda 3. bent 9. mısradır.

¹¹²² Şīr-i Yezdānı olan server-i: Şīr-i Yezdān-ı Ḥudā Hāzret-i D.

¹¹²³ Mısra, divanda 3. bent 2. mısradır.

¹¹²⁴ Berḳ-i ḥātef ile bāde daḥı: Berḳ-i ḥātefden ‘ayān ebr ile bātında daḥı D. Mısra, divanda 3. bent 15. mısradır.

¹¹²⁵ Mısra, divanda yoktur.

¹¹²⁶ ki kim: kim ola D.

¹¹²⁷ Mısra, divanda 3. bent 11. mısradır.

Hem Şırāt üzre yürür keffe-i mizānda daḥı¹¹²⁸
Gözlerim kıanda baķar maṭlab-ı cihānda¹¹²⁹ daḥı¹¹³⁰
Raḥm eyleyüp bārān-ı çeşm-i giryānda daḥı¹¹³¹
Şeb-i tārikde ‘ayān mihr-i cihānda¹¹³² daḥı¹¹³³
Ṭā‘ at-i ‘ābid¹¹³⁴ ile oķunan ezānda daḥı¹¹³⁵
Pīrden aldum ezeli lemyezeliden ḥaberi
[49b] Oķudum ķavl-i ‘Alīden ḥaber-i mu‘ teberi¹¹³⁶
Yazdı hem Kādī ü Keşşāf ü Ḥarīr ü Ṭaberi¹¹³⁷

4.¹¹³⁸ Genc-i esmāda daḥı sırr-ı mu‘ ammāda ara¹¹³⁹
Ḥālet-i [cezbeye] düş cennet-i me’vāda ara¹¹⁴⁰
Yüzün üzre sürinüp rüz u¹¹⁴¹ şeb esmāda¹¹⁴² ara¹¹⁴³
Pāk édüp āyine-i ķalb[i] mücellāda ara¹¹⁴⁴
Her ḥūba¹¹⁴⁵ vırme gönül Yūsuf-ı zībāda ara¹¹⁴⁶
Yūri Mecnūn olagör maķşad[1] Leylāda ara¹¹⁴⁷

¹¹²⁸ Mısra, divanda 3. bent 12. mısradır.

¹¹²⁹ cihānda: cānānda D.

¹¹³⁰ Mısra, divanda 3. bent 19. mısradır.

¹¹³¹ Mısra, divanda yoktur.

¹¹³² cihānda: cihān-bānda D.

¹¹³³ Mısra, divanda 3. bent 13. mısradır.

¹¹³⁴ ‘ābid: ‘abd D.

¹¹³⁵ Mısra, divanda 3. bent 14. mısradır.

¹¹³⁶ Mısra, divanda 3. bent 20. mısradır.

¹¹³⁷ Mısra, divanda 3. bent 19. mısradır.

¹¹³⁸ Bent, divanda 2. benttir.

¹¹³⁹ Mısra, divanda yoktur.

¹¹⁴⁰ Mısra, divanda 2. bent 3. mısradır.

¹¹⁴¹ rüz u: rüz-ı D.

¹¹⁴² esmāda: ara da D.

¹¹⁴³ Mısra, divanda 2. bent 4. mısradır.

¹¹⁴⁴ Mısra, divanda 2. bent 5. mısradır.

¹¹⁴⁵ Her ḥūba: Herkese D.

¹¹⁴⁶ Mısra, divanda 2. bent 6. mısradır.

¹¹⁴⁷ Mısra, divanda 2. bent 7. mısradır.

Terk édüp da^c vāyı yine¹¹⁴⁸ ihfāda ara¹¹⁴⁹
Özini¹¹⁵⁰ kimseye fāş étme gönül sāde ara¹¹⁵¹
Maḥzen-i sırr-ı elif^c āķil ü dānāda ara¹¹⁵²
Ḥaber-i Kāf gedā-meşreb[i]^c Anķāda ara¹¹⁵³
Daḥı dēr kenīsāda¹¹⁵⁴ Mescid-i Aķşāda ara¹¹⁵⁵
Beyt-i muķaddesde gehi Ka^c be-i^c Alīde ara¹¹⁵⁶
Yeme içme uyuma ķalb-i muşaffāda ara¹¹⁵⁷
Ḥā ile ķāfda¹¹⁵⁸ daḥı ķāf ile [hem] ḥāda ara¹¹⁵⁹
Menzil-i birlige gel lā yı ķo illā da ara¹¹⁶⁰
Pīrden aldum ezeli^l lemyezelīden ḥaberi
Oķudum ķavl-i^c Alīden ḥaber-i mu^c teberi¹¹⁶¹
Yazdı hem Kādī ü Keşşāf ü Ḥarīr ü Ṭaberi¹¹⁶²

5. *Leyse fi'd-dār[i]* velā ğayr ile nāķīzde¹¹⁶³ de var
^c Ābid ü nāķīz¹¹⁶⁴ ile mülḥid-i küffārda da var
Bir bir nāķiz ile ehl-i¹¹⁶⁵ hem zārda da var¹¹⁶⁶

¹¹⁴⁸ da^c vāyı yine: ^c ucb ü riyyāyı daḥı D.

¹¹⁴⁹ Mısra, divanda 2. bent 8. mısradır.

¹¹⁵⁰ Özini: Rāzını D.

¹¹⁵¹ Mısra, divanda 2. bent 9. mısradır.

¹¹⁵² Mısra, divanda 2. bent 11. mısradır.

¹¹⁵³ Mısra, divanda 2. bent 13. mısradır.

¹¹⁵⁴ Daḥı dēr kenīsāda: Gir kilisāya çağır D.

¹¹⁵⁵ Mısra, divanda 2. bent 15. mısradır.

¹¹⁵⁶ Mısra, divanda yoktur.

¹¹⁵⁷ Mısra, divanda 2. bent 16. mısradır.

¹¹⁵⁸ ķāfda: ķāfi D.

¹¹⁵⁹ Mısra, divanda 2. bent 17. mısradır.

¹¹⁶⁰ Mısra, divanda 2. bent 18. mısradır.

¹¹⁶¹ Mısra, divanda 2. bent 20. mısradır.

¹¹⁶² Mısra, divanda 2. bent 19. mısradır.

¹¹⁶³ nāķīzde: deyyārda D.

¹¹⁶⁴ nāķīz: fācer D.

¹¹⁶⁵ Bir bir nāķiz ile ehl-i: Dem-i şādide daḥı āh ile D.

¹¹⁶⁶ Mısra, divanda 5. bent 7. mısradır.

Sitem-i cev̄r ü ğam cünbiş-i aġyārda da var¹¹⁶⁷
Herkesüñ hâli beyân mürde de var mārda da var¹¹⁶⁸
Pertevi zıll-i Ĥudâ fitne-i mekkārda¹¹⁶⁹ da var¹¹⁷⁰
Eşer-i şun^c-ı Ĥudâ yoġda da var varda da var¹¹⁷¹
Cümle eşyâ ^c ayānda daġı ihfārda da var¹¹⁷²
Arşā-i rüy-ı zemīn künbet-i devvārda da var¹¹⁷³
Dervīş ekl édüben¹¹⁷⁴ çekdigi esrārda da var¹¹⁷⁵
Rūh-ı ħudsīde ^c ayān¹¹⁷⁶ Aġmed-i Muġtārda da var¹¹⁷⁷
Serteser cümle muhācirde de var enşārda da var¹¹⁷⁸
[50a] [Kemterī] ^c āşık-ı zār **‘Azbi**-i pür kārda da var¹¹⁷⁹
Pīrden aldum ezeli lemyezeliden ħaberi
Oġudum ħavl-i ^c Alīden ħaber-i mu^c teberi¹¹⁸⁰
Yazdı hem Ķāđī ü Keşşāf ü Ĥarīr ü Ṭaberi¹¹⁸¹

D.51

112

Ġazel-i Ĥazret-i ^c Azbī Baba

fā^c ilātün / fā^c ilātün / fā^c ilātün / fā^c ilün

¹¹⁶⁷ Mısra, divanda 5. bent 8. mısradır.

¹¹⁶⁸ Mısra, divanda 5. bent 12. mısradır.

¹¹⁶⁹ fitne-i mekkārda: ābda da var nārda D.

¹¹⁷⁰ Mısra, divanda 5. bent 15. mısradır.

¹¹⁷¹ Mısra, divanda 5. bent 16. mısradır.

¹¹⁷² Mısra, divanda yoktur.

¹¹⁷³ Mısra, divanda 5. bent 13. mısradır.

¹¹⁷⁴ ekl édüben: ekl-i belīġ D.

¹¹⁷⁵ Mısra, divanda 5. bent 10. mısradır.

¹¹⁷⁶ ħudsīde ^c ayān: ħudsī-i beyān D.

¹¹⁷⁷ Mısra, divanda 5. bent 17. mısradır.

¹¹⁷⁸ Mısra, divanda yoktur.

¹¹⁷⁹ Mısra, divanda 5. bent 18. mısradır.

¹¹⁸⁰ Mısra, divanda 5. bent 20. mısradır.

¹¹⁸¹ Erol, *Azbī Baba Divanı*, ss. 246-250. /Mısra, divanda 5. bent 19. mısradır.

1. Bende-i āl-i Resūluñ Mescid-i Akşāşıyım
Kāfire oldum kenīsā¹¹⁸² herkesün aqzāsıyım
2. Bende-i¹¹⁸³ şāh-ı zamānım mülhidim Naşrāniyim¹¹⁸⁴
Ehl-i ikrāruñ özünde cümleñüñ a' lāsıyım
3. Cin miyim şeyfān mıyım bilmem melek mi yā neyim
Münkirüñ inkarı oldum lā sıyım illā sıyım
4. Cümleñüñ merdūdıyım bilmem kimin maqbūlıyım
Hem Yezīdūñ hem Mezīdūñ kemter-i ednāsıyım
5. Kimse bilmez 'Azbiyem men Hāq mıyım bāṭıl mıyım
Herkesün bir ismiyle vird-i zebān-ı ḥāşıyım¹¹⁸⁵

D.171

113

Na' t-ı Şerīf Ḥazret-i 'Azbi

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Muşafā [şāh-ı] cihān ü 'ālī-şāndır Muşafā
Muşafā hem bā' iş-i kevn ü mekāndır Muşafā
2. Rehber-i rāh-ı şerī' at genc-i esrār-ı ezel

¹¹⁸² kenīsā: kilisā D.

¹¹⁸³ Bende-i: Benteyim D.

¹¹⁸⁴ Naşrāniyim: Naşrānım D.

¹¹⁸⁵ Erol, *Azbi Baba Divanı*, ss. 326-327.

Muṣṭafā nūr-ı Hüdādan bir nişandır Muṣṭafā

3. ʿĀsiye rüz-ı cezāda anadan erḥam olan
Muṣṭafā şāhib-kerem kân-ı amāndır Muṣṭafā
4. Ümmetüñ noḳşânına bakmaz şefâʿ at etmede
Muṣṭafā cūd-ı keremle râyegāndır Muṣṭafā
5. Evvelîñün¹¹⁸⁶ âhirîñün ʿilmine vâkıf olan
Muṣṭafā Peyğamber-i âhîr zamāndır Muṣṭafā
- 6.[50b] Maḳşūd-ı¹¹⁸⁷ mevcūd-ı ʿâlem hem Ḥabîb-i Kibriyâ¹¹⁸⁸
Muṣṭafā tayy-i mekân ü bî-zamāndır Muṣṭafā
7. ʿAzîbiyâ nâr-ı cahîmdir ḳorḳma cürmüm çok dēyü
Muṣṭafā şefḳat-medâr-ı ʿâsiyāndır Muṣṭafā¹¹⁸⁹

D.63

114

Ġazel-i Ḥazret-i ʿAzîbî Baba

fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün

1. Derd-i aşḳa düş olan bî-çāreye neyler ṭabîb
Bu ğam-ı nâbûda dermân etmeye illâ ḥabîb
2. Râzıyım taḳdîr olan iḥsân ü cevre ʿaşîḳım

¹¹⁸⁶ Evvelîñün: Evvelîn ü D.

¹¹⁸⁷ Maḳşūd-ı: Maḳşad D.

¹¹⁸⁸ Kibriyâ: Kirdgâr D.

¹¹⁸⁹ Erol, *Azîbî Baba Divanı*, s. 265.

Rūz u ŧeb vird-i zebānım oldı Mevlāya¹¹⁹⁰ naŧīb

3. Vuŧlat-ı güldür temennā kıldığı[m] rāḫat degil
Sanmanuz beyhūde ađlar [her] seḫerde andelīb
4. Fikrime gelse gelür yārin ḫayālī ḫarŧuma
Bu meŧel taḫḫīḫ imiŧ uzḫur ḫabīb aḫḫar lebīb¹¹⁹¹
5. İŧ bu derdüñ çāresi ‘Azḫbī cihānda derdli imiŧ
Nār-ı ‘aŧka yanmayan āvāreye¹¹⁹² neyler ḫabīb¹¹⁹³

D.66

115

Ėazel-i Ḥazret-i ‘Azḫbī¹¹⁹⁴

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Cān u dilden kim severse Ḥazret-i Peyđamberi
ŧeŧ cihāt éder anuñ yolunda dīn imān eri¹¹⁹⁵
2. Tāb-dār oldu cemālinden anuñ ŧems ile māh
ŧāh Ḥasan ḫulḫu’r-Rızādır dü cihānuñ ḫāveri
3. Yeridir her kim éderse cān fedā Mevlāsına
ŧāh Ḥüseyn-i Kerbelādır ehl-i ‘aŧkuñ rehberi

¹¹⁹⁰ oldı Mevlāya: eyledi Mevlā D.

¹¹⁹¹ aḫḫar lebīb: ahzer rebīb D.

¹¹⁹² Nār-ı ‘aŧka yanmayan āvāreye: Derd-i ‘aŧka düŧ olan bī-çāreye D.

¹¹⁹³ Erol, *Azḫbī Baba Divanı*, s. 267.

¹¹⁹⁴ Ėazel-i Ḥazret-i ‘Azḫbī: Der-medḫ-i İmāmān D.

¹¹⁹⁵ ŧeŧ cihāt éder anuñ yolunda dīn imān eri: ŧeŧ cihātüñ terk eder anuñ yolunda dīn eri D.

4. Nār-ı hierāndan rehā olmak bābında hōş¹¹⁹⁶ degil
Añla nice¹¹⁹⁷ ‘Ābidīn sen söyle Allāh-ı ekberi
5. Dil aña kemter-gedā olsa olur maḥşer begi
Şehr-i yār-ı ‘āşıkāndır Şāh Muḥammed Bākırī
6. Tıtdığım dāmen budur kim sözümden dönmezem
Dersimi Mevlādan aldum Ca‘ ferīyem Ca‘ ferī
- 7.[51a] Bā‘ iş-i dünyā-yı¹¹⁹⁸ ‘ālem nuṭq-ı pākinden gelür
Mūsā-i Kāzım degül mi fazl-ı Ḥaḥkuñ maḥzarı
8. Medfen-i ḥāk-i Ḥorāsāndır ‘Alī Mūsā’r-Rızā
Ravza-i pākin ṭavāf ét eyle ḥacc-ı ekberi
9. Şıdḡ-ı pāk ile erenler dāmenine pek yapış
Şāh Taḡī vü bā-Naḡīdir dest-gīr-i serserī
10. Vechine¹¹⁹⁹ ‘arz-ı tecāvüz eylesem münkirlere
Çün baña ‘asker olupdur luṭf-ı fazl-ı ‘Askerī
11. Vech-i pākinden cihān pür-nūr olur ḡalmaz keder
Mehdī-i āl-i Muḥammed mü’minānuñ serveri
12. Küllī-vārından geḡen añlar bu remzüñ sırrını

¹¹⁹⁶ bābında hōş: yanında iş D.

¹¹⁹⁷ Añla nice: Añılınca D.

¹¹⁹⁸ dünyā-yı: bünyād-ı D.

¹¹⁹⁹ Vechine: Vechi var D.

Olmuşam men Murtaẓānuñ Ƙanberĩñüñ Ƙanberi

13. Bĩ-riyā maḥv-ı fenānuñ baḥriñüñ ğavvāşıyım
Bende-i āl-i Muḥammed Ḥayderiyim Ḥayderĩ
14. Oƣurum la‘ net Yezĩde Muştafānuñ yāriyim
Hem muḥıbb-i ḥānedānuñ çākeriyem çākeri
15. Ehl-i beyt-i Muştafā vü Murtaẓānuñ ‘Azbiyā
Kemterĩñüñ kemteriyem kemterĩñüñ kemteri¹²⁰⁰

D.19

116

Mūsā-i Ḥazret-i ‘Azbi

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Ne şafādan geregim var ne cefādan ḥaberim¹²⁰¹
Düşmanı dost bilürim¹²⁰² ikisini bir severim
Kimsenüñ ḥayrına¹²⁰³ şerrine yoƣdur nazarım
Hep ƣurı laƣlaƣadır elde olanca hünerim
Ne alandan ḥaberim var ne şatandan ḥaberim
Serseri kevine gelelden berü sersem gezerim¹²⁰⁴
2. Baḥş-i ‘ilme gelicek ƣıl ü ƣāl eyleme[yi]m

¹²⁰⁰ Erol, *Azbi Baba Divanı*, ss. 212-213.

¹²⁰¹ ḥaberim: ḥazerim D.

¹²⁰² bilürim: bilip D.

¹²⁰³ ḥayrına: ḥayr ile D.

¹²⁰⁴ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

Her ne dérlerse diyem H̄aḡ bu cidāl eyleme[ʔi]m
Ne belādur başıma¹²⁰⁵ cem‘ -i melāl eyleme[ʔi]m
Tövbeler bir daḡı men ‘ arz-ı kemāl eyleme[ʔi]m
Ne alandan ḡaberim var ne ŗatandan ḡaberim
Serseri kevne geelden berü sersem gezerim

3.[51b] [Gāh] olur kendüzini ‘ ālem içre bulamam

[Gāh olur] aḡlamazım gāh olur aŗlā gülemem
Ne ‘ Alīyim ne velīyim ne deliyim bilemem
[Bir pula māzī] vü müstaḡbeli vérsen dilemem
Ne alandan ḡaberim var ne ŗatandan ḡaberim
Serseri kevne geelden berü sersem gezerim

4. Gāh bir ḡāl-i dil-i zārım éder ‘ arz-ı lisān

Gāh gelür¹²⁰⁶ neŗ‘e-i ŗıḡḡat idemem [ŗoḡbet-i cān]
Gāh yanımda bir olur ḡahr ile zevḡ ıŗŗı ziyān
Véreni vérmeyeni bir bilürem [yaḡŗı yaman]
Ne alandan ḡaberim var ne ŗatandan ḡaberim
Serseri kevne geelden berü sersem gezerim

5. Gāh olur ‘ **Azbi** gibi derd-i derūnum diyemem

Kimseye ḡāl-i dil-i zārım[ı] ḡiç söyleyemem
Vā‘ ızūn pendini ben diñleyemem belleyemem
Yāri idrāk édemem fark-ı ‘ adū eyleyemem
Ne alandan ḡaberim var ne ŗatandan ḡaberim
Serseri kevne geelden berü sersem gezerim¹²⁰⁷

¹²⁰⁵ belādur başıma: belā başıma bu D.

¹²⁰⁶ gelür: olur D.

¹²⁰⁷ Erol, *Azbi Baba Divanı*, ss. 231-232.

D.38

117

Ġazel-i Ĥazret-i ʿAz̤bī Baba¹²⁰⁸

*mefāʿ īlūn / mefāʿ īlūn / mefāʿ īlūn / mefāʿ īlūn*¹²⁰⁹

1. Bu dersim cān ile bu dem diñle¹²¹⁰ ey zāhid-i bī-ḥōd¹²¹¹
Ki bir ḥarf içre bir noḡta olur bir noḡta biñ elvān
2. Bu noḡta zāhiren zerre göründü [büsbütün dehre]
Vücūdı ʿālem ü ādem bu noḡtayla eder cevlan
3. Görinür zāt olur noḡta şifātın [seyr eder andan]
Bu bir īmān-ı ʿāşıkdır ki *küllü men ʿaleyhā [fān]*¹²¹²
4. Bu noḡta şüretā kim nüzūl-i¹²¹³ maʿ nāde [kübrādır]
Oḡursan şüre-i *vettin ḥalaḡnā vetṭuri sīn*¹²¹⁴
5. Gel imdi diñle ey ʿāşık nedür bu noḡta[dan maḡşūd]
Ki bu noḡta olur yetmiş iki şehre [sulṭān] cihān?

¹²⁰⁸ Mūsā-i Ĥazret-i ʿAz̤bī Baba: Kaside-i tevḥīd D.

¹²⁰⁹ Kaside, divanda 46 beyittir. Divanda bulunan 25. beyit, mecmuada yoktur. Kasidenin bulunduğu sayfalarda, 52a sağ sütun, 52b sol sütun yıpranmış olduğu için okunamayan kelimeler köşeli parantez ile gösterilmiştir.

¹²¹⁰ bu dem diñle: diñle bu dem D.

¹²¹¹ bī-ḥōd: devrān D.

¹²¹² *küllü men ʿaleyhā [fān]*: Her şey fanidir. Her şeyin sonu vardır. Rahman, 55/26.

¹²¹³ kim nüzūl-i:kemter velī D.

¹²¹⁴ *vetṭuri sīn*: remz-i fi'l-insān D./ *vettin ḥalaḡnā vetṭuri sīn*: İncir ve Sina Dağ'ını biz yarattık. Tin, 95/1-2-4.

6. Bu şehriñ birini añla nedir eyleme aşlın¹²¹⁵
Ki yetmiş birini tarḥ¹²¹⁶ ét édersen bu¹²¹⁷ sözüñ iz' añ
7. Oḡu esmāsını yüz on on iki burcunu añla
Bunuñ dünyāda yoḡ mişli bu 'ālem añna bir zindān
8. [52a] Yüz elli altıdır ismi bilād-ı çār erkānuñ
Müsemması elif bā ḡāf daḡı budur¹²¹⁸ inan ey cān
9. [Otuz iki] cevāhirle müzeyyendir toḡuz ḡapı
[Daḡı hem biñ] esmāya müsemmadır bu şehristān
10. [Bu şehriñ] var kenārında yigirmi pās-bān ḡā'im
[Yigirmi pās]-bān altmış olur altı ile ser-yeksān
11. İki yüz altmış¹²¹⁹ şems toḡar [her gün] vérir revnaḡ
[Kamer daḡı] 'ale'ddāim bu günü ḡılmada ḡayrān
12. [Şeş ü çār] 'ayn u yā ḡāf u daḡı lām ile tezyīndir
[İçi ma'mūr] olur ammā ḡışı dā'im¹²²⁰ olur vīrān
13. [Añna on] toḡuzuñ ādem eli ile aldı çün ḡatdı
[Anuñ çün] 'āşık zāhid īmāñdan yaḡşıdır īmān¹²²¹

¹²¹⁵ añla nedir eyleme aşlın: diñle nedir vaşf eyleyim ḡālın D.

¹²¹⁶ tarḥ: iḡrāc D.

¹²¹⁷ bu: ḡaḡ D.

¹²¹⁸ budur: bādır D.

¹²¹⁹ İki yüz altmış: Bu şehre añla D.

¹²²⁰ dā'im: yöñsüz D.

¹²²¹ īmān: peymān D.

14. Velīkin mesken-i cindir ezelden bu vilāyet bil
Bu şehre yek elif besdir ḥaḳīḳat cān olur insān
15. Yediler vü kırklar u üçler bu şehir içre oldular sākin¹²²²
Bu şehir içre olur sākin elif ile olsa yek mihmān
16. Bu şehriñ aşlını fehm ét olur altı yüz on yedi¹²²³
Deñilmiş daḫı bu şehre mekān-ı ā‘ zīmü’l-Sübḥān¹²²⁴
17. [Rubūbiyyet] hevāsından ulūhiyyet beyān olmaz
Bu [deñlü söylemek] besdir ḥaḳīḳatde[n] toḡar ‘ irfān
18. Yigirmi yerde cennetden ‘ alāmet gösterir ḫülle
[Ḥaḳīḳat] ‘ ayn-ı cennetdir içi ḡılman tışı Rıdvān
19. Bu şehir içre sekiz cennet yapılmış¹²²⁵ var yıkılmış yok
Daḫı hem çār-kenārında yedi düzaḡ olur seyrān
20. Bu şehre girmeyen sālik ḳalır ā‘ rāf-ı ḫayretde
Şirāḫı anda seyr étmez ne yüzden ḳurılır mīzan
21. Daḫı hem levḫ-i maḫfūzı temāşā eyle gel bunda
Yazılmış dört kitāb anda beyāndır ‘ alleme’l-Ḳur‘ān¹²²⁶

¹²²² bu şehir içre oldular sākin: daḫı üç yüzler ve biñler D.

¹²²³ yedi: sekkiz D.

¹²²⁴ ā‘ zīmü’l-Sübḥān: ā‘ zamü’l-Sünḥān D.

¹²²⁵ yapılmış: yapılmışdır D.

¹²²⁶ ‘ alleme’l-Ḳur‘ān: Kuran’ı öğretti. Rahman, 55/2.

- 22.[52b]Bu şehir içre toğar Mehdî dağı gökden iner ʿİsâ
Bulup Deccâlî katl eyler éderler ittifağ ol ân
23. Nizâm-ı hüküm için anda yüridir hükümünü bunda
Anuñ hükmündedir¹²²⁷ şarğa vü ğarbâ ol ebed¹²²⁸ fermân
24. Bu bir esrâr-ı âʿ zamdır buña kim mâlik oldursa¹²²⁹
Bu şehriñ güft ü gûsundan ħalâş eyler dil¹²³⁰ ü izʿ ân
25. Eger dîdâr-ı ağıyardan ararsañ yâri ağıyardan
Cemâlin saña her yüzden görürsin gösterir [cânân]
26. Özidir külli şey’in mîm ü hâ dağı kendidir hem yâ¹²³¹
Yedi iklîmi seyr eyler yine seyrinde ser-gerdân
27. Oğu gel *Tuti’l-mülke men teşâ*¹²³² dersin ey zâhid
Çamudan Hâğ münezzehdir ne¹²³³ Hâğdan Hâğ olur pinhân¹²³⁴
28. Hevâdan âb ü âteşden türâbdan hâlidir hâlî
Ne Rahmân hüküm éder anda ne ʿ işyân étdirir şeytân¹²³⁵

¹²²⁷ Anuñ hükmündedir: Ki anuñ hükmüdür D.

¹²²⁸ şarğa vü ğarbâ ol ebed: şarğân vü ğarbân Hâğ eder D

¹²²⁹ oldursa: olduysa D.

¹²³⁰ dil: velî D.

¹²³¹ hâ dağı kendidir hem yâ: ħuyûtu dağı hem yâdır D.

¹²³² *Tuti’l-mülke men teşâ*: De ki, mülkün maliki olan Allah’ım mülkü dilediğine verir. Âl-i İmrân, 3/26.

¹²³³ ne: ki D.

¹²³⁴ pinhân: izʿ ân D.

¹²³⁵ ʿ işyân étdirir şeytân: şeytân ettirir ʿ işyân D.

29. Hezārān-ı bağbān¹²³⁶ gelmiş cevāhir yükledüp gitmiş
Ne ‘ummān var ne ğavvāş var ne lü’lü’ var ne [hod mercān]
30. Ne bilmiş var ne görmüş var ne çoğmuş var ne ölmüş var¹²³⁷
Bu demdir ān demi ādem bu dem[dir ān ālem-i devrān]¹²³⁸
31. Ne zāhir var ne bāṭın var ḳamunuñ mebde’-i [küldür]¹²³⁹
Ne gelmiş var ne gitmiş var ḫaḳīḳat mebde’-i [Sübḫān]¹²⁴⁰
32. Velī tiryāk-i ekberdir bu şehri eyle[yen medhūş]
İçin almış tışın daḫı der-ağūş [eylemiş şu‘bān]
33. Bu bir şehri mu‘zḫamdır ḫaber yok mā[verāsından]
Giren ḫayrān u ser-gerdān çıkan ḫayrān u [ser-gerdān]
34. Bu şehir içre şafā eyler ḫaḳīḳat mes[kenet ehli]
Tekebbürlük ‘anāşırdan müberrādır¹²⁴¹ özin [ḳıl cān]
35. Bu bir ‘ilmü’ddīninle düzülmüş ṭurfa ma‘cūndur
Yitürdi ‘aḳl u idrākı nice ‘allāme-i devrān
- 36.[53a]Bu şehir içre nice ḫākān geçiser (ü) cem nice¹²⁴² ḫātem
Yatur ḫāl-i¹²⁴³ mezelletde tenūnden külli şey’i¹²⁴⁴ ḡalṭān

¹²³⁶ bağbān: kārban D.

¹²³⁷ ne çoğmuş var ne ölmüş var: ḳamunuñ mebde’i küldür D.

¹²³⁸ Mısra, divanda 32. beyit 2. mısradır.

¹²³⁹ ḳamunuñ mebde’i küldür: ne çoğmuş var ne ölmüş var D.

¹²⁴⁰ Mısra, divanda 31. beyit 2. mısradır.

¹²⁴¹ müberrādır: zuḫūr eyler D.

¹²⁴² cem nice: nice cem D.

¹²⁴³ ḫāl-i: ḫāk-i D.

¹²⁴⁴ külli şey’i: kellesi D.

37. Kelāmı Hāḡ ile mülzem devāsız derde düşmüşdür
Niçe Soḡrāt ile¹²⁴⁵ Buḡrāt Aristo nice biñ Loḡmān
38. Bu ŧehr ire tekellūf yoḡ ne senlik var ne benlik var
Gezer insān ile insān gezer ḡayvān ile ḡayvān
39. [Ne deñlü müşkilin] varsa bu ŧehr ire olur mŧmkŧn
Bulursın maḡlabuñ anda eger zāhir eger pinhān
40. Fenā vŧ bāḡī ḡaydından geŧp varlık ŧmīd ętme
Olasın ŧirk-i aḡfādan rehāyāb-ı ḡam-ı nīrān
41. İkilikten ḡalāŧ eyle ŧzin birlik ḡaḡḡı¹²⁴⁶ vardır
Geersin ḡŧkm-i ‘ unŧurdan enīsindir senŧñ deyyān¹²⁴⁷
42. Ḳıyās etme ki var sensin ŧzin vardır ki [yoḡ] sensŧñ
*Nefḡatŧ fihī min rŧḡı*¹²⁴⁸ degŧl mi āyet-i bŧrḡān
43. Yŧri var ŧineni ḡaḡla[r] yaḡup rāḡat yŧzin gŧrme
[Ḥadīs derde] dermānuñ bŧyledir¹²⁴⁹ mŧ’ mīne zindān
44. Rumŧz-ı *festāḡīm*¹²⁵⁰ ŧzre metānet ḡāşıl ęt ‘ **Azbi**
Ne ḡāşıl ŧoñra ger yŧz biñ¹²⁵¹ olursun cān ile pişmān

¹²⁴⁵ ile: nice D.

¹²⁴⁶ birlik ḡaḡḡı: birlikde Hāḡ D.

¹²⁴⁷ deyyān: ḡufrān D.

¹²⁴⁸ *Nefḡatŧ fihī min rŧḡı* : Ona ruhumdan ŧfledim. Hicr,15/29.

¹²⁴⁹ dermānuñ bŧyledir: dermāndır bu ildir D.

¹²⁵⁰ *festāḡīm*: İstikamet ŧzere ol. Hŧt, 11/112.

¹²⁵¹ yŧz biñ: biñ yıl D.

45. Ğarīķ-i feyz-i esrār ét bu men¹²⁵² mestāne-yi ķandır
Ki ben bir   abd-ı nā-ĉārım ki sensin H̄ālīķü'l-vān¹²⁵³

D.14

118

Nefes-i H̄azret-i   Azbī¹²⁵⁴

1. Saña yerden gökden büyük naŗīĥat
Gördigün  rt görmedigün söyleme
Erlerden¹²⁵⁵ p rlerden budur emānet
Gördigün  rt görmedigün söyleme
2. Kendi bilgisiyle kendine¹²⁵⁶ la  net
H̄aķķa te'v l olmaz H̄aķdır naŗīĥat¹²⁵⁷
[53b] H̄ālini dil olma ey ehl-i ĥuccet
Gördigün  rt görmedigün söyleme
3. Bu yola yol ile giden vel dir
Bu yola kimle Őıdķ ile gide bel dir¹²⁵⁸
Hem Allāh Muĥammed   Al  yoludur
Gördigün  rt görmedigün söyleme

¹²⁵² men: ben D.

¹²⁵³ Erol, *Azb  Baba Divanı*, ss. 202-206. /H̄ālīķ 'l-vān: H̄ālīķ 'l-insān D.

¹²⁵⁴ **Nefes-i H̄azret-i   Azb ** : Kaŗide-i pend-i p rān D. Kaside, 11'li hece  lĉ s yle yazılmıŗtır.

¹²⁵⁵ Erlerden: Erenlerden D.

¹²⁵⁶ kendine: gidene D.

¹²⁵⁷ naŗīĥat: bu Őoĥbet D.

¹²⁵⁸ kimle Őıdķ ile gide bel dir: Őıdķ ile git ki bel dir D.

4. Yalancıyla hem-dem olma ziyandır
Yalancının her ‘ameli bil ki nokşandır¹²⁵⁹
Erkân-ı şâh-ı evliyâ ¹²⁶⁰Merdandır
Gördigün ört görmedigün söyleme
5. ‘Āşıkklar önünde rāh olam dërseñ
Evc-i āsumānda māh olam dërseñ
Selāmet şehrine şâh olam dërseñ
Gördigün ört görmedigün söyleme
6. ‘**Azbi** her küstañlık sende ‘ayandır
Sen ben sözün bilen¹²⁶¹ kadīm şeytandır
Erkân-ı evliyâ Şah-ı Merdandır
Gördigün ört görmedigün söyleme¹²⁶²

D.45

119

Ġazel-i Resmî Baba

[54a] *mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / fe‘ûlün*

1. Biz ol zât-ı Hüdâ mazharlarıyuz
Hidāyet yolları piş-vâlarıyuz
2. Görinür kudret-i Hâk biz gürühdan
Velāyet illerinün begleriyüz

¹²⁵⁹ bil ki nokşandır: nokşandır D.

¹²⁶⁰ Erkân-ı şâh-ı evliyâ: Erkân-ı evliyâ Şâh-ı D.

¹²⁶¹ bilen: diyen D.

¹²⁶² Erol, *Azbi Baba Divanı*, s. 239.

3. Biz ol şāhız ki geçdik cāh u maldan
Sa‘ ādet tahtınıñ pāşālarıyuz
4. Bizüz varlığımızdan¹²⁶³ bezl eyleyenler
Sehāvet mülkinüñ serverleriyüz
5. Geçüp Belḡ ü Buhārā’dan çü Edhem
Biz ol ḡavmiz anuñ¹²⁶⁴ mānendleriyüz
6. Biz ol bezm-i ezelden tā bu ān[a]
Emān ehl-i Ḥudānuñ ḡullariyuz
7. Ḳılup faḡr ile faḡri ihtiyārī
Muḡammed Muştafā ümmetleriyüz
8. Anuñçün şāh-āzādeleriyüz biz
‘ Aliyyü’l Murtażānuñ¹²⁶⁵ ḡanberleriyüz
9. Yoluna can u baş vérenlerüz biz
Ḥasan ḡulḡu’r-Rızā çākerleriyüz
10. Biz ol serden geçenlerüz kim derler
Ḥüseyn-i Kerbelā yāverleriyüz
11. ‘ Alī Zeyne’l-‘ abā Bāḡır u Cā’ fer
İmām Kāzım Rızā çākerleriyüz¹²⁶⁶

¹²⁶³ varlığımızdan: varığımız D.

¹²⁶⁴ anuñ: k’anın D.

¹²⁶⁵ Murtażānuñ: Murtażā D.

¹²⁶⁶ çākerleriyüz: kemterleriyüz D.

12. Taķī vü bā-Naķī ŧāh   Askerī hem
Muĥammed Mehdīnūñ leŧkerleriyüz
13.  ehār-deh ma  ŧūm-ı¹²⁶⁷ āl-i   abānuñ
Yoluna ölmege   aŧıķlarıyuz
14. Ĥācī Bektāŧi Velī ger ekleriyüz¹²⁶⁸
Ki Rūm erlerinūñ ŧarıķlarıyuz
15. Bize  aŧ ata geldiler ĥasūdlar
Cihānuñ meyveli dıraĥtlarıyuz
16. Bize  aŧ attıran bizden degildir
Atanuñ līk rehnūmālarıyuz
17. ŧaĥın mūnķir dolaŧma yanımıza
Mūrāiler¹²⁶⁹ gözü dikenleriyüz
18. Bize **Resmī** Ĥudānuñ luĥfı oldı
Anuñ un ĥānedāñ lāyıķlarıyuz¹²⁷⁰

D.19

120

 azel-i Resmī D vāzdeh İmām

¹²⁶⁷ ma  ŧūm-ı: ma  sūm-ı pāk D.

¹²⁶⁸ ger ekleriyüz: ger ekleriz biz D.

¹²⁶⁹ Mūrāiler: Mūrāilerin D.

¹²⁷⁰ Saime Arslan, *Resmī Ali Baba D vānı* (Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 133807), ss. 163-164.

1. Sen mekân-ı pertev-i nür-ı Hudâsuñ ey gönül
Beyt-i ma' mür Ka' be vü Merve Şafâsıñ ey gönül
2. Sensüñ ol beyt-i mu' azzam kim seniñ şânındadır
Görmeye yârin yüzün her dem sezâsuñ ey gönül
3. Çün nazargâh-ı Hudâsuñ ey gönül saña ne ğam
Hem Haqqıñ âyînesi gîti-nümâsuñ ey gönül
4. Şeş cihâtuñ şıfâtından¹²⁷¹ berisüñ ey zât-ı pāk
Bir mücellâ âyîne sâde şafâsuñ ey gönül
5. Saña varmak mâsivâ terkin uranlar işidir
Saña ta' zîm etmeyenlerden İbâsuñ ey gönül
6. Haqqına kıldı şehâdet Muştafâ vü Murtażâ
Beyt-i Raħmân ' arş-ı â' zam piş-vâsuñ ey gönül
7. Şâh Hasan şâh-ı şehîd-i Kerbelânuñ haqqıçün
Bende-i ma' şüm-ı pāk Zeyne'l-' abâsuñ ey gönül
8. Bâkır u Ca' fer imâm[ım] Mûsâ-i Kâzım durur
Hâk-i pây[i] hem ' Alî Mûsâ'r-Rızâsuñ ey gönül
9. Hem Taqî vü bâ-Naķiye cân u baş olsun fedâ

¹²⁷¹ cihâtuñ şıfâtından: cihât ü sıfâtdan D.

‘ Askerinũñ ‘ askerine hāk-i pāsuñ¹²⁷² ey gönül

10. Mehdī-i şāhib-zamānuñ kulu ol qurbānı ol
Bunlaruñ yoluna cān vérmek revāsuñ ey gönül
11. Çehār-deh¹²⁷³ ma‘ şüm-i pāk āl-i ‘ abāya bende ol
Şıdkıla sen çāker-i āl-i ‘ abāsuñ ey gönül
12. Yol bulamaz **Resmiyā** huffāş olanlar varmağa
Zīrā sen gencine-i gār-ı Hūdāsıñ ey gönül¹²⁷⁴

D.27

121

Müseddes-i Resmī

[54b] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. Rāh-ı Hāqda pīş-vāyı¹²⁷⁵ sulţānımız Seyyid ‘ Alī
Hem delīl-i ma‘ nā-i Qur‘ānımız Seyyid ‘ Alī
Lem‘ a-i nūr-ı hidāyeti ānımız Seyyid ‘ Alī
Rūz-ı maḥşer hem şefā‘ at kānımız Seyyid ‘ Alī
‘ Ahdimiz peymānımız ikrārımız Seyyid ‘ Alī
Zātımızda şu‘ le-i imānımız Seyyid ‘ Alī¹²⁷⁶
2. Vech-i nūrundan olupdur cümle ‘ ālem müncelī

¹²⁷² hāk-i pāsuñ: hāk-i pāysın D.

¹²⁷³ Çehār-deh: Çār-deh D.

¹²⁷⁴ Arslan, *Resmī Ali Baba Dîvânı*, ss. 174-176.

¹²⁷⁵ pīş-vāyı: pīşvā D.

¹²⁷⁶ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

Heft kişverde nümâyân oldı izhâr ol velî
Tîğ-i eşcârıyla çâk étدی niçe biñ mühmeli
Pâk édüp fetḥ oldı yüzünden o şâhuñ¹²⁷⁷ Rumeli
‘Ahdimiz peymânımız ikrârımız Seyyid ‘Alî
Zâtımızda şu‘le-i îmânımız Seyyid ‘Alî

3. Ravza-i bâğ-ı behişt oldı maķâm-ı dil-güşâ
Tekye-i bezmün ḥâdimi merd-i meydân-ı Ḥudâ
Her biri himmet büleñd-aḥter delîl-i reh-nümâ
Ḥâk-i pâyi¹²⁷⁸ her birinün ‘aynıma nür-ı ziyâ’
‘Ahdimiz peymânımız ikrârımız Seyyid ‘Alî
Zâtımızda şu‘le-i îmânımız Seyyid ‘Alî
4. Ḥân-ı Yezdân şun¹²⁷⁹ nân ü [‘atâ] şânındadır
Niçe bilse mürde-i ḥayvân¹²⁸⁰ vèrmek süḥandânındadır
Feyz-i Ḥâķ baḥş olmağa meydân-ı erkânındadır
‘Âşık u üftâde-diller derd-i dermânındadır¹²⁸¹
‘Ahdimiz peymânımız ikrârımız Seyyid ‘Alî
Zâtımızda şu‘le-i îmânımız Seyyid ‘Alî
5. Ol şecâ‘at ma‘deni merd-i Ḥudâdır sevdigim
Nür-ı Tâhâ nesl-i Yâsîn Muştafâdır sevdigim
Sırr-ı Ḥayder şâh¹²⁸² ‘Alîyyü’l-Murtażadır sevdigim
Bendesine luḫfu bi-‘add¹²⁸³ ü ‘aḫâdır sevdigim

¹²⁷⁷ yüzünden o şâhuñ: şâhın elinden D.

¹²⁷⁸ Ḥâk-i pâyi: Hâk-pâyı D.

¹²⁷⁹ şun: sofrâ-i D.

¹²⁸⁰ bilse mürde-i ḥayvân: bin mürdeye hayât D.

¹²⁸¹ derd-i dermânındadır: devr ü zamânındadır D.

¹²⁸² şâh: şâh-ı D.

¹²⁸³ ‘add: ḥadd D.

‘Ahdimiz peymānımız ikrārımız Seyyid ‘Alī
Zātımızda şu‘le-i ĩmānımız Seyyid ‘Alī

6. Meşreb-i hulk-ı Hasan cediti Hüseyin-i Kerbelā
Şāh-ı Zeyne’l-‘Ābidīndir¹²⁸⁴ mefhar-ı āl-i ‘abā
‘İlm-i Bākır ‘ilm-i Ca‘fer anda tamdır bī-riyā
Naqd-i Kāzım meslegi şāh-ı ‘Alī Mūsā’r-Rızā
‘Ahdimiz peymānımız ikrārımız Seyyid ‘Alī
Zātımızda şu‘le-i ĩmānımız Seyyid ‘Alī

7. Hem Taķı vü bā-Naķī şāh ‘Askerī ‘işmet-serā
Mehdī-i şāhib-zamāndır nūr-ı çeşm-i evliyā
Her kim¹²⁸⁵ tapşurdu özüñ irşādına vērdir rızā
Oldı **Resmī** pāk-dāmen mazhar-ı luḡf-ı Hūdā
‘Ahdimiz peymānımız ikrārımız Seyyid ‘Alī
Zātımızda şu‘le-i ĩmānımız Seyyid ‘Alī¹²⁸⁶

D.11

122

Ḥāzret-i Resmī

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1. Ey cemālin sūre-i *ve’ş-şems* ü alnuñ *ve’d-ḡuhā*¹²⁸⁷
Bā-i bismillāh zātuñ yā Resūl-i Kibriyā

¹²⁸⁴ ‘Ābidīndir: Ābidīn D.

¹²⁸⁵ kim: ki D.

¹²⁸⁶ Arslan, *Resmī Ali Baba Dīvānı*, ss. 208-209.

¹²⁸⁷ *ve’ş-şems ve’d-ḡuhā*: Güneşe ve onun aydınlığına. Şem, 91/1.

2. Hatt ü hālũñ sũre-i *seb‘a‘l-mesānĩ*⁷²⁸⁸ remz eder
Nuḡk-ı pākin cān u cāna¹²⁸⁹ ḡatdı dehānın *ḡul kefā*¹²⁹⁰
3. Sırr-ı Aḡmed ‘ālemi vü ādemi mest eyledi
Bahr-ı zātũñ ḡarḡ edũpdür ‘ālemi tābe-serā
4. Şānına levlākı geldi ey *elem neşrah*¹²⁹¹ şaḡũñ
Kā’inātuñ ‘aynı sensũñ serfirāz-ı enbiyā
5. Lem‘a-i ḡũsnũñ durur her zerresi şems ü ḡamer
ḡadd-i ra‘nānuñ nihāli geldi *sidretü‘l-mũntehā*¹²⁹²
6. Tābi‘ oldı emrine ins ü melek vuḡuş¹²⁹³ u ḡuyũr
Seyyidü‘l-kevneyn-i ‘ālem yā Muḡammed Muşḡafā
7. *Laḡmũke laḡmi*⁷²⁹⁴ rumũzı sende oldı müctemi‘
Yā Muḡammed Muşḡafā vü yā ‘Alĩyyü‘l-Murtażā
8. *İnnemā velikũmullāh*¹²⁹⁵ geldi ḡaḡḡına¹²⁹⁶ senũñ
Hayder-i kerrār sensũñ ma‘den-i cũd ü seḡā
9. Şānınā menzil durur hem lā fetā illā ‘Alĩ

¹²⁸⁸ *seb‘a‘l-mesānĩ*: İkişerden yedi, tekrarlanan yedi. Hicr, 15/87. ayete işaret eder.

¹²⁸⁹ cān u cāna: cāna cān D.

¹²⁹⁰ *ḡul kefā*: De ki yeterli. İsrā, 17/96.

¹²⁹¹ *elem neşrah*: Ferahlattık, genişlettik. İnşirah, 94/1.

¹²⁹² *sidretü‘l-mũntehā*: En son nokta (en uzak noktadaki ağaç). Necm, 53/14./ Beyit, divanda yoktur.

¹²⁹³ vuḡuş: vahş D.

¹²⁹⁴ *Laḡmũke laḡmi*: Teni tenimdir (Eti etimdir). Kenzü‘l-Ummāl.

¹²⁹⁵ *İnnemā velikũmullāh*: Sizin dostunuz sadece Allah’tır. Māide, 5/55.

¹²⁹⁶ ḡaḡḡına: hakkında D.

Düldül ü seyf-i kudret *ve'd-duhâ*¹²⁹⁷ vü *hel-etâ*¹²⁹⁸

10. Menba^c -1 sırr-1 Muḥammedür Ḥadice mahremün
Maṭla^c -i *şemsü'd-duḥâ*¹²⁹⁹ bedrü'd-dücâ ḥayrü'n-nişâ
- 11.[55a]Genc-i ' ismet maḥzen-i mesned-nişin zât-1 kadim
Sırr-1 Aḥmed pāk-dâmen Fâtıma faḥrü'n-nişâ
12. Efdal-i ahlâk-1 aḥsen eşref-i nür-1 Nebî
Hem imâm-1 mülk-i dünyâdır Ḥasan ḥulku'r-Rızâ
13. Seyr-i fillâh maḥzar-1 Ḥaḳ zât-1 Rabbü'l-'âlemîn
Nür-1 Aḥmed sırr-1 Ḥayder şâh Ḥüseyn-i Kerbelâ
14. Ṭayyib ü ṭâhir [hem] imâm şâh Zeyne'l-'Âbidîn
Mefḥar-1 ehl-i yakîn hem zübde-i âl-i ' abâ
15. Maḥzar-1 Ḥaḳ zât-1 pāk hem maḥzen-i sırr-1 ' Alî
Ma^c den-i ' ilm-i Muḥammed Bâkır ol bedrü'd-dücâ
16. Ca^c fer'üs-Şâdıḳ ḥakâyık ' ilminün sulṭânıdır
Ḥâk-i pâ-y-i tütüyâdır ' aynıma nür-1 ziyâ
17. Ma^c nâ-i ' ilm-i Muḥammed sırrına maḥzen olan
Mūsâ-i Kâzım durur ' aşḳ ehline ' ayn-1 şafâ

¹²⁹⁷ *ve'd-duhâ*: Aydınlığına. Duhâ, 93/1.

¹²⁹⁸ *hel-etâ*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

¹²⁹⁹ *şemsü'd-duḥâ*: Güneşe ve onun aydınlığına. Şems, 91/1.

18. Nūr-ı sırr-ı *hel-etā*¹³⁰⁰ hem kāşif-i ʿilm-i ledün
Nūr-ı zāt-ı Kibriyâdır şâh ʿAlî Mūsâʿr-Rızâ
19. Şâhibüʿl-ḥulküʿl-ʿazîmdir mâlik-i sırruʿl-ḳadîm
Şâh Muḥammed Muttaḳî gencîne-i ğâr-ı Hudâ
20. Hem ʿAlî vü bâ-Naḳîdir rehnümâsı müʿminüñ
Var ise zâtında iḳrâr eyle aña iktidâ
21. Ḳâbil-i ceşş safderi oldı Ḥasenüʿl-ʿAskerî
Nâʿil-i seyf-i Hudâ hem ol durur şâhib-livâ
22. Devr-i Mehdîdir hidâyet nûru toĝdı ʿâleme
Münkirüñ inkârına yuf vurdu aşḫâb-ı vefâ
23. Çehâr-deh¹³⁰¹ maʿşüm-ı pāk âl-i ʿabânuñ ḥürmeti
Destĝir ol baña ey kâni kerem rûz-ı cezâ
24. Dil şikeste ḥasta vü biçâre **Resmî** nâ-tüvân
Raḥmetüñ ümîd eyler rûz-ı maḥşer Rabbena¹³⁰²

D.2

123

Ḥazret-i Resmî

fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün

¹³⁰⁰ *hel-etâ*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

¹³⁰¹ Çehâr-deh: Çâr-deh D.

¹³⁰² Arslan, *Resmî Ali Baba Dîvânı*, ss. 143-146.

1. Cān u başa qalmazız āl-i ʿ abāya cānlarız
Bende-i āl-i Muḥammed Muṣṭafāya cānlarız
2. Cān u dilden bende-i Ḥayder biziz dervīşleriz
Ol sebebden biz ʿ Aliyye'l-Murtażāya cānlarız
3. Terk ü tecrīdiz bugün ağ u qaradan geçmişüz
Pes bu maʿ nāyla Ḥasan ḥulq'ır-Rızāya cānlarız
4. Hem Yezīde sad hezārān laʿ net etmek şānımız
Zīrā kim şāh Ḥüseyn-i Kerbelāya cānlarız
5. Faqrile faḥr eyleyüp tāc u qabādan fāriđız
Maʿ şūm-ı pāk biz ʿ Alī Zeyne'l-ʿ abāyı cānlarız
6. Hem Muḥammed Bākır ol kān-ı kerem bedrū'd-dücā
Caʿ fer-i Kāzım ʿ Alī Mūsā'r-Rızāya cānlarız
7. Çün Taqī vü bā-Naqīye kılmışuz ikrārı biz¹³⁰³
Ol ecilden ʿ Askerī şāhib-livāya cānlarız
8. Mehdī-i şāhib-zamānuñ kuluyuz qurbāniyuz
Resmiyā maʿ şūm-ı pāk nūr-ı Ḥudāya cānlarız¹³⁰⁴ (Arslan, 2003: 168-169)

D.22

¹³⁰³ ikrārı biz: ikrārımız D.

¹³⁰⁴ Arslan, *Resmî Ali Baba Divânı*, ss. 168-169.

Güfte-i Resmî Düvâzdeh imâm[55b] *fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün*

1. Çün bize arz-ı cemâl étدی bugün Perverdigâr
Vech-i âdemde şıfâtuñ kıldıķ işbât âşikâr
Gördük anda naķş olunmuş oķuduķ ism-i kibâr
Lâ fetâ illâ ' Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr
2. Kâf u nûndan var édüpdür on sekiz biñ ' âlemi
Nûr-ı zât-ı pertevinden Murtażâ-yı Hâtemi
Nâr ü bād ü âb ü hâkden kıldı peydâ âdemi
Lâ fetâ illâ ' Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr
3. Cümle eşyâ Hâķķuñ esmâsı üzre oldı var
Gösterir ism-i müsemmâsuñ cihâna âşikâr
Nâm-ı şâh-ı Murtażâ vérildi Hâķdan yâdigâr
Lâ fetâ illâ ' Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr
4. Çün benâm-ı şâh ile buldı karar rûy-ı zemîn
Yerde gökde ne ki var ismi yâd étدی hemîn
Dilde tekrâr eyledi bu virdi Cebrâ'îl¹³⁰⁵ emîn
Lâ fetâ illâ ' Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr
5. Vech-i âdemde görüñdi vech-i raķmânu'r-raķîm
Âdeme baş egmeyenler oldı şeytânu'r-racîm
Bu mübârek ismi yâd ét kim budur ism-i ' aẓîm
Lâ fetâ illâ ' Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr

¹³⁰⁵ Cebrâ'îl: Cibrîl D.

6. Vird-i Ādem Şit İdris vird-i Nūh şubḥ u şām
Vird-i Dāvud vird-i İbrāhīm ü İsmā' il müdām
Hem Süleymān Ḥāteminde yazıldı bu kelām
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
7. Çün Mūsāya dil ' aşāsuñ vērđi ol Rabbü'l-kerīm
Ḥayme-i mī' ādı ḳurđı mazḫarı oldı kelīm
Ḳangı dilde bu kelām olsa olur ḳalb-i selīm
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
8. Nām-ı ' İsā çünki geldi düşđi baṭn-ı Meryeme
Rūḫ-ı Ḥaḳdır kim tecellī eyledi bu ' āleme
Nām-ı şāhı yād édüp geldi vücūd-ı ādeme
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
9. Geldi Aḫmed mazḫaru'llāh-ı Rabbü'l ' ālemīn
Hem tecellīsinde oldı raḫmeten li'l-' ālemīn
Oldı¹³⁰⁶ daḫı yād eyledi dilde bu Ḳur'ān-ı mübīn
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
10. Yüzi Tāhā alnı *ve 'ş-şems ve 'd-duḫādır*¹³⁰⁷ Muştafā
Zāt-ı Ḥaḳ nūr-ı Ḥudādır ol yüzi bedrü'd-dücā
Rāh-ı Ḥaḳda yā vü lām ü ' ayn ḳıldı piş-vā
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiḳār
- 11.[56a]Oldı nūrun Muştafādan zāt-ı Ḥayder āşikār

¹³⁰⁶ Oldı: Ol D.

¹³⁰⁷ *ve 'ş-şems ve 'd-duḫā*: Güneşe ve onun aydınlığına. Şems, 91/1.

Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān hem elinde Zülfiķār
H̄āce-i ķanber şecā' at şāhib-i¹³⁰⁸ Döldül-süvār
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār

12. Çün seĥāvet ma' deni kân-ı keremdir Murtażā
H̄ātem-i Tāy zerresin étmedi kimseye ' aṭā
Anuñ için nāzil oldı şānına hem *innemā*
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār

13. Şah Ḥasan şāh-ı şehīdi hem imāmı ' Ābidīn
Bāķır ü Ca' fer İmām-ı Kāzım ' aṭadır¹³⁰⁹ şāh-ı dīn
Hem Taķī vü bā Naķī ' Asker durur şāh-ı zemīn
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār

14. Çün zuhūr éde cihāna Mehdi-i şāhib-zamān
Hānedān düşmenlerine vérmeye hergiz emān
Hem çehār-deh ma' şüm-ı pāk şād olalar ol zamān
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār

15. **Resmiyā** şāh-ı velāyet medĥini yād eyledüñ
Dil-i bīmār ğamda iken anı āzād eyledüñ
Nām-ı şāh ile bugün sen bizi ābād eyledüñ
Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zülfiķār¹³¹⁰

D.4

¹³⁰⁸ şāhib-i: sahibi D.

¹³⁰⁹ ' aṭadır: ' Rızādır D.

¹³¹⁰ Arslan, *Resmî Ali Baba Dîvânı*, ss. 189-192.

Resmî Der Medh-i 'Alî*mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ülün*

1. Benim şâhım benim cânım 'Alîdir
Gözüm ziyâsı imânım 'Alîdir
2. Baña gösterdi râh-ı müstakîmi
İki 'âlemde sultânım 'Alîdir
3. Muhammed şehr-i 'ilmim dédi elhâk
'Ulûmı şehr-i¹³¹¹ derbânım 'Alîdir
4. Benim maḥbûbım Aḥmeddir dédi Ḥâk
Dilâverlikde arslânım 'Alîdir
5. Muhammed dü cihâna rehber oldı
Éden irşâd cânânım 'Alîdir
6. Kelâm-ı İncîl ü Tevrât Zebûr hem
Rumûzı¹³¹² vaḥy-i Qur'ânım 'Alîdir
7. Şecâ'at kişverinde merd-i meydân
Seḥâvet ıssı Yezdânım 'Alîdir
8. Olur her bir ğarîb bir şâha bende
Benim [de] şâh-ı merdânım 'Alîdir

¹³¹¹ şehr-i: şehre D.¹³¹² Rumûzı: Rumûz-ı D.

9. Nice biñ mürde-diller kıldı ihyā
Bu bende fażl-ı¹³¹³ ihsānım ‘Alīdir
10. Ne ğam yer **Resmī** ħuffāş olsa münkir
Bugün meydānda sübhānım ‘Alīdir.¹³¹⁴

D.6

126

Müseddes-i Resmī

[56b] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. ‘Āşık-ı şādık olanlar pāk éderler özlerin
Münkir-i ‘aşq olanuñ gösterme yā Rab yüzlerin
Nār-ı ‘aşkınla demādem yanmada ‘āşıkların
‘Āķibet ey kıdd-i mevzūn geldi kıkdı sözlerin
Bilmiş ol ey Mışr-ı ħüsnuñ pādişāh-ı¹³¹⁵ nāzenin
K’öldürür āķir beni ya¹³¹⁶ kaçların ya¹³¹⁷ gözlerin¹³¹⁸
2. Merħabā¹³¹⁹ kılmaz geçer ‘āşıklara ‘ālī cenāb
Ĥālını ‘arz étseler daķı dönüp vérmez cevāb
Fikrine gelmez mi yoķsa geliser rüz-ı ħesāb
Bildigim emr budur *vallāhu ā‘lem bi’s-sevāb*¹³²⁰

¹³¹³ fażl-ı : feyz-i D.

¹³¹⁴ Arslan, *Resmī Ali Baba Dīvānı*, ss. 149-150.

¹³¹⁵ pādişāh-ı: pādişāhı D.

¹³¹⁶ ya: yay D.

¹³¹⁷ ya: bā D.

¹³¹⁸ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

¹³¹⁹ Merħabā: Merħamet D.

¹³²⁰ *vallāhu ā‘lem bi’s-sevāb*: Doğruyu en iyi bilen Allah’tır.

Bilmiş ol ey MıŖr-ı ħüsnüñ pādiŖāh-ı¹³²¹ nāzenin
K'öldürür āħir beni ya¹³²² aşların ya¹³²³ gözlerin

3. Eyledi  alım periŖān zülfe¹³²⁴  anber-būların
Fitneler opardı baŖıma iki ebrūların
Ŗera¹³²⁵ açdı sinem üzre ġamze-i cādūların
Étdi dil mülkini ġāret geldi ceyš-i hindūların
Bilmiş ol ey MıŖr-ı ħüsnüñ pādiŖāh-ı¹³²⁶ nāzenin
K'öldürür āħir beni ya¹³²⁷ aşların ya¹³²⁸ gözlerin

4. Ŗaşlarıñ boynumadır dem ki¹³²⁹ eyleyim ħabbū'l-metīn
apuna bir bende olsam egleyeydim ħizmetin
Her kılında niçe biñ  uŖŖāı gördüm der-mekīn¹³³⁰
Olmaga mümkün degil sen serv-i adle¹³³¹ hem-niŖīn
Bilmiş ol ey MıŖr-ı ħüsnüñ pādiŖāh-ı¹³³² nāzenin
K'öldürür āħir beni ya¹³³³ aşların ya¹³³⁴ gözlerin

5. Vird-i¹³³⁵ āħımızdan münevver  ālem-ārā rūħlarıñ
and ü Ŗekerden¹³³⁶ lezīz olma ġerekdir leblerüñ

¹³²¹ pādiŖāh-ı: pādiŖāhı D.

¹³²² ya: yay D.

¹³²³ ya: bā D.

¹³²⁴ zülfe: zülf ü D.

¹³²⁵ Ŗera: Ŗane D.

¹³²⁶ pādiŖāh-ı: pādiŖāhı D.

¹³²⁷ ya: yay D.

¹³²⁸ ya: bā D.

¹³²⁹ boynumadır dem ki: boynumadır ki D.

¹³³⁰ mekīn: kemīn D.

¹³³¹ serv-i adle: servi-kadle D.

¹³³² pādiŖāh-ı: pādiŖāhı D.

¹³³³ ya: yay D.

¹³³⁴ ya: bā D.

¹³³⁵ Vird-i: Derd-i D.

¹³³⁶ Ŗekerden: sükkerden D.

Cân bağışlar mürde-i âhere şîrûñ sözlerûñ
Ben za'îfi¹³³⁷ mûruñ alup¹³³⁸ cânım acı¹³³⁹ dillerûñ
Bilmiş ol ey Mısr-ı hüsnuñ pâdişâh-ı¹³⁴⁰ nâzenin
K'öldürür âhir beni ya¹³⁴¹ kaçların ya¹³⁴² gözlerin

6. Sînemi şad-pâre kılsa zâr-ı pinhânım dêmem
Başdan aşsa âteş-i 'aşkı teşekkî eylemem
Nasîh[âne] pend étme baña andan artık dilemem
Ben bu beyti dinledim ebyât-ı âhar diñlemem
Bilmiş ol ey Mısr-ı hüsnuñ pâdişâh-ı¹³⁴³ nâzenin
K'öldürür âhir beni ya¹³⁴⁴ kaçların ya¹³⁴⁵ gözlerin

7. **Resmîyâ** ile ferâgat bi'-vefâlar sevmeden
Bi'-vefâlar cevriñi uşanmaduñ mı çekmeden
Her ne güç teklîf éderseñ vaqt ü sâ' at gelmeden
Bildigim âhir olur şeyden degildir olmadan
Bilmiş ol ey Mısr-ı hüsnuñ pâdişâh-ı¹³⁴⁶ nâzenin
K'öldürür âhir beni ya¹³⁴⁷ kaçların ya¹³⁴⁸ gözlerin¹³⁴⁹

D.15

¹³³⁷ za'îfi: za'îf-i D.

¹³³⁸ alup: alır D.

¹³³⁹ acı: alıcı D.

¹³⁴⁰ pâdişâh-ı: pâdişâhı D.

¹³⁴¹ ya: yay D.

¹³⁴² ya: bâ D.

¹³⁴³ pâdişâh-ı: pâdişâhı D.

¹³⁴⁴ ya: yay D.

¹³⁴⁵ ya: bâ D.

¹³⁴⁶ pâdişâh-ı: pâdişâhı D.

¹³⁴⁷ ya: yay D.

¹³⁴⁸ ya: bâ D.

¹³⁴⁹ Arslan, *Resmî Ali Baba Dîvânı*, ss. 219-220.

Resmî

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Kime kim yüz tutarsa luḡ-ı Hâḡ zâhid 'azâb olmaz
Anuñ göñli haḡîḡat ŧemsidir zulmet ḡicâb olmaz
2. Hâyvân-ı¹³⁵⁰ Hızıra ŧol êrdi ki bunda muhtesîb olmaz
Vücûduñ tarḡ éder kâmil olan zâta ḡesâb olmaz
3. Bunı fehm ét ki *ḡayr ü ŧer minallâhi Ta'âladan*
Bilür 'ârif olan Hâḡdan aña ḡayrı kitâb olmaz
4. Eger *İnnî enallâh*dan¹³⁵¹ naŧîbüñ var ise ŧûfi
Dè âmennâ ki Hâḡḡuñ emri ḡayrıdan ḡitâb olmaz
5. Bu âyet ma' nâsını fehm ét ki *Ḳul küllün min'indi'llâh*¹³⁵²
Çün étdik fi'lini perde bu ma' nâ fetḡ-i bâb olmaz
6. Hidâyet hâdi olmaḡdır muvaḡḡid birlige yetmek
Görür ŧâḡîb-naḡar Hâḡḡı ki aña 'ayn-ı ḡâb olmaz
7. Celâliyle cemâli bir durur **Resmî** haḡîḡatde
Bulur tefḡim içündür yâre¹³⁵³ yarından 'itâb olmaz¹³⁵⁴

¹³⁵⁰ Hâyvân-ı: Hâyât-ı D.

¹³⁵¹ *İnnî enallâh*: Muhakkak Allah benim. Kasas, 28/30.

¹³⁵² *Ḳul küllün min'indi'llâh*: De ki, hepsi Allah tarafındadır. Nisa, 4/78.

¹³⁵³ yâre: yâr D.

¹³⁵⁴ Arslan, *Resmî Ali Baba Dîvânı*, s. 165.

D.20

128

Ġazel-i Ĥazret-i Resmî Dűvāzdeh İmām

[57a] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Kıl ŧefā' at sırr-ı Tāhā *hel-etā*¹³⁵⁵ vű *ve'đ-duĥā*¹³⁵⁶
Yā Muĥammed Muŧafā vű yā ' Aliyyű'l-Murtażā
2. Tāyyib ű Tāhir Ĥadice menba' -ı sırr-ı Nebi
Maĥremi Ĥayder durur [hem] Fāţıma ĥayrű'n-nisā¹³⁵⁷
3. Nűr-ı Aĥmet sırr-ı Ĥayder ŧāh Ĥasan u ŧāh Ĥűseyn
Hem imām-ı ' Ābidindir meĥar-ı āl-i' abā
4. Bāķır ű Ca' fer imām zeyn-i¹³⁵⁸ dűnyādır bular
Hem penāhı mű'minűn Kāzım ' Alī Műsā'r-Rızā
5. Hem Taķi vű bā-Naķi ' Asker ' ināyet kāmıdır
ķıl ĥidayet yā Muĥammed Meĥdi ŧāhib-i livā
6. Ćehār-deh¹³⁵⁹ ma' ŧűm-ı pāk-i āl-i ' abā faĥr ehline
Dervişűn faĥrı durur yoluna cān ķılmaķ fedā
7. **Resmiyā** ŧıdķ ile her kim dēdi bir kez yā ' Alī

¹³⁵⁵ *hel-etā*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

¹³⁵⁶ *veğ-duĥā*: Kuşluk vaktine yemin olsun. Duhā, 93/1.

¹³⁵⁷ ĥayrű'n-nisā: fahrű'n-nisā D.

¹³⁵⁸ zeyn-i: imām-ı dīn ű D.

¹³⁵⁹ Ćehār-deh: Ćār-deh D.

Doymadı¹³⁶⁰ vâdi-i hicrânda anı rûz-ı cezâ¹³⁶¹

D.1

129

Ġazel-i Ĥazret-i Resmî

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1. Sırr-ı tarîķ? dâmâd-i Peyġamber ' Alî
Hem velîyu' llâh delîli şâh-ı Merdân ' Alî
2. Ĥaķķuñ ' indinde mûkerrem âşikâra bir velî
Hem şecâ' atde nazîri yoķdur arslanım ' Alî
3. Hem saġıyyut-ţab' olup hem maķbûl-i raġmân Ĥudâ
Senden uyandı tarîķat şâh-ı sulţânım' Alî
4. Rehber olduñ zıkr-i Ĥaķķa eyledüñ postlar güşâd
Niçe ehlu'l-lâh yüzünden buldular ihsân yâ ' Alî
5. *Küntü kenz*¹³⁶² esrârına sen vâķıf olduñ âşikâr
Maġrem-i ķurb-ı Ĥudâ her derde dermânım ' Alî
6. Söyle nûr dillerde vaşfuñ tâ kıyâmet tâ ebed
Yoluna ķurbânuñ olam ey ķurb-ı Subhânım ' Alî

¹³⁶⁰ Doymadı: Koymadı D.

¹³⁶¹ Arslan, *Resmî Ali Baba Dîvânı*, ss. 142-143..

¹³⁶² *Küntü kenzen*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

7. Mücrimim 'iřyānımuñ inkāruñ étđim ey ilā
Meded ister **Resmî** kuluñ senden ihsān yā 'Alî

130

Ġazel-i Ĥazret-i Resmî

[57b] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Tā ezel zātında 'irfān olmayanlar gelmesün
Bu tarîķ-i Ĥaķķa ķurbān olmayanlar gelmesün
2. Gelmesün yārin yoluna varın[ı] bezl etmeyen
Tekye-i¹³⁶³ 'uzletde 'üryān olmayanlar gelmesün
3. Faķr ile faķr eylemeyen bāy ü gedā gelsün beri
Tab' -ı istiġnāda sulţān olmayanlar gelmesün
4. Zülf-i dilber dārını zāhid görüp kılsun ĥazer
Manşür-āsā merd-i megdān¹³⁶⁴ olmayanlar gelmesün
5. Ĥāl-i dilden āşinā var ise gelsün merĥabā
Resmîyā mümtāz-ı aķrān olmayanlar gelmesün¹³⁶⁵

D.32

131

Ġazel-i Ĥazret-i Resmî

¹³⁶³ Tekye-i: Tekke-i D.

¹³⁶⁴ megdān: meydān D.

¹³⁶⁵ Arslan, *Resmî Ali Baba Dîvānı*, s. 180.

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Çāresiz kaldım meded biçāre gönlüm neylesün
Düşdi sevdāya bu dil āvāre¹³⁶⁶ gönlüm neylesün
2. Başıma sevdā-yı ' aşkuñ tāze tağ olmuş durur¹³⁶⁷
Artmada her dem yeter bu zāra gönlüm neylesün
3. Her gece nār ü¹³⁶⁸ firākuñ dün ü gün hasretligin
Tağmağa¹³⁶⁹ şem' -i dilin¹³⁷⁰ bu nāra gönlüm neylesün
4. Küfr-i zülfüñ boynuma dām ü belā olmuş durur
Nūr-ı imān ' arz éder zunnāra gönlüm neylesün
5. **Resmiyā** dār-ı ene'l-Ḥaḡ' aşkuñ mi' rācıdır
Düşdi esrārına bu dildāre gönlüm neylesün¹³⁷¹

D.30

132

Ġazel-i Ḥazret-i Resmī Ḳuddise Sırruhu'l- ' Ālī

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Dün ü gün fikrile zıkrım olup ism-i eḡadi

¹³⁶⁶ dil āvāre: dil-i āvāre D.

¹³⁶⁷ olmuş durur: oluşdurur D.

¹³⁶⁸ nār ü: nār-ı D.

¹³⁶⁹ Tağmağa: Yakmada D.

¹³⁷⁰ dilin: dilim D.

¹³⁷¹ Arslan, *Resmī Ali Baba Dīvānı*, ss. 178-179.

Cân u dil ‘âdet édüp çekmeye¹³⁷² vird-i şamedî
Kıl müyesser bañâ yârimle bulam ittiḥâdî
Yoluna bir kişi bu yolda éde hem mededî
Varamam yârime a‘ mâ şıfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ ḥuz bi yedi¹³⁷³

2.[58a] [Sa‘y] kıla cân u gönülden¹³⁷⁴ tutağör yâr etegin
Kuşanagör beline seyf gibi ğayret kemerin
Boynu bağılu kıl olup ḥizmete bend ét resenüñ
Kendi ‘aqluñ begenen almadı yârin ḥaberin
Varamam yârime a‘ mâ şıfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ ḥuz bi yedi

3. Terk-i tecrîd-i fenâ ol éresin yâre gönül
Ehl-i dünyâ gibi düşme şağın efkâra gönül
Yüzünü yerlere sür derdine bul çâre gönül
Ḥubb-ı dünyâdan arıt kendini bi-çâre gönül
Varamam yârime a‘ mâ şıfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ ḥuz bi yedi

4. Firḫat-i yâre gönül şabr édebilmez nideyim
Nideyim neyleyeyim kime gidem yalvarayım
Dîde-i cismile zâhir bu cihânda göreyim
Eyle yâ Rab müyesser kûy-ı yâre éreyim
Varamam yârime a‘ mâ şıfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ ḥuz bi yedi

¹³⁷² çekmeye: çekmege D.

¹³⁷³ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

¹³⁷⁴ kıla cân u gönülden: kıl cân ile dilden D.

5. Çünkü yâr elde değil bu cihâni neyerim¹³⁷⁵
Beni sevmezse ben anı cân u dilden¹³⁷⁶ severim
Ğâ'ibâne [ana] ' aşık olalı âh ederim
Uğrına cânıyla başımı¹³⁷⁷ [heme] kurbân ederim
Varamam yârime a' mâ şîfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ huz bi yedi
6. Kûy-ı yâre vara bilmez kişi bulmazsa delîl
Yâre vuşlat ola¹³⁷⁸ mı vârimı etmezse¹³⁷⁹ sebîl
Meger eyleye ' inâyet aña ol Rabb-i celîl
Yanına vardığı dem eylemeye anı hacîl
Varamam yârime a' mâ şîfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ huz bi yedi
7. Mürşide varmayacak bir kişi irşâd olamaz
Nefs-i lezzâtını terk étmezse¹³⁸⁰ âzâd olamaz
Hüsn-i zann eylemese herkese dil-şâd olamaz
Nefsini bilmede **Resmî** gibi üstâd olamaz
Varamam yârime a' mâ şîfat oldum ebedî
Beni ol yâre ilet yâ reculâ huz bi yedi¹³⁸¹

D.13

¹³⁷⁵ neyerim: niderim D.

¹³⁷⁶ cân u dilden: dil ü cândan D.

¹³⁷⁷ başımı: başım D.

¹³⁷⁸ ola: bula D.

¹³⁷⁹ etmezse: etmese D.

¹³⁸⁰ étmezse: etmese D.

¹³⁸¹ Arslan, *Resmî Ali Baba Divânı*, ss. 212-214.

Ġazel-i Ĥazret-i Resmī[58b] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Cām-ı 'aşka teşne-dil 'atşān olan gelsün beri
Bezm-i aqdemden içüp mestān olan gelsün beri
2. Gelmēsün bu bezme şol kim nār-ı 'aşka yanmadı
Pür¹³⁸² yaqup pervāne-veş sūzān olan gelsün beri
3. Hicr-i yārin zāhidā bilmez devāsın her tabīb
Bī-devā derdime [em] dermān olan gelsün beri
4. Pend-i pīri gūşuna mengūş éden merd-i Ĥudā
Terk-i tecrīd-i fenā sulţān olan gelsün beri
5. Baħr-i bī-pāyāna ġavvāş olmayanlar gelmēsün
Resmīyā şāhib-i nazm-ı 'irfān olan gelsün beri¹³⁸³

D.35**Ġazel-i Ĥazret-i Resmī Ķuddise Sırruhu'l-Ālī***fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Gel dayan ĤaĶĶa eyā mü'min iseñ olma sefīl
Eyleme kaţ'ā tama' olmayasın ħalka zelīl¹³⁸⁴

¹³⁸² Pür: Pīr D.¹³⁸³ Arslan, *Resmī Ali Baba Dīvānı*, ss. 183-184.¹³⁸⁴ zelīl: rezīl D.

Şükr kı1 hāline [Hak] ruzı kı1 hān-ı Halil
Bir gün ac koymadığı yetmedi mi saña delil
Seni halk eylemeden rızkı1ı halk etti Celil
Rızık için ğam yeme kim rızkı1ına Hak oldu kefil¹³⁸⁵

2. Yoğ iken kevn ü mekân ‘ arz ü semā şems ü kamer
Her kişinün kısmetini taksim edüp verdi meger
Az çok eyle kanā‘ at şakinup çekme keder
Rüz-merre saña Hakdan nice ni‘ metler érer
Seni halk eylemeden rızkı1ı halk etti Celil
Rızık için ğam yeme kim rızkı1ına Hak oldu kefil

3. Çünkü Hallak-ı cihān ‘ āleme gönderdi seni
Gelmeden ‘ āleme¹³⁸⁶ taksim edüp¹³⁸⁷ kısmetini
Gün-be-gün teşhiş edüp saña olan şefkatini
Rāzı ol *Naħnū kesemnāya*¹³⁸⁸ bilüp hikmetini
Seni halk eylemeden rızkı1ı halk etti Celil
Rızık için ğam yeme kim rızkı1ına Hak oldu kefil

4. Bir şükür demek için¹³⁸⁹ oldu saña bunca kerem
Şükürünü bilen için taħşiş olur *ħayru’l-ümem*¹³⁹⁰
‘ Ākil iseñ beri gel dünyā için çekme elem
Yoħsa bu dehr-i fenāda olamaz¹³⁹¹ kimse bi-ğam
Seni halk eylemeden rızkı1ı halk etti Celil

¹³⁸⁵ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

¹³⁸⁶ ‘ āleme: ādeme D.

¹³⁸⁷ edüp: edüben D.

¹³⁸⁸ *Naħnū kesemnā*: Biz taksim ettik. Zuhruf, 43/32.

¹³⁸⁹ demek için: dimekçün D.

¹³⁹⁰ *ħayru’l-ümem*: Ümmetlerin en iyisi. Āl-i İmran, 3/110. ayete işaret eder.

¹³⁹¹ olamaz: ola mı D.

Rızık için ğam yeme kim rızıkına Hâk oldu kefîl

5. Vâ' izâ Hâkdan üzüp kesme bu halkuñ ümîdin
Yok derûnunda meger var ise hiç merhâmetûñ
Seni tekrim édüben vérdi cihâna 'âķibetûñ
Şâkir ol ger dilersen ola¹³⁹² ħayır 'âķibetûñ
Seni halk eylemeden rızkını halk étدی Celîl
Rızık için ğam yeme kim rızıkına Hâk oldu kefîl

- 6.[59a] 'Ayb kılma mey için zevķını çıkarmaĝa bak
Kimsenüñ ħâtrını yıķma ele¹³⁹³ almaĝa bak
Pend-i pîri ĝuşuna mengüş édüp aşmaĝa bak
Şabr kııl kendü derûnundan¹³⁹⁴ ĝinâ bulmaĝa bak
Seni halk eylemeden rızkını halk étدی Celîl
Rızık için ğam yeme kim rızıkına Hâk oldu kefîl

7. Şıdkile kulluk éden Hâkķa murâdına¹³⁹⁵ érer
Bir 'amel Hâkķa yarar iş ki¹³⁹⁶ senüñle o gider
Kimse[ye] kıalmaz bu cihân içre kıamu kıabre girer
Resmiyâ ĝayrı kıo ħâline şükr eyle diger
Seni halk eylemeden rızkını halk étدی Celîl
Rızık için ğam yeme kim rızıkına Hâk oldu kefîl¹³⁹⁷

D.17

¹³⁹² dilersen ola: diler isen ol D.

¹³⁹³ ele: gönül D.

¹³⁹⁴ derûnundan: derûnunda D.

¹³⁹⁵ murâdına: murâdın D.

¹³⁹⁶ iş ki: işle D.

¹³⁹⁷ Arslan, *Resmî Ali Baba Divânı*, ss. 223-224.

Gazel ü Nefes ü Tahmīs-i Resmī

mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

1. Sebakhānı huṭūt-ı vech-i Ādem şāh-ı merdāndır
 Hāḳīkāt kim¹³⁹⁸ bu remzi fehm éder¹³⁹⁹ 'ālemde sulṭāndır
 Velī zāhid dégebilmez¹⁴⁰⁰ bu emre sırr-ı Qur'āndır
 Hiṭāb-ı ' alleme'l-esmā rumūzı sırr-ı insāndır¹⁴⁰¹
 Kitāb-ı nokṭa-i evvel hāḳīkāt ehl-i ' irfāndır
2. Şu kim üstād-ı kāmilden oḳumaz ādemüñ sırrın
 Ola hāşā ki ān ü idrāk-i Hāḳ édebile kendin¹⁴⁰²
 Gezer esfelde itmām étmege mümkin degil devrin
 Lisān-ı ' ilm-i esrāruñ o kim fehm eylemem remzin
 Görinür şūretā insān velī ma' nāda ḥayvāndır
3. Olar kim devlet-i dīdāra érđi çıḳdı kendinden
 Ledün ' ilminüñ esrāruñ éder[ler] gūş her dilden
 Ne nām ü ne nişān¹⁴⁰³ ister ḳamusı geçdiler serden
 Ola kim rūy-ı dildarı temāşā étđi her yüzden
 Çıḳar anlar aradan kim bu ma' nā özge seyrāndır
4. Diler luṭf-ı ni' am mebzül ḳılar ḥalkā diler ḳahrın

¹³⁹⁸ Hāḳīkāt kim: Hāḳīkāt D.

¹³⁹⁹ éder: eden D.

¹⁴⁰⁰ dégebilmez: deye bilmez D.

¹⁴⁰¹ rumūzı sırr-ı insāndır: hakikāt ehl-i ' irfāndır D.

¹⁴⁰² kendin: kend'özün D.

¹⁴⁰³ ne nişān: nişān D.

Diler sa' d¹⁴⁰⁴ diler şaķı¹⁴⁰⁵ yazar bu ĥalkuñ evrāķın
Diler iĥyā ķılır¹⁴⁰⁶ iĥsān éder cānımı emvātın¹⁴⁰⁷
Diler bir demde ķatl eyler serāser 'ālemüñ ĥalkın
Yazılmaz bir nefesi cürmi rızā-i ĥükm-i sultādır¹⁴⁰⁸

5. Zeliĥa-veş şalar dil Yūsufuñ zindān-ı 'aşķ iĥre
Degil cānuñ ķayıрмаķ mu' teber rindān-ı 'aşķ iĥre
[59b] Mūheyyā dil gerek maķbūl ola merdān-ı 'aşķ iĥre
Ķaçan kim ol kemān-ebur girer meydān-ı 'aşķ iĥre
Başuñ top eyler 'āşıķlar ki zīrā zūlf-i ĥevgāndır

6. Ĥesāb-ı mü'min[e] yarın baķılmaz bilmiş ol Naķşī
Ĥudādır *eynemā küntüm*¹⁴⁰⁹ baķılmaz bilmiş ol Naķşī
Bu **Resmī**¹⁴¹⁰ 'azm budur cürme ķaķılmaz¹⁴¹¹ bilmiş ol Naķşī
Binā-yı dest-i ķudretdir yıķılmaz bilmiş ol Naķşī
Libāsın tāzeler anlar 'āķiller bunda ĥayrāndır¹⁴¹²

D.1

136

Teķayyude-i Ĥāzret-i Resmī

mefā' ilün / mefā' ilün / fa' ulün

¹⁴⁰⁴ sa' d: sa' id D.

¹⁴⁰⁵ şaķī: şāķī D.

¹⁴⁰⁶ ķılır: kılar D.

¹⁴⁰⁷ emvātın: o mer'ātın D.

¹⁴⁰⁸ rızā-i ĥükm-i sultādır: rızāī kim ĥükm-i Sübhāndır D.

¹⁴⁰⁹ *eynemā küntüm*: Neredeyse, nerede olursanız. Hadid, 57/4.

¹⁴¹⁰ Bu **Resmī**: Resmī bu D.

¹⁴¹¹ 'azm budur cürme ķaķılmaz: 'azmi bir cüme baķılmaz D.

¹⁴¹² Arslan, *Resmī Ali Baba Dīvānı*, ss. 196-198.

1. Çün âdem mazhar-ı Raḥmāna düşdi
Safiyullāh olup iḥsāna düşdi
2. Ne kim var mevcūdāt-ı mümkünātdan
Çamunuñ minneti Mennāna düşdi
3. Çün Ādem oldı mescūd-ı melā'ik
Ḥaḳḳa şükr eyleyüp Sübhāna düşdi
4. *Elem a'hed ileyküm*¹⁴¹³ āyetüñ gör
Ki şeytān ādeme 'udvāna düşdi
5. Ḥaḳḳuñ ikrāmınā çün érdi Ādem
Belī kıskanması şeytāna düşdi
6. Ḥudā emri şaydı oldı merdūd
Ki la'net ḥalḳası gerdāna düşdi
7. Şular kim étmedi Ādeme secde
Ġurūr u kibr ile 'işyāna düşdi
8. Bu ḥāli gördi ervāḥ ḳaldı ta'n[a]
Kimi iḳrār kimi gümāna düşdi
9. Görüp ervāḥ ki Ādem oldu tüccār
Çamunuñ arzusu dükkāna düşdi
10. Nice dem şād ü ḥandān iken Ādem

¹⁴¹³ *Elem a'hed ileyküm*: Sizden söz almadım mı? Yâsîn, 36/60.

Yolı bir gün anuñ bustāna düşdi

11. Gözine ilişüp dıraht-ı kendüm
Şapup emri yéyüp bir dāne düşdi
12. *İzā cā'el-ķazā* 'amey-el-başardır
Ne çāre yaḥşi iş yamāna düşdi
13. Bu bir ḥikāye efzūn cümle ma' lūm
Ki Ḥavvā Ādeme bīgāne düşdi
14. Nice dem geçti vuşlat buldılar¹⁴¹⁴
Zuhūr-ı Ādemde¹⁴¹⁵ bahāne düşdi
15. Hakkuñ esmāsı mektūmuna bunlar
Sebeb oldı ḵamu devrāna düşdi
16. Tecellī étđi herkes bir isimden
Kimi Hādī kimi fettāna düşdi
- 17.[60a]Kimi ḥāline şükür¹⁴¹⁶ kimisi de
Ḥaḵḵūñ ni' metine küfrāna düşdi
18. Gelüp nevbet sefer emr oldu çün¹⁴¹⁷
İtā' at étmemiz fermāna düşdi

¹⁴¹⁴ buldılar: buldu bunlar D.

¹⁴¹⁵ Ādemde: Ādeme D.

¹⁴¹⁶ şükür: şākir D.

¹⁴¹⁷ çün: uş D.

19. ‘ Amā mişāl ervāh ‘ ālemini
Geçüp çün nevbet[i] āsmāna düşdi
20. ‘ Anāşır-ı erbā‘ ada¹⁴¹⁸ nice seyrān
Éderken yolımız ‘ ummāna düşdi
21. Mevālīd-i şelāşe arzusına
O deryāda yolumuz¹⁴¹⁹ mercāna düşdi
22. Niçe gün durdum anda āhīrū’l-emr
Nebāta nevbet uş hayvāna düşdi
23. Gelüp çār-ı ‘ anāşırdan bu cismim
Atadan anaya ebdāna düşdi¹⁴²⁰
24. Olup bir *aḥsen-i taḫvīm*¹⁴²¹ maḥfūz
Rūsūm iḥşālşıyla¹⁴²² zindāna düşdi¹⁴²³
25. Olunca emr-i Ḥaḫ hayvāndan ol rūḫ
Mūrūr eyyāmīle insāna düşdi
26. Çü seyāḫat tamām oldı görürün
Yolum bir ulu şehristāna düşdi

¹⁴¹⁸ erbā‘ ada: erbā‘ dan D.

¹⁴¹⁹ yolumuz: yolum D.

¹⁴²⁰ Beyit, divanda 24. beyittir.

¹⁴²¹ *taḫvīm*: takvīm-i D./ *aḥsen-i taḫvīm*: (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tin, 95/4

¹⁴²² iḥşālşıyla: iḥşālşıla D.

¹⁴²³ Beyit, divanda 23. beyittir.

27. Görürün ol şehri cünün¹⁴²⁴ velîkin
Bir âhîr şehre ol pinhâna düşdi

28. Bile ol şehri ile ol şehri içinde
Mürûr[a] minnetim derbâna düşdi

29. Édüp terk-i vâtan ğurbete düşdüm
Sa' âdetle yolum cihâna düşdi

30. Gelenler bu cihâna böyle geldi
Kazâyâ uğrayan hüsranâ düşdi

31. Bu yol bir kırıklı yoldur anuñçün
Kimi geçdi kimi giryâna¹⁴²⁵ düşdi

32. Bi-ğamdillâh murâd oldu müyesser
Bu müşkil işimiz âsâna düşdi

33. Egerçe¹⁴²⁶ şâd ü hürrem oldum ammâ
Fiğân ü¹⁴²⁷ âh ü vâh zebâna düşdi

34. Gözüm açdum dedim Elğamdülillâh
Çü gördüm cismim Elbistâna düşdi

35.[60b]Göñül idrâk-i pâkile mücellâ
Tabî^c at nidelüm şıbyâna düşdi

¹⁴²⁴ cünün: bütün D.

¹⁴²⁵ giryâna: kerbâna D.

¹⁴²⁶ Egerçe: Eğerçi D.

¹⁴²⁷ Fiğân ü: Fiğân-ı D.

36. Nice deryā vü şahrā¹⁴²⁸ bende mektūm
Velī ʿaql nice gün divāna düşdi
37. Ne denlü laʿb ü lehv var ise ètdüm
Şon ucu ğayretim ğufrāna düşdi
38. Hidāyet eyledi Hax oldu muşliḥ
Ṭabīʿat meyl édüp pīrāna düşdi
39. Xul ètmişdi beni bu çarḥ-ı devrān
Ne ğuşşa yer şu kim sulṭāna düşdi
40. İştüm sâz-ı ʿaşḫ eyler terrenüm
Gönlül bir naĝmeden dermāna düşdi
41. Çün ʿaşıqlar gibi ʿaşḫa boyandım
Bu gönlüm¹⁴²⁹ bir pīr-i civāna düşdi
42. Sebeb oldu biri ol pīre ilter
En evvel hizmetim mihmāna düşdi
43. Xızıldelī ocaĝında naşībim
O şāh-ı zīşan ʿālīşāna düşdi
44. ʿAlī-ḫaşlet ḫuy u ḫulḫı¹⁴³⁰ vü ismi

¹⁴²⁸ deryā vü şahrā: şahrā ü deryā D.

¹⁴²⁹ gönlüm: gönül D.

¹⁴³⁰ ḫulḫı: ḫulḫu D.

- ‘ Alī sırrı de kim şīrāna düşdi
45. Ederdi kâbil-i feyz olana bahş
Sehâvet tahtına şâhâne düşdi
46. Ne deñlü t̄alib irşād étđi ol şâh
Kimi velī kimi ‘ irfāna düşdi
47. Kimi erkân-ı evliyâyı¹⁴³¹ icrâ
Naşîbi mesnede¹⁴³² üstādâne düşdi
48. Oğudum ‘ ilm-i te’vīli yüzünden
Rumûz-ı istivâ a‘ yâna düşdi
49. Yüzünden berķ uran¹⁴³³ envârı gördüm
Bu cân içre o nūr lem‘ āna düşdi
50. Nice yıl hizmetinde şükr éderdim
Ki ben gedā o kamrāna düşdi
51. İştüm söyleşürler Hâķķa varmaz
Delīli olmayan yabāna düşdi
52. Yalnūz yola giden menzil alamaz
Gehī bir yana gehī o yana düşdi

¹⁴³¹ evliyâyı: evliyā-i D.

¹⁴³² mesnede:mesned D.

¹⁴³³ uran: vuran D.

53. Nitekim Cebrā'îl Peyğamberāna
Hakka varmağa tercümāna düşdi
54. Çü gördüm Hâk yola gidenler hep
Varup bir pîrî nüktedāna düşdi
55. Çün érdi vaqt-i irşâdım be nāgâh
Benimde minnetim bir cāna düşdi
- 56.[61a]Kulağuz oldu yola bile gitdi
Edeb erkân ile meydāna düşdi
57. Tekâpü étdi andan mürşide dér
Bu cān irşâd için qurbāna düşdi
58. Elim alup beni irşâd édincedi
Göñül-mahzūnumuz şādāna düşdi
59. Tevellā vü teberrā 'ahd ü peyman
Ne pend étdi ise¹⁴³⁴ gūş-ı cāna düşdi
60. Emān buldı emānet şaklayanlar
Emānet şaklayan emāna düşdi
61. İrâdet vérdim icāzet çün aldım
Naşībim andan irşādāne düşdi
62. Ayağına yüzüm sürünce gördüm

¹⁴³⁴ étdi ise: etdise D.

Bu gözler kuhl-i İřfāhāna düşdi

63. Baña benden haber vérince ol řāh
Hemān gönül gözi o yana düşdi
64. Nice gün geçdi gördüm yine bir gün
Ki luşfi bendeye erzāne düşdi
65. Nařīb vérdi yolum açdı ve dèdi
Nařibi nařībūñ āstāna düşdi
66. Ol¹⁴³⁵ řehrūñ kāmili çořdur velīkin
Tecellīn anlara aķrāna düşdi
67. Saña mevķūf uyanmaęa nice cān
Ṭarīķ-i Ḥaķķa ‘ ařıķāne düşdi
68. Öñüne baş koyup arķam sığadı
Gözüm yāřı o dem revāna düşdi
69. Bu bir ni‘ met-i ‘ uzmadur velīkin
Bu hikmetde[n] gönül ĥayrāna düşdi
70. Yola girdüm o dem nālān ü giryān
Bir firķatden ciger püryāna¹⁴³⁶ düşdi
71. Muķadderü’l-maķarr bilāda geldim

¹⁴³⁵ Ol: O D.

¹⁴³⁶ püryāna: büryāna D.

- Münāsib ol baña iskāna düşdi
72. Çıkup bir gün ol¹⁴³⁷ şehri seyr¹⁴³⁸ éderken
Gözüm bildik biraz yārāna düşdi
73. Nice kāmillerē yolum muvāfiķ
Mükemmel hem ʔariķ iḥvāna düşdi¹⁴³⁹
74. Kimi cāndan muḥabbet eyler idi
Kimi benimle imtihāna düşdi¹⁴⁴⁰
75. Bilirdi māverāyı anda bir pīr
Dédi ibn-i filān filāna düşdi
- 76.[61b]Biraz kimse o nuṭķı étdi iz' ān
Olardan şoñra rāyegāne düşdi
77. Olur mu rāy-ı a' dā ile tebdīl
Bir iş kim taķdīr-i Yezdāna düşdi
78. Érince fażl-ı Yezdāndan i' ānet
Nice pīr ü civān dāmāna düşdi
79. ʔariķ-i Ḥācı Bektāşī Velīye
Gelüp ḳamu girdi¹⁴⁴¹ erkāna düşdi

¹⁴³⁷ ol: o D.

¹⁴³⁸ seyr: seyrān D.

¹⁴³⁹ Beyit, divanda 74. beyittir.

¹⁴⁴⁰ Beyit, divanda 73. beyittir.

¹⁴⁴¹ ḳamu girdi: girdi ḳamu D.

80. Teşebbüs étdiler âl-i ‘abāya
Ki ya‘nî mazhar-ı Selmāna düşdi
81. Olup irşād amusı oldu şākir
Çü gördi rāh-ı hāndāna düşdi
82. Kimi ‘ārif ü kāmīl ‘aql-ı evvel
Ki¹⁴⁴² ābil-i feyz iz‘āna düşdi
83. Kimi ‘āşık-ı şādık bāy gedā hem
amusı hāline şükrāna düşdi
84. Kimisi ‘ilm-i te’vīl ile ‘ālim
Ki anuñ dersi cāvīdāna düşdi
85. Muaa hem muvaid kimisi de
‘Ulūm-i ebdān ile vicdāna düşdi
86. İlāhī behre-yāb ét cümlesin kim
arīk-i Hāa şādīāne düşdi
87. İlāhī hāb-ı afletden uyansun
Şular kim şıdile īmāna düşdi
88. İlāhī şerbet-i vaşlına ansun
Şu cān kim bu yola ‘aşāna düşdi

¹⁴⁴² Ki: Kimi D.

89. İlāhī ber-murād ét kim bu yolda
Murāduñ koydı mürīdāne düşdi
90. İlāhī cān bağışla anlara kim
Cemālin şem‘ine pervāne düşdi
91. Bağışla anları yā Rab¹⁴⁴³ ki geldi
Ṭarīki Ḥakka muḥibbāne düşdi
92. Yağup yandırma şol muḥibbi yā Rab
Ki ‘aşkuñ āteşine yana düşdi
93. Du‘āsuñ müstecāb ét yā ilāhī
Bu **Resmī** ḥālin istibyāne düşdi
94. Kamuya feyz luḫfuñ oldu mebzūl
Şalādır cümle[ye] el’āne düşdi
95. Şağın durma oturma şol kişi ile
Ki anuñ işi güci yalana düşdi¹⁴⁴⁴

D.2

137

Ġazel-i Ḥazret-i Kayğusuz Sulṫān Ḳuddise Sırruhu

[62a] *müstef‘ ilün / müstef‘ ilün / müstef‘ ilün / müstef‘ ilün*

¹⁴⁴³ anları yā Rab: yā Rab anları D.

¹⁴⁴⁴ Arslan, *Resmī Ali Baba Dīvānı*, ss. 113-123.

1. Ey¹⁴⁴⁵ tālibān-ı Hāḡ sipāsi¹⁴⁴⁶ her dü-cihān sultān ‘Alī
Vey ‘aşıḡān-ı hem-nişin ey gevher-i ma‘ den ‘Alī
2. Vaḡdet baḡında gülistān vuşlat deminde cāvidān
Şems-i münir māh-i tābān ey delīl ü bürhān ‘Alī
3. Ey maḡşūd-ı cümle ‘ālem İbn-i tefsīr u [bū]-kelām
Ey ḡāce-i Beytü’l Hārām ey kıble-i ĩmān ‘Alī
4. Ey ‘ahd-i Çin ü Hıḡā ey yār-ı cān-ı Muşḡafā
Ey velī-i¹⁴⁴⁷ şir-i Hudā ey şifāt-ı Raḡmān ‘Alī
5. Cümle şifātuñ zātısın cümle şey’üñ [mir]ātısın
İnnemānuñ ispātısın ey ma‘ nāda¹⁴⁴⁸ Ḳur’ān ‘Alī
6. Ey cümle şeyde ihtiyār ey cümle şadefde gevher
Megdān¹⁴⁴⁹ senüñdür serbeser ey şāḡib-i megdān¹⁴⁵⁰ ‘Alī
7. Oldur gūher oldur şadef oldur cümleye şeref
Oldur bī-küllü bī-ḡilāf ey peydā vü pinhān ‘Alī
8. Dünyāda diyen¹⁴⁵¹ şuret Hāḡḡā ḡaḡıḡat ispāt [ol]
Ol cennet¹⁴⁵² baḡında ni‘ met ol güleşen ü bostān ‘Alī

¹⁴⁴⁵ Ey: İy (Güzel, 1981). Kaygusuz Abdal’a ait şiirlerin hepsinde bu şekildedir.

¹⁴⁴⁶ sipāsi: şinās (Güzel, 1981).

¹⁴⁴⁷ velī-i: vālī (Güzel, 1981).

¹⁴⁴⁸ ma‘ nāda: ma‘ ni-i (Güzel, 1981).

¹⁴⁴⁹ Megdān: Meydān (Güzel, 1981).

¹⁴⁵⁰ megdān: meydān (Güzel, 1981).

¹⁴⁵¹ Dünyāda diyen: Dünyā-yı denide (Güzel, 1981).

¹⁴⁵² Ol cennet: Cennet (Güzel, 1981).

9. **Ḳaygusuz Abdāl** ḥastedür sözi ŧikeste-bestedür
Bir nazar étseñ luḡfile nola ŧāh-ı merdān ʿAlī¹⁴⁵³

138

Ġazel-i Ḳaygusuz Sultān Ḳuddise Sırruhu

*mefāʿ ilün / mefāʿ ilün / feʿ ulün*¹⁴⁵⁴

1. Bize aġyār olana Ḥaḳ yār olsun
İlāhī o kiŧi¹⁴⁵⁵ berḥudār olsun
2. Bizim yolumuza ḳuyu ḳazanın
ŧefāʿ atcisi Peyġamber olsun¹⁴⁵⁶
3. Berāʿ at diyenler taʿ n-ı Allāha
Ḳabul étün yār girdigār olsun¹⁴⁵⁷
4. Bizi uyur diyü ġaflet içinde
Uyansun nice didār olsun¹⁴⁵⁸
- 5.[62b] Biz taŧ atanuñ iki cihānda
Ḳuvvet ḳoluna eli vār olsun¹⁴⁵⁹

¹⁴⁵³ Abdurrahman Güzel, *Kaygusuz Abdal (Alāddin Gaybi)*, Ankara: Kültür Bakanlığı, 1981, s. 128.

¹⁴⁵⁴ Ġazel, eserde (Sever, 2013) 5 beyittir.

¹⁴⁵⁵ İlāhī o kiŧi: Göreyim dünyāda (Sever, 2013).

¹⁴⁵⁶ Bizim yolumuza ḳuyu ḳazanın/ ŧefāʿ atcisi Peyġamber olsun: Bizi bunda her kim zem eder ise / ŧefāʿ atci ana muhtār olsun (Sever, 2013). Beyit, eserde (Sever, 2013) 3. beyittir.

¹⁴⁵⁷ Beyit, eserde (Sever, 2013) yoktur.

¹⁴⁵⁸ Beyit, eserde (Sever, 2013) yoktur.

¹⁴⁵⁹ Biz taŧ atanuñ iki cihānda / Ḳuvvet ḳoluna eli vār olsun: Bizim ardımızca taŧlar atanın/ Kollarına kuvvet elleri var olsun (Sever, 2013). Beyit, eserde (Sever, 2013) 2. beyittir.

6. Bizi cehenneme lāyık görenler
Yeri cennet [maḳāmı] gül' izār olsun¹⁴⁶⁰
7. **Ḳayḡusuz Abdāla** her kim sorarsa¹⁴⁶¹
Naṣībī Ḥaḳdan anuñ¹⁴⁶² dīdār olsun¹⁴⁶³

139

Ġazel-i Ḥazret-i Ḳayḡusuz Sulṭān¹⁴⁶⁴

1. Ey özin insān eyleyen
Var edeb ögren edeb
[İy] edeb erkān bilen
Var edeb ögren edeb
2. Edeb gerek[dür] her ḳula
Ḳabule doḡrı¹⁴⁶⁵ yola
Edebsiz varma yāre¹⁴⁶⁶
Var edeb ögren edeb¹⁴⁶⁷
3. Bu edeb 'aṭayidür
'Āşıḳa yüz şuyıdur
Evliyālar ḥūyıdur

¹⁴⁶⁰ Beyit, eserde (Sever, 2013) 4. beyittir.

¹⁴⁶¹ sorarsa: sorsa (Sever, 2013).

¹⁴⁶² Naṣībī Ḥaḳdan anuñ: Anın naṣībī Hak'dan (Sever, 2013).

¹⁴⁶³ Mustafa Sever, *Kaygusuz Abdal Divan*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2013, ss. 179-180. /Beyit, eserde (Sever, 2013). 5. beyittir.

¹⁴⁶⁴ Nutuk, 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır ve eserde (Güzel, 1981) 13 dördlüktür.

¹⁴⁶⁵ Ḳabule doḡrı: Tā işi temiz (Güzel, 1981).

¹⁴⁶⁶ varma yāre: girme yola (Güzel, 1981).

¹⁴⁶⁷ Dördlük, eserde (Güzel, 1981) 5. dördlüktür.

Var edeb öğren edeb¹⁴⁶⁸

4. Gel Hakkı olma ʿāşī
Gider qalbiñüñ¹⁴⁶⁹ pası
Dört kitābın maʿ nāsı
Var edeb öğren edeb¹⁴⁷⁰

5. **Qaygusuz Abdāl** uyan
ʿ Işkı bil ʿ ışka boyan
Böyle¹⁴⁷¹ démişdür diyen
Var edeb öğren edeb¹⁴⁷²

140

Gazel-i Hāzret-i Qaygusuz Sultān Quddise Sırruhu

fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

1. Dün ü gün fikrim budur kim bu ʿ aceb erkān nedür
Ten nedür aşlı nedür ten içinde cān nedür
2. Devr-i ṭabiʿ atüñ ādem nedendür şöyle gel
Şeş cihetden taşra ne var ortada pinhān nedür
3. Yerleri gör kim niçün toprağa vermiş yüzini
Pes bu gönülden dün ü gün gerdişi gervān? nedür

¹⁴⁶⁸ Dörtlük, eserde (Güzel, 1981) 7. dörtlüktür.

¹⁴⁶⁹ Gider qalbiñüñ: tā gide gönlün (Güzel, 1981).

¹⁴⁷⁰ Dörtlük, eserde (Güzel, 1981) 3. dörtlüktür.

¹⁴⁷¹ Böyle: böyle (Güzel, 1981).

¹⁴⁷² Güzel, *Qaygusuz Abdal*, ss. 178-180. /Dörtlük, eserde (Güzel, 1981)13. dörtlüktür.

4. Ol nedir kim zaḥmine merhem bulunmaz dünyāda
Ger bilürsen baña söyle dert nedür dermān nedür
5. ‘Aşḳ nedür ‘aşık nedür ma‘şūḳ nedür démek olur
Ṭāleb-i maṭlūb ne sözdür sen seni ben ben nedür
6. Ḥaḳ zātını çün ādemde pinhān eyledi
Dér Ka‘be ne démekdür küfr ne ĩmān nedür
- 7.[63a] On sekiz biñ ‘ālemūñ çünki ādemdür maḳşūdı
Şūret-i raḥmān niçündür cefāt-ı? şeyṭān nedür
8. ‘Aḳl-ı cān cism? şem‘iyedir külli ḥāl
Şūret-i insān velekin cinsi ḥayvān nedür
9. Bir güneşden zerre olur şad hezārān hem hezār
Pes bu bir zerre içünde baḥr ü bī-pāyān nedür
10. Ne çırāḳdur nūrı bir **Ḳayḡusız Abdāl**ın dédügi
Çünki sen ehl-i kemālsin söyle gel noḳşān nedür

141

Nuṭḳ-ı Ḳayḡusız Sulṭān¹⁴⁷³

1. Dīvāneyem dīvāneyem dīvāne
Ne ḥāşıl eyledüm dérem ziyāne
Pilav ḳuzu dolma pūryān yanam
Etmegi ḳatık édem şoḡana

¹⁴⁷³ Nutuk, 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

2. Kargai bülbül bülbül şanuram görince
Böyle ‘arîf gelsem bende cihâna
Yüküm kelbe şeker sirke şatarım
Şanuram metâ‘ getürdüm dükkâna
3. Süleymân tahtuñ divlere vérdüm
Bir balıkdan haber vérdüm şorana
Hezâr hırkıdan baş gösterirsün
Anuñçün komuşsuñ halkı gümâna
4. Eger bir hırkıdan baş göstereydün
Münkir qalmayup geleydi imâna
Ağır ol ‘âkıll ol **Qayğusız Abdâl**
Ne taş at kim ne cümle gel o kıana

142

Ğazel-i Hâzret-i Vîrânî Quddise Sırruhu’l-‘Âlî

[66a] *mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün*

1. Bihamdillâh şenâ’ güyem elimde defterim vardır
Dilimde lâ fetâ‘ illâ‘ Aliyyü’l-ekberim vardır
2. Bugün mest ü harâbâtım elimde cür‘a-i sâkı
İçüp nüş eyledim anı‘ Alîden Kevşerim vardır
3. Ne ğam guşşa havâricden dilâ bir zerre şübhe[m] yok
İki‘ âlemde billâhî benim bir Hayderim vardır¹⁴⁷⁴

¹⁴⁷⁴ Beyit, divanda bu beyit 4. beyittir.

4. Fenā vü faḥr[i] fillāhım ferāğat rāhına gıtdım
Şükür minnet ‘ Alī gibi önümde rehberim vardır¹⁴⁷⁵
5. Ḥasan şāhım Ḥüseyn varam¹⁴⁷⁶ imāmım ‘ Ābidīn Bākır
Ḥaḳāyık ‘ ilmıne hādī ḥaḳīḳat Ca‘ ferim vardır
6. İmām Kāzım Rızādandır Taḳī dīnim Naḳī cānım¹⁴⁷⁷
Tamāmet elli biñ nācī güzīde ‘ askerim vardır
7. Muḥammed Mehdīññ cāna yolunda sengsār olsam¹⁴⁷⁸
Maḥḳūr¹⁴⁷⁹ cānıma minnet gönülde isterim vardır
8. Yezīdler zaḥm-nāk oldı ‘ aşıqlar ‘ aş-ı pāk oldı
O çeşmim cümle çāk oldı içinde¹⁴⁸⁰ gevherim vardır
9. **Vīrāneyem**¹⁴⁸¹ bilin cānım fedādır āl u evlāda
Münāfık boynun urmağa elimde ḥançerim vardır¹⁴⁸²

D.236

143

¹⁴⁷⁵ Beyit, divanda bu beyit 3. beyittir.

¹⁴⁷⁶ Ḥüseyn varam: Ḥüseyn’im var D.

¹⁴⁷⁷ cānım: iman D.

¹⁴⁷⁸ olsam: olmak D

¹⁴⁷⁹ Maḥḳūr: Muḥaḳḳak D.

¹⁴⁸⁰ O çeşmim cümle çāk oldı içinde: Bu cismim cümle hāk oldu içimde D.

¹⁴⁸¹ **Vīrāneyem**: Vīrānīyem D.

¹⁴⁸² M. Halid Bayrı, *Âşık Viranî Divanı*, İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, 1959, s. 232.

Ġazel-i Ĥazret-i Vĩrānĩ Ķuddise Sırruhu

mũfte^ç ilũn / fā^ç ilũn / mũfte^ç ilũn / fā^ç ilũn¹⁴⁸³

1. Ķudret-i ĤaĶķı gĩrũp ħaĶırırım dost dost
Cũmlede bāķĩ gĩrũp ħaĶırırım dost dost
2. Mest ũ ħarāb olmuşum şāfĩ şarāb olmuşum
Gĩr ne tũrāb olmuşum ħaĶırırım dost dost
3. Mescid ũ meyhāneyim Ka^ç be vũ puthāneyim¹⁴⁸⁴
ĤaĶ ũlu¹⁴⁸⁵ bir ħāneyim ħaĶırırım dost dost¹⁴⁸⁶
4. Dũnya iħũn baĶmazam her şu ile aĶmazam
Dēme¹⁴⁸⁷ gũli ĶoĶmazam ħaĶırırım dost dost
- 5.[66b] Bir aşılı Ķandĩlim rũşen[i] men¹⁴⁸⁸ her dilim
Gĩr niceşi¹⁴⁸⁹ bũlbũlum ħaĶırırım dost dost
6. Tũfāna Nũh olmuşam men ^çummāna ũalmışam
Bĩylece maĥlũĶ gĩrmũşem ħaĶırırım dost dost¹⁴⁹⁰
7. Nil menem her Fırāt ĥĩşĶa aĶarım Ķat-be-Ķat
Añlamadı bĩ-ħayāt ħaĶırırım dost dost¹⁴⁹¹

¹⁴⁸³ Ġazel, divanda 13 beyittir.

¹⁴⁸⁴ puthāneyim: bũthāneyim D.

¹⁴⁸⁵ ũlu: dolu D.

¹⁴⁸⁶ Beyit, divanda yoktur.

¹⁴⁸⁷ Dēme: Degme D.

¹⁴⁸⁸ men: ben D.

¹⁴⁸⁹ niceşi: nice bir D.

¹⁴⁹⁰ Beyit, divanda yoktur.

¹⁴⁹¹ Beyit, divanda yoktur.

8. ʿ Āşıkıyem maʿ şūkın maʿ şūkıyum ʿ āşıkūñ
Mağşūdıyum lāyıķın çağırırım dost dost
9. Şol şanemūñ feminden cām-ı mestūñ ceminden¹⁴⁹²
Mest-i elest deminden¹⁴⁹³ çağırırım dost dost
10. Sākī menem mey menem kūs ile def ney menem¹⁴⁹⁴
ʿ Ārif iseñ duy menem¹⁴⁹⁵ çağırırım dost dost
11. Déme beni ğayrıyem mama egri¹⁴⁹⁶ degül doğrıyem
Tūti vü hem kımrüyem çağırırım dost dost
12. İş bu cesed bu kafes gör ne şadā gör ne ses
İşidene her nefes çağırırım dost dost
13. Dostūñ ezel kününden¹⁴⁹⁷ remzini duy ününden¹⁴⁹⁸
Şundu o bed¹⁴⁹⁹ hūnundan¹⁵⁰⁰ çağırırım dost dost
14. İlm ü hüner muʿ teber bu yola vér cān u ser
Diñle sözüm ey peser çağırırım dost dost

¹⁴⁹² feminden cām-ı mestūñ ceminden: femine cāmı benim Cemʿ ine D.

¹⁴⁹³ deminden: demine D.

¹⁴⁹⁴ menem mey menem kūs ile def ney menem: benim mey benim kūs ile def ney benim D.

¹⁴⁹⁵ menem: benim D.

¹⁴⁹⁶ mama egri: egri D.

¹⁴⁹⁷ kününden: kününü D.

¹⁴⁹⁸ ününden: ününü D.

¹⁴⁹⁹ o bed: ebed D.

¹⁵⁰⁰ hūnundan: hūnunu D.

15. **Vīrāneyem**¹⁵⁰¹ ḥastayem hem ŧikeste vü besteyem¹⁵⁰²
Ġayrı ne var isteyim çağırırım dost dost¹⁵⁰³

D.273

144

Merŧiye-i Ḥazret-i Vīrānī Ḳuddise Sırruhu'l-Ālī

*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*¹⁵⁰⁴

1. Ey mevālī diñle imdi nuḡk-ı Ḥaḡdan āyet¹⁵⁰⁵
Rūz-ı mahŧerde muḥaḡkaḡ mü'mine bī' atdır penāh¹⁵⁰⁶
Āl ü evlād-ı nebīdir ŧöyle bil bī-iŧtibāh
Ērdi çün māh-ı muḥarrem aḡladı ŧems ile māh
[67a] Ey Ḥüseyñiler bugündür mātemi evlād-ı ŧāh
Göz yāşını ḡana döndür eylegil feryād ü āh¹⁵⁰⁷
2. *Ḳurretü'l-ayn*¹⁵⁰⁸ dédi ol Ḥaḡ¹⁵⁰⁹ ḡabīb-i mürselīn
'Āŧıḡ iseñ 'āŧıḡāne olagör ehl-i yaḡīn
Olmaḡ isterseñ ḡaḡīḡāt¹⁵¹⁰ külliyeñ ḡamdan emīn
La' netu'llāh virdin olsun ŧimr ü Süfyān-ı la'īn
Ey Ḥüseyñiler bugündür mātemi evlād-ı ŧāh
Göz yāşını ḡana döndür eylegil feryād ü āh¹⁵¹¹

¹⁵⁰¹ **Vīrāneyem**: Vīrānī'yem D.

¹⁵⁰² hem ŧikeste vü besteyem: beste vü ŧikesteyim D.

¹⁵⁰³ Bayrı, *Āŧıḡ Vīrānī Divanı*, ss. 260-261. /Beyit, divanda 13. beyittir.

¹⁵⁰⁴ Müseddes, divanda 7 benttir.

¹⁵⁰⁵ imdi nuḡk-ı Ḥaḡdan āyet: ŧimdi nūr-ı Hak fazl-ı İlāh D.

¹⁵⁰⁶ mü'mine bī' atdır penāh: bizlere peŧt ü penāh D.

¹⁵⁰⁷ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiŧtir.

¹⁵⁰⁸ *Ḳurretü'l-ayn*: Göz aydınlıḡı. Furkan, 25/74.

¹⁵⁰⁹ Ḥaḡ: kim D.

¹⁵¹⁰ ḡaḡīḡāt: muḥaḡkaḡ D.

¹⁵¹¹ Bent, divanda 4. benttir.

3. Nesl-i şâh-ı evliyâdır hâdî-i râhî¹⁵¹² Hudâ
Hâricîler bilmediler oldular Hâğdan cudâ
Anlaruñ cânına la' net söylerim men¹⁵¹³ dâ'imâ
La' netidir şad-hezârân la' net Hâğğ-ı bî-riyâ¹⁵¹⁴
Ey Hüseynîler bugündür mâtemi evlâd-ı şâh
Göz yaşını kıana döndür eylegil feryâd ü âh¹⁵¹⁵
4. Ger dilersen bu cihânda¹⁵¹⁶ bulasın sen devleti¹⁵¹⁷
Evliyâdan enbiyâdan¹⁵¹⁸ umar iseñ devleti¹⁵¹⁹
Söylegil bu nuğku cândan çekmeyesin zağmeti
La' netidir tağt-ı Mervân la' netidir la' neti¹⁵²⁰
Ey Hüseynîler bugündür mâtemi evlâd-ı şâh
Göz yaşını kıana döndür eylegil feryâd ü âh¹⁵²¹
5. Bil kaçan oldu şehîd ol nûr-ı pāk-i kibriyâ
Geldi ol demde semâdan la' net-i¹⁵²² nuğk-ı Hudâ
Ah Hüseyn-i Kerbelâ [der] vâh Hüseyn-i Kerbelâ
Yezîde étmek teberrâ mü'mine ' ayn-ı şifâ¹⁵²³
Ey Hüseynîler bugündür mâtemi evlâd-ı şâh

¹⁵¹² râhî: nûr-ı D.

¹⁵¹³ söylerim men : eylerim ben D.

¹⁵¹⁴ La' netidir şad-hezârân la' net Hâğğ-ı bî-riyâ: Sad-hezârân la' net olsun sad-hezârân bî-riyâ D.

¹⁵¹⁵ Bent, divanda 5. benttir.

¹⁵¹⁶ bu cihânda: Hak katında D.

¹⁵¹⁷ devleti: izzeti D.

¹⁵¹⁸ Evliyâdan enbiyâdan: Evliyâ vü enbiyâdan D.

¹⁵¹⁹ devleti: şefkati D.

¹⁵²⁰ La' netidir tağt-ı Mervân la' netidir la' neti: La' net etmektir gerek Mervân'a la' net la' neti D.

¹⁵²¹ Bent, divanda 3. benttir.

¹⁵²² la' net-i: nâle vü D.

¹⁵²³ ' ayn-ı şifâ: lâyıq sezâ D.

Göz yâşını çana döndür eylegil feryâd ü âh¹⁵²⁴

6. Men **Vîrân** abdâl hakîrem derdmen[dem] bir gedâ
İsterem rûz-ı kıyâmetde ‘ Alîden irticâ
La‘ net olsun kime kim düşmanı oldı¹⁵²⁵ âl-i ‘ abâ
Zerre deñlü bugz édenüñ cânına la‘ net sezâ
Ey Hüseyinler bugündür mâtemi evlâd-ı şah
Gözyâşını çana döndür eylegil feryâd ü vâh¹⁵²⁶

D.48

145

Ġazel-i Ĥazret-i Vîrânî Ķuddise Sırruhu'l-‘ Âlî

fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün¹⁵²⁷

1. Biz Urum abdâliyuz sulñânımızdır Murtažâ
Terk ü tecrîdiz bugün subñânımızdır Murtažâ
2. Biz anuñ vechinde gördük ma‘ nâ-i Ümmü’l-kitâb
Şuret-i Ĥağ mazhar-ı Rañmânımızdır Murtažâ
- 3.[67b] Biz bugün âl-i ‘ Alîden ġayra mâ’il olmazız¹⁵²⁸
Cismimizde cânımız cânânımızdır Murtažâ
4. Bilmişüz bismillâhuñ sırrını Ĥağçe’l-yağîn

¹⁵²⁴ Bent, divanda 6. benttir.

¹⁵²⁵ kime kim düşmanı oldı: her kim oldu düşmen-i D.

¹⁵²⁶ Bayrı, *Âşık Vîranî Divanı*, ss. 61-63. /Bent, divanda 7. benttir.

¹⁵²⁷ Ġazel, divanda 12 beyittir. Ġazel, divanda sırayla verilen şiirlerin içinde değıl divanın giriş kısmında yer aldığı için divan numarası verilememiştir.

¹⁵²⁸ olmazız: olmayız D.

‘ Ārif-i Rab olmuşuz ‘ irfānımızdır Murtażā¹⁵²⁹

5. Tekyegāh-ı ‘ aşq içinde biz mücāvīr olmuşuz
Ĥamdülillāh kim bugün mihmānımızdır Murtażā
6. Bilmişüz başdan ayağa ben kelāmullāh ‘ Alī
‘ İlm-i қудret nokta-i Қur’ānımızdır Murtażā¹⁵³⁰
7. Қатreyüz gerçe¹⁵³¹ muḥītüz zerreyiz lakin güneş
Āfītāb-ı ‘ ālemüz ‘ ummānımızdır Murtażā
8. Ḥāzīruz ḥaşre ver ḥayāt-ı cāvidān¹⁵³² bizdedir
İçmişüz biz çeşme-i ḥayvānımızdır Murtażā
9. Şöyle ikrār eyledik [biz] ‘ ayn u lām u yā [ya] kim
Şübhemiz yoқ dīnimiz ĩmānımızdır Murtażā
10. Biz ‘ Alīñüñ āline cāndan şehādet eyledik
Tā ezel қālū belā erkānımızdır Murtażā
11. Cevherī şol lā-mekānı bizdedir ey qudsī
Biziz ol dürr-i beytimiz kānımızdır Murtażā¹⁵³³
12. Fazl-ı Ḥaққuñ sırrını Yezdānımızdan fehm édüp
Fā vü đād ü lām¹⁵³⁴ [fazl-ı] Ḥaқ Yezdānımızdır Murtażā

¹⁵²⁹ Beyit, divanda yoktur.

¹⁵³⁰ Beyit, divanda yoktur.

¹⁵³¹ gerçe: gerçi D.

¹⁵³² cāvidān: cāvidānī

¹⁵³³ Beyit, divanda yoktur.

¹⁵³⁴ Fā vü đād ü lām: Fā vü dāda D.

13. Sīnemüz çāk eyleyüp tıttuğ biz Yezīdin řāşına
Her belānuñ tīrine řalkānımızdır Murtażā
14. Dört kitābuñ ma‘ nāsı İncıl ü Tevrāt u Zebūr
Bā-i bismillāh ile Furkānımızdır Murtażā
15. Ey **Vīrānī** cümle ma‘ nā noğtadır zāt-ı kādīm
Oldurur řām ü seher seyrānımızdır Murtażā¹⁵³⁵

146

Ėazel-i Ėazret-i Vīrānī Ėuddise Sırruhu’l-‘Alī

[68a] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. Zāhir oldu çün bize dīdār-ı vahdet āşikār
Ėatt-ı zātında yazılmış gördik anı saır-ı çār
Zī mürekkeb zī çalem zī kātib-i Perverdigār
Zī kelām-ı vahy-i menzil nām-ı Ėayderdir ey yār¹⁵³⁶
Oğu bu ismi dilersen olmaya şeklin Ėumār
Lā fetā illā ‘Alī lā seyfe illā Zūlfikār
2. Ėün [gibi] kelāmı çünki¹⁵³⁷ ol rüşen oldu ‘āleme
Feth ü nuşret érdi¹⁵³⁸ ol dem ins ü cinn ü ‘ādeme
Hem Süleymān Nebī yaz[mış]dı bu ismi Ėāteme¹⁵³⁹
Düşdi ‘İsā çünki bu ismiyle bāñn-ı Meryeme¹⁵⁴⁰

¹⁵³⁵ Bayrı, *Ėşık Virānī Divanı*, ss. 8-9. /Beyit, divanda 12. beyittir.

¹⁵³⁶ Ėayderdir ey yār: Ėayder nām-ı yār D.

¹⁵³⁷ kelāmı çünki: çünkü kelāmı D.

¹⁵³⁸ érdi: oldu D.

¹⁵³⁹ bu ismi Ėāteme: mihr-i Ėāteme D.

¹⁵⁴⁰ Düşdi ‘İsā çünki bu ismiyle bāñn-ı Meryeme: Hem bu ism ile ‘İsā düşti batn-ı Meryem’e D.

Bu cevābı şāfiye zinhār zinhār lā déme
Lā fetā illā ʿ Alī lā seyfe illā Zülfiķār

3. Levh-i maḥfūzı kaçan gördi Muḥammed Muştafā
Dört satır gördü yazılmış anda maḥbūb-ı Hudā
Biri sebz ü biri surḥ u biri aķ biri қara
Oқuyup cān ile dilden dédi kim yā Murtażā
Evvel ü āḥirde senden zāhir oldı¹⁵⁴¹ dü serā
Lā fetā illā ʿ Alī lā seyfe illā Zülfiķār

4. İşbu dört satırın içinde dört ḥarf¹⁵⁴² kıldı nihān
Dört ḥurūfa on iki noқта қonulmuştur hemān
Her birisi bir kitābuñ ʿ ilmını¹⁵⁴³ kılır¹⁵⁴⁴ beyān
Lā fetā şehrine gel gör on iki noқта ʿ ayān
Bil ʿ Alīñüñ ālini қaldır derūnumdan gümān
Lā fetā illā ʿ Alī lā seyfe illā Zülfiķār

5. Şāh Ḥasan şāh-ı şehīdūñ yüzidür¹⁵⁴⁵ bu şems ü māh
Dün ü gün eyle tecellī anla gel¹⁵⁴⁶ kimdür ilāh
ʿ Ābid ü Bākır durur mü’ minlere peşd ü penāh
Ger dilersen dü cihānda olmayasın rū-siyāh
Dédüm işit tut қulağın men¹⁵⁴⁷ saña bir toğrı¹⁵⁴⁸ rāh
Lā fetā illā ʿ Alī lā seyfe illā Zülfiķār

¹⁵⁴¹ Evvel ü āḥirde senden zāhir oldı: Evvel āhır sende zāhir oldu ālem D.

¹⁵⁴² ḥarf: hurūf D.

¹⁵⁴³ ʿ ilmını: şerhini D.

¹⁵⁴⁴ kılır: kıldı D.

¹⁵⁴⁵ yüzidür: nūrudur D.

¹⁵⁴⁶ gel: bil D.

¹⁵⁴⁷ men: ben D.

¹⁵⁴⁸ toğrı: doğru D.

6.[68b] Ca' fer ü Kāzım Rızādan isteyen ĩmān ü dĭn
Çať éder maqşūdını fānĭ cihāndan [ol] hemĭn¹⁵⁴⁹
Şāh Tađĭ vü¹⁵⁵⁰ bā-Nađĭdir ' Askerĭ rŭhu'l-emĭn
Mehdĭ oldĭ¹⁵⁵¹ ĥucetü'l-ķayyŭm imāmü'l-muttaķĭn
Īsm-ı ā' zamdır bu ismi oķu ol ehl-i yemĭn
Lā fetā illā ' Alĭ lā seyfe illā Zŭlfiķār

7. Ey **Vĭrānĭ** çārdeh-i ma' şŭm¹⁵⁵² dŭvāzdeh[đir] imām
Tŭtdĭ ' ālem emri ile¹⁵⁵³ ser-te-ser böyle niżām
Ger ũmĭdin dŭnyenŭn sevdāsın[a] ķať ' ét tamām
Şad selām olsun ' Alĭnŭn āline dé¹⁵⁵⁴ şad selām
Her nefesde zĭkr ũ fikrŭn bu kelām ola mŭdām
Lā fetā illā ' Alĭ lā seyfe illā Zŭlfiķār¹⁵⁵⁵

D.202

147

Ėazel-i Ėazret-i Vĭrānĭ Ėuddise Sırruhu'l-' Āĭ

mefā' ĭlŭn / mefā' ĭlŭn / fe' ũlŭn¹⁵⁵⁶

1. Cihān dār-ı¹⁵⁵⁷ fenādır hey imānım
Yŭzin naķşĭ beķādır hey imānım

¹⁵⁴⁹ cihāndan [ol] hemĭn: cihānda ol yakĭn D.

¹⁵⁵⁰ Şāh Tađĭ vŭ: Hem Tađĭdir D.

¹⁵⁵¹ oldĭ: olup D.

¹⁵⁵² çārdeh-i ma' şŭm: çārdeh ma' şŭm D.

¹⁵⁵³ Tŭtdĭ ' ālem emri ile: Emr birle tuttu ālem D.

¹⁵⁵⁴ dé: dŭ D.

¹⁵⁵⁵ Bayrı, *Āşık Viranĭ Divanı*, ss. 200-202.

¹⁵⁵⁶ Ėazel, divanda 19 beyittir.

¹⁵⁵⁷ dār-ı: varı D.

2. Anuñçün isterim görmek cemālin
Seni görmek şafādır hey imānım
3. Yüzün göster ḥabībim eyle mürüvvet
Ki şānında ʿaṭādır hey imānım
4. Beni menʿ eyler ol zāhid yüzünden
Anuñ sözi ḥaṭādır hey imānım
5. Kime kim secdegāh olmaz cemālün
Bilin işi riyādır hey imānım
6. Bizimle mā taḳaddümden nigārā
Senüñ ʿaşkuñ bañadır¹⁵⁵⁸ hey imānım
7. Cemīʿ eşyā sücüd u secde eyler¹⁵⁵⁹
Şehā bildim sañadır hey imānım
8. Velī her kişi bilmez secdegāhın¹⁵⁶⁰
Ki ben bildim bañadır hey imānım
- 9.[69a] Baña gösterdi yüzün¹⁵⁶¹ fażl-ı Yezdān
ʿ Aceb luṭf u şehādır hey imānım
10. Diyen ʿarş-ı ilāhīdir cemālin
Muḥammed Muştafādır hey imānım

¹⁵⁵⁸ bañadır: binādır D.

¹⁵⁵⁹ eyler: ederler D.

¹⁵⁶⁰ secdegāhın: secdegāhı D.

¹⁵⁶¹ yüzün: vechin D.

11. Yazan¹⁵⁶² naqş u şifâtı¹⁵⁶³ haţţ-ı zâtuñ
‘ Aliyyü’l-Murtażâdır hey imānım
12. Mu‘ ayyen pertev-i ħüsnüñ ziyāsı
Ĥasan ħulķı Rızâdır hey imānım
13. Yolunda cān ile baş oynayanlar
Ĥüseyn-i Kerbelâdır hey imānım
14. Zehî gülşen ki zeyn olmuş cemālün
‘ Alî Zeyne’l-‘ abâdır hey imānım
15. Muĥammed¹⁵⁶⁴ Bâķır hem¹⁵⁶⁵ Ca‘ fer dü ‘ ayñuñ
Ziyâ ender ziyâdır hey imānım
16. İmām Kāzım idi ĥaţţında zıkrım
‘ Alî Mūsâ Rızâdur hey imānım¹⁵⁶⁶
17. Taķı taķvīm-i aĥsen ol Naķīye
Dédüm şallū ‘ Alîdir hey imānım
18. Gelüptür ‘ Askerî hem devr-i Mehdî
Yezîde ĥōş ġazâdır hey imānım

¹⁵⁶² Yazan: Yüzi D.

¹⁵⁶³ şifâtı: sıfât u D.

¹⁵⁶⁴ Muĥammed: Heme D.

¹⁵⁶⁵ hem: heme D.

¹⁵⁶⁶ Beyit, divanda yoktur.

19. Bu on dört hâl-i haṭṭuñ¹⁵⁶⁷ fî'l-merâtib
Kim çârdeh¹⁵⁶⁸ âl-i ʿ abâdır hey imânım
20. Cemâlûñ fetḥ éder şehr-i vücûdum
Gelür rûḥa cilâdır hey imânım¹⁵⁶⁹
21. Efendim sevdiğim ʧulun **Vîrânî**¹⁵⁷⁰
Çatında bir gedâdır hey imânım¹⁵⁷¹

D.123

148

Ġazel-i Ḥazret-i Vîrânî

[69b] *fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün*

1. Men¹⁵⁷² muḥibb-i ḥânedânım söylerim medḥ-i ʿ Alî
Çün ğulâmım [ben] ḥaḳîḳat vérmişim cân u dili
Bîʿ at ét âl-i ʿ abâya¹⁵⁷³ vér irâdet dé belî
Vird édüp söyle dilinde lâ fetâ illâ ʿ Alî
2. Ṭâlib(-i Ḥaḳ)¹⁵⁷⁴ iseñ gel ilerü ʧalma menzilden geri
Cânımı ʧurbân édegör ḥâkipâya¹⁵⁷⁵ şal seri

¹⁵⁶⁷ haṭṭuñ: hatt-ı D.

¹⁵⁶⁸ Kim çârdeh: Çehardeh D.

¹⁵⁶⁹ Beyit, divanda yoktur.

¹⁵⁷⁰ Efendim sevdiğim ʧulun **Vîrânî**: Efendim gör kulun Vîrânî ise D.

¹⁵⁷¹ Bayrı, *Âşık Vîranî Divanı*, ss. 135-137. /Beyit, divanda 19. beyittir.

¹⁵⁷² Men: Ben D.

¹⁵⁷³ ʿ abâya: Resûle D.

¹⁵⁷⁴ Ṭâlib(-i Ḥaḳ): Ṭâlib D.

¹⁵⁷⁵ ḥâkipâya: hâkpâye D.

urtulup nār-ı dūzaḥdan¹⁵⁷⁶ olagör ğamdan beri
Vird  d p söyle dilinde l  fet  ill    Al 

3. Ger¹⁵⁷⁷ dilersen  alib  sen bulmaĝa    mre¹⁵⁷⁸ nec t
G r ne r ŝen gözine    lem içre m ŝkil t
Ėayy olasu  haşr olunca i es  n  b-ı ğay t
Vird  d p söyle dilinde l  fet  ill    Al 

4. Oldurur cümle v c dun ğakimi ğ km-i ezel
C n u başı v r yolunda budur evl da bedel
M cer sından cih nu n  ek elin  tme cidel
Vird  d p s yle dilinde l  fet  ill    Al 

5. Geldi ŝ hu n ŝ nına Ėaĝdan kel m-ı *hel-et *¹⁵⁷⁹
V riŝ-i n r-ı neb dir uş ğadıŝ-i Muŝtaf 
Ger dilersen olmayasu  bir dem anlardan cud 
Vird  d p s yle dilinde l  fet  ill    Al 

6. Men per n n leblerinden g rm ŝ m a ar g l- b
Başımı v rdim bu yolda¹⁵⁸⁰ kılmıŝım anı  aleb
Z tına yazmış bu ismi t  ezelde Ėaĝ  alap
Vird  d p s yle dilinde l  fet  ill    Al 

¹⁵⁷⁶ d zaḥdan: duzehden D.

¹⁵⁷⁷ Ger: Gel D.

¹⁵⁷⁸   ömre:  mr-i D.

¹⁵⁷⁹ *hel-et *: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

¹⁵⁸⁰ bu yolda: yolunda D.

7. Mü'min iseñ eyle¹⁵⁸¹ gel al muḥabbet-i ḥürmeti¹⁵⁸²
Derviş-i bî-çâreden¹⁵⁸³ almağ dilersün himmeti
Rûz-ı maḥşerde umarsun enbiyâdan¹⁵⁸⁴ şefkati
Vird édüp söyle dilinde lâ fetâ illâ ' Alî

8. Şûfiyâ kılmaz rivâyet gelmesün dilinde lâf
Çün muḥibb-i Şâh degilsin sözlerin cümle güzâf
Ḳurtulup girdâb-ı ğamdan¹⁵⁸⁵ olmağ istersün mu' âf
Vird édüp söyle dilinde lâ fetâ illâ ' Alî

9.[70a] Bu **Vîrân** abdâl faḳîrûñ derdimendün¹⁵⁸⁶ yâ ilâh
Cürminün baḥrine¹⁵⁸⁷ ğarḳ olmuş meded ey mülk-i Şâh
Ger dilerseñ ' âlemde¹⁵⁸⁸ bir münevver toğrı¹⁵⁸⁹ râh
Vird édüp söyle dilinde lâ fetâ illâ ' Alî¹⁵⁹⁰

D.67

149

Ḥazret-i Vîrânî

fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün¹⁵⁹¹

¹⁵⁸¹ eyle: eylegil D.

¹⁵⁸² muḥabbet-i ḥürmeti: sohbet-i hörmeti D.

¹⁵⁸³ bî-çâreden: bîmârden D.

¹⁵⁸⁴ enbiyâdan: evliyâdan D.

¹⁵⁸⁵ girdâb-ı ğamdan: nâr-ı cahimden D.

¹⁵⁸⁶ faḳîrûñ derdimendün: fakîr bir derdmendir D

¹⁵⁸⁷ baḥrine: bahrında D.

¹⁵⁸⁸ ' âlemde: ' âlem içre D.

¹⁵⁸⁹ toğrı: doğru D.

¹⁵⁹⁰ Bayrı, *Âşık Vîrânî Divanı*, ss. 84-85.

¹⁵⁹¹ Musammat, divanda 9 dörtlüktür.

1. Ey gönül içmek dilerseñ cām-ı cem
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁵⁹²
Bu kelāmım virdüñ olsun¹⁵⁹³ dem-be-dem
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem
2. Cehd eylekim kıla¹⁵⁹⁴ senden bir eşer
Tā olasuñ dü cihānda mu‘ teber
Çanı gelen çanı giden bī-ğaber¹⁵⁹⁵
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁵⁹⁶
3. Gelberi bāb-ı ‘ Alīde sā’il ol
Hānedān-ı Muştafāya kâ’il ol
Bu demi¹⁵⁹⁷ yarına çoyma ‘ āçil ol
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem
4. Çünkü demden bize feth oldu varaç¹⁵⁹⁸
‘ Ārif iseñ sen bu demde al sebaç¹⁵⁹⁹
Ġāfil olma merd iseñ merdāna baç¹⁶⁰⁰
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁶⁰¹

¹⁵⁹² dem bu demdir dem bu dem: yarın için çekme gam D.

¹⁵⁹³ Bu kelāmım virdüñ olsun: Virdin olsun bu kelāmın D.

¹⁵⁹⁴ eylekim kıla: kıl ki çala D.

¹⁵⁹⁵ Çanı gelen çanı giden bī-ğaber: Kanı giden çanı gelen ver haber D.

¹⁵⁹⁶ Dörtlük, divanda 4. dörtlüktür.

¹⁵⁹⁷ demi: günü D.

¹⁵⁹⁸ Çünkü demden bize feth oldu varaç: Uş bu demden bize oldu feth varak D.

¹⁵⁹⁹ ‘ Ārif iseñ sen bu demde al sebaç: Sen bu demden ārif ise al sabak D.

¹⁶⁰⁰ merdāna baç: ey merd-i Hak D.

¹⁶⁰¹ Dörtlük, divanda 5. dörtlüktür.

5. Bu dem idi [Ahmed] başına t̄ac eyledi
Bu dem idi seyr-i Mi' r̄ac eyledi¹⁶⁰²
Bu dem idi yedi kez ḥacc eyledi¹⁶⁰³
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁶⁰⁴
6. Bu demi söyler ḥaḳīḳat d̄ört kiṭāb
Aç ḳulaḡuñ diñle her şeyden¹⁶⁰⁵ cevāb
Çaḡırup şu urandurki bir¹⁶⁰⁶ ḥabāb
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁶⁰⁷
7. Sāz u söz ü ' aṡṡ u ' iṡret her ṡadā
Evvel ' āḡir ibtidā vü intihā
Söylenen¹⁶⁰⁸ dem iṡ bu demdir ey fenā
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁶⁰⁹
8. Fırṡatı fevt eyleme v̄erme ye'le
Gitti elden bir daḡı girmez ele
Ey **V̄irānī** dem bu dem geldi dile
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem¹⁶¹⁰
- D.121**

¹⁶⁰² Bu dem idi seyr-i Mi' r̄ac eyledi: Hem bu demdi seyr-i mi' r̄ac eyledi D. Mısra, divanda 5. bent 3. mısradır.

¹⁶⁰³ Bu dem idi yedi kez ḥacc eyledi: Hem bu demdir yedi kerre ḥacc eyledi D. Mısra, divanda 5. bent 2. mısradır.

¹⁶⁰⁴ D̄örtlük, divanda 6. d̄örtlüktür.

¹⁶⁰⁵ şeyden: şeydir D.

¹⁶⁰⁶ şu urandurki bir: su üzredir dinle D.

¹⁶⁰⁷ D̄örtlük, divanda 7. d̄örtlüktür.

¹⁶⁰⁸ Söylenen: Söyleyen D.

¹⁶⁰⁹ D̄örtlük, divanda 8. d̄örtlüktür.

¹⁶¹⁰ Bayrı, *Âṡık V̄irānī Divanı*, ss. 133-134. /D̄örtlük, divanda 9. d̄örtlüktür.

Nutq-ı Vîrânî Seyyid-i ‘Alî Sultân[70b] *fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün*¹⁶¹¹

1. Biz Rum¹⁶¹² abdâliyuz serdârımızdır¹⁶¹³ Kızıl Velî
 Çeşmimizde şu‘ le-i envârımızdır¹⁶¹⁴ Kızıl Velî
 Bülbül-i şeydâ biziz gülzârımız Kızıl Velî
 Dînimiz imânımız ikrârımız Kızıl Velî
 Nür-ı Aḥmed Ḥayder-i Kerrârımız Kızıl Velî
 Kanda baḫsaḫ dem-be-dem dîdârımız Kızıl Velî
2. Çekti tîğ[in] şeceri [şakḫ] etti seng-i mermeri
 Söyleden oldur Fırât üstünde ibn-i Mürmeri
 Var ṭavâf eyle Sin‘âbda ol dik[ipdir] minberi
 Bu söze ikrâr edenler oldılar ğamdan berî
 Nür-ı Aḥmed Ḥayder-i Kerrârımız Kızıl Velî
 Kanda baḫsaḫ dem-be-dem dîdârımız Kızıl Velî¹⁶¹⁵

D.63**Mersîye-i Ḥazret-i Sezâ’î Ḳuddise Sırruhu***mef‘ ülü / fâ‘ ilâtün / mef‘ ülü / fâ‘ ilâtün*¹⁶¹¹ Müseddes, divanda 7 benttir. Mecmuada sadece ilk iki benti bulunmaktadır.¹⁶¹² Rum: Urûm D.¹⁶¹³ serdârımızdır: serdârımız D.¹⁶¹⁴ envârımızdır: envârımız D.¹⁶¹⁵ Bayrı, *Âşık Vîrânî Divanı*, ss. 80-81.

1. [72a] Toğdı muharrem ayı çarh édüp kanlı rāyet
Mātem günidür ‘āşıkā lāzum bugünde ğayret
2. Ol server-i şehīdān oldı bugünde mazlūm
Şād olmasun bu dilegim ére ol ħamiyyet
3. Kıldı ol gül‘ izārı ol ser ü qad nigārı
Āhir-i sipihr-i zālīm üftāde melālet
4. La‘ net ol qavme olsun qaşd étđi ħanedāna
Evlād-ı Muştafāya lāyıkmıdur ihānet
5. Ol şah-ı ‘ālem-ārā ‘azm étđi Kerbelāya
Ehl-i belā seçildi yā Rab nedür bu ħikmet
6. Şerh eyle sīneni dil mātem gününde ‘āşık
Bu yolda cān nişār ét ola raħmet
7. Ol günki çarh-ı zālīm devr-i muħālif étđi
Lāyıq idi kim ancaq oldum qopa kıyāmet
8. Cisminde güller açılmış yer yer yatur şehīdān
Şahrā-yı Kerbelā mı yā gülşen-i şehādet
9. Sen şah-ı ‘ālem éden ħalef étđi bī-vefālar
Cānlar fedā yoluna ey mażhar-ı velāyet
10. Gülzār-ı Murtażāda nevresine ser ü qaddūn
Ceddin ħabīb-i Ekrem şehinşehi risālet

11. Şîr-i Hudâ ' Alîdür nûr-ı Hudâ ' Alîdür
Sırr-ı Hudâ ' Alîdür ol ma' den-i kerâmet
12. Zâtındadır şecâ' at şânındadır hilâfet
Evlâd-ı Murtażāya vâcib durur itâ' at
13. Sultân-ı lâ fetâdur maĥbûb-ı Kibriyâdur
Dâmâd-ı Muştafâdur şâh-ı serîr-i ' izzet
- 14.[72b]Bildin mi şehsüvârı ol merd-i Zülfiķârı
Çaldıkça Zülfiķârı ĥaşma vérir hezîmet
15. Düldül süvâri şafâdur sâķî-i ĥavz-ı Kevşer
Nâmin ' Alî vü Ĥayder müşkilküşâ-yı ümmet
16. Anlarkim muķtedâdur şibteyn-i Muştafâdur
Evlâd-ı Muştafâdur ĥaķķındadır hilâfet
17. İns ü ' Alîdür anlara lâzımki ol bunlar
Hem ĥâmil-i velâyet hem vâriş-i emânet
18. Sen sipîhr-i ġaddâr vey zâlim-i sitemkâr
Olduñ hilâf-ı devr-i zulm eyleduñ bigâyet
19. Şehzâde-hümâmı olınır Ĥaķ imâmı
Zehr-i cefâ içirduñ vérdin ' add vér ruşat
20. Nittün ol nur çinî şâh-ı cihân-ı Ĥüseyni
Şaĥrâ-yı Kerbelâda kılduñ ġariķ u miĥnet

21. Sultān odur cihāna hem kevn hem mekāna
Hāk-dürridür ancak sermāye-i sa' ādet
22. Ol şāh-ı 'āsītānı mānenden-i 'arş u ā' lā
Dergāhınun turābı maḥşuş bağ-ı cennet
23. Āh ey Yezīd mel' un yıkdın esās-ı nebī
Olsun saña Hūdādan her dem hezār la' net

152

Naẓīre-fermā-yı Hāzret-i Şenāī Ḳuddise Sırruhu

[75a] *fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün*¹⁶¹⁶

1. Ah nédeyim¹⁶¹⁷ derd-i derūnum yine buldı şereri¹⁶¹⁸
Yine eflāki siyāh oldı¹⁶¹⁹ āhım şeheri¹⁶²⁰
Levh-i dilde ḳomadı gerçe yaşım¹⁶²¹ eşeri
Āh vāh ile şeheriyle¹⁶²² yine buldum kederi
Yel gibi yeldüm aradım (da) bulamadum bir eri
Gel ey bād-ı şaba söyleme¹⁶²³ aldım ḫaberi

¹⁶¹⁶ Terci-Bend divanda 100 beyittir. Her benti 10 beyitten oluşmaktadır.

¹⁶¹⁷ nédeyim: kim D.

¹⁶¹⁸ şereri: zararı D.

¹⁶¹⁹ oldı: eyledi D.

¹⁶²⁰ şeheri: şereri D.

¹⁶²¹ gerçe yaşım: yaşım egerçi D.

¹⁶²² Āh vāh ile şeheriyle: Āh serde seheriyle D.

¹⁶²³ Gel ey bād-ı şaba söyleme: Diye ey bād-ı şabā sorma ki D.

Her yaña gāh İskender¹⁶²⁴ gibi şaldum¹⁶²⁵ seferi¹⁶²⁶

Geh Süleymān gibi şaldum yedi iklīme çeri¹⁶²⁷

Açdı şahbāz-ı dilüm her yaña bāl ile peri¹⁶²⁸

Eyledim seyri nice mu' teberāt-ı siyeri¹⁶²⁹

Oğudum kavı-i Ebū Bekr ile İbn-i ' Ömeri¹⁶³⁰

Kimi ' Abbās delīl étđi kimi İbn-i Haceri¹⁶³¹

Görmedüm gülşen-i aqvālde hīç bir şeceri¹⁶³²

Ki bite şahıñuñ üstünde murādım şemeri¹⁶³³

Bağlamaz terkisine qāl ile hayrū'l-beşeri¹⁶³⁴

H̄āşş u ' ām¹⁶³⁵ şeyh édenmiş¹⁶³⁶ bir alay hayr ü şeri¹⁶³⁷

Saña Düldül déyü şatar vallāhi diñik har¹⁶³⁸

Ne haqīkat bilür ebter ne gök anlar ne yeri¹⁶³⁹

Yazmamış Qāđi vü Keşşāf u Cerir ü Taberī

H̄aberim yok güzelüm kimden ala[yı]m haberi

2. ¹⁶⁴⁰ Kimisini¹⁶⁴¹ şanma ' arş-ı m' uallāda arar

Kimi esmāda kimi genc-i müsammāda arar

¹⁶²⁴ İskender: Sikender D.

¹⁶²⁵ şaldum: kıldım D.

¹⁶²⁶ Mısra, divanda 1.bent 11. mısradır.

¹⁶²⁷ Mısra, divanda 1. bent 12. mısradır.

¹⁶²⁸ bāl ile peri: yā bāl ü peri D. Mısra, divanda 1. bent 13. mısradır.

¹⁶²⁹ Mısra, divanda 1. bent 14. mısradır.

¹⁶³⁰ Mısra, divanda 1. bent 15. mısradır.

¹⁶³¹ Mısra, divanda 1. bent 16. mısradır.

¹⁶³² Mısra, divanda 1. bent 17.mısradır.

¹⁶³³ Mısra, divanda 1. bent 18. mısradır.

¹⁶³⁴ Mısra, divanda 1. bent 10. mısradır.

¹⁶³⁵ ' ām: avām D.

¹⁶³⁶ édenmiş: demişler D.

¹⁶³⁷ Mısra, divanda 1. bent 7. mısradır.

¹⁶³⁸ şatar vallāhi diñik har: vallāhi satar leng-i harı D. Mısra, divanda 1. bent 8. mısradır.

¹⁶³⁹ Mısra, divanda 1. bent 9. mısradır.

¹⁶⁴⁰ Bente, divana göre mecmuada 1 beyit eksiktir.

¹⁶⁴¹ Kimisini: Seni ālem D.

- Kimi Ā^ç rāfda kimi *Cennet-i Me'vāda*¹⁶⁴² arar¹⁶⁴³
- Kimi Havrada kimi Ādem ü Havvāda arar¹⁶⁴⁴
- Kimi yerde kimi gökde kimi deryāda arar¹⁶⁴⁵
- Kimi gülşende kimi kühile şahrāda arar¹⁶⁴⁶
- Kimi sīm ü zer i¹⁶⁴⁷ gevher-i yektāda arar¹⁶⁴⁸
- Kimi hürşīd-i cihān táb-ı mücellāda arar¹⁶⁴⁹
- [75b] Kimi Beyt-i¹⁶⁵⁰ Maḳdis kimi Ka^ç be-i^ç Ulyāda arar
- Kimi¹⁶⁵¹ deyre girüben¹⁶⁵² Lāt ile ğazāda¹⁶⁵³ arar
- Kimi Yūsuf olup rüy-ı Zeliḫāda arar¹⁶⁵⁴
- Kimi Mecnūn oluben¹⁶⁵⁵ şūret-i Leylāda arar¹⁶⁵⁶
- Kimi Ya^ç ḳūb şıfat [olup] Yūsuf zībāda arar¹⁶⁵⁷
- Kimi bāga girüben¹⁶⁵⁸ serv-i simin-sāda arar¹⁶⁵⁹
- Kimi gül kimi¹⁶⁶⁰ sünbülde kimi bülbül-i şeydāda arar¹⁶⁶¹
- Kimi¹⁶⁶² taḫmīs ile eş^ç ār u mu^ç ammāda arar¹⁶⁶³
- Yazmamış Ḳāḏī vü Keşşāf u Cerir ü Ṭaberī

¹⁶⁴² *Cennet-i Me'vā*: Vadedilen bahçe. Necm, 53/15.

¹⁶⁴³ Mısra, divanda 2. bent 5. mısradır.

¹⁶⁴⁴ Mısra, divanda 2. bent 3. mısradır.

¹⁶⁴⁵ Mısra, divanda 2. bent 6. mısradır.

¹⁶⁴⁶ Kimi gülşende kimi kühile şahrāda arar: Kimi dağda kimi bağda kimi sahrāda arar D. Mısra, divanda 2. bent 7. mısradır.

¹⁶⁴⁷ ile: ü D.

¹⁶⁴⁸ Mısra, divanda 2. bent 8. mısradır.

¹⁶⁴⁹ Mısra, divanda 2. bent 4. mısradır.

¹⁶⁵⁰ Kimi Beyt-i: Beyt-i D.

¹⁶⁵¹ Kimi: Kimisi D.

¹⁶⁵² girüben: girip D.

¹⁶⁵³ ğazāda: ^ç Uzzāda D.

¹⁶⁵⁴ Mısra, divanda 2. bent 12. mısradır.

¹⁶⁵⁵ oluben: olup D.

¹⁶⁵⁶ Mısra, divanda 2. bent 13. mısradır.

¹⁶⁵⁷ Mısra, divanda 2. bent 11. mısradır.

¹⁶⁵⁸ Kimi bāga girüben: Kimisi bāga girip D.

¹⁶⁵⁹ Mısra, divanda 2. bent 15. mısradır.

¹⁶⁶⁰ Kimi gül kimi: Gül ü D.

¹⁶⁶¹ Mısra, divanda 2. bent 16. mısradır.

¹⁶⁶² Kimi: Kimisi D.

¹⁶⁶³ Mısra, divanda 2. bent 18. mısradır.

Haberim yok güzelüm kimden ala[yı]m haberi

3. Söyle ey mah-rûh ol¹⁶⁶⁴ Ḵubbe-i H̱adrâda mısın
Yoḥsa ol ŧem^ç -i münîr-i felek âzâde¹⁶⁶⁵ misin
Sâye-i zâtuñ olan dâver-i Dârâda mısın¹⁶⁶⁶
Zâtına nisbet olan ŧâhid-i¹⁶⁶⁷ ra^ç nâda mısın¹⁶⁶⁸
^ç Aks-i ruḥsârũñ olan rüy-ı musaffâda mısın¹⁶⁶⁹
Çeşm-i cãn ü bîñũñ¹⁶⁷⁰ olan nergis-i ŧehlâda mısın¹⁶⁷¹
^ç Aceb enhâr gibi vâdî vü ŧaḥrâda mısın¹⁶⁷²
Gehi esfelde keremle gehi a^ç lâda mısın¹⁶⁷³
Kürsî vü Levḥ ü Ḵalem Sidre-i Ṯübâda mısın¹⁶⁷⁴
Bâ^ç iḥ-i ḥilḳat olan gevher-i yektâda mısın¹⁶⁷⁵
Yâr-ı¹⁶⁷⁶ maşnu^ç uñ olan cümle-i eḣyâda mısın¹⁶⁷⁷
Yoḥsa envâr-ı H̱udâ çeşm-i¹⁶⁷⁸ Süreyyâda mısın¹⁶⁷⁹
Lîk misin lâda mısın illâda mısın¹⁶⁸⁰
Ḵâf u ^ç Anḳâda mısın¹⁶⁸¹ Yâ-sîn vü¹⁶⁸² Ṯâ-hâda mısın¹⁶⁸³

¹⁶⁶⁴ mah-rûh ol: mâh dahi D.

¹⁶⁶⁵ âzâde: ârâda D.

¹⁶⁶⁶ Mısra, divanda 3. bent 7. mısradır.

¹⁶⁶⁷ Zâtına nisbet olan ŧâhid-i: ŧânına ŧâhid olan dilber-i D.

¹⁶⁶⁸ Mısra, divanda 3. bent 8. mısradır.

¹⁶⁶⁹ Mısra, divanda 3. bent 9. mısradır.

¹⁶⁷⁰ cãn ü bîñũñ: cãn-bîñũñ D.

¹⁶⁷¹ Mısra, divanda 3. bent 10. mısradır.

¹⁶⁷² Mısra, divanda 3. bent 11. mısradır.

¹⁶⁷³ Mısra, divanda 3. bent 12. mısradır.

¹⁶⁷⁴ Mısra, divanda 3. bent 3. mısradır.

¹⁶⁷⁵ Mısra, divanda 3. bent 5. mısradır.

¹⁶⁷⁶ Yâr-ı: Yed-i D.

¹⁶⁷⁷ Mısra, divanda 3. bent 6. mısradır.

¹⁶⁷⁸ çeşm-i: necm-i D.

¹⁶⁷⁹ Mısra, divanda 3. bent 4. mısradır.

¹⁶⁸⁰ Lîk misin lâda mısın illâda mısın: Leyte ve leysede vü lâda mı illâda mısın D. Mısra, divanda 3. bent 17. mısradır.

¹⁶⁸¹ mısın: yâ D.

¹⁶⁸² vü: ile D.

¹⁶⁸³ Mısra, divanda 3. bent 18. mısradır.

Mescid ü medrese vü künc-i muşallâda mısın¹⁶⁸⁴
Zâhidüñ hû déyüben étdigi ğavgâda mısın¹⁶⁸⁵
Gehi ʿ Îsâ vü gehi Hâcer ü Sârâda mısın¹⁶⁸⁶
Gehi Mûsâ[da] gehi on yedi beyzâda mısın¹⁶⁸⁷
Yazmamış Qâdî vü Keşşâf u Cerîr ü Taberî
Haberim yoĝ güzelüm kimden ala[yı]m haberi

4. [76a]Gâh¹⁶⁸⁸ olup bende-i muflak [gehi] âzâd oldum¹⁶⁸⁹

Taht-ı ʿ izzetde gehi kibrile¹⁶⁹⁰ şehzâd oldum¹⁶⁹¹
Gâh oluben vaşilla¹⁶⁹² âbâd oldum¹⁶⁹³
Yıĝılup geh ğam u hicrân ile nâşâd oldum¹⁶⁹⁴
Hızır ile hemdem olup kâbil-i irşâd oldum¹⁶⁹⁵
Cân u dilden neki dérler aña¹⁶⁹⁶ münkâd oldum¹⁶⁹⁷
Gâh gümrâh ol aĝtâb¹⁶⁹⁸ ile evtâd oldum¹⁶⁹⁹
Niçe dem keşf ü kerâmet¹⁷⁰⁰ ile muʿ tâd oldum¹⁷⁰¹
Şeref-i zühd ile geh eşref-i ʿ ubbâd oldum¹⁷⁰²

¹⁶⁸⁴ Mısra, divanda 3. bent 15. mısradır.

¹⁶⁸⁵ Mısra, divanda 3. bent 16. mısradır.

¹⁶⁸⁶ Mısra, divanda 3. bent 13. mısradır.

¹⁶⁸⁷ Mısra, divanda 3. bent 14. mısradır.

¹⁶⁸⁸ Gâh: Gah

¹⁶⁸⁹ Mısra, divanda 4. bent 3. mısradır.

¹⁶⁹⁰ kibrile: egerçe ki D.

¹⁶⁹¹ Mısra, divanda 4. bent 4. mısradır.

¹⁶⁹² oluben vaşilla: maʿ mür olup vaşl ile D.

¹⁶⁹³ Mısra, divanda 4. bent 5. mısradır.

¹⁶⁹⁴ Mısra, divanda 4. bent 6. mısradır.

¹⁶⁹⁵ Mısra, divanda 4. bent 7. mısradır.

¹⁶⁹⁶ aña: ise D.

¹⁶⁹⁷ Mısra, divanda 4. bent 8. mısradır.

¹⁶⁹⁸ Gâh gümrâh ol aĝtâb: Gehi hem-zâd olup kutb D.

¹⁶⁹⁹ Mısra, divanda 4. bent 9. mısradır.

¹⁷⁰⁰ kerâmet: kerâmât D.

¹⁷⁰¹ Mısra, divanda 4. bent 10. mısradır.

¹⁷⁰² Mısra, divanda 4. bent 11. mısradır.

Şiddet-i nefis ile ki ebter-i şeddād oldum¹⁷⁰³
Nefs-i bed-ḥāhımı öldürmege cellād oldum¹⁷⁰⁴
[Gerçi kim] oğumada yazmada üstād oldum¹⁷⁰⁵
Gāh¹⁷⁰⁶ evbāş-ı kumārbāz ile nerrād oldum¹⁷⁰⁷
Gehi sehḥārlik ile gehi ḥisār¹⁷⁰⁸ oldum¹⁷⁰⁹
Nice dem hem nefes-i nāle vü feryād oldum¹⁷¹⁰
Āḥir-i¹⁷¹¹ taht-ı Süleymān gibi berbād oldum¹⁷¹²
Yazmamış Ḳāḏī vü Keşşāf u Cerīr ü Ṭaberī
Haberim yok güzelüm kimden ala[yı]m ḥaberi¹⁷¹³

5. Ḳanda bulsam anı¹⁷¹⁴ kim yokda degil varda [da] yok
‘Āşık-ı zārda [da] yok dilber-i mekkārda [da] yok
Nüh felek şeş cihet ü seb‘a-i seyyārda [da] yok
Zāhir u bāṭın u ā‘yān ile esrārda [da] yok
Ḥāl ü müstaḳbel ü evzā‘¹⁷¹⁵ ile eṭvārda [da] yok
Nīk ü bedlerde¹⁷¹⁶ degil āsān ile düşvārda [da] yok
Mısr u Şām u Ḥaleb u Mekke vü Sīnāda [da] yok¹⁷¹⁷
Gül ile ḥārda yok bāğ¹⁷¹⁸ ile gülzār[da da] yok¹⁷¹⁹

¹⁷⁰³ Mısra, divanda 4. bent 12. mısradır.

¹⁷⁰⁴ Mısra, divanda 4. bent 13. mısradır.

¹⁷⁰⁵ Mısra, divanda 4. bent 18. mısradır.

¹⁷⁰⁶ Gāh: Gehi D.

¹⁷⁰⁷ Mısra, divanda 4. bent 16. mısradır.

¹⁷⁰⁸ ile gehi ḥisār: edep gehi şeyyād D.

¹⁷⁰⁹ Mısra, divanda 4. bent 17. mısradır.

¹⁷¹⁰ Mısra, divanda 4. bent 1. mısradır.

¹⁷¹¹ Āḥir-i: Āḥ ile D.

¹⁷¹² Mısra, divanda 4. bent 2. mısradır.

¹⁷¹³ Bentte, divana göre 1 beyit eksiktir.

¹⁷¹⁴ anı: onu D.

¹⁷¹⁵ evzā‘: māzī D.

¹⁷¹⁶ bedlerde: bedde D.

¹⁷¹⁷ Mısra, divanda 5. bent 9. mısradır.

¹⁷¹⁸ yok bāğ: deḡil hār D.

¹⁷¹⁹ Mısra, divanda 5. bent 8. mısradır.

Ebr-i¹⁷²⁰ bārān felek¹⁷²¹ dīde-i ezhārda [da] yođ¹⁷²²
Künc-i dükkānda degil Şehr ile pāzārda [da] yođ¹⁷²³
Yemen ü Hind ü Őatār hāne-i tüccārda¹⁷²⁴ [da] yođ¹⁷²⁵
Server-i hayr-ı cihān Ağmed-i muđtārda [da] yođ¹⁷²⁶
[76b] Dağı fı'l¹⁷²⁷-cümle Muhācirde vü EnŐārda [da] yođ¹⁷²⁸
Niçe vaŐ edem anı kimdür dīvārda [da] yođ¹⁷²⁹
Serteser hayr u cihān künbed-i devvārda [da] yođ¹⁷³⁰
KūŐe-i meyhāne¹⁷³¹ [hāne-i] ĥammārda [da] yođ¹⁷³²
Mađfīde degil 'ālem izhārda yođ¹⁷³³
Őalb-i vīrānı **Őenāī** dil-i efkārda [da] yođ¹⁷³⁴
Yazmamış Őāđı vü KeŐŐāf u Cerir ü Őaberī
Ĥaberim yoğ güzelüm kimden ala[yı]m ĥaberi¹⁷³⁵

153

Gazel-i Ĥazret-i MıŐrı Çuddise Sırruhu

¹⁷²⁰ Ebr-i: Āb-ı D.

¹⁷²¹ felek: fiken D.

¹⁷²² Mısra, divanda 5. bent 7. mısradır.

¹⁷²³ Mısra, divanda 5. bent 12. mısradır.

¹⁷²⁴ Őatār hāne-i tüccārda: Buhārā ile Tatarda D.

¹⁷²⁵ Mısra, divanda yoktur.

¹⁷²⁶ Server-i hayr-ı cihān Ağmed-i muđtārda [da] yoğ: Ser-te-ser hayl-i cihān künbed-i devvārda da yok D. Mısra, divanda 5. bent 14. mısradır.

¹⁷²⁷ fı'l: ser D.

¹⁷²⁸ Mısra, divanda 5. bent 15. mısradır.

¹⁷²⁹ Mısra, divanda yoktur.

¹⁷³⁰ Mısra, divanda 5. bent 14. mısradır. Mecmuada iki kez kullanılmıştır.

¹⁷³¹ meyhāne: meygedede D.

¹⁷³² GüŐe meyhāne ĥammārda yođ: KūŐe-i meygedede hāne-i ĥammārda da yođ D. Mısra, divanda 5. bent 13. mısradır.

¹⁷³³ Mısra, divanda yoktur.

¹⁷³⁴ Mısra, divanda 5. bent 18. mısradır.

¹⁷³⁵ Selami Şimşek, *Edirneli Şeyhali Senāī el- Celvetī Hayatı, Eserleri, Tasavvufi Görüşleri ve Divān'ı (İnceleme-Metin)*, İstanbul: Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2013, ss. 245-247.

[79a] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*¹⁷³⁶

1. İbn-i vaqtem [ben] ebü'l-vaqt olmazam
' Abd-i maḥzam ben taşarruf bilmezem
2. Meryem içre ben doğurdum bir gulām
Hem bikirem¹⁷³⁷ hem bir gülüm ki şolmazam¹⁷³⁸
3. Şanma kim Mehdī benim Mehdī odur
Adı Yahyadır anuñ yanılmazam¹⁷³⁹
4. Ben doğurdum atasız ' İṣāyı hem
İttişālim var ana ayrılmazam
5. Vaşfidır esmā-i ḥüsnā cümleten
Bu sözi işpāta ' āciz olmazam¹⁷⁴⁰
6. Söylenür¹⁷⁴¹ baña içinden söylenür
Mıṣriyā beñ toğmazam¹⁷⁴² ben ölmezem¹⁷⁴³

D.132

¹⁷³⁶ Gazel, divanda 7 beyittir.

¹⁷³⁷ bikirem: bikir D.

¹⁷³⁸ Beyit, divanda 3. beyittir.

¹⁷³⁹ Beyit, divanda 5. beyittir.

¹⁷⁴⁰ olmazam: kalmazam D. Beyit, divanda 6. beyittir.

¹⁷⁴¹ Söylenür: Sırr ile D.

¹⁷⁴² toğmazam: doğmazam D.

¹⁷⁴³ Mustafa Tatçı, *Niyâzî-i Mısrî Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât*, Ankara: H Yayınları, 2013, s. 508.
/Beyit, divanda 7. beyittir.

Ġazel-i Ĥazret-i Niyāzī*müstef' ilün / müstef' ilün*

1. Ey çarḥ-ı dūn netdüm saña
Hîç vérmedüñ rāḥat baña
Güldürmedüñ önden şona
Āh miḥnetā vāh miḥnetā
2. Bendinden āzād etmedin
Feryādıma dād etmedin
Bir dem beni şād etmedin
Āh veyletā vāh veyletā
3. Érişmedi dosta elim
Raḥmāna varmadı yolum
Çıkmadı başa menzirim
Āh ğurbetā vāh ğurbetā
- 4.[79b] Kārım durur derd ile ğam
Gitmez başımdan hîç elem
Gülden cüdā bir bülbülem
Āh firķatā vāh firķatā
5. Mecnūn-veş āh édeyim
Ferhād-veş vāh édeyim
Bu virdi her-gāh édeyim
Āh ḥasretā vāh ḥasretā

6. Varmazsa yolum şeyhime
Şarmazsa merhem yârema
Olmazsa çâre derdime
Âh hayretâ vâh hayretâ
7. Yañar Niyâzî derd ile
Hiç kimse yok hâlin bile
Nâlân olup girdi yola
Âh rihletâ vâh rihletâ¹⁷⁴⁴

D.12

155

Ġazel-i Ĥazret-i Niyâzî Ķuddise Sırruhu

mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün

1. Ezelden nârına aşkuñ yaña geldim cihân¹⁷⁴⁵ içre
Akıttım niçe dem yâşlar gözümden tolu¹⁷⁴⁶ kıan içre
2. Ĥaķ ile bî-nişân iken kıamu cânile¹⁷⁴⁷ cân iken
Düşürdi bî-mekân iken beni kevn ü mekân içre
3. Niçe geldim niçe gittim niçe doğdum niçe öldüm
Niç'açıldım niçe şoldum şol¹⁷⁴⁸ gül gibi cihân içre

¹⁷⁴⁴ Tatcı, *Niyâzî-i Mısrî Halvetî Divân-ı İlâhiyât*, s. 355.

¹⁷⁴⁵ cihân: nihân D.

¹⁷⁴⁶ tolu: dolu D.

¹⁷⁴⁷ cânile: cânlara D.

¹⁷⁴⁸ şol: şu D.

4. Bulut oldum¹⁷⁴⁹ göge ağdım maṭar oldum¹⁷⁵⁰ yere yağdım
Güneş oldum¹⁷⁵¹ gehi toğdım zemīn ü āsumān içre

5.[80a] Nebāt oldum¹⁷⁵² nice devrān nice demde olup ḥayvān
Geyürdi şūret-i insān baña devr-i zamān içre

6. Çün insān şūretin buldum Ḥaḳḳā ḥamd u şenā oldun
Fenā-ender-fenā oldum beḳā-yı cāvidān içre

7. Érişdi ma' rifet nūrı gönül oldı Ḥaḳḳuñ Ṭūrı
Niyāzī duydu çün sırrı gümān gitdi ' ayān içre¹⁷⁵³

D.163

156

Ġazel-i Ḥazret-i Niyāzī Ḳuddise Sırruhu¹⁷⁵⁴

1. Baḳup cemāl-i yāre
Çağırırım dost dost
Dil oldı pāre pāre
Çağırırım dost dost

2. Aradığım sendedür
Sende degül ḳandadır

¹⁷⁴⁹ oldum: olup D.

¹⁷⁵⁰ oldum: olup D.

¹⁷⁵¹ oldum: olup D.

¹⁷⁵² oldum: olup D.

¹⁷⁵³ Tatçı, *Niyāzī-i Mısrī Halvetī Divān-ı İlâhiyât*, s. 547.

¹⁷⁵⁴ Nefes, 7'li heceyle yazılmıştır. Divanda 14 dörtlük vardır.

Benim gönlüm sendedir

Çağırırım dost dost¹⁷⁵⁵

3. Deryâ olunca nefes

Pârelenünce kafes

Tâ tükenünce¹⁷⁵⁶ bu ses

Çağırırım dost dost¹⁷⁵⁷

4. Mescid ü meyhânedede

Hâne-i¹⁷⁵⁸ vîrânedede

Ka^c be vü¹⁷⁵⁹ puthânedede

Çağırırım dost dost¹⁷⁶⁰

5. Geldim ol dost bâğından¹⁷⁶¹

Koça koça gülünden

Niyâzi¹⁷⁶²nün dilinden

Çağırırım dost dost¹⁷⁶²

D.25

157

Ġazel-i Ĥazret-i MıŖrî Ķuddise Sırruhu

fâ^c ilâtün / fâ^c ilâtün / fâ^c ilâtün / fâ^c ilün

¹⁷⁵⁵ Beyit, divanda yoktur.

¹⁷⁵⁶ tükenünce: kesilince D.

¹⁷⁵⁷ Dörtlük, divanda 11. dörtlüktür.

¹⁷⁵⁸ Hâne-i: Hânedede D.

¹⁷⁵⁹ Ka^c be vü: Ka^c bedede D.

¹⁷⁶⁰ Dörtlük, divanda 3. dörtlüktür.

¹⁷⁶¹ bâğından: ilinden D.

¹⁷⁶² Tatçı, *Niyâzi-i MıŖrî Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât*, ss. 374-375. / Dörtlük, divanda 14. dörtlüktür.

1. Hâzret-i Hâkkuñ luṭf-ı Hudâdan kıldı in‘âm ezeli
Hamdulillâh ki Muḥammed Muṣṭafâdandır yolu
Mîrim Ḥasan şâhım Ḥüseyn-i? e’l-‘ayn velî
Dönmezem şâhım yolundan yâ Muḥammed yâ ‘Alî
2. Yâ Muḥammed kıl şefâ‘at lemḥu’llâh ḥaḳḳıçün
Kâşif-i sırr-ı ezel hem şâh-ı Merdân ḥaḳḳıçün
Baḫr-ı ‘ilminden ‘inâyet eyle Kır’an ḥaḳḳıçün
Dönmezem şâhım yolundan yâ Muḥammed yâ ‘Alî
- 3.[80b] Cümle ‘uşşâka şafâdur ehl-i ‘aşkuñ cür‘ası
Maḫreme merhem durur hem âsitânuñ şu‘lesi
‘Âşıka fetḫ olur her dem ‘inâyet kapısı
Dönmezem şâhım yolundan dost Muḥammed yâ ‘Alî
4. Gör bu **Mıṣrî** derdmendi ben ğarîb-i kemteri
Hem nazargâh-ı Hudâdan Kâdirîyem Kâdirî
Dönmezem âl-i ‘abâdan Ca‘ferîyem Ca‘ferî
Dönmezem şâhım yolundan dost Muḥammed yâ ‘Alî

158

Merşıye-i Hâzret-i Fuzûlî Kudise Sırruh¹⁷⁶³

[83a] *mef‘ülü / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün*

1. Mâh-ı muḫarrem oldı şafaḳdan [çıkup] hilâl
Kılâm¹⁷⁶⁴ ‘azâ tütup ḳadd-i ḥam ğark-ı eşk-i âl

¹⁷⁶³ **Merşıye-i Hâzret-i Fuzûlî Kudise Sırruh: Merşıye-i İmâm-i Ḥüseyn Raḍya’llâhu ‘anh**
(Güngör, 1987).

¹⁷⁶⁴ Kılâm: Kılmış (Güngör, 1987).

Evlād-ı Muştafa[ya] meded kılmadı¹⁷⁶⁵ Fırāt
Géçürmesün mi yerlere anı bu infi‘âl
Çoğdur hikāyet-i elem-i Şāh-ı Kerbelā
Elbette çok hikāyet olur mūcib-i melāl
Fehm eyleseñ ğam-ı şühedā şerhūñ étmege
Her sebze Kerbelāda çeküpdür zebān-ı hāl
Tecdid-i mātem-i şühedā kıldı rūzgār
Zār zār ağla¹⁷⁶⁶ gönül bugün oldukça ihtimāl
Meydān-ı çarhı cilve-geh-i dūd-ı āh kııl
Gerdūn-ı tūna¹⁷⁶⁷ kisvet-i mātem-siyāh kııl

2. Māh-ı muharrem érđi meserret harāmdur
Mātem bugün şerī‘ate bir ihtirāmdur
Tecdid-i mātem-i şehīd enfāssız degül¹⁷⁶⁸
Ġaflet-şerāb-ı¹⁷⁶⁹ dehrde tenbīh-i ‘āmdur
Ġavġā-yı Kerbelā haberūñ sehl şanma kim
Naşşile?¹⁷⁷⁰ vefā-yı dehre delīl-i tamāmdur
Her dürr-i eşk kim saçılır eşk-i āl¹⁷⁷¹ ile
Seyyāre-i sipihr-i ‘uluvv-i maķāmdur
Her medd-i āh [kim] çekilür Ehl-i beyt için
Miftāh-ı bāb-ı Ravza-ı Dārü’s-Selāmdur

¹⁷⁶⁵ kılmadı: kılmamış (Güngör, 1987).

¹⁷⁶⁶ Zār zār ağla: Zār ağla ey (Güngör, 1987).

¹⁷⁶⁷ tūna: dūna (Güngör, 1987).

¹⁷⁶⁸ şehīd enfāssız degül: şühedā nef‘ süz degül (Güngör, 1987).

¹⁷⁶⁹ Ġaflet-şerāb-ı: Ġaflet-serāy-ı (Güngör, 1987).

¹⁷⁷⁰ Naşşile?: Naşş-ı (Güngör, 1987).

¹⁷⁷¹ eşk-i āl: zıkr-i āl (Güngör, 1987).

Şād olmasun bu vākı‘ adan şād olan gönül
Bir dem melāl ü ğuşşadan āzād olan gönül

3. Tedbīr-i қatl-i āl-i ‘ abā kılduñ ey felek
Fıkr-i ğalāt hayāl-i haṭā kılduñ ey felek
Berқ-ı seḫāb-ı ḫādīşeden tığler çeküp
[83b] Bir bir havāle-i şühedā kılduñ ey felek
‘ İşmet serā-yı Ahmede¹⁷⁷² ḫürmet revā ikeñ
Pāmāl-i ḫaşm bī-ser ü pā kılduñ ey felek
Şahrā-yı Kerbelāda olan teşne-leblere
Rīk-i revān seyl-i belā kılduñ ey felek
Taḫfīf-i қadr-i şer‘ den endīşe kılmaduñ¹⁷⁷³
Evlād-ı Muştāfāya cefā kılduñ ey felek
Bir raḫm kılmaduñ cigeri қan olanlara¹⁷⁷⁴
Ġurbetde rūzgārı perīşān olanlara

4. Basduқda Kerbelāya қadem Şāh-ı Kerbelā
Oldı nişān-ı tīr ü¹⁷⁷⁵ sitem-i Şāh-ı Kerbelā
Düşmen oқına ğayrı siper görmedi¹⁷⁷⁶ revā
Yaқmış idi [cāna] ṭāğ-ı¹⁷⁷⁷ elem Şāh-ı Kerbelā
A‘ dā muқābilinde çekende şaf‘ -i sipāh
Қılmış idi medd-i āhı ‘ alem Şāh-ı Kerbelā
Olduқça ‘ ömri rāḫat-ı dil görmeyüp demi¹⁷⁷⁸

¹⁷⁷² serā-yı Ahmede: ḫarem serāsına (Güngör, 1987).

¹⁷⁷³ kılmaduñ: kılmayup (Güngör, 1987).

¹⁷⁷⁴ olanlara: anlara (Güngör, 1987).

¹⁷⁷⁵ tīr ü: tīr-i (Güngör, 1987).

¹⁷⁷⁶ görmedi: görmeyüp (Güngör, 1987).

¹⁷⁷⁷ ṭāğ-ı: dağ-ı (Güngör, 1987).

¹⁷⁷⁸ Mısra, eserde (Güngör, 1987) 4. bent 9. mısradır.

Olmuş hemîşe hem-dem-i ğam Şâh-ı Kerbelâ¹⁷⁷⁹
Dûd-ı dil-i pür-âteş-i ehl-i nezâreden¹⁷⁸⁰
Étmişdi perde-dâr-ı harem Şâh-ı Kerbelâ¹⁷⁸¹
Pâdişâh-ı¹⁷⁸² Kerbelâ ne revâ bunca ğam saña
Derd-i [de]m-â-dem ü elem-i dem-be-dem saña

5. Ey derd ü pür-elem-i¹⁷⁸³ Kerbelâ yâ Hüseyn¹⁷⁸⁴
Vây Kerbelâ belâlarına mübtelâ yâ Hüseyn¹⁷⁸⁵
Ĝam pâre pâre bağrını yandırdı dâğ ile
Ey lâle-i hadîka-i âl-i ‘ abâ yâ Hüseyn¹⁷⁸⁶
Tîğ-i cefâ ile bedenüñ oldı çâk çâk
Ey büstân-ı sebze-i tîğ-i cefâsın yâ¹⁷⁸⁷ Hüseyn
[84a] Yağdı vücûduñ¹⁷⁸⁸ ğam-ı zulmet-serây-ı dehr
Ey şem‘ -i [bezm]-ı bâr-geh-i Kibriyâ yâ Hüseyn¹⁷⁸⁹
Devr-i felek içürdi saña ki kana kana kan
Ey teşne-i harâbat-i berç-ı belâ yâ Hüseyn¹⁷⁹⁰
Yâd ét **Fuzûlî** âl-i ‘ abâ hâlün eyle âh
Kim berç-ı âh ile¹⁷⁹¹ yaqılır hırmen-i günâh¹⁷⁹²

¹⁷⁷⁹ Mısra, eserde (Güngör, 1987) 4. bent 10. mısradır.

¹⁷⁸⁰ Mısra, eserde (Güngör, 1987) 4. bent 7. mısradır.

¹⁷⁸¹ Mısra, eserde (Güngör, 1987) 4. bent 8. mısradır.

¹⁷⁸² Pâdişâh-ı: Yâ şâh-ı (Güngör, 1987).

¹⁷⁸³ derd ü pür-elem-i: derd-perver-i elem-i D.

¹⁷⁸⁴ yâ Hüseyn: Hüseyn (Güngör, 1987).

¹⁷⁸⁵ yâ Hüseyn: Hüseyn (Güngör, 1987).

¹⁷⁸⁶ yâ Hüseyn: Hüseyn (Güngör, 1987).

¹⁷⁸⁷ cefâsın yâ: cefâ (Güngör, 1987).

¹⁷⁸⁸ vücûduñ: vücûduñı (Güngör, 1987).

¹⁷⁸⁹ yâ Hüseyn: Hüseyn (Güngör, 1987).

¹⁷⁹⁰ yâ Hüseyn: Hüseyn (Güngör, 1987).

¹⁷⁹¹ ile: ilen (Güngör, 1987).

¹⁷⁹² Şeyma Güngör, *Hadikatüs Süeda Fuzulî*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987, ss. 480-482.

Ġazel-i Ĥazret-i Fuzūlī*fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün*

1. Nice bir āh édeyim şabr ile Eyyüb miyem
Dökerem gözyaşını hecr ile Ya' kūb miyem
2. Aña raħminden düşeli terk étmedün beni ğamm
Bilmezem ben o ğamuñ gözine maħbüb miyem
3. Kah ğam kah elem kah sitem kah cefā
Çekerem bunları ben řālib-i mergüb miyem
4. Ey baña řālib olan miħnet-i ğam derd-i elem
Gel beni terk eyle amān ben saña maşlüb miyem
5. Ey leb-i ğonca **Fuzūlī** nice řan ağlamasun
Dest-i cevrünle bükersin belimi mektüb miyem

Ġazel-i Fuzūlī*fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

1. Gördüm ol ĥürşid-i ĥüsnüñ iħtiyārım şalmadı
Sāye tek bir yerde durmağa řarārım şalmadı
2. Bir ğün olmaz şal' atüñ görmek müyesser āh kim
Zerrece ol ğün¹⁷⁹³ yanında i' tibārım şalmadı

¹⁷⁹³ ğün: gül D.

3. Pāk kıldı hāṭıramdan dehr-i dūn¹⁷⁹⁴ āyinesin
Öyle maḥv oldum ki bir zerre ğubārım ҡalmadı
4. Ğam günü hem-demler[im] ğarķ oldu[lar] göz yāşına¹⁷⁹⁵
Silmege göz yāşını¹⁷⁹⁶ bir ğam-ġüsārım ҡalmadı
5. Rūzgārım ḥōş geĉürdi āh kim devrān [dönüp]
Oldı aḥvālīm ḥarāb ol rūzgārım ҡalmadı
6. Rāh-i ʿaşķ içre baña ancak [fenā] maķşūd idi
Şükr kim maķşūda yetdim intizārım ҡalmadı
7. Ey **Fuzūlī** il ķamu aġyārım oldu yār için
Süz-i dilden ğayrı bir dil-süz yārım ҡalmadı¹⁷⁹⁷

D.260

161

Ğazel

[84b] *fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün*

1. Öyle sermestemki idrāk étmezem dünyā nedür
Ben kimem sāķī olan kimdür mey ü şaḥbā nedür

¹⁷⁹⁴ hāṭıramdan dehr-i dūn: sūretimden zaʿf dehr D.

¹⁷⁹⁵ yāşına: yāşıma D.

¹⁷⁹⁶ yāşını: yāşımı D.

¹⁷⁹⁷ Kenan Akyüz ve öte., *Fuzūlī Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1990, ss. 257-258.

2. Gerçi cānāndan dil-i şeydā için kām isterem
Şorsa canān bilmezem kām-ı dil-i şeydā nedür
3. Vaşl éden ‘āşıkūñ müstağniler¹⁷⁹⁸eyler bir vişāl
Ma‘ şük éden ‘āşıkā¹⁷⁹⁹ her dem bu istiğnā nedür
4. Hikmet-i dünyā vü māfihāyī¹⁸⁰⁰ bilen ‘ārif degül
‘Ārif oldur bilmege dünyā vü māfihā nedür
5. Āh ü¹⁸⁰¹ feryāduñ **Fuzūlī** incidüpdür ‘ālemi
Ger belā-yı ‘aşk ile hōšnūd iseñ ğavgā nedür¹⁸⁰²

162

-

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün¹⁸⁰³

1. Bende-i mü’min olanuñ çeşmi teri¹⁸⁰⁴ giryān olur
Çeşmi giryān olmayan elbette bī-īmān olur
2. Şoyunu şeytān koyan қо¹⁸⁰⁵ ‘ibādet eyleyen
İncidür halk-i Hudā-yi ‘ākıbet Mervān olur
3. Adımı hācı koyan Haccāc andan yaşıdır

¹⁷⁹⁸ Vaşl éden ‘āşıkūñ müstağniler : Vasıdan çün‘āşıkı müstağni (Ayan, 1981).

¹⁷⁹⁹ Ma‘ şük éden ‘āşıkā: ‘Āşıkā ma‘ şukdan (Ayan, 1981).

¹⁸⁰⁰ māfihāyī: māfihā (Ayan, 1981).

¹⁸⁰¹ Āh ü: Āh-ı (Ayan, 1981).

¹⁸⁰² Hüseyin Ayan, *Leylâ vü Mecnûn Fuzûlî*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1981. s. 352.

¹⁸⁰³ Gazel, divanda 6 beyittir.

¹⁸⁰⁴ olanuñ çeşmi teri: olan çeşm (çeşmi) ter ü D.

¹⁸⁰⁵ Şoyunu şeytān koyan қо: Vesvese şeytānı koyup D.

Baḥş ile ḥacca giden çöllerde ser-gerdān olur

4. Ey **Fuzûlî** şü¹⁸⁰⁶ cihānda i‘ tibāruñ ḳalması¹⁸⁰⁷
Ṭālib-i dünyāya aldanma¹⁸⁰⁸ āḫiri virāñ olur¹⁸⁰⁹

D.95

163

Nuṭḳ-ı Turābî Der-Medḫ-i İmāmeyn Rıdvānu’llāhi ‘Aleyh

[87a] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. Māh-ı enver nūr-ı ḫāver bāğ-ı cennātüñ güli
Ḳutb-ı ekber nesl-i Ḥayder dü cihānuñ ekmeli
Mālik-i rüz-ı elest ü kā’inātuñ kāmili
Oldur kim mü’mināt démişler emrinde belî
Lāyezāl-i lem-yezeldür nūr bāş-ı ezeli
Bî-mişāl ü bî-bedeldür Ḥacı Bektāşî Velî¹⁸¹⁰
2. Server-i āl-i Muḫammed māhitābān-ı cihān
Hem sırr-ı Ḥayder hem destgîr-i ‘ācizān
Anuñiçün eşiginde baş ḳomuşdur ‘āşıḳān
Her biri terk eylemişdür ‘aşḳına baş ile cān
Lāyezāl-i lem-yezeldür nūr bāş-ı ezeli
Bî-mişāl ü bî-bedeldür Ḥacı Bektāşî Velî

¹⁸⁰⁶ şü: bu D.

¹⁸⁰⁷ ḳalması: kalmamış D.

¹⁸⁰⁸ Ṭālib-i dünyāya aldanma: Düzetir yüz bin imāret D.

¹⁸⁰⁹ Akyüz ve öte., *Fuzûlî Divanı*, ss. 176-177. /Beyit, divanda 6. beyittir.

¹⁸¹⁰ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

3. Pâdişâh-ı dü cihân ü piş-vâ-yı evliyâ
Kâşif-i sırr-ı nihân ü püşt ü penâh-ı her gedâ
Destgir ü hâş u ‘âm u rehnümâ-yı dü serâ
Mâlikü’l-yevmü’l-kıyâm ü şâhib ü rûz-ı cezâ
Lâyezâl-i lem-yezeldür nûr bâş-ı ezeli
Bî-mişâl ü bî-bedeldür Hâcî Bektâşî Velî
4. Aḥmed-i Muḥtâr sensin Ḥayder-i Kerrâr sen
Şîr-i şebber ü ‘Alî ol ḥâce-i ebrâr sen
Bâkır ü Ca‘fer daḥı ol Mûsâ-i el-kibâr sen
Şâh ‘Alî Mûsâ Rızâ ol kâşif-i esrâr sen
Lâyezâl-i lem-yezeldür nûr bâş-ı ezeli
Bî-mişâl ü bî-bedeldür Hâcî Bektâşî Velî
5. Hem Taḫî sensin Naḫî hem Ḥasanü’l-‘Askerî
Hem Muḥammed Mehdî sensin ey Ḥudânuñ mazharı
Âsitânuñda **Turâbî** ey erenlerüñ eri
Ḥâkile yeksân olup dökülelden beri
Lâyezâl-i lem-yezeldür nûr bâş-ı ezeli
Bî-mişâl ü bî-bedeldür Hâcî Bektâşî Velî

164

Dîvân-ı Turâbî

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

1. Ey dilâ ma‘nâ yüzünden defteri esrârı bil
Kıl tefekkür ‘âlem içre yâri bil âgyârı bil
‘Ârif ol ‘ibret nazarla çarḫı bil devrârı bil
Serseri gezme cihânda ol Gâni-Settârı bil
Gel Muḥammed Muştafâyı Ḥayder-i Kerrârı bil

Yek nazar kı1 Hâc1 Bektâşî Velî Hünkârı bil¹⁸¹¹

2. [87b]Sevdiğim pend ü naşîhat söyleyen¹⁸¹² güftâra bağ

*Mûtû kable en temûtû*¹⁸¹³ hay olan esrâra bağ

Varımı terk eyle cândan şıdđ ile pâzâra bağ

Dâm-i berzağdan ba'îd ol derdine bir çâre bağ

Gel Muğammed Muştafâyı Hayder-i Kerrârı bil

Yek nazar kı1 Hâc1 Bektâşî Velî Hünkârı bil¹⁸¹⁴

3. Kenzi Hađđkuñ gevheridür bu sözüim bürhân saña

Güşuna mengüş edin pendim budur el'an saña

Bu kafes tebdîl olunca hağ olur¹⁸¹⁵ yârân saña

Ğaddini dâl eyleyüp işler açar¹⁸¹⁶ devrân saña

Gel Muğammed Muştafâyı Hayder-i Kerrârı bil

Yek nazar kı1 Hâc1 Bektâşî Velî Hünkârı bil¹⁸¹⁷

4. Cümle eşyâ emr-i künden ne ki var bünyâd olan

Heft hurûf¹⁸¹⁸ üzre binâsı üstüvâr abâd olan

Ğağı deldi 'aşđ evcinden Şirîne Ferhâd olan

Hađđa vâşıl olmağ istersen budur irşâd olan

Gel Muğammed Muştafâyı Hayder-i Kerrârı bil

Yek nazar kı1 Hâc1 Bektâşî Velî Hünkârı bil

¹⁸¹¹ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

¹⁸¹² söyleyen: söylenen D.

¹⁸¹³ *Mûtû kable en temûtû*: Ölmeden evvel ölünüz.

¹⁸¹⁴ Bent, divanda 3. benttir.

¹⁸¹⁵ olunca hağ olur: olursa hağular D.

¹⁸¹⁶ açar: ider D.

¹⁸¹⁷ Bent, divanda 2. benttir.

¹⁸¹⁸ hurûf: harf D.

5. Na'ra-i yâ Hû ile her demde illâmız budur
Kûh-i mesken eyleyen Mecnûna Leylâmız budur
İsteriz dîdâr-ı vechüñ 'arş-ı â' lāmız budur
Zâhidâ inkârı terk ét nokta-i bāmız budur
Gel Muḥammed Muştafâyı Ḥayder-i Kerrârı bil
Yek nazâr kı l Ḥâcî Bektâşî Velî Ḥünkârı bil
6. Evvelâ bâb-ı şerî'at içre Aḥmed âşikâr
Ol tarîkatde 'Alîdir bil anı Düldül-süvâr
Hem vaşîsi Ḥâcî Bektâş oldu¹⁸¹⁹ pîrüm nâmdâr
Ey **Turâbî** bunları bilmek imiş 'âlemde kâr
Gel Muḥammed Muştafâyı Ḥayder-i Kerrârı bil
Yek nazâr kı l Ḥâcî Bektâşî Velî Ḥünkârı bil¹⁸²⁰

D.333

165

Ġazel-i Ḳabûlî

[90a] *fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün*

1. Zât-ı pâkinden ḥaberdâr olduğım midir suçum
Emrine her demde bâşım egdigim midir suçum

¹⁸¹⁹ oldu: eyledi D.

¹⁸²⁰ Baki Yaşa Altınok, *Turâbî Dîvânı Yanbolulu Ali Turâbî Baba*, İstanbul: Horasan Yayınları, 2006, ss. 214-215.

Halk u 'alem atlas ü zibāya¹⁸²¹ ğark olmuş gezer¹⁸²²
Ben ğarībūn bu 'abāyı giydigim midir şuçum

2. Tā halk-ı nādāna vemişsin cihānda devleti¹⁸²³
Hem daħı müşrik münāfık münkirāta ni' meti¹⁸²⁴
Ben kuluna çekdirirsın bunça derd-i¹⁸²⁵ miñneti
Her cihetle saña imān etdigim midir şuçum

3. İsm-i pākūn anmayanlar¹⁸²⁶ zevk ile ħandān olup
Gece gündüz¹⁸²⁷ yād edenlerdir¹⁸²⁸ dile nālān olup
Bu gedānuñ her işim efkār ile efgān olup
Dilde dā'im ismini yād kıldığım midir şuçum

4. Mücrimi *lā taḳnaṭū*¹⁸²⁹ ile ħiṭāben¹⁸³⁰ var dēyü
Eyledim ' işyāna cür'et afv eder Ğaffār¹⁸³¹ dēyü
Gece gündüz dergehine yüz sürüp Settār¹⁸³² dēyü
Gözlerimden kanlı yāşlar dökdiğim midir şuçum

5. Müşrikine bunca ruḫşat virmede ħikmet nola
Hem¹⁸³³ emān vırmezsın aşlā saña rām olan kula

¹⁸²¹ Halk u 'alem atlas ü zibāya: Halk-ı 'alem atlas-ı zibāya D.

¹⁸²² gezer: gider D.

¹⁸²³ devleti: ni' meti D.

¹⁸²⁴ ni' meti: devleti D.

¹⁸²⁵ derd-i: türlü D.

¹⁸²⁶ anmayanlar: etmeyenler D.

¹⁸²⁷ Gece gündüz: Rüz-i şeb D.

¹⁸²⁸ edenlerdir: eyleyenlerdir D.

¹⁸²⁹ *lā taḳnaṭū*: Ümit kesmeyin. Zümer, 39/53.

¹⁸³⁰ ile ħiṭāben: min rahmetillah D.

¹⁸³¹ ' işyāna cür'et afv eder Ğaffār: işyān-ı cürmü cür'et afveder Settār D.

¹⁸³² Settār: ğaffār D.

¹⁸³³ Hem: Hiç D.

Bu **Ḳabûlî** cürmini bilmez ki istiğfâr kıla
Yohsa saña dost olanı sevdiğim midir suçum¹⁸³⁴

D.126

166

Mersîye-i Zahmî

[91b] *mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün*

1. Dilâ tecdîd-i mâtem kıl bugün mâh-ı muharremdür
Melâ'ik ins ile cinni bugün hep ehl-i mâtemdür
Velâyet şâhınıñ yâhu şehîd oldığı bu demdür
‘Add u ekberem ancağ benem bir iki âdemdür
Birisi Şimr zi'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdür
Bunlara dâ'imâ la' net démek mü'mine elzemdür¹⁸³⁵
2. Muharrem mâhınıñ cum' a gününde çopdı bu hengâm
Namâza sa' y éderken ol cenâb-ı hazret-i imâm
Şehîd étdi o şâhı âh Yezîdîler étdiler bayrâm
‘Alînüñ katline gayret Hüseyni eyleyen içdâm
Birisi Şimr zi'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdür
Bunlara dâ'imâ la' net démek mü'mine elzemdür
3. Çopardı fitne-i Mervân-ı Yezîd ile maan şöhet
Tururken Hüseyni Küfe-i Şâm étdiler da' vet
‘Abidâne érişüp Kerbelâya étdi cem' iyyet

¹⁸³⁴ Selami Şimşek, *Edirneli Kabûlî Mustafa Efendi Hayatı, Eserleri, Tasavvufî Görüşleri, Kenzü'l-Esrâr ve Dîvân'ı*, İstanbul: Buhara Yayınları, 2005, s. 386.

¹⁸³⁵ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

O dem emr-i abīha eyleyen idām ile sūr‘ at
Birisi Őimr zi’l-CevŐen birisi ibn-i Mūlcemdūr
Bunlara dā’imā la‘ net dēmek mū’mine elzemdūr

4. Behey zālīm o Őāh-ı dil degül mi hürmete lāyık
Őusuzludan o ma‘ Őūmı sen ētdin mihnete lāyık
Bu fi‘l ile behey mel‘ūn degilsūñ rahmete lāyık
Gürūh-i avm-i bāıl olanlar la‘ nete lāyık
Birisi Őimr zi’l-CevŐen birisi ibn-i Mūlcemdūr
Bunlara dā’imā la‘ net dēmek mū’mine elzemdūr

5. Buña rāzı degil billāh abīb-i MuŐtafā yā Rab
Huzūrunda ēde da‘ vet ‘ Aliyyü’l-Murtaazā yā Rab
Bu **Zahmīnūñ** yine derdūñ ü ‘ālemdi mācerā yā Rab
Saña ma‘ lum olur anca o ŐaŐŐ-ı bī-vefā yā Rab
Birisi Őimr zi’l-CevŐen birisi ibn-i Mūlcemdūr
Bunlara dā’imā la‘ net dēmek mū’mine elzemdūr

167

azel-i ā’imī

[93a] *mūstef‘ ilūn / mūstef‘ ilūn / mūstef‘ ilūn / mūstef‘ ilūn*¹⁸³⁶

1. Deryā-yı dil cūŐ eyledi andan aberler sōyledi
Ehl-i dili hōŐ eyledi bar-i vilāyet vatidūr

¹⁸³⁶ Divanda bulunan bu gazelin ilk beyti, başka bir gazele, 2. beyitten itibaren başka bir gazele aittir. İlk beyit divanda, tam bu gazelden önceki gazelin son beyti olarak gōzükmetedir; ancak beyit bu gazele uymaktadır.

2. Tārīḥ bi-küllü ğayb-i ʿām erişdi gördi ḥāş u ʿām
Bitdi kamu işler tamām nūr-ı hidāyet vaḳtidür
3. Şāḥib-zamān devrān¹⁸³⁷ kıra gerçek erenler duran¹⁸³⁸
Zālimleri cümle kıruñ¹⁸³⁹ seyf-i ʿināyet vaḳtidür
4. Yalancılar ya neylesün başı¹⁸⁴⁰ tedārik eylesün
Ḥaḳ ehli Ḥaḳ Ḥaḳ söylesün rüz-ı kıyāmet vaḳtidür
5. Taḳlīd-i ʿilm ehli olan rızḳ u riyā üzre ḳalan
Hep sözleri oldı yalan özge nedāmet vaḳtidür
6. Érdi nihāyet bu zamān kezzāblara olmaz emān
Ḳılınc urulan¹⁸⁴¹ bī-ġümān āḥir rivāyet vaḳtidür
7. Ḳurd ile ḳurbān¹⁸⁴² yürüye toprak ese¹⁸⁴³ taġ yürüye¹⁸⁴⁴
Yañar deñiz[ler] ḳurıya¹⁸⁴⁵ ğayret nihāyet vaḳtidür
8. Dīvāneler uyanısar şirke¹⁸⁴⁶ nifāklar gidiser
Bu demdür o dem ey püser ʿayn-ı şehādet vaḳtidür

¹⁸³⁷ devrān: meydān D.

¹⁸³⁸ erenler duran: erenlerdür dura D.

¹⁸³⁹ kıruñ: kıra D.

¹⁸⁴⁰ başı: başa D.

¹⁸⁴¹ Ḳılınc urulan: Ḳılıç urıla D.

¹⁸⁴² ḳurbān: Koyun D.

¹⁸⁴³ ese: isa D.

¹⁸⁴⁴ yürüye: eriye D

¹⁸⁴⁵ ḳurıya: sürüye D.

¹⁸⁴⁶ şirke: şirk ü D.

9. ala mezheb¹⁸⁴⁷ cümlesi érince udret cümlesi
Bir mezheb ancak alası zîrâ sa^ç âdetin¹⁸⁴⁸ vatidür
10. Ol kim Muammed[dür] Resûl anlardurur¹⁸⁴⁹ cümle uşûl
Dérsen Hâa bulam vuşûl torı hikâyet vatidür
11. Sırr-ı Hudâdur âşikâr esmâ-i Bârî ıl şümâr
udret maâmı Girdigâr u'rân ü âyet vatidür
12. Ey â'imî çok söyleme çünkim érişdüñ (bu) deme
Seyrâna gel hiç am yeme Mehdî^ç alâmet vatidür¹⁸⁵⁰

D.280

168

Nu-ı Bahâ'yî

[94b] *fâ^ç ilâtün / fâ^ç ilâtün / fâ^ç ilâtün / fâ^ç ilün*

1. Zâhidün her ne adar a^ç nı Firâvân olsa
Aña am çekmez idik zerrece iz^ç ân¹⁸⁵¹ olsa
Rafz u ilhâdi nedir añlasa^ç irfân¹⁸⁵² olsa
Şıd ile mezheb-i islâmda püyân olsa

¹⁸⁴⁷ ala mezheb: alka mezâhib D.

¹⁸⁴⁸ sa^ç âdetin: sa^ç âdet D.

¹⁸⁴⁹ anlardurur: andandurur D.

¹⁸⁵⁰ Mehmet Uur Aydın, *Kâimî Dîvânı Transkripsiyonlu Metni ve Tahlili* (Yüksek Lisans Tezi), Uluda Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2007, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 210147), ss. 480-481.

¹⁸⁵¹ iz^ç ân: ^ç irfân (Ergun, 1936-45).

¹⁸⁵² ^ç irfân: iz^ç ân (Ergun, 1936-45).

Bize mülhid déyenüñ kendide ĩmān olsa
Daħl éden dīnimizi bāri müselmān olsa¹⁸⁵³

2. Ta' n éder¹⁸⁵⁴ zümre-i yārāna gürūh-ı¹⁸⁵⁵ ħezele
Nā-sezā sözler ile bā' iş olurlar kesele
Ne bilür qadrini erbāb-ı kemālūñ cehele
Cümleden geçdik idi her ne belā ise hele
Bize mülhid déyenüñ kendüde ĩmān olsa
Daħl éden dīnimizi bāri müselmān olsa

3. Cāhil ü kāzib¹⁸⁵⁶ ü bī-mezheb iken ol ebter
Kendi ef' ālini ehl-i dile isnād eyler¹⁸⁵⁷
Taşramızdan¹⁸⁵⁸ ne qadar ğıybetimizi eyleseler¹⁸⁵⁹
Aña ğam¹⁸⁶⁰ çekmez idik vallāh bir zerre qadar
Bize mülhid déyenüñ kendüde ĩmān olsa
Daħl éden dīnimizi bāri müselmān olsa

4. Gerçi kim nefse uyup étmedeyüz sehv ü ħatā
Bilürüz cürmimizi étmezüz inkār aşlā
Ğamm degil ' aybımız¹⁸⁶¹ söylese dā'im ā' dā
Qā'iliz Ħağ söze biz gerçe **Bahā'yī** ammā

¹⁸⁵³ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

¹⁸⁵⁴ éder: idüp (Ergun, 1936-45).

¹⁸⁵⁵ gürūh-ı: kenezle (Ergun, 1936-45).

¹⁸⁵⁶ kāzib: bātıl (Ergun, 1936-45).

¹⁸⁵⁷ Mısra, eserde (Ergun, 1936-45) 3. bent 3. mısradır.

¹⁸⁵⁸ Taşramızdan: Ardımızca (Ergun, 1936-45).

¹⁸⁵⁹ Mısra, eserde (Ergun, 1936-45) 3. bent 2. mısradır.

¹⁸⁶⁰ Aña ğam: Ana vallahi elem (Ergun, 1936-45).

¹⁸⁶¹ ' aybımız: gaybetimiz (Ergun, 1936-45).

Bize mülhid déyenüñ kendüde ĩmān olsa
Daħl éden dīnimizi bāri müselmān olsa¹⁸⁶²

169

Ġazel-i Ĥazret-i Hünkār Ĥacī Bektāši Velī

[96a] *fā[˘] ilātün / fā[˘] ilātün / fā[˘] ilātün / fā[˘] ilün¹⁸⁶³*

1. Baş açık yalın ayak ˘uryāna gelmişlerdenüz
Ĥāk-i pāy abdāl olup vīrāne gelmişlerdenüz
2. *Lā teġabbel indenā* ey ĥ[˘]āce el-mālū ve'l-benūn
Pes bu ˘ālem içre seyrāne gelmişlerdenüz
3. ˘Āşık-ı¹⁸⁶⁴ dīdār olup nūr-ı¹⁸⁶⁵ tecelli gözleriz
Şanma zāhidler gibi bīgāne gelmişlerdenüz
4. Biz mevāliyüz faĥih u şūfī leyyin¹⁸⁶⁶ bekrī degil
Şāhlar¹⁸⁶⁷ didārımız merdāne gelmişlerdenüz
5. Pādīşāh-ı dehr olup hem *küllī nefsin zā'ıĥa*¹⁸⁶⁸
Bir iki gün dünyāya mihmān[e] olmuşlardanuz

¹⁸⁶² Sadeddin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, C. 2, İstanbul: Suhulet Basımevi, 1936-45, s. 664.

¹⁸⁶³ Gazel, eserde (Yavuz, 2013) 23 beyittir.

¹⁸⁶⁴ ˘Āşık-ı: ˘Āşıkı (Yavuz, 2013).

¹⁸⁶⁵ nūr-ı: nūrı (Yavuz, 2013).

¹⁸⁶⁶ şūfī leyyin: şofīyü (Yavuz, 2013).

¹⁸⁶⁷ Şāhlar: Şāh ile (Yavuz, 2013).

¹⁸⁶⁸ *küllī nefsin zā'ıĥa*: Her can tadacaktır. Ankebut, 29/57.

6. Ey müslimān¹⁸⁶⁹ ol şehūñ nūr-ı¹⁸⁷⁰ cemāl[in] mihrine
Yek cihet olup bugün ĩmāna gelmişlerdenüz
7. İmdi ʿārif bu sözün¹⁸⁷¹ iç yüzü vardır[ur] yaq̃ın
Men ʿarefdən tanıyup ʿirfāna gelmişlerdenüz
8. Mü'miniñ mir'āti mü'mindir dédi şāh-ı¹⁸⁷² cihān
Küfr ü gūyı¹⁸⁷³ pāk édüp bürhāne gelmişlerdenüz
9. Yüri ey zerrāk-ı¹⁸⁷⁴ sālūs zāhid-i¹⁸⁷⁵ hōdbin ki biz
Baş ü cān terk eyleyüp megdāna¹⁸⁷⁶ gelmişlerdenüz
10. Ol muqat̃tar¹⁸⁷⁷ maẓhar[ıyız] hem şüret¹⁸⁷⁸ kı lup nazār
Çatreyüz kim gūyiyā ʿummāna gelmişlerdenüz
11. Pādişāh-ı lemyezel dānā-yı bī-mişl ü bedel
Ya ʿnī kim ol gāfir ü gufrāne gelmişlerdenüz
12. *Aḥsen-i taq̃vīm*¹⁸⁷⁹ bildüm Hādī-i Raḥmāndur yaq̃ın
Ey şıfāt-ı *kuḥvullāh*¹⁸⁸⁰ şāne gelmişlerdenüz

¹⁸⁶⁹ müslimān: müselmān (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁰ nūr-ı: nūri (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷¹ sözün: nurunun (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷² şāh-ı: şāhı (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷³ Küfr ü gūyı: Küfrü kevnı (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁴ zerrāk-ı: zerrākı (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁵ zāhid-i: zāhidi (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁶ cān terk eyleyüp megdāna: cānı terkedüp meydana (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁷ muqat̃tar: muattar (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁸ şüret: surete (Yavuz, 2013).

¹⁸⁷⁹ *Aḥsen-i taq̃vīm*: (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tin, 95/4.

¹⁸⁸⁰ *kuḥvullāh*: De ki, o Allah. İhlas, 112/1.

13. İktidârũñ var imiş kim tâ ezel sultānile¹⁸⁸¹
[96b] şad-hezārāñ řukr kim dermāne gelmişlerdenüz
14. Yā Muşammed yā ‘ Alī virdim derd-i¹⁸⁸² leyl ü Nehār
Yā Muşammed yā ‘ Alī iřsāne gelmişlerdenüz
15. Enbiyā vü evliyānuñ ĥürmetiçün cürmine
Ĥamdullāh kim bugün derbāna gelmiřlerdenüz¹⁸⁸³
16. Ey esedullāh ġālib řāhib-i Düldül-süvār
Lā fetā vird eyleyüp řirāne gelmişlerdenüz
17. Ey yed Murtezā Ķamersin¹⁸⁸⁴ şun‘ u řāni‘ řevķine
Nār-ı ‘ ařkuñ şem‘ ine pervāne gelmişlerdenüz
18. řāh Ĥasan ĥulķu’l-Rızānuñ ‘ ĩd-i¹⁸⁸⁵ vaşli ĥaķķına
Çün Ĥüseyn-i Kerbelā ĥurbāne¹⁸⁸⁶ gelmişlerdenüz
19. řāh-ı Zeyne’l-‘ Ābidīndür Bākır ü Ca‘ fer-i imām¹⁸⁸⁷
Mūsā-i Kāzım Rızā çün yāne gelmiřlerdenüz
20. Ol Taķī vü bā-Naķī řāhib-livā-yı¹⁸⁸⁸ Askerī
Mehdī-i řāhib-zamāne sultān¹⁸⁸⁹ gelmişlerdenüz

¹⁸⁸¹ sultānile: sultanıma (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸² derd-i: budur (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸³ Beyit, eserde (Yavuz, 2013) yoktur.

¹⁸⁸⁴ Ey yed Murtezā Ķamersin: Ey Kamer yed Mürteza sen (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸⁵ ‘ ĩd-i: ‘ ĩdi (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸⁶ ĥurbāne: meydāne (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸⁷ Ca‘ fer-i imām: hem Caferī (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸⁸ vü bā-Naķī řāhib-livā-yı: hem Nakī-i řāhip-livā-i (Yavuz, 2013).

¹⁸⁸⁹ řāhib-zamāne sultān: řāhibzamān sultāne (Yavuz, 2013).

21. Biz muhibb-i hānedān ile Seḳāhüm Rabbeden¹⁸⁹⁰
Lā-yezāl-i hamr içüp mestāne gelmişlerdenüz
22. Hānedān-ı Aḫmed-i Muḫtāra ḳaşd édenlerün
Cānına la‘ net édüp giryāne gelmişlerdenüz
23. Ol benem ki Hācı Bektāşım bugün ey **Müttakī**
Şöyle yektā vü cünün ḫayrāne gelmişlerdenüz
24. Gerçi kim eksikliyüz n’ola ol şāh[ın] Ḥaḳḳıçün
Biz gedāyuz kim bugün şāhāne gelmişlerdenüz¹⁸⁹¹

170

Hāzret-i Mī‘ādī Baba

[100a] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. [Vāris-i] ilm-i nübüvvet kāşif-i sırr-ı celī¹⁸⁹²
[Vāḳıf-ı] naḳş-ı tılsımāt-ı ḫurūf-ı ezeli
Māye-i fażl u kerem mefḫar-ı aḳṭāb ü velī
Rehber-i rāh-ı necāt ya‘ nī Ḥaḳḳuñ ḳudret eli
Hāzin-i genc-i ‘ulūm nā’ib-i esrār-ı ‘Alī

¹⁸⁹⁰ Seḳāhüm Rabbeden: Seḳāhüm Rabbühüm (Yavuz, 2013).

¹⁸⁹¹ Cemalettin Yavuz, *Alevi-Bektaşî Geleneğinde Dövazımlar Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü , Balıkesir 20013, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 335171), ss. 378-380. /Beyit, eserde (Yavuz, 2013) 22. beyittir.

¹⁸⁹² nübüvvet kāşif-i sırr-ı celī: Nebī kāşif-i hem sırr-ı Ali (Ergun, 1944).

Nāzır-ı levh ü qalemdir Hācī Bektāş-i Velī
Server-i Rūm u ‘Acemdir Hācī Bektāş-i Velī

2. Evliyā içre oldur menba‘ -i serçeşme-i Rūm
Emrine oldı oldı muṭī‘ şems ü kamer devr-i nücūm
Sırr-ı kudretle vérimişdi¹⁸⁹³ aña cümle ‘ulūm
Qamu Rūm erleri kıldı aña teşrīf-i kudūm
Bildiler bezm-i velāyetde nedür tarz-ı rūsūm
Nāzır-ı levh ü qalemdir Hācī Bektāş-i Velī
Server-i Rūm u ‘Acemdir Hācī Bektāş-i Velī

3. Geldi çün Rūma vilāyetlerin¹⁸⁹⁴ étđi izhār
Söyledi sırr-ı Hudādan niçe dürlü esrār
Emrine oldı kamu rām cemād ü eşcār
Şaçdı aḥbāb-ı kulūbuna çün necm-i envār
Hamdülillāh dil ü cāndan aña kıldım ikrār
Nāzır-ı levh ü qalemdir Hācī Bektāş-i Velī
Server-i Rūm u ‘Acemdir Hācī Bektāş-i Velī

4. Mesned-i hükm-i velāyetde kerem aña düşer
Dermendāne kamu feyz ü himem āña düşer
Süfre-i nān-ı ‘aṭā bezl-i ni‘ am āña düşer
Sebaq-ı seccāde çerāğ ṭabl ‘ilm āña düşer¹⁸⁹⁵
Şoḥbet-i silsile-i zāt-ı şiyem āña düşer¹⁸⁹⁶

¹⁸⁹³ vérimişdi: verilmiştir (Ergun, 1944).

¹⁸⁹⁴ vilāyetlerin: kerāmetlerin (Ergun, 1944).

¹⁸⁹⁵ Mısra, eserde (Ergun, 1944) yoktur ve eksik olduğu yazılıdır. Mısra, eserde 4. bent 5. mısradır.

¹⁸⁹⁶ Mısra, eserde (Ergun, 1944) 4. bent 4. mısradır.

[100b] Nāzır-ı levh ü qalemdir Hācī Bektāş-i Velī

Server-i Rūm u ‘Acemdir Hācī Bektāş-i Velī

5. Ceys-i gazāta véreñ seyf-i ğazāyi oldur¹⁸⁹⁷

Dem-i gülbānki çekmede merd-i gāzī¹⁸⁹⁸ oldur¹⁸⁹⁹

Rāh-ı¹⁹⁰⁰ Hāq mürşididür pīr-i beķāyi oldur¹⁹⁰¹

Ġam-ı ‘aşķ hestesine tıbb-ı şifāyi oldur¹⁹⁰²

Şeb-i zūlmetde yanan şems-i ziyāyi oldur¹⁹⁰³

Nāzır-ı levh ü qalemdir Hācī Bektāş-i Velī

Server-i Rūm u ‘Acemdir Hācī Bektāş-i Velī

6. Kurb-i ‘izzetde olup vāriş-i ‘ilm-i nebevī

Oldur evlād-ı Muḥammed güher-i Muştafevī

Cebhesinden görünür āyet-i nūr-ı ‘Alevī

Hüseyn¹⁹⁰⁴ ğayretine tölmuşdı¹⁹⁰⁵ gönli evi

Cümlesinden töl görđi anı şah-ı Yesevī¹⁹⁰⁶

Nāzır-ı levh ü qalemdir Hācī Bektāş-i Velī

Server-i Rūm u ‘Acemdir Hācī Bektāş-i Velī

7. Şeref-i Zeyne’l-‘abā Bāķır ü Ca’fer ḥaķķı

Kāzım-ı Mūsā Rızā nesl-i Peyğamber ḥaķķı

Şāh Taķī vü şāh Naķī hem şāh-ı ‘Asker ḥaķķı

¹⁸⁹⁷ Mısra, eserde (Ergun, 1944) yoktur ve eksik olduğu yazılıdır. Mısra, eserde 5. bent 5. mısradır.

¹⁸⁹⁸ çekmede merd-i gāzī: çeken merd-i vegāyi (Ergun, 1944).

¹⁸⁹⁹ Mısra, eserde (Ergun, 1944) 5. bent 1. mısradır

¹⁹⁰⁰ Rāh-ı: Reh-i (Ergun, 1944).

¹⁹⁰¹ Mısra, eserde (Ergun, 1944) 5. bent 2. mısradır.

¹⁹⁰² Mısra, eserde (Ergun, 1944) 5. bent 3. mısradır.

¹⁹⁰³ Mısra, eserde (Ergun, 1944) 5. bent 4. mısradır.

¹⁹⁰⁴ Hüseyn: Hasaneyn (Ergun, 1944).

¹⁹⁰⁵ tölmuşdı: dolmuş idi (Ergun, 1944).

¹⁹⁰⁶ töl görđi anı şah-ı Yesevī: ulu görđü anı Ahmed Yesevī (Ergun, 1944).

Mazhar-ı sırr-ı¹⁹⁰⁷ Hudā Mehdī-i server haqqı
Kulu Mī'ādīye  tdigi keremler haqqı
Nāzır-ı levh   kalemdir Hācī Bektāş-i Velī
Server-i R m u   Acemdir Hācī Bektāş-i Velī¹⁹⁰⁸

171

Mī'ādī D vv zdeh İm m

*mef ' l n / mef ' l n / fe' l n*¹⁹⁰⁹

1. Y zin n ru keremd r hey  m nım
Had ş n derde emd r hey  m nım
- 2.[101a]Sen ol sult n-ı Kevneyn   Res lsin
Ki z tu n muhteremd r hey  m nım
3. Sen n ceddind r İsm' a l Hal l hem
Ker m   Al  himemd r hey  m nım
4. K mu ab  v  ecd du n efendüm
Has b   Z ş iyemd r hey  m nım
5. Dağı a h b   alin cümlesi hep
Cen b-ı h ş  memd r hey  m nım
6. Hu  ş  Murtaz  Kerr r-ı Hayder

¹⁹⁰⁷ sırr-ı: fazl-ı (Ergun, 1944).

¹⁹⁰⁸ Sadeddin Nüzhet Ergun, *Bekta i Şairleri ve Nefesleri 19'uncu asra kadar*, C. 3, İstanbul: İstanbul Maarif Kütüphanesi, 1944, ss. 386-387.

¹⁹⁰⁹ Gazel, eserde (Ergun, 1944) 6 beyittir. Mecmuada bulunan beyitlerden sadece ilk 5 beyit ve son beyit eserdekiyle aynıdır.

Saña ‘ahd kaderümdür hey ĩmānım

7. H̄adīce Fāṭıma emīn-i evlād
Zü’l-İşmet-i ḥaremdür hey ĩmānım
8. H̄asan ḥulk-i Rızā-i şāh melāḥat
Şehīd-i ‘aşq-ı semdür hey ĩmānım
9. H̄üseyn-i Kerbelā ol şīr-i meydān
Sebīl-i eşk-i demdür hey ĩmānım
10. Daḥı ol şāh ‘Alī Zeyne’l-‘abā kim
Bir yüregi ḥān-ı ğamdur hey ĩmānım
11. Muḥammed Bākır ol kān-ı sa‘ādet
İmām-ı zü’l-fiḥamdır hey ĩmānım
12. Çerāğ-ı dīn Ca‘fer hādī-i Ḥaḫḫ
‘İlmile zü’l-ḥikemdür hey ĩmānım
13. İmām-ı Mūsā-i Kāzım naḫd-i dīndür
Aña ḫulluḫ āhımdur hey ĩmānım
- 14.[101b]İmām Mūsā Rızā şāh-ı Ḥorāsān
Ki ol şāḥib-i ‘ilmdür hey ĩmānım
15. Muḥammed muttaḫī cevād-ı ‘ālem
Cenāb-ı muḥteşemdür hey ĩmānım
16. ‘Aliyyü’l-hādī-i ‘allām-ı ḥikmet

‘İlmile mu‘ tenemdur hey ĩmānım

17. Hāsanü’l-‘ Askerī k̄uṭb-ı ‘ irfān
Şeh-i şāhib-i ‘ ismettūr hey ĩmānım
18. Cenāb-ı Mehdī-i seyf-i ilāhi
Īmāmet anda tamdur hey ĩmānım
19. Daḥı ol cāride-i ma‘ şūm-ı evlād
Şehi ğonce-femdūr hey ĩmānım
20. Cemī‘ ān seyyidü’l-sādāt olanlar
Velī dé süllemdūr hey ĩmānım
21. K̄ulın Mī‘ ādiye eyle şefā‘ at
Ger ‘ ināyet müddehmdūr hey ĩmānım¹⁹¹⁰

172

Ġazel-i Şabri

[104a] *fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün*

1. Dünyāda gördigim ‘ālāmı yine yād édeyüm
Sarsar-ı āhımla¹⁹¹¹ ‘ālemi berbād édeyüm
Cānuma gözden aқан ḥūnı dil-i zār¹⁹¹² édeyüm¹⁹¹³

¹⁹¹⁰ Ergun, *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*, ss. 387-388. /Beyit, eserde (Ergun, 1944) 6. beyittir.

¹⁹¹¹ āhımla: āhum ile D.

¹⁹¹² dil-i zār: dili nād D.

¹⁹¹³ Mısra, divanda 2.beyit 4. mısradır.

Dil-i mahzûnı belâ çekmege mu‘ tād édeyüm¹⁹¹⁴
Bunca feryādum işidüp¹⁹¹⁵ démedin dād édeyüm
Sen ki dād etmedin¹⁹¹⁶ ben kime feryād édeyüm¹⁹¹⁷

2. Şerer-i söz dilim carğ-ı gammuñ? geridür¹⁹¹⁸
Yaşum emtârı anuñ gözlerimüñ ebteridür¹⁹¹⁹
Tâb-ı miñnet yüregim yağını durmaz¹⁹²⁰ eridür
Yağsam âhumdan eger başuma otlar¹⁹²¹ yüridür
Bunca feryādum işidüp¹⁹²² démedin dād édeyüm
Sen ki dād etmedin¹⁹²³ ben kime feryād édeyüm

3. Bād-ı âhum çuta göklerde mağar lâyıķ mı
Vére ğam âyîne-i ter ƙalbe¹⁹²⁴ keder lâyıķ mı
Ƙan dōke¹⁹²⁵ yaş yerine dīde-i ter lâyıķ mı
Hâlime etmeyesün ğāhī nazar lâyıķ mı
Bunca feryādum işidüp¹⁹²⁶ démedin dād édeyüm
Sen ki dād etmedin¹⁹²⁷ ben kime feryād édeyüm

¹⁹¹⁴ Mısra, divanda 2. beyit 3. mısradır.

¹⁹¹⁵ işidüp: işitdün D.

¹⁹¹⁶ etmedin: eymeyesün D.

¹⁹¹⁷ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

¹⁹¹⁸ Mısranın divanda eksik olduğu yazmaktadır.

¹⁹¹⁹ gözlerimüñ ebteridür: gözlerüm ebr-i teridür D.

¹⁹²⁰ durmaz: turmaz D.

¹⁹²¹ otlar: odlar D.

¹⁹²² işidüp: işitdün D.

¹⁹²³ etmedin: eymeyesün D.

¹⁹²⁴ âyîne-i ter ƙalbe: âyîne-i ƙalbe D.

¹⁹²⁵ dōke: ƙoça D.

¹⁹²⁶ işidüp: işitdün D.

¹⁹²⁷ etmedin: eymeyesün D.

4. Geçirüp gerdenüme ş̄iri¹⁹²⁸ gibi tavk-ı elem
Eşk-i çeşmüm baña zencir-i cünün eyledi ğam
Kimselere¹⁹²⁹ olmadı hiç baña olan cevr¹⁹³⁰ ü sitem
Nedür ey kân-ı kerem bāri günāhum bilsem
Bunca feryādum işidüp¹⁹³¹ démedin dād édeyüm
Sen ki dād etmedin¹⁹³² ben kime feryād édeyüm
5. Dünyāda sencileyin bir şāh-ı ‘ālem¹⁹³³ yoğ iken
Devre¹⁹³⁴ ‘adlünde benim gibi gedā-dil yoğ iken
Dergeh-i Hāḫḫa mu‘ādil yüce menzil yoğ iken
Āh-ı mazlūm[a] aña varmaga hā’il yoğ iken
Bunca feryādum işidüp¹⁹³⁵ démedin dād édeyüm
Sen ki dād etmedin¹⁹³⁶ ben kime feryād édeyüm
6. Herkese eyledigin pādişāhum¹⁹³⁷ iḥsānı
Ḳul beşerdür ne ‘aceb olsa eger noḫşānı¹⁹³⁸
Bunca¹⁹³⁹ miḥnet[ünd]e ḫoma Şabri-i pür ‘isyānı¹⁹⁴⁰
[104b] Nola cürmüm çok ise ‘afv eyleye ol şehinşāhı¹⁹⁴¹

¹⁹²⁸ ş̄iri: ş̄ir D.

¹⁹²⁹ Kimselere: Kimseye D.

¹⁹³⁰ cevr: zulm D.

¹⁹³¹ işidüp: işitdün D.

¹⁹³² etmedin: eymeyesün D.

¹⁹³³ şāh-ı ‘ālem: şeh-i ‘ādil D.

¹⁹³⁴ Devre: Devr-i D.

¹⁹³⁵ işidüp: işitdün D.

¹⁹³⁶ etmedin: eymeyesün D.

¹⁹³⁷ eyledigin pādişāhum: pādişāhum eyler iken D.

¹⁹³⁸ Mısra, divanda 17. beyit 1. mısradır.

¹⁹³⁹ Bunca: Sinc-i D.

¹⁹⁴⁰ Mısra, divanda 16. beyit 2. mısradır.

¹⁹⁴¹ ‘afv eyleye ol şehinşāhı: ‘afv-ı şehenşeh ḫanı D.

Bunca feryādum işidüp¹⁹⁴² démedin dād édeyüm
Sen ki dād etmedin¹⁹⁴³ ben kime feryād édeyüm¹⁹⁴⁴

D-6

173

Mersîye-i İmâm Hüseyn Min Kelâm-ı Hayretî¹⁹⁴⁵

[107a] *mef' ulü / fâ' ilätü / mefâ' ilü / fâ' ilün*

1. Ey pâdişâh-ı zümre-i merdân yâ Hüseyn
Vey server-i gürüh-ı şehidân yâ Hüseyn
2. Ey cân-ı pâk-i Aḥmed ü Maḥmūd u Muştafâ
Ey nür-i dîde-i şeh-i Merdân yâ Hüseyn
3. Ey merdüm-i dü-çeşm-i cihân dîde-i Habeş
Vey tâc-ı devlet ser-i Süleymân yâ Hüseyn¹⁹⁴⁶
4. Ey ma' din-i fütüvvet vey kân-i luḫf u cüd¹⁹⁴⁷
Vey¹⁹⁴⁸ maḫzen-i mürüvvet ü iḫsân yâ Hüseyn¹⁹⁴⁹

¹⁹⁴² işidüp: işitdün D.

¹⁹⁴³ etmedin: eymeyesün D.

¹⁹⁴⁴ Hasan Kasır, *Sabrî Mehmed Şerif Dîvânı İnceleme-Karşılaştırmalı Metin* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1990, ss. 319-320.

¹⁹⁴⁵ **Mersîye-i İmâm-ı Hüseyn Men kellâ Hayretî:** DER MEDH-İ SA'İD A'NÎ HÜSEYN-İ ŞEHİD RADİYA'LLAHU TA'ALA 'ANHU D.

¹⁹⁴⁶ Beyit, divanda yoktur.

¹⁹⁴⁷ vey kân-i luḫf u cüd: ü ey baḫr ü kân-ı cüd D.

¹⁹⁴⁸ Vey: Ey D.

¹⁹⁴⁹ Beyit, divanda 3. beyittir.

5. Ey cevher-i ma'arife [bir] kâ[n]-i bî-kerân
Vey gevher-i haqâyıka 'ummân yâ Hüseyn¹⁹⁵⁰
6. Koç gibi yine cân kızusın eyledin revân
'İyd-ı cihād-ı ekbere kıurbân yâ Hüseyn¹⁹⁵¹
7. Ol ser ki gevher-i kân-ı sırr-ı ilâhidir¹⁹⁵²
Meydânda eyledüñ anı ğaltân yâ Hüseyn¹⁹⁵³
8. Gerden ki büsegâh-ı Resûl-i Hudâ idi
Çaldılar aña hañçer-i bürrân yâ Hüseyn¹⁹⁵⁴
9. Mâh-ı muharrem érüp¹⁹⁵⁵ yaķup taĝ-ı¹⁹⁵⁶ ğam gönül
Ķan aķıdır bu dîde-i giryân yâ Hüseyn¹⁹⁵⁷
10. Bir gün durur ki bu gün¹⁹⁵⁸ tutar mâtemüñ senüñ
Pîr ü cuvân u bende vü sultân yâ Hüseyn
11. Yer ü gök [ehli] cümle kıara yaşıldur bugün
Olup şaçuñ mişâli perişân yâ Hüseyn¹⁹⁵⁹

¹⁹⁵⁰ Beyit, divanda 4. beyittir.

¹⁹⁵¹ Beyit, divanda 5. beyittir.

¹⁹⁵² gevher-i kân-ı sırr-ı ilâhidir: kân-ı cevher-i sırr-ı İlâh idi D.

¹⁹⁵³ Beyit, divanda 6.beyittir.

¹⁹⁵⁴ Beyit, divanda 7. beyittir.

¹⁹⁵⁵ érüp: irdi D.

¹⁹⁵⁶ taĝ-ı: daĝ-ı D.

¹⁹⁵⁷ Beyit, divanda 8.beyittir.

¹⁹⁵⁸ durur ki bu gün: duru bu gün ki D.

¹⁹⁵⁹ Beyit, divanda 10. beyittir.

12. Urdu yüzine derd ile kef acıdı saña
Çün gördi bu muşîbeti 'ummân yâ Hüseyn¹⁹⁶⁰
- 13.[107b]Çağlayuban ağan şu değil göz yâşıdır¹⁹⁶¹
Oldu zamâne derd ile giryân yâ Hüseyn¹⁹⁶²
14. Taşlarla döğünüp açar şular geçce gündüz¹⁹⁶³
Sürer yüzini yerlere her ân yâ Hüseyn
15. Berķ oldu yine bir çağım âteş bu ğuşşadan
Ağlar şehâb u ra' d éder efġân yâ Hüseyn
16. Tâġ eyledi vücûduñ 'âşıklar¹⁹⁶⁴ gibi nücûm
Dökdi şafaķ bu mâtem için kan yâ Hüseyn
17. Şeb girdi kıara çullar mâtem tıutup şeheri
Çâk étdi dest-i ġamla giribân yâ Hüseyn
18. Döküp göz yâşı durup ağlar yasın yaşı¹⁹⁶⁵
Tâ şubġ olunca şem' -i şebistân yâ Hüseyn
19. Miskin¹⁹⁶⁶ kıurıdı kıanı vü yandı yaķıldı 'üd
Pür-âteş oldı micmer-i gerdân yâ Hüseyn

¹⁹⁶⁰ Beyit, divanda 11. beyittir.

¹⁹⁶¹ yâşıdır: yâşı durur D.

¹⁹⁶² Beyit, divanda 12. beyittir.

¹⁹⁶³ aķar şular geçce gündüz: ġiķe gündüz aķar şular D.

¹⁹⁶⁴ 'âşıklar: ışıklar D.

¹⁹⁶⁵ göz yâşı durup ağlar yasın yaşı: gözi yasın tıurup ağlar yasın yasın D.

¹⁹⁶⁶ Miskin: Müşkin D.

20. Yağup vücūd-ı nāzenini¹⁹⁶⁷ tāze tāze tağ¹⁹⁶⁸
Kana boyandı la' le-i nu' mān yā Hüseyn
21. Nāz ile şive ile kesildi şalınmadan
Bāğ-ı cihānda serv-i hūrāmān yā Hüseyn
22. Yıllar geçer ki gülmez açılmaz gül-ğoncası¹⁹⁶⁹
Pür-hūn derūn-ı ğonca-i ğandān yā Hüseyn
23. Abdāl-ı fāni gibi nemed-pūş olup durur
Hār-ı belāda bülbül-i nālān yā Hüseyn
24. Şunlar ki hānedānına kaşd étđi Aĥmedüñ
Démek olur mı anlara insān yā Hüseyn
25. Hāğdan saña vü ceddüne olduĥça çok selām
Olsun Yezīde la' net-i Yezdān yā Hüseyn
26. Dağı ol iki zālime la' net ki dédiler
Birine Şimr ü birine Mervān yā Hüseyn
- 27.[108a]Tā rüz-ı haşr olunca biz aradayız¹⁹⁷⁰ müdām
Ol kavm şūma¹⁹⁷¹ ĥaşılı yeksān yā Hüseyn

¹⁹⁶⁷ nāzenini: nāzükine D.

¹⁹⁶⁸ tağ: dāğ D.

¹⁹⁶⁹ ğoncası: taşı D.

¹⁹⁷⁰ biz aradayız: teberrādayuz D.

¹⁹⁷¹ Ol kavm şūma: şūm kavme D.

28. Başıma t̄ac ü gözime kuhl-i cilā yeter
Hāk-i reh-i gürūh-i muḥibbān yā Ḥüseyn
29. ʿİd-i murāda şol kişi érer cihānda kim
Yolunda kıldı cānını fedā¹⁹⁷² yā Ḥüseyn
30. Bir kelb-i bā vefādur eşiginde **Ḥayretī**
Sürme қаpundan eyleme nālān yā Ḥüseyn
31. Lāyık degil ki redd oluna rūz-i restaḥīz
Cān u dil ile bende-i fermān yā Ḥüseyn
32. Olmazsa em şefāʿ at-i ceddūn Ḥudā bilür ki¹⁹⁷³
Tutdı vücūdı¹⁹⁷⁴ ʿillet-i ʿişyān yā Ḥüseyn
33. Bir¹⁹⁷⁵ şerbet-i maḥabbet-i evlād ola meger
Olursa derdime¹⁹⁷⁶ yine dermān yā Ḥüseyn
34. Sāḳī-i bezm-i rūz-i cezā olıcaḳ atañ
Unutma cürʿ adan anı ol ān yā Ḥüseyn
35. Budur ümīdimiz ḳamu aḥbāb-ı ḥānedān
Maḥşer gününde ḳalmaya ʿaşşān yā Ḥüseyn¹⁹⁷⁷

D.4

¹⁹⁷² fedā: ḳurbān D.

¹⁹⁷³ bilür ki: bilür D.

¹⁹⁷⁴ Tutdı vücūdı: Dutdı vücūd D.

¹⁹⁷⁵ Bir: Bu D.

¹⁹⁷⁶ derdime: derdine D.

¹⁹⁷⁷ Mehmed Çavuşoğlu ve M. Ali Tanyeri, *Ḥayretī Dīvan Tenkidli Basım*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1981, ss. 2-12.

Ġazel-i Ĥayretī*mefā'īlün / mefā'īlün / fe'ülün*

1. Muĥabbet mülkinüñ sulţānidur 'ıŝķ
Mevedded 'āleminüñ cānidur 'ıŝķ
2. Kimi öldürse bulur ['ömr-i] sermed
Temāşā cāna¹⁹⁷⁸ cānlar cānidur 'ıŝķ
3. Bileyim¹⁹⁷⁹ dērsen ey ŧālib-i Ĥaķ
Ĥaķīķat gencinüñ vīrānidur¹⁹⁸⁰ 'ıŝķ
- 4.[108b]Cihān 'aşkıyla olmuştur 'imāret
Ĥaķīķat gevherinüñ kānidür¹⁹⁸¹ 'ıŝķ
5. Ne bilsün **Ĥayretī** 'ıŝķı her ādem
Ĥaķķuñ bir luţf[udur] iĥsānidur 'ıŝķ¹⁹⁸²

D.181**Ġazel-i Aĥmedī Taĥmīs-i Ĥayretī***me'ülü / mefā'ilün / me'ülü / mefā'ilün*¹⁹⁷⁸ cāna: kıl ne D.¹⁹⁷⁹ Bileyim: Bulaym D.¹⁹⁸⁰ gencinüñ vīrānidur: gevherinüñ kānidur D.¹⁹⁸¹ gevherinüñ kānidür: gencinün vīrānidur D.¹⁹⁸² Mehmed Çavuşoĝlu ve M. Ali Tanyeri, *Ĥayretī Dīvan*, s. 246.

1. Yārun ruḥ u zūlfinde gör küfr ile ĩmānı¹⁹⁸³
Vechine nazar kıl baḡ gör āyet-i Qur'ānı
Dil ḥānesini pāk ét gör anda ol¹⁹⁸⁴ sultānı
Ey ḡālib olan ʿāşık¹⁹⁸⁵ seyr étmege cānānı
Dikkatle temāşa kıl her gördiḡün insānı
2. Ol peykeri¹⁹⁸⁶ cānānı¹⁹⁸⁷ kim şūret-i raḡmāndur
Veçhünde olan ḡaṡlar hep āyet-i Qur'āndur
El-mü'minü mir'ātün Ḥaḡdan saña bürhāndur
Āyine-i sübhānı çün şūret-i insāndur¹⁹⁸⁸
Bu ayineye gel baḡ gör şūret-i Raḡmānı
3. Şādıḡları imiş yārun ʿāşıklar u şādıḡlar¹⁹⁸⁹
Cān gözin açup¹⁹⁹⁰ Ḥaḡḡuñ envārına lāyıklar
Ger görse ʿaceb midür cānānı uyanıklar
Şūretde görünmez cān dérlerse münāfıklar
Sen cāna nazar kılsın görmek dilegen¹⁹⁹¹ anı
4. Zihninde riya olsa gelmez bu yola zāhid
Şanma bu ʿamel birle¹⁹⁹² firdevsi bula zāhid
Dīdār-ı şehūdünde¹⁹⁹³ bī-behre ola zāhid

¹⁹⁸³ zūlfinde gör küfr ile ĩmānı: zūlfün gör bil küfri vü ĩmānı D.

¹⁹⁸⁴ ol: o D.

¹⁹⁸⁵ ʿāşık: ʿārif D.

¹⁹⁸⁶ Ol peykeri: Şol şūret-i D.

¹⁹⁸⁷ cānānı: cānānsın D.

¹⁹⁸⁸ Āyine-i sübhānı çün şūret-i insāndur: Çün āyine-i cānān ol şūret-i Raḡmāndur D.

¹⁹⁸⁹ Şādıḡları imiş yārun ʿāşıklar u şādıḡlar: ʿĀşıklar imiş yāruñ şādıḡları ʿāşıklar D.

¹⁹⁹⁰ açup: açan D.

¹⁹⁹¹ dilegen: dileyen D.

¹⁹⁹² ʿamel birle: amellerle D.

¹⁹⁹³ Dīdār-ı şehūdünde: Dīdār şafāsından D.

Sen h̄usn-i dil-ārādan göz yumsa nola zāhid
Huffāş gözi görmez h̄urşīd-i dıraḥşānı¹⁹⁹⁴

5. Çün *aḥsen-i taḳvīm*¹⁹⁹⁵ nā-Ḥaḳ d̄er imiş münkir
Gerçeklere¹⁹⁹⁶ ṭa' n eyler kūr u kūr imiş münkir
İnşāf édelim¹⁹⁹⁷ billāhi özge ḥar imiş münkir¹⁹⁹⁸
Maḥbūb temāşāsın men' eyler imiş münkir¹⁹⁹⁹
Kör gözlerinūn nūrı yoḳdur göremez anı²⁰⁰⁰

6. Şol m̄uy-miyānundan cānā bir eşer duysam²⁰⁰¹
Bā-' ayn-ı ' ināyetle men²⁰⁰² m̄ura nazar duysam²⁰⁰³
Ey dilber-i rūḥānī cān sırrın eger duysam²⁰⁰⁴
Men ḥātem-i la' linden bir zerre ḥaber duysam²⁰⁰⁵
Bir ḥabbeye almazdum şad mülk-i Süleymānı

7. Ey **Ḥayretī** yüzün sür ḥāk-i der-i cānāna
[109a] Emr²⁰⁰⁶ oldı sücūd eyle ol şuret-i Raḥmāna²⁰⁰⁷
Rāz-ı dil-i pür-derdi insān[a] dé insāna

¹⁹⁹⁴ Bent, divanda 5. benttir.

¹⁹⁹⁵ *aḥsen-i taḳvīm*: (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yarattık). Tin, 95/4.

¹⁹⁹⁶ Gerçeklere: ' Āşıklara D.

¹⁹⁹⁷ édelim: ide D.

¹⁹⁹⁸ Mısra, divanda 4. bent 4. mısradır.

¹⁹⁹⁹ Mısra, divanda 4. bent 3. mısradır.

²⁰⁰⁰ Bent divanda 4. benttir.

²⁰⁰¹ duysam: ṭuysam D. Bent boyunca bu şekildedir.

²⁰⁰² men: bu D.

²⁰⁰³ Mısra, divanda 6. bent 3. mısradır.

²⁰⁰⁴ Mısra, divanda 6. bent 4. mısradır.

²⁰⁰⁵ Men ḥātem-i la' linden bir zerre ḥaber duysam: Esrār-ı dehānuñdan ey la' li şeker duysam D. Mısra, divanda 6. bent 2. mısradır.

²⁰⁰⁶ Emr: Vaḳt D.

²⁰⁰⁷ şuret-i Raḥmāna: Ḥazret-i Sultāna D.

Esrār sözini²⁰⁰⁸ Aḥmed keşf eyleme nādāna
Ḥayvāna maḥal görme bu²⁰⁰⁹ çeşme-i ḥayvāni²⁰¹⁰

D.8

176

Mersiye-i Ḥazret-i Şāfi

[111a] *mef' ulü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün*²⁰¹¹

1. Ey nūr-ı çeşm-i Aḥmed-i Muḥtār yâ Ḥüseyn
Ey yâdigâr-ı Ḥayder-i Kerrār yâ Ḥüseyn²⁰¹²
2. Ey cān u dil seririne sultān yâ Ḥüseyn
Vey Kerbelāda şāh-ı şehidān yâ Ḥüseyn²⁰¹³
3. Çeşm ü çerāğ-ı 'āleme nūr-ı cemāl-i Ḥaḳ
Cān u²⁰¹⁴ cihāna rahmet-i Raḥmān yâ Ḥüseyn²⁰¹⁵
4. Rūşen yüzünde sūre-i *ve'ş-şems-i ve'd-duḥā*²⁰¹⁶
Şānında nāzil āyet-i Ḳur'ān yâ Ḥüseyn²⁰¹⁷

²⁰⁰⁸ sözini: sözün D.

²⁰⁰⁹ bu: sen D.

²⁰¹⁰ Çavuşoğlu ve Tanyeri, *Hayretü Dîvan*, ss. 83-84.

²⁰¹¹ Mersiye, eserde (Ergun, 1930) 29 beyittir.

²⁰¹² Beyit, eserde (Ergun, 1930) yoktur.

²⁰¹³ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 1.beyittir.

²⁰¹⁴ Cān u: Cān-ı (Ergun, 1930).

²⁰¹⁵ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 2.beyittir.

²⁰¹⁶ *ve'ş-şems-i ve'd-duḥā*: Güneşe ve kuşluk vaktindeki aydınlığa. Şems, 91/1.

²⁰¹⁷ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 3.beyittir.

5. Hāk-i rehūn²⁰¹⁸ atında Őehā seng-i rīzedir
Dürr-i  adenle la l-i BedaŐān yā Hüseyn²⁰¹⁹
6. Hüsniñ gülünde olmaya bir berg-i sebzce
Bāĝ-ı behişt ü ravza-i Rıdvān yā Hüseyn²⁰²⁰
7. Ceddüñ Resül-i pāk atan Őāh Murtazā
 Ammiñ  akil ü Ca fer-i ayyār²⁰²¹ yā Hüseyn²⁰²²
8. Ey nür-ı çeşm-i Fāıma mabüb-ı ins ü cān
İñletdi bizi minet-i devrān yā Hüseyn²⁰²³
9. Māh-ı muarrem érdi dem-i mātem oldu āh
Oldı bu ayda gün gibi pinhān yā Hüseyn²⁰²⁴
10. an aĝladı Őafada Őehā Őefatinden²⁰²⁵ āh
Ol dem ki étdiler seni urbān yā Hüseyn²⁰²⁶
11. Devri zamāne döndi vü  ālem yaıldı Şan
utdı cihānı nāle vü efgān yā Hüseyn²⁰²⁷

²⁰¹⁸ Hāk-i rehūn: Hāl-i ruhın (Ergun, 1930).

²⁰¹⁹ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 5. beyittir.

²⁰²⁰ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 4. beyittir.

²⁰²¹  akil ü Ca fer-i ayyār: imām-ı din Şeh-i merdān (Ergun, 1930).

²⁰²² Beyit, eserde (Ergun, 1930) 6. beyittir.

²⁰²³ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 7. beyittir.

²⁰²⁴ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 8. beyittir.

²⁰²⁵ Őafada Őehā Őefatinden: felekte Őafak Őefkatinde (Ergun, 1930).

²⁰²⁶ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 9. beyittir.

²⁰²⁷ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 10. beyittir.

12. Mâtem donuñu giydi bulutlar bölük bölük
Bārān ğamınla ıopdı çü tūfān yā Hüseyn²⁰²⁸
- 13.[111b]Gökler boyandı göge²⁰²⁹ ğün giydi ıaralar
Maıv oldu arada meh-i tābān yā Hüseyn²⁰³⁰
14. Yırttı yüzini nāhūn-i ğasretle²⁰³¹ mihr ü māh
Ağladı yer ü gök saña yeksān yā Hüseyn²⁰³²
15. Çarıuñ büküldü beli vü şındı seyyāresi²⁰³³
Encüm saçıldı yere çü bārān yā Hüseyn²⁰³⁴
16. Deryālar acıdı saña aıar şular daıı
Taşlar alup döğündi Firāvān yā Hüseyn²⁰³⁵
17. Kıanlar döküp fığān ile her kışı der ki āh
Kanı noldı şol sevgili cānān yā Hüseyn²⁰³⁶
18. Ğül gibi çehre kıana boyandı fıırāk ile
Çāk étse ‘ tān mı²⁰³⁷ ğonca ğirībān yā Hüseyn²⁰³⁸

²⁰²⁸ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 11. beyittir.

²⁰²⁹ göge: mâteme (Ergun, 1930).

²⁰³⁰ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 12. beyittir.

²⁰³¹ Mecmuada üstü çizilidir ve kelimenin üstünde “mihnetle” yazmaktadır.

²⁰³² Beyit, eserde (Ergun, 1930) 13. beyittir.

²⁰³³ seyyāresi: sitāresi (Ergun, 1930).

²⁰³⁴ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 14. beyittir.

²⁰³⁵ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 15. beyittir.

²⁰³⁶ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 16. beyittir.

²⁰³⁷ Mecmuada üstü çizilidir ve kelimenin altında “aceb mi” yazmaktadır.

²⁰³⁸ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 17. beyittir.

19. Sünbül saçını çözdü vü gül gitdi kendinden
Süsen²⁰³⁹ elinde hançer-i bürrân yâ Hüseyn²⁰⁴⁰
20. Éder zebân-ı hâl ile kanı ne²⁰⁴¹ yeredür
Şimr ü²⁰⁴² la' in ü nekbet-i Mervân yâ Hüseyn²⁰⁴³
21. Āl-i Resûle kanğı yüzi kara böyle éder
Olsun Yezîde la' net-i Yezdân yâ Hüseyn²⁰⁴⁴
22. Her kim seni vü âlini cāmı gibi sevmese
İtten beterdir ol nice insân yâ Hüseyn²⁰⁴⁵
23. Bezm-i gamında âteş-i hasretle yanmayan
Olsun hemîşe ney gibi nâlân yâ Hüseyn²⁰⁴⁶
24. Derdâ²⁰⁴⁷ ki taş-ı çerh-i felek hânedânına
Gâhî içürdi zehr gehi²⁰⁴⁸ kan yâ Hüseyn²⁰⁴⁹
- 25.[112a]Sen deşt-i Kerbelâda şusuz bize bunda²⁰⁵⁰ âh u vâh
Yere mi geçdi çeşme-i hayvân yâ Hüseyn²⁰⁵¹

²⁰³⁹ Mecmuada üstü çizilidir ve kelimenin altında “süzân” yazmaktadır.

²⁰⁴⁰ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 18. beyittir.

²⁰⁴¹ kanı ne: kim kangı (Ergun, 1930).

²⁰⁴² Şimr ü: Şimr-i (Ergun, 1930).

²⁰⁴³ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 19. beyittir.

²⁰⁴⁴ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 20. beyittir.

²⁰⁴⁵ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 21. beyittir.

²⁰⁴⁶ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 22. beyittir.

²⁰⁴⁷ Mecmuada üstü çizilidir ve üstünde “ devrân ” yazmaktadır.

²⁰⁴⁸ gehi: gibi (Ergun, 1930).

²⁰⁴⁹ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 23. beyittir.

²⁰⁵⁰ bize bunda: bunda (Ergun, 1930).

²⁰⁵¹ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 24. beyittir.

26. Dervîşim āstānına yüz süre gelmişim
Şāh-ı keremsin eylegil ihsān yā Hüseyn²⁰⁵²
27. Maḥşer gününde el benim etek senün şehā
Çomağıl anda teşne vü uryān yā Hüseyn²⁰⁵³
28. Çandır şerāb-ı Kevşere Şāfi kulunı sen
Geydir libās-ı ħulle-i Rıdvān yā Hüseyn²⁰⁵⁴
29. Raḥmet seni sevip yolına cān vérenlere²⁰⁵⁵
Olsun hemîşe ħil' at-ı ĩmān²⁰⁵⁶ yā Hüseyn²⁰⁵⁷
30. Olsun kamu muḥabbet devrini yaz iki gün
Şerāb-ı na' ĩm ni' met-i ğufrān yā Hüseyn²⁰⁵⁸
31. Olsun saña vü āline rūḥü'l- emīn müdām
Kerrübīlerle medḥ ü şenāḥ'ān²⁰⁵⁹ yā Hüseyn²⁰⁶⁰

177

Nutḳ-ı İrşādī

[114a] *fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün*

²⁰⁵² Beyit, eserde (Ergun, 1930) 25. beyittir.

²⁰⁵³ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 26. beyittir.

²⁰⁵⁴ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 27. beyittir.

²⁰⁵⁵ vérenlere: verenlerin D.

²⁰⁵⁶ ħil' at-ı ĩmān: ħil' atı elvān (Ergun, 1930).

²⁰⁵⁷ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 28. beyittir.

²⁰⁵⁸ Beyit, eserde (Ergun, 1930) yoktur.

²⁰⁵⁹ Kerrübīlerle medḥ ü şenāḥ'ān: Kerrübīyanla hemd ü şenāḥān (Ergun, 1930).

²⁰⁶⁰ Ergun, *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri 19' uncu asra kadar*, ss. 236-238./ Beyit, eserde (Ergun, 1930) 29. beyittir.

1. Ehl-i dilden Şimdi rağbeti aldırdılar
Kesdiler en' am u lufuñ Őefati aldırdılar
2. Bir muabbet edecek adam mı aldı dnyede
Büsbütün zırā aradan ülfeti aldırdılar
3. Hāb u nāza vėrdiler mehpāreler hırŐid-veş
' AŐ-ı bī-āreden ünsiyyeti aldırdılar
4. Derd-mend İrŐādiyā kimden umarsuñ ilticā
Şimdi dervīŐlerden erler himmeti aldırdılar

[114b]

178

azel-i Vadetī

[115a] *fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün*

1. Baş eküp burc-ı felekden yine rüz-ı ezeli
DoĖdı²⁰⁶¹ hırŐid-i kemāl-i ezeli lem-yezeli
Menzil edendi meger hāne-i burc-ı ameli
Şem'-i batı[n] uyarup eyledi rüşen Zuali
Gün gibi Şu' le Őalup²⁰⁶² ' āleme ' ilm ü ' ameli
' Ālemi altına aldı²⁰⁶³ amu nūr u zıllı

²⁰⁶¹ Doğdı: Toğdı D.

²⁰⁶² Őalup: virüp D.

²⁰⁶³ aldı: alup D.

Biñ güneş ʔoğsa bulunmaz anuñ aşlā bedeli
Hāq çerāğūñ uyarup eyledi izhār celī²⁰⁶⁴
Döşeyüp²⁰⁶⁵ hān-ı velāyetle kerāmāt-ı velī²⁰⁶⁶
Bir nazarda édüp āsūde niçe kör ü şeli²⁰⁶⁷
Maẖhar-ı nūr-ı Nebī maẖzen-i esrār-ı ‘ Alī
Pīr-i erkān-ı ʔariqat Hācı Bektāş Velī

2. Nokṡa-i nūn-ı Nebī nüṡa-i Qur’an oldur
Bā-i bismillāh ile sūre-i Raḥmān oldur
Ehl-i inkār olanuñ küfrine ĩmān oldur
Şeb-i zulmetde güneş tek meh-i tābān oldur
Rūz-ı maẖşerde dila mihr-i dıraḡşān oldur²⁰⁶⁸
Hāste dil cānına cān derdine dermān oldur²⁰⁶⁹
Fuṡarā ‘ askerine server-i sulṡān²⁰⁷⁰ oldur²⁰⁷¹
Hüccet-i ḡaṡ ‘ ile delīl-i²⁰⁷² bürhān oldur²⁰⁷³
Ḳābil-i ḡavl ü maḡālāt-ı ‘ azīzān oldur²⁰⁷⁴
Ser-i pīrān-ı ‘ Acem şāh-ı Ḥorāsān oldur²⁰⁷⁵
Maẖhar-ı nūr-ı Nebī maẖzen-i esrār-ı ‘ Alī
Pīr-i erkān-ı ʔariqat Hācı Bektāş Velī

²⁰⁶⁴ celī: velī D. Mısra, divanda 1. bent 10. mısradır.

²⁰⁶⁵ Döşeyüp: Devşirüp D.

²⁰⁶⁶ velī: ‘ Alī D. Mısra, divanda 1. bent 9. mısradır.

²⁰⁶⁷ kör ü şeli: kör şelli D. Mısra, divanda 1. bent 8. mısradır.

²⁰⁶⁸ Mısra, divanda 2. bent 6. mısradır.

²⁰⁶⁹ Mısra, divanda 2. bent 5. mısradır.

²⁰⁷⁰ sulṡān: merdān D.

²⁰⁷¹ Mısra, divanda 2. bent 8. mısradır.

²⁰⁷² delīl-i: āyet-i D.

²⁰⁷³ Mısra, divanda 2. bent 7. mısradır.

²⁰⁷⁴ Mısra, divanda 2. bent 10. mısradır.

²⁰⁷⁵ Mısra, divanda 2. bent 9. mısradır.

3.[115b]Zübde-i nesl-i Muḥammed güher-i şîr-i Hudâ

Ḥasan ile Ḥüseyn sırrını kıldı peydâ
‘ Âbid ü Bâkır u Şâdıḳdan olup râh-nümâ
Cedd-i ḥod Kâzım idi ibn-i ‘ Alî Mûsâ Rızâ
Şâh Taḳî ile Naḳî ‘ Askerîdir rûz-i çerâ²⁰⁷⁶
Mehdi-i nuṭḳ-ı beyân faẓl-ı Hudâ nûr-ı Hudâ
Ehl-i beytûn çırâḡuñ uyarup eyledi²⁰⁷⁷ iḫyâ
Şem‘-i Ḥaḳdur ki vérir ḥaşre degin nûr-ı zıyâ
Nûr-ı çeşm-i budelâ pertev-i mihr-i a‘ lâ
Ḳayşer-i Rûm anuñ oldu eşiginde²⁰⁷⁸ gedâ
Mazhar-ı nûr-ı Nebî maḥzen-i esrâr-ı ‘ Alî
Pîr-i erkân-ı tariḳat Ḥâcı Bektâş Velî

4. Çâr-ḍarb ile anuñdır elif ü tiḡ ü tırâş
Ser ü rişle burût oldu dilâ hem daḡı o kaş²⁰⁷⁹
Ḳutlu başdır ki çeke[r] sikkesini ‘ aşḳ ile ḳaş
Münkirüñ ḳalbine yazılmadı mühr-i Bektâş²⁰⁸⁰
Aña ḳurbân olanuñ yoluna biñ cân eyle baş²⁰⁸¹
Sikke-i şâhiye²⁰⁸² lâyıḳmı olur her ḳara tâş²⁰⁸³
Gün yüzün niçe görür şa‘ şa‘ [lar]dan ḥuffâş²⁰⁸⁴
Münkir olma gözün aç eyleme ḡaflet [ey] ḳardaş²⁰⁸⁵
Nûr-ı Ḥaḳḳı görebilmez²⁰⁸⁶ nitekim ‘ aḳl-ı ma‘ âş

²⁰⁷⁶ ‘ Askerîdir rûz-i çerâ: ‘ Askerî-i rûz-ı baḳâ D..

²⁰⁷⁷ çırâḡuñ uyarup eyledi: ocaḡın eyledi ey dil D.

²⁰⁷⁸ anuñ oldu eşiginde: eşiginin anuñ olurdu D.

²⁰⁷⁹ Bu beyit Sadeddin Nüzhet’in eserinde (Ergun, 1930,) vardır; ; ancak divanda yoktur.

²⁰⁸⁰ Mısra, divanda 4. bent 5. mısradır.

²⁰⁸¹ Mısra, divanda 4. bent 2. mısradır.

²⁰⁸² şâhiye: şâhî D.

²⁰⁸³ Mısra, divanda 4. bent 6. mısradır.

²⁰⁸⁴ Mısra, divanda 4. bent 3. mısradır.

²⁰⁸⁵ Mısra, divanda 4. bent 7. mısradır.

²⁰⁸⁶ görebilmez: göremezmiş D.

Fāş ğuyem ki berü ğāfil-i gümrāh mübāş
Mazhar-ı nūr-ı Nebī maḥzen-i esrār-ı ‘ Alī
Pīr-i erkān-ı ʔarīḳat Hācı Bektāş Velī

5.[116a]Evlıyānuñ birisi bir gün olup şīre süvār

Yılanı²⁰⁸⁷ ʔamçı édüp eyledi ‘ azm-i dīdār
Lāzım oldu ki²⁰⁸⁸ aña ʔarşu ʔıḳa pes hünkār
Bindi bir tāş ʔayaya ol şeh-i ‘ ālī-mıḳdār
Emr édüp yūri dēdi²⁰⁸⁹ yürüdi ol dem dīvār
Dédiki cānlu²⁰⁹⁰ yürütmek [iñen] azdur[dı] ey yār
Hüner oldur yürüye cānsuz ikeñ bir²⁰⁹¹ kühsār
Kāfir-i muḳlaḳ olur her kim éderse inkār
Bunuñ emşāli niçe ʔıldı velāyet²⁰⁹² izhār²⁰⁹³
Biñde birin démege bende yoḳdur mıḳdār
Mazhar-ı nūr-ı Nebī maḥzen-i esrār-ı ‘ Alī
Pīr-i erkān-ı ʔarīḳat Hācı Bektāş Velī

6. Yüz biñ ihlās ile on iki imāmuñ ʔulıyuz

Vech-i ḥātemde olan nuḳ u kelāmuñ ʔulıyuz²⁰⁹⁴
Ādeme secde éden rükn ü ʔıyāmuñ ʔulıyuz²⁰⁹⁵
Ehl-i beyt ile olan sırr-ı selāmuñ ʔulıyuz²⁰⁹⁶

²⁰⁸⁷ Yılanı: İlanı D.

²⁰⁸⁸ oldu ki: olur ki D.

²⁰⁸⁹ yūri dēdi: didi yūri D.

²⁰⁹⁰ Dédiki cānlu: Didı canluyı D.

²⁰⁹¹ bir: bu D.

²⁰⁹² velāyet: kerāmet D.

²⁰⁹³ velāyet-i izhār: kerāmet izhār D.

²⁰⁹⁴ Mısra, divanda 6. bent 7. mısradır.

²⁰⁹⁵ Mısra, divanda 6. bent 2. mısradır.

²⁰⁹⁶ Mısra, divanda 6. bent 3. mısradır.

Tāc-ı Bektāşi²⁰⁹⁷ çeküp şanma ‘ avāmuñ kılıyuz²⁰⁹⁸
Fuḡarā içre dénen ḡavl ü peymānuñ kılıyuz²⁰⁹⁹
Rūm-ı²¹⁰⁰ şādıklarā abdāl maḡāmuñ kılıyuz²¹⁰¹
Şey’elillāh mevālī-i ‘ izāmuñ kılıyuz²¹⁰²
Kemterin kemteriyüz ya‘ nī ‘ ālemün²¹⁰³ kılıyuz²¹⁰⁴
Ḥasretüz dergehine şāh-ı enamuñ²¹⁰⁵ kılıyuz²¹⁰⁶
Mazhar-ı nūr-ı Nebī maḡzen-i esrār-ı ‘ Alī
Pīr-i erkān-ı ṡarīḡat Ḥācı Bektāş Velī

7.[116b]‘ Āşıkāne nefesini²¹⁰⁷ **Vahdeti** megdāna²¹⁰⁸ ilet
‘ Āşık²¹⁰⁹ megdānını²¹¹⁰ gözle şeh-i²¹¹¹ merdāna ilet
Yüzini yere sürüp cānını²¹¹² dīvāna ilet
Bāde-i ‘ aşk ile lā-ya‘ ḡil ü mestāne ilet
İsm-i resmī²¹¹³ ‘ Alīdür mürşid-i erkāna ilet
Nice mürşid nazarı ekmel-i insāna ilet
Ya‘ nī Sulṡān Balımun naḡdı olan cāna ilet
Fuḡarā hayline ser-‘ asker ü sulṡāna ilet
Dergeh-i şāh-ı felek kadr u melek-şāna ilet

²⁰⁹⁷ Bektāşi: Bektāş D.

²⁰⁹⁸ Mısra, divanda 6. bent 10. mısradır.

²⁰⁹⁹ Mısra, divanda 6. bent 8. mısradır.

²¹⁰⁰ Rūm-ı: Rum D.

²¹⁰¹ Mısra, divanda 6. bent 5. mısradır.

²¹⁰² Mısra, divanda 6. bent 9. mısradır.

²¹⁰³ ‘ ālemün: gulāmuñ D.

²¹⁰⁴ Mısra, divanda 6. bent 4. mısradır.

²¹⁰⁵ enamuñ: imāmuñ D.

²¹⁰⁶ Mısra, divanda 6. bent 6. mısradır.

²¹⁰⁷ nefesini: nefesün D.

²¹⁰⁸ megdāna: meydāna D.

²¹⁰⁹ ‘ Āşık: ‘ Işık D.

²¹¹⁰ megdānını: meydānını D.

²¹¹¹ şeh-i: şāh-ı D.

²¹¹² cānını: cānib-i D.

²¹¹³ resmī: sersem D.

Ꞑuş dilin fehm edici zāt-ı Süleymāna ilet
Mazhar-ı nūr-ı Nebī maḥzen-i esrār-ı ‘ Alī
Pīr-i erkān-ı ṭarīkat Hācı Bektāş Velī²¹¹⁴

D.16

179

Ġazel-i Ża‘ fī Taḥmīs-i Vaḥdeti

mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün

1. Müsem mādan tecellī eyleyen envār-ı esmādur
Ne esmādur ki her biri yine ayn-ı müsem mādur
Peder kuvvet dehen Meryem ḥurūf u şavt ‘ İ sādur
Bu eşyā ḳaṭrelerindür (ki) mevc-i [esmā] zāt-ı deryādur
Ne deryādurki mevcinden anuñ bir ḳatre eşyādur²¹¹⁵
2. Kimi gelmekde eşyānuñ kimisi olmada sālif
Kimi maḳşūdına vāşıl kimisi ḥāsir ü ḥā’lif
Bu sırıa zāhid-i nādān degüldür lā-cerem vāḳıf
Şu’ unāt-ı ilāhiye nihāyet yoḳdur ey ‘ arif
Oḳuyup *küllü yevm* āyetin fehm ét ne ma‘ nādur
3. Ezelden ‘ ādet olmuşdur ṭarīḳ-i Ḥaḳda²¹¹⁶ ey hem-rāh
Gözin ‘ ayne’l-yaḳīndan aç naḳar ḳıl sırıa ol āgāh
Bugün geydigini yarın²¹¹⁷ daḥı geymes olanlar şāh

²¹¹⁴ Yılmaz Öztürk, *16. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vaḥdeti'nin Divan'ının Tenkitli Metni* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul 2006, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 209891), ss. 40-42.

²¹¹⁵ eşyādur: deryādur D.

²¹¹⁶ Ḥaḳda: Ḥaḳdur D.

²¹¹⁷ yarın: bir gün D.

Tecellî eylemez bir şüret ile iki kez Allāh
Görür her lahzada bir ān u bir şān ol ki binādur

4.[117a]Ṭahāret birle mescid-reh olup ‘ işyānına tā’ib
Vücūd-ı ğayrı-ı maḥv eyle kemāl-i ayna ol rāġib
Bu mezhebe qarār eyle bu kavle oluben zāhib
Tecellîde tesellî bulmaġa sa‘ y ét budur ey tālib
Kalanı bu ṭarīḳ-i ġurrede²¹¹⁸ bir ḳurı ġavġādur

5. Ḥarābāt ehli fark étmez binā-yı mescid ü deyrî
Seçilmez yanlarında kimsenüñ ḡayrı ile şerri
Ḥudāya ‘ aşık olanlar bilürler luḡ ile ḳahrı
Egerçe şüretā ism ü müsem mā görünür ġayrı
Ḥaḳīḳatde ol esmā dédigün ‘ ayn-ı müsem mādur

6. Unudup²¹¹⁹ şüret-i zühdi edā édüp ‘ ibādātın
Ḥudādan rüz-ı āḡirde²¹²⁰ ṭaleb eyle²¹²¹ mükāfātın
Yine kendü yolun kendü urabilmez ḳuşūrātın
Ne [bilsün] zāhid-i efsürde-dil bu ‘ aşḳ ḡālātın
Yine ‘ aşık olan añlar bunu bir özge ma‘ nādur²¹²²

7. Gözin²¹²³ aç **Vahdeti** gör kim tecellî eyledi Allāh
‘ İyān oldı cihāt-ı sitte içre *şemme veḡhu ’llāh*²¹²⁴

²¹¹⁸ ġurrede: ‘ ışḳda D.

²¹¹⁹ Unudup: Urınup D.

²¹²⁰ āḡirde: maḡşerde D.

²¹²¹ eyle: idüp D.

²¹²² ma‘ nādur: sevdādur D.

²¹²³ Gözin: Gözüñ D.

²¹²⁴ *şemme veḡhu ’llāh*: Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü oradadır. Bakara, 2/115.

Cem[‘]-i²¹²⁵ eşyā dil oldı ‘ārife söyler beyān Allāh
Vemā yentīku²¹²⁶ demine éreli Zā‘ fī bi-ḥamdi’llāh
Kelāmu’llāh-ı nāṭıkdur özi²¹²⁷ Ḥaḫ ile güyādur²¹²⁸

D.6

180

Ġazel-i Zā‘ fī Taḥmīs-i Muḫīmi

[119a] *fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün*

1. Dilberā bildim senüñ vechüñ kitābu’llāhdur
Naḫş-i ḳudret ‘ilm-i ḫikmet sırr-ı faẓlu’llāhdur
Şāhidim Ḥaḫdur dilimde *ġul keḫbu’llāhdur*²¹²⁹
Her ne söz söylenürse ‘ayn-ı kelāmu’llāhdur
Vāḳıf olmayan bu sırra lācerem gümrāhdur
2. Bir şecerdür ḳāmetüñ ol ḫüsn-i bī-hemtā ile
Gösterür pes mu‘ cizātuñ ol yedi beyzā ile
Hemdem olduḫ ‘āşıḫ Ṭurunda yine Mūsā ile
Añladum bildüm rumūzı ‘ilmü’l-esmā ile
Menzil-i insān-ı kāmil bir ulu dergāhdur
3. Ey perī peyker görünmez vaşfa gelmez işlerüñ
‘Āşıḫa cānlar baġışlar ey perī cünbişlerüñ

²¹²⁵ Cem[‘]-i: Ḳamu D.

²¹²⁶ Vemā yentīku: Vebih yanṭıḫ D./ Vemā yentīku: Ve konuşmaz. Necm, 53/3.

²¹²⁷ özi: özüñ D.

²¹²⁸ Öztürk, 16. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdeti'nin Divan'ının Tenkitli Metni, ss. 25-26.

²¹²⁹ ġul keḫbu’llāh: De ki, Allah yeter. Rad, 13/43.

Hokka la' l-i şadef dürr-i 'adendür dişlerün
Höş müferrah hatt-ı reyhândır yazılmış kaçlaruñ
Niçe rüşen kalemsün kim defteri Allâhıdur

4. Vâ' izi Haqquñ kelâmuñ halka evşâf etmege
Kendüni 'irfân içinde ehl-i 'irfân etmege
Haq kelâmuñ işidüp haq söze inşâf etmege
Mâye-i taqlîdden âyineni şâf etmege
Fazl-ı Haqdan feyz olan envâr-ı rûhu'llâhdur

5. Haqqı gör hâkî siyehden cism-i şüret lahm éder
Münkiri efsürde-dil yaqup o yüzden hem? éder
Ey **Mukîmî** Haq cemâlün gör ne Haqqı rahm éder
Za' fiyâ şaçe'l-kamer sırrını her kim fehm éder
Âsumân-ı 'âlem üzre ol münevver mâhıdur

181

Ġazel-i ŞâdıĠ Cemâlî

[121a] *mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün*

1. Hudâyâ étme hâli dâ'imâ dilden şükür ismün
Gözümden dür kıılma pertevi envâr-ı nür ismün
Enîs ét dem bu dem bu qalbe bî-şabra şor ismün
Baña ġayret müyesserle kııl virdüm ġayur ismün
Ya mahv ét levh-i 'usbândan bu 'abd-i pür-kuşûr ismün
Yâhûd esmâ-i hüsnâdan çıkar yâ Rab Ġafûr ismün²¹³⁰

²¹³⁰ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

2. Me‘āşî cürmini ‘afv etmek iken rûz u şeb kârın
‘Iyân iken zünüb ehline remz-i nâm-ı ğuffāruñ
‘Uyûb-ı kâ’inātuñ setr éderken ism-i settāruñ
Kerīmā geçmemek lâyıķ mı cürminden bu ğamḥ‘āruñ
Ya maḥv ét levḥ-i ‘usbāndan bu ‘abd-i pür-ķuşūr ismüñ
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab Ğafūr ismüñ
3. Geldük ‘āleme cürmim şinā‘ atdur baña hep kār
‘İbādet ķılmağa koymaz heves bu ķalb-i nā-hemvār
Éderken bir günāhı nādım olup biñ kez istigfār
Revāmı rûz-ı maḥşerde benim ḥālim ola düşvār
Ya maḥv ét levḥ-i ‘usbāndan bu ‘abd-i pür-ķuşūr ismüñ
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab Ğafūr ismüñ
4. Ola ḥāşā ki vaḥdāniyyetüñ ḥaķķında inkārım
Resûlüm Muştafāya cānla vardurur iķrārım
Muṭābıķken ķamu şer‘-i şerīfe ṭavr-ı eṭvārım
Revāmı dūzaḥ içre āh u zār olmaķ benim kārım
Ya maḥv ét levḥ-i ‘usbāndan bu ‘abd-i pür-ķuşūr ismüñ
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab Ğafūr ismüñ
5. Du‘āsın müstecāb ét **Şādık**üñ şubḥ-ı mesā ḥaķķı
Resûlüñ Muştafā ile cemī‘ān enbiyā ḥaķķı
Refīķ ét āña tevfiķüñ gürüh-ı evliyā ḥaķķı
Tevaķķufsuz ķabul ét dergehinde olan du‘ā ḥaķķı
Ya maḥv ét levḥ-i ‘usbāndan bu ‘abd-i pür-ķuşūr ismüñ
Yāḥūd esmā-i ḥüsnādan çıkar yā Rab Ğafūr ismüñ

Na‘t-1 Şādık-1 Cemālī

[121b] *mefā‘ilün / mefā‘ilün / fe‘ülün*

1. Hıŕūmet yā ‘Alī yüm-i nedāmet
Mekün tāmī tevāni ey birāder
2. Meger neŕnide[ī] ender eĥādīŕ
Bu daĥı ĥaŕm-ı ‘Alī ĥaŕm-ı Peyġamber
3. Hıŕūmet yā Peyġamber cū-bünyād
Bu daĥı ĥaŕm-ı Peyġamber ĥaŕm-ı dāver
4. Her ankü ĥaŕm-ı dāver geŕt u cāyeŕ
Ne bāŕe ġayr-ı dūzaĥ cāy-i diġer
5. Zi eŕref in naŕīĥat fāsbir
Ke tārūzed boved ez rüz behter
6. Çü derviŕŕān **Şādık** dil hemi baŕ
Mehabbet Ĥayder ü evlād-ı Ĥayder

Selāmnāme-i Kānberī

[123a] *fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün*

1. Ey şeh-i mülk-i velâyet ey²¹³¹ Hâkkuñ kudret eli
Âsitânuñ Ka‘ besine yüz sürüp dédik belî
Ravzasıdur eşigin ey²¹³² bâğ-ı Rıdvanuñ güli
Medhûñ okur cân u dilden her şehir cân bülbüli
Esselâm ey hâdî-i râhı Hudâ nesl-i ‘ Alî
Esselâm ey kûtb-ı ‘ âlem Hâcî Bektâş-i Velî²¹³³
2. İktidâ etsün saña ‘ âlemde rehber isteyen
Eşigine hizmet etsün âb-ı Kevşer isteyen
Himmetüñ bahrine talsun²¹³⁴ dürr ü gevher isteyen
Yek²¹³⁵ tavâf etsün kapunu hacc-ı ekber isteyen
Esselâm ey hâdî-i râhı Hudâ nesl-i ‘ Alî
Esselâm ey kûtb-ı ‘ âlem Hâcî Bektâş-i Velî
3. Nür-ı Hâkdur Muştafâ²¹³⁶ abâ vü ecdâdın senüñ
Ol sebebden râh-ı Hâkdır dâ’im irşâdın senüñ
On sekiz biñ ‘ âlemüñ zikridürür yâdın senüñ
Hem nidâ geldi Hudâdan yâd édüp adın senüñ
Esselâm ey hâdî-i râhı Hudâ nesl-i ‘ Alî
Esselâm ey kûtb-ı ‘ âlem Hâcî Bektâş-i Velî
4. Pâye-i na‘ leynüñle bâlâ-yi ‘ arş oldu mağar
Emrin ile esb-i tâzî tek revân oldu Hacer
Himmetüñle²¹³⁷ çün şitâda meyve yetürdi şecer

²¹³¹ ey: vey (Koca, 1990).

²¹³² Ravzasıdur eşigin ey: Ravza mıdır eşigin yâ (Koca, 1990).

²¹³³ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²¹³⁴ talsun: dalsın (Koca, 1990).

²¹³⁵ Yek: Bir (Koca, 1990).

²¹³⁶ Muştafâ: mutlaka (Koca, 1990).

²¹³⁷ Himmetüñle: Kuvvetinle (Koca, 1990).

Tābi‘-i hükümün olupdur cümle ‘ālem serbeser
Esselām ey hādī-i rāhı Hudā nesl-i ‘ Alī
Esselām ey kuṭb-ı ‘ālem Hācī Bektāş-i Velī

5. Āsitānuñ hizmetinde²¹³⁸ evliyādur mu‘ tekif
Anlaruñ nuṭkudurur fehvā-yi sırr-ı bu keşif²¹³⁹
Himmetüñle²¹⁴⁰ dīne geldi niçe cins-i muhtelif
Ferd ü yektāsın velāyet içre hem tācuñ elif
Esselām ey hādī-i rāhı Hudā nesl-i ‘ Alī
Esselām ey kuṭb-ı ‘ālem Hācī Bektāş-i Velī

6. Muştafānuñ sırrısın hem şāh-ı Merdān oğlısın
Hem Ḥasan ile Ḥüseyin²¹⁴¹ nūr-ı Yezdān oğlısın
[123b] Bākıır ü Ca‘ fer ki Ḥaḳḳuñ ḥaş sulṭān oğlısın
Ḥazret-i Kāzım daḥı şāh-ı Ḥorāsān oğlısın
Esselām ey hādī-i rāhı Hudā nesl-i ‘ Alī
Esselām ey kuṭb-ı ‘ālem Hācī Bektāş-i Velī

7. Şāh Taḳī vü bā-Naḳī nūr-ı Hudānuñ ḥaḳḳıçün
‘ Askerī hem²¹⁴² Mehdi-i şāḥib-zamānuñ ḥaḳḳıçün
Sure-i *Tāhā* vü *Yāsın Hel-etānuñ*²¹⁴³ ḥaḳḳıçün
Raḥmet eyle **Kanberī**ye ḥānedānuñ ḥaḳḳıçün
Esselām ey hādī-i rāhı Hudā nesl-i ‘ Alī

²¹³⁸ Āsitānuñ hizmetinde: Āstān-ı izzetinde (Koca, 1990).

²¹³⁹ bu keşif: Levkeşif (Koca, 1990).

²¹⁴⁰ Himmetüñle: mu‘ cizenle (Koca, 1990).

²¹⁴¹ Hem Ḥasan ile Ḥüseyin: Şebber ü Şübber İbād-ı (Koca, 1990).

²¹⁴² hem: vü (Koca, 1990).

²¹⁴³ *Hel-etā*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

Ġazel-i Ḥātemī

[125a] *fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilātün / fāʿilün*

1. Bir gedā abdālīm ʿālem içre şāhımdur ʿAlī
Ġayre yoğdur ihtiyācım çün penāhımdur ʿAlī
Zār ü giryānım hemīşe dilde āhımdur ʿAlī
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿAlī²¹⁴⁵
2. Çün Ḥasan ḥulķıʿr- Rızāya olmuşam cāndan ğulām
Hem Ḥüseyn-i Kerbelānuñ yoluna qurbān olam
Zıkr ü tesbīḥ bundan özge ʿāşıka yoğdur kelām
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿAlī
3. Şāh Zeyneʿl-ʿĀbidīn ü Bākır ü hem Caʿferī
Buñlara eyle muḥabbet kim bulasın Ḥayderī
Zākir ol bu mışraʿi kim olmayasın serseri
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿAlī
4. Şāh Taķī vü bā-Naķīñüñ bendesi oldunsa ger
Şāh-ı ʿālemsin cihānda ḥalķ qulundur serteser
Ehl-i ĩmānuñ budur virdi dilā şām ü seher
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿAlī

²¹⁴⁴ Turgut Koca, *Bektaşî Alevî Şairleri ve Nefesleri (13.yüzyıldan 20. yüzyıla)*, İstanbul: Naci Kasım İstanbul Marif Kitaphanesi ve Matbaası A.Ş., 1990, ss. 67-68.

²¹⁴⁵ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

5. Mūsā-i Kāzıma eyle iktidā ey ehl-i Hāq
Hem ʿ Alī Mūsā Rızānuñ hasretiyle cānı yaq
Perde-i imkānı kıldır bunlara bir kere baq
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿ Alī
6. ʿ Askerinüñ ʿ askeri oldı muḥıbb-i ḥānedān
Muntazır teşrīfine Mehdinüñ ol hep ʿ aşıkān
Nūr-ı vaḥdetden zuhūr étđi bu iki kāmran
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿ Alī
7. Aç gözün ey **Hātemi** eyle nazar bu ʿ āleme
Kim Muḥammedle ʿ Aliden ğayrı yoqdur bu deme
Viridin olsun dāʿimā bu nuḥk²¹⁴⁶ hiç terk eyleme
Kıble-gāhımdur Muḥammed secde-gāhımdur ʿ Alī²¹⁴⁷

185

Ġazel-i Selāmi²¹⁴⁸

[127a] *mefāʿ ĩlün / mefāʿ ĩlün / mefāʿ ĩlün / mefāʿ ĩlün*

1. Ezelden neşve-i bāb feyz-i faḥrūʿl-enbiyāyız biz²¹⁴⁹
Hezār-ı naḥl-i gülzār-ı ʿ Aliyyüʿl-Murtażāyız biz²¹⁵⁰
Ger ey şehi şehidin²¹⁵¹ İbni Binti Müctebāyız biz
Muḥıbb-i ḥāndānız nesl-i pāk-i Muştafāyız biz

²¹⁴⁶ nuḥk: lafzı (Ergun, 1944).

²¹⁴⁷ Ergun, *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*, s. 360.

²¹⁴⁸ **Ġazel-i Selāmi**: Nevʿ -i Diĝer Medḥ-i Duvāzde İmāmān D.

²¹⁴⁹ neşve-i bāb feyz-i faḥrūʿl-enbiyāyız biz: gül-bin-i bāĝ-ı Resül-i Kibriyāyız biz D.

²¹⁵⁰ Hezār-ı naḥl-i gülzār-ı ʿ Aliyyüʿl-Murtażāyız biz: Gül-i seyr-āb-ı feyz-i sırr-ı pāki Murtażāyız biz D.

²¹⁵¹ Ger ey şehi şehidin: Selil-i şibh-i şehid D.

Şeh-i iklīm-i ‘ aşkıız bende-i āl-i ‘ abāyız biz²¹⁵²

2. Görüldi lem‘ a-i Zeyne’l-abā çün meşriq-ı sırdan
Uyandırdık çırāğ-ı kalb-i nūr-ı Şems-i Bākırdan
Giderdik şubh-ı şādıqla hayāl-i leyl-i hātırdan²¹⁵³
Muhibb-i hāndānız nesl-i pāk-i Muştafāyız biz
Şeh-i iklīm-i ‘ aşkıız bende-i āl-i ‘ abāyız biz

3. Olaldan muharremi sırr-ı harīm Mūsā-i Kāzım
Maqām-ı ravzā-i şıdķ u rızāda olmuşuz kā’im
Ne bildi²¹⁵⁴ sırrımız şāh u gedā ne cāhil²¹⁵⁵ ü ālim
Muhibb-i hāndānız nesl-i pāk-i Muştafāyız biz
Şeh-i iklīm-i ‘ aşkıız bende-i āl-i ‘ abāyız biz

4. Taķīñüñ kanmışuz cām-ı zülāl-i feyz-i ābından²¹⁵⁶
Olup sermest geçerek dünyevī ‘ uķbā²¹⁵⁷ hiçābından
Naķīñüñ²¹⁵⁸ feth édüp ‘ aşķ bābını bulduk kitābından
Muhibb-i hāndānız nesl-i pāk-i Muştafāyız biz
Şeh-i iklīm-i ‘ aşkıız bende-i āl-i ‘ abāyız biz

5. Ğulām-ı²¹⁵⁹ ‘ Askerīyüz cünd-i ‘ aşķ-ı genc-i²¹⁶⁰ irfānız
Rumūz-ı cevher-i Mehdiye érmiş gizli bir kānız

²¹⁵² İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²¹⁵³ hayāl-i leyl-i hātırdan: zālām-ı ğayrı hātırdan D.

²¹⁵⁴ Ne bildi: Degildir D.

²¹⁵⁵ şāh u gedā ne cāhil: mā‘ lüm ‘ ilm-i kāşif D.

²¹⁵⁶ Taķīñüñ kanmışuz cām-ı zülāl-i feyz-i ābından: Takīñiñ bezm-i vaħdetde içip feyz-i şarābından D.

²¹⁵⁷ sermest geçerek dünyevī ‘ uķbā: ser-mest-bāķi geçmişiz ğitī hiçābından D.

²¹⁵⁸ Naķīñüñ: Taķīñüñ D.

²¹⁵⁹ Ğulām-ı: İmām-ı D.

²¹⁶⁰ genc-i: nūr-ı D.

Selâmî silk-i Aḥmedde ʿarık-i ʿaşka ʿqurbânız²¹⁶¹

Muḥibb-i ḥândânız nesl-i pâk-i Muştafâyız biz

Şeh-i iklîm-i ʿâşkıız bende-i âl-i ʿabâyız biz²¹⁶²

D.14

186

Nutq-ı Selâmî

fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün

1. Baş açup girdim bugün kim şâhib-i megdân benim
Eşşalâ gelsün gelenlerle sırr-ı Şübḥân benim
2. İsteyenler bende bulsun istediği sevdigüñ
ʿĀşıkâne ʿaşk vérici(?) cânân benim
- 3.[127b]On sekiz biñ ʿâlemüñ rûḥı verilmeden ezel
Muştafâ için yazılan âyet-i Qurʾân benim
4. Cümle mevcûd-ı ʿâlem hep ʿabzımdadır
Mâverâ-yı dehr-i dūnum seyrândan ḥayrân benim
5. **Selâmî** naqşini gören âdem ü beşir şanur
Her maḳâmda ḥâzır olup cümlede mihmân benim

²¹⁶¹ silk-i Aḥmedde ʿarık-i ʿaşka ʿqurbânız: fâtiḥ-i sırr tılsım-ı kenz-i pinhânız D.

²¹⁶² Serpil Kayya, *Selâmî Dîvânı'nın Transkripsiyonlu Metni* (Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya 2001, YÖK: Ulusal Tez Merkezi (Tez No. 101903), ss. 60-61.

Gazel

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1. Kārbān-ı cünd-i 'aşkuñ seyr-i²¹⁶³ Hâkda başıyuz
Dest-i Hâyderden şarāb-ı Kevşerüñ 'ayyāşıyuz
Şāh-ı 'aşkız bende-i²¹⁶⁴ āl-i 'abā-firāşıyüz
Biz gürüh-ı sulţān-ı dehriz zümre-i Bektāşıyüz
Lā-mekān iklīmine 'azm édenüñ yoldaşıyuz²¹⁶⁵
2. Nüş idüp bezm-i elestden tāra²¹⁶⁶ kıldık hüşumuz
Hüşumuzla²¹⁶⁷ cümle 'ālem halka-i mengüşumuz²¹⁶⁸
Dīdemiz Hâkķı görüp Hâkķı işitdi²¹⁶⁹ güşumuz²¹⁷⁰
Biz gürüh-ı sulţān-ı dehriz zümre-i Bektāşıyüz
Lā-mekān iklīmine 'azm édenüñ yoldaşıyuz²¹⁷¹
3. Fāriğiz dünyā vü mā fihāya rağbet étmeden
Geçmişüz havf ü recādan dehre minnet étmeden
Günü seyrāndır garaż 'azm-i seyāhat étmeden
Biz gürüh-ı sulţān-ı dehriz zümre-i Bektāşıyüz
Lā-mekān iklīmine 'azm édenüñ yoldaşıyuz²¹⁷²

²¹⁶³ seyr-i: rāh-ı D.

²¹⁶⁴ bente-i: dergeh-i D.

²¹⁶⁵ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²¹⁶⁶ Nüş idüp bezm-i elestden tāra: Mest olup cām-ı ezelden tār D.

²¹⁶⁷ Hüşumuzla: Güşumuzda D.

²¹⁶⁸ Mısra, divanda 4. bent 3. mısradır.

²¹⁶⁹ işitdi: işidir D.

²¹⁷⁰ Mısra, divanda 4. bent 2. mısradır.

²¹⁷¹ Bent, divanda 4. benttir.

²¹⁷² Bent, divanda 2. benttir.

4. Gevher-i ʿilm-i ledunni²¹⁷³ ʿilmü'l-esmâ biziz
Hem tecellî-gâh-ı Hâk kim Tûrda²¹⁷⁴ Mûsâ biziz
Mürde cânân nefha-i rûh eyleyen ʿÎsâ biziz
Biz gürûh-ı sulţân-ı dehriz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine ʿazm edenüñ yoldaşiyuz²¹⁷⁵

5. Ey **Selâmî** bir nazarla hınţa-yi aqçe²¹⁷⁶ éder²¹⁷⁷
Münkire daʿvâ-yı Hâkķı taş ile iħbâr éder²¹⁷⁸
ʿAzm-i râha himmet ile merkebün dîvâr éder²¹⁷⁹
Biz gürûh-ı sulţân-ı dehriz zümre-i Bektâşiyüz
Lâ-mekân iklimine ʿazm edenüñ yoldaşiyuz²¹⁸⁰

D.15

188

Ėazel-i Şekîbî

[129a] *fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün*

1. Ey kerâmet menbaʿı vey mâlik-i sırr-ı ʿAlî
Muħarremi sırru'llâhsın feth eden her müşkili
Bâb-ı feyzüñdür küşâde sendedür cüz-i küllî
Dergehine intişâb edenler olur müncelî
Sen mürrüvet şâhibisin bî-şek ez-ķâlû-belâ

²¹⁷³ ʿilm-i ledunni: kân-ı rumûz-u D.

²¹⁷⁴ Hem tecellî-gâh-ı Hâk kim Tûrda: Tûrda nûr-ı tecellî'ibulan D.

²¹⁷⁵ Bent, divanda 3. benttir.

²¹⁷⁶ aqçe: iħcâr D.

²¹⁷⁷ éder: eden D.

²¹⁷⁸ éder: eden D.

²¹⁷⁹ éder: eden D.

²¹⁸⁰ Kayya, *Selâmî Dîvânı'nın Transkripsiyonlu Metni*, ss. 60-61.

Ey benim p̄irim efendim H̄acī Bektāş-i Velī²¹⁸¹

2. *Ġul kefābu'llāhi şehīdān*²¹⁸² remzi ile h̄oş h̄itāb
Hem daħı bileni vü bilen kim kim d̄eyü v̄erdi cevāb
Hemnişindür aña *ve men 'indehü 'ilmü'l-kitāb*²¹⁸³
Cedd-i pākındür Muḥammed Muştafā 'Ālī cenāb
Sen mürrüvvet şāhibisin bī-şek ez-ķālū-belā
Ey benim p̄irim efendim H̄acī Bektāş-i Velī
3. Çün zuhūr édüp Ḥorāsān cānibinden bā-uşūl
H̄āk-i Rūma başdı ķadem böyledir ehl-i 'uķūl
Duḡter-i ķara sulţān aldı selām bī-melūl
Bir kebūter şūretinde saķf-ı 'arşdan nüzūl
Sen mürrüvvet şāhibisin bī-şek ez-ķālū-belā
Ey benim p̄irim efendim H̄acī Bektāş-i Velī
4. 'Āşıkān alsun tesellī d̄eyü ét̄di feth-i bāb
Cebra'il oķur bumı *'indehü 'ilmü'l-kitāb*²¹⁸⁴
Ne felekdir her zamān *yā leyteni kūntü tūrāb*²¹⁸⁵
H̄āk-i pāyuñ 'aynına kuḡl eylemiş şol şeyḡ ü şāb
Sen mürrüvvet şāhibisin bī-şek ez-ķālū-belā
Ey benim p̄irim efendim H̄acī Bektāş-i Velī
5. Ḥayder-i Şebbīr ü Şübber daħı Zeyne'l-'Ābidīn
Bāķır u Ca' fer-i Şādık hem Mūsā-i Kāzımīn

²¹⁸¹ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²¹⁸² *Ġul kefābu'llāhi şehīdān*: De ki, benim ve sizin aranızda tanık olarak Allah yeter. Rad, 13/43

²¹⁸³ *ve men 'indehü 'ilmü'l-kitāb*: Yanında kitap bulunanlar. Rad, 13/43.

²¹⁸⁴ *'indehü 'ilmü'l-kitāb*: Yanında kitap bulunanlar. Rad, 13/43.

²¹⁸⁵ *yā leyteni kūntü tūrāb*: Keşke toprak olsaydım. Nebe, 78/40.

Şāh ‘Alī Rızā vü Taķī hem Naķī bular hemīn
Hem Ḥasanü’l-‘Askerī vü Mehdī-i Muḥammed-emīn
Sen mürrüvvet şāhibisin bī-şek ez-ķālū-belā
Ey benim pīrim efendim Ḥācī Bektāş-i Velī

6. Cümle mükerrerler kerīmi Seyyid İbrāhīm dede
Ḥazret-i pīrūñ nedīmi Seyyid İbrāhīm dede
Ol kemāl aldın şīyem mi Seyyid İbrāhīm dede
Dā’im erenler kelīmi Seyyid İbrāhīm dede
Sen mürrüvvet şāhibisin bī-şek ez-ķālū-belā
Ey benim pīrim efendim Ḥācī Bektāş-i Velī

- 7.[129b]Şūr-ı İsrāfīl urulur bilinüz ey ġāfilün
Hem münādī meyyit budur ki kıyām tenāzirun
Ol livā-i ḥamdūñ altında olan ez-ḥāzirun
Bu Şekībīye şefā‘at? men müfliḥun
Sen mürrüvvet şāhibisin bī-şek ez-ķālū-belā
Ey benim pīrim efendim Ḥācī Bektāş-i Velī

189

Ġazel-i Ḥazret-i Faşīḥī

[131a] *mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün / mefā‘īlün*

1. Bu mātemde olan derd ile hicrana devā olmaz
Bu feryād-ı Ḥüseyndür buña ‘uşşāk nevā olmaz
2. Resülün *ķurretü’l-‘ayn*²¹⁸⁶ Ḥasan ile Ḥüseynüdür
Sevenler āl-i evlādı eşiginden cudā olmaz

²¹⁸⁶ *ķurretü’l-‘ayn*: Göz aydınlığı. Furkan, 25/74.

3. Tevellâsin teberrâsın bilen ‘uşşâka ‘aşq olsun
Tariqatde budur âyîn ü erkân buña illâ vü lâ olmaz
4. Hüseyini Kerbelânuñ vâkı‘ atı mâtem-engîzi
Zebân ü hâme vü şavt u hürûf ile edâ olmaz
5. **Faşıhâna** felek yâkût-ı rummân ile pür olsa
O şâh-ı ‘âlemün bir kaçre kanına bahâ olmaz

190

Gazel-i Şem‘î

[133a] *fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün*

1. Şeheri bâğ érmede göricek gül-i besdenim
Şalmup nâz éderek çıkdı o servi semenim
Zülf-veş kıldı perişân ‘aql u fikrimi benim
Étmedi zerre terahhum bana gonca dehenim
‘Âr édermiş beni öldürmege ol sîm tenim
Varayım yalvarayım boynuma taşup kefenim
2. Démedin bende-i bî-çâremi bir şâd édeyim
Ġam-ı hicrân u belâdan yeter âzâd édeyim
Rağm édüp hâl-i perişânına bir dâd édeyim
Senden ey gözleri âhü kime feryâd édeyim
Hülle-i cennet olursa çeküben câk édeyim
Dem-i vuşlatda baña hâ’il olan pîrehenim

3. Gel ʃabībim kerem ét derdime tīmār éyle
Merhemi vaşluñ ile yetiş imdād éyle
Çapuna yalvaru geldüm meded ihsān éyle
Çulunum her ne dilersen anı fermān éyle
Tek beni zülf-i dilāvīzine berdār éyle
Çekeyim pādişāhım kendi elimle resenim
4. Beni meftūn édeli gözlerūñ ey kaçları mā
Farç olunmaz şeb ü rüz kendümi bilmem aşlā
Çul olaldanberü sen şāh-ı şehenşāha şehā
Kākülūñ gibi dolatdı başıma dürlü belā
Gözimūñ yāşı gibi çıkdı elimden dünyā
Yārdan ğayrı görünmez gözime kimse benim
- 5.[133b]Çasretinle dūd-ı āhım çıksa ʃan mı felege
Yatarım ğüşe-i ğamda başladum inlemege
Bulamam yārimi tenhā ğālimi ‘arz eylemege
Şem‘īm ğüşe-i meyhānei véremem felege
Bir iki ğün şu cihānda def‘ -i ğam eylemege
Ĝülşen-i bāğ-ı cihāndan bana yegdür vaʃanım

191

Na‘t-gūyen-i Şem‘ī

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1. Zāt-ı nūrundan seni ğalk étدی Mevlā ibtidā
Yoğiken ‘arş ü kürsī levḫ-i çalem ‘arz-ı semā
Raḫmetenli‘l-‘ālemīñ kıldı cenāb-ı Kibriyā
Enbiyālar evvelī hem ğātemīsīn ğāzretā

Ḥazret-i Ḳur'ān senüñçün indi maḥbüb-ı Ḥudā
Nūr-ı Ḥaḳḳuñ ḥāzini Aḥmed Muḥammed Muştafā²¹⁸⁷

2. Ḥürmetinçün ḥalk olundı evvelā bu kā'ināt
Daḥı doḡmazdan zuḥūr étدی niçe biñ mu' cizāt
Ġārda rüyın görmege biñ sene buldı ol āyāt
Menba' i şāḥib-şefā' at nūr-ı ḳandīli şırāt
Ḥazret-i Ḳur'ān senüñçün indi maḥbüb-ı Ḥudā
Nūr-ı Ḥaḳḳuñ ḥāzini Aḥmed Muḥammed Muştafā

3. Ol şeb-i mi' rācda varduñ ḥazretā Ḥaḳḳa'l-yaḳīn
Cümle ma' nā-i kitābu'llāha sen olduñ emīn
Ḥürmet ismine rif' atlene mi bu rüy-ı zemīn
Vird-i 'aşḳuñla nice āḥ étmesün aşḫāb-ı dīn
Ḥazret-i Ḳur'ān senüñçün indi maḥbüb-ı Ḥudā
Nūr-ı Ḥaḳḳuñ ḥāzini Aḥmed Muḥammed Muştafā

4. Şāma teşrīfide sāyā oldu ve re'sinde şeḫāb
Geldi ruhbān Ḥaḳ nebīsin deyüben vērđi cevāb
Gelme sen bu 'āleme inmezdi yüz dört kitāb
Şekk édenler gördiler indi semādan māḥitāb
Ḥazret-i Ḳur'ān senüñçün indi maḥbüb-ı Ḥudā
Nūr-ı Ḥaḳḳuñ ḥāzini Aḥmed Muḥammed Muştafā

5.[134a]Çıḳdı divārdan selāmuñ almaḡa durdı Ḥacer
Ḥāk-i pāyına sürüp yüz ü baş egüp geldi şecer
İki şaḳḳ oldu semādan ḳoynuna girdi ḳamer
Ḥaddi mi evşāfını vaşf étmege **Şem'ī** derbeder

²¹⁸⁷ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

Hazret-i Qur'an senüñçün indi maħbüb-ı Hudā
Nür-ı Haqquñ hāzini Aħmed Muħammed Muştafā

192

-

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

[135b] *Ḳurretü'l-ayn*²¹⁸⁸ Resüli étdiler nā-Ḥaḳ şehid

Bir alay ħod-bin kāfir ħorkmayup Allāhdan

Şanma ey **Şafvet** muħarremde ħavf étdi ħamer

Perde geldi dide-i çarħa ħücüm-i āhdan

193

Nuḫ-ı Lāi

mef' ulü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ulün

1. Pāk eyle göñül çeşmesini tā durulınca
Dik dut²¹⁸⁹ gözini göñül²¹⁹⁰ göñlün göz olunca
2. Efkārı biraḳ²¹⁹¹ dil destisüñ ol çeşmeye tutdur
Ol āb-ı şafā-baḫş ile tā²¹⁹² desti dolınca

²¹⁸⁸ *Ḳurretü'l-ayn*: Göz aydınlığı. Furkan, 25/74.

²¹⁸⁹ dut: tut D.

²¹⁹⁰ göñül: göñlüne D.

²¹⁹¹ biraḳ: ço D.

²¹⁹² tā: bu D.

3. Çün Hâk seni der [bân-ı der-i] hânesin étđi
Dur kâpuda ğayrı koma tâ anı bulınca
4. Ol koyma²¹⁹³ kim şoñra çıkarmak²¹⁹⁴ güç olur güç²¹⁹⁵
Şeytân çerisi hâne-i kâlbe koyulunca²¹⁹⁶
5. Vér ‘ aşık evüñ şâhibine çık aradan sen
Bî-[şek] gelür ıssı evine sen şavulınca
6. Çekdüñ bu cihân içre hezâr miñnet ü zañmet
Ol pîr-i Hudâ mürşîd-i kâmilî bulınca
7. Ey **Lâî Mekân**um seni ben²¹⁹⁷ çok aradım çok
Sînemde²¹⁹⁸ muķîm olduğuñ tâ duyulınca²¹⁹⁹

D.66

²¹⁹³ Ol koyma: Şimdi koma D.

²¹⁹⁴ çıkarmak: çıkarması D.

²¹⁹⁵ “güç” kelimesi divanda yoktur.

²¹⁹⁶ koyulunca: konulunca D.

²¹⁹⁷ **Lâî** mekânüm seni ben : Lâ-mekânüm seni ben hoş D.

²¹⁹⁸ Sînemde: Cânümde D.

²¹⁹⁹ İbrahim Halil Tuğluk, *Lâ-Mekânî Şeyh Hüseyîn Hayatı Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001, s. 207.

3.3. Şiir Mecmuasının Mestap'a göre Metni

Tablo 5 : Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K 1168 Numaralı Şiir Mecmuası (1a-135b) Mestap'a göre tablosu

Yer Nu.: Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K 1168 Numaralı Şiir Mecmuası (1a-135b)							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b	Seyfî	Yâ Rab beni dür eyleme evlâd-ı ' Alîden Kim bendesiyem ben bunların çâlû belâden	Çün buldı hayât-ı ezeli bularla ²²⁰⁰ Seyfî Cânını fedâ başını töp edeliden ²²⁰¹	Gazel/ 5 beyit		---/.---/.---/.---	Ġazel-i Ĥazret-i Seyfî
1b	Seyfî	Muĥammed Muştafa' [nuñ] nesliyüm ben Baña münkir olan inkâra lâ' net ' Aliyyü'l-Murtaza' nuñ sırrıyam ben Beni Ĥaĥ bilmeyen murdâra lâ' net	Benüm Seyyid Nizâmoĝlı' dur ' aĥâm Bu ad ile beni şanma[n] kim ²²⁰² yâdum Yiyenler ni' metimden bildi dâdum Bu ni' metden çalan eşrâra lâ' net ²²⁰³	Musammat/ 5 bent		.---/.---/.---	Ġazel-i Ĥazret-i Seyfî
1b	Seyfî	Ériřdirdi bu cânı cânâ mürşid Bizi vař eyledi cânâna mürşid	Gözet Seyfî yüri řeyĥün rızâsun Ki derdiñ döndire dermâna mürşid ²²⁰⁴	Gazel/ 2 beyit		.---/.---/.---	Ġazel-i Ĥazret-i Seyfî
2a	Seyfî	Râziyuz dehrün cefâsına vefâdan geçmişüz Ĥâlib-i miĥnet bizüz zevĥ u şafâdan geçmişüz	Şüfi ister bizi kendü yolına irşâd ede ²²⁰⁵ Seyfiyâ biz ehl-i ' aşkuz ol riyâdan geçmişüz	Gazel/ 5 beyit		---/---/---/---	Ġazel-i Ĥazret-i Seyfî
2a	Seyfî	Gözinde[n] ehl-i inkâruñ nihân-ender-nihân sensin ²²⁰⁶ Muvahĥid çande kim başsa ' iyân-ender-' iyân sensin ²²⁰⁷	Vücüdî varlıĝun Seyyid Nizâmoĝlı[nun] al ĝitsün Ulaşdır aşlına anı ĥayât-ı câvidânsun sen ²²⁰⁸	Gazel/ 6 beyit		.---/.---/.---/.---	Ġazel-i Ĥazret-i Seyfî

²²⁰⁰ bularla: bunlara D.

²²⁰¹ edeliden: eyleyeliden D.

²²⁰² kim: ki D.

²²⁰³ Bentin son iki beyti divandan alınmıştır.

²²⁰⁴ Gazel divanda 7 beyittir. 1. ve 2. beyit mecmuada mevcuttur. Gazelin makta beyti divandan alınmıştır.

²²⁰⁵ Şüfi ister bizi kendü yolına irşâd ede: Şüfi ister bizi irşâd ide kendi yolına D.

²²⁰⁶ nihân sensin: nihânsuñ sen D.

²²⁰⁷ ' iyân-ender-' iyân sensin: ' ayân-ender-' ayânsuñ sen D.

²²⁰⁸ Gazel divanda 7 beyittir.

2a-3a	Seyfî	Ol zamân kim ‘aleme kıldı nazar Perverdigâr Nûr-ı Aḥmedden ‘Alî nûri olupdur âşikâr Vird-i Cebra’îl ²²⁰⁹ idi oldı cihâna yâdigâr Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfe illâ Zülfiḳâr	Bende-i âl-i ‘abâyum ehl-i beytûn kemteri Sevmezem âl-i Yezîdi Ca’ ferîyem Ca’ ferî Ben Nizâmoğlı yum âl-i Resûlûn çâkeri ²²¹⁰ Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfe illâ Zülfiḳâr	Musammat/ 15 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Sitâyiş-i Ḥazret-i Şâh-i Velâyet-i Fermayet Ḥazret-i Seyfî
3a-3b	Seyfî	Yâ Resûlu’llâh bize gör nêdî ‘âşî ümmetin Görmeye anlar daḫı rûz-ı kıyâmet şefḳatin	Biz muḫibb-i ḥânedânı-ı Muştafâyuz Seyfiyâ Rûz u şeb nesl-i Resûlu’llâha olsun midḫatin ²²¹¹	Gazel/ 3 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Seyfî
3b	Seyfî	Es-selâm ey sâlik-i râh-ı şerî‘at es-selâm Es-selâm ey rehber-i ehl-i ṭariḳat es-selâm	Âsitânına geldi [Seyyid] Seyfî yüz bin ‘özü ile Gel ḳabul eyle selâmuñ kâni ²²¹² mürüvvet es-selâm	Gazel/ 7 beyit	Selamname	-.--/-.--/-.--/-.--	Selâmnâme-i Ḥazret-i Seyfî
3b-4a	Seyfî	Cümle eşyâya nazar ḳıl gör ne sırrı’llâhdur Raṭb ü yâbis zâhir ü bâṭın sıfâtı’llâhdur	Ger dilersen senligim maḫv ola zâhir ola Ḥaḳ Zikr-i ²²¹³ terk étme Nizâmoğlı Seyfu’llâhdur	Gazel/ 7beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Seyfî
4a	Seyfî	Ḥayder-i şâh-ı velâyet Murtażâsun yâ ‘Alî <i>Laḫmüke laḫmi</i> ²²¹⁴ Muḫammed Muştafâsun yâ ‘Alî	Bu Nizâmoğlı şehâ rûz u şeb gözler seni ²²¹⁵ Sen Muḫammed Mehdî-i ²²¹⁶ sâḫib-livâsın yâ ‘Alî ²²¹⁷	Gazel/ 11 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Seyfî
4a-4b	Seyfî	Muḫabbet bezminin câmuñ ²²¹⁸ cemin her câna vërmezler Anı ser-mest-i ‘âşıḳlar ²²¹⁹ [içer] ḫayrâna vërmezler	Diyâr-ı dilde ey Seyfî me‘âni-i ṭıflı vardır kim Mışır sulṭânı olan Yüsif-ı Ken‘âna vërmezler	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Seyfî
4b	Seyfî	Yâ Rab ‘aşḳıñı vër baña Hû déyeyim yaña yaña ²²²⁰	Seyyid Nizâmoğlı ḳuldur Gerek dirgür gerek öldür	İlahi/ 7 bent		8’li hece ölçüsü	Ġazel-i Ḥazret-i Seyfî

²²⁰⁹ Cebra’îl: Cibrîl D.

²²¹⁰ çâkeri: kemteri D.

²²¹¹ Gazel divanda 5 beyittir.

²²¹² kâni: ḳân D.

²²¹³ Zikr-i: Zikri D.

²²¹⁴ *Laḫmüke laḫmi*: Teni tenimdir (Eti etimdir). Kenzü’l-Ummâl.

²²¹⁵ Bu **Nizâmoğlı** şehâ rûz u şeb gözler seni: Rûz u şeb gözler seni Seyyid Nizâmoğlı şehâ D.

²²¹⁶ Mehdî-i: Mehdîye D.

²²¹⁷ Gazel divanda 12 beyittir.

²²¹⁸ câmuñ: câm-ı D.

²²¹⁹ ‘âşıḳlar: ‘aşḳ olan D.

²²²⁰ yaña yaña: döñe döñe D. Şiirin sonuna kadar böyle devam etmektedir.

		‘ Aşık olayım ben saña Hû déyeyim yaña yaña	‘ Aşkuñla göñlimi ²²²¹ doldur Hû déyeyim yaña yaña ²²²²				Çuddise Sırruhu
4b-5a	Seyfî	Dişlerüñ <i>ve’t-tîni ve’z-zeytûn</i> ²²²³ zebânüñdur senüñ Dédügi ²²²⁴ <i>ve’t-tûr-i sînî</i> ²²²⁵ Hâkka şânuñdur senüñ	Mazhâr-ı âyât-ı Hâk oldu vücûdî Seyfî nüñ Şûfî niçün secde étmez ola şeyfânüñ senüñ	Gazel/ 9 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Hâzret-i Seyfî
5a	Seyfî	Sen mekân-ı pertev-i zât-ı Hudâsun ey göñül Sen temâşâ-yı rûh-ı cânâna cânşın ey göñül	Al elin Seyyid Nizâmoğlu na ulaşdur aşlına <i>Küntü kenzen</i> ²²²⁶ ‘ âlemlile âşınâşın ey göñül	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Hâzret-i Seyfî
5a	Seyfî	Bî-hamdi’llâh zihî minnet bizüm ma’ bûdumuz vardır Ne yerde isteseñ hâzîr ²²²⁷ bizüm mevcûdumuz ²²²⁸ vardır	Baňa Seyyid Nizâmoğlu démişler gerçe dünyâda Bizüm [ol] ‘ âlem-i ²²²⁹ dilde bir özge adımız vardır	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Hâzret-i Seyfî
7a	Nâfi‘	Felekler revzen açmış sinesinden şeh-r-i mâtemde Boyanmış çeşm-i kana âsümânüñ menzil-i tende	Melekler başı tutsun ol şehid-i Kerbelâ için Zemîn taşlar alup başına ursun köhne ‘ âlemde	Nutuk/ 4 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Nutk-ı Nâfi‘ Baba
8a	Hâfâî	Hüsni içinde ²²³⁰ bây imişsin yâ ‘ Alî ²²³¹ senden meded Gök yüzinde ay imişsin yâ ‘ Alî senden meded	Birligine bel bağlamışdur bu Hâfâî haste dil ²²³² Vâhid ü ²²³³ yektâ imişsin yâ ‘ Alî senden meded	Gazel/ 10 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Hâzret-i Hâfâî
8a- 8b- 9a-	Hâfâî	Lâ’yı ishkât eyleyüp bir bilmeyen illâsını Bilmedi nefy ile ispâtuñ nedür ma’ nâsını ... Müftî-i ‘ aşk böyle vérmişdir bu ser ²²³⁴ fetvâsını	Vaşf-ı yâre ey Hâfâî söz demek şânımdadır Cilveler ²²³⁵ kılmak benim tab‘ -ı sühân-dânımdadır ... Müftî-i ‘ aşk böyle vérmişdir bu ser ²²³⁶ fetvâsını	Terci-Bend/ 8 bent ²²³⁷		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Hâzret-i Hâfâî

²²²¹ göñlimi: göyñimi D.

²²²² İlahi divanda 8 dörtlüktür.

²²²³ *ve’t-tîni ve’z-zeytûn*: Yemin olsun incir ve zeytine. Tin, 95/ 1.

²²²⁴ Dédügi: Dîde ki D.

²²²⁵ *ve’t-tûr-i sînî*: Ve Sina dağına. Tin, 95/2.

²²²⁶ *Küntü kenzen*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemlî yarattım.

²²²⁷ hâzîr: ancak D.

²²²⁸ mevcûdumuz: ma’ bûdumuz D.

²²²⁹ ‘ âlem-i: ‘ âlemde D.

²²³⁰ içinde: gör ki D.

²²³¹ ‘ Alî: ‘ Elî D. Şiir boyunca bu şekildedir.

²²³² Birligine bel bağlamışdur bu **Hâfâî** haste dil: Bu Hetâ‘î haste-dil birligüne ikrâr eder D.

²²³³ Vâhid ü: Vâhid-i D.

²²³⁴ bu ser: bunun D.

²²³⁵ Cilveler: Cilve-ger D.

²²³⁶ bu ser: bunun D.

²²³⁷ Terci-Bend 48 beyitten oluşmaktadır.

9b-10a		Yâ çek el serden yâ gel çınlatma ‘aşkuñ fâsını	Yâ çek el serden yâ gel çınlatma ‘aşkuñ fâsını				
10a	Haṭāī	Gevher-i zāt-ı kadīm ²²³⁸ kibriyâsın yâ ‘Alī Enbiyâ vü ²²³⁹ evliyâyâ pişüvâsın yâ ‘Alī	Bu Haṭāī nün ²²⁴⁰ dīn-i imāni sendendir dürüst Nūr-ı çeşm-i hānedân-ı ²²⁴¹ Muştafâsun yâ ‘Alī	Gazel/ 7 beyit		---/--/--/--/--	Ġazel-i Ḥazret-i Ḥaṭāī
10a-10b	Haṭāī	Mihrini mühr étmişem [men] sīnem içre Ḥayderin Cân u dilden çakeriyem şıdķ ile ol serverin	Yâ ilāhi Muştafâ vü Murtaẓânun ḥaķķıçün Müstecâb eyle du‘âsın ²²⁴² bu Haṭāī kemterin	Gazel/ 12 beyit		---/--/--/--/--	Ġazel-i Ḥazret-i Ḥaṭāī
10b-11a	Haṭāī	[Ey] iki ‘âlem penâhi şah ü server yâ ‘Alī Şâhib-i fazl-ı kerâmet şîr ü ²²⁴³ Ḥayder yâ ‘Alī	Bu Haṭāī ḥasteye hem-râhi ²²⁴⁴ kılğil himmetün Kim saña şıdķ ilen oldu bende-i ²²⁴⁵ çâker yâ ‘Alī ²²⁴⁶	Kaside/ 14 beyit		---/--/--/--/--	Ġazel-i Ḥazret-i Ḥaṭāī
11a	Haṭāī	Bizim içdigümüz ṭolu ²²⁴⁷ Ṭolularun ²²⁴⁸ ṭolusudur ‘Ummânlara ṭalub ²²⁴⁹ giden Erenlerün gemisüdür	Ey Haṭāī ²²⁵⁰ didâra baķ Manşür ipin boynuna taķ Nesimî oldu Ḥaķla Ḥaķ Şol üzilen ²²⁵¹ derisidir	Nefes/ 5 bent		8’li hece ölçüsü	Nefes-i Ḥazret-i Ḥaṭāī
11a-11b	Haṭāī	Ey gönül şâd ol kim Muḥammed Muştafâ devrânıdır Meşreb-i şâh-ı velâyet Murtaẓâ devrânıdır ²²⁵²	Geldi Mervân geçdi hükmi geldi imâm ‘Âskerî Ey Haṭāī secde kıl şâh evliyâ devrânıdır	Gazel/ 6 beyit		---/--/--/--/--	Ġazel-i Ḥazret-i Ḥaṭāī

²²³⁸ kadīm: kadīm-i D.

²²³⁹ Enbiyâ vü: Enbiyâya D.

²²⁴⁰ **Haṭāī**nün: Ḥetâī

²²⁴¹ hānedân-ı: hân-dân-ı D.

²²⁴² Müstecâb eyle du‘âsın: Sen du‘âsın mestecâb ét D.

²²⁴³ şîr ü: şîr-i D.

²²⁴⁴ hem-râhi: hem-râh D.

²²⁴⁵ bende-i: bende D.

²²⁴⁶ Kaside, divanda 15 beyittir.

²²⁴⁷ ṭolu: dolu (Ergun, 1930).

²²⁴⁸ Ṭolularun: Erenlerin (Ergun, 1930).

²²⁴⁹ ṭalub: dalup (Ergun, 1930).

²²⁵⁰ Ey **Haṭāī**: Şah Hatayî D.

²²⁵¹ Şol üzilen: Ol üzilen (Ergun, 1930).

²²⁵² Divanda sadece ilk beyti “mevcut neşirlerde yoktur” dipnotuyla bulunmuştur.

11b-12a	Haṭāī	Cemālündür senün nūr ilāhī Yüzündür ʿālemin ḥurşid-i māhī	Günahkār ümmetündür bu Haṭāī Naẓar kıl ḥāline sen gāhī gāhī	Gazel/ 11 beyit		.---/.---/---	Ġazel-i Ḥazret-i Haṭāī
12a-12b	Haṭāī	Meded [meded] ʿālemleri yaradan Zāhirde bātında señ imdād eyle ʿĀlemi ādemi yoḫdan ²²⁵³ var éden Zāhirde bātında señ imdād eyle ²²⁵⁴	Şāh Haṭāī m ḳul himmet ol pīrim ²²⁵⁵ sulṭān Ol küçük yatağan büyük yatağan ²²⁵⁶ Erenler cellādi ol Ḥācim Sulṭān Zāhirde bātında señ imdād eyle	Nefes/ 12 bent		11’li hece ölçüsü	Nefes-i Ḥazret-i Haṭāī
12b-13a	Haṭāī	İbtidādan yol şorarsan şūfım Yol Muḥammed ʿAlīnündür hū Yetmiş iki dil şorarsan şūfım Din-i ²²⁵⁷ Muḥammed ʿAlīnündür hū	Haṭāī m ḥastedur inler şūfım Muḥiblerin gönlün egler Nūr olmuş mü’mini toplar şūfım ²²⁵⁸ Nūr Muḥammed ʿAlīnündür hū ²²⁵⁹	Nefes/ 7 bent		8’li hece ölçüsü	Nefes-i Ḥazret-i Haṭāī
13a-13b	Haṭāī	Ḥorāsāndan çıḳdım sōkūn eyledüm Bunda ḳul Yūsufum görmege geldüm İndim Ḥācī Bekṭāşda semā ʿeyledüm Eşigine yüzüm sürmege geldim	Pīr Haṭāī m Ḥayder ḥavvāda uçar İdrīs Peyğamber ḥulleler biçer Şuyı suya köpri ḳurmuş kim geçer Erenler erkānuñ örtmege geldim	Nefes/ 5 bent		11’li hece ölçüsü	Nefes-i Ḥazret-i Haṭāī
13b	Haṭāī	Bendeyem ben ²²⁶⁰ cān ü dilden pādīşāhımdur ²²⁶¹ ʿAlī Gözlerim nūr ziyāsın ²²⁶² bedr-i māhımdur ʿAlī Yoluna cānlar fedādur toḫrı ²²⁶³ rāhımdur ʿAlī Ḳıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ʿAlī	Ġāfil olma ey Haṭāī çün bu ²²⁶⁴ dünyā fānıdır Her ne kim gelse vücūda öyle bil ²²⁶⁵ mihmānıdır Bu kelāmı vird édinmek mü’minün erkānıdır Ḳıblegāhımdur Muḥammed secdegāhımdur ʿAlī ²²⁶⁶	Murabba/ 7 bent		---/---/---/---	Ġazel-i Ḥazret-i Haṭāī Ḳuddise

²²⁵³ yoḫdan: Ḥaktan (Yaltırık, 2002).

²²⁵⁴ Nefes, eserde (Yaltırık, 2002) 9 dōrtlüktür.

²²⁵⁵ ḳul himmet ol pīrim: der himmettir (Yaltırık, 2002).

²²⁵⁶ Ol küçük yatağan büyük yatağan: Küçük yatağan hem büyük yatağan (Yaltırık, 2002).

²²⁵⁷ Din-i: Dil (Ergun, 1930).

²²⁵⁸ **Haṭāī**m ḥastedur inler şūfım/ Muḥiblerin gönlün egler / Nūr olmuş mü’mini toplar şūfım: Hatāyī oturmuş ağlar/ Dilüne geleni söyler/ Topolmuş ortada döner (Ergun, 1930).

²²⁵⁹ Sadettin Nüzhet’in eserinde (Ergun, 1930), nefes 8’li hece ölçüsüyle dōrtlük şeklinde yazılmıştır; ancak “şūfım ve hu” kelimeleri bu eserde yoktur .

²²⁶⁰ ben: men D.

²²⁶¹ pādīşāhımdur: pādşuhımdur D.

²²⁶² ziyāsın: cahānda D.

²²⁶³ cānlar fedādur toḫrı: Ḥaḳ olduğum doḫrı D.

²²⁶⁴ Ġāfil olma ey **Haṭāī** çün bu: Ey Hatāī Ġāfil olma uşbu D.

²²⁶⁵ kim gelse vücūda öyle bil: ki geldi vücūda ḥaḳkın ol D.

²²⁶⁶ Murabba, divanda 6 benttir.

							Sırruhu'l- ‘Alā
14a	Haṭāī	Bugün ğam tekyegāhında fedā bir cānımız vardır Gönül abdāl-ı ‘aşq olmuş geleñ kurbānımız vardır	Haṭāī bendesin itmiş kerem bābın küşad itmiş Demişler gelsün ol gedā ona ihsānımız var ²²⁶⁷	Gazel/ 7 beyit		.---/---/---/---	Ġazel-i Ġazret-i Ġaṭāī
14a	Haṭāī	Meni sergeste ḥayrān eyleyen şāh Gönül şehrinde seyrān eyleyen şāh	Haṭāī gēce gündüz ²²⁶⁸ şāhı çağır Yā Rabbi maḥşerde ²²⁶⁹ divān eyleyen şāh ²²⁷⁰	Gazel/ 7 beyit		.---/---/---	Ġazel-i Ġazret-i Ġaṭāī
14b- 16b	Nevres	Demdir ey dil alayım destime levḥ ü kalemī Şūr-ı mātem ile tecdīd edeyim köhne ğamı ... Bu muḥarrem mehidir mātem ü şīven demidir Āh edüp derd ile ḳan aĝlamanuñ mevsimidir	Gör ne gelmiş başına āl-i ‘abānuñ Nevres Neler ermiş gülüne baĝ-ı velānuñ Nevres ... Bunu kim etdi ise rūḥına yüz biñ nefrīn Étsün Allāh anı düzaḥda mü’ebbed āmīn ²²⁷¹	Terkib- Bend/ 12 bent ²²⁷²	Mersiye	..-/-.../..-/-..	Mersiye-i Nevres-i Efendi ²²⁷³
17a	Nesimī	Ey şaçun zıll-ı ilāhī vey rūḥuñ ²²⁷⁴ <i>Allāhu nūr</i> ²²⁷⁵ Ravzānuñ servi boyundur <i>indehā cennātī</i> ²²⁷⁶ ḥūr	Rūḥ-ı ḳudsīdir ²²⁷⁷ Nesimī nün ḥaḳīḳat severleri ²²⁷⁸ Ger Mesīḥāyā dir iseñ ²²⁷⁹ yatma kim çalındı sūr ²²⁸⁰	Gazel/ 14 beyit		..-/-.../..-/-..	Ġazel-i Ġazret-i Nesimī

²²⁶⁷ Gazel eserde (Aslanoĝlu, 1992) 8 beyittir. Mahlas beyti mecmuada yoktur.

Makta beyti mecmuada yoktur, eserden alınmıştır.

²²⁶⁸ gēce gündüz: subh ü şām sen D.

²²⁶⁹ Yā Rabbi maḥşerde: Ki mehşer günü D.

²²⁷⁰ Gazel, divanda 12 beyittir.

²²⁷¹ Terkin-i Bend divanda 95 beyittir.

²²⁷² Terkil-Bend 93 beyittir.

²²⁷³ Mersiye-i Nevres-i Efendi: MERSİYE-İ KERBELĀ D.

²²⁷⁴ rūḥuñ: ruḥuñ D.

²²⁷⁵ *Allāhu nūr*: Allah nurdur. Nur, 24/35

²²⁷⁶ *indehā cennātū*: Onun yanında cennet. Necm, 53/15.

²²⁷⁷ ḳudsīdir: Kuds oldı D.

²²⁷⁸ ḥaḳīḳat severleri:ey zinde-dil D.

²²⁷⁹ Mesīḥāyā dir iseñ: Mesīḥā tek diriyeñ D.

²²⁸⁰ Beyit, divanda 14.beyittir.

17a-17b	Nesimî	Merhabâ ey ²²⁸¹ baħr-ı zâtũñ gevheri zât-ı Hudâ Ma' den-i faẓl-ı vücũduñ yâ ²²⁸² Resûl-i Kibriyâ	Çün Nesimî maħşerũñ haşrinden içti Kevşeri Sırr-ı kehf oldu ğalubı vaħdet-i ğalb-i liķâ ²²⁸³	Gazel/ 15 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî
17b-18a	Nesimî	Gelmişem Ĥaĝdan ene'l-Ĥaĝ gör ne manşür olmışam Rũĥ-ı ğudsîñũñ ²²⁸⁴ nuţĝıyam ser-tâ-ĝadem nür olmışam	Ey Nesimî cennet ü ĥür ol nigâruñ vaşlıdır Çün ben ol maħbũbı buldum cennet ü ĥür olmışam	Gazel/ 13 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu
18a-18b	Nesimî	Şüret-i raħmânı buldum şüret-i raħmân benem Rũĥ-ı ²²⁸⁵ muţlaĝ Ĥaĝ kelâmı ĝaf ve'l Ĥur'ân ²²⁸⁶ benem	Ey Nesimî [sen] Ĥaĝķı bil Ĥaĝķa iķrâr eyle kim ²²⁸⁷ Çünki insânı beşersen Ĥaĝ diyen insân ²²⁸⁸ benem	Gazel/ 12 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu'l- 'Alâ
18b-19a	Nesimî (?)	Senũñ 'aşķuñ beni Mecnũn êdũp ĥiĝ kendimi bilmem (ben) Bu ĥâle ben giriftârim saña maħbũl müyũm bilmem (ben) ²²⁸⁹	Benim şuĝum bu 'âlemde nihâyetsizdür ey Raħmân 'Aceb iħsân olur mı ĥiĝ Nesimî ĝuluna bilmem	Gazel/ 4 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu'l- 'Alâ

²²⁸¹ Merhabâ ey: İy şıfâtũñ D.

²²⁸² yâ: iy D.

²²⁸³ ĝalubı vaħdet-i ğalb-i liķâ: vücũdı buldı vaħdet bâ-rehâ D. Gazel, divanda 18. beyittir.

²²⁸⁴ ğudsîñũñ: Ĥudsũñ D.

²²⁸⁵ Rũĥ-ı: Vaħy-i D.

²²⁸⁶ ĝaf ve'l Ĥur'ân: Kaf. Kur'ana yemin olsun. Kaf, 50/1.

²²⁸⁷ kim: ĝıl D.

²²⁸⁸ insân: sũñĥân D.

²²⁸⁹ Vezin kusurludur.

19a	Nesimî	Gözün aç gör kim ey sâki ²²⁹⁰ c Alîdür her yaña ²²⁹¹ server Muḥammed c ışk-ı deryâdur ²²⁹² c Alîdür kıymetî gevher	c Alîñün nür ile enver Nesimî ñün dil ü cânı ²²⁹³ c Alî vâlâ c Alî vâlî ²²⁹⁴ c Alîdür server-i şafder	Gazel/ 12 beyit		.---/---/---/---	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî
19a- 19b	Nesimî (?)	Gel temâşâ eyle zâhid kim bu dem abdâllar Muştafa kuluñ tutup giyse c aceb mi şallar Murtaza megdânma maḥrem-i ḥakîkat ḥânlar Meşreb-i Ḥaḥ râh-ı Ḥaḥ ikrârı Ḥaḥ abdâllar	Ey Nesimî gel şenâ kıl Muştafanuñ âlîna Ĥamdülillâh ki bizi koydı c abâ ü şâlîna Ol düvvâzdeh imâm cihâda ma c şüm u pâk ola Meşreb-i Ḥaḥ râh-ı Ḥaḥ ikrârı Ḥaḥ abdâllar	Musammat/ 8 bent		.---/---/---/---	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu
20a	Nesimî (?)	Nebîler serveri cün kim Muḥammed Muştafa geldi Velâyet rehberi sulṭân c Alîyyü'l-Murtaza geldi	Nesimî ehl-i dil olur c Alîyi étmeyen inkâr Velâyet ehline Ḥayder imâm u piş-vâ geldi	Gazel/ 7 beyit		.---/---/---/---	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu
20a- 20b	Nesimî (?)	Kimdir ol kim pâk olmuşdur yolunda âl-i dîn Zâr u dâr-ı Muştafa hem şâh-ı cümle murselin Nür-ı zâtîle münevverdür semâdan zemîn Kim c Alîdür mazḥarullâh-ı Rabbü'l-âlemin	Raḥmet olsun ana daḥı hem anuñ üstâdına Kim teberrâ eyleye Yezîd gelince yâdına Nesimî kıl ṭolı sen şehüñ evlâdına ²²⁹⁵ Kim c Alîdür mazḥarullâh-ı Rabbü'l-âlemin	Musammat/ 10 bent		-.---/-.---/-.---/-.---	Na c me-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu
29b- 21a	Nesimî	Sâkiyâ mâh-ı şiyâm oldı temâm Gel bize ²²⁹⁶ şun sâgar-ı mey ve s-selâm	İncüden yegdür Nesimî ñün sözi ²²⁹⁷ Kim anuñ güftârıdur ḥayrû'l-keleâm ²²⁹⁸	Gazel/ 13 beyit		-.---/-.---/-.---	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî Ĥuddise Sırruhu'l- c Alâ

²²⁹⁰ sâki: ṭalib D.

²²⁹¹ yaña: kan-ı D.

²²⁹² c ışk-ı deryâdur: c ışk ile deryâ D.

²²⁹³ c Alîñün nür ile enver **Nesimî**ñün dil ü cânı: Nesimîñün dil ü cânı münevverdür c Alî nürü D.

²²⁹⁴ vâlî: a c lâ D.

²²⁹⁵ Vezin kusurludur.

²²⁹⁶ bize: berü D.

²²⁹⁷ İncüden yegdür **Nesimî**ñün sözi: Gel Nesimîñün kelâmın güş kıl D.

²²⁹⁸ Gazel divanda 17 beyittir.

21a-21b	Kul Nesîmî	‘ Âlem yüzine şaldı ziyâ âl-i Muḥammed Ḥayvân ne bilür dâna bilür âl-i Muḥammed ²²⁹⁹ Seyfüñ şak édüp geldi yine âl-i Muḥammed ²³⁰⁰ Fe ²³⁰¹ şallü ‘alâ seyyidinâ âl-i Muḥammed [Sad şallü ‘alâ mürşidinâ şâh-ı Velâyet] ²³⁰²	Çün Mehdî zühür eyleyecek qalmaya bürrân ferden ²³⁰³ Ḥâricîler geçse ²³⁰⁴ gerek tîg ü teberden ²³⁰⁵ Nesîmî şâhuñ ismün ²³⁰⁶ okur şâm u şeherden Fe şallü ‘alâ seyyidinâ âl-i Muḥammed [Sad şallü ‘alâ mürşidinâ şâh-ı Velâyet] ²³⁰⁷	Muhammes/ 5 bent		---./---./---./---	Ġazel-i Ḥâzret-i Nesîmî
21b	Kul Nesîmî	Yâr beni katl eylese katlim ²³⁰⁸ ḥelâldir kime ne Men ²³⁰⁹ bilürüm ne çekerim âh u ²³¹⁰ zârım kime ne	Nesîmî nün sözine ²³¹¹ çünkim ḥatâdur dâdiler Menim ancaḡ şol ²³¹² qadardur iştîlâḡım kime ne ²³¹³	Gazel/ 5 beyit		---/--/--/--/-- ²³¹⁴	Ġazel-i Ḥâzret-i Nesîmî
21b-22a	Nesîmî	Yüzine ²³¹⁵ kıldı [naḡar] şol ḥâliḡ-i Perverdigâr Âba döndi der edem ol ḡayretten [oldı] târumâr Şol yüzün ²³¹⁶ qandîle yazmış idi ol der-[rüz-i] şumâr Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfe illâ Zülfiḡâr	Tâ-ḡayâlün gönül şeherinde seyran eylerem Ben bu ismi dâ’imâ gönlümde tekrâr eylerem ²³¹⁷ Men Nesîmî yem şâḡımuñ vaşfuñ ²³¹⁸ destân eylerem Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfe illâ Zülfiḡâr ²³¹⁹	Murabba/ 11 bent		---/--/--/--/--	Ġazel-i Ḥâzret-i Nesîmî Ḳuddise Sırruhu

²²⁹⁹ Ḥayvân ne bilür dâna bilür âl-i Muḥammed: Gaafil ne bilür ehl bilür âl-i Muḥammed D. Mısra, divanda 1. bent 3. mısradır.

²³⁰⁰ Seyfüñ şak édüp geldi yine âl-i Muḥammed: Dil kişverine verdi safâ âl-i Muḥammed D. Mısra, divanda 1. bent 2. mısradır.

²³⁰¹ Fe: Ve D. Şiir boyunda bu şekildedir.

²³⁰² Nefesin divanda bulunan her benti 5 mısradan oluşmaktadır. Mecmuada bulunmayıp her bentte tekrarlanan mısra “Sad şallü ‘alâ mürşidinâ şâh-ı Velâyet” dir. eyleyecek qalmaya bürrân ferden: ede nihân kalmaya perde D.

²³⁰³ Ḥâricîler geçse: Ḥâricîleri kesse D.

²³⁰⁴ teberden: teberle D.

²³⁰⁵ şâhuñ ismün: Resül medhin D.

²³⁰⁶ Bentin, ilk üç mısrasının sonundaki “n”, divanda “e” şeklindedir.

²³⁰⁷ katlim: kanım D.

²³⁰⁸ men: ben D.

²³⁰⁹ çekerim âh u: çekdiğim âhile D.

²³¹⁰ **Nesîmî**nün sözine: Ey Nesîmî sözlerin D.

²³¹¹ Menim ancaḡ şol: Benim ancaḡ bu D.

²³¹² Gazel divanda 4 beyittir.

²³¹³ Divanda hem aruz hem de hece ölçüsüne uyduğu yazılıdır.

²³¹⁴ Yüzine: Nûruna D.

²³¹⁵ Şol yüzün: Ol nûrun D.

²³¹⁶ Ben bu ismi dâ’imâ gönlümde tekrâr eylerem: Men meni ol şâḡımuñ medḡinde ḡayrân eylerem D.

²³¹⁷ şâḡımuñ vaşfuñ: şehüñ vaşfını D.

²³¹⁸ Musammat divanda 14 benttir.

22a-22b	Kul Nesimî	Her ²³²⁰ kişinün şorma aşlın ‘ izzetinden bellüdir Hüccet-i ‘ irfânı ²³²¹ görenler hürmetinden bellüdir	Ey Nesimî nuṭṭını ²³²² nādān eline vërme kim ²³²³ Gevheri şarrāfa göster ²³²⁴ kıymetinden bellüdir	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Seyyid Nesimî ²³²⁵
22b	Kul Nesimî	Mü’minün kalbinde rûḥ u cism ile cāndır ‘ Alî ‘ Ayn-ı zātullāhiyla hem vech-i yegānedir ²³²⁶ ‘ Alî	Ey Nesimî sen bu medḥi şubḥ u şām ²³²⁷ [yād] eylegil Şöyle kim ²³²⁸ ‘ âlemde meşhûr dîn ü imāndır ‘ Alî ²³²⁹	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî
22b	Nesimî (?)	İki ‘ âlemde sultānım Muḥammed Beyān-ı ‘ ilm-i Qur’an Muḥammed	Nesimî dā’imā medḥ-i Nebî kııl Hemişe dîn-i imāndur Muḥammed	Gazel/ 5 beyit		..--/..--/..--	Na’ t-ı Ĥazret-i Nesimî
23a	Kul Nesimî	İçmişem ‘ aşkuñ meyini zikrini mestāneden Zinciri zülfine taḥdı farkı yok divāneden ²³³⁰	Ey Nesimî on sekiz biñ ‘ âlemün ²³³¹ ma’ bûd-ı ²³³² Ĥaḥ Kim bu sırra āşinā olmazsa yüz ver ḥāneden ²³³³	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ĥazret-i Nesimî
23a	Nesimî (?)	Ĥaberdār olmaya kimse bu ‘ aşkuñ derdi vāḥından Meger kim bağı taşdandır hem anuñ kalbi āḥından	Evc-i’ aşka etme gel inşāf eyle ey şüfi Netsün neylesün Nesimî budur fenn-i āḥından	Gazel/ 5 beyit		..--/..--/..--/..--	Ġazel-i Ĥazret-i Nesimî
23a	Kul Nesimî	Bülbülem gülşende men ²³³⁴ gülzāra yoḥdur minnetim Dostlar minnet Ĥudāya ḥāre yoḥdur minnetim	Vāḥid oldum yār ile yārım [bugün] minnet Ĥaḥḥa Ey Nesimî zerrece aḡyāra yoḥdur minnetim	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ĥazret-i Nesimî

²³²⁰ her: bir D.

²³²¹ Hüccet-i ‘ irfânı: Meclis-i irfân D.

²³²² nuṭṭını: gevheri D.

²³²³ vërme kim: vermegil D.

²³²⁴ şarrāfa göster: sarraf ne bilsün D.

²³²⁵ Gazel Kul Nesimî’ye ait olmasına rağmen başlıkta Seyyid Nesimî yazmaktadır.

²³²⁶ ‘ Ayn-ı zātullāhiyla hem vech-i yegānedir: Kābetullahdır cemāli, vech-i Subhan’dır D.

²³²⁷ şubḥ u şām: rüz u şeb D.

²³²⁸ Şöyle kim: Şöyle D.

²³²⁹ Gazel, divanda 8 beyittir.

²³³⁰ Nefesin sadece mahlas beyti Kul Nesimî’ye ait olan divanda bulunmuştur. Nefesin geri kalan kısmı divandaki şiirle aynı değildir.

²³³¹ Kelime, mısranın üstünde ek olarak verilmiştir

²³³² ma’ bûd-ı: maksûdu D.

²³³³ sırra āşinā olmazsa yüz ver ḥāneden: devrānı bilmez sür çıkar devrāneden D.

²³³⁴ men: ben D.

23a	Nesimî (?)	Ey Hüdâvendegah ismün fazl-ı bislmi'llâhdur Zâhir ü bâtin şifâtuñ ' ayn-ı zâtu'llâhdur	'İlmü'l-esmānuñ ismi vü müsemması tamām Enbiyâlar atâsi Âdem-i Şafîyu'llâhdur	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazret-i Nesimî
23b	Kul Nesimî	ĖaĖıĖat ' ilmini cāna şağın öğretme her cāna ²³³⁵ Ki şarrâf olmayan vırmez bahāyı (ol) dürr ü mercāna	İşütsün kağı vü müftü bu da' vānuñ sebebin kim Nesimî cān ile başın virüpdür ĖaĖıĖa Ėurbāna	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazel-i Nesimî
23b- 24a	Nesimî (?)	... Mancımığdan atılan ĖaĖ aña nārı nūr éden Gülşen-i ' aşĖ içre İbrāhim Ėalîlu'llâhdur ²³³⁶	Yā ilāhi Muştafā vü Murtażānuñ ' aşĖına Bu Nesimî nün niyāzı zıkr-i şey'ullâhdur	Gazel/ 14 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Velehü
21a- 24b	Nesimî (?)	Bu cism evine tâlibâ[seyr ederek] çün cān gelür Bu evde bâğı şanma [kim] bir iki gün mihmān gelür	Bil bu ũlüm? pāyānı yokdur tâlibā Çünkim bu bahrın ĖaĖresi vü deryāsi bî-pāyān gelür ²³³⁷	Kaside/ 43 beyit.		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazret-i Nesimî
26a	Bosnevî	Fehm édüp ' ilm-i nihānı feth-i bâb oldı baña Ėamdulillāh çār-ı' arz-ı dōrt kitāb oldı baña	Mey-i ' aşĖuñ Bosnevî sen cāmını nüş eyle kim Şişe-i bezm-i şafādur cem-i cenāb oldı baña	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazel-i Bosnevî Baba
26a	Bosnevî	NātıĖım emr-i Hüdādur bî-reib ey pāk-zāt İspātından şāyet oldı <i>Ėul hüvallahü</i> ²³³⁸ şifāt	Sen Ėazā'in gibi hıfz ét bu remzi Bosnevî Çünkü idrāk edemez Ėōd-bîn olan nedür necāt	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazel-i Ėazret-i Bosnevî Baba
26a- 26b	Bosnevî	Bā-i bismillāh déyüp çağırırım dost dost <i>Şemme veÇhu'llāh</i> ²³³⁹ görüb çağırırım dost dost	Mehdî-i ma' nā budur ' ilmü'l-esmā budur Bosnevî imza budur çağırırım dost dost	Gazel/ 12 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazel-i Ėazret-i Bosnevî Baba
26b- 27a	Bosnevî	Mazhar-ı sırr-ı Hüdāsın yā ' Alî senden meded Enbiyādan ibtidāsın yā ' Alî senden meded	Bosnevî ednā Ėapunda nā-tüvānındur senüñ RaĖmet-i cüd şehāsın yā ' Alî senden meded	Gazel/ 6 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazel-i Bosnevî Baba Ėazretleri
27a	Bosnevî	Ey risālet gülsitānı ey nihāl-i serv-Ėad ĖaĖıĖuñ ĖaĖıĖında degül mi <i>Ėul hüvallahü eĖad</i> ²³⁴⁰	AĞmed Muğammede her dem eyledi iĖrār Bosnevî <i>Lem yelîd</i> ²³⁴¹ ki oğursın oldurur <i>küfüven eğad</i> ²³⁴²	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ėazel-i Bosnevî Baba

²³³⁵ her cāna: nādāna D.

²³³⁶ Gazel başlıksız olup matla beyti yoktur. Bu durum varak eksikliğinden kaynaklanmış olabilir.

²³³⁷ Şiirin eksik olduğunu düşünölmektedir.

²³³⁸ *Ėul hüvallahü*: De ki o Allah. İhlas, 112/1.

²³³⁹ *Şemme veÇhu'llāh*: Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Bakara, 2/ 115.

²³⁴⁰ *Ėul hüvallahü eğad*: De ki o Allah tektir. İhlas, 112/1.

²³⁴¹ *Lem yelîd*: O doğurmadı. İhlas, 112/3.

²³⁴² *küfüven eğad*: O tektir, eşi yoktur. İhlas, 112/4.

27a	Bosnevî	Ehl-i 'aşkuñ her sözü <i>ümmü'l-kitāb</i> uñ ayındır Sen tehi şanma ²³⁴³ dilā şāh-ı cevābın 'ayındır	Bosnevî bu feyz-i nazmūñ 'ārif u ²³⁴⁴ dānā bilür Tılsım-ı āb hayāt-ı Kevşer şerābın 'ayındır	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Bosnevî Baba
27a- 27b	Bosnevî	Ehl-i 'aşkuñ zıkr ü fikri dembedem didār olur İstemez hemişe behiştî h'vāhişi dīdār olur	Ķatl ēder dīvi 'inādı Bosnevî 'ālemde bil Vāriş-i 'ilm-i nübüvvet Ħayder-i Kerrār olur	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Bosnevî Baba
27b	Bosnevî	'Aşķ bil ki ey birāder ħarfi yok Furķāmidur Cān u dilden oķu kim ol emr-i Ħaķ bürhāndur	'Aşķ-ı da' vāya düşme 'ārif iseñ Bosnevî Noķtasız fetvāyi 'aşķı fark ēden irfāndur	Gazel/ 6 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ħāzret-i Bosnevî Baba
27b- 28a	Bosnevî	<i>Küntü kenzüñ</i> ²³⁴⁵ hüccetü bürhāndır bektāşiler Sırrı mi' rāc mazħarı 'irfāndır Bektāşiler	Vāķıf-ı esrār iseñ kıl Bosnevî cānuñ fedā Çün şehīdī Kerbelā ķurbānidır Bektāşiler ²³⁴⁶	Gazel/ 8 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ħāzret-i Bosnevî Baba
28a	Bosnevî	Ħiṭāb-ı <i>len terānī</i> ²³⁴⁷ rumūzı Murtażādandır Ṭulū' şems-i 'ālemde enveri Muştafādandır	Bu ednā Bosnevî vuşlat diler etsün dīdārına Niyāzım bu durur dāim benim ol bī-riyādandır	Gazel/ 8 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Bosnevî Ħāzretleri
28a- 28b	Bosnevî? 'Arabī Farsī ne ez-Türkem ne Yunanim Dilā bir nefħa-i 'aşķım velī bir sırr u bürhānım	Dekadenk? Bosnevî 'ālem-i nidānım ġayr-ı zātım nist Hemān eşyā-i Ħaķ dēdüm diġer ġün ne peymānım	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ħāzret-i Bosnevî
28b	Bosnevî	Beni ṭa' n ētme ey zāhid ki bir şāha nedīm oldum Geçüp benlik hicābımdan bu birlikde ķadīm oldum	Ħür-i ġılman cennet ü ṭamu ķamusı cism-i insānda Yeter Bosnevî ednā dēme fażl-ı na'ım oldum	Gazel/ 6 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ħāzret-i Bosnevî Baba Ķuddise Sırruhu
28b	Bosnevî	Bu şüret-i nefħa-i 'aşķım velī ben emr-i Yezdānım Oķu gel bā-i bismillāh vallāh Yezdānım ²³⁴⁸	Gelüpdür Bosnevî kemter dilā bir ķaṭreden ammā Hezārān baħr olur peydāki her ķaṭre 'ummānım	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ħāzret-i Bosnevî

²³⁴³ şanma: bakma (Koca, 1990).

²³⁴⁴ 'ārif u: ārif-i (Koca, 1990).

²³⁴⁵ *Küntü kenzüñ*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemi yarattım.

²³⁴⁶ Gazel, eserde (Koca, 1990) 7 beyittir.

²³⁴⁷ *len terānī*: Beni asla göremezsin. A'raf, 7/143

²³⁴⁸ Vezin kusurludur.

29a	Bosnevî	Hayret aldı ey gönül divâne ol şimdengerü Mûm-ı ‘aşka yana gör pervâne ol şimdengerü	Gün yeter vâ‘izlerün tahrikine şabr eyledik Bosnevî var sâkin-i meyhâne ol şemdengerü	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Baba Ķuddise Sırruhu
29a	Bosnevî	Bezm-i ‘aşk içre bugün hayrân olan gelsün berü Vâkıf-ı huşyâr olup mestân olan gelsün berü	Bosnevî esrâr-ı haqqı añlamaz dünyâ perest Varlığın terk eyleyüp sultân olan gelsün berü	Gazel/ 6 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu
29a- 29b	Bosnevî	Bilki Rûm abdâlyım her kâle minnet eylemem Naĥv-i ĥarfden geçişür timsâle minnet eylemem	Ĥaşılı ben Bosnevî yem terk-i tecrid olmuşam Bir mücerret abdâlümki zâle minnet eylemem	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu
29b	Bosnevî	Dilberâ zâhir görünür sînem üzre yare yoĥ Gir bu ĥalbüm içre gör hiç yarasız bir yara yoĥ	Ĥüsnüni seyr etmege ârzü ĥılar her şeyü ü şebâb Dilberâ Bosnevî veş sînesi şad-pâre yoĥ	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu
29b- 30a	Bosnevî	Dilberâ gezdüm cihâni sūy-ı sū Varmidür ruşsâr veş bir niĥçu	Taşavvuf şanma bu nazmı şâf-i dil Bosnevî nün rüyeti ebyâtı bu	Gazel/ 14 beyit		-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu
30a- 30b	Bosnevî	Bir güli ruşsârün ey olmuş efkendesî Zâr édüp bülbül mişâli dil anuñ ger bendesi Ĥaste-i ‘aşkam bugün ey şehlerin şâhendesî Bu ferş-i miñnet içre düşmişem dembestesi Ben gibi var mı cihânda olmaya hiç kimsesi Gel yetiş imdâdıma ey kimsesizler kimsesi	Bosnevî yem kemterem şâh-ı velâyet gel yetiş Ceyş ü ĥamda ĥalmışam ey tâc-ı sa‘âdet gel yetiş Küh-ı firĥat içre ĥaldum ĥıl hidâyet gel yetiş Pây-mâl oldum meded eyle ‘inâyet gel yetiş Ben gibi var mı cihânda olmaya hiç kimsesi Gel yetiş imdâdıma ey kimsesizler kimsesi	Müseddes/ 4 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu
30b- 31a	Bosnevî	Meclis-i zincîr-i ‘aşkıım gel yetiş cânân baña Her günâhım güne ağdı ‘afv ĥıl ĥufrân baña Gülşeni dâr-ı fenânuñ yarsuz zindân baña Var iken dilde muĥabbet tılsımı mervân baña Nuĥĥ-ı zâtımdan kaçup gör neyledi nâdân baña	Bosnevî yem pür kuşurum bilki tahmîr oldığım Kerbelâ toprağıyla bünyâdı ta‘mîr oldığım Bundan özge bilmezem böyle ta‘zîr oldığım Söylesün şeyĥ-i müderris bend-i zincîr oldığım Sırr-ı Furĥândan ...? geldi ĥatlı için fermân baña	Muhammes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ķuddise Sırruhu

31a	Bosnevî	Gönül meyl eyledi cânâna çeşm-i siyâh cerde Baña rahm eylemez aşlâ alur ağıyârı defterde ‘ Aceb hâlüm niçe olur benim bu dâr-ı âhârda Eger vuşlat erişmezse bugün yârimle bu yerde Şu denlü gözümüñ yaşın dökem ol rûz-ı maşşerde Ki tâ bu âh-ı efgânım çıka ‘ arş üzre günlerde	Ayırta Bosnevî ‘aynuñ görüp ol kurre dil-cûda Geçer elbet girîbânı elime ol terâzûda Tutam dâmenini ol dem érem tâ vaşl-ı maşşûda Özüm dârda yüzüm yerde varam dîvân-ı ma‘ bûda Şu denlü gözümüñ yaşın dökem ol rûz-ı maşşerde Ki tâbu âh-ı efgânım çıka ‘ arş üzre günlerde	Müseddes/ 5 bent		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ĥuddise Sırruhu’l- ‘ Alâ
31a- 31b	Bosnevî	Muĥıbb-i âl-i Resûlüm Yezîdî yâr-i ġâr etmem Şıfât-ı zât-ı tecrîdüm velî bir kem nazâr etmem Cihânun terkinî kıldum mülevveş ihtiyâr etmem Bu ziynet bezmine aşlâ vü vallâh ihtiyâr etmem Bugün abdâl-ı ‘ aşkıñ ben cihâna i‘ tibâr etmem ‘ Alîyyü’l-Murtazâ Ĥaĥĥ-ı Ĥudâdan ġayr-ı yâr etmem	Selefden ‘ âdet etmişdür bu râhı bunca ‘ âşıklar Şehâdetle rehâ bulmuş cihânda cümle şadıklar Fülûsi aĥmere vermiş bu dehri baġrı yanıklar Ĥaĥĥat Bosnevî bilmem ne söyler nâra lâyıklar Bugün abdâl-ı ‘ aşkıñ ben cihâna i‘ tibâr etmem ‘ Alîyyü’l-Murtazâ Ĥaĥĥ-ı Ĥudâdan ġayr-ı yâr etmem	Müseddes/ 5 bent		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Baba Ĥuddise Sırruhu
31b	Bosnevî	Ehl-i ‘ aşkıñ hâlidür kim sîm ile derdden geçer Terk éder nâmûsı tenġi zevĥ ü zîverden geçer	Bosnevî ednâyı gör yâre kılmaz imtizâc Dembedem ‘ âşık derd-i ma‘ şûĥ için serden geçer	Gazel/ 5 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ĥuddise Sırruhu
32a	Bosnevî	İbâdetten eger su’âl éderseñ Ĥıblem Muĥammeddür secdemdür ‘ Alî ²³⁴⁹ Kulluġumdan eger ²³⁵⁰ cevâb ister iseñ Ĥıblem Muĥammeddür secdemdür ‘ Alî	Bosnevî ednâyı ġuş éden Ĥaĥĥî Gönül şâfî olur bulur revnaĥı Şeş cihetden berü görmüşem Ĥaĥĥı Ĥıblem Muĥammeddür secdemdür ‘ Alî ²³⁵¹	Nefes/ 5 bent		11’li hece ölçüsü	Ġazel-i Ĥazret-i Bosnevî Ĥuddise Sırruhu’l- ‘ Alâ

²³⁴⁹ Ĥıblem Muĥammeddür secdemdür ‘ Alî: Ĥıblemdir Muĥammed secdendir ‘ Alî (Ergun, 1930).

²³⁵⁰ eger: benim (Ergun, 1930).

²³⁵¹ Eserde (Ergun, 1930) bu dörtlük yoktur. Ancak eserin son dörtlüğündeki dipnotta “bu manzumenin son hanesi yok” yazmaktadır.

33a	Naẓîf	Zâhidâ Hakkı-çün ol şâhin ki cûd-i ekmeli Aḥmed-i Muhtâra vaḥy étî Kitâb-ı Münzeli Mevlevîyem Aḥmedîyem Ḥayderîyem ben belî Baña besdir bir Ḥudâ vü bir nebî vü bir velî La ilâhe illâ hüvallahü'l-‘Aliyyü'l-Müncelî ²³⁵² Lâ nebiyye illâ Muḥammed lâ fetâ illâ ‘Alî ²³⁵³	Bende-i âl-i ‘abâyım Ḥayderîyem Ḥayderî Ey Naẓîf bu yolda kurbân eyledün ²³⁵⁴ cân ü seri Ḥâşılı ber-muktezâ-yı meşreb-i Peygamberî İ‘tikâdum böyledir <i>naḥnü kesemnâdan</i> ²³⁵⁵ beri La ilâhe illâ hüvallahü'l-‘Aliyyü'l-Müncelî Lâ nebiyye illâ Muḥammed lâ fetâ illâ ‘Alî	Müseddes/ 6 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Nutḫ-ı Naẓîf Baba
33b	Naẓîf	Nûr-ı hidâyet Sırr-ı velâyet Mecrâ-yı ḥikmet Cümle ‘Alîdir	Şehr-i ‘ulûmuñ Bâb-ı fütühu Rûḥumuñ rûḥu Cümle ‘Alîdir	Nefes/ 15 bent		5’li hece ölçüsü	Nutḫ-ı Şeyḫ Naẓîf Efendi
35a	Naḫşî	Merḥabâ ey şu‘le-i âyîne-ı sırr-ı Ḥudâ Merḥabâ ey şâhid-i didâr-ı maḫşûd-ı livâ Merḥabâ ey mazḥar-ı feyz-i cenâb-ı kibriyâ Merḥabâ ey nâm-ı şânuñdur Muḥammed Mustafâ	Naḫşî -i ğam-ḥ‘ârını ser-defter-i ‘uşşâk kıl Âsitânunda cümâlün şem‘ine müştâk kıl Sırrını göster vişâlün bezmine ilḫâk kıl Merḥabâ ey ‘ilmü’l-esrâr-ı ğayb-ı mâverâ	Musammat/ 3 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Na‘t-ı Şerîf-i Ḥazret-i Naḫşî Ḳuddise Sırruhu
35a	Naḫşî	Nedir ol kim buyurmışlar kaçan gökden iner ‘İsâ Urup Deccâlî katl eyler ²³⁵⁶ ‘adâletle[n] ṭolar ²³⁵⁷ hercâ	Birer ‘avrat olup âḫir bulardan ṭogalar âdem ²³⁵⁸ Naẓîri olmayup Naḫşî olurlar ²³⁵⁹ ‘âlemi kübrâ	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Naḫşî Ḳuddise Sırruhu
35a- 35b	Naḫşî	Elâ ey sâlik-i Mevlâ kulak ṭut gel bu feryâda Neler çekmişdür ‘aşıklar diyem ‘aşḫ içre dünyâda	Olar kim bilmez öz nefsün bu naẓmı[n] étmeyüp idrâk Şanurlar Naḫşî yâ anlar seni doğmışsın ²³⁶⁰ ilḫâda	Gazel/ 15 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Naḫşî Ḳuddise Sırruhu’l- ‘Alâ

²³⁵² Apaçık Ali olan Allah’tan başka ilâh yoktur.

²³⁵³ Muhammed’den başka nebî, Ali’den başka yiğit yoktur./ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²³⁵⁴ eyledün: eylerim D.

²³⁵⁵ *naḥnü kesemnâ*: Biz taksim ettik. Zuhrûf, 43/32.

²³⁵⁶ Deccâlî katl eyler: katl ide Deccâlî D.

²³⁵⁷ ṭolar: dolar D.

²³⁵⁸ ṭogalar âdem: doğar evlâdlar D.

²³⁵⁹ olurlar: olalar D.

²³⁶⁰ doğmışsın: düşmüşsün D.

35b-36a	Nağşî	Bir ‘ acāyib ‘ ışka ²³⁶¹ düşdüm anda dermān gizlidür Çekmezem ğam ħamidu’llāh ²³⁶² bile Loğmān gizlidür	<i>Küntü kenzün</i> ²³⁶³ gevherün sen bulmaq istersen eger Nağşiyā kendünde yoğla sende ol kān gizlidür	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nağşî Ĥuddise Sırruhu’l- ‘ Alā
36a	Nağşî	Nedür gör sende Cebra’îl ki gökden indirüp ħurbān Dilā ‘ aqluñdurur ol kim seni senden éder iz’ ān	Bulup dil Yüsufuñ āhır geçüp taht-ı sa’ ādetden Oturmuş Nağşiyā ol gül ol ²³⁶⁴ Mışr-ı dile sultān	Gazel/ 8 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Ĥazret-i Nağşî Ĥuddise Sırruhu
36a-36b	Nağşî	Nedür gör Dabbe kim āhır cihān içre olup ²³⁶⁵ peydā Çıqup ²³⁶⁶ Beytü’l-Ĥaremde ol şadāsından tolar ²³⁶⁷ şahrā	Eger görmezse sālİKler bu nazımın ‘ ālem-i ma’ nā İşi duşvār olur Nağşî qaçan ol dem éder ferdā	Gazel/ 9 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Nağşî Ĥuddise Sırruhu’l- ‘ Alā
36b-37a	Nağşî	Bir devāsız derde düşdüm yā Muħammed gel yetiş Ĥayli dem yandım tutuşdım yā Muħammed gel yetiş	Çāker-i āl-i ‘ abāyım ezelden Nağşiyā Mücrimim dermāna düşdüm yā Muħammed gel yetiş	Gazel/ 9 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nağşî Ĥuddise Sırruhu’l- ‘ Alā
37a	Nağşî	Fāris-i megdān-ı ²³⁶⁸ ‘ ışkız kim muħabbet beklerüz Pās-bān-ı ²³⁶⁹ intihā-yı sedd-i ser-ħad bekleriz	Nağşiyā <i>el-fağru fağrı</i> ²³⁷⁰ cāmını nüş édeli Lā mekānuñ mestiyüz biz evc-i rif at bekleriz	Gazel/ 6 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Nağşî

²³⁶¹ ‘ ışka: derde D.

²³⁶² Çekmezem ğam ħamidu’llāh: LİK bilmez herkes ammā D.

²³⁶³ *Küntü kenz*: Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden alemleri yarattım.

²³⁶⁴ ol gül ol: gel gör olup D.

²³⁶⁵ olup: olur D.

²³⁶⁶ Çıqup: Gelüp D.

²³⁶⁷ tolar: dolar D.

²³⁶⁸ megdān-ı: meydān-ı D.

²³⁶⁹ Pās-bān-ı: Pās-bānız D.

²³⁷⁰ *el-fağru fağrı*: Fakirlik benim övüncümdür (Hadis-i şerif).

							Çuddise Sırruhu
37a-37b	Nağşı	Rüh-ı Aħmedden Ĥudā kim emr ü fermān eyledi Āb u nār u ²³⁷¹ ĥāk ü yelden vech-i insān eyledi	Gör kemāl-i ĩudretuñ kim tā elestuñ ²³⁷² Nağşıyā Oğur nāt-ı esrār ĥağğı ²³⁷³ saña āsān eyledi ²³⁷⁴	Gazel/ 11 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Çazel-i Ĥazret-i Nağşı Çuddise Sırruhu'l-Ālī
37b-38a	Nağşı	Toğuz ²³⁷⁵ ĩat bir cevāhirden dilā Ĥağ resm-i insānı Ēdüp bir ĩal' a-i zerrīn göründi ²³⁷⁶ emr-i Rabbānī	Meta' -ı ĩudret Ĥağğı ²³⁷⁷ ne kim nağm ētdüñ ey Nağşı O sālīkler bilür ²³⁷⁸ ancağ ki açmışdur bu dükkānı	Gazel/ 10 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Çazel-i Ĥazret-i Nağşı
38a	Nağşı	Seni senden ēder göñlüm bu dil milkinde şeydu'İllāh ²³⁷⁹ Beni ben bilmeyüp bildüm bilen hem bildiren Allāh	Cihān(a) [bağından] uçmuşdur vücüduñ bülbüli Nağşı O bir şolmaz gül ister kim ĩonup nuğğ eyleye her gāh	Gazel/ 6 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Çazel-i Ĥazret-i Nağşı
38a-38b	Nağşı	Dilā münkir ĩaçar Ĥağdan işitmez mağz-ı Ĥur'ānı Anı bilmezler ki anlar ²³⁸⁰ oğurlar kāmīl insānı Ne bilsün ol ĩara yüzli ne cevher şarf ēder anı Muĥařřal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ĩ irfānı Anuñçün dēdiler cānā bu ĩavme İblīs-i řānī	Göñülden bī-ğaber bunlar şanur nuğğ eyleyen femdür Anuñçün işbu münkirler iki ĩ ālemde pür-ğamdur şorarsan Nağşıyā bunlar ĩamu ehl-i cehennemdür Muĥařřal münkirān sevmez dilā bu ehl-i ĩ irfānı Anuñçün dēdiler cānā bu ĩavme İblīs-i řānī	Muhammes/ 8 bent		-.---/-.---/-.---/-.---	Tağmis-i Nağşı
39a	Nağşı	Nedür mi' rāc-ı ĥazret gör ne söyler bu süğān-dānı Çığup dil ism ü resminden gidermekdir bu elvānı	Yeter ey Nağşı el-ğağ ki bular ²³⁸¹ [kim] ĩ ağıl-ı evveldür Çabul [eyler] sözin añla ĥağğat ey kerem-kānı	Gazel/ 11 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Ĥazret-i Nağşı

²³⁷¹ nār u:ateş D.

²³⁷² elestuñ: elestden D.

²³⁷³ Oğur nāt-ı esrār ĥağğı: Bağr-i ĩ iřğıñ dillerin hep D.

²³⁷⁴ Gazel, divanda 10 beyittir.

²³⁷⁵ Toğuz: Doğuz D.

²³⁷⁶ göründi: yaratdı D.

²³⁷⁷ ĩudret Ĥağğı: ĥüsn-i dil-dārı D.

²³⁷⁸ bilür: oğır D.

²³⁷⁹ şeydu'İllāh: şey'Allāh D.

²³⁸⁰ Anı bilmezler ki anlar: bilmez ki anuñla D.

²³⁸¹ ki bular:olar D.

39a-39b	Naqşî	Dilâ <i>el-fakru fahrî</i> ²³⁸² nedür maqşud-ı sultânî Ki étmişler küfürdür bu benüm cânımuñ cânı	Irulmaz rāh-ı Aḥmedden olupdur menzilin Naqşî Anuñçün küfr ü dîn tıtmaz olupdur cümle[den] fāni	Gazel/ 6 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ḥazret-i Naqşî
39b	Naqşî	Levh-i dilden sil ḥicābuñ ²³⁸³ ey gönül gel cāna baq Gir vücuduñ içre şāhım aç gözün cānāna baq	On sekiz biñ ʿālemün kılamak dilersen seyrini ʿĀrif ol ʿālemdē Naqşî gel berü insāna baq	Gazel/ 6 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Ḥazret-i Naqşî
39b	Naqşî	Ḥitāb-ı ʿallame'l- <i>esmā</i> rumūz-ı sırr-ı insāndur Kitab-ı noqta-i evvel ḥaḳıḳat ehl-i ʿirfāndur	Binā-yı dest-i ḳudretdür yıqılmaz bilmiş ol Naqşî Libās ten tāzeler anlar ²³⁸⁴ ʿāḳıllar bunda ḥayrāndur	Gazel/ 6 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ḥazret-i Naqşî
39b-40a	Naqşî	Gel ey sālİK ḳulaq tıt gör ²³⁸⁵ nedür terkīb olan eşyā ²³⁸⁶ Biri yeldür biri āteş biri toprak biridür ²³⁸⁷ māʾ	Édenler Naqşiyā nazmım ²³⁸⁸ bugün Mecnūn-veş icrā ²³⁸⁹ Gehi cānān[ı] cān eyler gehi ol cān alur Leylā ²³⁹⁰	Gazel/ 20 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ḥazret-i Naqşî
40b-41a	Naqşî	Eyā şāhım bu gelmekden cihāna Nedür maqşūd ḥaber ver ʿāşıḳāna ²³⁹¹	Getürmeñ Naqşiyā maʿ nā-yı ʿayān Ġdā vermeñ degil mi iş bu cāna ²³⁹²	Kaside/ 25 beyit		.---/ .---/ .--	Ḥazret-i Naqşî
41a	Naqşî	Rūḥ-ı Aḥmedden Ḥudā kim emr ü fermān eyledi Āb u nār u ²³⁹³ ḥāk u yelden vech-i insān eyledi	Gör kemāl-i ḳudretün ki tā elestün ²³⁹⁴ Naqşiyā Oḳunan esrār-ı Ḥaḳḳı ²³⁹⁵ saña āsān eyledi	Gazel/ 11 beyit		-.---/-.---/-.---/-.---	Ḥazret-i Naqşî ²³⁹⁶
41b	Naqşî	Dilā ʿāşıḳlaruñ derdın ²³⁹⁷ bilenler emr-i Rabbānî Görüp daḥl eylemez nazmuñ anuñ kim ola irfānı	Ne yüzden fehmi olur Naqşî eyā bu nazm-ı ḳudret kim ʿĀḳıl ḥayrān olur bunda tefekkür édemiz anı	Gazel/ 12 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ḥazret-i Naqşî

²³⁸² *el-fakru fahrî*: Fakirlik benim övüncümdür (Hadis-i şerif).

²³⁸³ ḥicābuñ: ḥicābı D.

²³⁸⁴ Libās ten tāzeler anlar: Libāsım tāzeler ancaḳ D.

²³⁸⁵ ḳulaq tıt gör: işit benden D.

²³⁸⁶ eşyā: maʿ nā D.

²³⁸⁷ biridür: birisi D.

²³⁸⁸ nazmım: icrā D.

²³⁸⁹ icrā: nazmım D.

²³⁹⁰ Gazel, divanda 19 beyittir.

²³⁹¹ Kaside, divanda 71 beyittir.

²³⁹² Getürmeñ **Naqşiyā** maʿ nā-yı ʿayān/ Ġdā vermeñ degil mi iş bu cāna: Yeter faşeyledün bu sırrı Naqşî/ Getürmez bilmiş ol bi'llāh zamāne D. Beyit, divanda 71. beyittir.

²³⁹³ nār u: ateş D.

²³⁹⁴ elestün: elestden D.

²³⁹⁵ Oḳunan esrār-ı Ḥaḳḳı: Baḥr-ı ʿışḳın dillerin hep D.

²³⁹⁶ Şiir, mecmuada bulunan 9/28 numaralı şiirin aynısıdır; ancak bazı farlılıklar vardır.

²³⁹⁷ derdın: ḳadriñ D.

41b	Nağşi	Nedür ol kim buyurmuşlar kaçan gökden iner ' İsa Urup Deccâlı katlı eyler ' adâletlik tolar ²³⁹⁸ her câ	Birer ' avrat alup ²³⁹⁹ âhîr bulardan tğalar âdem ²⁴⁰⁰ Nağîri olmayup Nağşi olurlar ²⁴⁰¹ ' âlem-i kübrâ	Gazel/ 5 beyit		.../.../.../.../...	Hzret-i Nağşi ²⁴⁰²
42a	Rûhî	Hâkla ²⁴⁰³ kîn eyleme var ise belâgat sende Seni zem eyleyene ²⁴⁰⁴ sen medhile kıl şermende	Hâşıl-ı ²⁴⁰⁵ künc-i tevekkül olagör ey Rûhî Nefsinde ²⁴⁰⁶ ' ârif olan câhile olmaz bende	Gazel/ 5 beyit		.../.../.../.../...	Gazel-i Hzret-i Rûhî Kuddise Sırruhu
42a- 42b	Rûhî	Şanma ey h'âce senden zer ü sîm isterler <i>Yevme lâ-yenfâ'uda</i> ²⁴⁰⁷ kalb-i selîm isterler	Ezber ét kışsa-i esrâr-ı dilün ²⁴⁰⁸ ey Rûhî Hâzır ol bezm-i ilâhîde nedîm isterler ²⁴⁰⁹	Gazel/ 13 beyit		.../.../.../.../...	Gazel-i Hzret-i Rûhî
42b- 43b	Rûhî	Sâkiyâ mey şun bize bârî Hudânun ' aşkına Sürelüm bir dem Muhammed Muştâfanun ' aşkına Édelüm ' işret ' Aliyyü'l-Murtażânun ' aşkına Nüş édelüm şâh Hasân hulq-ı Rızânun ' aşkına Cüş édelüm şâh Hüseyin-i Kerbelânun ' aşkına	Bizedür miftâh-ı ğayb bizden olur fetğ-i bâb Dembedem kesb-i ziyâyı bizden olur âfitâb Kılmışuz levğ-i nazâr bizdedür ümmü'l-kitâb Mest-i ' aşkız biz gör sâkî şun câmî şerâb Sâkiyâ şun bize kim zû'l-celâlün ' aşkına	Muhammes/ 12 bent		.../.../.../.../...	Gazel-i Hzret-i Rûhî Kuddise Sırruhu'l- ' Âlî
43b	Rûhî	Çâk kıl sine[nî] kim [mâh-ı] muharremdür bu Ey gönül âh u figân ét dem-i ²⁴¹⁰ mâtemdür bu(?) ²⁴¹¹ siyehlerle siyeh-püş eyle Rûhiyâ(?) ²⁴¹² dem-i mâtemdür bu	Gazel/ 5 beyit		.../.../.../.../...	Mersiye-i Hzret-i Rûhî

²³⁹⁸ Deccâlı katlı eyler ' adâletlik tolar: katlı ide Deccâlı ' adâletten dolar D.

²³⁹⁹ alup: olup D.

²⁴⁰⁰ tğalar âdem: doğar evlâdlar D.

²⁴⁰¹ olurlar: olalar D.

²⁴⁰² Şiir, mecmuada bulunan 2/88 numaralı şiirin aynısıdır; ancak bazı farklılıklar vardır.

²⁴⁰³ Hâkla: halka D.

²⁴⁰⁴ zem eyleyene: kadğ ideni D.

²⁴⁰⁵ Hâşıl-ı: Şâkin-i D.

²⁴⁰⁶ Nefsinde: Nefs için D.

²⁴⁰⁷ *Yevme lâ-yenfâ'u*: Fayda vermeyen gün. Şuarâ, 26/88.

²⁴⁰⁸ dilün: dili D.

²⁴⁰⁹ Divanda 13 beyitlik bir gazeldir; ancak mecmuada gazel şeklinde değil, terci-bend şeklindedir. Mecmuada bulunan mısraların hepsi divanda vardır, fakat mecmuada 5. beyit her 4 beyitten sonra tekrar yazılmıştır.

²⁴¹⁰ ét dem-i: eyle ki D.

²⁴¹¹ (?): Bedenin dâğ-ı D.

²⁴¹² (?): çaralara gir D.

43b-44a	Rūhī	Gönül mäh-ı muharremdür xanı feryād-ı efgānuñ Niçün vërmez cihāni seyle eşk-i çeşm-i deryānuñ ²⁴¹³	Yeter xan ağladın ²⁴¹⁴ Rūhī Kerbelāyı ğarq-ı hūn étdün Gider seyle mezārı qorqarın şāh-ı şehīdānuñ	Gazel/ 8 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Mersiye-i Hāzret-i Rūhī
44a-44b	Rūhī	Yār yüzini görelī Çağırırım dost dost Vuşlatna érelī Çağırırım dost dost	Rūhī beni ādemim Mihr ü mehi ‘ālemim Dostum ile hemdemim Çağırırım dost dost	Nefes/ 23 bent		7’li hece ölçüsü	Ġazel-i Hāzret-i Rūhī Çuddise Sırruhu’l-‘Ālī
44b-45a	Rūhī	Gönül ²⁴¹⁵ gitti ise sāġar-ı şāhbā elimizde Bāġ olmaz ise dāmen-i şāhrā elimüzde ²⁴¹⁶	‘Oşmān-ı felek-ğadr ki devr-i kereminde Hākile berāber zer-i dūnyā elimüzde ²⁴¹⁷	Gazel/ 5 beyit		---/ .--/ .---/ .--	Hāzret-i Rūhī
48a	‘Azbi	Ger mecāz ile hāqīkatle seversen güzeli Herkesün haddi kadar kıldı ‘atā lem-yezelī Kimine vërdi şafā kimine vërdi keseli Zāhidün tã‘at ile dileni tül-i emeli Ezelīdür [ezelīdür] ezeliğir ezeli	Çünkü ²⁴¹⁸ necs oldı sıvā eyleye gör ‘ Azbi vuzū’ Pāk ét ²⁴¹⁹ qalbini bu ġaflet ile olma ulu Hāq diyen ²⁴²⁰ Hāq ile Hāqdır neden oldı ayru Cahilün cehli ile kāmilün ‘irfānı qamu Ezelīdür [ezelīdür] ezeliğir ezeli	Muhammes/ 5 bent		---/---/---/---/---	Ġazel-i ‘Azbi Baba Hāzretleri

²⁴¹³ deryānuñ: giryānuñ D.

²⁴¹⁴ xan ağladın: xanile ağla D.

²⁴¹⁵ Gönül: Gül D.

²⁴¹⁶ Gazel, divanda 7 beyittir.

²⁴¹⁷ Makta beyti divandan alınmıştır.

²⁴¹⁸ Çünkü: Çün D.

²⁴¹⁹ ét: edip D.

²⁴²⁰ diyen: dīn D.

48a-48b	‘Aẓbī	Cān u dilden men muḥibb-i ḥānedāṣ-ı ²⁴²¹ ‘āliyim Hem erenler çākerinūñ ḥāk-i pāy-māliyim ²⁴²² Hem daḥı ²⁴²³ sulṭān-ı ‘ālem Muṣṭafā ḥayāliyim ²⁴²⁴ Cümleden geçdim velī ancak ‘Alī meyyāliyi ‘Āṣıqım ser-pā-bürehne ṣāh Ḥüseyn abdāliyam ²⁴²⁵	Baṅa pīrinden ²⁴²⁶ gelir zemzem degil gön̄lüm [melül] Zāhid-i ḥod-bin ²⁴²⁷ gör kim [her edası biñ füzül] ‘Aẓbī pīrinden ḥavālet istedi [aldı ‘uṣūl] Sen baṅa dērsen Kızılbaş ben dērem şıd̄q-ı Resül ‘Āṣıqım ser-pā-bürehne ṣāh Ḥüseyn abdāliyam ²⁴²⁸	Muhammes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i ‘Aẓbī Baba Ḥāzretleri
48b-50a	‘Aẓbī	Biḥamdi’llāh ki (derd-i) derūnum yine sildi mi kederi ²⁴²⁹ Mīve-dār oldu yine ²⁴³⁰ çünki gön̄lüm ²⁴³¹ ṣeceri ... Oḳudum ḳavl-i ‘Alīden ḥaber-i mu‘teberi ²⁴³² Yazdı hem Ḳāḏī ü Keṣṣāf ü Ḥarīr ü Ṭāberi ²⁴³³	<i>Leyste fi ‘d-dār[i]</i> velā gayr ile nāçizde ²⁴³⁴ de var ‘Ābid ü nāçiz ²⁴³⁵ ile mülhid-i küffārda da var ... Oḳudum ḳavl-i ‘Alīden ḥaber-i mu‘teberi ²⁴³⁶ Yazdı hem Ḳāḏī ü Keṣṣāf ü Ḥarīr ü Ṭāberi ²⁴³⁷	Terci-Bend/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥāzret-i ‘Aẓbī Ḳuddise Sırruhu ²⁴³⁸
50a	‘Aẓbī	Bende-i āl-i Resūluñ Mescid-i Aḳṣāşiyim Kāfire oldum kenīsā ²⁴³⁹ herkesün aḳzāsıyım	Kimse bilmez ‘Aẓbīyem men Ḥāḳ mıyım bāṭıl mıyım Herkesün bir ismiyle vird-i zebān-ı ḥāşıyım	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥāzret-i ‘Aẓbī Baba

²⁴²¹ ḥānedāṣ-ı: ḥānedān D.

²⁴²² pāy-māliyim: pā pāmāliyim D.

²⁴²³ Hem daḥı: Şāriḥ-i D.

²⁴²⁴ ḥayāliyim: vaṣṣāliyim D.

²⁴²⁵ Muhammes, divanda 6 benttir.

²⁴²⁶ pīrinden: zemminden D.

²⁴²⁷ bin: rāyı D.

²⁴²⁸ Bent, divandaki 3. benttir.

²⁴²⁹ Biḥamdi’llāh ki (derd-i) derūnum yine sildi mi kederi: Ḥamdüli’llāh ki derūndan sildim kederi D.

²⁴³⁰ yine: bu dem D.

²⁴³¹ gön̄lüm: zebānım D.

²⁴³² Mısra, 1. bent 20. mısradır.

²⁴³³ Mısra, 1. bent 19. mısradır.

²⁴³⁴ nāçizde: deyyārda D.

²⁴³⁵ nāçiz: fācer D.

²⁴³⁶ Mısra, divanda 5. bent 20. mısradır.

²⁴³⁷ Mısra, divanda 5. bent 19. mısradır.

²⁴³⁸ Terci-Bend divanda 50 beyittir. Her bent 10beyitten oluşmaktadır. Mecmuada her bentte mısra eksiği bulunmaktadır ve hemen hemen bütün mısraların yerleri değişmiştir.

²⁴³⁹ kenīsā: kilisā D.

50a-50b	‘Azbi	Muṣṭafā [ṣāh-ı] cihān ü ‘ālī-şandır Muṣṭafā Muṣṭafā hem bā‘ iş-i kevn ü mekândır Muṣṭafā	‘Azbiyā nār-ı cahimdir qorkma cürmüm çok déyü Muṣṭafā şefkat-medār-ı ‘āsiyandır Muṣṭafā	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Na‘ t-ı Şerif Ḥazret-i ‘Azbi
50b	‘Azbi	Derd-i aşka düş olan bi-çäreye neyler tabib Bu gam-ı nābūda dermān etmeye illā ḥabib	İş bu derdün çaresi ‘Azbi cihānda derdli imiş Nār-ı ‘aşka yanmayan āvāreye ²⁴⁴⁰ neyler tabib	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i ‘Azbi Baba
50b-51a	‘Azbi	Cān u dilden kim severse Ḥazret-i Peyğamberi Şeş cihāt eder anuñ yolunda dīn imān eri ²⁴⁴¹	Ehl-i beyt-i Muṣṭafā vü Murtażānuñ ‘Azbiyā Kemterinüñ kemteriyem kemterinüñ kemterī	Gazel/ 15 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i ‘Azbi ²⁴⁴²
51b	‘Azbi	Ne şafādan gereğim var ne cefādan ḥaberim ²⁴⁴³ Düşmanı dost bilürim ²⁴⁴⁴ ikisini bir severim Kimsenüñ ḥayrına ²⁴⁴⁵ şerrine yoğdur nazarım Hep qurı lağlağadır elde olanca hünerim Ne alandan ḥaberim var ne şatandan ḥaberim Serseri keвне geleden berü serserem gezerim ²⁴⁴⁶	Gāh olur ‘Azbi gibi derd-i derünüm diyemem Kimseye ḥāl-i dil-i zārım[ı] hiç söyleyemem Vā‘ izüñ pendini ben dinleyemem belleyemem Yāri idrāk edemem farq-ı ‘adū eyleyemem Ne alandan ḥaberim var ne şatandan ḥaberim Serseri keвне geleden berü serserem gezerim	Müseddes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Müsā-i Ḥazret-i ‘Azbi
51b-53a	‘Azbi	Bu dersim cān ile bu dem diñle ²⁴⁴⁷ ey zāhid-i bi-ḥöd ²⁴⁴⁸ Ki bir ḥarf içre bir noğta olur bir noğta biñ elvān ²⁴⁴⁹	Ġarık-i feyz-i esrār ét bu men ²⁴⁵⁰ mestāne-yi qandır Ki ben bir ‘abd-ı nā-çarım ki sensin Ḥālikü’l-vān ²⁴⁵¹	Kaside/ 45 beyit		-.--/ .--/ .--/ .--	Ġazel-i Ḥazret-i ‘Azbi Baba ²⁴⁵²

²⁴⁴⁰ Nār-ı ‘aşka yanmayan āvāreye: Derd-i ‘aşka düş olan bi-çäreye D.

²⁴⁴¹ Şeş cihāt eder anuñ yolunda dīn imān eri: Şeş cihātın terk eder anuñ yolunda dīn eri D.

²⁴⁴² Ġazel-i Ḥazret-i ‘Azbi: Der-medḥ-i İmāmān D.

²⁴⁴³ ḥaberim: ḥazerim D.

²⁴⁴⁴ bilürim: bilip D.

²⁴⁴⁵ ḥayrına: ḥayr ile D.

²⁴⁴⁶ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁴⁴⁷ bu dem diñle: diñle bu dem D.

²⁴⁴⁸ bi-ḥöd: devrān D.

²⁴⁴⁹ Kaside, divanda 46 beyittir. Divanda bulunan 25. beyit, mecmuada yoktur. Kasidenin bulunduğu sayfalarda, 52a sağ sütun, 52b sol sütun yıpranmış olduğu için okunamayan kelimeler köşeli parantez ile gösterilmiştir.

²⁴⁵⁰ men: ben D.

²⁴⁵¹ Ḥālikü’l-vān: Ḥālikü’l-insān D.

²⁴⁵² Müsā-i Ḥazret-i ‘Azbi Baba: Kaside-i tevḥid D.

53a-53b	‘Azbi	Saňa yerden gökden büyük naşihat Gördüğün ört görmediğün söyleme Erlerden ²⁴⁵³ pirlerden budur emânet Gördüğün ört görmediğün söyleme	‘Azbi her küstahtlık sende ‘ayandır Sen ben sözün bilen ²⁴⁵⁴ kadim şeytandır Erkân-ı evliyâ Şah-ı Merdandır Gördüğün ört görmediğün söyleme	Nefes/ 6 bent		11’li hece ölçüsü	Nefes-i Hâzret-i ‘Azbi ⁷²⁴⁵⁵
54a	Resmî	Biz ol zât-ı Hudâ mazharlarıyuz Hidâyet yolları piş-vâlarıyuz	Bize Resmî Hudânuñ luftı oldı Anuñçün hânedân lâyıqlarıyuz	Gazel/ 18 beyit		.---/ .---/ .--	Gazel-i Resmî Baba
54a	Resmî	Sen mekân-ı pertev-i nûr-ı Hudâsuñ ey gönül Beyt-i ma’ mür Ka’ be vü Merve Şafâsuñ ey gönül	Yol bulamaz Resmiyâ huffâş olanlar varmağa Zirâ sen gencine-i gâr-ı Hudâsuñ ey gönül	Gazel/ 12 beyit		---/---/---/---	Gazel-i Resmî Düvâzdeh İmâm
54b	Resmî	Râh-ı Haqda piş-vâyı ²⁴⁵⁶ sultânımız Seyyid ‘Alî Hem delîl-i ma’ nâ-i Qur’anımız Seyyid ‘Alî Lem‘ a-i nûr-ı hidâyeti anımız Seyyid ‘Alî Rûz-ı maşşer hem şefâ‘ at kânımız Seyyid ‘Alî ‘Ahdimiz peymânımız ikrârımız Seyyid ‘Alî Zâtımızda şu‘ le-i imânımız Seyyid ‘Alî ²⁴⁵⁷	Hem Taqî vü bâ-Naqî şah ‘Askerî ‘işmet-serâ Mehdî-i şahib-zamandır nûr-ı çeşm-i evliyâ Her kim ²⁴⁵⁸ tapşurdu özün irşadına vârdı rızâ Oldı Resmî pâk-dâmen mazhar-ı luft-ı Hudâ ‘Ahdimiz peymânımız ikrârımız Seyyid ‘Alî Zâtımızda şu‘ le-i imânımız Seyyid ‘Alî	Müseddes/ 7 bent		---/---/---/---	Müseddes-i Resmî
54b-55a	Resmî	Ey cemâlin süre-i ve ‘ş-şems ü alnuñ ve ‘d-đuhâ ²⁴⁵⁹ Bâ-i bismillâh zâtuñ yâ Resül-i Kibriyâ	Dil şikeste hâsta vü biçâre Resmî nâ-tüvân Rağmetün ümîd eyler rûz-ı maşşer Rabbenâ	Gazel/ 24 beyit		---/---/---/---	Hâzret-i Resmî
55a	Resmî	Cân u başa kalmazız âl-i ‘abâya cânlarız Bende-i âl-i Muḥammed Muştafâyâ cânlarız	Mehdî-i şahib-zamânüñ kulu yuz kurbânıyuz Resmiyâ ma’ şüm-ı pâk nûr-ı Hudâyâ cânlarız	Gazel/ 8 beyit		---/---/---/---	Hâzret-i Resmî
55b-56a	Resmî	Çün bize arz-ı cemâl êtdi bugün Perverdigâr Vech-i âdemde şifâtuñ kıldıķ işbât aşikâr Gördük anda naķş olunmuş oķuduk ism-i kibâr Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr	Resmiyâ şah-ı velâyet medḥini yâd eyledüñ Dil-i bîmâr gamda iken anı âzâd eyledüñ Nâm-ı şah ile bugün sen bizi âbâd eyledüñ Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfe illâ Zülfiķâr	Murabba/ 15 bent		---/---/---/---	Güfte-i Resmî Düvâzdeh imâm
	Resmî	Benim şahım benim cânım ‘Alîdir Gözüm ziyâsi imânım ‘Alîdir	Ne gam yer Resmî huffâş olsa münkir Bugün meydânda sübhânım ‘Alîdir	Gazel/ 10 beyit		.---/ .---/ .--	Resmî Der Medḥ-i ‘Alî

²⁴⁵³ Erlerden: Erenlerden D.

²⁴⁵⁴ bilen: diyen D.

²⁴⁵⁵ Nefes-i Hâzret-i ‘Azbi : Kaşide-i pend-i pîrân D.

²⁴⁵⁶ piş-vâyı: pişvâ D.

²⁴⁵⁷ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁴⁵⁸ kim: ki D.

²⁴⁵⁹ ve ‘ş-şems ve ‘d-đuhâ: Güneşe ve onun aydınlığına. Şem, 91/1.

56b	Resmî	‘ Āşık-ı şādık olanlar pāk ederler özlerin Münkir-i ‘ aşk olanuñ gösterme yâ Rab yüzlerin Nâr-ı ‘ aşkınla demâdem yanmada ‘ âşıkların ‘ Ākıbet ey kıdd-i mevzûn geldi çıkdı sözlerin Bilmiş ol ey Mısr-ı hüsnüñ pâdişâh-ı ²⁴⁶⁰ nâzenin K’öldürür âhir beni ya ²⁴⁶¹ kaçların ya ²⁴⁶² gözlerin ²⁴⁶³	Resmiyâ ile ferâgat bî-vefâlar sevmeden Bî-vefâlar cevriñi uşanmaduñ mı çekmeden Her ne güç teklîf ederseñ vaqt ü sâ‘ at gelmeden Bildigim âhir olır şeyden degildir olmadan Bilmiş ol ey Mısr-ı hüsnüñ pâdişâh-ı ²⁴⁶⁴ nâzenin K’öldürür âhir beni ya ²⁴⁶⁵ kaçların ya ²⁴⁶⁶ gözlerin	Müseddes/ 7 bent		-.--/-.-/-.-/-.-	Müseddes-i Resmî
56b	Resmî	Kime kim yüz tutarsa luṭf-ı Haḡ zâhid ‘ azâb olmaz Anuñ gönli ḡaḡıḡat şemsidir zulmet ḡicâb olmaz	Celâliyle cemâli bir durur Resmî ḡaḡıḡatde Bulur tefhîm içündür yâre ²⁴⁶⁷ yarından ‘ itâb olmaz	Gazel/ 7 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Resmî
57a	Resmî	Kıl şefâ‘ at sırr-ı Tâhâ <i>hel-etâ</i> ²⁴⁶⁸ vü <i>ve‘ḡḡuḡâ</i> ²⁴⁶⁹ Yâ Muḡammed Muşṭafâ vü yâ ‘ Aliyyü‘l-Murtażâ	Resmiyâ şıḡ ile her kim dedî bir kez yâ ‘ Alî Doymadı ²⁴⁷⁰ vâdi-i hicrânda anı rûz-ı cezâ	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Ġazel-i Ḥâzret-i Resmî Düvâzdeh İmâm
57a	Resmî	Sırr-ı ṡarîḡ ? dâmâd-i Peyḡamber ‘ Alî Hem velîyu‘llâh delîli şâh-ı Merdân ‘ Alî	Mücrimim ‘ işyânımuñ inkârünü etdim ey ilâ Meded ister Resmî ḡuluñ senden iḡsân yâ ‘ Alî	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Ġazel-i Ḥâzret-i Resmî
57b	Resmî	Tâ ezel zâtında ‘ irfân olmayanlar gelmesün Bu ṡarîḡ-i Ḥaḡḡa ḡurbân olmayanlar gelmesün	Ḥâl-i dilden âşinâ var ise gelsün merḡabâ Resmiyâ mümtâz-ı aḡrân olmayanlar gelmesün	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	Ġazel-i Ḥâzret-i Resmî

²⁴⁶⁰ pâdişâh-ı: pâdişâhı D.

²⁴⁶¹ ya: yay D.

²⁴⁶² ya: bâ D.

²⁴⁶³ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁴⁶⁴ pâdişâh-ı: pâdişâhı D.

²⁴⁶⁵ ya: yay D.

²⁴⁶⁶ ya: bâ D.

²⁴⁶⁷ yâre: yâr D.

²⁴⁶⁸ *hel-etâ*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

²⁴⁶⁹ *veḡḡuḡâ*: Kuşluk vaktine yemin olsun. Duhâ, 93/1.

²⁴⁷⁰ Doymadı: Koymadı D.

57b	Resmî	Çâresiz kaldım meded biçâre gönüm neylesün Düşdi sevdâya bu dil âvâre ²⁴⁷¹ gönüm neylesün	Resmîyâ dâr-ı ene'l- Ĥağ aşıkuñ mi' râcıcıdır Düşdi esrârına bu dildâre gönüm neylesün	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Resmî
57b- 58a	Resmî	Dün ü gün fikrile zıkrım olup ism-i eĥadi Cân u dil 'âdet édüp çekmeye ²⁴⁷² vird-i şamedî Ĥıl müyesser bañâ yârimle bulam ittîhâdî Yoluna bir kişi bu yolda éde hem mededi Varamam yârime a' mâ şıfat oldum ebedî Beni ol yâre ilet yâ reculâ ĥuz bi yedi ²⁴⁷³	Mürşide varmayacak bir kişi irşâd olamaz Nefs-i lezzâtını terk étmezse ²⁴⁷⁴ âzâd olamaz Ĥüsni-zann eylemese herkese dil-şâd olamaz Nefsini bilmede Resmî gibi üstâd olamaz Varamam yârime a' mâ şıfat oldum ebedî Beni ol yâre ilet yâ reculâ ĥuz bi yedi	Müseddes/ 7 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Resmî Ĥuddise Sırruhu'l- 'Âlî
58b	Resmî	Câm-ı 'aşka teşne-dil 'atşân olan gelsün beri Bezm-i aĥdemden içüp mestân olan gelsün beri	Baĥr-i bi-pâyâna ġavvâş olmayanlar gelmesün Resmîyâ şâhib-i naẓm-ı 'irfân olan gelsün beri	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Resmî
58b- 59a	Resmî	Gel dayan Ĥağğa eyâ mü'min iseñ olma sefîl Eyleme kaţ'â tama' olmayasın ĥalğa zelîl ²⁴⁷⁵ Şükr ĥıl ĥâline [Ĥağ] rûzî ĥıl ĥân-ı Ĥalîl Bir gün ac koymadığı yetmedi mi saña delîl Seni ĥalğ eylemeden rızkıñı ĥalğ étدی Celîl Rızq için ġam yeme kim rızkına Ĥağ oldı kefîl ²⁴⁷⁶	Şıdķile ĥulluğ éden Ĥağğa murâdına ²⁴⁷⁷ érer Bir 'amel Ĥağğa yarar iş ki ²⁴⁷⁸ senüñle o gider Kimse[ye] ĥalmaz bu cihân içre ĥamu ĥabre girer Resmîyâ ġayrı ħo ĥâline şükr eyle dige Seni ĥalğ eylemeden rızkıñı ĥalğ étدی Celîl Rızq için ġam yeme kim rızkına Ĥağ oldı kefîl	Müseddes/ 7 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Resmî Ĥuddise Sırruhu'l-'Âlî

²⁴⁷¹ dil âvâre: dil-i âvâre D.

²⁴⁷² çekmeye: çekmege D.

²⁴⁷³ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁴⁷⁴ étmezse: etmese D.

²⁴⁷⁵ zelîl: rezîl D.

²⁴⁷⁶ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁴⁷⁷ murâdına: murâdın D.

²⁴⁷⁸ iş ki: işle D.

59-59b	Resmî	Sebakhâni hutût-ı vech-i Âdem şâh-ı merdandır Haķikât kim ²⁴⁷⁹ bu remzi fehm éder ²⁴⁸⁰ âlemdé sultândır Velî zâhid dégebilmez ²⁴⁸¹ bu emre sırr-ı Qur'ândır Hiţâb-ı 'alleme'l-esmâ rumûzı sırr-ı insândır ²⁴⁸² Kitâb-ı noķta-i evvel haķikât ehl-i 'irfândır	Ĥesâb-ı mü'min[e] yarın baķılmaz bilmiş ol Naķşî Ĥudâdır <i>cynemâ küntüm</i> ²⁴⁸³ baķılmaz bilmiş ol Naķşî Bu Resmî ²⁴⁸⁴ 'azm budur cürme kaķılmaz ²⁴⁸⁵ bilmiş ol Naķşî Binâ-yı dest-i kudretdir yıķılmaz bilmiş ol Naķşî Libâsın tâzeler anlar 'âķiller bunda ĥayrândır	Tahmis/ 7 bent		.../.../.../...	Ėazel ü Nefes ü Taĥmîs-i Resmî
59b-61b	Resmî	Āün âdem mazhar-ı Raĥmâna düşdi Safîyullâh olup iĥsâna düşdi	Şaķın durma oturma şol kişi ile Ki anuñ işi güci yalana düşdi	Kaside/ 95 beyit		.../.../..	Teķayyude-i Ĥazret-i Resmî
62a	Ķaygusuz Abdâl	Ey ²⁴⁸⁶ tâlibân-ı Ĥaķ sipâsı ²⁴⁸⁷ her dü-cihân sultân 'Alî Vey 'aşîķân-ı hem-nişin ey gevher-i ma'den 'Alî	Ķaygusuz Abdâl ĥastedür sözi şikeste-bestedür Bir nazâr étseñ luķfile nola şâh-ı merdân 'Alî	Gazel/ 9 beyit		.../.../.../...	Ėazel-i Ĥazret-i Ķaygusuz Sultân Ķuddise Sırruhu
62a-62b	Ķaygusuz Abdâl	Bize aĥyâr olana Ĥaķ yâr olsun İlâhî o kişi ²⁴⁸⁸ berĥudâr olsun	Ķaygusuz Abdâl a her kim sorarsa ²⁴⁸⁹ Naşibi Ĥaķdan anuñ ²⁴⁹⁰ didâr olsun ²⁴⁹¹	Gazel/ 7 beyit		.../.../..	Ėazel-i Ķaygusuz Sultân Ķuddise Sırruhu

²⁴⁷⁹ Ĥaķikât kim: Ĥaķikât D.

²⁴⁸⁰ éder: eden D.

²⁴⁸¹ dégebilmez: deyebilmez D.

²⁴⁸² rumûzı sırr-ı insândır: hakikât ehl-i 'irfândır D.

²⁴⁸³ *cynemâ küntüm*: Nereveyseniz, nerede olursanız. Hadîd, 57/4.

²⁴⁸⁴ Bu **Resmî**: Resmî bu D.

²⁴⁸⁵ 'azm budur cürme kaķılmaz: 'azmi bir cüme baķılmaz D.

²⁴⁸⁶ Ey: İy (Güzel, 1981). Ķaygusuz Abdâl'a ait şiirlerin hepsinde bu şekildedir.

²⁴⁸⁷ sipâsı: şinâs (Güzel, 1981).

²⁴⁸⁸ İlâhî o kişi: Göreyim dünyâda (Sever, 2013).

²⁴⁸⁹ sorarsa: sorsa (Sever, 2013).

²⁴⁹⁰ Naşibi Ĥaķdan anuñ: Anın nasîbi Hak'dan (Sever, 2013).

²⁴⁹¹ Gazel, eserde (Sever, 2013) 5 beyittir.

62b	Kaygusuz Abdāl	Ey özin insān eyleyen Var edeb öğren edeb [İy] edeb erkān bilen Var edeb öğren edeb	Qaygusuz Abdāl uyan ‘Işkı bil ‘ışka boyan Böyle ²⁴⁹² démişdür diyen Var edeb öğren edeb	Nutuk/ 5 bent		7’li hece ölsüsü	Ġazel-i Ĥazret-i Qaygusuz Sultān ²⁴⁹³
62b- 63a	Kaygusuz Abdāl	Dün ü gün fikrim budur kim bu ‘aceb erkān nedür Ten nedür aşlı nedür ten içinde cân nedür	Ne çıraqdur nürü bir Qaygusuz Abdāl ın dedügi Çünkü sen ehl-i kemālsin söyle gel noqşān nedür	Gazel/ 10 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ĥazret-i Qaygusuz Sultān Quddise Sırruhu
63a	Kaygusuz Abdāl	Dīvāneyem dīvāneyem dīvāne Ne hāşıl eyledüm dérem ziyāne Pilav kızu dolma püryān yanam Etmegi kıatık édem şogāna	Eger bir hırkıadan baş göstereydün Münkir kıalmayup geleydi imāna Ağır ol ‘āqıl ol Qaygusuz Abdāl Ne taş at kim ne cümle gel o kıana	Nutuk/ 4 bent		11’li hece ölçüsü	Nutq-ı Qaygusuz Sultān
66a	Vırānī	Bihamdillāh şenā’ ġüyem elimde defterim vardır Dilimde lâ fetā ‘illā ‘Aliyyü’l-ekberim vardır	Vırāneyem ²⁴⁹⁴ bilin cânım fedādir āl u evlāda Münāfık boynun urmağa elimde hānçerim vardır	Gazel/ 5 beyit		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Ĥazret-i Vırānī Quddise Sırruhu’l-‘Ālī
66a- 66b	Vırānī	Qudret-i Ĥaqqı görüp çağırırım dost dost Cümlede bāqī görüp çağırırım dost dost	Vırāneyem ²⁴⁹⁵ hastayem hem şikeste vü besteyem ²⁴⁹⁶ Ġayrı ne var isteyim çağırırım dost dost ²⁴⁹⁷	Gazel/ 15 beyit		-.-/ -.-/ -.-/ -.-	Ġazel-i Ĥazret-i Vırānī Quddise Sırruhu

²⁴⁹² Böyle: böyle (Güzel, 1981).

²⁴⁹³ Nutuk, eserde (Güzel, 1981) 13 dörtlüktür.

²⁴⁹⁴ **Vırāneyem**: Vırānīyem D.

²⁴⁹⁵ **Vırāneyem**: Vırānī’yem D.

²⁴⁹⁶ hem şikeste vü besteyem: beste vü şikesteyim D.

²⁴⁹⁷ Gazel, divanda 13 beyittir.

66b-67a	Vīrānī	Ey mevālī dīnle imdi nuṭḡ-ı Hāḡdan āyet ²⁴⁹⁸ Rūz-ı mahşerde muḡaḡḡaḡ mü'mine bī'atdır penāh ²⁴⁹⁹ Āl ü evlād-ı nebīdir şöyle bil bī-iştibāh Ērdi çün māh-ı muḡarrem aḡladı şems ile māh Ey Hüseyniler bugündür mātemi evlād-ı şāh Göz yaşını ḡana döndür eylegil feryād ü āh ²⁵⁰⁰	Men Vīrān abdāl ḡakīrem derdmen[dem] bir gedā İsterem rūz-ı ḡıyāmetde ' Alīden irticā La' net olsun kime kim düşmanı oldı ²⁵⁰¹ āl-i ' abā Zerre deñlü buḡz édenüñ cānına la' net sezā Ey Hüseyniler bugündür mātemi evlād-ı şāh Gözyāşını ḡana döndür eylegil feryād ü vāh ²⁵⁰²	Müseddes/ 6 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Merşiyeyi ḡazret-i Vīrānī ḡuddise Sırruhu'l-Ālī
67a-67b	Vīrānī	Biz Urum abdālyuz sulṡānımızdır Murtażā Terk ü tecridiz bugün subḡānımızdır Murtażā	Ey Vīrānī cümle ma' nā noḡṡadır zāt-ı ḡadīm Oldurur şām ü seḡer seyrānımızdır Murtażā ²⁵⁰³	Gazel/ 15 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i ḡazret-i Vīrānī ḡuddise Sırruhu'l-Ālī
68a-68b	Vīrānī	Zāhir oldı çün bize dīdār-ı vaḡdet āşikār ḡatt-ı zātında yazılmış görđik anı saṡr-ı çār Zī mürekkeb zī ḡalem zī kātib-i Perverdigār Zī kelām-ı vaḡy-i menzil nām-ı ḡayderdir ey yār ²⁵⁰⁴ Oḡu bu ismi dilerseñ olmaya şeklin ḡumār Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zūlfıḡār	Ey Vīrānī çārdeh-i ma' şüm ²⁵⁰⁵ düvāzdeh[dir] imām ṡutdı ' ālem emri ile ²⁵⁰⁶ ser-te-ser böyle nizām Ger ümīdin dünyenüñ sevdāsın[a] ḡaṡ' ét tamām Şad selām olsun ' Alīñüñ āline deḡ ²⁵⁰⁷ şad selām Her nefesde zıkr ü fikrūñ bu kelām ola müdām Lā fetā illā ' Alī lā seyfe illā Zūlfıḡār	Müseddes/ 7 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i ḡazret-i Vīrānī ḡuddise Sırruhu'l-Ālī
68b-69a	Vīrānī	Cihān dār-ı ²⁵⁰⁸ fenādır hey imānım Yüzün naḡşı beḡadır hey imānım	Efendim sevdiğim ḡulun Vīrānī ²⁵⁰⁹ ḡatında bir gedādır hey imānım ²⁵¹⁰	Gazel/ 21 beyit		-.--/-.--/-.--	Ġazel-i ḡazret-i Vīrānī

²⁴⁹⁸ imdi nuṭḡ-ı Hāḡdan āyet: şimdi nūr-ı Hak fazl-ı İlāh D.

²⁴⁹⁹ mü'mine bī'atdır penāh: bizlere peşṡ ü penāh D.

²⁵⁰⁰ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁵⁰¹ kime kim düşmanı oldı: her kim oldu düşmen-i D.

²⁵⁰² Müseddes, divanda 7 benttir.

²⁵⁰³ Gazel, divanda 12 beyittir. Gazel, divanda sırayla verilen şiirlerin içinde deḡil divanın giriş kısmında yer aldığı için divan numarası verilememiştir.

²⁵⁰⁴ ḡayderdir ey yār: Hayder nām-ı yār D.

²⁵⁰⁵ çārdeh-i ma' şüm: çārdeh ma' şüm D.

²⁵⁰⁶ ṡutdı ' ālem emri ile: Emr birle tuttu ālem D.

²⁵⁰⁷ de: dü D.

²⁵⁰⁸ dār-ı: varı D.

²⁵⁰⁹ Efendim sevdiğim ḡulun **Vīrānī**: Efendim gör kulun Vīrānī ise D.

²⁵¹⁰ Gazel, divanda 19 beyittir.

							Ḳuddise Sırruhu'l-Ālī
69b-70a	Vīrānī	Men ²⁵¹¹ muḥibb-i ḥānedānım sōylerim medḥ-i 'Alī Çün gulāmım [ben] ḥaḳīḳat vērmişim cān u dili Bī'at ét āl-i 'abāya ²⁵¹² vēr irādet dé belī Vird édüp sōyle dilinde lâ fetā illā 'Alī	Bu Vīrān abdāl faḳīrūn derdimendūn ²⁵¹³ yā ilāh Cürminūn baḥrine ²⁵¹⁴ ḡarḳ olmuş meded ey mülk-i Şāh Ger dilerseñ 'ālemde ²⁵¹⁵ bir münevver ṭoḡrı ²⁵¹⁶ rāh Vird édüp sōyle dilinde lâ fetā illā 'Alī	Musammat/ 9 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ḡazel-i Ḥāzret-i Vīrānī
70a	Vīrānī	Ey gönül içmek dilerseñ cām-ı cem Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem ²⁵¹⁷ Bu kelāmım virdūn olsun ²⁵¹⁸ dem-be-dem Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem	Fırşatı fevt eyleme vērme yéle Gitti elden bir daḡı girmez ele Ey Vīrānī dem bu dem geldi dile Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem ²⁵¹⁹	Musammat/ 8 bent		-.--/-.--/-.--	Ḥāzret-i Vīrānī
70b	Vīrānī	Biz Rum ²⁵²⁰ abdāliyuz serdārımızdır ²⁵²¹ Ḳızıl Velī Çeşmimizde şu'le-i envārımızdır ²⁵²² Ḳızıl Velī Bülbül-i şeydā biziz gülzārımız Ḳızıl Velī Dīnımız İmānımız İkrārımız Ḳızıl Velī Nūr-ı Aḥmed Ḥayder-i Kerrārımız Ḳızıl Velī Ḳanda baḳsaḳ dem-be-dem dīdārımız Ḳızıl Velī	Ey Vīrānī dāmenin elden ḳōma şāhın müdām Tā olasın gün-be-gün şāhın yolunda müstedām Kim bu medhi yād ede şām ü seherde yā İmām Ceddin evlādın ḥaḳıçün sen ānı eyle tamām Nūr-i Ahmed Hayder-i Kerrār'ımız Ḳızıl Veli Kanda baḳsaḳ dem-be-dem dīdārımız Ḳızıl Veli ²⁵²³	Müseddes/ 2 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Nuḡḳ-ı Vīrānī Seyyid-i 'Alī Sulṭān
72a-72b	Sezā'ī	Ṭoḡdı muḥarrem ayı çarḡ édüp ḳanlı rāyet Mātem günidür 'aşıḳa lâzum bugünde ḡayret	Āh ey Yezīd mel'ün yıḳdın esās-ı nebī Olsun saña Ḥudādan her dem hezār la'net	Kaside/ 23beyit		---/---/---/---	Merşiyeye-i Ḥāzret-i Sezā'ī Ḳuddise Sırruhu

²⁵¹¹ Men: Ben D.

²⁵¹² 'abāya: Resūle D.

²⁵¹³ faḳīrūn derdimendūn: fakīr bir derdmendir D

²⁵¹⁴ baḥrine: bahrında D.

²⁵¹⁵ 'ālemde: 'ālem içre D.

²⁵¹⁶ ṭoḡrı: doḡru D.

²⁵¹⁷ dem bu demdir dem bu dem: yarın için çekme gam D.

²⁵¹⁸ Bu kelāmım virdūn olsun: Virdin olsun bu kelāmın D.

²⁵¹⁹ Musammat, divanda 9 dörtlüktür.

²⁵²⁰ Rum: Urüm D.

²⁵²¹ serdārımızdır: serdārımız D.

²⁵²² envārımızdır: envārımız D.

²⁵²³ Müseddes, divanda 7 benttir. Mecmuada sadece ilk iki benti bulunmaktadır. Makta beyti divandan alınmıştır.

75a-76b	Şenâî	Ah nédeyim ²⁵²⁴ derd-i derūnum yine buldı şereri ²⁵²⁵ Yine eflâki siyah oldu ²⁵²⁶ ahım şeheri ²⁵²⁷ ... Yazmamış Kâdî vü Keşşâf u Cerîr ü Taberî Haberim yok güzelüm kimden ala[yı]m haberi	Çanda bulsam anı ²⁵²⁸ kim yokda degil varda [da] yok ‘ Aşık-ı zârda [da] yok dilber-i mekkârda [da] yok ... Yazmamış Kâdî vü Keşşâf u Cerîr ü Taberî Haberim yok güzelüm kimden ala[yı]m haberi	Terdi-i Bend/ 5 bent		..-./ ..-./ ..-./ ..-	Naẓîre-i Fermâyı Hâzret-i Şenâî Çuddise Sırruhu
79a	Mışrî	İbn-i vaktem [ben] ebû'l-vaqt olmazam ‘ Abd-i maḥzam ben taşarruf bilmezem	Söylenür ²⁵²⁹ baña içinden söylenür Mışrî yâ beñ toğmazam ²⁵³⁰ ben ölmezem	Gazel/ 6 beyit		-.--/ -.--/ -.--	Gazel-i Hâzret-i Mışrî Çuddise Sırruhu
79a-79b	Mışrî	Ey çarḥ-ı dūn netdüm saña Hiç vermedün râhat baña Güldürmedün önden şona Âh miḥnetâ vâh miḥnetâ	Yañar Niyâzî derd ile Hiç kimse yok hâlin bile Nâlân olup girdi yola Âh rıḫletâ vâh rıḫletâ	Musammat/ 7 bent		---./ ---.	Ġazel-i Hâzret-i Niyâzî
79b-80a	Mışrî	Ezelden nârına‘ aşkuñ yaña geldim cihân ²⁵³¹ içre Açıttım niçe dem yaşlar gözümden ṭolu ²⁵³² kan içre	Érişdi ma‘ rifet nûrı gönül oldu Hâkkuñ Ṭurı Niyâzî duydu çün sırrı gümân gitdi ‘ ayân içre	Gazel/ 7 beyit		..--/ ..--/ ..--/ ..--	Ġazel-i Hâzret-i Niyâzî Çuddise Sırruhu
80a	Mışrî	Bakup cemâl-i yâre Çağırırım dost dost Dil oldu pâre pâre Çağırırım dost dost	Geldim ol dost bağından ²⁵³³ Çoğa çoğa gülünden Niyâzî nün dilinden Çağırırım dost dost ²⁵³⁴	Nefes/ 5 bent		/2li hece ölçüsü	Ġazel-i Hâzret-i Niyâzî

²⁵²⁴ nédeyim: kim D.

²⁵²⁵ şereri: zararı D.

²⁵²⁶ oldu: eyledi D.

²⁵²⁷ şeheri: şereri D.

²⁵²⁸ anı: onu D.

²⁵²⁹ Söylenür: Sırr ile D.

²⁵³⁰ toğmazam: doğmazam D.

²⁵³¹ cihân: nihân D.

²⁵³² ṭolu: dolu D.

²⁵³³ bağından: ilinden D.

²⁵³⁴ Divanda 14 dörtlük vardır.

							Ḳuddise Sırruhu
80a-80b	Mıṣrî	Ḥazret-i Ḥaḳḳuñ luṭf-ı Ḥudâdan kıldı in‘âm ezeli Ḥamdulillâh ki Muḥammed Muṣtafâdandur yolu Mîrim Ḥasan şâhim Ḥüseyn-i? e‘l-‘ayn velî Dönmezem şâhim yolundan yâ Muḥammed yâ ‘Alî	Gör bu Mıṣrî derdendi ben ğarîb-i kemteri Hem nazargâh-ı Ḥudâdan Ḳâdiriyem Ḳâdirî Dönmezem âl-i ‘abâdan Ca‘ feriyem Ca‘ ferî Dönmezem şâhim yolundan dost Muḥammed yâ ‘Alî	Musammat/ 4 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥazret-i Mıṣrî Ḳuddise Sırruhu
83a-84a	Fuzûlî	Mâh-ı muḥarrem oldı şafaḳdan [çıkup] hilâl Ḳılam ²⁵³⁵ ‘azâ tütup ḳadd-i ḥam ğark-ı eşk-i âl ... Meydân-ı çarḫı cilve-geh-i dūd-ı âh ḳıl Gerdün-ı ṭûna ²⁵³⁶ kisvet-i mâtem-siyâh ḳıl	Ey derd ü pür-elem-i ²⁵³⁷ Kerbelâ yâ Ḥüseyn ²⁵³⁸ Vây Kerbelâ belâlarına mübtelâ yâ Ḥüseyn ²⁵³⁹ ... Yâd ét Fuzûlî âl-i ‘abâ ḥâlûñ eyle âh Kim berḳ-ı âh ile ²⁵⁴⁰ yaḳılur ḥırmen-i günâh	Terkib- Bend/ 5 bent		---/---/---/---	Merşiyeye-i Ḥazret-i Fuzûlî Ḳudise Sırruh ²⁵⁴¹
84a	Fuzûlî	Nice bir âh édeyim şabr ile Eyyüb miyem Dökerem gözyaşını ḥecr ile Ya‘ ḳüb miyem	Ey leb-i gonca Fuzûlî nice ḳan ağlamasun Dest-i cevruñle bükersin belimi mektüb miyem	Gazel/ 5 beyit		..--/..--/..--/..--	Ġazel-i Ḥazret-i Fuzûlî
84a	Fuzûlî	Gördüm ol ḥürşid-i ḥüsnüñ ihtiyârım ḳalmadı Sâye tek bir yerde durmağa ḳarârım ḳalmadı	Ey Fuzûlî il ḳamu ağyârım oldu yâr için Süz-i dilden ğayrı bir dil-süz yârim ḳalmadı	Gazel/ 7 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Fuzûlî
84b	Fuzûlî	Öyle sermestimki idrâk étmezem dünyâ nedür Ben kimim sâḳî olan kimdür mey ü şahbâ nedür	Âh ü ²⁵⁴² feryâduñ Fuzûlî incidüpdür ‘âlemi Ger belâ-yı ‘aşḳ ile ḥöşnüd iseñ ğavğâ nedür	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel

²⁵³⁵ Ḳılam: Ḳılımlı (Güngör, 1987).

²⁵³⁶ ṭûna: dūna (Güngör, 1987).

²⁵³⁷ derd ü pür-elem-i: derd-perver-i elem-i D.

²⁵³⁸ yâ Ḥüseyn: Ḥüseyn (Güngör, 1987).

²⁵³⁹ yâ Ḥüseyn: Ḥüseyn (Güngör, 1987).

²⁵⁴⁰ ile: ilen (Güngör, 1987).

²⁵⁴¹ Merşiyeye-i Ḥazret-i Fuzûlî Ḳudise Sırruh: Merşiyeye-i İmâm-i Ḥüseyn Raḍya’llâhu ‘anh (Güngör, 1987).

²⁵⁴² Âh ü: Âh-ı (Ayan, 1981).

84b	Fuzûlî	Bende-i mü'min olanuñ çeşmi teri ²⁵⁴³ giryân olur Çeşmi giryân olmayan elbette bî-imân olur	Ey Fuzûlî şu ²⁵⁴⁴ cihânda i' tibârûñ kâlmadı ²⁵⁴⁵ Tâlib-i dünyâya aldanma ²⁵⁴⁶ âhiri virân olur ²⁵⁴⁷	Gazel/ 4 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	-
87a	Turâbî	Mâh-ı enver nûr-ı hâver bâğ-ı cennâtûñ güli Kutb-ı ekber nesl-i Hayder dü cihânûñ ekmeli Mâlik-i rûz-ı elest ü kâ'inâtûñ kâmilî Oldur kim mü'minât dēmişler emrinde belî Lâyezâl-i lem-yezeldür nûr bâş-ı ezeli Bî-mişâl ü bî-bedeldür Hâcî Bektâşî Velî	Hem Taķî sensin Naķî hem Hâsanü'l-Askerî Hem Muḥammed Mehdî sensin ey Hudânûñ maḫharî Âsitânûnda Turâbî ey erenlerûñ eri Hâkile yeksân olup döküleden beri Lâyezâl-i lem-yezeldür nûr bâş-ı ezeli Bî-mişâl ü bî-bedeldür Hâcî Bektâşî Velî	Müseddes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Nuḫ-ı Turâbî Der-Medḫ-i İmâmeyn Rıdvanu'llâh- i ' Alî
87a- 87b	Turâbî	Ey dilâ ma' nâ yüzünden defteri esrârî bil Kıl tefekkür ' âlem içre yârî bil aġyârî bil ' Ârif ol ' ibret nazarla çarḫı bil devrârî bil Serseri gezme cihânda ol Gâni-Settârî bil Gel Muḥammed Muḫtafâyî Hayder-i Kerrârî bil Yek nazar kıl Hâcî Bektâşî Velî Hünkârî bil ²⁵⁴⁸	Evvelâ bâb-ı şerî' at içre Aḫmed âşikâr Ol tārîkatde ' Alîdir bil anı Döldül-süvâr Hem vaşisi Hâcî Bektâş oldı ²⁵⁴⁹ pîrüm nâmdâr Ey Turâbî bunları bilmek imiş ' âlemde kâr Gel Muḥammed Muḫtafâyî Hayder-i Kerrârî bil Yek nazar kıl Hâcî Bektâşî Velî Hünkârî bil	Müseddes/ 6 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Divân-ı Turâbî
90a	Ḳabûlî	Zât-ı pâkinden haberdâr oldıġım midir şuçum Emrine her demde başım eġdiġim midir şuçum Ḥalk u ' âlem atlas ü zîbâya ²⁵⁵⁰ ġark olmuş gezer ²⁵⁵¹ Ben ġarîbûñ bu ' abâyı giydiġim midir şuçum	Müşrikine bunca ruḫşat vērmede ḫikmet nola Hem ²⁵⁵² emân vērmezsin aşlâ saña râm olan ḫula Bu Ḳabûlî cürmini bilmez ki istiġfâr ḫıla Yoḫsa saña dost olanı sevdiġim midir şuçum	Murabba/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḳabûlî

²⁵⁴³ olanuñ çeşmi teri: olan çeşm (çeşmi) ter ü D.

²⁵⁴⁴ şu: bu D.

²⁵⁴⁵ kâlmadı: kalmamış D.

²⁵⁴⁶ Tâlib-i dünyâya aldanma: Düzetir yüz bin imâret D.

²⁵⁴⁷ Gazel, divanda 6 beyittir.

²⁵⁴⁸ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁵⁴⁹ oldı: eyledi D.

²⁵⁵⁰ Ḥalk u ' âlem atlas ü zîbâya: Ḥalk-ı ' âlem atlas-ı zîbâya D.

²⁵⁵¹ gezer: gider D.

²⁵⁵² Hem: Hiç D.

91b	Zahmî	Dilâ tecdîd-i mâtem kıl bugün mâh-ı muhârremdür Melâ'ik ins ile cinni bugün hep ehl-i mâtemdür Velâyet şahnuñu yâhu şehîd olduğı bu demdür ‘Add u ekberem ancak benem bir iki âdemdür Birisi Şimr zi'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdür Bunlara dâ'imâ la'net demek mü'mine elzemdür ²⁵⁵³	Buña râzi degil billâh habîb-i Muştafâ yâ Rab Huzûrunda éde da'vet ‘Aliyyü'l-Murtażâ yâ Rab Bu Zahmî nün yine derdün çü ‘âlemdi mâcerâ yâ Rab Saña ma'lum olur ancak o şağş-ı bî-vefâ yâ Rab Birisi Şimr zi'l-Cevşen birisi ibn-i Mülcemdür Bunlara dâ'imâ la'net demek mü'mine elzemdür	Müseddes/ 5 bent		.---/ .---/ .---/ .---	Mersiye-i Zahmî
93a	Ķâ'imî	Deryâ-yı dil cûş eyledi andan haberler söyledi Ehl-i dili hõş eyledi baħr-i vilâyet vaħtidür	Ey Ķâ'imî çok söyleme çünkim érişdüñ (bu) deme Seyrâna gel hiç Ķam yeñe Mehdî ‘âlamet vaħtidür ²⁵⁵⁴	Gazel/ 12 beyit		---/---/---/---	Ķazel-i Ķâ'imî
94b	Bahâ'yi	Zâhidüñ her ne Ķadar ta'nı Firâvân olsa Aña Ķam çekmez idik zerrece iz'ân ²⁵⁵⁵ olsa Rafz u ilhâdi nedir añlasa ‘irfân ²⁵⁵⁶ olsa ŞıdĶ ile mezheb-i islâmda püyân olsa Bize mülhîd deýenüñ kendide imân olsa Daħl éden dînimizi bâri müselmân olsa ²⁵⁵⁷	Gerçi kim nefse uyup étmedeyüz sehv ü Ķatâ Bilürüz cürmimizi étmezüz inkâr aşlâ Ķamm degil ‘aybımız ²⁵⁵⁸ söylese dâ'im â' dâ Ķâ'iliz ĶaĶ söze biz gerçe Bahâ'yi ammâ Bize mülhîd deýenüñ kendüde imân olsa Daħl éden dînimizi bâri müselmân olsa	Müseddes/ 4 bent		---/---/---/---	NuĶ-ı Bahâ'yi
96a- 96b	MüttaĶî	Baş açık yalın ayak ‘uryâna gelmişlerdenüz Ķâk-i pây abdâl olup vîrâne gelmişlerdenüz	Ol benem ki Ķâcî Bektâşım bugün ey MüttaĶî Şöyle yektâ vü cünün Ķayrâne gelmişlerdenüz ²⁵⁵⁹	Gazel Biçiminde Divan/ 24 beyit		---/---/---/---	Ķazel-i Ķazret-i Hünkâr Ķâcî Bektâşi Velî
100a- 100b	Mî'âdi	[Vâris-i] ilm-i nübüvvet kâşif-i sırr-ı celî ²⁵⁶⁰ [Vâkıf-ı] naĶş-ı tılsımât-ı Ķurûf-ı ezeli Mâye-i fazl u kerem meĶhar-ı aĶtâb ü velî Rehber-i râh-ı necât ya'nî ĶaĶkuñ Ķudret eli Ķâzin-i genc-i ‘ulüm nâ'ib-i esrâr-ı ‘Alî Nâzır-ı levh ü Ķalemdir Ķâcî Bektâş-i Velî Server-i Rüm u ‘Acemdir Ķâcî Bektâş-i Velî	Şeref-i Zeýne'l-‘abâ BâĶır ü Ca'fer ĶaĶĶı Ķâzım-ı Mûsâ Rızâ nesl-i PeyĶamber ĶaĶĶı Şâh TaĶı vü şâh NaĶî hem şâh-ı ‘Asker ĶaĶĶı MaĶzar-ı sırr-ı ²⁵⁶¹ Ķudâ Mehdî-i server ĶaĶĶı Ķulu Mî'âdi ye étduğı keremler ĶaĶĶı Nâzır-ı levh ü Ķalemdir Ķâcî Bektâş-i Velî Server-i Rüm u ‘Acemdir Ķâcî Bektâş-i Velî	Müsebba/ 7 bent		---/---/---/---	Ķazret-i Mî'âdi Baba

²⁵⁵³ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁵⁵⁴ Divanda bulunan bu gazelin ilk beyti, başka bir gazele, 2. beyitten itibaren başka bir gazele aittir. İlk beyit divanda, tam bu gazelden önceki gazelin son beyti olarak gözükmektedir; ancak beyit bu gazele uymaktadır.

²⁵⁵⁵ iz'ân: ‘irfân (Ergun, 1936-45).

²⁵⁵⁶ ‘irfân: iz'ân (Ergun, 1936-45).

²⁵⁵⁷ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁵⁵⁸ ‘aybımız: gaybetimiz (Ergun, 1936-45).

²⁵⁵⁹ Gazel, eserde (Yavuz, 2013) 23 beyittir.

²⁵⁶⁰ nübüvvet kâşif-i sırr-ı celî: Nebî kâşif-i hem sırr-ı Ali (Ergun, 1944).

²⁵⁶¹ sırr-ı: fazl-ı (Ergun, 1944).

100b-101b	Mî' adî	Yüzin nûru keremdür hey îmânım Hâdişün derde emdür hey îmânım	Çulın Mî' adî ye eyle şefâ' at Ger ' inâyet müddehemdür hey îmânım ²⁵⁶²	Gazel/ 21 beyit		.---/ .---/ .--	Mî' adî Düvvâzdeh İmâm
104a-104b	Şabri	Dünyâda gördüğim ' âlâmı yine yâd édeyüm Sarsar-ı âhımla ²⁵⁶³ ' âlemi berbâd édeyüm Cânuma gözden ağan hûmî dil-i zâr ²⁵⁶⁴ édeyüm ²⁵⁶⁵ Dil-i mahzûnî belâ çekmege mu' tâd édeyüm ²⁵⁶⁶ Bunca feryâdum işidüp ²⁵⁶⁷ démedin dâd édeyüm Sen ki dâd etmedin ²⁵⁶⁸ ben kime feryâd édeyüm ²⁵⁶⁹	Herkese eyledigin pâdişâhum ²⁵⁷⁰ ihsânı Çul beşerdür ne ' aceb olsa eger noqşanı ²⁵⁷¹ Bunca ²⁵⁷² miñnet[ünd]e koma Şabri -i pür ' isyânı ²⁵⁷³ Nola cürmüm çok ise ' afv eyleye ol şehinşâhı ²⁵⁷⁴ Bunca feryâdum işidüp ²⁵⁷⁵ démedin dâd édeyüm Sen ki dâd etmedin ²⁵⁷⁶ ben kime feryâd édeyüm	Müseddes/ 6 bent		..--/ ..--/ ..--/ ..-	Ġazel-i Şabri
107a-108a	Hayreti	Ey pâdişâh-ı zümre-i merdân yâ Hüseyn Vey server-i gürüh-ı şehidân yâ Hüseyn	Budur ümidimiz kamu aħbâb-ı hânedân Maşşer gününde qalmaya ' atşân yâ Hüseyn	Kaside/ 35 beyit		---/ --./ ---/ --.	Merşiyeye-i İmâm-ı Hüseyn Min Kelâm-ı Hayreti ²⁵⁷⁷
108a-108b	Hayreti	Muħabbet mülkinün şulţânıdır ' ışık Mevedded ' âlemiñün câmidur ' ışık	Ne bilsün Hayreti ' ışık her âdem Haqqun bir lutf[udur] ihsânıdır ' ışık	Gazel/ 5 beyit		.---/ .---/ .--	Ġazel-i Hayreti

²⁵⁶² Gazel, eserde (Ergun, 1944) 6 beyittir. Mecmuada bulunan beyitlerden sadece ilk 5 beyit ve son beyit eserdekiyle aynıdır.

²⁵⁶³ âhımla: âhum ile D.

²⁵⁶⁴ dil-i zâr: dili nâd D.

²⁵⁶⁵ Mısra, divanda 2.beyit 4. mısradır.

²⁵⁶⁶ Mısra, divanda 2. beyit 3. mısradır.

²⁵⁶⁷ işidüp: işitdün D.

²⁵⁶⁸ etmedin: eymeyesün D.

²⁵⁶⁹ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁵⁷⁰ eyledigin pâdişâhum: pâdişâhum eyler iken D.

²⁵⁷¹ Mısra, divanda 17. beyit 1. mısradır.

²⁵⁷² Bunca: Sinc-i D.

²⁵⁷³ Mısra, divanda 16. beyit 2. mısradır.

²⁵⁷⁴ ' afv eyleye ol şehinşâhı: ' afv-ı şehenşeh kanı D.

²⁵⁷⁵ işidüp: işitdün D.

²⁵⁷⁶ etmedin: eymeyesün D.

²⁵⁷⁷ Merşiyeye-i İmâm-ı Hüseyn Men kellâ Hayreti: DER MEDH-İ SA' İD A' NÎ HÜSEYN-İ ŞEHİD RADIYA' LLAHU TA' ALA ' ANHU D.

108b-109a	Hayretî	Yârun ruḥ u zülfinde gör küfr ile imâni ²⁵⁷⁸ Vechine nazar kııl baḡ gör âyet-i Ḳur'ânı Dil ḥânesini pâk ét gör anda ol ²⁵⁷⁹ sultânı Ey tâlib olan 'âşık ²⁵⁸⁰ seyr étmege cânânı Dikkatle temâşa kııl her gördiḡün insânı	Ey Hayretî yüzün sür ḥâk-i der-i cânâna [109a] Emr ²⁵⁸¹ oldı sücüd eyle ol şüret-i Raḥmâna ²⁵⁸² Râz-ı dil-i pür-derdi insân[a] dé insâna Esrâr sözünü ²⁵⁸³ Aḥmed keşf eyleme nâdâna Ḥayvâna maḥal görme bu ²⁵⁸⁴ çeşme-i ḥayvânı	Muhammes/ 7 bent		---/ .-./ --/ .-.-	Ġazel-i Aḥmedî Taḥmîs-i Ḥayretî
111a	Şâfi	Ey nûr-ı çeşm-i Aḥmed-i Muḥtâr yâ Ḥüseyn Ey yâdigâr-ı Ḥayder-i Kerrâr yâ Ḥüseyn ²⁵⁸⁵	Olsun saña vü âline rûḥü'l- emîn müdâm Kerrübîlerle medḡ ü şenâḡ ²⁵⁸⁶ yâ Ḥüseyn ²⁵⁸⁷	Kaside/ 31 beyit		---/ .-./ --/ .-.-	Mersiye-i Ḥazret-i Şâfi
114a	İrşâdî	Ehl-i dilden şimdi raḡbeti kaldırdılar Kesdiler en'âm u luṭfuñ şefḡati kaldırdılar	Derd-mend İrşâdî yâ kimden umarsuñ ilticâ Şimdi dervîşlerden erler himmeti kaldırdılar	Gazel/ 4 beyit		---/ .-./ --/ .-.-	Nuṭḡ-ı İrşâdî
115a-116b	Vaḥdetî	Baş çeküp burc-ı felekden yine rûz-ı ezeli Doḡdı ²⁵⁸⁸ ḥurşîd-i kemâl-i ezeli lem-yezeli ... Maḡzar-ı nûr-ı Nebî maḡzen-i esrâr-ı 'Alî	'Âşıkâne nefesini ²⁵⁸⁹ Vaḥdetî meḡdâna ²⁵⁹⁰ ilet 'Âşık ²⁵⁹¹ meḡdânını ²⁵⁹² gözle şeh-i ²⁵⁹³ merdâna ilet ... Maḡzar-ı nûr-ı Nebî maḡzen-i esrâr-ı 'Alî	Terci-Bend/ 7 bent		..-./ ..-./ .../ ..-	Ġazel-i Vaḥdetî

²⁵⁷⁸ zülfinde gör küfr ile imâni: zülfin gör bil küfri vü imâni D.

²⁵⁷⁹ ol: o D.

²⁵⁸⁰ 'âşık: 'ârif D.

²⁵⁸¹ Emr: Vaḡt D.

²⁵⁸² şüret-i Raḥmâna: Ḥazret-i Sultâna D.

²⁵⁸³ sözünü: sözün D.

²⁵⁸⁴ bu: sen D.

²⁵⁸⁵ Beyit, eserde (Ergun, 1930) yoktur.

²⁵⁸⁶ Kerrübîlerle medḡ ü şenâḡ: Kerrübîyanla hemd ü şenâḡ (Ergun, 1930).

²⁵⁸⁷ Mersiye, eserde (Ergun, 1930) 29 beyittir.

²⁵⁸⁸ Doḡdı: Toḡdı D.

²⁵⁸⁹ nefesini: nefesün D.

²⁵⁹⁰ meḡdâna: meydâna D.

²⁵⁹¹ 'Âşık: 'Işık D.

²⁵⁹² meḡdânını: meydânını D.

²⁵⁹³ şeh-i: şâh-ı D.

		Pir-i erkân-ı tarikat Hâcî Bektâş Velî	Pir-i erkân-ı tarikat Hâcî Bektâş Velî				
116b-117a	Vahdetî	Müsemmeden tecellî eyleyen envâr-ı esmâdur Ne esmâdur ki her biri yine ayn-ı müsemmedur Peder kuvvet dehen Meryem hurûf u savt 'Îsâdur Bu eşyâ kaçrelerindür (ki) mevc-i [esmâ] zât-ı deryâdur Ne deryâdurki mevcinden anuñ bir kaçre eşyâdur ²⁵⁹⁴	Gözin ²⁵⁹⁵ aç Vahdetî gör kim tecellî eyledi Allâh 'Iyân oldı cihât-ı sitte içre <i>şemme veçhu'llâh</i> ²⁵⁹⁶ Cem ^c -i ²⁵⁹⁷ eşyâ dil oldı 'ârife söyler beyân Allâh <i>Vemâ yentîku</i> ²⁵⁹⁸ demine éreli Za ^c fi bi-ğamdi'llâh Kelâmu'llâh-ı nâtiğdur özi ²⁵⁹⁹ Hağ ile güyâdur	Tahmis/ 7 bent		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Za ^c fi Taħmis Vaħdetî
119a	Muķimi	Dilberâ bildim senün veçhün kitâbu'llâhdur Nağş-i kudret 'ilm-i hikmet sırr-ı fażlu'llâhdur Şâhidim Hağdur dilimde <i>ğul kefâbu'llâh</i> dur ²⁶⁰⁰ Her ne söz söylenürse 'ayn-ı kelâmu'llâhdur Vâkıf olmayan bu sırâ lâcerem gümrâhdur	Hağķı gör ħâķi siyehden cism-i şuret laħm éder Münkiri efsürde-dil yağup o yüzden hem? éder Ey Muķimi Hağ cemâlün gör ne Hağķı raħm éder Za ^c fiyâ şaķe'l-ķamer sırrını her kim fehm éder Āsumân-ı 'âlem üzre ol münevver mâhidur	Muħammes/ 5 bent		-.---/-.---/-.---/-.---	Ġazel-i Za ^c fi Taħmis-i Muķimi
121a	Cemâlî	Ĥudâyâ étme ħâli dâ'imâ dilden şükür ismün Gözümnden dür kıлма pertevi envâr-ı nür ismün Enîs ét dem bu dem bu ķalbe bî-şabra şor ismün Baña ħayret müyesserle ķil virdüm ħayur ismün Ya maħv ét levĥ-i 'usbândan bu 'abd-i pür-ķuşur ismün Yâħud esmâ-i ħüsnâdan çıkar yâ Rab Ġafur ismün ²⁶⁰¹	Du ^c âsın müstecâb ét Şadık ķun şubĥ-ı mesâ ħağķı Resülün Muştafa ile cemî'an enbiyâ ħağķı Refîğ ét aña tevfiķun ħürüh-ı evliyâ ħağķı Tevâķķufsuz ķabul ét dergehinde olan du ^c â ħağķı Ya maħv ét levĥ-i 'usbândan bu 'abd-i pür-ķuşur ismün Yâħud esmâ-i ħüsnâdan çıkar yâ Rab Ġafur ismün	Müseddes/ 5 bent		.---/ .---/ .---/ .---	Ġazel-i Şadık Cemâlî
121b	Cemâlî	Ĥuşümet yâ 'Alî yüm-i nedâmet Mekün tâmi tevâni ey birâder	Çü dervişân Şadık dil hemi baş Mehabbet Ĥayder ü evlâd-ı Ĥayder	Gazel/ 6 beyit		.---/ .---/ .--	Na ^c t-ı Şadık-ı Cemâlî

²⁵⁹⁴ eşyâdur: deryâdur D.

²⁵⁹⁵ Gözin: Gözün D.

²⁵⁹⁶ *şemme veçhu'llâh*: Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü oradadır. Bakara, 2/115.

²⁵⁹⁷ Cem^c-i: Ķamu D.

²⁵⁹⁸ *Vemâ yentîku*: Vebih yantîğ D./ *Vemâ yentîku*: Ve konuşmaz. Necm, 53/3.

²⁵⁹⁹ özi: özün D.

²⁶⁰⁰ *ğul kefâbu'llâh*: De ki, Allah yeter. Rad, 13/43.

²⁶⁰¹ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

123a	Ḳanberī	Ey şeh-i mülk-i velāyet ey ²⁶⁰² Ḥaḳḳuñ ḳudret eli Āsitānuñ Ka‘ besine yüz sürüp dedik belī Ravzasıdur eşiğın ey ²⁶⁰³ bāğ-ı Rıḍvānuñ güli Medḥūñ oḳur cān u dilden her şehir cān bülbüli Esselām ey hādī-i rāhı Ḥudā nesl-i ‘ Alī Esselām ey ḳuṭb-ı ‘ ālem Ḥācī Bektāş-i Velī ²⁶⁰⁴	Şāh Taḳī vü bā-Naḳī nūr-ı Ḥudānuñ ḥaḳḳıçün ‘ Askerī hem ²⁶⁰⁵ Mehdī-i şāḥib-zamānuñ ḥaḳḳıçün Sure-i <i>Ṭāhā</i> vü <i>Yāsın Hel-etānuñ</i> ²⁶⁰⁶ ḥaḳḳıçün Raḥmet eyle Ḳanberī ye ḥānedānuñ ḥaḳḳıçün Esselām ey hādī-i rāhı Ḥudā nesl-i ‘ Alī Esselām ey ḳuṭb-ı ‘ ālem Ḥācī Bektāş-i Velī	Müseddes/ 7 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Selāmnāme-i Ḳanberī
125a	Ḥātemī	Bir gedā abdālım ‘ ālem içre şāḥımdur ‘ Alī Ġayre yoḳdur ihtiyācım çün penāḥımdur ‘ Alī Zār ü giryānım hemīşe dilde āḥımdur ‘ Alī Ḳıble-gāḥımdur Muḥammed secde-gāḥımdur ‘ Alī ²⁶⁰⁷	Aç gözin ey Ḥātemī eyle nazar bu ‘ āleme Kim Muḥammedle ‘ Alīden ğayrı yoḳdur bu deme Virdin olsun dā‘imā bu nuṭḳı ²⁶⁰⁸ ḥiç terk eyleme Ḳıble-gāḥımdur Muḥammed secde-gāḥımdur ‘ Alī	Murabba/ 7 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Ḥātemī
127a	Selāmī	Ezelden neşve-i bāb feyz-i faḥrū‘l-enbiyāyız biz ²⁶⁰⁹ Hezār-ı naḥl-i gülzār-ı ‘ Aliyyü‘l-Murtażāyız biz ²⁶¹⁰ Ger ey şehi şehīdin ²⁶¹¹ İbni Binti Müctebāyız biz Muḥıbb-i ḥāndānız nesl-i pāk-i Muştafāyız biz Şeh-i iḳlīm-i ‘ aşşız bende-i āl-i ‘ abāyız biz ²⁶¹²	Ġulām-ı ²⁶¹³ ‘ Askerīyüz cünd-i ‘ aşş-ı genc-i ²⁶¹⁴ irfānız Rumüz-ı cevher-i Mehdiye érmiş gizli bir kânız Selāmī silk-i Aḥmedde ṫarıḳ-i ‘ aşşā ḳurbānız ²⁶¹⁵ Muḥıbb-i ḥāndānız nesl-i pāk-i Muştafāyız biz Şeh-i iḳlīm-i ‘ aşşız bende-i āl-i ‘ abāyız biz	Muhammes/ 5 bent		..--/..--/..--/..--	Ġazel-i Selāmī ²⁶¹⁶
127a- 127b	Selāmī	Baş açup girdim bugün kim şāḥib-i megdān benim Eşşalā gelsün gelenlerle sırr-ı Şübḥān benim	Selāmī naḳşını gören ādem ü beşir şanur Her maḳāmda ḥāzır olup cümlede miḥmān benim	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Nuṭḳ-ı Selāmī

²⁶⁰² ey: vey (Koca, 1990).

²⁶⁰³ Ravzasıdur eşiğın ey: Ravza mıdır eşiğın yā (Koca, 1990).

²⁶⁰⁴ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁶⁰⁵ hem: vü (Koca, 1990).

²⁶⁰⁶ *Hel-etā*: Hakikatte geldi. İnsan, 76/ 1.

²⁶⁰⁷ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁶⁰⁸ nuṭḳı: lafzı (Ergun, 1944).

²⁶⁰⁹ neşve-i bāb feyz-i faḥrū‘l-enbiyāyız biz: gül-bin-i bāğ-ı Resül-i Kibriyāyız biz D.

²⁶¹⁰ Hezār-ı naḥl-i gülzār-ı ‘ Aliyyü‘l-Murtażāyız biz: Gül-i seyr-āb-ı feyz-i sırr-ı pāki Murtażāyız biz D.

²⁶¹¹ Ger ey şehi şehīdin: Selīl-i şıbh-i şehīd D.

²⁶¹² İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁶¹³ Ġulām-ı: İmām-ı D.

²⁶¹⁴ genc-i: nūr-ı D.

²⁶¹⁵ silk-i Aḥmedde ṫarıḳ-i ‘ aşşā ḳurbānız: fātiḥ-i sırr ṫılsım-ı kenz-i pinḥānız D.

²⁶¹⁶ Ġazel-i Selāmī: Nev‘-i Diğer Medḥ-i Düvāzde İmāmān D.

127b	Selâmi	Kârbân-ı cünd-i ‘aşkuñ seyr-i ²⁶¹⁷ Hâkda başıyuz Dest-i Hâyderden şarâb-ı Kevşerün ‘ ayyâşıyuz Şâh-ı ‘ aşkız bende-i ²⁶¹⁸ âl-i ‘ abâ-firâşıyuz Biz gürüh-ı sulţân-ı dehriz zümre-i Bektâşiyüz Lâ-mekân iklîmine ‘ azm edenün yoldaşıyuz ²⁶¹⁹	Ey Selâmi bir nazarla hınta-yi aqçe ²⁶²⁰ éder ²⁶²¹ Münkire da‘vâ-yı Hâkkı taş ile ihbâr éder ²⁶²² ‘ Azm-i râha himmet ile merkebüñ divâr éder ²⁶²³ Biz gürüh-ı sulţân-ı dehriz zümre-i Bektâşiyüz Lâ-mekân iklîmine ‘ azm edenün yoldaşıyuz	Muhammes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel
129a- 129b	Şekîbî	Ey kerâmet menba‘ı vey mâlik-i sırr-ı ‘ Alî Muharremi sırrı’llâhsın feth éden her müşkili Bâb-ı feyzüñdür küşâde sendedür cüz-i küllî Dergehine intişâb édenler olur müncelî Sen mürrüvvet şâhibisin bî-şek ez-ğâlû-belâ Ey benim pîrim efendim Hâcî Bektâş-i Velî ²⁶²⁴	Şûr-ı İsrâfil urulur bilinüz ey ġâfilün Hem münâdî meyyit budur ki kıyâm tenâzirun Ol livâ-i hâmdün altında olan ez-hâzırın Bu Şekîbî ye şefâ‘at? men müflihun Sen mürrüvvet şâhibisin bî-şek ez-ğâlû-belâ Ey benim pîrim efendim Hâcî Bektâş-i Velî	Müseddes/ 7 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Şekîbî
131a	Faşıhî	Bu mâtemde olan derd ile hicrana devâ olmaz Bu feryâd-ı Hüseyndür buña ‘ uşşâğ nevâ olmaz	Faşıhâna felek yâkût-ı rummân ile pür olsa O şâh-ı ‘ âlemün bir kaçre kıyanına bahâ olmaz	Gazel/ 5 beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Hâzret-i Faşıhî
133a- 133b	Şem‘î	Şehri bâğ érmede göricek gül-i besdenim Şalınup nâz édere çıkıdı o servi semenim Zülf-veş kıldı perîşân ‘ aql u fikrimi benim Étmedi zerre terahhüm bana gönca dehenim ‘ Âr édermiş beni öldürmege ol sîm tenim Varayım yalvarayım boynuma taşkup kefenim	Hâsretinle düd-ı âhım çıkşa şan mı felege Yatarım güşe-i ġamda başladum inlemege Bulamam yârımı tenhâ hâlimi ‘ arz eylemege Şem‘î m güşe-i meyhânei véremem felege Bir iki gün şu cihânda def‘-i ġam eylemege Gülşen-i bâğ-ı cihândan bana yegdür vaţanım	Müseddes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Ġazel-i Şem‘î
133b- 134a	Şem‘î	Zât-ı nûrundan seni hâk étدی Mevlâ ibtidâ Yoġiken ‘ arş ü kürsî levh-i kılem ‘ arz-ı semâ Raġmetenli‘l-‘ âlemîn kıldı cenâb-ı Kibriyâ Enbiyâlar evvelî hem hâtemîsin hâzretâ Hâzret-i Qur‘ân senünçün indî maġbûb-ı Hudâ Nûr-ı Hâkkuñ hâzini Aġmed Muġammed Muştafa ²⁶²⁵	Çıkıdı divârdan selâmuñ almaġa durdı Hâcer Hâk-i pâyına sürüp yüz ü baş egüp geldi şecer İki şakķ oldu semâdan koynuna girdi kıamer Hâddi mi evşâfını vaşf étmege Şem‘î derbeder Hâzret-i Qur‘ân senünçün indî maġbûb-ı Hudâ Nûr-ı Hâkkuñ hâzini Aġmed Muġammed Muştafa	Müseddes/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-.--	Na‘t-ı Güy...? Şem‘î

²⁶¹⁷ seyr-i: râh-ı D.

²⁶¹⁸ bente-i: dergeh-i D.

²⁶¹⁹ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir. Bunun yerine “eyzan” ibaresi kullanılmıştır.

²⁶²⁰ aqçe: ihcâr D.

²⁶²¹ éder: eden D.

²⁶²² éder: eden D.

²⁶²³ éder: eden D.

²⁶²⁴ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

²⁶²⁵ İlk bendin sonundaki iki mısra, her bendin sonunda tekrar edilmemiştir.

135b	Şafvet	<i>Ḳurretü'l-ʿayn</i> ²⁶²⁶ Resûli étdiler nâ-Ḥaḳ şehîd Bir alay ḥod-bin kāfir ḳorkmayup Allâhdan	Şanma ey Şafvet muḥarremde ḥavf étdi ḳamer Perde geldi dîde-i çarḥa hüçüm-i âhdan ²⁶²⁷	Gazel/ 2 beyit		-.--/-.-/-.-/-.-	-
135b	Lâ- Mekânî	Pâk eyle gönül çeşmesini tâ durulınca Dik dut ²⁶²⁸ gözini gönül ²⁶²⁹ gönlün göz olunca	Ey Lâi Mekân um seni ben ²⁶³⁰ çok aradım çok Sînemde ²⁶³¹ muḳîm olduḡuñ tâ duyulınca	Gazel/ 7 beyit		---./ .--./ .--./ .--	Nuṭḳ-ı Lâi

²⁶²⁶ *Ḳurretü'l-ʿayn*: Göz aydınlığı. Furkan, 25/74.

²⁶²⁷ Sadece iki beyit vardır.

²⁶²⁸ dut: tüt D.

²⁶²⁹ gönül: gönlüne D.

²⁶³⁰ **Lâi** mekânüm seni ben: Lâ-mekânüm seni ben hoş D.

²⁶³¹ Sînemde: Cânümde D.

SONUÇ

Bu çalışmamızda Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K-1168 numaralı, kim tarafından ve ne zaman istinsah edildiği bilinmeyen şiir mecmuasının 1a-135b varakları arası ele alınmıştır. Giriş bölümünde, hakkında bilgi verilen mecmua üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mecmuanın tanıtılması, ikinci bölümde mecmuada bulunan şairlerin hayatları ve eserleri, üçüncü bölümde ise çeviri metin ve çeviri metnin Mestap'a göre tavsifi verilmiştir.

Mecmuanın çalışılan 1a-135b varakları arasında 40 şair bulunmaktadır, bu şairlerin hayatları ve eserleri araştırılmıştır. Mecmuada yaşadığı yüzyılı belli olmayan şairler dışında 14,15,16,17,18 ve 19. yüzyıllarda yaşadığı anlaşılan şairler, eserleri ve hayatları araştırılarak tespit edilmiştir.

Mecmuada, Seyyid Seyfullah Nizamoğlu, Abdünnâfi Baba, Hatâî, Osman Nevres Efendi, Nesîmî, Kul Nesîmî, Bosnevî, Hasan Nazîf Baba, Nakşî Ali Akkirmânî, Bağdatlı Rûhî, Azbî Baba, Resmî Ali Baba, Kaygusuz Abdal, Virânî, Sezâî, Senâî, Niyâzî-i Mısırî, Fuzûlî, Tûrabî, Kabûlî, Zahmî, Kâimî, Bahâyî, Müttakî, Mîâdî, Sabrî, Hayret, Sâfî, İrşâdî, Bosnalı Vahdetî, Mukîmî, Cemâlî, Kanberî, Hâtemî, Selâmî, Şekîbî, Fasîhî, Şem'î, Safvet, Lâmekânî isimli şairlere ait 193 şiir bulunmaktadır.

Mecmuada bulunan şiirlerin çoğu, şairlerin yayımlanan divan veya eserlerinde bulunarak karşılaştırılmıştır. Ancak mecmuada kime ait olduğu tespit edilemeyen şiirler de mevcuttur.

Müstensih yeni bir şaire geçerken mecmuanın genelinde boş sayfa bırakmıştır. Bunun tersini ispat eden sayfalar da mecmuada mevcuttur. Fakat bu oldukça azdır.

Atatürk Kitaplığı Yazma Eserler Koleksiyonunda bulunan "Bel-Yz-K-1168" numaralı şiir mecmuasında 116 gazel, 22 müseddes, 9 nefes, 12 muhammes, 8 kaside, 7 musammat, 5 murabba, 4 terci-bend, 3 nutuk, 2 terkib-bend, 2 tahmis, 1 müsebba, 1 ilahi, 1 gazel biçiminde divan nazım şekli kullanılmıştır.

Şiirlerin tamamına yakınında, nazım şeklinin ve şairin adının geçtiği başlıklar verilmiştir. Ancak her şiirin nazım şekli ile başlığında yazan nazım şekli uyum sağlamamaktadır. Mecmuada başlığı olmayan üç şiir mevcuttur. Bu şiirlere bakıldığında Fuzûlî'ye ait olan şiir dışında, matla beyitlerinin olmadığı tespit edilmiş ve bunun sebebinin varak eksikliğinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Bunun dışında matla beyti, makta beyti veya herhangi bir beyti eksik olan şiirler de vardır.

Mecmuadaki her bir şaire ait şiirler peş peşe yazılmıştır. 1b-135b varakları arasında bir şaire ait olan şiirler tek bir yerde verilmiştir. Mecmuada dağınık olarak bulunmamaktadır. Ancak aralarında mahlas benzerliği olan Seyyid Nesîmî ve Kul Nesîmî adlı şairlere ait şiirler karışık şekildedir. Bütün bu özelliklere bakıldığında Nesîmî mahlaslı şiirler dışında, şair sıralaması açısından bir tertip söz konusudur.

Mecmuanın 1b-135b varakları arasında, divan edebiyatının en çok kullanılan nazım şekli olan gazel kullanımı oldukça fazladır. Birkaç şair dışında, çoğu şairin gazellerine yer verilmiştir. Divan edebiyatına ait müseddes, murabba, kaside, müsebbâ, terci-bend, terki-bend gibi nazım şekilleri de mecmuada yer almaktadır. Bunun yanında, tasavvuf edebiyatına ait nutuk, nefes ve ilahi gibi nazım şekilleride kullanılmıştır.

Mecmuanın 1b-135b varakları arasında toplamda 40 şaire ait olan 193 şiir, 1269 beyit, 460 bend bulunmaktadır.

Müstensih bazı sayfalarda düzenli ve uyumlu bir şekilde yazarken bazı sayfalarda ise birbirine çok yakın ve düzensiz bir şekilde yazmıştır. Satıra sığmayan kelimeler, satırın üstünde verilmiştir. Bir bölümde (19a) sayfa kenarına eklenen beyit de vardır. 52a-52b sayfalarında yıpranmaya bağlı yırtıklar vardır. Bu sayfalarda bulunan şiirler, Azbi Baba'ya ait olan divan esas alınarak yırtık olan kısımlar köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

Mecmuada 1b-135b varakları arasında bulunan şiirlerin geneline bakıldığında konu olarak Alevi- Bektaşî geleneğine ait içeriklerin işlendiği görülmüştür.

Mecmuanın ne zaman ve kim tarafından istinsah edildiği belli değildir. Mecmuada istinsah kaydı da bulunmamaktadır.

Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında “Őir mecmuası” adı ile yűrűtűlen bu alıŐma sayesinde 40 Őairin bulunduĐu bir mecmua daha aydınlıĐa kavuŐmuŐtur.



KAYNAKÇA

- Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*. Bursa: Uludağ Basım Evi.
- Akkuş, M. ve Yılmaz, A. (1990). *Sefîne-i Evliyâ Hüseyin Vassâf*. İstanbul: Seha Neşriyat.
- Akyüz, K. ve öte. (1990). *Fuzûlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alkan, E. (2015). "Şehitlik Dergâhı Tarihçesine Bir Katkı: Abdünnâfi Baba'nın Ahmed İsmet Efendi'ye Verdiği İcâzetnâme", *Tasavvuf İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, C. 35, S. 1, ss. 25-58.
- Altınok, B. Y. (2006). *Turâbî Dîvânı Yanbolulu Ali Turâbî Baba*. İstanbul: Horasan Yayınları.
- Arslan, S. (2003). *Resmî Ali Baba Dîvânı*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 133807).
- Aslanoğlu, İ. (1992). *Şah İsmail Hatayi*. İstanbul: Der Yayınları.
- Atik, H. (2007). *Nakşî Ali Akkirmânî Divânı*. Sivas: Buruciye Yayınları.
- Ayan, H. (1981). *Leylâ vü Mecnûn Fuzûlî*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ayan, H. (2014). *Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aydın, M. U. (2007). *Kâimî Dîvânı Transkripsiyonlu Metni ve Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 210147).
- Bayrı, M. (1959). *Âşık Viranî Divanı*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası.

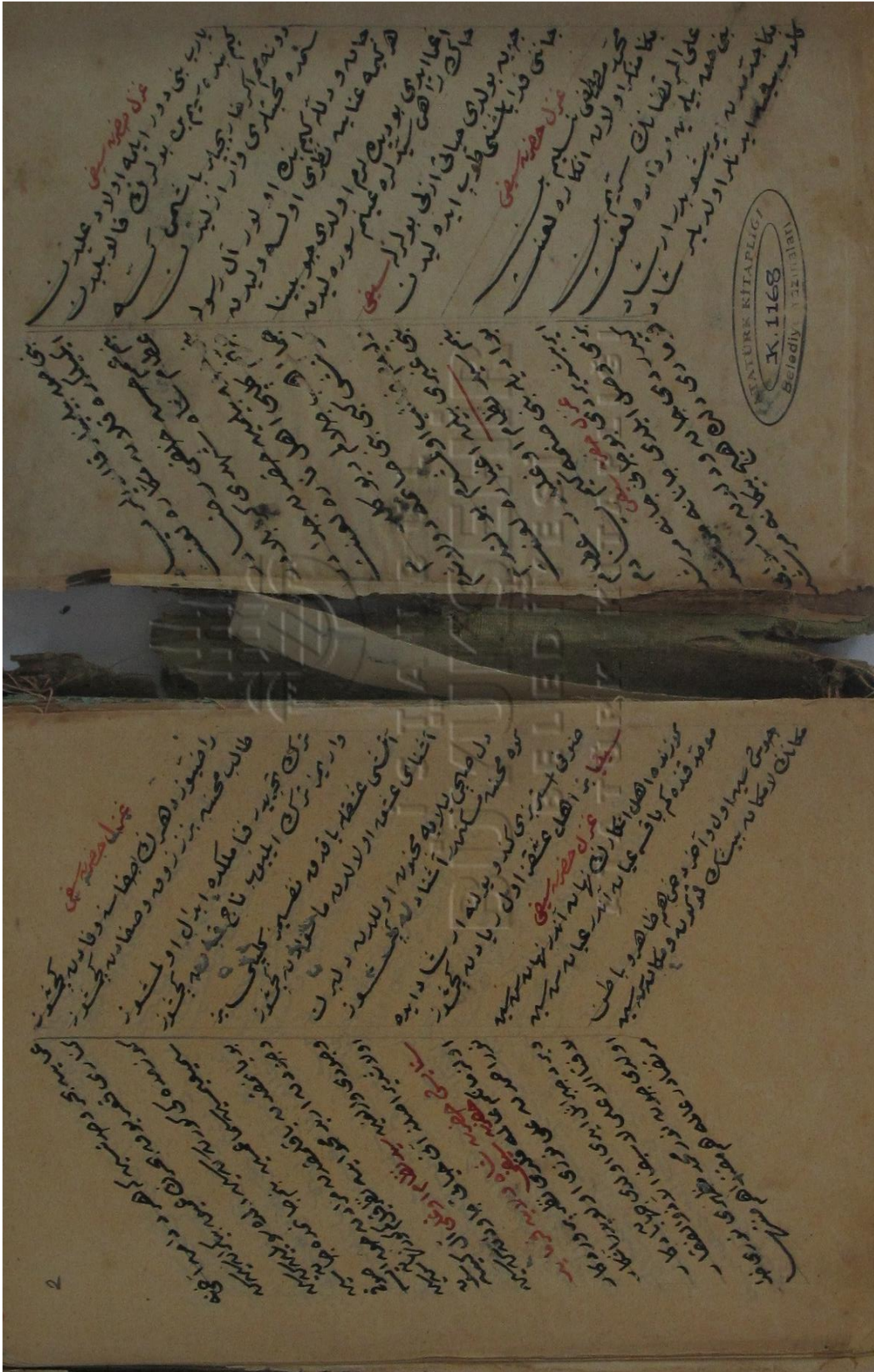
- Canım, R. (1995). *Başlangıçtan Günümüze Edirne Şairleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Cavanşir, B. ve Necef, E. (2006). *Hatâî Külliyyatı*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri, M. A. (1981). *Hayretî Dîvan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2007). "Mecmua" *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Emre, M. E. (2012). *Niyâzî-i Mısırî Dîvânı ve Şerhi*. İstanbul: Gelenek Yayıncılık.
- Ergun, S. N. (1930). *Bektaşî Şairleri*. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Ergun, S. N. (1936-45). *Türk Şairleri*, C. 2, İstanbul: Suhulet Basımevi.
- Ergun, S. N. (1944). *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri 19' uncu asra kadar*, C. 3, İstanbul: İstanbul Maarif Kütüphanesi.
- Ergun, S. N. (1944). *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri 19' uncu asra kadar*, C. 2, İstanbul: İstanbul Maarif Kütüphanesi.
- Erol, M. (2002). *Azbî Baba Divanı (İnceleme- Metin)*. Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 122267).
- Eyüboğlu, İ. Z. (1992). *Bütün Yönleriyle Kaygusuz Abdal*. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.
- Gharache, S. B. ve Aydın, S. H. (2009). *Seyyid Nesimi Divanı*. İstanbul: Can Yayınları.
- Güngör, Ş. (1987). *Hadikatüs Süeda Fuzulî*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Güzel, A. (1981). *Kaygusuz Abdal (Alâddin Gaybî)*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

- İliç, S. (2003). "Lâmekânî Hüseyin Efendi" . *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.27, Ankara: TDV Yayınları.
- Karakuş, G. (2013). *Mevlevî Nazîf Dede Dîvânçe ve Risâlesi*. İstanbul: Revak Kitabevi.
- Kasır, H. (1990). *Sabrî Mehmed Şerif Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kavruk, H. (2004). *Niyâzî-i Mısri Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Türkçe Şiirleri*. Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Kaya, B. A. (2017). *Osman Nevres Dîvânı*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Kayya, S. (2001, 07 11). *Selâmî Dîvânı'nın Transkripsiyonlu Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 101903).
- Koca, T. (1990). *Bektaşî Alevî Şairleri ve Nefesleri (13.yüzyıldan 20. yüzyıla)*. İstanbul: Naci Kasım İstanbul Marif Kitaphanesi ve Matbaası A.Ş.
- Köksal, M. F. (2012). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Macit, M. (2017). *Hatâyî Dîvânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eseler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Mengi, M. (2011). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özcan, H. (2000). *Son Asır Türk Şairleri*, C. 3, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Özmen, İ. (1998). *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, C. 1, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Özmen, İ. (1998). *Alevî-Bektaşî Şiirleri Antolojisi*, C. 2, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

- Özmen, İ. (1998). *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi* , C. 4, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Özmen, İ. (1998). *Alevi-Bektaşî Şiirleri Antolojisi* , C. 3, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Öztelli, C. (1969). *Kul Nesîmî*. Ankara: Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayını.
- Öztürk, Y. (2006). *16. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Divan'ının Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 209891).
- Pala, İ. (2011). "Mecmua", *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sever, M. (2003). *Türk Halk Şiiri*. Ankara: Kurmay Basım Yayın Dağıtım.
- Sever, M. (2013). *Kaygusuz Abdal Divan*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Söylemez, İ. (2013). *Seyfullah Nizâmioğlu Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 347428).
- Şimşek, S. (2005). *Edirneli Kabûlî Mustafa Efendi Hayatı, Eserleri, Tasavvufî Görüşleri, Kenzü'l-Esrâr ve Dîvân'ı*. İstanbul: Buhara Yayınları.
- Şimşek, S. (2013). *Edirneli Şeyhali Senâî el- Celvetî Hayatı, Eserleri, Tasavvufî Görüşleri ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)*. İstanbul: Edirne Valiliği Kültür Yayınları.
- Tatçı, M. (2013). *Niyâzî-i Mısrî Halvetî Dîvân-ı İlâhiyât*. Ankara: H Yayınları.

- Tuğluk, İ. H. (2001). *Lâ-Mekânî Şeyh Hüseyîn Hayatı Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uzun, M. (2003). "Mecmua". *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 28, Ankara: TDV Yayınları.
- Vaktidolu, A. A. (1998). *Vîrânî Dîvânı ve Risalesi*. İstanbul: Can Yayınları.
- Yaltırık, H. (2002). *Trakya Bölgesinin Tasavvufî Halk Müziği*. Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yavuz, A., & Özen, İ. (1972). *Osmanlı Müellifleri (Cilt II)*. İstanbul: Meral Yayınları.
- Yavuz, C. (2013). *Alevi-Bektaşî Geleneğinde Dîvazımlar Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir. <https://tez.yok.gov.tr/> (Tez No. 335171).

EKLER



ای لایه مکالمه می بدین صوره آدم صوم
سینه مقیم اولی حضرت تا در بولچه

وقه العیون رسولی اینها صوم سینه
برای خود به کافر قور قور به الاله
صائم ای صفوت کور صوم سینه
برده کلای دینه صوم سینه آدم
نظمه لایه

باله ایله کور صوم سینه تا در و رولچه
دیلک دور کور سینه کور کلای کور کلای
انکای برابه دل و سینه اولی حضرت
اول آق صفا کور سینه تا در و رولچه

صوم صوم سینه در
دور قور غیر قور تا در بولچه
اول قور کیم صوم صوم سینه کور اول کور
شکل نه صوم سینه خانه قلب قور کلای
ویر عا کور اول صوم صوم سینه کور
کور کلای آق سینه صوم و دلچه

کیم بولچه ای صوم کور
اول برضه سر کور کلای بولچه
ط

غزل عشق
جلا ای اولی را خود بود
هول اول هول آینه اوده بود
بود آدی جواد صوم سینه
اوم بودم قوم خاد و زانه بودم
همال کور ای کور به بولچه ساری
تسیر عالم و آدم ولی طوباه بودم
بهر طالی نذر خالی اوز زنده بلبل کور کامل
نغمه و قیوم صوم سینه اولی عاده بودم
بوی زلفی سولای عشق کور کلای ای کلای
اسمه بودم ابر بودم هم آرم بودم